

2

CODEX DIPLOMATICVS ANECDOTORVM,

RES MOGVTINAS, FRANCICAS, TREVIRENSES,
HASSIACAS, FINITIMARVMQVE REGIONVM,

NEC NON

IVS GERMANICVM, ET S. R. I. HISTORIAM
VEL MAXIME ILLVSTRANTIVM

TOMVS III.

EX LATEBRIS IN LUCEM PRODVXIT, DIGESSIT,

NOTASQVE ADDIDIT

VALENTINVS FERDINANDVS
S. R. I. LIBER BARO DE GVDENVS,
CAMERÆ IMPERIALIS ASSESSOR.

PROSTAT

FRANCOFVRTI ET LIPSIAE,

TYPIS IOAN. CHRISTOPH. STOEHR, TYPOGR. AVL.
YSENB. BYDINGENSIS.
MDCCLI.

VA1 1508799

ANECDOTORVM CONSPECTVS.

Codex Diplomaticus Seculi XIV.

1301 ————— 1400.

(p. 1 — 658)

MONASTERIA Virginum Stemmata Nobilium:

I. SELIGENTHAL (p. 660)

Cum tabula geneal. Dynast. de DVREN,

& XII. Sigillis. (p. 668 a)

II. PADENHAVSEN (p. 743)

III. RETTERS: (p. 789)

Ante annos ferme ducentos extincta, in Diplomatibus &
Antistitis quondam suis rediviva. p. 659)

ELENCHVS Prælatorum Ecclesiæ Collegiatæ S. *Ioannis Mo-*
gunt. (p. 825) cum Diplomatario. (p. 904)

Accedunt EPITAPHIA. (p. 904)

ELENCHVS Prælatorum Eccl. Coll. S. *Mauritii.* (p. 915)
Manipulus Diplomatum. (p. 949)

(*Epitaphia continentur* p. 965)

CATALOGVS Præpp. & Decanorum S. *Gangolphi*.

(p. 995)

SYLLABVS Cantorum B. M. V. ad gradus.

(p. 1002)

SPICILEGIUM Diplomatum ex omni ævo usque ad Annum
1300. (p. 1009 ——— 1206)

PRÆ-

PRÆFATIO.

Prodit iterum spatio annorum ferme
quatuor interiecto Volumen Codicis
mei Diplomatici. Non sine ratione
dixeram in II. Tomi præloquio, huiusmodi Ope-
rum editionem haud parvis premi difficultati-
bus. Sciunt Bibliopolæ, studia hodiedum a ple-
risque, ut loquuntur, pani lucrando solum ac-
commodari; & libros, qui huic fini deserviunt,
frequentius emi, quam illos, qui vel Historiæ;

)(3

vel

P R Æ F A T I O.

vel Moribus ac Iuribus antiquis, Procerum & Nobilium Stemmatibus, aliisque sublimioribus scientiis lucem adferunt insignem. Reperiuntur valde pauci harum deliciarum iusti æstimatores, qui sciunt, quantum Diplomata per omnes Iurisprudentiæ partes ad Iuris Germanici dilucidationem iuvent, ex quibus hæc scientia debeat hauriri. Agnovit illud humanissimus I. C. *Ioannes Gottlieb* HEINECCIUS, in *Elementis Iur. Germ.* § II Proæmii ita scribens: *Medii ævi Iuris prudentiam mirifice illustrant Diplomata, quæ subinde iuris cuiusdam faciunt mentionem, quod alibi frustra quaesiveris.* Sed statim subiungit, quod non sit quorumvis *hanc adire Corinthum.*

Non desunt tamen, qui seposita falsa hac opinione, quod studium ævi medii pertineat ad inutiles speculationes, omnia quæ has tenebras dispellunt, ambabus ut aiunt ulnis amplectuntur, & Diplomata instar cimeliorum adamant, nihil-

P R Æ F A T I O.

nihilque magis in votis habent, quam ut Chartæ squalori & oblivioni eripiantur.

Impulit idem fervor Virum horum studiorum amantissimum, Dominum *Fridericum Carolum* BVRI, Consilii, & Iudicii Aulici Isenburgico-Birsteinensis Directorem, ut, postquam in supra citata præfatione legerat, adhuc tantam mihi esse copiam Instrumentorum, quibus quatuor novi Tomi prioribus æquales possent impleri, literas ad me daret; enixe postulans, ne Orbi literato delicias has inviderem, sed ocyus citius Illorum, qui eas avidissime expectent, desiderio satisfacerem; simulque asserens, si forsitan deesset, qui sumtus necessarios subministraret, se de mediis, queis huic impedimento posset obviam iri, non desperare.

Serenissimus Princeps *Isenburgicus*
WOLFGANGVS ERNESTVS, eruditio-
nis

P R Æ F A T I O.

nīs ac Doctrinæ Fautor ac Promotor, cœptis eius adstitit, & communicato cum aliis quibusdam Germaniæ Proceribus consilio, sumtus in se suscipere non recusavit. Laudant Institutum, perpendunt utilitatem, quæ ex productis eiusmodi documentis in omnem Nobilium classē redundat. Sic, qui eodem sub titulo inter Status Imperii etiamnum florent Principes, & Comites ex veteri profapia nati, v. g. *Brunsvicenses, Hassiaci, Palatini: Erpacenses, Hobenloici, Isenburgici, Leiningenses, Nassovici, Rhingravii, Solmenses, Schwartzburgici &c.* deprehendunt in iis multa, quæ vel ipsorum Atavos & Terras, Vassallos ac Ministeriales respiciunt; Legit prima Nobilitas, etsi Nomina eorum deserint, quæ ad sua spectant Stemmata, ut sunt Landgravii *Thuringiæ, Illi de Brauneck, Büdingen, Catzenelenbogen, de Düren, Eberstein, Falckenstein, GLIZBERG: Comites Sylvestres, Hirsuti: de MINZENBERG, Rieneck, Palatini TÜBINGENSES, de Westerburg* cet. Inferior quoque comperit in Militibus & Armigeris detectis, quēis provide uti potest. *Conf. Index III. lit. h.* Habet denique & Ecclesiasticus Ordo seriem Episcoporum, Abba.

P R Æ F A T I O.

Abbatum, & Abbatissarum *cet.* præter singulæ quemvis tangentia, in plurimis constabilitam. Produntur insuper multa & varia, quæ iam dudum iniuria temporum e propriis abstulit archivis, unde lacunarum in iisdem existentium defectus his nunc suppleantur, manca vero & obscura reddantur integra & clariora.

Hæc ob rationes sub auspiciis altissimi Seren^{mi} Principis non solum expensæ hunc in Totum lubenti animo suppeditatæ sunt, sed & ad præparandos etiam reliquos incitor. Si Deus vitam viresque concesserit, votis respondebo; horasque meas subsecivas huic studio, quo non parum delector, ulterius consecrabo; firmiter persuasus, quod futurum neutiquam sit, ut illos, qui sequentium Voluminum editionem pariter procurabunt, Incepti poeniteat.

Conservet modo Deus Principem optimum, omnesque Eos, qui de labore hoc promovendo bene merentur; ne bona mea voluntate, quæ diplomaticam penam exhaurire gestit, Fato præcisa, indeque emergentibus circa res congrue ordinan-

):( ):(

dinan-

P R Æ F A T I O.

dinandas obstaculis, Chartarum, quas hac in arena post superatas tot (omnis generis) difficultates ex Carceribus in libertatem vindicavi, pars residua sane spectabilis, denuo, sub privatis, nescio cuius, manibus, tenebrisque domesticis otiose delitescat, ac proin bono communi maneat subtracta in perpetuum.

His itaque præmissis ad ipsam Voluminis dispositionem ut descendam, extra telæ rhombum, errore tamen haud inutili, nuper evagatus, filum I. Tomo, seculoque XIII vertente tantisper abruptum, reassumo, ingrediens Seculum XIV, idque deducens ad Annum 1400.

Ansam Instituti nostri præbuit HISTORIA MOGVNTINA, quam anno 1722, subsidiis a me largissime collatis, publici iuris fecit Cl. b. m. *Georgius Christianus* IOANNIS. Hanc vero cum principaliter constituent Eminentissimorum Archipræfulum Res gestæ, ex diplomatis potissimum compilatæ, reservavit prælaudatus Author chartas digniores penitus integras Volumine separato edendas.

Conf. Præf. T. mei I. § XIV, XYIII, seqq.

Verum

ERRATA.

P. 36 lio. 9	extra	lege
62 l. 13	<i>singulis singulis</i>	<i>del.</i>
87 l. 3	<i>libi</i>	<i>del.</i>
147 l.	<i>penult. litterarpm</i>	<i>litteram</i>
153 l. 5	<i>Forstenau</i>	<i>Forstenau</i>
155 l. 4	<i>subnotatos</i>	<i>subnotatos</i>
174 l. 13	<i>, nimirum , del.</i>	<i>numerus</i>
176 l. 12	<i>Adelheyde</i>	<i>Adelheydi</i>
245 l. 8	<i>Episcopatum</i>	<i>ad Episcop.</i>
304 l. <i>penult.</i>	<i>Hafconem</i>	<i>Flafconem</i>
343 l. 17	<i>villa</i>	<i>ville</i>
388 l. 4	<i>Bopponite</i>	<i>Boppone</i>
439 l. 2	<i>post eligendus add.</i>	<i>,</i>
569 l. 9	<i>Eyns</i>	<i>Eyns</i>
	l. 21 . . .	<i>bet . .</i>
571 l. <i>ult.</i>	<i>Latine</i>	<i>Latine</i>
586 l. 26	<i>sefn</i>	<i>sele</i>
623 l. 5	<i>sancte</i>	<i>sancta</i>
654 l. 2	<i>Geschichte</i>	<i>geschichte</i>

P. 664 l. 20	, & p. sq.	
l. 14	<i>Schirftar</i>	lege <i>Schirftat</i>
728 l. 10	<i>feodo</i>	<i>feoda</i>
737 l. 6	<i>Ioannem</i>	<i>Conradum</i>
773 l. 17	<i>post instituens</i>	<i>fiat</i>
l. 19	<i>Kune</i>	<i>Kuno</i>
802 l. 2	<i>post Recters</i>	<i>fiat</i>
865 l. 12	<i>benedictus</i>	<i>benedictionibus</i>
882 l. <i>antepon.</i>	<i>proximam</i>	<i>proximum</i>
888 l. 9	<i>tit.</i>	<i>del.</i>
917 l. 22	<i>ipfo</i>	<i>ipfi</i>
940 l. 22	<i>Humelone</i>	<i>Humelone</i>
975 l. 20	<i>Hildehemensis</i>	<i>Hildesh.</i>
977	<i>sub fin.</i>	<i>CCCC</i>
1022 l. 18	<i>Ensiligga</i>	<i>Enslinga</i>
1037	<i>marg.</i>	lege <i>ex autogr.</i>
1103 l. 4	<i>hec, que aguntur</i>	<i>hec que aguntur,</i>
1153 l. 10	<i>LXVI</i>	<i>LXXVI</i>

Bericht an den Buchbinder.

Der Buchbinder wolle die Paginas: 839. 840. 935. 936. 991. 992. 999. 1000. 1035. 1036. ihres Orts ausschneiden, und an deren Stelle die hierbey befindliche umgedruckte Blätter einheften; sodann die an den Schluß des III^{ten} Indicis angeschossene 3. letzte Blätter des IV^{ten} Indicis davon absondern und an gehörigen Ort bringen; ferner das Blat mit den Erratis hinter die Register heften, und die Genealogische Tabelle samt den Sigillis nach der gegebenen Anweisung einbinden.

HATCECHO. OFFILIN. DIEZO.

ERKANBALT. WIELANT.

LVTTFRET. ELLO. BEROLT.

Facta sunt Anno Dominice incarnationis M. VI. Indictione octava. Regnante iuniore HEINRICO, & presidente Mogontine ecclesie WILLIGISO Archiepiscopo.

Sancitum est etiam auctoritate omnipotentis Dei, & banno WILLIGISI Archiepiscopi, ut si quis hanc constitutionem infregerit, divinam ultionem sanctique Martini Confessoris in se sentiat.

Membrana transfixum apparet Sigillum Willigisi, litteris ex nimia vetustate distractis.

XII.

n.609.

„Privilegium Dni POPPONIS Abbatis, de censuali
„vino apud Billiche dando.

An. 102. .

IN NOMINE SANCTE AC INDIVIDVE TRINITATIS. *Ex L. A.*

CVM constet legis divine attestatione, probabiliter firmiterque divulgatum ac manifestum, beatas fore ecclesiasticas res, si eas gubernent vel ordinent Religiosi ac magnifici Viri; vel si earum Rectores rebus probabilibus infundare contingat; iure credimus ratum fixumque debere, quicquid huiusmodi hominum comprobatur assensu.

Vnde cunctorum noverit industria fidelium tam presentium quam futurorum, quid Venerabilis Pater, POPPO, huius Cenobii videlicet S. *Maximini* memorabilis atque dignissimus Abbas; * quid relatu, quid memoria fecerit dignum ad * *an. 1016.* utilitatem rerum sibi commissarum.

Nam cum certum sit, Homines familie nostre, illos videlicet de villa que *Bilacus* nuncupatur, in exsolvendis Reditiibus

P p p p p 2

debiti

debiti census atque serviciis semper dure cervicis ac pertinaciter rebelles extitisse, & ante hec tempora fere insuperabiles; hoc predictus Pater, fidelis in domo Dei dispensator ac prudens, non surda aure comperiens, uti res exoptulat, communicato consilio serenissimi Ducis HENRICI, loci huius tunc temporis Advocati, suorumque Fidelium, scilicet BECELINI Comitis, WIGERICI, GERARDI, tantam ac talem eorum hominum statuit exterminare pertinaciam; indicta huiusmodi eis lege vel pacto tocus census & servicii, non multum eis scilicet intolerabilem, nec nobis adeo inutilem.

Et quia LX. *mansionalia*, que & *curtilia* vocitantur, hereditarie dicuntur possidere; decretum est, ut, quantuncumque predictorum Curtilium possessores fuerint, plures vel pauci, singulis annis a singulis Curtilibus tres Solidos denariorum, qui faciunt IX. libras, in festo persolvant S. *Paulini*, & Amam vini, que dicitur *Pipini*. Eo duntaxat tenore, ut iuxta incrementum vinearum, quod in die Assumptionis Dei genitricis MARIE minister dominicarum rerum inspexerit, pro singulis solidis denariorum totidem amas vini persolvant ad iustissimam mensuram *Trevirorum* apud eos tunc temporis rectissime currentem.

ITEM cum prefata Ama vini que dicitur *Pipini*, provide, quoque cautissime statutum est, ut, quantacunque facultas in fecunditate vinearum provenerit, supra memoratam pecuniam pro iuribus vino redimant. Ceterum, ut dictum est, prescriptum Census absque ulla contradictionis mora persolvant. Preterea *Vennas* reficere, *Croadas* facere, ad opera Castelli venire; universa, secundum antiquas institutiones iussu laudatumque est adimplere. Solum montem illum contra *Merschbedichta*, super *Moselle* fluminis ripam positum vineis confutum, a premonstrata ratione reddituum placuit excipere, eo quod alio modo nostris debeat usibus inservire.

Que omnia, ut firma, rata & inconvulsa perpetualiter permanerent, presentibus curatum est litteris assignare. Placuit.

P R Æ F A T I O.

Verum intentionis progressu præter spem hærente, nihilominus ego, sicut antehac, ita deinceps post annum 1722 opportunissima tot mihi patentium Archivorum occasione feliciter sum usus, chartas undique cura prorsus indefessa collegi, ut diplomata, rebus olim *Moguntinis* solummodo dicata, in cumulum excreverint vatum: ac propterea præfens Seculi XIV diplomatarium, quod Operis partem primam completitur, evasis *miscellaneum*, ut confido tamen, ob rerum varietatem, Stemmata, personas, ævo lethoque diu sepultas, quæ auspicatissima nunc videntur anastasi resurgere, longe acceptius.

Moguntinis a *Ioannide* citatis, ceu *Adiunctis* in præconcepto Codice diplomatico prodituris, locum referentem immediate subiunxi post titulos, annotando paginas, §§, vel ubi citantur, numeros. Hac nota quæ carent Moguntinis intermixta, sunt *accessiones novæ*. Tomo III relata specificantur in pagina frontispicio proxima. Diplomata numeramus universim 725, quorum non pauca subiectis illustravi Notis.

P R Æ F A T I O.

ELENCHOS denique huius Tomi, aliaque
plura scitu necessaria quod attinet, ne sim pro-
lixior, eademque II. Tomo § XIII iamdum ex-
plicata repetam, Lectorem B. ad præfationes,
singulis nostri Operis partibus præmissas remitto.

Dabam *Wetzlarie* Anno MDCCLI,

die 27 Martii.

CODEX

CODEX DIPLOMATICVS

Seculi XIV.

1301 ——— 1400.

DIPLOMA I.

PRÆSVL Wormatiensis *tanquam Suffraganeus* Mogunt. annuntiat Clero suo notatum a Metropolitano in Visitatione nupera Excessum, eumque corrigendum & abrogandum.

Anno 1301.

[Citatur Vol. I. p. 632. n. 4. *]

* JOANNES
Rer. Mogg.

EBERWINVS *Dei gratia Episcopus Wormatiensis.*
Decano & Capitulo Ecclesie nostre - - salutem, & sinceram in Domino karitatem. Cum nuper Reverendus Pater, Dominus noster GERHARDVS Archiepiscopus *Maguntinus*, auctoritate metropolitana in dicta nostra Ecclesia exercens sancte Visitationis officium, inter cetera defectum sive excessum huiusmodi notorium invenerit corrigendum sive reformandum; videlicet quod eo tempore quo divina officia in eadem ecclesia non habentur, sive ecclesiasticum servatur Interdictum, cottidianas distributiones sive Presencias, que non solent nisi presenti-

A

bus

bus in divinis officiis certis temporibus ministrari, absentes tamen eas requirere & recipere non verentur, contra statutum Sanctissimi Patris nostri, Dni BONIFACII *Octavi*, quod incipit *Alma* &c. editum super eo; dictus Dominus noster Archiepiscopus in corrigendis & reformandis huiusmodi, & aliis defectibus & excessibus nobis commiserit vices suas; Vobis universis & singulis auctoritate predicta in virtute sancte obediencie precipiendo districte mandamus, quatenus in huiusmodi cottidianis proventibus sive presenciis, certis temporibus sicut premissum est distribuendis & percipiendis, secundum formam constitutionis supradicte observetur, & observari faciat inconvulse. Sic faciendum, si canonicam effugere volueritis ulationem.

19. Jan.

Datum *Wormatie* Anno Domini M CCCI, XIII. Kal. Februarii.

II.

HAYNONI de Ronneburg assignantur Dotis nomine V. librarum Reditus, cedentes in ORB, a Domino de Brauneck, suisque.

Anno 1301.

NOS GODEFRIDVS dictus de Brunecke, Dna ELIZABET conthoralis nostra, & ANDREAS filius noster. Inspectoribus presentium publice recognoscimus universis, quod dilecto fideli nostro, dicto de Ronneburg, CVNEGUNDIS uxoris sue nomine Dotis, & eorum heredibus, de consensu aliorum puerorum nostrorum quinque libras denariorum redditus in opido nostro *Orbabe* deputavimus de bonis nostris ibidem, & assignavimus, a nobis & nostris heredibus possidendas. Quorum reddituum due libre denariorum cum dimidio singulis annis de *precaria* nostra in Festo bte *Walpurgis*, alie due vero cum dimidia similiter de *precaria* nostra in

in festo bti *Michabelis* facienda ipsis cedent. Et hos quidem redditus noster Officiatus qui tunc extiterit ipsis presentabit; quod si non fecerit, predictus HEYN, * & sua uxor predicta ad nos & Officiatum predictum quicumque fuerit, respectum habebunt.

* denotat Ronneburgii prænomen.

Preterea quodcumque nos aut nostri heredes, sepeditis, *Heyn*, uxori sue, vel eorum coheredibus, dederimus quinquaginta libras denariorum, ipsi nobis hec bona restituent; & ad nos & nostros heredes libere redditus memorati revertentur. Testes huius rei sunt

HERMANNVS senior *de Selbolt*. HERMANNVS *Forestarius*. HELIAS & HERMANNVS *de Selbolt* iuniores, Milites. GOTFRIDVS filius noster. HERMANNVS dictus *Halber*. HEINRICVS *Meyden*. BERTHOLDVS *Firfechin*, & alii quam plures.

In testimonium premissorum Sigillum nostrum, cum sigillo Dne *Elizabet* uxoris nostre & sigillo *Andree* * filii nostri, presentibus duximus appendendum. Datum Anno Domini MCCCCI, XI Kal. Octobris.

21. Sept.

* Necrologium Alschaffenb. . ad VII Idus Apr. Anno Dni MCCCXVIII

⦿ Andreas Dominus de Brunecke,

III.

Regis ALBERTI *inita pacta cum* SIFRIDO Domino de Eppenstein.

An. 1301.

[T. I. p. 2015. in Additionibus, v. Fuit.]

Nos ALBERTVS Dei gratia Romanorum Rex
semper Augustus. Notum facimus universis ad quos
A 2 pre-

presentes pervenerint, quod vir Nobilis SIFRIDVS Dominus *de Eppenstein*, ad nos & ad sacrum Romanum Imperium debitum & devotum gerens affectum, nobis & Imperio serviturus pro viribus fideliter se astrinxit, promittens fide data nomine sacramenti, nos iuvare contra quemlibet hominem, prout inferius expressius declaratur.

Non enim contra Venerabilem GERHARDVM Archiepiscopum Maguntinum nobis prestare tenetur seu tenebitur obsequium vel iuvamen, nisi in conflictu vel congressu campestri inter nos & eundem Archiepiscopum forsitan emergente. In quo quidem conflictu sive congressu tenebitur proposse suo nobis assistere, & auxilio manuali. Etiam vice versa ipsi Archiepiscopo servitiis vel adiutorio nobis contrariis non astabit.

ITEM contra Venerabilem DIETHERVM Archiepiscopum *Treverensem* dictus SIFRIDVS nobis alia servicia seu auxilia non impendet, quam illa que venerabilis HEINRICI Abbatis *Fuldensis*, & Nobilis viri EBERHARDI Comitis *de Marcka* fidelis nostri consilio & arbitrio sibi fuerint instituta; presertim cum idem *Sifridus* fore Castrensis & Vassallus dicti Archiepiscopi & Treverensis Ecclesie dinoscatur.

ITEM contra Venerabilem WICBOLDVM Coloniensem Archiepiscopum, quem ad requisitionem nostram memoratus *Sifridus* diffidare tenetur, nobis, quantum valet, adauxilia & obsequia idem *Sifridus* in casu quolibet efficaciter est astrictus.

Ceterum adversus Virum nobilem, RUPERTVM Comitem *de Nassauve* Consanguineum suum, prelibatus *Sifridus* servitiis & auxiliis, nobis, quod sponte concedimus, non assistet. Et e converso ipsum Rupertum Comitem suosque adiutores & servitores contra nos nullatenus promovebit, publice vel occulte.

Pro-

Promittit insuper prefatus *Sifridus*, & erit contentus, de adiutoribus servitoribus & fidelibus nostris, super Actionibus, si que de eisdem vel de aliquo ipsorum sibi competunt, vel videntur competere, iustitiam vel amorem recipere coram nobis. Quod etiam iidem vel idem ab ipso *Sifrido* debent similiter in causis & actionibus, de eodem sibi competentibus, in nostra acceptare presentia; ubi dictus *Sifridus* stabit iustitie, vel amori.

Considerata itaque & inspecta benignius supradicti *Sifridi* fidei puritate, nos de gratia speciali partem castri in *Steinbeim*, contingentem eundem, dicto *Sifrido* promittimus restituere ad reedificandum & possidendum pacifice, quando nobis, & Viro spectabili *EBIRHARDO*, Comiti de *Katzenelenbogen* fidei nostro, sicut cum ipso *Ebirbardo* viva voce contulimus, visum fuerit expedire.

Ad hec universas & singulas possessiones, bona, iura & iurisdictiones, de quibus tempore Guerre presentis dictus *Sifridus* per Nobilem virum *VLRICVM* de *Hanaune* Advocatum nostrum provincialem per *Wetereibiam* est eiectus, sibi difficultate remota restituemus & indilate restitui faciemus. Immo Castrensis & servitoribus ipsius *Sifridi*, qui sibi hactenus adheferunt, & in obsequiis nec non auxiliis nobis per ipsum exhibendis inantea voluerint adherere, bona & possessiones ablatas eisdem sub guerra, reddi & assignari statim etiam faciemus.

In quorum omnium testimonium evidens & cautelam has Litteras Maiestatis nostre Sigillo iussimus communiri. Datum in Castris prope *Flersheim* super Mogum, Idus Octobris Anno Domini MCCCCI, Indictione XV, Regni vero nostri anno Quarto. 15. 02.

IV.

GERHARDVS cavet, nullam se moturum *Actionem*
Civibus Moguntinis pro eo, quod adstiterint R. AL-
BERTO in Guerris & preliis contra ipsum.

An. 1302.

[T. 1. p. 633. n. 7.]

Nos GERHARDVS Dei gratia Sancte Maguntine
sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archi-
cancellarius. Recognoscimus publice in hys scriptis, & ad uni-
 versorum noticiam volumus pervenire; Quod, cum Pruden-
 tes viri, Iudices, Consules, ceterique Cives Maguntini, Gner-
 ris & discordiis, seu preliis, inter inclitum Dominum no-
 strum ALBERTVM Romanorum Regem suosque Adiutores,
 & nos, nostrosque adiutores aliquamdiu durantibus, nobis &
 Ecclesie nostre Maguntine nostrisque adiutoribus dampna &
 molestias per eorum auxilium contra nos & nostros, in dictis
 preliis memorato Domino nostro Regi prestitum, intulissent;
 Nos huiusmodi dampnis & molestiis omnibus & singulis nobis
 & nostre Ecclesie seu adiutoribus nostris infra dicta prelia qua-
 litercunque illatis per Cives antedictos, pro nobis nostrisque
 successoribus Archiepiscopis, atque nostris auxiliatoribus uni-
 versis renunciavimus, & presentibus renunciamus, simplici-
 ter & precise. Bono zelo tenore presencium promittentes,
 quod pro huiusmodi dampnis & molestiis, prefatis civibus
 Maguntinis, in genere vel in specie, coram Ecclesiastico vel
 seculari Iudice quocunque, nunquam imposterum movebi-
 mus aliquam actionem. Dantes presentes litteras Sigillo no-
 stro signatas in testimonium super eo.

30. Martii.

Datum Spire, XIII. Kal. Aprilis Anno Domini MCCCII.

Immediate huc referenda venirent Tabule, ALBERTVM R. inter & GER-
HARDVM facta Pacis, in lingua vulgari concepta, sub Dato diei S. Be-
nedicti; [21. Mart.] quibus vero copiandis manum subduximus ob nimi-
am prolixitatem.

V.

V.

*Contractus censiticus inter Fratres Ordinis Teutonic
ci & Frider. de Langenau.*

An. 1302.

IN NOMINE DOMINI *Amen.* Vniuersis presens *ex Antogr.*
scriptum visuris & audituris imperpetuum. Nos *Frater*
THEODERICVS de *Hollandia*, Commendator, & Fratres
Ordinis *bte MARIE Theutonicorum Irlmt.* Domus in *Confluentia*
volumus esse notum; Quod nos pensata utilitate domus
nostre predictæ, de communi consensu nostro, & tractatu pre-
habito diligenti, concessimus & concedimus *Honesto viro FRI-*
DERICHO de *Langinnowe* Militi, & *ALEYDI* eius uxori, re-
cipientibus pro se & suis heredibus, Molendinum nostrum in
Anre, ac aream adiacentem, ad edificandum domum in ea-
dem, iure hereditario imperpetuum, pro novem maldris fili-
ginis mensure in *Nasowe* nomine annue pensionis, nobis sol-
vendis ex nunc inantea, & sic deinceps singulis annis, & pre-
sentandis nobis *Confluentie* in Domum nostram suis laboribus,
periculis & expensis quolibet anno imperpetuum, inter duo
festa *Assumpt.* & *Natiuitatis bte Marie* Virginis Gloriose, vel
infra festum *B. Remigii* subsequens, sine qualibet capcione.

Promiseruntque dicti Coniuges, pro se & heredibus no-
bis legitime stipulantibus, d. molendinum in dicenti structura
conservare & tenere, tam in edificiis quam molaribus, & pen-
sionem solvere prout superius est expressum. Que nos *Frider-*
icus & uxor nostra pred. recognoscimus esse vera, & taliter
obligatos, & ad premissa nos teneri.

Et ut prefatis Religiosis super premissis magiscantum exi-
stat, supportavimus & supportamus eisdem recipientibus pro
se & suis successoribus, Vineam nostram, que verum nostrum
est allodium, sitam in pertinenciis ville de *Anre*, in *Floro* qui
Gyuel-

Gyuelhelde vulgariter appellatur, iuxta hos confines: Ex uno latere est vinea GERHARDI de *Lurimburch* Militis, ex alio latere est vinea RVDINGERI de *Huntzal*; & si qui alii sunt confines: Quam vineam ab ipsis reconcedentibus recepimus una cum molendino pred^o pro censu memorato. Et solvere debemus V. solidos annui census ratione d. molendini in curiam de *Winden*, quos iidem Religiosi solvere consueverunt. Nec non eisdem - - dabimus & assignabimus VIII. plaustra fimi singulis annis ad melioracionem vinearum suarum in *Anre*; & eosdem pro posse & nosse in suis agendis & negociis debemus promovere.

Eligentes & acceptantes sponte, & in penam, quod si nos, quod absit, d. molendinum in debita structura non tenuerimus; ac pensionem aut censum non solverimus, seu in aliquo premisorum negligentibus fuerimus vel remissi; ex tunc cademus, & cadere debemus ipso facto ab omni iure quod habuimus in molendino, Area & vinea memoratis. Et ipsum molendinum, area & vinea cum suis melioracionibus quibuscunque ad ipsos Religiosos libere devolventur, & suam de his facere poterunt voluntatem; contradictione nostra vel alterius nostrum qualibet non obstante.

Adiectum est etiam, quod Molendinum, area & vinea predicta, cum suis melioracionibus apud nos, quoad vixerimus, & nobis decedentibus, apud unum heredum nostrorum, tamen integra & indivisa, remanere debebunt. Qui heres noster de pensione censu & fimo satisfaciatur - - -, & molendinum in decenti structura, cum vinea, & indivisa teneat; & omnia - - premissa observet fideliter, ut est dictum. Alioquin cadet, & cadere debet a iure quod habuit in eisdem, prout superius continetur.

In quorum omnium testimonium & perpetuam firmitatem, Nos Commendator predictus sigillum nostrum, & nos *Fridericus* prefatus sigillum nostrum presentibus appendimus, una cum Sigillis Honorabilium virorum, scilicet Dni HENRICI Abbatis

Abbatis monasterii in *Arenstein*, ac ARNOLDI de *Langinno-*
we Plebani in *Dytkirchen*, fratris nostri *Friderici* predicti; que
 ad preces nostras communes presentibus sunt appensa.

Et nos *Frater* HENRICVS Abbas, & ARNOLDVS Ple-
 banus predicti, premissa vera esse recognoscentes, & acta co-
 ram nobis ac personis & testibus infra scriptis; Sigilla nostra ad
 preces tam Commendatoris & Fratrum, quam Coniugum pre-
 dictorum, presentibus duximus apponenda.

Actum in Villa *Anre*, in Torculari dcor. Religiosorum.
 Presentibus Fratribus EVERHARDO & NYCHOLAO, & IO-
 HANNE *semifratre* Domus *Confluensis*. Custode de *Arenstein*.
 Plebano in *Winden*. HELBERICH O Scultero ibidem. HEN-
 RICO dco de *Biburch*. GOBELINO fratre suo. WERNERO.
 GISILBERTO. ALBERTO ac ALBERTO & GYSELBER-
 TO, Scabinis in *Winden*, & aliis quam pluribus fide dignis.
 In crastino Ascensionis Domini, Anno eiusdem M. Trecentessi-
 mo secundo.

VI.

Regis ALBERTI,

committentis custodiam ferarum ac venationum
Dynastie Winspergio.

An. 1302.

ALBERTVS *Dei gratia Romanorum Rex semper*
Augustus. Vniuersis sacri Romani Imperii fidelibus
 presentes litteras inspecturis Graciam suam & omne bonum.
 Noverint quos nosse fuerit oportum, quod nos Nobili Vi-
 ro, Conrado de Wynsperg & suis heredibus, fidelibus nostris
 dilectis, custodiam ferarum & venacionum, quod vulgariter
 dicitur *Wiltspand*, de Opido *Neckirgemonde* usque *Laufen*; &
 ex alia parte de ripa que dicitur *Elstente* usque ad aliam par-
 tem

B

tem

rem que dicitur *Zabern*, nostro & Imperii nomine duximus committendam. Hoc Edicto Regio districtius inhibentes, ne quis Officialium nostrorum, seu aliquis alter, cuiuscumque status aut condicionis existat, memorato *Conrado* & suis heredibus duntaxat exceptis, in dictis districtibus venaciones exerceat, vel alias aliquid sibi iuris seu iurisdictionis in eisdem vendicet seu usurpet.

In cuius rei testimonium & evidenciam pleniorē presentes litteras Sigillo Maiestatis nostre iussimus communiri. Datum *Nordelingen*, Anno Domini MCCCII, XII Kal. Augusti. Indictione XV. Regni vero nostri anno quarto.

VII.

ALBERTI REGIS,

„quod GERHARDVM A. M. misit ad sedandum
„Guerras Saxonie & Thuringie.“

An. 1303.

ALBERTVS *Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus*. Illustribus Saxonie & in *Brunswick* Ducibus, *Thuringie* Lantgraviis, nec non Comitibus, Baronibus, Nobilibus, Civitatibus, Communitatibus & earum Rectoribus ipsarum partium Saxonie & *Thuringie*; ceterisque presentes Litteras inspecturis, Principibus & fidelibus suis Dilectis, gratiam suam & omne bonum.

De statu pacifico & tranquillo partium Saxonie & *Thuringie*, mediante sollicitudine Venerabilis GERHARDI Maguntini Archiepiscopi, Principis & *Compatri nostri* Karissimi, quem ad hoc specialiter expedire novimus, ordinare & disponere cupientes; Ipsum ad vos & dictas partes Saxonie & *Thuringie*, mandato & auctoritate suffultum, ad extinguendum in eisdem partibus pernitiōsa Gwerrarum & simulatatum incendia, quibus proch dolor eedem Terre variis tribulationibus tribulatur,

tur, fiducialiter duximus destinandum. Ex affectu plenissimo deposcentes, vobisque universis & singulis nichilominus iniungentes, quatenus memorato GERHARDO Archiepiscopo super reformatione status predictarum partium, iuxta ipsius requisitionem nostro nomine consiliis & auxiliis constanter & fideliter assistatis. In eo Celsitudini nostre Regie gratum obsequium impensuri.

Datum *Hagenove* II Nonas Ianuarii. Regni nostri anno *4. Ian.*
Quinto.

VIII.

Recognitoria feudalis.

An. 1303.

Nos OTTO Dei gratia Comes de WALDECKE. Recognoscimus, tenore presentium lucide profitentes, quod Curiam nostram in *Giffelze*, cum omnibus fructibus, iuribus & pertinenciis suis, tenemus in feodo nomine feodi castrensis a Reverendo Patre in Xpo, Dno nostro Archiepiscopo, & sua Ecclesia *Maguntina*. In cuius rei evidentiam, prefens scriptum nostri Sigilli munimine dedimus communitum. Anno Domini MCCCIII, XII. Kal. Februarii. *21. Ian.*

IX.

De redemptione Castellii Haldeffen.

An. 1303.

Nos CONRADVS de *Twiste*, WIDEKINDVS frater eius, TH. . de *Haldeffen* senior, STEPHANVS ipsius filius, AMELVNGVS de *Ajste*, & ERPHO *Eringen* recognoscimus, & tenore presencium publice profiteremur, per dationem fidei promississe, & iuramentum corporaliter prestasse, quod, omni occasione fraude & dolo exclusis, Castellum

lum *Haldeffen* Reverendo Domino nostro Archiepiscopo Moguntino, Successoribus suis aut Ecclesie Moguntine restituere debemus, quandocunque pro ducentis marcis denariorum gravium, *Wartperg* & *Geyfmar* usualium, vel pro centum marcis puri argenti a nobis duxerit redimendum, & redemptionem ad spacium dimidii anni preintimaverit, ut nobis de alio possimus hospicio providere. Debet etiam Domino nostro Moguntino & Ecclesie sue semper esse pro omnibus necessitatibus suis aperta Municio contra quemlibet indifferenter, dummodo nobis preintimetur, quod honorifice, & salvo honore facere hoc possimus.

Si etiam in tali discordia, occasione Domini Moguntini causante, aut nostra, ubi ius habuerimus, dictum Castellum expugnetur; nobis tenebitur ad integram restitutionem pecunie memorate. Si vero occasione nostra perdat in litibus frivolis ubi iusticie parere noluerimus, quod absit, Domino nostro Moguntino Castellum, & nobis pecunia desuper concessa reputabuntur perdita utrobique. Tempore autem redemptionis Castelli, si que fecimus edificia pro necessitate eisdem, specialiter in Turri, muro circulari & fossatis, aut aliis commodis & utilitatibus quibuscunque, expense talium, ante restitutionem nobis iuxta estimationem probabilem & notoriam integraliter refundentur.

Preterea Reverendus Pater Dns Moguntinus me *Conradum* prefatum, & meos liberos seu heredes in hereditarios Castrenses recepit, sibi & sue Ecclesie prelibate; deputans nobis hereditario feodo castrensi sex marcarum redditus denariorum gravium, quam diu nos more boni Castrensis studuerimus deservire; & debebit nos tamquam alios suos Castrenses promovere & tueri nostris omnibus in agendis. Testes huius sunt

Nobilis vir OTTO, Comes *de Waldeck*.

LVPOLDVS Prepositus *Northunensis*.

GERHARDVS Decanus *Fritzlariensis*.

M. *de Tingelenrode*.

W. Wa-

W. Wackermule. Milites.

REYNHARDVS de *Dahwig*.

HE. . *Holtzbusen*.

FRIDERICVS de *Hertingsbusen*.

Et HEINRICVS de *Tueren* cum aliis pluribus fide dignis.

In quorum evidenciam nostra Sigilla, qui propriis utimur, apposuius huic Carte. Ego videlicet CONRADVS meum, quo *Widekindus* frater eius contentus sum, una secum. TH. . de *Haldeffen*, quo *Stephanus* filius eius contentus existo una secum. Et AMELVNGVS de *Afse*, quo *Erpbo* contentus existo, similiter una secum.

Insuper petivimus & obtinuimus cum effectu, Nobilis, & Honorabilium virorum, Dominorum, videlicet OTTONIS Comitis de *Waldeck*, LVPOLDI Prepositi Northunensis, & GERHARDI Decani Fritzlarieis apponi sigilla. Que & nos predicti apposuius ad humilem petitionem premissorum, & plenioram evidenciam omnium prescriptorum.

Actum & datum *Fritzlarie*, Anno Domini MCCCIII, in festo Annunciationis beate MARIE Virginis. *25. Mart.*

X.

NOBILES de Hardenberg *recognoscunt*, nullum ius ipsis competere in Officio vel Castro agnomine.

An. 1303.

[T. I. p. 633. n. 3.]

NOS HILDEBRANDVS & BERNHARDVS fratres, nec non IOHANNES, filius quondam DITHMARI de *Hardinberg*, publice sponte ac liberaliter recognoscimus in his scriptis, & ad univerſorum tam presentium quam futurorum noticiam cupimus pervenire, nos & heredes nostros nullum

nullum ius habere, aut vindicare posse, in Officio vel Castro *Hardinberg*, preter castrensem residenciam, que *Burgfaze* vulgariter appellatur; Et quod Reverendus Pater & Dominus noster, D. GERHARDVS Archiepiscopus, Successores sui & Ecclesia Maguntina sibi in eodem Castro suo Officiatum vel Officiatos possunt instituere & destituere, quando & quociens ipsis expedire videbitur, pro ipsorum libito voluntatis.

* pro *Hardin-*
bergo.

Facta est per nos hec recognicio in Orto * ante castrum *Hardenberg*; in presencia Dni Archiepiscopi predicti, & testium subscriptorum, Honorabilium Virorum, Dominorum videlicet

* de *Hann-*
stein.

LVPOLDI * Prepositi ecclesie *Northunensis*. GERHARDI Decani ecclesie *Frislariensis*. OTTONIS Comitis de *Waldecken*. WERNHERI de *Westerburg*. FRIDERICI de *Rosdorf*. BERTOLDI de *Adelvisen*. OTTONIS & HENRICI de *Boventen*.

HERMANNI de *Hardinberg*. ARNOLDI de *Hauirsforte*. THEODERICI de *Mederiche*. IOHANNIS de *Brabeke*. VOLPERTI de *Ameneburg*, dicti ex *Curia*. THEODERICI de *Haldissen*, Militum.

HENRICI, nati Nobilis viri Dni *Ottonis*, Comitis de *Waldecken* predicti. HERMANNI de *Rumerode*. ECKEHARDI de *Velsberg*; ac plurium aliorum fide dignorum.

Et nos Testes prescripti rogati Sigilla nostra, quic apud nos habemus, huic scripto apponimus in testimonium premisorum.

Ego insuper HILDEBRANDVS predictus pro me, *Bernhardo* fratre meo, & *Iohanne* filio *Ditmari* de *Hardinberg*, ad rogatum ipsorum ad maiorem evidenciam sigillum meum apposui huic scripto. Nos quoque BERNHARDVS & IOHANNES prefati quia propriis sigillis caremus, sigillo prenotati *Hildebrandi* una secum in presentibus usi sumus.

7 Maii.

Datum *Hardinberg*, Anno Domini MCCCIII, Nonis Maii.

XI.

XI.

*Commutatio cum Monasterio Gandersheim super
diversis bonis.*

An. 1303.

NOS MARGARETA Dei gratia Abbatisa,
MECHTILDIS Preposita, MECHTILDIS Decana, SO-
PHIA Custos, totumque Capitulum Ecclesie *Gandersheimensis*.
Omnibus perpetuo cupimus fieri notum, quod prehabita de-
liberatione competenti, de communi nostri Capituli consensu
tres mansos Ecclesie nostre proprios cum suis attinenciis, sitos
in villa *Wyderkeshusen* prope Opidum *Gotinge*, quos Dns FRI-
DERICVS de *Rostorp* fidelis noster a nobis tenet in pheodo,
Reverendo Patri ac Domino Dno GERHARDO Sancte Ma-
guntine Ecclesie Archiepiscopo & eidem sancte sue ecclesie do-
navimus in perpetuum, quantum ad proprietatem possiden-
dos: Pro quo idem Dns Archiepiscopus de consensu sui Ca-
pituli nobis & Ecclesie nostre proprietatem Decime, ville que
dicitur *Bilderbeke*, perpetuo possidendam quasi permutationis
titulo donavit.

In cuius rei evidentiam prefens scriptum Nos Abbatisa
predicta, nostro & Ecclesie nostre Sigillis fecimus communiri.
Datum & actum Anno MCCCIII, VIII Idus Maii.

10 Maii.

XII.

„De bonis in Wollenstat.“

An. 1303.

NOS HENRICVS Miles de *Catzenelenbogen*, dictus *ex Autogr.*
de *Aldindorf*, & LVCARDIS uxor eius legitima. Te-
nere presentium recognoscimus publice profitendo, & consta-
re cupimus universis, quod nos - - omnia - - bona nostra,
in Villa superiore *Wollenstad* & eius terminis sita, que nobis a
WERN-

WERNHERO, quondam Milite dicto *de Beldersheim*, patre mee *Lucardis*, & focero mei *Henrici*, ex iusta divisione hereditaria, que vulgariter *Dateil* nuncupatur, derivabantur; *HEDEWIGI*, Relicte quondam *FRIDERICI* dicti *Kachilhart* Civis *Frankenf.* iusto venditionis titulo vendiderimus, . . . iure proprietatis perpetuo possidenda. Resignantes & renuntiantes, pro nobis nostrisque heredibus & successoribus universis (quod etiam fecit una nobiscum *CUNRADVS* dictus *Colbendensel*, Miles *de Beldirsheim*, quem quoad ipsa bona Procuratorem seu *Mundiburdum* nostrum constitueramus) . . . omni iuri sive actioni, que nobis . . . posset competere in futurum.

* *h. Hat-stein.*

Statuimus etiam prelibate *Hedewigi* Relicte hos subnotatos, videlicet *FRIDERICVM* dictum *Dogel* seniore, *CONRADVM* de *Hazichinstein*, * *CONRADVM* de *Erlebach*, Milites, & *CONRADVM* d. *de Heldebergen* civem *Frankenf.* fideiussores, . . . de warandia facienda, iusta debita & consueta. Testes huius sunt .

HENRICVS Advocatus *de Erlebach*, Miles. *SIFRIDVS* dictus *Gisenheim* Scabinus *Ffurt.* *Fr.* *WERNHERVS* & *Fr. FRIDERICVS*, Procuratores curiarum, Monasteriorum de *Arnsburg* & de *Schonowe* in *Frankenfurt.* *HENRICVS* Sculterus. . . Scabini, & alii Incole dicte ville *Wollinstat.* *WIGANDVS* d' *Elvensteder* de *Acarben.* *GERLACVS* d' *Ruffo* de infer. *Wollenstat*, & quam plures alii fide digni.

In testimonium & memoriam omnium premissorum, & ut inviolata permaneant, presentes Literas supradicte *Hedewigi*; mei *Henrici* . . . & . . . universitatis de *Frankenfurd*, ac *Conradi* predicti, tradidimus sigillatas. . . .

* *h. Hat-*

Datum & actum Anno Domini MCCCIII, in vigilia bti *Barnabe* Apli.

XIII.

„LITTERA Gundradis - - *bonorum in Mossebach.*„*An. 1304.*

INDICES *See Moguntine Sedis.* Recognoscimus publice per presentes, quod GUNDRADIS dicta zum FÜRSTENBERG, civis Moguntina, in nostra presentia constituta omnia & singula bona sua, sita in villa *Mossebach* & terminis eiusdem, que olim apud SIFRIDVM de *Frauenstein* Militem iusto emptionis titulo comparavit, Honorabilibus viris, Dno Decano & Capitulo Eccl. *Mog.* & eidem ecclesie dedit, donavit & tradidit in remedium anime sue, pure & simpliciter propter Deum; dolo, fraude, & cuiuslibet simulatione quibuslibet amputatis.

Actum Anno Domini MCCCIII, VI Idus Marcii.

10 Mart.

XIV.

*Obiecti adilitii, iurium ac servitutum.**An. 1304.*

NOS PHILIPPVS Decanus totumque Capitulum Ecclesie *Franckensfordensis* norum facimus presentium inspectoribus universis; Quod cum Honorabiles viri, Dns Abbas & Conventus monasterii de *Hegenehe* Ord. Cist. nobis & Ecclesie nostre donaverint & tradiderint particulam Aree sue, sitam in *Orto* curie ipsorum retro curiam Decanatus nostre ecclesie super fossatum quod transit civitatem *Franckenford*; & indulserint bona & concordi voluntate, quod nos *Philippus* Decanus, Capitulum & ecclesia nostra possimus & debeamus a cornu camini, ministrantis ad *Stupam* curie Decanatus, directe usque ad fossatum predictum construere & edificare murum; ita tamen quod nulle ianue, fenestre, sive foramina per ipsum murum, vel in edificiis desuper edificatis vel edificandis

C

fiant

fiant versus ortum & curiam dicti monasterii *Hegenebe*; & quod stillicidium, quod *Droiff* vulgariter nuncupatur, infra cornu dicti camini versus curiam Decanatus cadat, & non ultra;

Eidem Abbati & Conventui vice versa hanc infrascriptam amicitiam duximus faciendam; videlicet, quod Canale, quod *canell* in vulgari dicitur, quod posuerunt & ponere tenebantur suis laboribus & expensis sub tegmine domus eorum lapidee, site a sinistris cum exitur curiam Decanatus, ad tollendum & amovendum stillicidium a curia eadem inantea ponere perpetuo non debent, neque tenebuntur. Et stillicidia, tam domus eorum predictæ, quam domorum sive edificiorum curie Decanatus nostri, habere debelunt fluxum & motum per aqueductum, qui dicitur *Anduche*, per murum versus horreum constructum in curia monasterii de *Hegenebe* prelibati.

Et ut hec premissa a nobis & successoribus nostris inviolabiliter perpetuo observentur, presentes Litteras nos Decanus & Capitulum, Abbas & Conventus predicti Sigillis nostris hinc inde tradimus communitas. Datum & actum Anno Domini MCCC Quarto, feria secunda post Ramos palmarum.

XV.

DE venditione bonorum in Langenguns a Vidua Militaribus de Linden; constitutis fideiussoribus.

An. 1304.

ex Antogr.

NOVERINT universi, presentes pariter ac futuri, quod ego ISENGARDIS, relicta quondam WERNERI Militis de Linden, consencientibus pueris meis, & Genero meo, videlicet FRANKONE *Milchelingo*, IRMENGARDE uxore dicti *Milchelingi*, ECHARDO, HEDEWIGE & ISENGARDE, vendidi - - - in his scriptis Priori, Magistre & Conventui - - in Aldenburg - - bona mea in villa Langengunssa

gruissa sita, que excolit & possidet HARTRADVS d' *Pinnege-
stere*, solvencia VII maldra filiginis - - -, possidenda & ha-
benda cum omni iure & dominio, michi vel meis heredibus
in eisdem bonis competentibus, inperpetuum pleno iure; re-
ceptis pro eis LXX & IIII marcis denar. numerate pecunie,
michi tradite & pagate penitus - -

Constitui eciam - - - Conventui pro warandia debita &
consueta - - facienda, HERMANNVM *Lefche*, ECHARDVM
Sclun Milites, Item SIGENANDVM, filium ECHARDI de
Bucheseche, & GERLACVM *Schonekint* Armigeros in fideiuf-
sores, quemlibet in solidum; sub hac forma videlicet, si . .
Magistra & Conventus predicti in huiusmodi bonis habent
defectum aliquem, vel ab aliquo indebite pro eisdem bonis
vexarentur; tunc dicti mei fideiussores omnes ac singuli, si
super eo moniti fuerint, *Wetflariam* subintrabunt, & ibidem
exolvent, commesturi pariter, tam diu, donec - - - Magistra
& Conventus ab huiusmodi inpedimento & defectu penitus
exonerentur. Sciendum est eciam, si - - fideiussorum - -
quempiam discedere contingeret medio tempore in vita vel in
morte, alium loco sui eque ydoneum constituo, alioquin ce-
teri fideiussores exolvent more predicto, donec huiusmodi fi-
deiussor statuatur. Nos vero fideiussores . . recognoscimus
& confitemur publice, nos fideiussisse quemadmodum premis-
sum est superius; & quod in ea fideiussione constare & perma-
nere debemus, volumus, & tenemur tam diu, donec HE-
DEWIGIS, ECHARBVS & ISENGARDIS, pueri *Isengardis*
predicte ad annos discrecionis pervenerint, & dicte vendicio-
ni voluntatem liberam adhibuerint & consensum.

In quorum omnium testimonium & robur, Sigillum opi-
di de *Gyzen* litteris presentibus est appensum. Huius autem
vendicionis testes sunt BRANDANVS de *Kalsmunt*. SENAN-
DVS. CONRADVS d' *Kalp*. CVNO *Halbir*, Milites. Item
Iudericus Pistor, *Echardus* Sutor, Scabini in *Gyzen*, & alii
fide digni. Datum Anno Domini MCCCIII. Menſe Maio.

XVI.

DE perpetuo redditu unius urnæ vini, quo gaudere habeant Monachi in Bebenhausen, tempore minutionis.

An. 1304.

ex Autogr.

NOS Frater FRIDERICVS dictus Abbas & Conventus Monasterii in *Bebenhusen* Ordinis Cysterc. Const. anc. dyoc. tenore presencium publice & legaliter profiteamur; Quod, cum WERNHERVS Clericus, dictus de *Gruningen*, noster benefactor, specialissimus & amicus, inter cetera bona que salutis eterne intuitu nobis & nostro Monasterio largius contulit & donavit, Redditus eciam unius urnæ vini, mensuræ *Ezzelingenfis*, quam habet ex feodo vinee duorum iugerum, dicte *Ishhut*, site iuxta villam dictam *zu dem Widenstain*, in monte dicto *Galgenberg*, nobis - - donaverit sub hac forma, ut post mortem suam imperpetuum singulis annis predicta urna vini nostro Conventui in *minutione* * nostra, Pascali aut pentecostali, ad bibendum totaliter propinetur; & si forte idem vinum aliquo anno fuerit venditum, aut aliis usibus deputatum, teneamur pecuniam, sive valorem ipsius, pro illo anno in consciencias nostras Conventui *Sconaugiensi* pro similibus usibus expendendum exsolvere totaliter, & donare, & ipsam *neglientiam* in visitatione proxima Domino nostro Visitatori absque retractacione qualibet intimare, nulla nobis super non solvenda prescripta summa ab ipsis Abbate & conventu *Sconaug.* relaxatione penitus valitura;

* Minutio sanguinis.
Joerlæ.

Nos de consensu Reverendi in Xpo - - PETRI, Patris & Visitatoris nostri, Abbatis *Sconaug.* predictam donationem sub forma & pena prescripta recipientes cum actione debita gracıarum, nos, & omnes successores nostros imperpetuum ad observacionem prescriptorum, per sollempnem promissionem, & inviolabilem obligamus; nulla nobis exceptione iuris canonici, vel civilis, consuetudinis vel facti, seu statuto in poste-

posterum edendo, ac compositione aliqua interveniente ulla-
tenus valitura. Inprecantes nichilominus indignacionem Dei
omnipotentis, & Matris misericordie ei in novissimo (*die*) pro-
venturam, qui hanc tam gratam nobis donacionem & utilem
presumpserit infringere, aut aliquialiter immutare.

Et ut hec ipsa donacio iugiter firma maneat atque rata,
presens instrumentum Sigillis, Reverendi in Xpo Patris Dni
Abbatis Sconaugensis & nostro fecimus communiri.

Nos igitur Frater PETRVS Abbas Sc. . . prenotatus, ad
petitionem Karissimorum in Xpo filiorum nostrorum, Abba-
tis & Conventus monasterii in *Bebenbusen* Sigillum nostrum
huic Instrumento appendimus in robur perpetuum premissor-
um. Acceptantes gratuite, & ratificantes auctoritate ordi-
naria, omnia prenarrata.

Datum Anno Domini MCCCIII. Indictione II.

XVII.

*Concitus Aschaffenburgi Tumultus, ab Oppidanis
contra Clerum, Arbitrorum Laudo sedatur.*

An. 1304.

NOVERINT universi presentiarum inspectores;
Quod, cum discordia & Questio verteretur inter Hono-
rabiles viros Dominos . . Decanum & Capitulum ecclesie
Aschaffenburgensis ex una, & *Heinricum* Sculterum, Scabinos
ceterosque *Opidanos* *Aschaffenburgenses* ex parte altera; su-
per eo, quod *HEINRICVS* dictus *Rufchebusch* Sculterus, Sca-
bini ceterique *Opidani* *Asch.* . . predicti, pulsatis campanis, &
deliberato animo concurrerunt ad curias, domos seu habita-
tiones predictorum Decani & Capituli; ipsas confringentes,
& bona ipsorum in eisdem temere occupantes, ac claudi & cu-
stodiri facientes; Et in Iudicio Seculari contra quosdam ex
suis Concanonicis sententias, si sententie dici possent, nichilo-

minus promulgantes; Sic intromittentes se tamquam Iudices, seu iurisdictionem habentes de predictis omnibus, quod secundum Statuta Canonum & Sanctorum Patrum penitus est absurdum; Propter quam violentiam & abusum secularem predicti . . Decanus & Capitulum cessaverunt ab officio Divinorum, prout eis competebar; Tandem predicti . . Decanus & Cap. pro bono pacis & concordie, Dominum habentes pre oculis, super predictis elegerunt, & compromiserunt tamquam Arbitros, arbitratores seu amicabile compositores, pro sua parte in honestos Viros, GERLACVM Scolasticum, & HEINRICVM Cantorem ecclesie *Asch.* . . predictæ; Predicti vero Scultetus & Scabini ceterique Opidani *Aschaffinburgen-*ses in Discretos viros FRIDERICVM *de Wafen* Militem, & CONRADVM *de Laujabe*, sicut in Laudo seu compromisso super hoc confecto plenius continetur; Nos itaque Arbitri predicti, huiusmodi potestate nobis tradita, & voluntarie in nos recepta, ad petitionem Parcium . . instantem, auditis hinc inde ponderatis, & plenius intellectis que . . coram nobis proponere voluerunt; pronunciamus in his scriptis in nomine Domini in hunc modum:

Quod . . Scultetus & Scabini ceterique Opidani *Aschaffinburgen-*ses, ad confringendas Curias, domos seu habitaciones . . Decani & Capituli, vel res eorum in eis occupandas, pro aliquo maleficio de cetero non concurrent, aliquem seu aliquos in ipsis capiendo, vel extrahendo; sibi tamquam Iudicibus iurisdictionem aliquam assumendo. ITEM, quod contra voluntatem . . Decani & Capituli campanas eorum de cetero non pulsabunt. ITEM, quod de cetero nullam sententiam contra quemcunque Clericum in quacumque Causa promulgabunt, vel facient promulgari. ITEM, quod . . corporale prestabunt iuramentum, quod predicta per nos pronuntiata inviolabiliter in perpetuum observabunt; vel certum & ydoneum constituent Syndicum & Procuratorem, qui nomine ipsorum & in animas eorundem prestat corporale huiusmodi iuramentum; Et quod talia contra libertatem Ecclesie *Asch.*

Afch. , per se, vel per suum Iudicium numquam de cetero attemptabunt, vel faciant attemptari, nisi per Dn. Archiepiscopum Maguntinum contra premissa, vel aliqua premissorum facere compellantur.

Item bona fide laborabunt, & impedient, ne per alios de cetero talia attemptentur. *Item*, quod predicti Scultetus & Scabini debent predictis Decano & Capitulo ceterisque Canonicis verbo & opere, si requisiti fuerint, oportune reservare.

Et nos Scultetus Scabini ceterique Opidani *Afchaffinburgenses* recognoscimus & tenore presentium publice profiteamur, quod CUNRADVM de *Laufaba* nostrum Concivem, nostrum ordinamus & constituimus Syndicum & Procuratorem per presentes: Damus, dedimusque eidem mandatum potestatemque specialem iurandi in animas nostras, nos servaturos premissa, omniaque inviolabiliter in perpetuum observare, que per predictos Arbitros promulgata sunt, ac etiam arbitrando diffinita.

Et super quibus dictus *Cunradus* prestitit iuramentum. Ego vero CUNRADVS de *Lauffabe* ad petitionem - - concivium meorum huiusmodi corporale prestiti iuramentum; qui, super observanda promulgatione predictorum Arbitrorum, michi dederant mandatum speciale. Cuius tenor talis est: *Nos Scultetus Scabini ceterique Opidani Afchaffinb. . recognoscimus &c.* ut supra.

In quorum omnium testimonium & perpetuam firmitatem nos Scultetus Scabini ceterique Opidani *Afch.* recognoscimus Sigillum nostre Civitatis presentibus appendisse.

Actum Anno Domini MCCC Quarto, in crastino beati Severi Episcopi.

24 OB.

XVIII.

DE bonis in Herbach, comparatis ab Alungo Famulo de Breidenbach &c.

An. 1304.

in Autogr.

EGO ALVNGVS Famulus, dictus *de Breidenbach*, Castellanus in *Bydenkap*, & ALHEYDIS mea conthoralis, filia LVDEWICI Militis dicti *Kalp*, Coram omnibus presentibus ac futuris recognoscimus per presentes, & fideliter protestamur, quod vendidimus - - - ac tradimus, unanimi consensu - - Dne KATHERINE Magistre, ac Priori totique Conventui - - - in *Aldenburg* - - - omnia bona nostra sita in *Herbach*, cum silvis, pratis, pascuis & omnibus aliis pertinentiis, pro Quinquaginta marcis, que ad usus nostros ab eis recepimus, iure hereditario & proprio perpetue possidenda.

Et nos CRAFTO Miles *de Hohenvels*, HENRICVS Miles d. *Kalp*, BRVNO Famulus *de Buchenowe*, & GYNTHERVS *de Nunnenbein* civis in *Bydenkap* recognoscimus, - - - Conventui supradicto fideiussoriam cautionem presentibus prestitisse, quod *Alungus* pred. & sua conthoralis ipsis warandiam, videlicet unum annum, & unum diem, faciant uti postulat ordo iuris. Quod si factum non fuerit, nos fideiussores prefati intrabimus civitatem *Marburg*, ibidem obstagium faciendo, donec ipsis emptoribus warandia facta fuerit; & hoc, quando fuerimus requisiti. Illo autem anno & die expectato, in nullo nos fideiussores sumus obligati.

Vnde ne hanc nostram liberam & rationabilem vendicionem aliquis in posterum valeat abolere, presens scriptum, cum nominibus testium qui vendicioni cum fieret affuerunt, Sigillo Civitatis in *Bydenkap* per nostras preces & nostro sigillo est munitum. Huius rei Testes sunt HENRICVS Miles d. *Kalp*. CRAFTO Miles *de Turinc*. CRAFTO Miles *de Hohenvels*. BRVNO famulus *de Buchenowe*. HERMANNVS iuxta

iuxta Cimiterium. HENRICVS *Walteri*, Scabinus in *Bydenkap*. GUNTERVS de *Nunnenbein*. IOHANNES *Pugil*. VOLKOLDVS de *Lasphe*. HENRICVS Sartor, dictus de *Asphe*, ac alii plures fide digni.

Insuper ego ALVNGVS pred. & ALHEIDIS mea conthoralis cum instantia petimus Scabinos in *Herberen*, & rogamus, ut Sigillum suum presentibus in huius rei testimonium apponant nostri causa. Et nos testes prescripti ipsos ita petivisse protestamur. Datum Anno incarnationis Domini *MI. CCC. Quarto. VIII Kal. Novembris.*

25 OR.

XIX.

Testamentum ANSELMI militis de Grünberg.

An. 1304.

VNIVERSIS Xpi fidelibus Litterarum harum inspectoribus notum sit, quod ego ANSHELMVS miles, dictus de *Grunenberg*, sano consilio habito, in remedium anime mee, Vxoris ac heredum meorum, feci & disposui Testamentum, quemadmodum est subscriptum. In *Wizenburg* ad *Quercus* apud Fratres ordinis Sci *Iohannis Baptiste*, ubi elegi sepulturam, legavi primo unam urnam olei, ante altare bte Virginis pro diurna lampade perpetuo conburendi; que pro sex libris Hall. a meis heredibus si eisdem placuerit, redimeretur; & perpetuos redditus, qui cum Equo meo, salvo permanente poterunt comparari; Vel loco pred. equi, si quod absit periret, unum maldrum filiginis in anniversario meo super mensam Fratrum annis singulis, proventurum de duobus iugeribus, sitis *vor der Ouve* in *Mornsheim*. ITEM unum ostale filig. sive maldrum in anniversario eius perpetuo Fratribus Theutonicis in *Wizenburg* de tribus iugeribus *Mornsheim* sitis iuxta *Bruele*. ITEM unum maldr. fil. perpetuo Deo devotis Cenobitis in *Kunigesbrucken*, similiter in 100 anniversario obventurum; & hoc iugeribus sitis *Sce Brigidge*.

D

Et

Et sciendum, quod supradicti heredes quodlibet maldrum . . . possunt redimere cum Hallensium quatuor libris. ITEM VI hallenses perpetuos legavit Plebano, & ecclesie in *Mornsheim* dimidiam libram cere, itidem in anniv. suo solvendo; Hallenses, de iugere sito retro domum *der Mudiz*, Ceram autem de iugere sito *Mornsheim* super *Fusgazzen*. ITEM legavit unam karratam vini super mensam predicti Conventus . . . in *Kunigesbrucke* in primo leiunio reddituram. Sed duas Amas rubei vini in uno vase, sue Filie singulariter assignavit. ITEM X solidos Hall. Plebanis in Decanatu *Hergesheim*. Terciam dimid. libram & duos sol. Hall. sex Sacerdotibus, *Angent.*, *Chorheim* duobus, *Wizenburg* duobus, *Mornsheim* & *Wolmesheim* duobus ad annuas Missas cuiuslibet septimane. ITEM legavit X sol. Hall. Predicatoribus. X sol. Minoribus. X sol. Augustinensibus. X sol. Inclusis. X sol. ad Hospitale, leprosisque. X sol. ad opus in Castro; & III uncias Hall. Fratribus Theutonicis in *Wizenburg*. — Item VI lib. Hall. ANDREE scolari.

Huius facti Testes sunt Dns WOLFRAMVS Miles de *Staffele*. . . Plebanus in *Mornsheim*. BYRKARDVS plebanus in *Wolmesheim*. Frater WIGANDVS Prior in *Wizenburg* ad Quercus, & Domicella ALHEID, & alii quam plures fide digni. Acta sunt hec Anno Domini M. CCC. Quarto, in vigilia *Cecilie* Virginis, quorum Sigilla sunt appensa.

21 Nov.

* Iohannis
Vol 1 p. 634.
n. 2.

Inter aram Charta huius & sequentis Archiep'i GERHARDVS in mensa sedens velociter expiravit. * Anno nimirum MCCCV. d. 25. Febr. Moguntina Sede annis duobus vacante; donec eam provisione Apostolica occupavit PETRVS Aichspalt Episcopus Basileensis.

XX.

QVINQUE villa ante sylvam Speffart, quas ab Episcopo Aureatensi iure feudi masc. tenuit Dynasta Godfr. de Schliffelberg, nunc huius filia Elisabeth. iure hæreditario conceduntur.

An. 1305.

Nos CVNRADVS Dei gratia Episcopus EYSTENTENSIS. Fideliter recognoscimus, & tenore presentium publice profiteamur tam presentibus quam futuris; Quod Villas, sitas ante sylvam dictam *Spechishart*; videlicet *Hasslach*, *Hassilberg*, *Reithebüch*, *Wibibach* & *Wiccibach*, ac Ius patronatus ecclesie ville in *Eichile*; cum omnibus earundem villarum iuribus & pertinenciis universis, quesitis & inquirendis, quocunque nomine aut vocabulo censeantur; quas villas Nobilis vir GOTEFRIDVS de *Sluzzilberg* hæctenus a nobis manū tenuit feodali, adito iure quod vulgariter *Manlehen* nuncupatur; ad petitionem iam dicti *Goteфриdi*, nichilominus de gratia speciali, *ELYZABET* dilecte sue filie * easdem villas cum iuribus predictis contulimus, rite & rationabiliter iure hereditario perpetuo possidendas.

* Speffart.

In quorum testimonium sibi has Litteras fecimus Sigilli nostri munimine roborari. Datum Anno Domini MCCCV, proxima feria tertia post Dominicam qua cantatur *Invocavit*.

Quorsum ea deveneris, sequens nos informat Litterarum particula:

„Wir Cunrat - - - Grave von Vebingen und Frau Elisabeth, Herrn Gotfrides selic wilent von Sluzzilberg Tochter, unser eliche Wirtin (&c.) 1319.

De ipsius autem Elisabeth Mair, hac:

„Ego MARGARETHA, legitima collateralis Nobilis viri Dni GEORGII Iruti Comititis, filia WILHELMI Comititis de Catzenellenbogen, Collateralis quondam legitima GOTEFRIDI de Sluzzilberg, confiteor (&c.) 1313.

manib

D 2

XXI.

XXI.

„*De Donatione bonorum in Bischovesheim per Hein-
ricum Plebanum de Brenden.*„

Anno 1305.

VNIVERSIS Xpi fidelibus tam presentibus quam futuris ad quos pervenerit presens Scriptum HEINRICVS dictus de *Bischovesheim*, Plebanus ecclesie parrochialis in *Brenden* Herbip. dioc. salutem in omnium Salvatore. Ea que ad laudem DEI piis devotorum affectibus Ecclesiis libere conferuntur, vel Deo famulantium usibus applicantur, ne per oblivionem aut malignantium pravitatem aqualiter perturbentur, scripturarum debent testimoniis perhennari.

Tenore igitur presentium recognosco, publice protestando, quod ego, Honorabilibus Viris, Decano & Capitulo Ecclesie *Aischaffinburgensis*, & per eos ipsi ecclesie, propter diversa beneficiorum genera michi impensatam specialiter quam generaliter ab eisdem; & pro mee anime remedio & salute desiderans mei relinquere memoriam apud ipsos; Dedi, tradidi, & donavi; do, trado & dono, donatione inter vivos, pure & simpliciter in his scriptis, Bona mea immobilia infra scripta: Videlicet V. iugera cum dimidio vinearum, sita in monte *Sterkberg* prope opidum *Bischovesheim*, Mog. dioc., & Molendinum, situm in medio opidi eiusdem, quod *Margmule* vulgariter appellatur, & duo iugera vinearum cum quarta parte iugeris, contigua vineis supradictis.

ITEM mansum in *Bischovesheim*, quem pro XL quatuor libris *Hallens.* comparavi. ITEM unum Pistrinum, & tria iugera vinearum sita in monte *Taubental*, que pro XL libris - - ego emi; Quod videlicet pistrinum XXX solidos Hall. & agnum pascalem annis singulis michi solvit.

ITEM quoddam feodum, michi solvens X. sol. Hall. & pullos quatuor annuatim. ITEM Curiam sitam apud molendinum,

dinum, solventem L solidos Hall. & VI pullos annuatim; Et universaliter ac generaliter omnia bona mea immobilia, propria & censualia, sive hereditaria, ubicunque locorum sita, cum omni onere & honore, sicut ea habui hactenus & possedi, habeo & possideo; & etiam ea bona, que sum in posterum habiturus Domino concedente, sive in domibus, possessionibus, censibus, vineis agris aut pratis consistant, vel quocunque vocabulo censeantur, ad habendum iam in presenti, & recipiendum, ac perpetuo possidendum, nec non eorum usibus & utilitatibus applicandum, & de eis faciendum & ordinandum, quod eis & sue Ecclesie crediderint expedire. Abdicans a me, & transferens in eosdem & eorum ecclesiam ex nunc omne ius quod michi in dictis bonis hactenus competeat, vel adhuc competere poterit quoquomodo; Ponendo & mittendo eos in possessionem corporalem bonorum omnium predictorum, litteras per presentes. Promitto etiam bona fide, predictam Donationem & traditionem, per me & ipsis factam, ratam & gratam tenere, & nunquam contravenire, verbo vel facto, ingenio seu cautela, sed inviolabiliter observare.

In cuius rei & facti testimonium & memoriam firmiorem, presentes litteras ipsis dedi, Venerabilis viri Dni GOTFRIDI de Eppenstein, Archidiaconi *Herbipolensis* Ecclesie, & mei, sigillorum munimine roboratas. Nos quoque *Gotfridus* . . Archidiaconus supradictus recognoscimus, ad preces prefati *Heinrici* Plebani nostrum Sigillum presentibus appendisse.

Datum & actum Anno Domini MCCCXV, mense Maio.

• XXII.

Causa Iudicialis.

An. 1305.

In nomine Domini Amen. NOS . . IVDICES CURIE *Spirensis*. In Causa quam KUNEGUNDIS de *Rotenberg* movet coram nobis CUNRADO dicto de *Grunenberg* Armiger-
D 3 ro,

ro, super quibusdam pratis in libello eius expressis; Idem *Cunradus* peremptorie excipiendo proposuit exceptionem rei iudicate in Iudicio seculari, & ipsam exceptionem coram nobis sufficienter probavit. Vnde nos interloquendo pronunciamus, & absolvimus ipsum *Cunradum* ab impediçione *Kunegandis* supradictæ in his scriptis, propter exceptionem superius probatam; ab expensis in lite factis propter probabilem causam litigandi eam relevantes.

Lata est hec Interlocutoria Anno Domini *M. CCC. Quinto*, feria sexta post octavam Pentecostes.

XXIII.

Ab Arbitris lata Sententia pro monasterio HAYN

An. 1306.

NOS PHILIPPVS de *Falckenstein* Dominus in *Mintzenberg*, Senior, & *WERNHERVS* filius noster Tenore presentium recognoscimus publice profitando, quod cum *CUNRADVS* de *Rode*, *HEINRICVS* de *Steinheim*, *LVDEWICVS* dictus *Crol*, VDO filius quondam *Arnoldi*, Villani de *Otphe*; *HEILMANNVS* de *Wederheim*, *GVNTRAMVS* de *Lunrode*, *PETRVS* & *HEILMANNVS* fratres de *Bezzingen*, filii quondam *Heinrici* de *Otphe*; *GOZMARVS* & *ECKELO* de inferiori *Wederheim*, pro se & suis coheredibus aut successoribus, Viros religiosos Abbatem & Conventum monasterii in *Hegene* Ord. Cist. super quibusdam bonis & eorum pertinenciis universis in villa *Otphe* & in terminis eiusdem ville sitis, nec non Molendino in aqua que dicitur *Hurlese*; que bona cum molendino quondam *GVNTRAMVS* Miles, dictus de *Oleph* & *IVTTA* quondam uxor eius legitima prefatis Abbat & Conventui iusto venditionis titulo vendiderunt, impeterent; nobisque contra ipsos querelas offerrent plurimas, & frequentes; Tandem ex utraque parte in nos, *HEINRICVM* de *Pinxten*, *IOHANNEM* de *Linden*, *KRAFTONEM* de *Belders-*

dersheim, IOHANNEM & TYLONEM fratres dictos de *Bel-*
dersheim, & CYNRADVM de *Hufftersheim* Milites, nostros
 Castrenses: LVDEWICVM dictum *Hummelere*, ORTHO-
 NEM nostrum Officiarium, HEINRICVM de *Indagine*, Armi-
 geros: LVDEWICVM de *In Heiden* Scabinum de *Mintzen-*
berg; GERHARDVM dictum *Salztrump*, GODEFRIDVM de
Milebach & HEINRICVM de *Obernheven* nostros *Iuratos*,
 tamquam in Arbitros unanimiter concordarunt; super eisdem
 bonis hinc inde coram nobis iustitiam accepturi; Abbas &
 Conventus de *Hegene* promissione publica; Homines predicti
 universi & singuli pro se suisque coheredibus seu successoribus
 absentibus non solum fide manuali, verum etiam iuramento
 prestito se firmiter obligantes, Arbitrium seu sententiam, a
 nobis, Castrensibus nostris predictis, & Scabinis super dicta
 Causa secundum formam iuris dictatam & prolata in inviolabi-
 liter perpetuo servaturos;

Nos igitur . . . utriusque partis propositiones, proba-
 tiones & attestaciones, nec non predictorum Abbatis & Con-
 ventus publica Instrumenta diligentius inspicientes & exami-
 nantes, manifeste comperimus, eosdem Abbatem & Conven-
 tum prefata bona cum molendino, iusto titulo, bona fide,
 queta ac pacifica possessione per quadraginta annos & amplius
 absque omni impetitione possedisse; ipsosque in omnibus se-
 cundum exigentiam iuris, que ad iustam & veram possessionem
 requiruntur, esse legitime roboratos; Hominum vero
 premissorum & eorum coheredum Actionem seu impetitionem,
 irrationabilem esse penitus & iniustam.

Vnde nos sub debito iuramenti . . . possessionem Abbatis
 & Conventus premissorum in dictis bonis & molendino ap-
 probamus, & iustam & veram eam decernimus esse; Ipsaque
 predicto monasterio in *Hegene* secundum formam Com-
 promissi adiudicamus, libere & quiete perpetuo possidenda.
 Hominibus vero supradictis . . . Silentium super impetitione
 . . . bonorum & molendini de cetero perpetuis temporibus
 imponentes; cum ipsis nichil iuris competat penitus in eisdem.
 Insuper

Insuper nos PHILIPPVS & WERNHERVS predicti ad supplices preces Abbatis & Conventus - - omnia bona cum molendino in nostro dominio & iurisdictione sita sub nostram protectionem recipimus specialem; volentes ut nullus ipsos de cetero in eisdem - - indebite inquietet aut molester. Huius rei testes sunt Honorabiles Viri:

PHILIPPVS Decanus ecclesie *Franckenfordensis*. RVPERTVS Plebanus in *Berstadt*. Frater HEINRICVS de *Colhusen*. WALTHERVS noster Notarius. LVDEWICVS dictus *Hegere*, & CVNRADVS dictus *Niger*; & quam plures alii fide digni.

In perennem quoque omnium premissorum memoriam Sigillum nostrum presentibus Litteris duximus apponendum. Et quia ego WERNHERVS predictus sigillo proprio careo, prefens scriptum Sigillo civitatis in *Mintzenberg* rogavi firmiter communiri. Nos vero Scabini in *Mintzenberg* recognoscimus, quod ad rogatum predicti *Domicelli* nostri, Sigillum nostre universitatis apposuimus isti Carte. Datum Anno Domini MCCCVI, in vigilia Penthecostes.

21 Maii.

XXIV.

„DE Curia nobis collata a Ludewico de Dudiffe,
„& Gertrude sorore sua Begina.

An. 1306.

ex Autogr.

VNIVERSIS prefens scriptum visuris & audituris. Nos GERTRVDIS, Begina, de *Dudiffe*, & LVDEWICVS meus frater germanus volumus esse notum, & presentibus publice protestamur; Quod recepimus de manu Ecclesie in *Aldinburg* Curiam sitam in *Cyriakirswimer*, cum omnibus attinenciis, agris, silvis pratis pascuis, & aliis iuribus quibuscunque, ad habendum - - - tempore vite nostre, & non ultra. Tali condicione, quod fratriquem nostrum mori contigerit,

rit, superstes - - - ipsa bona usque ad obitum suum pacifice possidebit. Nobis autem ambobus de medio sublati pred. curia - - - , & omnia nostra alia bona, mobilia sive immobilia, que apud nos inventa fuerint, in quibuscunque speciebus extiterint, ad ecclesiam in *Aldinburg* cui iam nostra contulimus & conferimus, donavimus & donamus, libere devolventur; nec aliquis heredum nostrorum de ipsis bonis nostris ex causa qualicunque usurpabit. Hoc tamen salvo, quod si Dominus michi *Gertrudi* inspiraverit, duas marcas de rebus meis mobilibus pro salute anime mee possum in elemosinam delegare. Est etiam expressum, quod de ipsis bonis, ego, vel frater meus quacunque urgente necessitate alienare, distrahere, vel ad manus cuiuscunque convertere, sine scitu Ecclesie de *Aldinburg* & consensu, non possumus nec debemus.

Acta sunt hec Anno Dni M. CCC. VI, in die btor. martiri *Primi & Feliciani*. Vt autem hec ordinatio & donatio per nos & nostros successores firma & stabilis in sempiternum permaneat; presentem Litteram dedimus - - -, in verum testimonium omnium premissorum Sigillo Civitatis - - in *Marpurg* roboratam. 9 Junii.

Testes huius - - - sunt *Frater HENRICVS* de *Gesmar*. *Fr. OTTO* de *Sygen*. *Fr. CONRADVS* *Zolner* Ordinis Domus Theutonice. *HARTMANNVS* *Schuzesper* Miles. *RVKILO* senior. *LVDEWICVS* ex *Curia*. *IOHANNES* *Ehwini*. *RVKILO* filius *Henrici Angeli*, Scabini in *Marpurg*. *CONRADVS* de *Bydenkap*, & quam plures alii fide digni qui hec viderunt & audiverunt.

XXV.

Traditio hypocausti iure hereditario, legibus variis adiectis.

Anno 1306.

FIDELIS est litterarum custodia quererum actiones inconcussa serie loquitur, & emergentibus calumpniis et Anteq.
E firma,

firma, prebet obstaculum veritate. Hinc est, quod ego CONRADVS *Muncere*, & IRMENTRVDIS mea legitima uxor Cives *Wetflarienses*, notum facimus prefencium litterarum perceptoribus uniuersis, quod sana prehabita deliberacione, pari voto, consensu mutuo, & unanimi voluntate concessimus, & in his scriptis concedimus iure hereditario *Stupam* domus quondam FRIDERICI *Muncerers*, patris ac soceri nostri, sit infra muros *Wetflar*. . apud curiam Monachorum de *Arnesburch*, cum parte nostra curie, dicte Stupe adiacente, in nos ex successione hereditaria & diuisione deuolutam, HILDEGVNDI Begine, dicte *Sweyneren*, & suis heredibus, quos in heredes eligendos duxerit, possidendam vere hereditatis tytulo & habendam in perpetuum, pro V. solidis Colon. denar. & uno den. leui: In festo Pentecostes XXX denarios *Colon*. , & in festo bti *Michaelis* totidem, et denarium leuem cum duobus pullis carnisprimalibus, nobis & nostris heredibus Censui nomine persolvendis.

Sciendum est eciam, quod d. *Hildegundis* dictam debet habere & possidere *Stupam* inperpetuum, prout nunc est, a fundo seu superficie usque ad summum, *per mensuram & directam & congruam extensionem*; & eam reedificet, si opus fuerit, secundum ut nunc iacent luminaria, tam in latitudine & longitudine hinc inde, non obstante qualibet contradictione. Nos eciam per dictam *Stupam* seu domum, transitum pro nostra habebimus utilitate quam diu vixerimus, ipsius *Hildegundis* non obstante contradictione; nobis autem defunctis, nostri heredes in eadem stupa seu domo nullum ius eundi vel exeundi vel intrandi habent quoquomodo, vel habebunt, salvo censu predicto, qui ad ipsos devoluetur.

In cuius rei testimonium & robur, Sigillum Civitatis *Wetflar*. . nostris precibus presentibus est appensum. Huius facti testes sunt HARTRADV de *Herlisheim*. HENRICVS *Ernesti*, Scabini - - , & alii fide digni. Datum Anno Dni M, CCC Sexto mense Iunio.

XXVI.

„DE bonis emptis in Mullenheim.“

An. 1306.

Q VONIAM suspecta habetur veritas, que nec re- ex Antogr.
divivo testimonio & scripture suffragio poterit compro-
bari; Hinc est, quod ego METILDIS, relicta quondam GY-
SELBERTI de *Mulhbeym*, de consensu & voluntate libera
GEYLONIS, PETRI, METILDIS, PAVLINE puerorum
meorum, & ALBERTI, ac KATHERINE uxoris sue; SYF-
FRIDI, & GERTRVDIS uxoris sue; HILDEGVNDIS &
CLARE, nepotum & heredum meorum, notum facio pre-
sencium perceptoribus tam presentibus quam futuris; Quod
consencientibus meis pueris, nepotibus & heredibus omnibus
supradictis, vendidi . . . in his scriptis Religiose Domine
Magistre & Conventui Sanctimonialium . . bte Virginis in
Aldenburch . . . agrum meum, situm prope *Mulhbeym* vil-
lam predictam, dictum *der Munich ecker*, continentem circa
tria iugera terre arabilis, colendum, seminandum, tenendum
& habendum cum omni iure seu dominio, michi vel meis su-
pradictis pueris . . . in eodem agro competente, pro XI mar-
cis denar. numerate pecunie, michi tradite penitus & pagate.

In cuius rei testimonium & robur, Sigillum Civitatis
Wetflar. . . meis . . . precibus Litteris presentibus est ap-
pensum. Huius vendicionis testes sunt HENRICVS filius
Ernesti de Nuvern, GERLACVS *Zimmerman* Scabini Civita-
tis predictæ, & alii fide digni. Datum Anno Dni *M. CCC.* 16 Julii.
Sexto. In crastino divisionis Apostolorum.

XXVII.

S. Rosenblat vendit Censum ex bonis quæ comparaverat in sede sua, dicta Widemstuhel.

An. 1306.

ex Antogr.

OMNIBVS ac singulis presencium litterarum perceptoribus innotescat; Quod ego SIFRIDVS Rosenblat civis *Wetfl.* communicata manu KATERINE uxoris mee vendidi - - in his scriptis WERNERO, Genero quondam OSANNE . . , unam marcā denar. annui redditus ex domo & tota hereditate mea quam possideo, extra portas *Selehoven* sita, domui . . *Malefenter* & domui *Hildelinis* in medio contigua, in festo Pentecostes dimidiam marcā, & in festo B. *Iohannis* . . dimid. marcā denar. cum duobus pullis carnisprivialibus annis singulis Censum nomine persolvendis, pro XIII marcis den. numerate pecunie, michi tradite penitus & pagate; Ex qua etiam domo & hereditate mea teneor solvere CONRADO de *Holzheim* dimid. marcā denar. annis singulis precipue & precise.

Protestor & ego WERNERVS suprad, quod cum huiusmodi redditibus possum facere & ordinare prout voluero, sine meorum puerorum contradictione, quia ipsos comparavi uxore mea mortua, in sede mea quæ *Wedemestul* vulgariter nuncupatur. In premissorum omnium testimonium & robur Sigillum Civitatis *Wetflar.* Litteris presentibus est appensum.

Huius facti testes sunt HERMANNVS *Selige*. HEYNE-MANNVS *Gerbertl.* ERNESTVS de *Nurvern*. CONRADVS *Crave*. RULO *Reye*. Scabini civitatis predictæ, & alii quam plures fide digni. Datum Anno Domini M. CCC. Sexto, mense Octobri.

XXVIII.

XXVIII.

DE Curia monasterii ALDENB. in Bienheim.

An. 1307.

FIDELIS est litterarum custodia, que rerum actiones inconcussa serie loquitur, & emergentibus calumpniis, firma, prebet obstaculum veritate. Noverint igitur presentium Litterarum perceptores universi, presentes pariter & futuri; Quod ego CRAFTO de Suabach armiger, Castrensis in Wyleburg, communicata manu ALEYDIS uxoris mee, & de consensu & voluntate bona CONRADI Militis, dicti de Kaldinburnen mei Soceri, & ELYZABETH eius uxoris Socrus mee, vendidi - - - in his scriptis, Religiosis - - Magistre & Conventui - - in Aldinburg - - - partem meam, videlicet medietatem Curie in villa de Bynheim apud Melbach site, & mansum - - -, excepto uno iugere, ad d. curiam pertinentes, cum omni iure & dominio, michi vel meis heredibus in eadem curia & mansu competentibus; possidendam & habendam partem meam - - - pleno iure, pro LXXX marcis denar. numerate pecunie - - -, quos in usus meos feci oportunos. Cuius curie reliqua medietas - - - ad BURCHARDVM Armigerum de Stockheim pertinere dinoscebatur, quam vendidit pre nominatis Magistre & Conventui, sicut in litteris eciam super hoc confectis plenius continetur. — — —

In premissorum omnium testimonium & robur, Sigillum Nobilis viri, Domicelli mei GERLACI Comitis de Nasowe, meis, & uxoris mee - - - precibus - - - est appensum. — — — Huius vendicionis mee testes sunt, Honorabilis vir, Dns . . Decanus Ecclesie Wyleburgensis. HERMANNVS Multwerfe. CONRADVS de Kaldinburnen. HARTMANNVS de Suabach. Milites: HENRICVS Iuncherre. HENRICVS de Suabach. GERLACVS Rurvesame. Armigeri, Castrenses in Wyleburg, & alii fide digni. Datum Anno Domini MCCCVII. Mense Februario.

E 3

XXIX.

XXIX.

„LITTERA Regis, *que continet Compromissum in-*
ter Henr. de Westerburg & Capitulum Mo-
gunt. super ecclesia in Nuheim.

An. 1307.

Nos ALBERTVS *Dei gratia Romanorum Rex*
semper Augustus. Recognoscimus, & tenore presen-
 tium publice profiteamur, quod Decanus & Capitulum Eccle-
 sie Maguntine, per Magistrum CONRADVM de Lorch Pre-
 positum ecclesie *scilicet* MARIE *Erffordensis*, & IOHANNEM de *Rif-*
senberg Canonicos eiusdem Eccl. Magunt. Nuncios & Procurato-
 res specialiter ad hoc missos, ex una parte, nec non HENRICVS
 de *Westerburg* Canonicus ecclesie S. *Gereonis* Colonienfis ex al-
 tera, super controversia, discordia sive causa, inter ipsos pro
 ecclesia in *Nuheim* aliquandiu ventilata compromiserunt una-
 nimiter, nobis procurantibus & laborantibus, in Venerabilem
 PETRVM Archiepiscopum Maguntinum, Principem & Secre-
 tarium nostrum Karissimum, tamquam in Arbitrum, arbitra-
 torem seu amicabilem compositorem; dantes sibi liberam & ple-
 nariam potestatem, controversiam sive causam predictam, in
 amicitia vel iustitia, qualicumque modo sibi placuerit, deci-
 dendi, vel etiam complanandi; Nec non promittentes fideliter,
 & iurantes, sub pena Centum marcarum argenti, & iactura
 Cause predictae, ratam & firmam habere decisionem seu com-
 planationem, qualemcunque idem *Petrus* Archiepiscopus de-
 super inter ipsos decreverit faciendam. Renuntiantes sponte
 & expresse dampnis & interesse, iniuriis & expensis, que hinc
 inde alterutris accreverunt durante controversia memorata.
 Rogaverunt insuper nos Partes predictae unanimiter, ut factum
 huiusmodi consignare vellemus nostre typario Maiestatis.
 Nos autem ad rogatum ipsarum, idem typarium huic Scripto
 apponi mandavimus in testimonium premisorum.

Datum

Datum *Frankenford*, Anno Domini MCCCVII pridie
Idus Iunii. Regni vero nostri anno Nono.

XXX.

„*Quod D. PETRVS, mediante arbitrio, Capitulo*
„*Mog. ecclesiam in Nuheim adiudicavit.*

An. 1307.

Nos PETRVS *Dei gratia Sae Maguntine Sedis*
Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancel-
larius: Arbiter, arbitrator, five compositor amicabile inter
devotos nostros . . Decanum & Capitulum Ecclesie nostre
Maguntine ex una, & Nobilem virum HEINRICVM de *We-*
sterburg Canonicum Eccl. S. *Gereonis* Colonienfis ex parte al-
tera, super controversia five discordia inter ipsos pro Ecclesia
parochiali in *Nuheim* aliquamdiu ventilata, de communi par-
tium consensu electus; provida & matura deliberatione penes
nos habita, partibusque per amicitiam, mediante Serenissimi
Dni ALBERTI Romanorum Regis Dni nostri karissimi consi-
lio complanatis; arbitrando pronuntiavimus, & pronuntia-
mus in nomine Domini per hec scripta, consensu partium ac-
cedente; memoratam ecclesiam in *Nuheim* pertinere debere de
iure ad prefatos Decanum & Capitulum Ecclesie nostre Mog.,
predictum quoque *Heinricum* de *Westerburg* in ea ius aliquod
non habere.

Datum & actum *Frankenford*. Anno Domini MCCCVII,
pridie Idus Iunii.

XXXI.

Provisio de Prepositura Limburgensi.

An. 1307.

Nos PETRVS *Dei gratia Sancte Sedis Mogun-*
tine Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archi-
cancel-

cancellarius. In his scriptis publice profitemur, Nos Preposituram ecclesie *Limpurgensis*, cuius ad nos spectat collatio, uni de Capitulo Ecclesie *Moguntine* Canonico cum vacaverit facienda, ad instantem supplicationem Serenissimi Domini ALBERTI Romanorum Regis, Domini nostri Karissimi, quam effugere non potuimus; ymmo propter evidentem utilitatem prefate nostre Ecclesie quam pensavimus in hac parte, Nobili Viro HEINRICO de *Westerburg* Canonico ecclesie S. *Gereonis* Colonienfis, Dei intuitu contulisse ista vice: Ita tamen, ut ex hoc nostro facto memorate nostre Ecclesie nullum preiudicium generetur, quin eadem Prepositura, quando-cumque & quocienscunque fuerit conferenda, uni de Capitulo nostro, Ecclesie *Moguntine* Canonico, conferatur.

Datum in *Franckfort*, Anno Domini MCCCVII, pridie
12 Jun. Idus Iunii.

* Conf. IOANNIS Vol. II. *Rev. Mogg.* Syllabo Canonico-rum Eccl. Metrop.
P. 373.

XXXII.

CLEMENS V restituit PETRUM in perceptionem *te-lonei* Lonsteinensis, donati Ecclesie *Moguntinae*
a Rege ADOLFO, postea vero Archipræsuli
GERHARDO iterum subtræcti ab
ALBERTO.

Anno 1307.

CLEMENS Episcopus Servus servorum DEI.
Venerabili Fratri, PETRO, Archiepiscopo *Maguntino*
salutem & Apostolicam benedictionem. Personam tuam &
commisam tibi Ecclesiam paterne dilectionis brachiis ample-
ctentes, ad ea libenter intendimus, per que tuis & ipsius Ec-
clesie possit utiliter indemnitatibus provideri.

Cum

Cum itaque, sicut tua nobis fraternitas intimavit, clare memorie ADOLFVS Romanorum Rex primo, & postmodum Carissimus in Xpo filius noster ALBERTVS successor ipsius, Rex Romanorum Illustris, Theloneum de *Lanslein* in alveo Reni Treverensis dyocesis, ex causis rationabilibus Ecclesie predictæ Regali liberalitate donaverint atque contulerint, realiter & in perpetuum intuitu pietatis, suorum Principum ad quos electio Regis Romanorum pertinet ad id accedente consensu; quamvis idem Rex ALBERTVS postmodum theloneum predictum a bone mem. GERHARDO Archiepiscopo Maguntino predecessore tuo, propter quandam controversiam quam habuit cum eodem, absque causa rationabili duxerit subtrahendum; Nos tuis supplicationibus inclinati, donationem & collationem huiusmodi ratas & gratas habentes, eas auctoritate Apostolica confirmamus & presentis scripti patrocinio communimus. Restituentes te ad perceptionem ipsius, iuriumque suorum integraliter, nomine Ecclesie supradictæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis & restitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire; Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum *Petri & Pauli* Apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum *Pistavis* X Kal. Novembris. Pontificatus nostri anno secundo. 23 08.

XXXIII.

„DE *emptione medietatis Curie in Byenheim a Craftone Milite de Swabach.*

An. 1307.

FIDELIS est litterarum custodia, que rerum actiones inconcussa serie loquitur (*&c.*) Noverint igitur presencium - - perceptores universi, quod ego BVRG-
F HAR-
ex *Antogr.*

HARDVS de *Stockheim* armiger, Castrensis in *Wyleburg*, communicata manu SVFFIE uxoris mee legitime, & de consensu & bona voluntate HEDEWIGIS matris mee, annuente eciam HENRICO Milite, dicto *Rodele*, meo sororio, & GYDA uxore sua mea sorore consenciente, vendidi - - - Magistre & Conventui - - - in *Aldinburg* - - - partem meam, videlicet medietatem Curie, in villa *Bynheim* apud *Melbach* sitae, & Mansum & dimidium - - - ad d. curiam pertinentes, cum omni iure & dominio michi vel meis heredibus in bonis & curia supradictis competentibus, possidendam, - - - pro LXXX marcis denar. numerate pecunie, michi tradite & pagate penitus, quos feci in usus meos oportunos. Cuius curie reliqua medietas - - - ad CRAFTONEM de *Suabach* Armigerum dinoscebatur pertinere., quam vendidit - - - Conventui, sicut eciam in Litteris super hoc confectis plenius continetur. Preterea renunciavi - - - omni excepcioni - - - per que huiusmodi vendicio mea posset inposterum infringi aliquatinus, vel rescindi.

In premissorum omnium testimonium & robur, Sigillum Nobilis viri, Domicelli mei GERLACI, Comitis de *Nasowe* - - - presentibus est appensum. Nos vero Gerlacus - - - pred. recognoscimus, quod nostrum sigillum huic scripto apponi fecimus, ad preces suprad. *Burchardi* nostri Castrensis, & uxoris, matris, sororii & sororis suarum omnium predictarum, & in testimonium veritatis.

Huius rei testes sunt MOSELINVS de *Nasowe* socer meus. HENRICVS sororius meus pred. NICOLAUS de *Wyleburg*. CONRADVS de *Kaldinburne*. THEODERICVS *Panbart*. Milites; & HENRICVS *Iuncherre*, CRAFTO de *Suabach*, Armigeri & alii fide digni. Datum Anno Domini MCCCVII. Feria quinta qua cantabatur *Salus populi*.

XXXIV.

REVERSALES,

*de accepta in feudum villa Machtolsheim.**An. 1307.*

[T. I. p. 635. n. 7.]

Nos VLRICVS *Dei gratia Comes de HELFENSTEIN.*

Recognoscimus tenore presencium publice per presentes, nos villam *Machtolsheim* cum suis omnibus honoribus & pertinenciis universis recepisse in feudum a Reverendo in X^{po} Patre Dno PETRO Archiepiscopo Maguntino, nosque sibi & Ecclesie sue propter hoc fore ad prestanda debita fidelitatis obsequia obligatos. Dantes has litteras Sigillo nostro signatas in testimonium super eo.

Datum *Auguste*, Anno Domini MCCCVII, Idus No- 13 Nov.
vembris.

XXXV.

Quibus pactis & conditionibus Comes de Waldeck dimissus fuerit e custodia.

An. 1308.

[p. 636. n. 2.]

In Godes Namen Amen.

Sir Heinrich von Godes gnaden Greve zu Waldeckin dun kunt und vorihihin uffenbar an dysem geinvoertigen Briewe allen den, die en sehen odir horin lesen, daz wir mit unserme Ersamen Vadirre und Herrin Bisschhof Pedirre, Erzebisschove des Heyligen Stules zu Mense,

F 2

des

des Heyligen Riches obir Dutschlant Erzkenslere, genßliche und garwe versunt sin, und unsre Frunt die mit uns begriffen waren, umme unser Gewencnisse, also hernach geschriben stet.

Daz wir unserme vorgeanten Herrin von Mentze und syne Stifte ledig hain geset den Kellerberg daz Huß, und Battenburg Huß und Stad, vor zwey Dufint Marg. Das Huß zu dem Werdere vor Dufint Marg, also sie der Ersame Herre Bisschof **Gerhard**, deme Got gnade, sie sazte unserme Badirre, dem Got gnedig sie. "

* OTTO vocabatur, obiitque morte violenta; utpote (sub an. 1305.) a Nobilibus Scive & Adeleps in vinculis hostiliter suffocatus. Cod. Dipl. Tom. I. p. 289.

Duch bekennen wir uns, daz unser Ersame Badir und Herre Bisschof **Pedir** uns gnade hat getan, unde gebit uns Seszehin hundirt marg, drie Hallere vor den phenning, daz wir Yme beholfen sollen sin getrunveliche, an (ohne) argeliste, Yme und syne Stifte wedir allirmenlichen, an daz Riche, das scheiden wir uz, und unsern Herrin von Bolme der izunt ist, und unsern Badir Lantgraven **Heinrichen** von Hessen, und unsern Swagir **Ebirharten** von Bruberg.

An den seszehen hundirt markden so sekit uns unser vorgeante Herre von Mentze daz Huß zu deme Werdere vor dufint Marg uns und unsern Erben mit al deme Rechte als Bisschof **Gerhard** der vorgeante iz (es) unserme Badir sazte, und also sine Brieve sprechin; Also, wanne unser Herre von Mentze odir sin Nachkomeling odir der Stift von Mentze, uns odir unsern Erbin Dufint Marg gebint; so sol wir en (ihnen) dazselbe Huß entwedir antworten an allirleye hindirsal. Die seszhundert marg die da obir sin, die sal man verborgen Ebirharte unserme Swagere von Bruberg von unsirwegen zu

zu geldene von Sente Walpurgē tage der nu kommit, obir
eyn Jar.

Vnd swanne die sechshundert Marg vorburgit sin, so han
wir globit, und Ebrhart von Bruberg unser Swager, und
der Edil Man Greve **Johan** von Spanheim mit uns, in
trunven wedir zu antwortene den Kellirberg, und Batten-
burg Burg und Stad, mit allem deme Rechte daz iz uns saz-
te Bisschoff Gerhard unserme Vaddire, an allirley wedir-
rede und hindirsal.

Wir sprechin ouch, daz wir umme unser Bevennisse ge-
tan han eyn rechte Dirveyde, vor uns, unde vor alle unser
Frunz; und han die geschworn zu den Heyligen, zu haldene
genßliche, an allirley argeliff.

Daz disse Rede stede und veste blibe, des han wir gebe-
din unsern Herren den Koning, daz he sin Ingesigel hait ge-
hendit an desin geinwortigen Brief. Da ouch wir unser In-
gesigel han an gehendit durch vestinunge und stedekent der
vorgeschrebin Rede.

Vnd wir **Albrecht** von Godes gnaden Romisscher
Koning, eyn Merere des Riches, durch Bede des Ediln Man-
nes Greven **Heinriches** von Waldeckin han unser Ingesigel
gehendit an desin Brief durch ein Orkunde der vorgeschre-
bin Rede.

Disse Rede ist geschehin zu Brandenword. Dabie wa-
ren die Ediln Lude, Grave **Johan** von Spanheym der
da heizit von Starckenberg. Greve **Gorige** von Vel-
denze. Her **Gorige** der Augreve. Her **Philips** von
Salkenstein. Der von Westirburg, und **Ebrhart** von
Bruberg, und Her **Heinrich** von Jttere; Vnd anders
Pfaffen und Ritters gnuß, und vele gudir Lude.

Dirre Brief ist gegeben zu Frandenvord, du man zalte
 von Cristus geburte Dufint Jar, Dru hundirt Jar in dem
 20 Martii. Achten iar - an Sente Benedicten Abint in der Vasten.

Wir vorgeante Greve **Heinrich** von Waldecke spre-
 chin unde globen als da vore . . ; Were, daz unser vorge-
 sprochen Vadir Lantgreve **Heinrich** von Hessen mit unserm
 Herrin von Menge, odir von Colne, odir Eberhart von
 Bruberg orlongen * wolten, odir deme Stifte Schaden dun
 * id est
 kriegen. wolten; so sollen wir stille sitzen, und sollen Yme nicht helfin,
 heymeliche odir offenbar. Wir sprechin ouch, die wyle daz
 unser Brudirre von uns ungeteilt sin, unde ongeschenden,
 so sollen Sie in derselben Holse und globidde sin, also wir.

Dieser Brief der ist gegeben an der stat, an den iaren,
 und an deme dage, also da vore geschrebin stet an deme Brie-
 ve, da durre Brief ist anegehendit.

* * *

*In ordine huc spectarent Charta bina Ar. PETRI, sub
 dato 1308. II Kal. Aug. res canobii Reiffensleimensis a) quoad
 ecclesiam Kyrodensem, b) Nosocomium in Elschwege con-
 cernentes;*

[Cit. p. 636. n. 4 & 5.]

Quoniam vero nimis vulgares sunt, potius omittuntur.

* * *

XXXVI.

„*Venditio bonorum in Kirchguns ab Armigero*
 „*de Milchling.*

An. 1308.

ex Autogr. **N**OVERINT universi presentium litterarum per-
 ceptores, quod ego CONRADVS Armiger, dictus Mil-
 chelinc,

chelin, communicata manu *Irmengardis* mee legitime conthorialis, & de consensu & voluntate *Albeydis* & *Elizabeth* sororum mearum vendidi, dedi, vendo & do vere proprietatis titulo in his scriptis, HENRICO dicto *Schurweder*, civi *Wetflar*. & suis heredibus, bona nostra, sita in *Kirchgünse*, que excolit IRMENGARDIS ibidem, nunc solventia tria maldra puri filiginis, duo maldra avene, mensure Wetfl., duos anseres, totidem pullos autumpnales, & pullum carnisprivialem, possidenda iure proprietario in perpetuum & habenda, pro XX marcis, & quatuor marcis denariorum numerate pecunie, nobis tradite penitus & pagate.

In cuius vendicionis testimonium & robur dedimus prefato Henrico presens scriptum, Sigillorum Civium de *Gyzzen* & de *Wetflaria*, nostris precibus munimine fideliter communitum. Huius vendicionis Testes sunt

ECHARDVS dictus *Schlune*. * } Milites.
IOHANNES de *Kincenbach*. }

* Schlaun

Item LVDEWICVS. ECHARDVS. } Scabini de *Gyzzen*.
REYNERVS de *Linden*. }
LVDEWICVS filius *Ludewici*. }

Item RVLO *Reye*. } Scabini de *Wetflaria*.
IOHANNES *Beyer*. }

& alii quam plures fide digni.

Datum Anno Domini M. CCC. VIII. Feria quarta proxima post festum Annunciacionis bte Virginis. 29 Martii.

XXXVII.

MARQVARDI & GERHARDI, *Comitum Solmensivm.**An. 1308.**ex Autogr.*

Res geste ex facili in oblivionem cadunt, si non voce fide dignorum testium, vel litterarum stabili suffragio fulciantur. Noverint igitur universi presentium litterarum perceptorum, quod nos MARQVARDVS & GERHARDVS fratres, Comites *de Solmisse* - - vendimus & damus vere proprietatis titulo in his scriptis, Gerbardo dicto *Hunt*, HILDEGVNDI sue uxori, Civibus *Wetflar.* . & eorum heredibus, duo maldra *puri* filiginis - - annue pensionis, que habuimus in bonis omnibus proprietariis, sitis in villa de *Laufdorf*, que possidet & excolit *Syfridus* ibidem, de *in der Wfsen*, tollenda, & habenda & percipienda cum omni iure & dominio nobis in eisdem competente, pro X. marcis denar. numerate pecunie, nobis tradite penitus & pagate.

Addictum est etiam, quod idem *Syfridus*, vel quicumque predictorum bonorum fuerit possessor vel cultor, debet huiusmodi pensionem solvere, ac usque *Wetflariam*, sub eius periculis & expensis, circa festum bti *Michabelis* non obstante eventu quolibet presentare.

In premissorum testimonium, nostra huic scripto apposuimus Sigilla *. Et apponi cum instantia petivimus - - sigillum civitatis *Wetflar.* . Huius facti testes sunt HEYNEMANNVS *Gerberti*, IOHANNES *Beyer*, HARTRADVS de *Herlisbeim* Scabini *Wetfl.* & alii fide digni. Datum Anno Domini *23. Iun.* MCCCVIII, in vigilia bti *Iohannis Baptiste*.

* *Quæ, in forma parva, leonem Solmenscm exhibent.*

a) S. MARQVARDI COMITIS D. SYLMÆ.

b) S. GERHARDI DE SYLMÆ.

XXXVIII.

XXXVIII.

„*Littera H. & L. de Hanstein, quod proprietas
 „Castri H. est Ecclesie Mogunt. Et quod ipsi sunt
 „perpetui Castrenses & Officiati eiusdem.*

An. 1308.

NOS HEINRICVS senior & LVPOLDVS fratres
de Hanstein recognoscimus, & tenore presentium profite-
 mur; quod in Monte Reverendi in X^o Patris ac Dni nostri, PE-
 TRI Archiepiscopi Maguntini, - - -, dicto *Hanstein*, edifi-
 cando, talis inter eundem - - - Dn. nostrum ex una, & nos
 ex parte altera, ordinatio intervenit. Nam edificabimus Ca-
 strum ibidem, primo de lignis, & postmodum de lapidibus,
 nostris propriis laboribus & expensis. Quo edificato nihil iuris
 habebimus in ipso, nisi quod perpetui Officiati erimus ipsius
 castri & Castrenses, & heredes nostri masculi, capaces feodo-
 rum legitimi: Et castrum ipsum debet esse aperta Munitione ip-
 sius Dni nostri Archiepiscopi & Ecclesie *Mag.* sicut alie sue
 proprie munitiones, utpote *Russeberg* & alia sua castra; qui
 nos in nostris necessitatibus sicut alios suos Castrenses defen-
 dere tenentur, iusticia mediante; & nos Ipsis in quibuslibet asta-
 re tenemur, & servire fideliter toto posse.

Custodes quoque Turrium, cum edificate fuerint, ac
 Portenarii, & Vigiles castri, Ipsi Dno nostro - - - perpetuis
 temporibus *Huldam* facient in eisdem, aut Officiatis suis de
Russenberg - - vice & nomine ipsorum; ac etiam nobis - - ,
 tanquam Officiatis & Castrensisibus hereditariis iurabunt; quo-
 rum ad nos, nomine quo supra, institutio & destitutio, de
 scitu eorundem Dni Archiepiscopi & Eccl. Mag. pertinebit. Et
 quandocunque, ac quocienscunque eidem Dno nostro - - -
 aliquis - - Custodum, Portariorum, seu vigilum displicue-
 rint, modo quovis aut causa, eundem . . mox destituemus,
 & alium - - instituemus, ad ipsorum requisitionem, Litteras
 vel mandatum.

G

Domi-

Dominus etiam noster pred^o assignabit nobis Redditus X. marcarum puri argenti, cum quibus ad conservandum Castrum, custodes, vigiles & portenarios eiusdem procuremus. - Et si sine heredibus masculis capacibus feodorum, ut predicitur, decesserimus, Castrum ipsum ad . . D. N. Ar. & Ecclesiam Magunt. cum predictis redditibus revertetur.

Promittimus quoque pro nobis & heredibus nostris eadem D. N. fide data & iuramento prestito corporali, predicta omnia & singula inviolabiliter observare. Et ad maiorem cautelam Testes & fideiussores . . constituimus in solidum infra scriptos. Si vero . . aliquid premissorum non adimpleverimus, sponte & liberaliter eligimus, penis subiacere subscriptis: Nam ius, commodum & utilitatem, que nobis competent in dicto castro, perdemus; et bona nostra, propria & feodalia, que ab eadem habemus Ecclesia, transibunt omnino in ius & proprietatem ipsius . . ; nosque violatores fidei erimus, & periuri.

Testes autem & fideiussores de quibus predicitur sunt hi. Videlicet FRIDERICVS & DITHARDVS de *Rosdorf*. BERTOLDVS de *Adelephsin*. HEYDENRICVS dictus *Strutz* de *Gla-debeche*. HILDEBRANDVS de *Hardinberg*. WERNHERVS de *Westerburg*. WERNHERVS de *Schweinsburg*, Milites. HENRICVS de *Schweinsburg* frater eiusdem *Wernberi*. IOHANNES de *Hardinberg*, & DITMARVS de *Adelephsin* Armigeri.

In quorum omnium evidentiam, robur & firmitatem, Sigillum Honorabilis viri, Dni LVPOLDI Prepositi *Northbunensis*, * pro me *Lupoldo* de *Hanstein* predicto, cum sigillo proprio caream, - - - meique *Henrici* de *Hanstein* . . sigillum, ac sigilla Militum & Armigerorum, testium & fideiussorum predictorum, presentibus sunt appensa. Datum *Fritzlar*, Anno
 4. oct. Domini MCCCVIII. quarto nonas Octobris.

* *U. Han-*
steinus
fuit.

Mentio-

* * *

Mentionem charta praefens facit de castro Rüsteberg, eo scilicet, quod Caput est Eichsfeldia; Et a quo huius Terra Praefecti, sive Moguntini Provisores, appellari primario consueverunt. Dedimus horum Praefectorum seriem in Cod. Dipl. primo. Ast quoniam sub dubio relinquere oportuit, num peculiaris etiam extiterit Gens, familiae, nomine gentilitio de Rüsteberg vocata; * Ego autem interea temporis, Codices Rmi Capituli Metropolitani † revolvendi, opportunitatem fuerim nactus; in occursum venit (qui vice prima oculos effugerat) syllabus familiarum, seu Nobilium, dicti loci Castrensiū hereditariorum: Quem proin subiungo, ad patefaciendum, extitisse familiam: de Rüsteberg: non vulgo (veluti a domicilio) sed nativa stirpe talem. Ita siquidem liber Copialis V. pag. . .

* p. 97.
fin.
† p. 339.

„Nota, quod reperi in Registro, infrascriptas parentelas esse Castrenses in Rüsteberg. Comites de Eberstein ††, & eos, qui nominantur de Hardenberg: De Hanenstein, de Winzingerode, de Rüsteberg, de Vslarin, de Bultzingesleben, de Stockhusen, de Budensheim, de Reynoltshusen, de Kengelderode, de Geisleden, & de Swen.

†† C. D. I.
p. 119.

XXXIX.

IVDICIVM solenne, agitatum inter PETRVM & Nobiles de Kindshausen, super Castro Rhingavia Scharffenstein invicem contententes: Praeside HERMANNO Schelm Vicedomino Aschaffenburgense, Assessoribus vero multis, Ecclesiae Mogunt. Vassallis ac Ministerialibus.

An. 1308.

[p. 637. n. 11.]

IN NOMINE DOMINI AMEN. Inter Reverendum Patrem & Dominum, Dn. PETRVM Sce Maguntine Sedis Archiepiscopum, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarium.

ex Autogr.

cellarium ex una, & **LODEWICVM & HENRICVM** fratres Milites dictos *de Kyndesbusin* ex parte altera, Questione suborta super Castro *Scarpinslein*, quod idem D. Archiepiscopus ad se & Ecclesiam Maguntinam pleno proprietatis titulo pertinere asseruit; petens, eosdem Milites detentores ipsius Castri violentos removeri, & ipsum castrum cum iuribus districtu & pertinenciis suis restitui sibi & Ecclesie Maguntine; Eisdem Militibus asserentibus econtra, predictum castrum ad se spectare iure feodi, seque de eodem legitime investitos esse per Dn. **GERHARDVM**, quondam Archiep. Maguntinum, sicut veros Vassallos & feodatarios Ecclesie Maguntine.

Nobis itaque **HERMANNO** dicto *Schelme*, Milite, Vicedomino *Aschaffenburgensi*, de mandato Dni **PETRI** Archiepiscopi Maguntini presidentibus in Iudicio in villa *Eltervil*, que est de proprio fundo Ecclesie Maguntine, in termino ad quem ipse D. *Petrus* Archiepiscopus predictus eosdem Milites mandaverat in Iudicium evocari, prefatus *Ludovicus* in nos, tamquam in Iudicem consensit; & pro *Henrico* fratre suo, absente contumaciter, de rato sufficienter caverat de iudicato solvendo, eoquod iudicate rei pareret.

Terminis igitur & dilacionibus datis; receptis, auditis & intellectis & equa lance discussis Partium & Cause iuribus, allegacionibus, racionibus, probacionibus & meritis; & concluso in causa; processimus ad Sententiam diffinitivam proferendam; deliberacione diligenti consilioque maturo & concordii Honorabilium Virorum, **SYFRIDI** de *Eppinstein*, **ERINBERTI**, *Ryncoie* Vicedomini, **THEODERICI** de *Randecke*, **HEYLMANNI** Burggravii in *Starckenberg*, **CONRADI** de *Bleyniche*, **GERHARDI** de *Ravingesberg*, **ARNOLDI** *Rufi*, **CONRADI** de *Rudinsheim*, **WERNERI** de *Wintraue*, **GOTFRIDI** de *Wallae*, **IACOBI** de *Appinheim*, **SYFRIDI** de *Lindaue* & **GISONIS** de *Wilebach* Militum, & plurium aliorum Ministerialium & fidelium Ecclesie Maguntine.

Et

Et quia invenimus, intencionem predicti Dni Archiepiscopi plene fundatam & probatam esse; servata iudicii ordinis gravitate debita & consueta, sententialiter pronuntiavimus & declaravimus, Castrum predictum ad sanctam Maguntinam Ecclesiam pleno iure pertinere, & prenominationis fratribus prorsus nichil iuris competere in eodem. Condemnantes Eosdem ad deoccupandum & restituendum Castrum predictum liberaliter, cum omnibus & singulis iuribus, districtu, & pertinentiis suis, Dno PETRO Archiepiscopo & Ecclesie Maguntine supradictis.

Verum quia prefatus *Ludovicus* cautionem ydoneam de restituendo & deoccupando castrum predictum, ut predicatur non poterat exhibere & offerre; ipsum in custodia mandavimus detineri, donec secundum consilium prenominatorum Militum cautionem eandem offerret.

Lata est hec Sententia in Consistorio ville predictæ, Anno Domini MCCCVIII secundo Idus Decembris, presentibus Militibus predictis, & eam approbantibus concorditer & expresse. In quorum evidenciam & robur nostra & Militum prefatorum Sigilla presentibus sunt appensa.

Nos quoque Milites prenotati, Ministeriales & fideles Ecclesie Maguntine, predictam Sententiam unanimiter approbavimus, & laudamus, urpote de nostro concordi promulgatam consilio. Consignantes presentem cartulam nostrorum robore sigillorum in ampliorem certitudinem premisforum. Datum Loco, Anno & die predictis.

XL.

HENRICI *Regis gratia* Eberhardus de Randeck ob-
tinet feudum castrense apud Oppenheim.

An. 1309.

NOS HEINRICVS *Dei gracia Romanorum Rex* *semper Augustus.* Ad universorum noticiam volumus

G 3

per-

pervenire, quod Strenui viri EBERHARDI de *Kandeke* fidelis nostri dilecti considerantes fidelitatis constanciam, qua semper adhesit Imperio incorruptam; Ipsum nobis & eidem Imperio apud *Oppenheim* acquisivimus in Castrensem; Sibi pro eo de primis Sturis, per Xpianos vel Iudeos ibidem nobis solvendis, ducentas libras *Hall.* deputantes. Sic, quod pecuniam huiusmodi, in emptionem prediorum convertat, vel tantum de bonis propriis Imperio sui aptis demonstret, a nobis & prefato Imperio pro castrensi feodo possidendis. Est etiam conditum, quod idem *Eberhardus* more aliorum Castrensium quolibet anno per quartam partem anni in ipso Castro residenciam faciet personalem; & nos sibi in dicto castro *Oppenheim* ad faciendum vel construendum edificium sive domum pro sua habitatione & mansionem ibidem, aream deputabimus congruentem. Harum testimonio Litterarum.

Dat. *Spyre* Idus Marcii. Anno Domini *Mill. Trecento Nono*. Regni vero nostri anno primo.

XLI.

„*Littera LVDOWICI Comitis de Rienecke, quod ipse Castrum Grunbach & aliquas Villas tenet in feudum ab Ecclesia Maguntina.*„

An. 1309.

NOS LVDOWICVS Comes de RIENECKE iunior, & ANNA collateralis nostra legitima. Inspectoribus presentium recognoscimus publice universis, quod nos pari voto & unanimi consensu duas partes nostras Castri *Grunbach* tripartiti, sive in partes tres divisi, Villas, iurisdictiones, iura, iudicia, redditus & proventus universos & singulos, quocunque nomine censeantur, nobis in eodem castro pro parte nostra attinentes, que omnia & singula iuste proprietatis titulo hactenus possedisse, & in usus nostros convertisse dinoscimur,
in

in manus Reverendi Patris & Domini nostri, PETRI, Dei gratia Sce Maguntine Sedis Archiepiscopi presentibus nostris Litteris resignamus. Renuntiantes ad hoc simpliciter & precise omni iuri quod nobis in castro & bonis iam dictis ratione proprietatis ad presens competit, aut posset competere in futurum.

Et dictum Castrum . . . nos *Ludovicus* Comes . . . a dicto Domino nostro Archiepiscopo . . . in feodum . . . recepimus, in concambium, permutationem & recompensam Ville *Werpach*, & bonorum in ipsa villa sitorum, ab eodem Dno nostro Maguntino feodaliū; que de ipsius consensu & licentia speciali Honorabilibus viris . . . Decano & Capitulo *Aschaffsenburgenſi* vendidimus, proprietatis titulo perpetuis temporibus possidenda.

Et in prescriptorum testimonium nos *LVDOWICVS* Comes & *ANNA* Coniuges predicti Sigilla nostra presentibus diximus appendenda. Datum Anno Domini MCCCIX, in die bti *Kalisti* Martiris, in quem cadunt XVI Kal. Maii.

16 April.

XLII.

R. HENRICI obligatio, de solvenda A. PETRO
Summa pecunia, tam pro sumptibus in nupera Coronatione factis, quam precepta Decima
Iudaica.

An. 1309.

Nos HENRICVS Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus. Recognoscimus, tenore presencium publice profitentes, quod Venerabili PETRO, Archiepiscopo Maguntino, Archicancellario & Principi nostro carissimo, tenemur & obligati sumus in quatuor milibus, exceptis quinquaginta libr. *Hallenſium*, pro expensis quas fecit ob sollempnitatem electionis & coronationis nostre; nec non in quingentis,
LXXX

LXXX & quinque libris *Hall.* ratione Decime sibi debite de perceptis & exactis per nos a Iudeis *Franckenford, Oppenheim, Bopardia, Wesalia, Wormacia, & per Alsaciam*: Quas Summas pecuniarum promittimus Ipsi exsolvere bona fide, quando & ubi per eundem Principem nostrum, vel alium ex parte sui fuerimus requisiti.

28 Maii. Datum *Constance*, Anno Domini *Mill. Trecentesimo Nono*, V Kal. Iunii.

XLIII.

EIVSDEM,

*super Decima Iudeorum.**An. 1309.*

Nos HENRICVS *Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus.* Ad universorum noticiam cupimus pervenire; Quod, considerantes, quod particularis solucio non minima habet incommoda, cum Venerabili PETRO Archiepiscopo Maguntino, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellario, Principi & Consiliario nostro carissimo, super Decima pecunie quam a Iudeis nostris per Alamaniam pro tempore exigere & recipere nos continget, de bona sua voluntate concordavimus in hunc modum; videlicet, quod eidem pro huiusmodi decima ratione officii Archicancellarie ab eo petita, sexcentas libras Hallensium, in Moneta nostra in *Hallis* percipiendas in festo bti *Michaelis*, quam diu nobis vel sibi placuerit, annis singulis deputavimus. Monetariis nostris ibidem p. t. existentibus, presentibus firmiter iniungentes, quatenus prefatum Archiepiscopum, vel eius certum nuncium iuxta tenorem huius scripti de pecunia expediant memorata. Salvo in premissis omnibus nostro & Imperii iure, & Ecclesie Maguntine. Harum testimonio litterarum, nostre Maiestatis Sigilli robore signatarum.

8 Iun. Datum in *Vlma*, Anno Domini *Millesimo Trecentesimo nono*. VI Idus Iunii. Regni vero nostri anno primo.

XLIV.

XLIV.

„LITTERA *Consensus Dnor. Eccl. Magunt. super*
„villa Werpach.„

An. 1309.

Nos OTTO* Decanus, totumque Capitulum ^{* de Rudesheim.}
Ecclesie Maguntine. Tenore presentium recognoscimus,
 publice profitentes; quod nos provida deliberatione prehabita,
 propter rectas & legitimas ac iuste moventes causas consenti-
 mur expresse, & ad hoc nostrum benivolum consensum inper-
 timur liberaliter & assensum, quod Nobilis vir, Dns **LVDE-**
WICVS Comes de *Ryneck* villam *Werpach* cum eius perti-
 nenciis universis, quam a nobis & Ecclesia Magunt. tenet in
 feodum, alienare seu vendere possit Honorabil? viris Decano
 & Capitulo - - *Aschaffinb.*, per ipsos proprietatis titulo per-
 petuo possidendam; eo quod predictus *Ludewicus* duas partes
 Castri *Grumbach* Herbip. dioc., quas, distinctas a tertia par-
 te quam Dns **VLRICVS** de *Hanaue* tenet, & proprietatis ti-
 tulo possidebat; cum iurisdictionibus, iuribus, iudiciis, pro-
 ventibus, districtibus & honoribus universis ad pred. duas
 partes castri spectantibus, de consensu & voluntate Nobilis
 Matrone, Dne **ANNE** coniugis sue, in manus Reverendi in
 Xpo Patris & Domini nostri, Dni **PETRI** Archiepiscopi E. M.
 libere resignavit, & ab eodem - - - in feodum recepit, iure
 feudali per ipsum Dn. *Ludewicum* & heredes suos legitimos,
 si quos habuerit, possidendas; prout idem D. N. *Petrus* - -
 Litteras consensus sui, prefatis Decano & Capitulo eccl. *Asch.*
 tradidit, & in eisdem litteris vidimus plenius contineri.

Et in evidens testimonium huiusmodi nostri Consensus,
 presentes Litteras tradimus, Sigillo nostre Ecclesie - - muni-
 mine roboratas. Datum *Maguntie* Anno Domini MCCCIX.
 VII Idus Septembris, id est in vigilia Nativitatis beæ *Mariæ* 7 Sept.
 Virginis.

XLV.

HENRICI *Regis diploma,*
per quod Parthenonem Schmerlebach eximit a qui-
buscunque Tributis, signanter de Curia Eynen-
gesels, uti & præstatione Curruum.

An. 1309.

ex autogr.

NOS HEINRICVS *Dei gratia Romanorum Rex sem-*
per Augustus. Ad univerforum Sacri Romani Imperii fi-
 delium noticiam volumus pervenire; quod, cum pia & reli-
 giosa loca nostris desideremus temporibus crescere in tempora-
 libus & augeri, ut temporalium subsidio, in eisdem spiritua-
 lia nutriantur; ad supplicem instantiam Honorabilis ac Reli-
 giosi viri, HEINRICI Abbatis *Villariensis*, * Aule nostre Can-
 cellarii, † Honorabilibus ac Religiosis personis, Abbatisse &
 Conventui sanctimonialium in *Smerlenbach* hanc Gratiam de li-
 beralitate Regia duximus faciendam, quod de possessionibus
 ac bonis suis quibuslibet, mobilibus vel immobilibus ubicun-
 que locorum positis, & specialiter de Curia sua in *Eynenges-
 ze*, in pede Montis parrochie in *Grunda* sita, nullas exactio-
 nes sive Sturas nobis, vel quibuscumque personis aliis solvere
 teneantur; sed potius, ob favorem quem ad eas gerimus, ab
 omni servitutis genere, nec non præstatione Curruum, qui
 tempore congregationis Exercituum per Dive memorie Impe-
 ratores & Reges Rom. nostros Predecessores vel eorum Advoca-
 tos requiri solebant, vel in antea requiri possunt, sint libe-
 re, immunes penitus, & exempte, nisi per nostras requiran-
 tur Litteras speciales.

* *Villers*
Villers Ab-
batia Ord.
Cisterc. in
Brabantia
inter urbes
Nivelle &
Gembours.

Propter quod universis Advocatis nostris provincialibus,
 & aliis quibuscumque, nec non specialiter Nobili viro EBER-
 HARDO de *Bruberg*, damus strictius Nobili viro EBER-
 HARDO de *Bruberg*, damus strictius in mandatis, ne dictas
 Sanctimoniales, quas propter celebris vite sue candorem in
 nostram & sacri Imperii specialem protectionem suscipimus,
 contra præmissa, gratie nostre tenorem impediunt, aggravent,
 mole-

molestent aliquatenus, vel perturbent; sicut indignationem Regiam voluerint evitare.

In cuius rei testimonium presentes Litteras scribi, & nostre Maiestatis Sigillo iussimus communiri. Datum in *Frankfurt* III Kal. Octobris. Anno Domini *MCCC nono*. Regni vero nostri anno primo. 19 Sept.

† Qui eo magis notandus, cum nec *Mallinkrotius*, nec *Wenckerus* eius mentionem faciat. Fuit patria *Metensis*, & paulo post Episcopus *Tridentinus* electus est.

XLVI.

MILITES de *LINDAV* solvuntur excommunicatione, quam incurrerant propter Spolium 40 carratarum *Vini Hunici censualis Ecclesie S. PETRI*.

An. 1310.

INDICES *Sancte Maguntine Sedis*. Recognoscimus per presentes, quod *SIFRIDVS* Miles, & *HEINRICVS* Armiger suus fratruelis, dicti *de Lindaue*, excommunicati a nobis ad instantiam Decani & Capituli Ecclesie *S. Petri* Magunt. per formam Statutorum Concilii contra Spoliatores Clericorum editi; eo quod ipsos Decanum & Capitulum *XL* carratis *Vini Hunici censualis*, de bonis in inferiori *Waltassen* sitis, singulis annis Censui nomine ipsorum ecclesie provenientes temere spoliarent; constituti in nostra presentia promiserunt, loco iuramenti fide prestita corporali, ipsos Decanum & Capitulum in perceptione dicti census ammodo non impedire, per se vel per alios, verbo vel opere, seu alio quovis modo; & eos velle restituere in Iudicio loci, possessioni census antedicti, nec non satisfacere de ablatis, cum possent, & ad pinguiorem fortunam devenirent, nisi dictum censum ipsos excommunicatos contingat per ius & coram Iudice competenti evincere ab eisdem. Unde nos dictum *SIFRIDVM* & *HEINRICVM* a dictis excommunicationis sententiis absolvimus in his scriptis, partis adversæ consensu voluntario accedente.

H 2

Actum

16 Jun. Actum & datum Anno Domini MCCCX. XVI Kal.
Iulii.

Quam ferax tunc temporis hacce Lindaviorum familia fuerit, declarat extractus Charta subiuncta:

Nos GERLACVS Comes de Nassowe recognoscimus, quod inter . . . Capitulum . . . S. Petri . . . ex una, & quondam Strenuum Militem SIFRIDVM de Lindowe; HENRICVM, WERNHERVM, SIFRIDVM & FRANCONEM fratres, Filios quondam dicti Sifridi: & HENRICVM Militem de Lindowe patruelem ipsorum . . . ex parte altera, super . . . perpetuo Censu decem carratarum vini censualis in villa *Walsassen*, . . . discordia verteretur;

[*Et qua de praefata Capitulo satisfactio ex bonis scholabus in Walsaden subducitur.*]

nos nomine tutorio seu curatorio WALRAMI fratris nostri Karissimi, & nomine proprio, huic . . . traditioni . . . consensum nostrum liberum presentibus adhibemus. — —
Datum . . . MCCCXVI, XII Kl. Decembris.

XLVII.

PHILIPPI de Falckenstein,
quod Praeposito & Fratribus in Ilbenstadt vendiderit Sylvam.

An. 1310.

ex Autogr.

NOS PHILIPPUS de VALCKENSTEIN, Dominus in *Minzenberg*, dictus *Iunior*, Imperialis Aule *Camerarius*, nec non VDELHILDIS* collateralis nostra legitima recognoscimus per presentes publice profitendo, Quod nos, communicatis manibus, deliberatis animis, cum consensu PHILIPPI, etiam Domini in *Minzenberg*, nostri Consanguinei dilecti, Viris Religiosis . . . Praeposito & Conventui Ecclesie in *Elbenstad* Ord. Premonstr. Mag. dyoc. silvam nostram propriam,

* in sigillo
OTLINDIS.

priam, dictam *den Vorsche*, * apud villam *Benstad* sitam, vendimus iusto vendicionis titulo, iure proprietario perpetuo possidendam. Renuntiantes simpliciter & expresse omni iuri nostro quod hactenus in dicta silva sive nemore habuimus, pro nobis ad presens, & pro nostris heredibus in futurum: Exclusis etiam omnibus subtilitatibus & invencionibus, iuris canonici vel civilis, per nos vel nostros heredes inventis & inveniendis, que nobis contra dictam nostram vendicionem possunt vel poterunt suffragari, per nos legitime factam; & dictis . . Preposito & Conventui . . . possent aliququaliter derogare.

Pro hac vendicionis dicte silve warandia & certitudine facienda debita & consueta, sepedictis . . Preposito . . . in *Elbenstad* hos nostros constituimus fideiussores; videlicet VOLRADVM Scultetum in *Franckenvort*, WIGANDVM de *Bu-ches* Burgravium in *Fredeberg*, TILONEM de *Beldersheim*, CRAFTONEM Scultetum nostrum in *Minzenberg*, Milites; Qui, si in dicta warandia & certitudine facienda fuerimus negligentes, fideiussionis debitum, moniti a dicto Preposito & Conventu, in *Assenbeim* exolvere tenebuntur, tam diu, quousque dicta warandia seu certitudo . . . per nos fuerit legitime consummata.

In omnium premissorum debitam firmitatem, presentem Litteram nostris Sigillis, & *Philippi* etiam Dni in *Minzenberg* nostri Consanguinei predicti tradimus consignatam.

Et nos PHILIPPVS Dominus predictus recognoscimus, in omnium premissorum stabile firmamentum, nostrum sigillum ad preces nostrorum Consanguineorum predictorum presentibus appendisse. Datum & actum Anno Domini MCCCX, ^{13 Iulii.} in die bte virginis *Margarete*.

XLVIII.

„LITTERA excommunicationis super Gozoldum &
„Hermannum fratres de Selbolt.,,

Anno 1310.

INDICES Sce *Maguntine* Sedis. In *Selbolt*, in *Geylnbusen*, in *Frideberg*, in *Franckinsfurt*, in *Budingen*, in *Ortenberg*, in *Nyde* ecclesiarum Plebanis, vel eorum vices gerentibus: nec non Plebanis per Dioecesin *Maguntinam* constitutis, ad quos presentes Littere pervenerint salutem in Domino.

Cum nos iam dudum *GOZOLDVM & HERMANNVM* fratres *de Selbolt* pro re iudicata ad instanciam . . Decani & Capituli ecclesie *Afchaffinb.* . . excommunicaverimus, & excommunicatos mandavimus singulis singulis diebus Dominicis, accensis candelis & pulsatis campanis publice nunciari; ac omnibus . . Xpi fidelibus inhibuimus, ne eisdem in huiusmodi excommunicationis sententia durantibus communicarent verbo vel opere quoquo modo; iidem tamen Rei spretis nostris sententiis & Processibus, in eisdem perseverant, animis miserabiliter induratis, in sue salutis dispendium, & scandalum plurimorum;

Quare vobis & cuilibet vestrum sub pena suspensionis & excommun., quam in vos . . ferimus in his scriptis, trium tamen dierum monicione premissa, si nostrum in hac parte mandatum neglexeritis adimplere; districte precipiendo mandamus; quatenus predictos *Gozoldum & Hermannum* excommunicatos, cum omnibus eisdem temere communicantibus, singulis diebus Dominicis accensis candelis & pulsatis campanis, & ab omnibus arcitus evitandos, infra Missarum sollempnia in ambonibus . . coram vestris parrochianis publice nuncietis. Cessantes nichilominus, & cessare facientes in vestris opidis, villis atque locis, ad que d. *Gozoldus & Hermannus*

nus seu alter eorum venerint vel venerit; & post recessum ipsorum - - per duos dies, ab officiis penitus Divinorum. Que divinorum officia, propter temerariam communionem diu eisdem Reis factam suspendimus in his scriptis; & ea suspensa; per vos - - precipimus publice nunciari & inviolabiliter observari. Reddentes Litteras sub pena predicta sigillatas, aliis exhibendas.

Datum sub nostro Sigillo. Anno Domini MCCCX,
XI Kal. Septembris.

22 Aug.

XLIX.

„*Quatenus* HENRICVS *Rom. Rex thelonium in*
„*Erenfels Archiep. Mog. obligavit pro sumptibus*
„*factis per ipsum in Coronatione Regis ALBER-*
„*TI, & in Coronat. Regis Bohemie.*„

An. 1310.

Nos HEINRICVS, *Dei gratia Romanorum*
Rex semper Augustus. Publice recognoscimus in his scriptis, & ad universorum notitiam cupimus pervenire, quod Nos, tam debito rationis admoti, quam Regia liberalitate perusi, Venerabili PETRO Archiepiscopo Maguntino, Principi & Secretario nostro Karissimo, & Ecclesie Maguntine, propter fidelia, utilia & devota servicia, que nobis & Imperio prestitit, proficiscendo versus *Bohemiam* cum Illustri IOHANE Comite *Lutzelburgensi* filio nostro Kariss°, sub magnis laboribus, periculis & expensis; Thelonium in *Erenfels* super Renum, quod nunc tenet a nobis, assignandum, deputandum & obligandum duximus, & presentibus obligamus. Ita videlicet, quod percepta Summa pecunie, in qua sibi Dns ALBERTVS quondam Romanorum Rex predecessor noster tenebatur, & pro qua nunc dictum percipit thelonium, ex tunc inantea - - percipere, tenere & habere debeat, donec sibi,

sibi, vel suis successoribus aut Ecclesie Maguntine de expensis & dampnis, que, procedendo versus Bohemiam, & itando ibidem pertulerit, quorum quantitatem sue conscientie duximus relinquendam, plenarie satisfiat.

Preterea predicto Archiepiscopo indulgemus, & plenam presentibus concedimus facultatem, quod, si voluerit, predictum thelonium ulterius tenere & percipere valeat, quousque sibi de quinque milibus librarum *Hallens.* quas eundo *Aquisgranum* ad sollempnia Coronationis nostre expendit, fuerit plenarie satisfactum.

26 Aug.

Datum *Spire* Anno Domini MCCCX, VII Kal. Septembris. Regni vero nostri anno Secundo.

L.

„LITTERA Iohannis de Limpurg venditionis proprietatis & iuris quod habuit in Castro „Frauenstein.“

An. 1310.

NOS IOHANNES Dominus de LIMPURG, & VDA collateralis ipsius. : Tenore presentium recognoscimus & constare volumus universis; Quod quidquid proprietatis & iuris in Castro *Frauwenstein* nos . . habuimus & habemus, id totum cum omnibus pertinenciis Reverendo in Xpo Patri, Dno PETRO Archiepiscopo Maguntino - - pro ducentis marcis denar. *Colon.* , - - quas ab ipso recepimus integre, pleno iure - - vendidimus; & ad manus eius - - libera & spontanea voluntate - - presentibus resignamus.

Insuper decem marcarum redditus quos in villa *Meynsfeld* habemus, ad manus predicti Dni nostri Archiepiscopi - - libere resignamus, & eas in feudum ab ipso recepimus; & sui Castrenses hereditarii in pred. castro remanebimus pro eisdem.

In

In cuius rei testimonium presentes litteras damus, Sigil-
lorum nostrorum munimine roboratas. Datum *Maguntie*
Anno Domini MCCCX, III° Idus Septembris.

10 Sept.

LI.

MARCHIO Misniæ, vi cum HENRICO Rege Ro-
manorum inita conventionis, reddendum spon-
det castrum Guttern.

An. 1311.

NOS FRIDERICVS Dei gratia Thuringie Lant-
gravius, *Misnensis & Orientalis Marchio, Dominusque*
Terre Plisnensis; & FRIDERICVS eiusdem *Friderici filius:*
Promittimus bona fide, ad hoc nostenore presencium firmiter
astringendo; Quod, sicut inter alios compositionis & concor-
die articulos, inter Serenissimum Dominum nostrum, Dn.
HEINRICVM Romanorum Regem Illustrem, & nos initos,
hinc inde conditum existit, Reverendo Patri Dno PETRO
Archiepiscopo Maguntino Castrum suum *Guttirn* cum omni-
bus suis pertinenciis, ac omnia bona sua ad Ecclesiam Magun-
tinam spectancia, per nos aut nostros coadiutores detenta vel
occupata, restituemus absoluta & libera, & restitui procura-
bimus indilate; nec ipsum Archiepiscopum in bonis, homini-
bus, aut iuribus, suis & Ecclesie sue turbabimus, aut aliquid
gravaminis inferemus. Et si, quod absit, per nos aut nostros
coadiutores aliquid in contrarium fuerit attemptatum, illud
infra duorum mensium spacium, postquam requisiti fuerimus,
emendabimus & retractari procurabimus; alioquin volumus,
& in nos voluntarie eligimus, ac nos ex certa sciencia subici-
mus huic Pene, quod compositionis forma, ordinationis &
unionis concordia, per prefatum Dn. Archiepiscopum & No-
bilem virum BERTOLDVM, Comitem *de Henninberg* nomi-
ne Domini nostri HEINRICI Romanorum Regis predicti su-
per Lantgraviatu *Thuringie* & Marchionatu *Misnensi* & uni-
versis

versis eorum pertinenciis facta, perinde ac si nunquam aliqua intervenisset concordia, ex tunc sit nulla, rupta, irrita, violata, & ipso iure penitus dissoluta; prefatus quoque Dominus noster Romanorum Rex, iure sibi & Imperio super Lantgraviatu & Marchionatu predictis competenti, fruatur & gaudeat sicut prius.

In cuius rei testimonium presentem Litteram nostris Sigillis signatam iussimus roborari. Datum *Aldinburg* Anno Domini MCCCXI, VII Kal. Februarii.

16 Jan.

LII.

REX Bohemiæ a Moguntino coronatus.

An. 1311.

[p. 638. n. 4.]

Nos IOHANNES Dei gratia Bohemie & Polonie Rex, sacri Imperii citra Montes Vicarius Generalis, ac *Lucemburgensis Comes*. Tenore presencium recognoscimus & facemur, Reverendum in Xpo Patrem, Dn. PETRUM, Archiepiscopum Moguntinum ad instantiam & preces nostras ac nostrorum Baronum nos in Regem Bohemie, prout ad eum hoc spectabat, & spectavit de iure & consuetudine, coronasse, ac imposuisse nostro Capiti regale dicti Regni diadema; & nobis alia Insignia regalia ad coronacionem ipsam spectantia impendisse. Pro quo sibi Mille marcas argenti, quas a nobis recepit, dedimus, sicut & provide dande erant, tam de consuetudine quam de iure.

In cuius rei testimonium presentes Litteras fieri, & Sigillo nostro iussimus communiri. Datum *Prage* V. Idus Augusti, Anno Domini MCCCXI, Regni nostri anno primo.

9 Aug.

LIII.

LIII.

LITTERÆ *reversales* Comitis Vlrici de Helfenstein.

An. 1311.

[p. 635. ante 5. IL]

Reverendo in X^{po} Patri Domino suo Dno PETRO Sce Maguntine Sedis Archiepiscopo, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellario, VLRICVS Dei gratia Comes de *Helfenstein*, suum fidelem cum reverentia debita ad omnia genera famulatum.

Tenore presentium publice recognoscimus, profitentes, quod a Dominatione vestra & sacrosancta Ecclesia Maguntina villam dictam *Maebtolsheim* cum iure patronatus ecclesie eiusdem ville, ac XVI libris *Hallenfium* annuis pensionibus ibidem; nec non villam dictam *Gingen* cum XL libris *Hall.* redditibus, & pertineniciis suis ibidem, feodali titulo possideamus.

In quorum evidentiam ampliorem Sigillo nostro consignavimus presens Scriptum. Datum *Maguntie* Anno Domini MCCCXI, secundo Idus Septembris.

12 Sept.

LIV.

An. 1311.

PETRVS Dei gratia S. Maguntine Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius. Strenuis viris ERWINO & GISELBERTO, dictis *Colven* fratribus Militibus, fidelibus suis dilectis Gratiam suam & omne bonum.

Cum vos dimidietatem iurisdictionis in *Steynsfurt*, in recompensam bonorum in *Seltirfe*,* a nobis & Ecclesia *Maguntina* in feodo dependentium, per vos venditorum, titulo proprietatis susceperitis, a nobis & dicta Eccl. Mag. feodaliter possiden-

fidendam; Nos ad preces vestras venditionem dictorum bonorum in *Seltirfe* factam ratificamus presentium testimonio litterarum. Datum Anno Domini MCCCXI, V. Kal. Octobris.

27. Sept.

²⁷ *Alias OTTO Landgravius, Terre Hassie Dux, Curiam in villa Seltirfe prope Oppidum nostrum Gysen . . . , quam Stenagus Miles, dictus Halber, noster Castrensis, & Helwigii sua legitima conthoralis, . . . Monasterio Arniburg contulerunt, libertas. An. 1316, die Vincentii.*

LV.

„*Littera BERTHOLDI de Henneberg, continens,*
 „*quod ipse villam Widerspach tenet in feudum Ca-*
 „*strense, in Mulburg deserviendum.*„

An. 1311.

Nos BERTHOLDVS Dei gratia Comes de HENNEBERG. Omnibus presentes litteras intuentibus cupimus fore notum; Quod, cum Venerabilis Dominus noster, Dns PETRVS, Archiepiscopus Maguntinus quatuordecim marcarum redditus (quos hucusque loco Castrensis feodi a dicto Domino nostro suisque Predecessoribus tenuisse dinoscimur, ipsosque de Moneta ipsius in Civitate *Erfordensi* percepisse; ratione quorum sumus Castrensis Ipsius, & Ecclesie sue Maguntine, in Castro *Mulburg*) pro C&XL marcis argenti a nobis emerit, que pecunia nobis integraliter est soluta; Eidem Domino nostro, suo, & Ecclesie Maguntine nomine, Villam nostram *Widerspach*, cum omnibus iuribus & attinentiis suis, sitam in proprio Opidi nostri *Slusungen*, quod vulgariter vocatur in dem *Eigen zu Slusungen*; quam villam proprietatis possidemus titulo; in recompensam feodi, ut premititur *veridici*, damus, & presentibus resignamus; eandemque villam *Widerspach* a predicto Domino nostro & ab Ecclesia sua Maguntina pro Castrensi feodo recepimus. Cupientes ipsam cum nostris heredibus iure feudali a dicto Domino nostro & suis Successoribus obtinere, rationeque eius, Castrensis in *Mul-*

Mulburg, sicut prius, permanere; & sepedictæ Ecclesiæ Magunt. tanquam Castrensis ipsius, servire in omnibus uttenemur.

Sepe dictoque Domino nostro ac Ecclesiæ sue Mag. nos presentibus obligamus, ut, si in predicta villa, quo minus proprietatem seu directum ipsius dominium obtineat, aliquod quocunque modo impedimentum, quod absit, sustinuerit; quod hoc amputabimus & tollemus; vel Tantum in aliis bonis nostris propriis, quantum de villa *Widerspach* valere dinoscitur, Eidem dabimus, & assignabimus sub modis & conditionibus supradictis.

In cuius rei testimonium Sigillum nostrum apposuimus huic Scripto. Datum *Brune* Anno Domini MCCCXI. XIII Kal. Decembris.

LVL

Præceptum, de Comitatu Nuringes restituendo.

An. 1312.

HENRICVS *Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus.* Vniuersis Sacri Romani Imperii fidelibus presentes litteras inspecturis gratiam suam & omne bonum.

Accedens ad nostre Maiestatis presenciam Vir nobilis **PHILIPPVS** senior *de Falckenstein*, nobis humiliter supplicavit, quatenus Comitatum de *Nuringes*, quem Vir nobilis **EBERHARDVS** de *Bruberg* Advocatus *Wetereibie*, nostro & Imperii nomine cepit occupare, sibi de benignitate Regia restituere dignaremur.

Attendentes igitur obsequia devota, que idem *Philippus* nobis exhibere promisit, dictum Comitatum cum pertinenciis suis sibi restituimus; Ipsumque retinere volumus Comitatum eundem, sicut hactenus possedit & tenuit antequam per ipsum *Eberhardum* de *Bruberg* nostro nomine fuerat occupatus. Mandantes Advocato *Wetereibie* qui pro tempore fuerit, & aliis

quibuscunque, ne predicto PHILIPPO vel posteris suis, contra huiusmodi restitutionem nostram, in eodem Comitatu vel pertinentiis suis, impedimentum aliquod prebeant vel gravamen.

22. Jan.

In cuius rei testimonium presentes litteras Maiestatis nostre sigillo iussimus communiri. Datum *Ianue* XI Kal. Februarii. Anno Domini MCCCXII, Regni vero nostri anno Quarto.

LVII.

Syngrapha Comitum Solmensium.

An. 1312.

an Augr.

NOS HERMANNVS de *Solmisse*, ac IOHANNES noster Consangwineus, Comes ibidem, recognoscimus nos teneri Discreto viro, CVNRADO de *Dalbeym* Castrensi nostro in *Bruninvels*, suisque heredibus in quatuor marcis denar. *Colon.* tribus *Hallens.* pro denario quolibet numeratis; pro quibus sibi assignavimus - - - unum maldrum siliginis annui redditus - - - de Decimis in *Albadisbusin*; * de qua inquam decima nobis annuatim unum maldrum silig. cum dimidio porriguntur, tollendum & habendum tam diu, donec ipsis predictæ IIII marce persolvantur.

* Alboldshausen.

a Apr.

In cuius rei testimonium Sigilla nostra presentibus Litteris sunt appensa. Datum Anno Dni M. CCC. XII. In Dominica *Quasi modo geniti*.

LVIII.

„LITTERA de *Advocaciis* Rinterfelt Werpach &c.

An. 1312.

Nos DECANVS totumque Capitulum Ecclesie *Aschaffinburgensis* recognoscimus & notum facimus presentibus.

sentium inspectores universis; Quod nos Nobili viro, Dno LVDEWICO Comiti *de Rienecke*, consideratis attentius & pensatis promocionum suarum beneficiis & favore, nostre Ecclesie & personis iam exhibitis & inpenfis, & sicut speramus in posterum impendendis; voluntarie, non coacti, sed ad petitionem suam instantem, fecimus & facimus favorem & amicitiam specialem, quod ipse & sui liberi tantummodo, si quos habuerit Domino concedente, & non alter, villam *Werpach* & homines attinentes, nec non Advocacias villarum *Rinderfelt*, *Boppenbusen* & *Wittegehufen*, cum suis pertinenciis universis ab ipso nobis & Ecclesie nostre comparatis sub proprietatis titulo possidendas, reemere possint, communiter, non divisim, infra X annos a data presentium numerandos, pro eadem Summa pecunie, pro qua eas apud ipsum comparavimus, que in Litteris super eo confectis plenius est expressa. Ita tamen, quod infra festum *Martini & Kathedram S. Petri* proxime subsequenter & non aliter, quolibet anno, omni dolo & fraude prorsus exclusis reemptio ista fiat.

In recompensam etiam huiusmodi amicitie sibi facte, idem Comes pro se & suis liberis, nos & Ecclesiam nostram in dictis villis cum hominibus & bonis eisdem attinentibus, si eum cum Domino nostro Archiepiscopo Maguntino qui p. r. fuerit, vel cum aliis Nobilibus quibuscunque discordare contingeret, tamquam sua bona propria, defendere promisit fideliter, & tueri. Nobis ad hoc in eisdem villis, vel bonis & hominibus nullo unquam tempore iniurias aliquas vel molestias inferendo. Si autem ista reemptio infra decennium non fieret ut est dictum, predicta villa *Werpach*, & Advocacie cum hominibus & bonis attinentibus apud nos - - - perpetuis temporibus permanebunt.

In cuius rei testimonium, nostrum, & predicti Comitis, in signum sui consensus, & ut ea que predicta sunt, fideliter studeat adimplere, Sigilla presentibus sunt appensa. Datum Anno Domini MCCC XII, Idus Maii.

15 Maii.

LIX.

CONCORDIA inter PETRUM Ar. & Comitem de Katzenelenbogen : dato eidem Comiti Castro Zwingenberg in feudum oblatum.

An. 1312.

[p. 63 p. n. 4.]

Nos PETRVS Dei gratia S. Maguntine Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius. Notum facimus universis presentes litteras inspecturis, quod super Controversiis omnibus, que inter nos, & Ecclesie nostre nomine ex una, & Nobilem virum WILHELMUM, Comitem de Katzenelenbogen parte ex altera, maxime super dampnis que idem Comes apud Dn. GERHARDUM quondam . . . Archiepiscopum, predecessorem nostrum immediatum sustinuisse se asseruit; & quibusdam aliis causis quomodocunque emergentibus usque ad hec tempora vertebantur inter nos & dictum Comitem; IOHANNE de Spanheim, GEORGIO Veldentie, Comitibus, & aliis pluribus fide dignis mediantibus talis Compositio amicabile intercessit; videlicet, quod ante omnia nos renunciamus omnibus dampnis, nobis & nostris illatis per eundem Comitem Wilhelmum & suos in hac parte adiutores. Hoc adiecto, quod Castrum *Zwingenberg*, quod idem Comes cum omnibus suis pertinentiis que proprietatis titulo obtinebat, in nostris libere resignaverit manibus, eidem in feudum castrense cum eisdem pertinentiis concessimus & transferimus per presentes, a nobis & nostris successoribus perpetuo obtinendum. Ita quod dictum feudum castrense iure propriarum rerum in hac causa censeatur; ut ad quoscunque heredes suos, acsi esset proprium, transferatur.

His adicimus, ut, si inter nos vel quemcunque Archiepiscopum successorem nostrum qui p. t. fuerit ac Ecclesiam nostram Maguntinam, & dictum Comitem aliquam quod ab-
sit

fit diffensionem in posterum suboriri contingeret; tunc in ipso Castro, vel in pertinentiis suis predictis que a nobis obtinet, cum de eodem nobis nocere non debeat, nulla omnino dampna inferentur eidem; & si contrarium evenerit, de hoc infra unius mensis spacium, cum constiterit, plenarie satisfiet.

Fatemur etiam, quod eidem Comiti *Wilhelmo* ad reedificationem dicti castri *Trvingenberg*, contra quoscunque in reedificatione huiusmodi impedire volentes, excepto Imperio, auxilia prestabimus & consilia, dolo & fraude exclusis. Si vero per Imperium vel Officiatos Imperii in dicta reedificatione prefatus Comes impedimentum pateretur, ex tunc ipsum ad hoc promovebimus consiliis oportunis, ut super huiusmodi impedimento iusticiam consequatur. Et si, quod reedificare dictum Castrum contra Imperium in Iudicio obtineret, ad hoc sibi nostra consilia fideliter impendemus. Si vero Imperium, quod reedificare non posset, in Iudicio obtineret, ex tunc ipsi Comiti in hoc casu non erimus obligati.

Et ut premissa omnia & singula inviolabiliter observentur, ea de consilio & consensu Decani & Capituli Ecclesie nostre Maguntine duximus facienda. Nos vero OTTO * Decanus . . . Datum *Maguntie* Anno Domini MCCC XII, V Idus Iunii.

* familia de Rüdesheim.

LX.

DE *Curia* Templariorum in *Topffstet*, *contradita*
Ordini Ioannitico.

An. 1312.

Nos *Frater* HELFERICVS, Prior Sacre Domus
S. *Iohannis* Ierosol . . per *Alamaniam*, publice recognoscimus per presentes, quod bona fide promissimus, & presentibus promittimus, quod Curiam in *Topffstete*, cum omnibus

K

bus

bus aliis bonis in terra *Thuringie* constitutis, que ad quondam Ordinem Domus *milicie Templi* pertinebant, nostro Ordini per Summum Pontificem in sacro Concilio, sicut communiter refertur, applicata & tradita; Venerabili Dno PETRO Archiepiscopo Moguntino, qui eadem bona per nos requisitus nobis assignavit, si predictus Dominus summus Pontifex aliud de ipsis bonis ordinandum duxerit, restituemus plene & libere; omni exceptione, dolo & fraude exclusis. Dantes eidem in huius promissionis nostre evidenciam presentem Litteram nostri Sigilli munimine roboratam.

Datum in Domo nostra *Mospach*, Anno Domini MCCCXII,
Aug. Quarto nonas Augusti.

LXI.

„*Littera super empzione Bonorum in Eschebach,*
 „*Sulburg, Wilbach, Massenheim, Wicker*
 „*& Husen.*„

An. 1312.

ex Autogr.

NOS POPPO Comes de *Eberstein* & GVTA uxor eius legitima, nec non ELIZABET relicta quondam Nobilis viri GOTFRIDI de *Hohenloch*. Recognoscimus per presentes, & constare volumus universis, Quod nos omnia bona nostra, sita in villis subscriptis, scilicet *Eschebach* superiori, *Eschebach* inferiori, *Sulburg*, *Wilbach*, *Wicker*, *Massenheim*, & *Husen*, apud villam *Oberoldeshusen* & in terminis earundem; sive consistant in Decimis, mansis, possessionibus, agris, nemoribus, rubetis, terris cultis & incultis, vineis, pascuis, pratis, censibus, pullis & anseribus; pensionibus & obventionibus, quocumque nomine censeantur; que omnia ad nos, exceptis Decimis, quas ab infrascripto Dno nostro Archiepiscopo & ab Ecclesia sua in feodo habuimus, proprietatis titulo pertinuisse noscuntur; vendidimus Venerabili in Xpo Patri, Dno nostro Dno PETRO Archiepiscopo *Moguntino*,

tino, pro *Septingentis quinquaginta quatuor* libris Hallensf., XIII solidis & IIII Hallensf. numerate nobis pecunie, integraliter & complete tenenda, habenda & possidenda per eum, alium vel alios, cui vel quibus ipse Dns nr. AR. eadem bona, in vita vel in morte, danda, donanda duxerit vel leganda, proprietatis tytulo, omni iure & utilitate, sicut nos ipsa bona dinoscimur habuisse hactenus, & possedisse. Transferentes in eum ut premittitur plenum ius & dominium bonorum eorundem. Et promittimus bona fide pro nobis & nostris heredibus, de quorum consensu hanc vendicionem fecimus, ac successoribus universis, quod contra vendicionem huiusmodi seu Contractum, per nos vel per alios nunquam aliqua occasione, clam vel palam, verbo vel opere, auxilio vel consilio, aut aliquo ingenio sive Legis beneficio, ullo unquam tempore veniemus. Renunciantes omni excepcioni, doli mali, non numerate pecunie, beneficio restit. in intègrum, & omni alii Iuris auxilio, consuetudinarii, canonici, & civilis, quod nobis contra predictum contractum prodesse, & prefato D. n. AR. Mog., illi vel illis in quem vel in quos ipse predicta bona quocumque modo [cum sua propria, & non Ecclesie sue Moguntine pecunia comparaverit] decreverit transferenda, imposterum, vel ad presens. Promittimus eciam bona fide, quod pred. bonorum renunciacionem in Iudiciis in quibus sita sunt, quando de hoc requisiti fuerimus, libere & publice faciemus. Testes huius rei, ad hoc vocati, sunt hi.

CRAFTO de *Beldersheim*.

HERMANNVS dictus *Schelme*.

GOTFRIDVS d. *Durink*.

IOHANNES de *Rydern*.

IOHANNES Mariscalcus de *Lorch*.

WOLFRAMVS dictus *Zenichen* Vicedominus in *Aschafsenburg*, &

CYNRADVS d. *Rude*. Milites.

& quam plures alii fide digni.

K 2

In

In quorum omnium testimonium & perpetuam firmitatem nos POPPO Comes *de Eberstein*, GYTA uxor eius - - , nec non ELIZABET Relicta quondam Nobilis viri *Gosfridi de Hohenloch* prefati, Sigilla nostra * duximus presentibus appendenda. Actum & datum *Afch.* . Anno Domini M. CCC. XII. *Aug.* in Craistino beati Petri Apostoli ad vincula.

* a) *Sistit posam in magno scuto.*

b) S. GYTTA COMITISSA DE EBERSTEIN.

Manu dextra tenet chryseum Martii, laeva Hohenloicum cum binis leopardis.

c) S. ELISABETE DE HOHENLOCH NATE DE WERTHEIM.

Hic cernitur nativum scutum a dextro figura latere. Nec recorder, Sigilla faminea (de stirpe Comitum) nunquam vidiſſe, quae componenda forent his duobus. Tam plane egregiam repraesentant formam.

LXII.

„LITTERA Donationis & assignationis Castrri &
„Montis Tagisberg. [*Daxberg*]

An. 1312.

SCIANT cuncti ad quos pervenerit presens scriptum; Quod nos GERHARDVS & GISO de *Iaza*, fratres, per viam rectitudinis incedere cupientes, Castrum & montem nostrum *Tagesberg*, cum suis pertinentiis, attinenciis, obventionibus & iuribus universis, Venerabili in Xpo Patri, Domino nostro Dno PETRO Archiepiscopo - - & Ecclesie sue Maguntine, titulo proprietatis perpetue donavimus, assignavimus, - - - presentibus & donamus, ad honorem DEI, Sci *Martini* ac Sanctorum omnium, libera ac spontanea voluntate.

Idemque Dns noster Ar. M. tam pio quam paterno circa nos ductus affectu, prefatum Castrum & montem - - -, nobis ab ipso recipientibus, & nostris heredibus utriusque sexus liberaliter consulit titulo feudali; propter quod nos - - - ipsi
Dno

Dno Archiep^o successoribus eius, & Ecclesie Mag. promissimus & iuravimus . . . in his scriptis . . . perpetuum & fidele servitium nos facturos ratione feodi supradicti, quandocunque . . . fuerit hoc necesse, vel desuper fuerimus requisiti; Quod & ipsi nostri heredes post nos facere tenebuntur. . . .

Hoc actio & cauto expresse sub iuramento pretacto, quod prefatum Castrum, etsi fuerit alteratum vel quantumcunque melioratum, . . . Dno Archiep. Mag^o . . . perpetue debet esse apertum, quod *Offenhus* vulgariter appellatur, in adiutorium contra omnes eius adversarios, . . . exceptis dumtaxat sacro Imperio, Nobilibus viris, VLTRICO de *Bikenbach* & GOTFRIDO patruo eius, ERKENGERO de *Frankenstein*, & ipsorum liberis; CONRADO Pincerna, & EBERHARDO Milite, dicto *Ruckelin*.

Est etiam actum, quod si forte inter iam dictum Dn. nostrum Ar. . . . & Nobilem virum VLTRICVM de *Hagenauwe* discordiam contigerit suboriri; ego prefatus GYSO, qui eidem Dno *Vltrico* de *Hanauwe* deservio, & teneor deservire; pro parte mea Castrum iam dicti sedebo in pace, neutri partium contra alteram serviendo. Ego vero GERHARDVS & heredes mei pro parte alia ipsi Dno Archiep. & eius Ecclesie tenebimur, ut premittitur, nichilominus deservire.

Insuper est adiectum & actum expresse, ut, si alter ex nobis partem suam vendere voluerit ex quacunque causa, illam prius alteri ex nobis . . . tenebitur exhibere: Quam si ille non emerit, [*infra 3. menses*] ex tunc idem venditor partem ipsam prefatis Dnis *Vltrico* & *Gotfrido* de *Bikenbach*, & *Erkengero* de *Frankenstein* ac ipsorum heredibus poterit exhibere venalem; quam si . . . non emerint, . . . tunc eandem partem Castrum vendendam, prefato D. N. Ar. . . . poterit, immo debet . . . exhibere, pro precio competenti per Amicos utriusque partis taxando. Quam si . . . non emerit infra quartam anni partem, eam ex tunc vendere poterit, sic, ut res

ipsa cum onere suo transeat, cui placet. Quod vero de partibus eiusdem castri vendendis predictum est, idem intelligi volumus de toto castro, tam in exhibitione ipsius, quam in aliis modis predictis, si ipsum totum castrum vendere communiter nos contingat.

Preterea hoc est actum & dictum, quod si ex parte Imperii, vel Civitatis *Oppenheim*, pro eo quod idem Castrum edificavimus, & a . . D. N. Ar. in feudum recepimus, nos contigerit forsitan inculari; idem D. Ar. . . respondebit pro nobis, & nos ab inculpatione huiusmodi liberabit; nos quoque defensabit & tuebitur, sicut alios suos Castrenses & Ecclesie Maguntine. Et hec omnia fecimus nostrarum Vxorum de consensu.

Nos quoque *LVKARDIS*, uxor *Gerhardi*, & *HEDWIGIS*, uxor *Gysonis* predictorum fratrum, habentes cum consensu . . Dni Archiep. nostra Dotalia in bonis attinentibus monti & Castro predictis, quelibet ad trecentas libras *Hallensium*; utiliora & meliora prospicientes cum prefatis nostris Maritis in hoc facto, his omnibus assensimus, - - dantes fidem manualementem loco iuramenti, quod nunquam - - contra hec, vel eorum aliqua veniemus, per nos, aut alios, clam vel palam.

Nos *GERHARDVS & GYSO* . . Sigilla nostra apposuimus huic scripto; Et predictorum Dnor. *Vrici & Gotfridi de Bikenbach* . . . sigilla, nos una cum predictis nostris uxoribus apponi rogavimus. Datum & actum *Aschaffenburg*, Anno Domini MCCCXII. II Nonas Augusti.

LXIII.

„LITTERA recognitionis eorum de Morle, de Trey-
 „se, de Cleen, & de Beldersheim, Bonorum,
 „que tenent in feudum ab Eccl. Moguntina.”

Anno 1312.

NOS CRAFTO de *Beldersheim* senior, KVNO di-
 ctus *Colbendenfel* de *Beldersheim*, WERNHERVS de *Cleen*,
 EBERWINVS & GISELBERTVS, fratres, dicti *Leones*,
 WERNHERVS de *Treysa*, & CONRADVS de *Morle* Milites:
 Scire cupimus universos ac singulos publice & aperte litteras
 per presentes; Nos a Reverendo in XPO Patre ac Dno, D.
 PETRO, Sce Maguntine Sedis Archiepiscopo, & ab ipsa Mag.
 Ecclesia, divisim ac distinctim, iure & titulo feudali posside-
 re, & tenere Bona & redditus subnotatos; protestantes quo-
 que, ipsi Dno Archiepiscopo - - ex concessione Reddituum
 eorundem, homagio nos alstrictos.

Ego quidem CRAFTO Miles de *Beldersheim* senior pre-
 dictus profiteor me possidere - - - redditus trium marcarum
Colon. denar. in bonis meis sitis in terminis ville *Wolversheim*
 a predicto Archiepiscopo & Ecclesia Mag. Et ego KVNO d'
Colbendenfel de *Beldersheim* Miles iure feudali tenco - - -
 VIII marcarum redditus de duobus mansis in villa *Beldersheim*.
 Ego vero WERNHERVS de *Cleen* Miles - - - tenco tres mar-
 cas - - , persolvendas de VI iugeribus vinearum sitis in villa
Bergen. Nos quoque EBERWINVS & GISELBERTVS Mi-
 lites fratres dicti *Leones* profiteamur mediam partem iurisdictionis
 & iudicii in villa *Steyn-vort*, & piscaturam, a villa *Steyn-
 vort* usque ad molendinum, situm apud *Wyssenbeim* - - -
 Ego autem WERNHERVS de *Treysa* ac collateralis mea legiti-
 ma possidemus & tenemus titulo feudali - - - IIII marcarum
 redditus in bonis nostris apud opidum *Assenbeim* sitis, qui red-
 ditus - - ad heredes nostros utriusque sexus proximiores &
 legi-

legitimos pertransibunt. Ego insuper CONRADVS de *Morle* Miles protestor, me tenere - - - redditus IIII octalium sili-ginis - - in villa *Damdale*, tollendos ad tempora vite - - -, post obitum meum vero ad - - - Ecclesiam Magunt. libere retransibunt.

In horum igitur omnium recognitionem, permanentiam stabilem, & perpetui roboris firmitatem damus has Litteras, Sigillo viri validi & famosi, *Craftonis* de *Beldersheim* senioris, militis prescripti, quod ad preces nostras - - appensum est, fideliter communitas.

Et ego CRAFTO de *Beldersheim* prenotatus, quia premissis omnibus interfui, & concessionem ac collationes eorundem feodorum ordinavi; meo nomine, & ad rogatum Militum pretactorum, me recognosco Sigillum meum proprium presentibus appendisse. Datum Anno Domini M CCC XII, 23 Aug. X Kal. Septembris.

LXIV.

„*Littera super empcione bonorum in Eschebach, Sul-*
„*burg, Wilbach, Wickere, Massenheim*
„*et Husen.*„

An. 1312.

ex Anteq.

NOS VLRICVS Dominus de *Bickenbach*. Recognoscimus per presentes, & constare cupimus presentium inspectoribus universis, quod nos, de dilecte nobis ELIZABETH coniugis nostre legitime, voluntate pariter & consensu, omnia Bona nostra, quesita & inquirenda, sita in villis subscriptis, scilicet *Eschebach* superiori & inferiori, *Wilbach*, *Wicker*, & *Husen* apud villam *Oberoldesbusen*, & in terminis earundem; sive consistant in Decimis, mansis, possessionibus, areis, nemoribus, rubetis - - - ; vendidimus Venerabili in Xpo Patri, Dno PETRO Archiep: Magunt. & sue Ecclesie

sic . . pro Trecentis quadraginta sex libris, novem Solidis & octo Hallensibus numerate nobis pecunie, integraliter & solute, tenenda habenda & possidenda omni iure & utilitate, sicut ea a Nobili viro CONRADO Comite de *Vehingen* iuniore coram predictarum villarum Scultetis, Iudicibus & Scabinis sententialiter evicisse, & sine omni contradictione dinoscimur hactenus possedisse pacifice & quiete. Promittentes bona fide . . . , quod contra vendicionem huiusmodi seu Contractum . . . ullo unquam tempore veniemus; sed sibi per Annum & diem a data presencium iuxta consuetudinem Terre warandiam debitam faciemus; super ipsa warandia Fideiussoribus subscriptis, videlicet Nobilibus viris, GOTFRIDO de *Bickenbach*, ERKINGERO de *Frankenstein*, GISONE de *Iasabe*, nec non HEINRICO de *Reckershufen* Milite, per nos cum stipulatione sollempni sibi & sue Ecclesie prenotate in solidum constitutis; quos ab huiusmodi fideiussione promittimus absolute liberos & indempnes. Renunciamus insuper exceptioni non numerate nobis pecunie, non solute, & iuri, quo subvenitur ultra dimidium iusti precii deceptis; Consuetudini & Statuto, & omni iuris auxilio, canonici vel civilis, quod nobis prodesse, & prefato Dno Arch. . Magunt. aut sue Ecclesie posset obesse, in posterum vel ad presens.

In cuius rei testimonium, & evidenciam omnium prescriptorum, nostrum, & prefate *Elizabeth* * collateralis nostre, in signum sui consensus, Sigilla, voluntate spontanea & ex certa sciencia presentibus sunt appensa. Datum Anno Domini M. CCCXII. V. Kal. Octobris.

27 Sept.

* *Manu dextra tenet Insignia Bickenb. Sinistra scuto natio carente.*

LXV.

CVRIA in Gerhardshausen est feudum Ecclesie
Rigenfis.

An. 1312.

ex Autogra-
pho.

Nos Sculteti, Scabini & Consules in *Marpurg* & in *Wettere* recognoscimus in hys scriptis, quod constitutus in presentia nostra ARNOLDVS dictus *de Wira*, recognovit publice, se Curiam suam in *Gerhardesbusen* cum omnibus suis pertinentiis, quam a Venerabili Domino, Dno IOHANNE Rigenfis Ecclesie Archiepiscopo & ab Ecclesia sua Rigenfi tenebat in feodo, Venerabili in Xpo Patri ac Domino, D. PETRO Archiepiscopo Moguntino pro trium librarum *Marpurgensium* redditibus, a predicto Dno Archiep. Mogunt. in castrense feudum in castro suo *Elnbog* ad vite sue tempora obtinendis, & etiam per ipsum in dicto castro deserviendis fideliter, vendidisse. De qua curia predictus *Arnoldus de Wira* ad ordinationem predicti Domini Dni Petri Archiepiscopi supradicti NYCOLAVM de *Treveri*, Portarium, & FRITZCONEM, Veneratorem eiusdem Dni Archiep. Mogunt. infeodavit; retento sibi & apud se eiusdem curie feodo, quod volgariter *Mannlen* nuncupatur. Litteras quoque predicti Dni Iohannis Archiepiscopi Rigenfis & Capituli Ecclesie sue, quas idem *Arnoldus* desuper habuit, sepedicto Dno Archiep. Mogunt. in resignationis evidentiam assignavit. Petens a nobis, ut nostra Sigilla in premissorum perpetuam firmitatem & notitiam appenderemus huic scripto. Que ad rogatum sepedicti *Arnoldi* presentibus apposuimus.

Datum in *Marpurg*, Anno Domini MCCC duodecimo,
18 Sept. Quarto Kal. Octobris.

Sigillum Marburgense præsens Equitem cataphractum, brachio sinistro clypeum sustinentem, in quo conspicitur Leo Hassiacus.

Wetteranum: Eundem clypeum, inter duas figuras coronatas. Quaque respectum procul dubio habent ad Regalem (olim) huius loci Abbaciam Canonicarum Regularium.

LXVI.

LXVI.

RVPERTVS, *Vicarius in Berstadt, addicit totam suam substantiam Haynensi monasterio.*

An. 1312.

IN NOMINE DOMINI. *Amen.* Anno incarnationis eiusdem MCCCXII, in crastino bti *Martini* Episcopi, Ego RVPERTVS presbiter, Vicarius in ecclesia *Berstat*, in sana mentis valescentia constitutus, motus ferventi dilectione ac salutari devotione quas ad monasterium *Henebes* Ord. Cist. diu gessi, sperans me in beata resurrectione partem cum Religiosis viris ibidem DEO famulantibus habiturum, apud ipsos sepeliri desiderans; omnia bona mea, omnes res meas mobiles & immobiles quocunque titulo ad me pertinentes, vel si quas in posterum habiturus sum; donationem antiquam innovando seu declarando, Donatione irrevocabili dono, & assigno & trado, Venerabili viro Dno Abbati & sacro Conventui predicti monasterii in *Henebes*; tradens & transferens omnem proprietatem & omne dominium rerum mearum, vice & nomine predicti . . Conventus, in manus Religiosorum virorum, videlicet Dni ALBERTI, Grangiarum in *Viphe*, & Dni SIFRIDI Magistri granarii . . monasterii memorati. Volens expresse, ut de omnibus rebus, hactenus, vel inantea ex quacunque causa ad me pertinentibus, disponendi, ordinandi, & a quibuscunque mea debita seu pensiones petendi & exigendi, idem D. Abbas & Conventus ipsius, vel Syndicus seu procurator ab ipsis constitutus, tanquam in rebus plenissime propriis, liberam habeant potestatem.

Volo autem, ut Altare quod in parochiali ecclesia *Berstat* ad honorem DEI dotavi, cum sua dote ac redditibus integrum perseveret. Volo etiam, ut Capella & altare, quod in Claustro *Henebes* predicto dotavi, & elemosina quam ad portam ibidem ordinavi, cum suis conditionibus perpetuo perseverent.

L 2

Preterea

Preterea mando & volo, ut Honorabilibus viris, Dominis meis dilectis, Decano & Capitulo *Moguntino*, XXX marce denariorum michi debitorum persolvantur a Magistro & Fratribus Domus S. *Antonii in Grunenberg*. Et deinceps, quam diu vixero, in festo S. *Martini* hyemalis solvent idem Magister & Fratres, predictis . . Decano & Capitulo XV marcas, ad comparandum aliquos redditus pro quibus salus anime mee fiet. Cum vero obiero, ad prestationem predictarum marcarum iidem Fratres minime tenebuntur.

Testes huius mee donationis, legati, ordinationis & traditionis sunt, Honorabiles viri:

BERTOLDVS Archipresbiter Capituli in *Sodele*. HEINRICVS de *Geilnhusen* Capellanus S. *Marie Magdalene in Frideberg*. RASPO Viceplebanus in *Hobungen*, & THIDERICVS Presbiter, socius ipsius. WERNHERVS & SIFRIDVS Capellani in *Berstat*. GVNTRAMVS de *Buches*, & RVDOLFS Scabinus in *Berstat*; ad hoc vocati specialiter & rogati.

Vt autem omnia premissa perpetuo rata permaneant & inconvulsa, presentes Litteras sigillis . . *Bertoldi* Archipresbiteri predicti, . . Civium in *Frideberg*, . . *Heinrici* de *Geilnhusen*, & *Rasponis* . . , una cum meo proprio sigillo, petivi cum instantia fideliter sigillari. Acta sunt hec in Curia . . ecclesie in *Berstat*, Anno & die predictis.

LXVII.

„LITTERA recognitionis Gerhardi de *Talheim* su-
per Curia sua in *Wescheheim*, - - - que tenet
„ab Ecclesia *Moguntina*.“

An. 1312.

NOVERINT universi litterarum presentium inspectores, quod ego GERHARDVS de *Talheim*, dictus
de

de Zollenstein, Armiger, Curiam meam sitam in villa *Weschebeim*, quinque iugera vinearum, cum annua pensione XIIII maldrorum filiginis ibidem solvenda, que ad me proprietatis titulo pertinere noscuntur, in recompensam & restaurum partis Decimarum vini in villis *Ellente*, in *Cymmern*, & in *Duthensheim*, quas decimas a Nobili viro ALBERTO de *Durne* Comite hactenus, & per consequens ab Ecclesia *Maguntina*, ad quam universa dicti Comitis feoda sunt conversa, iure feodali habui, & quas nunc vendidi ecclesie *Mosbacensi* Herbip. dioc., sacrosancte Ecclesie *Maguntine*, & Venerabili Patri, PETRO, eiusdem Eccl. Archiepiscopo libere trado, tradidi & donavi; Ius & proprietatem cum pleno dominio in eandem Ecclesiam & ipsius Pontifices transferendo: Suscipiens predicta bona de manibus Reverendi Patris predicti Dni PETRI nunc Archiepiscopi - - pro me & meis heredibus, eo nomine & iure feodali, quo supradictas partes Decimarum me in dictis locis contingentes, a retroactis temporibus possidebam.

In cuius rei testimonium presentibus appensum est Sigillum meum. Datum *Aschaffenburg* Anno Domini MCCCXII, V. Kal. Ianuarii.

28 Dec.

LXVIII.

Recognitio, in perpetuum prestande Aldenburgerensi parthenoni pensionis, de Molendino hereditario Bisenberg.

An. 1313.

CVM ea que geruntur in tempore, simul labantur cum tempore, necesse est, ut voce testium aut suffragio scripture fulciantur. Hinc est, quod ego HENRICVS de *Heistnerberg* cum meis heredibus universis notum facio, quod Redditus V. maldrorum filiginis . . & duas aucas * & duos pullos, & unum pullum carniprivalem, in festo Sci *Micbaelis*,

L 3

* anseres,

chaelis: Item VII solidos Colon. in festo S. Martini solvere te-
neor annis singulis, Religiosis personis, Priori, Magistre &
Conventui Ecclesie in Aldinburg - - de Molendino in Byssin-
berg, quod ab eccl. iam dicta michi & meis heredibus recepi
iure hereditario pro d. pensione in perpetuum possidendum.
Quam pensionem infra septa d. Ecclesie sub meis periculis &
expensis presentabo. Hoc etiam adiecto, quod ego HEN-
RICVS . . una cum meis filiis, videlicet WIGANDO, HEN-
RICO, & REYBOLDO, pensionem unius maldri filiginis . .
ex curia mea in Heystnerberg, & bonis meis omnibus circum-
iacentibus, que solvunt XXX den. Col., pred. ecclesie oblige,
sub pignore quod vulgariter Vnderpant nuncupatur. Ita quod
d. Ecclesia in ipsis bonis recursum habeat, quousque per me
aut meos heredes de dicta pensione ipsi fuerit satisfactum.

Est etiam expressum, quod, cum Domino vocante viam
 univérse carnis ingressus fuero, unus heredum meorum, &
 non plures, Molendinum iam dictum recipiet ab ipsa ecclesia,
 * *Deurest* & pro iure quod vulgo *Duriste bobit* * appellatur, unum soli-
 * *Baupr.* dum . . presentabit. Ita quod, qui pro tempore heres meus
 successive fuerit, dictæ Ecclesie sub pena pignoris antedicti pen-
 sionem subscriptam pacifice & quiete assignabit, tempore, mo-
 do & ordine superscripto.

Ne autem in posterum super huiusmodi, calumpnia de
 facili possit oriri, presentem Cedulam Sigillo Nobilis viri IO-
 HANNIS Comitis *de Solmisse*, dicti *de Spanheim*, petivimus &
 rogavimus cum instantia communiri. Et nos *Iob. Com. in*
Solmisse ad preces pred. *Henrici* & suorum heredum, sigillum
 nostrum presentibus duximus apponendum in robur & testi-
 monium omnium premissorum. Datum Anno Domini
 M. CCC. XIII. In die Cinerum.

LXIX.

ARROSII de Breuberg & GISELÆ de Falckenstein
 Coniugum, de soluta sibi a Ph. de F. iuniore pecunia,
 sibi Giselæ promissa in Dotem, cum iungeretur
 Comiti Solmensi REYMBOLDO.

An. 1313.

*Huius Charta particulam, usque solius genealogia
 respectu habito, dedi olim Dno Ioannis; qui eam,
 nunc in paucis duntaxat lineis consistentem, in-
 seruit Spicilegio suo p. 398. Digna ut suppleatur,
 exhibenturque in extenso.*

NOS ARROSIVS Dominus de BRVBERG, & Do-
 mina GISELA, Coniuges legitimi: Tenore presencium
 recognoscimus, publice prohtendo, quod Nobilis vir PHILIPPVS de Falckenstein, Dominus in Minzenberg iunior, mei Gisele frater, de pecunia michi Gisele predictæ ad Nobilem virum, quondam REYMBOLDVm Comitem de Solmsæ Dotis nomine promissa, super cuius pecunie parte inter nos dissensio & impetio fuerat aliqualis, complete & integre nos pagavit, & plenissime solvit. Et propter hoc renunciavimus & renunciamus libere & expresse super omnia bona patrimonialia, proprietaria, hereditaria, ac etiam mobilia quecunque, que dictus Philippus possidet hactenus, & possedit. Ita quod nobis, & nostris liberis a nobis genitis & in posterum generandis, ac etiam liberis a predicto Reymboldo & mecum Gisele genitis, contra pred. Philippum & suos heredes, pro dictis bonis patrimonialibus, quocunque nomine censeantur, nulla Actio vel impetio unquam competit, vel competere debet.

In omnium premissorum debitam firmitatem, presentem Litteram sub Sigillo nostro, & Nobilium Virorum, videlicet CONRADI Comitis Isfuti, & EBERHARDI Domini de Bruberg nostri Consanguinei, sigillis ad preces nostras huic littere

tere appensis, qui huic Tractatui intererant cum pluribus aliis fide dignis, tradimus communitam.

Et nos CONRADVS & EBERHARDVS predicti recognoscimus, ad preces *Arrosii* & *Gisele* predictorum Coniugum nostra Sigilla una cum sigillis eorum, presentibus appendisse in testimonium premissorum. Datum Anno Dni MCCCXIII. Kal. Maii.

LXX.

TRACTATVS cum Capitulo *Aschaffenb.* de redigenda villa *Obernburg* in *Fortalitiu*.

An. 1313.

an. Antiqua
pba.

Nos PETRVS Dei gratia Sancte *Maguntine Sedis* Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius. Recognoscimus publice per presentes, & ad universorum quos nosse oportum fuerit noticiam volumus pervenire; Quod cum Honorabilibus viris . . Decano & Capitulo Ecclesie *Aschaffinburgensis*, Devotis nostris dilectis, ad quos Villa *Obrinburg* cum omnibus suis attinenciis & iuribus, proprietatis titulo spectare dinoscitur; in qua nos Opidum, fortalitium seu municionem ad honorem & commodum, Nostrum & Ecclesie nostre *Maguntine*, eorum ad hoc accedente consensu & permissione construere intendimus, nostris, sine omni ipsorum detrimento, dampno & periculo, sumptibus, laboribus & expensis; infra scriptam ordinationem inivimus & fecimus, sub condicionibus que sequuntur.

Videlicet, quod omnes redditus & proventus, ac omnia iura Ville predictæ, tam in proprietatibus quam in Advocacia, cum ex ea Opidum per nos factum fuerit, sive in *Optimalibus*, Censibus, Decimis maioribus & minoribus, aut aliis quibuscunque consistant, quocunque nomine censeantur, predictis Decano & Capitulo *Aschaffinb.* cessante impedimento & obstaculo quolibet, remanebunt quiete & libere sicut prius.

Advo-

Advocacia vero ville predictæ, per dictos Decanum & Capitulum apud Nobiles viros GOTFRIDUM & CONRADUM filium fratris sui de *Bickenbach* iusto & licito empcionis titulo comparata, * quia in nos, Ipsi, retentis & reservatis sibi eisdem Advocacie redditibus & proventibus universis cum ex dicta villa Opidum municionem seu fortalitium fieri contigerit, transtulerunt voluntate spontanea; apud nos, Successores nostros & Ecclesiam *Maguntinam* sub pactis subscriptis tantummodo remanebit: Sic, quod de Emendis, quas pro perpetratis excessibus in prefato opido derivari contigerit, Advocatus per nos aut successores nostros ponendus nihil penitus nisi partem terciam recipiet & habebit; residuas vero duas partes Scultetus predictorum Decani & Capituli, quem ipsi pro tempore deputaverint, obtinebit.

* *Scilicet*
An. 1100
Cod. Dipl.
I. p. 921.
Add. T. II.
P. 297.

Idem quoque Scultetus remittendi ipsas Emendas, non obstante contradictione Advocati predicti seu cuiuslibet alterius, dummodo in loco ubi presidere consuevit Iudicio, & durante Iudicio in quo Emende huiusmodi derivantur, hoc fecerit, habebit plenam & liberam facultatem. Nec antedictus Advocatus de aliquo, quod preiudiciale aut dampnosum Decano & Capitulo sepedictis in hominibus & bonis suis existeret, se intromittet; & terminos, fines sive limites commissi sibi Officii ut premititur, aliquatenus non excedet; Immo in introitu sui officii promittet, fide eis prestita corporali loco & nomine iuramenti, quod ipsos, tamquam nos, in suis iuribus fideliter confovebit.

Hoc etiam specialiter est appromissum & adiectum, quod Scultetus & Colonus iam dictorum Decani & Capituli a contributione Precariarum, exactionum sive talliarum, vigiliis seu custodiis faciendis de nocte vel de die; prestacionibus seu concessionibus Curruum, aut *Saumariorum*, & omnium serviciorum quocunque vocabulo nominentur; Iurium & consuetudinum pro tempore currencium; vel si quas imposterum oriri contigerit, debent esse liberi & immunes, & totaliter absolvi. Ad que omnia & singula, bona fide firmiter & inviolabi-

M

labi-

labiliter observanda, nos Successores nostros, & Ecclesiam
Maguntinam tenore presentium obligamus.

In quorum omnium testimonium evidens, & rei perpetuam firmitatem Sigillum nostrum, una cum sigillo Decani & Capituli nostri *Maguntini*, & cum sigillo prefatorum Decani & Capituli *Aschaffenburgensis* presentibus est appensum.

* de Rüdesheim.

23 Maii.

Et nos OTTHO * Decanus, & Capitulum Ecclesie Maguntine predictae; Nos quoque Decanus & Capitulum Ecclesie Aschaffenburgensis prefate, in nostri Consensus & translationis evidenciam Sigilla nostra apposuimus huic scripto. Actum & datum Anno Domini MCCCXIII, X. Kal. Iunii.

LXXI.

Tres Villa Schefflenz sunt feud. Mog.

An. 1313.

NOVERINT universi quos nosse fuerit oportu-
num, quod ego CONRADVS de WINSBERG senior, &
ego ENGELHARDVS de *Winsberg*, filius quondam CONRADI
de *Winsberg* senioris, recepimus in numerata pecunia a Vene-
rabili in Xpo Patre ac Dno nostro, D. PETRO Sce Maguntine
Sedis Archiepiscopo ducentas libras *Hallens.* quas respicere
debet, & Ecclesia Mag., super omnia bona nostra sita in tri-
bus villis, dictis *Sce-velentze*; que bona tenemus - - a prefa-
to D. N. Ar. . . eo iure, quod vulgariter *Burgleben* dicitur
& vocatur.

24 Maii.

In cuius rei testimonium Sigilla nostra presentibus sunt
appensa. Datum Anno Domini MCCCXIII. Tercia feria
proxima post *Vrbani* Pape.

LXXII.

LXXII.

„LITTERA Comitis de Vehingen, *consensus ad em-
ptionem bonorum in Sulburg - - - adhibiti.*

An. 1313.

NOS CONRADVS Comes de VEHINGEN iunior,
& ELIZABETH uxor sua legitima recognoscimus in his
scriptis; Quod venditionem bonorum in villis *Sulburg*, in *Massen-
heim*, & in alijs villis ubi Nobilis vir VLRICVS de *Bicken-
bach* nullam de bonis nostris fecit deductionem in Iudicium;
que bona Nobilis vir BOPPO Comes de *Ebirstein*, GVDA uxor
sua legitima, & Dna ELYZABETH, relicta quondam Nobi-
lis viri GOTFRIDI de *Hohenloch* Venerabili Dno PETRO Ar-
chiepiscopo Maguntino legitime vendiderunt, & Litteras suas
eidem desuper tradiderunt; quorum bonorum, specialiter in
villis *Sulburg* & in *Massenheim* predictis tertia pars ad nos per-
tinebat, nostrum consensum adhibuimus liberum, & presen-
tibus adhibemus. Dantes super eo has - - Litteras, nostris
Sigillis communitas.

Datum in *Aschaffenburg*, Anno Domini MCCCXIII,
VI Idus Iunii.

8. Jun.

LXXIII.

*Mandatum Electoris PETRI ad Prapositos - -, de
monendo Scabinos & Castrenses Oppidi Fritzlar, ut
debitas numerent mille marcas ad usum instantis iti-
neris versus Lombardiam; simulque ligamenta, qui-
bus se obstrinxerunt OTTONI Landgrauio,
protinus dissoluant.*

An. 1313.

PETRVS Dei gratia Sancte Moguntine Sedis Ar-
chiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancella-
rius,

M 2

ex Augr.

* interve-
niens mori
Henrici
Imp. medi-
tatum hoc
iter utique
perverit.

rius, Dilectis in Xpo in *Aneberg & Berich* cenobiorum Prepositis salutem in Domino. Mandamus vobis in virtute sancte obedientie, & sub pena suspensionis, quam in quemlibet vestrum, trium tamen dierum spatio premonitione trina premissa, proferimus in his scriptis, si non feceritis hoc mandatum, quatenus ad Opidum nostrum *Fritzlar* personaliter accedentes, Scabinos & Burgenſes nostros ibidem publice moneatis, quos & nos presentibus admonemus, ut nobis de Mille marcis argenti, quas tenentur nobis dare iure domini nostri in subsidium *itineris & laboris, in quibus iam sumus, proficiscentes in servitium necessarium sacri Imperii versus LUMBARDIAM*, * satisfaciant, vel ad minus certificent nos de ipsis ante diem Sci *Mychaelis* proxime affuturam; Et ligamenta, quibus se Illustri Principi, Dno OTTONI Landgravio, Terre *Hassie* Domino, pro serviciis quibuscunque & solutione pecunie annua quomodolibet absque nostro scitu, sive pacto sive litteris astrinxerunt, dissolvant; alioquin ipsos Scabinos & maiores eiusdem opidi, quos ex nunc ut ex tunc premissis temporis spatio, videlicet XV dierum premonitione trina, in DEI nomine excommunicamus in his scriptis, excommunicatos & ab omnibus arcus evitandos ex tunc publice nuntietis. Quam excommunicationem, si ex tunc per quindenam animis sustinerint induratis, opidum *Fritzlarieſe* cum suis attinentibus edificiis extra muros, premissis iam dicti temporis spatio quindene, videlicet premonitione trina, supponimus ecclesiastico Interdicto, eorum contumacia exigente. Clericos etiam, videlicet Canonicos & Vicarios, ac alios Cappellanos *Fritzlarieſis* ecclesie, & cappellarum ibidem sollicite moneatis, quos & nos presentibus admonemus in virtute sancte obedientie & sub pena suspensionis, ut de opido *Fritzlar* ante diem predictum sub obtentu salutis proprie mox discedant. In his exequendis alter alterum non respiciat vel expectet. Reddentes Litteras sigillatas.

31. Aug. Datum *Aschaffenburg* Anno Domini MCCCXIII. II Kal. Septembris.

LXXIV.

LXXIV.

PACTVM *reciprocum muneris Camerariatus Imp. inter Falckensteinios, & qua ratione alteruter illud debeat exercere.*

Anno 1313.

NOS PHILIPPVS de FALCKENSTEIN senior, Dominus in *Mintzenberg*. Recognoscimus in his scriptis, quod Nobilis vir PHILIPPVS de *Falckenstein* Dns in *Mintzenberg*, ob singularem amicitiam nos & nostros heredes, ad officium Imperialis Camere constituit legitimos coheredes sub hac forma; Quodcumque ambo presentes fuerimus in Curia Domini Imperatoris vel Regis, tunc ipse solus debet esse Camerarius, & nos non. Si autem nos presentes fuerimus in curia Dni Imperatoris vel Regis preter ipsum, tunc debemus esse Camerarius, & officium exercere. Et si ambo, sive unus nostrum presentes fuerimus in curia predicta, semper omnes & singulas obventiones & utilitates a dicto officio derivantes equaliter dividemus. Volumus etiam, ut heredes dicti patruelis nostri in dignitate dicti officii preferantur nostris heredibus, sicut ipse nobis, ut predicitur; & quod utilitates dicti officii capiantur equaliter, ut de nobis superius est expressum. Dantes has nostras litteras in testimonium super eo.

Actum Anno Domini MCCCXIII, tertio Idus Septembris. 11 Sept.

LXXV.

LITTERA *venditionis Domus, & quomodo edificandum sit.*

An. 1313.

NOVERINT universi, quod nos ANSHELMVS ^{12 Aug.} Presbiter, GERDRYDIS & ELIZABETH Begine, pueri

ri quondam ANTONIE, consensu mutuo & unanimi voluntate vendidimus & vendimus iusto proprietatis titulo in his scriptis, SOPHIE de *Herbern*, relicte quondam GILBERTI in *Curia*, civi *Wetlariensi* & suis heredibus universis, novam Domum nostram, & curiam sibi adiacentem, domui nostre quam inhabitamus, & domui, dicti - - *Nopeleris* intermediar, sitas ex opposito domus & curie quondam CONRADI de *Catzenfurt* Scabini, possidendas & habendas imperpetuum cum omni iure nobis in eisdem competente, pro XXX & VIII marcis denar. nobis traditis penitus & pagatis.

Sciendum est etiam, quod, cum ipsa *Sophia*, aut sui successores in dicta Curia edificare voluerint, possunt & debent licite; ita quod inter ipsum edificium construendum & ipsam domum, XIII pedum spacium permaneat inoccupatum; ac etiam ipsum edificium, versus horreum IOHANNIS *Beyer* Scabini, stillicidium habeat, & versus domum nostram quam inhabitamus, stillicidium, quod etiam ad domum dinoscitur pertinere; & possunt dicta edificia ad quamcunque voluerint altitudinem edificari.

ITEM si voluerit edificium, quod *ein Schuppechen* dicitur, construere; in dicto XIII pedum spacio potest; ita quod inferior pars Tecti eiusdem, usque ad *Statuam* constructam in edificio, quod *Oberbant* dicitur, se extendat, & posterior pars ipsius Tecti versus domum - - *Nopeleris* predicti, & domum dicti - - *bit der Bussen*, altitudinis cuius voluerit sit constructum. Preterea Canale, quod prout nunc est, ad domum nostram, & domum venditam communiter pertinebit; Et si necessitas edificandi incubuerit, debet ab ambarum domorum possessoribus reedificari.

In premissorum testimonium & robur Sigillum Civitatis *Wetlariensis*, nostris hinc & inde precibus, presentibus est appensum. Huius facti Testes sunt HEYNEMANNVS *Gerberti*, GERLACVS *Madirfele*, Scabini Civitatis pred. & alii fide digni. Datum Anno Domini MCCCXIII, in die bti Nicolai Episcopi & Confessoris.

6 Decembris.

LXXVI.

LXXVI.

*Decima in Habichenheim.**An. 1314.*

NOVERINT universi, quod ego HENRICVS Miles *de Calsmunt*, filius quondam PHILIPPI, concessi, & concedo in his scriptis FRIDERICO, filio *Henrici dci Bonnen*, IRMENGARDI uxori sue civibus *Wetflar.* eorumque heredibus utriusque sexus, tam filiis quam filiabus, sedecimam partem Decime, ville *Habichenheim*, cum omnibus iuribus & pertinentiis ad eandem spectantibus, possidendam a me & meis successoribus iure feudali in perpetuum, & habendam. In cuius rei testimonium & robur tradidi sibi presentes litteras, Sigillo proprio una cum sigillis Castrensiū in *Kalsmunt* & Civitatis *Wetflar.* meis precibus fideliter sigillatas. Huius facti Testes sunt GOTFRIDVS frater meus, Miles. WINTERVS de *Crustele*. GERHARDVS *Vbilwurm*. Castrenses in *Kalsmunt*. Item HERMANNVS *Selege*, GERLACVS *Aladirsele* Scabini *Wetfl.* & alii fide digni.

Autogr.

Datum Anno Domini M CCC XIII. In crastino *Annun-* *26 Mart.*
ciacionis bte MARIE Virginis gloriose.

LXXVII.

*Decimam Mersrodensem Comes Ziegenhainius in feudum concedit.**An. 1314.*

NOS IOHANNES Comes de CYGENHAIN presentibus publice protestamur, quod Discreto viro NICOLAO dicto *Schoner* opidano in *Alsfeld* & suis heredibus, tam filiabus quam filiis, Decimam in *Mersrode* a nobis feudaliter procedentem, contulimus & presentibus conferimus, iure feudali

ex Autogr.

dali perpetuo possidendam. Huic collationi presentes fuerunt IOHANNES Rydesil, ECKARDVS de *Linden*, HELWICVS de *Rukersbusen*, EKARDVS *Kuppeln*, GERLACVS de *Lumensfeld*, LVDEWICVS de *Heymbach* Milites. ECKARDVS de *Rukersbusen*, HERMANNVS *Kuppeln*, HERMANNVS de *Rukersbusen*, GERLACVS de *Walen*, PHILIPPVS & LVDEWICVS dicti *Waltfofele* Armigeri. WERNHERVS *Vriling*, CONRADVS *Clamator* & EKARDVS *Brunver* Opidani in *Alsfelt*, & alii quam plures fide digni.

In cuius rei testimonium prefens scriptum dedimus nostri Sigilli munimine roboratum. Datum Anno Dni MCCCXIII, feria quarta ante diem bti Viti Martiris.

LXXVIII.

„*Quod Dns Philippus de Falckenstein consenciat*
 „*super constitucione Altaris Kunonis mil. de*
 „*Beldersheim.* „

An. 1314.

ex Autogr.

NOS PHILIPPVS Dominus in *Mynzenberg* senior publice recognoscimus per presentes, quod ad petitionem CVNONIS dicti *Kolbendensel* Militis, nostri *Castrensis* ac fidelis, admittimus & ratum habemus, ut in ecclesia *Beldersheim* nostri districtus, Altare S. *Nicolai* ac Sce *Katherine* dotet Redditibus competentibus Sacerdoti celebranti in eodem altari, pro se & suis parentibus, & omnibus quibus aliquam iniuriam intulit, quos nequit discernere. Videlicet XXXII octalia siliginis - - in bonis suis propriis in *Gunse*; & ut idem Cono in presenti Sacerdotem idoneum instituat ad officium dictum altare & recipiendum redditus memoratos sine omni preiudicio & dampno Rectoris ecclesie memorate.

Cum autem quacunque de causa d. Altare vacare contigerit, Rector eiusdem ecclesie per nos vel nostros heredes institu-

Statutus idem altare conferat Sacerdoti ydoneo, - - & ipsum instituat ad officium altare prenotatum, & recipiendum redditus prenomatos, cum additione, si qua addita fuerit. - - Sin autem Rector - - secus fecerit in institutione sacerdotis predicti; Abbas Monasterii in *Arnsperch* illa vice sacerdotem - - instituat, - - - Dyocesani, Archidiaconi, & Archipresbiteri tamen in omnibus iure salvo.

Facta est ista Dotatio, mediante EDELINDE uxore dicti Cunonis legitima, & consenciente. Presentibus REINHARDO Plebano in *Mynzenberg*, HEINRICO dicto *Gotzbulde* Vicario eiusdem ecclesie. IOHANNE de *Beldersheim*. CRAFTONE *Groppe*. CONRADO & RYCHARDO fratribus de *Musschenheim*, Militibus. CONRADO fratre suo, Armigero, & pluribus aliis fide dignis.

In cuius rei testimonium Sigillum nostrum presentibus duximus appendendum. Datum Anno Domini M. CCC. XIII. Kl. Augusti.

LXXIX.

LVDOVICI Bavarie Ducis, in Regem Romanorum iamiam eligendi, Articuli secreti, quibus sese obstrinxit Moguntino Archiepiscopo.

An. 1314.

Nos LVDEWICVS Dei gratia Comes Palatinus Reni, Dux Bavarie. Recognoscimus, quod DEVM, Iustitiam, equitatem, nec non fidelem diligentiam & devotionis purissime constantiam, quam Venerabilis Pater & Dominus, Dns PETRVS Sae Moguntine Sedis Archiepiscopus, Sacri Romani Imperii per Germaniam Archicancellarius, circa nos & nostri exaltationem habet & habuit cum effectu, nostre considerationis oculis preponentes; Promissimus, & promittimus fideliter, immo sponte ac liberaliter nos per fidem no-

N

stram,

stram, & iuramentum nostrum quod desuper prestitimus corporaliter tactis Sacrosanctis, obligamus; Quod si forte, Divina providentia disponente ad fastigium sive culmen Regie Maiestatis Regni Romanorum provehi nos contingat, ea que inferius sunt contenta, propter causas iustas, veras & notorias que in ipsis esse noscuntur, conservabimus, manutenebimus, & ad plenum effectum DEO propicio perducemus: Et Cartulam huius digne promissionis ac obligationis nostre, mox, sine alicuius more dispendio, faciemus Typario seu sigillo Regalis excellentie ad robur validius consignari.

In primis — — — — [Quæ, cum res ordinarias contineant, omittuntur.] ITEM Causas Ecclesiasticas nullo modo alicubi, quam coram suis (*Archiepiscopi*) Iudiciis permittemus tractari seu decidi. Etiam thelonium in *Lanslein*, quod propter certas veras & iustas causas institutum dinoscitur, & traditum Ecclesie *Maguntine* per dive mem. Reges Romanorum, confirmatione *Secundis* Apostolice ad hoc postmodum subsecuta, * laudamus, & ex certa scientia ex superhabundanti confirmabimus; & innovabimus eidem.

ITEM Opidum *Seligenstad* & Comitatum *Bachgowe*, propter veritatem opinioni cedentem compertam, & iusticiam expeditam, clare dicimus, & publice declarabimus ad prefatam Eccl. Magunt. sine dubio pertinere.

ITEM specialem prerogativam quam habet -- super Ministeriales & Castrenses Eccl. Magunt. --

ITEM -- -- -- *Archicamerlariatum continens*

{ Sicut consuevit ex Privilegiis generalibus iam factis nota. }

ITEM sine difficultate qualibet dimittemus sibi Thelonium apud castrum -- *Erenfels*, donec de ipso, a tempore Electionis nostre recipiat (*Petrus*) integraliter & complete, quidquid adhuc de residuo sibi deficit, quod sue estimationi relinquimus in his, que dive mem. Dns HENRICVS Romanorum Imperator in prima creatione sua in Rom. Regem, tam pro his que quondam ALBERTVS Rex Romanorum, quam pro his,

his, que ipsemet D. Imperator sibi tenebatur in eodem thelo-
nio, sibi deputaverat; & quousque receperit tria Milia mar-
carum, quas, prout nobis constat, expendit in servicio Im-
perii cum ad predictum Dn. Imperatorem arripuisset iter, ad
partes Ultramontanas veniendi; Et, quousque perceperit Ex-
pensas, quas in servicio dicti Dni Imperatoris & Imperii fecit,
procedendo in *Bohemiam*. In cuius pecunie perceptione, us-
que ad perfectam & completam eius solutionem, prefatum
Dn. Archiepiscopum sue conscientie relinquimus.

Insuper ipsi Dno PETRO Archiepiscopo pred: efficac &
fidele adiutorium faciemus contra Nobilem virum RVDOL-
FVVM, Comitem de *Monte forti*, dictum de *Sargans*, & suos
Complices; qui eum per iniuriam captivavit, exactionavit &
dampnificavit ad octo milia marcarum argenti; Et laborabimus
cum effectu, ut Emenda, & satisfactio debita, de Comite pre-
fato suisque Complicibus sibi fiat. ITEM . . . .

Ceterum promittimus, & nos specialiter obligamus &
firmiter, quod omnes Questiones seu controversias, si que
propter factum Electionis seu promotionis nostre sunt iam, vel
in futurum fuerint sibi mote a quocunque, cuiuscunque status
aut conditionis existat, sub nostris laboribus & expensis eum
& Ecclesiam suam . . defendemus, & huiusmodi questiones
& controversias ad finem & exitum perducemus pro ipso.
ITEM . . . . .

ITEM Nobili Viro EBERHARDO de *Bruberg* procura-
bimus restitutionem Castri *Eypach*, quod perdidit in servicio
Ecclesie Mag. Et iusticiam sibi procurabimus & faciemus su-
per Opido *Mosbach*; & iure suo quod habere debet in Mone-
ta in *Hallis*, secundum continentiam Litterarum . . quas ha-
bet super eo.

ITEM Dno OTTONI Lantgravio, Terre *Hassie* Domi-
no, seu eius heredibus non conferemus Feoda, que per mor-
tem IOHANNIS, quondam fratris eiusdem *Otonis* vacave-
runt Imperio, sed ipsa petemus, & ad ius Imperii sicut tene-
mur

mur revocabimus; Et nos . . Dn. Archiepiscopum, quando per eum requisiti fuerimus, & Successores suos fideliter iuvabimus, & iuvare promittimus nostris laboribus & expensis, ad petendum, obtinendum & adipiscendum feoda, que per mortem eiusdem *Iohannis* vacaverunt similiter *Ecclesie Maguntine*; & ipse D. Archiepiscopus, ad consequenda huiusmodi feoda similiter nos iuvabit suo posse.

ITEM promittimus, si Terram *Thuringie* acquisiverimus, quod univ[er]sa Feoda que Lantgravii *Thuringie* ab Eccl. Magunt. . . . tenuerunt, . . & specialiter Opidum *Gota*, cum suis attinen[ti]is ipsi Dno Archiepiscopo assignabimus, dabimus, trademus & relinquemus. . . .

ITEM promittimus, quod prefato D. Archiepiscopo, si in Regem Romanorum eligemur, commitemus vices nostras, dando sibi potestatem porrigendi *Primarias preces nostras* vice & nomine nostro in singulis Ecclesiis, Maiori, & aliis . . Collegiatis & Conventualibus, Civitatis & diocesis *Maguntine*, pro personis inibi recipiendis, sicut hoc hactenus laudabiliter est consuetum, prout sibi videbitur expedire. . . .

Et in omnium & singulorum certitudinem firmiorem Sigillo nostro presens scriptum fecimus consignari. Datum in *Lorch*, Anno Domini MCCC *Quartodecimo*, pridie Idus Septembris.

LXXX.

EIVSDEM,

„In qua sub certo modo promittit, Opidum antiquum
„WINHEYM *Ecclesie Maguntine* se daturum.“

An. 1314.

Nos LVDEWICVS Dei gratia Comes Palatinus Reni, Dux *Bavarie* recognoscimus; Quod DEVM, Iustitiam, equitatem, nec non fidelem diligentiam, & devotio-

tionis purissime constantiam, quam Venerabilis Pater & Dns, D. PETRVS Sæ Maguntine Sedis Archiepiscopus, S. Rom. Imp. per Germaniam Archicancellarius circa nos & nostram exaltationem habet & habuit cum effectu, nostre considerationis oculis preponentes; Promisimus, & promittimus fideliter, immo sponte ac liberaliter nos per fidem nostram & iuramentum nostrum, quod una cum Fideiussoribus nostris inscriptis, tactis Sacrosanctis corporaliter desuper prestitimus, obligamus; Quod, si forte Divina providentia disponente ad fastigium sive culmen Regie Maiestatis Regni Romanorum promvehi nos contingat, Venerabili Dno Petro Archiepiscopo predicto, & Ecclesie Maguntine dabimus & appropriabimus Castrum & Opidum, ac antiquum opidum *Winheim*, cum villis *Laudenbach* & medietate ville *Hemmesbach*, que ad fratrem nostrum & nos pertinent, cum omnibus iuribus & pertinentiis eorundem. Si vero medio tempore castrum & opidum *Winheim* fortassis redimerentur, ex tunc pred' Dns Archiepiscopus quinque milia librarum *Hallenfium*, pro quibus primo obligata fuerunt, nobis reddet quando ea sibi appropriaverimus, vel de decem milibus marcarum quas sibi dabimus, eas nobis defalcabit.

ITEM promittimus, quod Castrum *Richenfein* dabimus & presentabimus prefato Dno Archiepiscopo & Ecclesie Maguntine. Super villis vero *Drechtengesbusen* & *Heimbach*, superiori & inferiori, nos deponemus violentiam, que in eisdem facta est ab eodem tempore, postquam castrum *Richenfein* ex parte fratris nostri & nostra edificatum est. Manuteneudo Dn. Archiepiscopum in possessione earum, prout tunc eas habuit. Et de cetero huiusmodi violentiam non permittemus fieri; eis in eo statu & iure, in quo fuerunt prius, permanfuris.

ITEM pro Expensis & laboribus, quos Dns Archiep. ad sollempnia & necessaria Electionis nostre fecit, & faciet, sibi dabimus - decem milia marcarum argenti puri, pro quibus sibi obligavimus Castrum *Lindenfels*, cum bonis acceptis de

Abbatia in *Lors*, que ibidem iam deserviunt, & cum aliis suis pertinentiis univcrsis.

• de Praem. huius. •
 Consiliariis quoque . . Dni Archiepiscopi dabimus mille marcas argenti puri, quas in *Aschaffenburg* pagabimus nomine eorundem Consiliariorum, WOLFRAMO Vicedomino *Aschaffenburg*. & CONRADO dicto *Rude* Officiato in *Wildenberg*; & in festo Pasche proximo persolvemus.

Et promittimus per fidem & iuramentum nostrum, quod predicta omnia adimplebimus infra tres menses continuos postquam *Aquis* coronati fuerimus, vel, postquam cum Dno RVDOLFO fratre nostro fuerimus concordati, ad quod, omni dolo & fraude exclusis, laborabimus cum effectu, ita ut, quodcunque ex predictis, sive Coronatio nostra, sive Concordia cum fratre nostro prius contigerit, ad predicta omnia adimplenda teneamur. Alioquin, si medio tempore nec *Aquis* coronari, nec cum fratre nostro concordari nos contingeret, in proxima Dominica qua cantatur *Invocavit*, Dno Archiepiscopo de predictis decem milibus marcarum quas ei dabimus, quatuor milia marcarum argenti in numerata pecunia persolvemus, & in pred^o opido suo *Aschaffenburg* pagabimus. Et ex tunc nichilominus, quam primum *Aquis* coronati fuerimus, vel cum fratre nostro concordati, infra tres menses residua de predictis omnibus promittimus fideliter adimplere. Nec in executione eorum pro excusatione debemus pretendere, si forte cum fratre nostro prefato aliqua fecimus Pacta, vel iuramenta, de bonis nostris vel hereditate nostra non dividendis.

• pro adic. quippe hac & similia verba nunquam sum. ii. •
 ITEM adicimus • & promittimus, si aliquem de infra scriptis fideiussoribus contingat decedere priusquam - - Dno Archiepiscopo omnia sibi per nos promissa integraliter fuerint adimpleta, quod infra mentem, a tempore decessionis computandum, alium eque bonum & ydoneum - - substituemus, & substituere tenebimur, ad omnia facienda que primus fideiussor facere debuisset. - -

Et

Et ut premissa omnia sint eidem Dno Archiepiscopo magis tuta, & firmitus observentur, infrascriptos sibi fideiussores & obfides desuper constituimus. Videlicet Nobiles viros, CONRADVM de *Hobenloch*, ANDREAM de *Brunecke*. Lantgravium de *Lukinberg*.* CONRADVM de *Schlusfelberg*. BERTHOLDVM de *Nyfen*. FRIDERICVM Comitem de *Trubindingen*. LVDOWICVM & HERMANNVM Duces de *Tecke*. HERMANNVM Scolaſticum *Spirensenſem*, & ALBERTVM fratrem suum. GEBHARDVM de *Brunecke*. BERTHOLDVM Comitem de *Greisbach*. ENGELHARDVM de *Winsberg*. EBIRHARDVM de *Bruberg*. WILHELMVM de *Franckenstein*. WILHELMVM Maſchalcum de *Biberach*. ALBERTVM dictum *Iudemam*. GOTFRIDVM de *Wolfſtein*. CONRADVM *Pincernam* de *Richenecke*. Maſchalcum de *Bocksberg*. HENRICVM de *Erenvels*. WIGELONEM Vicedominum. BERTHOLDVM *Stratzer*. HENRICVM de *Swartzenburg* & BENNEWARDVM de *Stralenberg*; Eo modo, quod postquam predicta Dominica *Invocavit*, si in ſolutione quatuor milium marcarum argenti, vel mille marcarum quas Conſiliariis promiſimus, defecerimus; & ſimiliter post coronationem noſtram, vel post concordiam cum fratre noſtro initam ut premititur post tres meſes, si reſidua omnia vel aliquid ex eis de his que promiſſa ſunt non adimpleverimus; predicti noſtri fideiuffores - - opidum *Aſchaffenburg* intrabunt, tam diu ibidem obſtagium & fideiuffionis debitum perſonaliter preſtituri, donec premiſſa omnia & ſingula fuerint integraliter adimpleta.

* Leuch-
tenberg.

Nos quoque CONRADVS de *Hobenloch* - - - [*Et reliqui omnes hic iterum reſenſi*] recognoscimus & fatemur, quod predictam fideiuffionem pro Illuſtri Domino LVDOWICO Comite Palatino Reni Duce Bawarie predicto, apud Venerabilem Dn. PETRVM Archiepiſcopum . . eo modo ſicut predictum eſt, in ſolidum faciemus, & ad predicta, & infrascripta omnia nos obligavimus; Et promiſimus ac promittimus per fidem noſtram, & iuramentum noſtrum quod tactis Sacroſanctis corporaliter deſuper preſtitimus, predictum obſtagium & fideiuffionis debitum,

bitum, prescripto modo in personis propriis fideliter adimplere. Hoc adiecto, si . . . Dns Archiepiscopus de predicta . . . prestatione nos, vel aliquem ex nobis ad tempus aliquod fortassis induciaverit, dando licentiam . . . Oppidum *Aschaffenburg* exeundi, quod illi qui sic induciati fuerint, post lapsum indulti eis temporis, . . . redire teneantur.

Et nos LVDEWICVS C. P. R. Dux Bawarie, nos etiam Fidei iussores antedicti, renuntiamus omnino exceptioni doli mali . . . . . In quorum, & premissorum omnium robur & certitudinem firmiorem, Sigillis omnium nostrum prefens Scriptum consignavimus, & fecimus consignari. Datum in *Lorch*,
 12 Sept. Anno Domini MCCC *Quartodecimo*, pridie Idus Septembris.

LXXXI.

„CONFIRMATIO *Privilegiorum a Rege* LVDOVICO.“

An. 1314.

[p. 641. n. 3.]

ex Autogra-
pho.

LVDEWICVS *Dei gratia Romanorum* REX *semper Augustus*. Vniuersis Sacri Imperii fidelibus tam presentibus quam futuris presentes auditis Litteras, aut visuris, Gratiā suā & omne bonum.

Decet nostre celsitudinem Maiestatis, ut nos, Divorum clarissime recordationis Imperatorum & Regum Romanorum predecessorum nostrorum sequentes vestigia, cunctarum Ecclesiarum, & potius Ecclesie *Maguntine*, per quam & nos, in persona Venerabilis PETRI, Archiepiscopi Maguntini Principis nostri Karissimi ad Regale fastigium promoti, magni Culmen honoris accepimus, cuncta Privilegia sub nostre felicitatis evo modis omnibus conserventur illesa.

Cuncta itaque privilegia, monumenta, documenta, seu etiam instrumenta Libertatum ecclesiasticarum & mundanarum; etiam super non trahendis Archiepiscopis, Episcopis, Prelatis,
 Colle-

Collegiis, Cenobiis, Clericis, & Personis ecclesiasticis universis Civitatis & dyocesis Maguntine quomodolibet ad Iudicium seculari; super Dignitate & honore Archicancellarie: super Comitatu *Bachachovie*: super Opido *Seligenstat*: super Ministerialibus Fidelibus, Castrensibus, Hominibus supradicte Ecclesie Maguntine annexis, cuiuscumque vel qualiscumque debito vel officio servitutis vel servicii ad nostre Serenitatis seu alterius Iudicis nostri examen super Causis aliquibus antea non trahendis, quam Archiepiscopus Maguntinus qui pro tempore fuerit, requisitus de ipsis, in reddendo iustitiam negligens fuerit vel remissus; Nec non generaliter & universaliter omnia quarumcumque Gratiarum, largitionum, donationum, libertatum, terrarum, possessionum, iurisdictionum, beneficiorum, indulgitorum, iurium & honorum privilegia seu munimenta, que Archiepiscopis, Episcopis, Prelatis, Ecclesiis seu Monasteriis & personis ecclesiasticis Civitatis & dyocesis Maguntine a Divis nostris predecessoribus Imperatoribus & Romanorum Regibus, & nominatim a pie record. . quondam Rege *ADOLFO* predecessore nostro hactenus sunt concessa, rata tenentes & grata, quasi tradita de nostris manibus, ex certa scientia confirmamus; Regiaque liberalitate perusi, presentibus innovamus. Nolentes ea in aliqua parte sui, cuiusquam improbitate convelli, seu novitate mutari; sed illesa potius & intacta perpetuis temporibus custodiri.

Nulli ergo hominum liceat hanc nostre Confirmationis paginam, innovationis seu traditionis scripturam infringere, vel eidem ausu quolibet contraire; Si quis autem hoc facere vel quomodolibet attemptare presumpserit, nostre indignationis acrimoniam se noverit incurrisse, pena gravi pro culpa huiusmodi feriendus.

In cuius rei testimonium presentes litteras Maiestatis nostre typario tradidimus communitas. Datum *Colonie* quarto Nonas Decembris. Anno Domini *Millesimo Trecentesimo quarto*. Regni vero nostri anno primo.

LXXXII.

EIVSDEM,

*in specie quoad Archicancellariatum.**An. 1314.*

[p. 641. n. 3.]

LVDEVICVS D. G. *Romanorum Rex semper Augustus.* Animadversione digna recolentes, quanta efficacia & fidei puritate nobis astiterit Venerabilis PETRVS Archiepiscopus Maguntinus, Princeps & Secretarius noster carissimus, ad Regale nos fastigium specialiter promovendo, & promotos in ipso firmando; ut Ipsum, & contemplatione sui Ecclesiam eius non solum in eorum libertatibus, iuribus & honoribus foveamus, sed & alias preveniamus uberioribus gratia & favore, dignum censemus, & conveniens arbitramur.

Recognoscentes, prefatum Principem & quemlibet eius in Archiepiscopatu predictæ Ecclesiæ successorem, esse & fore debere Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarium; Et fideliter promittentes, ad hoc presentibus litteris obligati, quod eundem Archiepiscopum & successores eius in iuribus, honoribus, dignitatibus & libertatibus, que ratione Archicancellarie predictæ debent habere, videlicet in accipienda semper nobiscum decima parte de bonis, petitionibus, & exactionibus Iudeorum, preficiendo Cancellarium loco sui, ponendo Prothonotarium & Notarios Aule nostre perpetuis temporibus, quociens sibi visum fuerit expedire; aliisque suis utilitatibus, siue sint in nostra Curia, siue extra curiam iidem Archiepiscopi constituti, manutenebimus, defendemus, & tuebimur, ut presentes, eorum etiam absentia non obstant. Dantes eis has Litteras nostras consignatas nostre typario Maiestatis in testimonium super eo.

Datum

Datum Colonie quarto Nonas Decembris. Anno Domini ^{2. Dec.} Millesimo Trecentesimo quartodecimo. Regni vero nostri anno primo.

EIVSDEM *Privilegium de non Evocando: 1314. XIII*
Kal. Xbr. Moguntiz datum:

[p. 641. n. 3.]

Habetur apud Lunig Spicil. Eccl. P. 1. Contin. p. 47.

LXXXIII.

„LITTERA promissionis, quod REX Archiepiscopus Mogunt. promittit reddere indemnem de
 „omni pecunia quam ipse Ar. promisit Servi-
 „toribus Ipsius Ludowici Regis. „

An. 1314.

LVDEWICVS Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus recognoscimus, Quod, cum adhuc essemus in minoribus constituti, Venerabili PETRO Archiepiscopo Maguntino, Principi & Secretario nostro carissimo conferebamus, dando eidem plenam potestatem conquirendi nobis ad servicium nostrum, super adipiscendo Romanorum Regno Episcopos, Principes, Abbates, Comites, Nobiles, Milites, & alios Armigeros nobilis & militaris condicionis quoscumque, qui sibi ad serviendum nobis expedire viderentur; nec non tractandi super huiusmodi eorum serviciis nobis impendendis, & paciscendo cum eisdem; promittentes per fidem nostram, prestitam de super loco iuramenti, quod gratum & ratum haberemus, quidquid in premissis tractaret; & integraliter adimpleremus quidquid pro nobis promitteret Archiepiscopus antedictus; & exsolveremus Summas pecunie quas pro nobis promitteret eisdem, in terminis quos ad hoc duceret deputandos; Et promissimus per Litteras tunc desuper traditas, si in Regem Romanorum eligeremur, Sigillo Maiestatis Regie innovare;

O 2

Volent.

Volentes igitur promissum nostrum huiusmodi inviolabiliter observare & fideliter adimplere, ipsumque Archiepiscopum servare indempnem; supradicta omnia & singula presentibus ex certa scientia approbamus & innovamus: Promittentes, pecunias quas memoratus Archiepiscopus, Episcopis, Principibus, Abbatibus, Comitibus, Nobilibus, Militibus & aliis Armigeris nobilis & militaris conditionis quibuscunque, pro serviciis nobis impensis vel in posterum impendendis pro nobis promisit, in terminis sub modo & conditionibus per ipsum ad hoc deputatis nos sine difficultate qualibet soluturos. Et de hoc Litteras nostras Regias, si quas forte ipse Archiepiscopus dandas pro nobis promisit, dabimus indilate, quandocunque per Eum super eo fuerimus requisiti.

In cuius rei testimonium presentes litteras, Maiestatis nostre typario tradimus communitas. Datum *Colonie* IIII Nonas Decembris. Anno MCCC *Quartodecimo*. Regni vero anno primo.

LXXXIV.

„*Quod Archiep' Mogunt. fructus quos recepit in*
 „*Lindenfels, tempore quo idem Castrum Ec-*
 „*clesiæ fuit obligatum, non tenetur com-*
 „*putare in sortem.*„

An. 1314.

LVDEWICVS *Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus.* Recognoscimus, quod in Tractatibus, internos & Venerabilem PETRUM Sce Maguntine Sedis Archiepiscopum, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarium, Principem & Secretarium nostrum Karissimum habitis, actum est & tractatum, quod in obligatione Castri nostri *Lindenfels*, cum bonis acceptis de Abbacia in *Lors*, que iam actualiter ibidem deferviunt, & aliis suis pertinentiis; quam eidem Archiepiscopo, sicut in aliis nostris Litteris promissimus, facere tenemur, fru-

fructus in sortem non debent computari: Quos fructus ipsi Archiepiscopo & Ecclesie Maguntine ex nunc damus liberaliter, & donamus.

In cuius rei testimonium presentes litteras, Maiestatis nostre typario tradimus communitas. Datum Colonie Anno Domini M CCC Quartodecimo, IIII Nonas Decembris. Regni vero nostri anno Primo. a Dei.

LXXXV.

EIVSDEM,

„*continens Privilegium, quod Ar. Mog. emere possit*
 „*L. marcarum Redditus de bonis, depen-*
 „*dentibus ab Imperio.*

An. 1314.

Nos LVDEWICVS Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus. Ad universorum notitiam volumus pervenire; quod attendentes tam grata, quam utilia servitia, que Venerabilis PETRVS Archiepiscopus Magunt. Princeps & Secretarius noster Karissimus nobis & Imperio prestitit sub gravibus laboribus & expensis; Sibi ex liberalitate Regia indulgendum duximus, & presentibus indulgemus; Quod Redditus feudales quingentarum marcarum argenti, vel minoris, in Castris Opidis villis vel aliis rebus, qui a nobis & Imperio tenentur in feodum, emere seu comparare licite valeat, ubicunque, vel apud quoscunque ipsos Redditus venales poterit invenire. Ita tamen, quod ipse & Successores sui, a nobis & Imperio in feodum seu iure feudali recipiant & teneant redditus supradictos.

In cuius rei testimonium Sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum Maguntie XIII Kal. Ianuarii. Anno Domini M CCC Quartodecimo, Regni vero nostri anno Primo. a Dei.

O 3

LXXXVI.

LXXXVI.

EIVSDEM,

*Privilegium Thelonii in Mildenberg.**An. 1314.*

Nos LVDEWICVS *Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus.* Ad universorum noticiam volumus pervenire, quod indempnitati & commodo subditorum nobis populorum, ut tenemur providere volentes, Venerabili PETRO Archiepiscopo Maguntino, Principi & Secretario nostro Karissimo, & suis in Ecclesia Mag. successoribus duximus indulgendum & presentibus indulgemus, ut Thelonium in *Mildenberg*, per quod *Negotiatores, Mercatores & alii homines transeunt ibidem, a Predonum insultibus defensantur*; sicut olim tempore vacationis Imperii propter commodum transeuntium augmentatum fuit, & usque ad hec tempora per Archiepiscopos *Magunt.* receptum, inantea perpetuis temporibus percipere valeant libere & licenter.

In cuius rei testimonium presentes litteras, Maiestatis nostre typario tradimus communitas. Datum *Maguntie* XIII^{to} Dec. Kal. Ianuarii. Anno Domini MCCC *Quartodecimo*, Regni vero nostri anno Primo.

LXXXVII.

*Reversales Comitis de Nyfen super feudo oblato.**An. 1314.*

Nos BERTHOLDVS Comes *de NYFEN* recognoscimus, quod nos propriam villam nostram *Heglenhof* Venerabili in Xpo Patri & Dno, D. PETRO Archiepiscopo Maguntino resignavimus, & ab eodem - - recepimus, tenendam & habendam feudali titulo, per nos & heredes nostros
in

in perpetuum a dicto Dno Archiep. & Ecclesia sua Maguntina.

In cuius rei testimonium presentes litteras Sigilli nostri munimine tradimus communitas. Datum *Maguntie*, Anno Domini MCCC *Quartodecimo*, XI Kal. Ianuarii.

43 Dec.

LXXXVIII.

„*Littera obligationis opidorum*, .Oppenheim & O-
„*dernheim: castrorum Oppenheim & Swabs-*
„*berg: villarum Ingelnheim &*
„*Nerstein.*„

An. 1315.

Nos LVDEWICVS *Dei gratia Romanorum Rex*
semper Augustus. Recognoscimus publice & fatemur,
quod Venerabili PETRO Archiepiscopo Maguntino, Principi
& Secretario nostro Karissimo, & Ecclesie sue obligavimus opi-
dum & castrum *Oppenheim*, opidum *Odernheim*, castrum *Swab-*
esberg, Villas utramque *Ingelnheim*, & villam *Nerstein* cum
omnibus eorundem - - - iuribus, iurisdictionibus meri sive
mixti imperii, districtibus, honoribus, fructibus - - & per-
tinentiis universis, - - - pro Decem milibus librarum *Hallen-*
sium, & viginti libris *Hall.* legalium & bonorum, quas nobis
in parata pecunia mutuavit - -, & in nostram & sacri Imperii
utilitatem convertimus evidentem. Hoc acto expresse, quod
Sculctei, Officiati & Castrenses dictorum castrorum, & omnes
Incole opidorum & villarum predictarum, dicto Archiepiscopo,
Successoribus suis & Ecclesie Maguntine, de parendo & obe-
diendo in omnibus, quam diu huiusmodi duraverit obligatio,
tamquam Nobis, & de amministrandis omnibus Redditibus,
utilitatibus & obventionibus dictorum opidorum, - - - sicut
Divis Predecessoribus nostris, Imperatoribus & Romanorum
Regibus ministrari consueverunt, corporale iuramentum pre-
stabant.

Et

Et quia pred^o Archiepiscopus - - predictas pecunias non de bonis Ecclesie Maguntine, sed de proprio peculio erogavit; actum est, & expressum, quod liberum sibi esse debeat, transferre, in quemcunque - - velit de parentela sua, vel ad Pia loca pro salute anime sue post obitum suum, Ius quod habet ex obligatione huiusmodi, in castris, opidis & villis memoratis. Si vero in nullum alium transtulerit, ex tunc successores sui - - & Ecclesia Maguntina sibi debent succedere in eodem. Ita tamen, quod ad subeundum onera, que eisdem - - dictus Archiepiscopus iniunxerit ratione pred. bonorum, omnimode teneantur.

ITEM est actum, quod pred. Opida - - non possint nec debeant redimi, nisi prius - - Archiepiscopo - - dederimus - - plenam possessionem Castri *Lindensels* - - prout hoc in
 * n. LXIII. aliis Litteris nostris - - desuper duximus promittendum. Fructus quoque, utilitates & obventiones predictorum Opidorum - - in sortem debent minime computari; eos etenim ex nunc damus & donamus liberaliter pred^o Archiepiscopo & Ecclesie Maguntine, vel eis in quos predcor. Opidorum - - obligationem seu ypothecam duxerit transferendam.

In cuius rei testimonium & firmitatem pleniorum has Litteras dedimus, signatas nostre typario Maiestatis. Datum
 16 Jan. *Wormatie* XVII Kal. Februarii. Anno Domini MCCC Quintodecimo. Regni vero nostri anno Primo.

LXXXIX.

CONFOEDERATIO *inter quosdam Nobiles & Ar.*
 PETRVM, *adversus Landgraviū Hassiæ*
 OTTONEM.

An. 1315.

17 Aug. **N**OS WERNHERVS de *Westerburg*, REYNHERVS
 de *Talvich*, HERMANNVS de *Holtzbusen*, Milites:
 WERN-

WERNHERVS de *Rumerode* Canonicus Ecclesie *Fritzlarieusis*, nomine dicti *Lewenstein* nepotis mei & pro ipso: HEINRICVS de *Sweinsperg* Canonicus *Fritzlarieusis* nomine HERMANNI fratris mei & pro ipso; quorum, videlicet *Lewenstein* & HERMANNI de *Sweinsperg*, nos predicti *Wernherus* de *Rumerode* & *Heinricus* de *Sweinsperg* tutelam sive curam gerimus; & WERNHERVS de *Westerburg*, Natus predicti *Wernheri* de *Westerburg*, Armiger.

In his scriptis publice recognoscimus & fatemur, Quod, quia Venerabilis Pater & Dominus noster, D. PETRVS, Sancte Moguntine Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius, in Controversiis quas Illustris Dns OTTO Lantgravius, Terre *Hassie* Dominus nobis movet; ad propulsandas iniurias, & iustitiam consequendam nobis assistet consiliis & auxiliis; & sibi promissimus, & promittimus fide data, & corporali desuper prestito iuramento, vice versa assistere, sub nostris propriis expensis, lucris & dampnis, cum quadraginta Dextrariis & Viris armatis, quos sine diminutione pro cottidiana persecutione iuris sui tenebimus. Et ad hoc in solidum nos obligamus contra eundem Dn. Lantgravium & suos, super omnibus controversiis, questionibus sive causis, sibi & Ecclesie sue competentibus; & nullas cum eodem Dno Lantgravio & suis faciemus Treugas, concordiam sive pacem, si ne prefati Domini nostri Archiepiscopi consilio & assensu expresso.

Hoc acto expresse, si forte dictum Dn. nostrum Archiepiscopum vel homines suos, & nos aut nostros adiutores vel amicos contingat aliqua lucra, in captivationibus hominum sive alio modo quocumque simul percipere; quod illa lucra inter presentes, secundum numerum personarum cuiuslibet, in viriles porciones equaliter dividantur.

Et promittimus fideliter sicut ante, quod ad assistendum d. Dno nostro Archiepiscopo, & nobis, secundum formam prescriptam; contra predictum Dn. Lantgravium attrahemus

P

&

& inducemus, quotquot possumus, nostros Dominos, Confanguineos, & Amicos, omni dolo & fraude prorsus exclusis. Est & actum, quod huiusmodi mutua obligacio incipere debeat post mutuam tradicionem dicti Dni nostri Archiepiscopi & nostrarum desuper Litterarum.

In quorum testimonium Sigilla nostra presentibus duximus appendenda. Et ego WERNHERVS de *Westerburg* Armiger predictus, quia sigillo proprio careo, Sigillis patris mei & *Wernberi de Rumerode* predictorum, presentibus sum contentus. Datum *Ameneburg*, Anno Domini MCCCXV, III^{3 Febr.} Nonas Februarii.

XC.

„DE bonis in Boppenhufen.“

An. 1315.

NOS LVDEWICVS Comes senior de RIENECKE.

Tenore presentium recognoscimus, & cupimus omnibus - - esse notum, quod in nostra presencia constituti, DYROL-
DVS Miles dictus *Kotzelin*, CONRADVS *Stude* Scultetus noster,
& THEODERICVS dictus *Streckaus* Armigeri: Et HART-
MVDVS d. Nozel, & H. d. *Sakelin* opidani in *Grunsfelt*; Re-
cognoverunt coram nobis publice, se esse fideiussores obliga-
tos pro - - SYFRIDONostro Notario, Restore ecclesie in *Bop-
penhufen*, ad XII annos, qui incipient currere in *Kathedra Pe-
tri* anno Dni MCCCXV, quod si ipse *Syfridus* non solvet - -
Decano & Capitulo eccl. *Aschaffensb.* de Curte & bonis suis in
Boppenhufen ante festum bti *Martini* V. libras *Hall.* & XL mal-
dra tritici boni & electi ad opidum *Wertheim*, illius mensure,
vel ad opidum *Aschaffinburg*, eiusdem mensure ad eorum gra-
narium annis singulis, suis laboribus periculo & expensis; Ipsi
ex tunc, moniti, infra Quindenam intrabunt opidum *Bischoffs-
beim* una omnes simul, hospicio commesturi tam diu, donec
predicti census & pensio, vel si quid neglectum fuerit, integra-
liter

liter perfolvatur. Et si aliquis eorum volente Domino, quod absit, migraverit medio tempore ab hac luce; si alter illius non subrogabitur infra mensem per prefatum *Syfridum*, vel *Ludewicum* fratrem suum Rectorem ecclesie in *Grunsfelt*, qui ad complecionem predictorum XII annorum si ipse *Syfridus* decesserit ei succeder; Ipsi iterum in predicto opido fideiussorie comedent tam diu, donec fideiussor substituatur loco premortui ita bonus. Et hoc promiserunt data fide manuali fideliter adimplere.

In cuius rei testimonium ad preces *Syfridi & Ludewici* Rectorum ecclesiarum predictarum; & predict. fideiussorum confessionem & petitionem, nostrum Sigillum duximus presentibus appendendum. Datum & actum Anno Domini MCCCXV, in die *Valentini*.

14 Febr.

XCI.

„De Curia G. Lefch in Mulenheim.“

An. 1315.

AD univerforum noticiam tenore presencium ^{Adogr.} perducatur, quod ego GERHARDVS dictus *Lefche* Armiger & Castrensis in *Kalsmunt*, communicata manu & consensu mutuo *LYSE* uxoris mee legitime, vendidi - - GERLACO dicto *Mardirfele* Scabino *Wetfl.*, *HILDEGVNDI* uxori sue, & suis heredibus — tria maldra - - filiginis — — annue pensionis - - ex Curia mea sita in *Mulenheim*, quam possident pueri quondam dicti *Dissenbechers*, ... sibi in domum suam - - circa festum B. *Bartholomei* Ap. annis singulis. pensionis nomine, meis sumptibus & laboribus presentanda. - - .

In quorum omnium testimonium . . , quia sigillo proprio careo, tradidi sibi presentes litteras, Sigillo Strenui Militis *CYNONIS*, dicti *de Hazzegestein**, commorantis in *No-vo Wilenowe*, una cum sigillis meorum *Concastrensi*um in

* Hactia;

Kalsmunt & Civitatis Westf. . . . fideliter communitas.

Actum & datum Anno Domini *M. CCC. Quintodecimo.*
16 Febr. Dominica qua cantatur *Invocavit me.*

XCII.

„*Separatio ecclesie in Husen ab ecclesia in Lychen.*„

An. 1315.

ex Antogr. **I**N NOMINE DOMINI. *Amen.* Gloriosus DEVS
 in Sanctis suis, & in Maiestate mirabilis: Eius donum de-
 cet Sanctitudo; cuius inpercrutabilis sapientie altitudo nullis
 inclusa finibus, nullis limitibus comprehensa, nec locorum
 circumscriptionibus coartata, recti censura iudicii celestia ter-
 renaque disponit; Verbo oris sui firmans Celestia; uberioris
 misericordie profluvio ac sacramentalis remedii antidoto Terre-
 na; Medetur omnem terram incircumscripse misericordie
 prompta benivolencia plenam; & peculiariter & singulariter
 almam Matrem Ecclesiam, Sponsam suam electam ad partu-
 riendam adoptionis sobolem reddens fertilem & secundam.
 Tante igitur dignationis habundanciam omni laudum preco-
 nio concedet venerari; ac pie matris Ecclesie sinum maternum,
 & spiritualis regenerationis sacramentalem uterum, adinstar
 primitive Ecclesie expedit ampliare.

Noscat igitur presens etas, & posteritas successura; Quod
 nos *Frater IOHANNES* dictus Abbas Monasterii in *Arnsburg*
 . . . , ex mandato & commissione Reverendi in XPO Patris,
 Dni *PETRI* Archiepiscopi *Mogunt.* ad augmentum cultus di-
 vini & pro commodo subiectorum pastoralis cura vigilanter sol-
 liciti, de Nobilis viri Dni *PHILIPPI* senioris, Domini in *Min-
 zenberg*, Patroni; & Nobilis domicelli *OTTONIS*, pastoris
 seu Rectoris consensibus, assignata tamen prius dote sufficien-
 ti, videlicet curia una & redditibus VIII marcarum den. *Col.*
tribus Hallensibus pro denario computatis, & iure in pascuis
 com-

communibus & nemoribus sicut ceteri villani; Ecclesiam & villam in *Husen*, que Matrīci ecclesie in *Lychen* filialis existit, ab eadem matrīce . . de prudentum virorum consilio divisi-
mus & disiunximus: Instituendo ibidem specialem Curam & Baptisterium; ut, que hactenus fuerat filia sterilis, sacramen-
tali puerperio fecundata incipiat filios parturire. Presencium
quoque auctoritate litterarum, ipsam fore discernimus totali-
ter imperpetuum separatam.

Ne tamen Filia, sicut altera *Apar*, ex fecunditate huius-
modi contra Matrem seu dominam suam . . valeat superbire;
volumus & ordinamus, ut predicta matrix ecclesia in *Lychen*
non obstante separatione . . , omnibus & singulis Decimis,
tam magnis quam parvis; Censibus, pensionibus, terris &
proventibus, hactenus in villa . . *Husen* & terminis eius ha-
bitis, de cetero pacifice pociatur; & nichilominus in signum
subiectionis antīque, Ecclesia in *Husen* . . tres solidos *Hall*.
annuatim . . matrīci . . in *Lychen*, nomine census solvere
teneatur.

Annectentes statuimus, quod Plebanus . . in *Husen*
cum sua plebe, in Rogationibus, Letaniis, Stationibus, seu
quibuscunque Processionibus sollempnibus aliis, in Reliquiis
Sanctorum, vel ut vulgariter dicitur Crucibus deportandis,
annis singulis ad predictam matrīcem ecclesiam *Lychen* cum
suis crucibus: & in Dedicatione eiusdem matrīcis devote ve-
niant, suas Cruces cum crucibus eiusdem ecclesie matrīcis hu-
militer portaturi; ut eorum iocunda presēcia . . , Matrīx
ecclesia honoretur.

Insuper ordinamus, ut Villani ad Synodum sanctam in
Lychen, de *Husen* veniant temporibus opportunis; & adiuvēt
ad facta tēcti ecclesie in *Lychen* reparanda pro rata sua, & alias
structuras ibidem; si tamen hoc facere hactenus consueverunt.

Fraternitatem quoque perpetuam inter Vicarium perpe-
tuum . . . in *Lychen*, & Plebanum in *Husen* . . . volentes
nectere federe illibato; statuimus, ut secundas Missas func-

rum sollempnium in *Hufen*, idem Vicarius oblationes percipiens perpetuo decantabit.

Et ut hec omnia & singula perpetuis temporibus permanent inconvulsa, presentem Cedulam nostro, & predicti Nobilis viri Dni PHILIPPI de *Minzenberg*, ac Illustris Dne conthoralis sue, Domine MEHTILDIS Comitisse de *Cygenben*, neptis Sancte ELYZABETH, matris predicti Domicelli OTTONIS Rectoris, sigillis decrevimus muniendam.

Datum & actum Anno incarnationis Dominice M.CCC.XV. ^{4 Mart.} Quarto Nonas Marcii. Indictione XII. Epacta XIII concurrente II. Vacante Sede Apostolica; Imperio vero *sub Lite pendente*. Testes: *Magister* HARTMVDVS Grangarius. CVNRADVS Camerarius. HERMANNVS de *Marburg*. CVNRADVS de *Gruningen*, Monachi in *Arnsburg*. HARTMANNVS *Golsfac* Notarius. WERNHERVS Plebanus in *Hufen*, & alii quam plures fide digni.

XCIII.

„*Littera preceptoria ad Frankfordenses, quatenus*
 „*Episcopo Mogunt. de trecentis libris Hall.*
 „*redditibus respondeant.*

An. 1315.

LVDEWICVS Dei gratia Romanorum Rex
semper Augustus. Prudentibus viris, Sculteto, Consulibus, & Civibus in *Frankford* fidelibus suis dilectis, Gratiam suam & omne bonum.

Cum nos Venerabili PETRO Archiepiscopo Maguntino, Successoribus suis, vel eis quibus ipse hoc deputaverit, assignaverimus trecentas libras *Hall*. redditus, percipiendos annis singulis a Iudeis *Frankfordensibus* Camere nostre Servis, pro conservatione Castrorum & opidorum *Oppenheim*, *Oderheim*

beim & Swabesberg, & quorundam aliorum Locorum, que sibi pro certis causis obligavimus, prout in aliis Litteris nostris confectis desuper plenius continetur; * Fidelitatem vestram * G. L. K. K. W. H. requirimus, mandantes vobis, & omnino volentes, quatenus prefatos Iudeos [ad hoc, ut predictum Archiepiscopum & Successores suos vel eos quibus Ipse deputaverit, hoc annis singulis expediant sine difficultate de Precaria memorata, donec Pignora prefata redimantur] informetis, & efficaciter teneatis; nec permittatis, eosdem ultra id vexari quomodolibet, vel turbari. Salvis tamen eidem Archiepiscopo - - aliis obligationibus sibi competentibus ex quacunque causa, seu quovis modo in Iudeos predictos.

Datum in Castris apud *Spiram*, Anno Domini MCCC Quintodecimo Nonas Marcii. Regni vero nostri anno Primo. 7 Martii

XCIV.

„*Littera Commissionis, quod Ar. M. Opidi & Castri*
„*Oppenheim distractiones requirat.*

An. 1315.

LVDEWICVS *Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus.* Venerabili PETRO Sce Maguntine Sedis Archiepiscopo, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellario, Principi & Secretario suo Karissimo, Gratiā suā & omne bonum.

Quia Castrum & opidum *Oppenheim* cum omnibus suis pertinentiis, propter urgentem necessitatem & evidentem utilitatem Nostri, & Imperii tibi duximus obligandum; nolentes quoque, huiusmodi obligationis tempore nos & Imperium in aliquibus iuribus & honoribus dictorum Castri & Opidi negligi quomodolibet & fraudari; Sinceritati tue seriosius iniungimus & mandamus, quatenus omnia Bona, mobilia sive immobilia, & Iura quelibet de predictis castro & opido alienata, distracta, sub-

subtrahita, vel neglecta quovis modo a retroactis temporibus usque modo, nomine nostro & vice nostra repetas, exigas, & requiras, & ad ius nostrum & Imperii reducas, modis & viis omnibus quibus videris expedire. Tantam in hac parte exhibens diligentiam, ut ex eo de Regali munificentia digne commendari merearis.

18 Mart.

Datum in Castris apud Spiram XV Kal. Aprilis. Anno Domini MCCC Quintodecimo. Regni vero nostri anno Primo.

XCV.

„*Littera privationis feudorum, Castrensiū in Oppenheim, qui ipsi LVDOWICO Regi contra Hostes Imperii debitum servitium non impenderunt.*

An. 1315.

LVDEWICVS Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus. Venerabili PETRO Archiepiscopo Maguntino, Principi suo dilecto, Gratiam suam & omne bonum.

Cum hi, qui nos debitis suis serviciis non recognoscunt, gratiis & beneficiis que a nobis & Imperio tenent reddunt se indignos; Sinceritati tue committimus, volentes, quatenus Castrenses in Oppenheim, tam antiquos quam novos, qui nuper nobis apud Spiram neglexerunt contra nostros & Imperii hostes obsequi vel servire, feodis suis castrensis ibidem, quibus & nos eos privamus in his scriptis, auctoritate nostra Regia privare nullatenus pretermittas.

15 Mart. Datum apud Wimpinam Anno Domini MCCC Quintodecimo. VIII Kal. Aprilis. Regni vero nostri anno Primo.

XCVI.

XCVI.

NOBILES de Aschhausen *spondent assistentiam* PETRO, *bellum pro Imperio contra Duces*
AVSTRIÆ moventi.

An. 1315.

[p. 641. n. 6.]

NOS GOZO, WILHELMVS & HENRICVS, fratres de *Aschusen* Armigeri. Recognoscimus publice in his scriptis, quod Venerabilis in Xpo Pater & Dominus, D. PETRVS, scē Maguntine Sedis Archiepiscopus, sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius, nos & heredes nostros, *utriusque sexus*, in suos Castrenses Successorum suorum & Ecclesie Maguntine acquisivit, & propter hoc nobis dedit CXXX III libras *Hall.* in parato; Ita quod nos eidem Dno Archiepiscopo & Ecclesie Maguntine redditus decem librarum *Hal-*
lens. nostro & aliorum fratrum nostrorum nomine in bonis nostris que habemus in villa *Gunnesbach*, que cum eisdem redditibus oneramus, assignavimus, & presentibus assignamus; Quos redditus ab ipso Dno Archiepiscopo - - nos & quilibet nostrum recipere & tenere in feodum castrense tenebimur, & fideliter deservire.

Nos insuper GOZO, WILHELMVS & HENRICVS predicti, ipsi Dno Archiepiscopo contra Illustres Dominos Duces *Austrie*, & suos fautores, cum quibus iam habet Guerram pro Imperio, astare promittimus in partibus *Suevie*, *Alsacie*, *Frankonie*, & in nostro confinio, & fideliter assistemus. Si vero extra Terminos predictos ad longinquas partes nostro indigeret servicio & assistencia, in hoc debet nostram benivolentiam prevenire.

Est preterea inter predictum Dnm nostrum Archiepiscopum & nos actum & tractatum; quod Castellum nostrum *Aschusen*, in pred. guerra contra Duces *Austrie* predictos &
 Q eorum

eorum fautores, perpetuo, Sibi, Successoribus suis & Ecclesie Maguntine contra quoscunque; Imperio, & Nobili viro BOPPONE Comite de Eberstein duntaxat exceptis, in omnibus eorum utilitatibus & necessitatibus in accessibus & egressibus apertum esse debet libere, sine dolo. Et, si predictus Dns noster Archiepiscopus & Ecclesia Maguntina cuiquam de Castro nostro *Aschehusen* predicto, quod eis apertum esse debet in omnibus eorum necessitatibus & utilitatibus ut premititur, guerram movere vellet, hoc facere tenebuntur suis propriis in expensis. Et super premissis omnibus & singulis fideliter observandis, pro nobis, fratribus & heredibus nostris, corporale presticimus iuramentum.

In cuius rei testimonium presentes litteras Sigillo mei *Gozonis* predicti, quo nos *Wilhelmus* & *Henricus* frater eius, cum propriis sigillis careamus, contenti sumus & utimur in hac parte, tradimus communitas. Actum & datum *Amorbach*,
 30. Martii. Anno Domini M CCC XV. III Kal. Aprilis.

Consimilis tenoris Litteram sub eodem Dato tradidit
 CONRADVS dictus Phal de Aschhausen; Anno vero 1331
 CONRADVS senior, itemque APELO de Aschhausen. Et
 an. 1334 HENRICVS de Aschhausen, dictus de Biringen, in
 Chartis memorantur.

XCVII.

„*Littera donationis super Castro Richenstein.*

An. 1315.

LVDEWICVS *Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus.* Dilectis sibi HOLDERLVMERIO & CONRADO *Djemari* Civibus *Wormat.* Graciam suam & omne bonum.

Fidelitatem vestram volumus non latere, quod propter grata obsequia, nobis per Venerabilem PETRVM Archiepiscopum Maguntinum multipliciter exhibita, ac in refusione in expensa

penfarum gravium quas pro nostra utilitate & promociione sustinuit; Sibi & Ecclesie Maguntine Castrum nostrum in *Richenstein* tradidimus & donavimus, titulo proprietatis . . . perpetuo possidendum.

Quare vobis committimus seriose, ut prefatum Castrum . . . postquam a nobis absolutum fuerit, sibi & Ecclesie sue Mag., vel eius Successori si forte, quod absit, antequam a nobis ipsum castrum absolveretur, eum decedere contingeret ab hac luce, cum per ipsum vel successoris sui aut Capituli Maguntini litteras aut certos nuncios requisiti fueritis, tradatis sine contradictione qualibet & assignetis; ipsos in corporalem possessionem eiusdem castri inducendo. Et de hoc statim visis presentibus sibi cautionem sufficientem faciatis, de qua bene valeat contentari.

Datum *Monaci*, Anno Domini *MCCC Quintodecimo* pridie Nonas Maii. Regni vero nostri anno Primo.

6. Maii.

XCVIII.

CONSENSVS *Nobilium* de Gudenberg in alienationem curie zum *Mühlbaum*.

An. 1315.

NOS EBERHARDVS, HENNEKINVS & PHILIPPVS, quondam Nobilis viri Dni Philippi de Gudenberg Nati recognoscimus, . . . quod, cum Honeſta Matrona ELIZABET, relicta quondam Srenui viri MARQUARDI Militis de *Badinheim*, Curiam dictam de *Mora* sive zum *Mulboume*, ex opposito curie ad *Lapidem* Maguntie sitam, quam a nobis in feodo possedisse dinoscitur, unacum sua filia KATHERINA & RVDOLFO eius marito, THEODERICO dicto de *Heidersheim* Armigero suisque heredibus vendiderint & resignaverint mere proprietatis titulo possidendam; Nos ad predictorum ELIZABET, atque K. & R. coniugum, suorumque consanguineorum

rum & amicorum precum instanciam nobis factam, eandem curiam prefato *Theoderico* suisque heredibus & posteris proprietamus, & - - propriam facimus a nobis nostrisque successoribus & heredibus perpetuo univcrfis.

In cuius facti testimonium (&c.) Datum Anno Domini
an. Maii. MCCCXV, Sabbato ante *Cantate*.

XCIX.

*Ratificacio arbitramenti super bonis Præposituræ
 Sanctalbanensis in Hochst.*

An. 1315.

ex Antogr. NOS SIBOLDVS Dei gratia Abbas, totusque
 Conventus monasterii Sci *Albani* extra muros Magunt.
 Scire volumus universos presentium inspectores, & pronunciamus in his scriptis, quod nos ordinationem Cause, que inter Religiosas personas Dn. Abbatem & Conventum monasterii in *Arnshorh*, Abbatissam & Conventum - - de *Throno* Ord. Cyst. ex parte una, & nos - - ex parte altera, super bonis Præposituræ nostre in *Hæsteb*, sitis in terminis ville *Acrustele* vertitur seu hæctenus vertebatur, factam seu faciendam per Arbitros, arbitratores seu amicabile compositores, videlicet *Magistrum REINHERVM* Cantorem & Canonicum ecclesie *Frankinvord.* & *HEINRICVM* de *Bienbach* Plebanum in *Crustele*, ratificamus, & ratam habere volumus & habemus, pro nobis nostrisque successoribus in perpetuum. Sub presentium testimonio litterarum, quas in signum ratihabitionis predictæ Sigillis nostris fecimus communi. Datum Anno Domini MCCCXV. VII Idus Maii.

• a) S. SIBOLDI DE GRA
 ABBATIS MON. SCI
 ALBANI MOS.

b) SANCTVS ALBANVS
 MARTIR XPI.

C.

„*Contractus cum Fratribus S. Iohannis de Wiszele.*„

An. 1315.

VNIVERSIS presentes litteras visuris & audituris. Nos *Frater HELPHRICVS de Rudenkeim*, Prior sce Domus hospitalis *bti IOHANNIS Irmt.* notum facimus, tenore presencium publice protestando; Quod contractum venditionis agrorum, Domui nostre in *Wissele* pertinencium, iuxta opidum *Frideberg* in campis ville *Furbach* sitorum, a *Fre GYLBERTO Binthamer* Commendatore domus eiusdem, pro LXIII marcis *Colon.* denar., pro quolibet denario tres *Hallenfes* computando, numeratis traditis & solutis, cum Religiosis . . Dominabus . . *Abbatisse & Conventu* . . in *Altenburch* . . . de scitu & voluntate nostra initum, ratum gratum perpetuo habentes; ipsum Contractum & eius effectum auctoritate presencium ex certa sciencia duximus confirmandum. Promittentes nichilominus, Conventui predicto, si necesse fuerit, de dictis agris iustam & firmam gwardiam prestare, secundum consuetudinem Terre generalem.

Insuper promittimus . . eisdem in his scriptis, quod si de quinque Quartalibus, que aliqui sub dubio Ecclesie *Moguntine* iure hereditario asserunt pertinere, imposterum impeterentur, verisimiliter iure hereditatis seu proprietatis gwardizare debemus; vel saltem pro quolibet iornali XXX solidos *Colon.* pro eisdem perceptos, restituere integraliter, cum requisiti fuerimus, sine omni contradictione faciemus.

In cuius rei testimonium, & confirmacionem premissorum, nostri Prioratus sigillum appendimus huic scripto. Datum feria sexta ante festum *bti Barnabe* Apost. proxima. *An. m. lxx.*
no Domini M. CCC. XV.

CI.

Obtenta a Magistratu facultas per Sententiam, con-
dendi Testamentum reciprocum.

An. 1315.

ex Autogr.

NOS IUDICES & Scabini Civitatis *Wetflariensis* notum facimus Litterarum presencium perceptoribus universis, & publice profitemur, quod *GVDA & HEDEWIGIS* germane, Begine, filie quondam *CONRADI* dicti *Burenheymeris* nostri concivis, constitute in figura Iudicii coram nobis, obtinuerunt per Sententiam a nobis iuste latam, quod una aliam, & e converso, possit in omnibus bonis suis legitime hereditare. Hereditabant se itaque mutuo, & una aliam suam faciebat heredem in omnibus bonis suis, mobilibus & immobilibus, quocumque nomine nuncupatis, que habebant, aut quomodolibet acquirere possent in futurum, irrevocabiliter inter vivos; sic sane, ut post obitum unius, omnia bona sua alteri superstiti, & nulli alteri remanere deberent, solute & libere imperpetuum possidendo, & pro sua voluntate libera cum eisdem bonis omnibus & singulis quidquid voluerit faciendo; contradictione suorum heredum seu successorum quolibet non obstante.

Preterea recognoscimus, quod *HENRICVS Faber*, filius quondam dicte *Getzen*, ipsarum Sororius, communicata manu *Irmendrudis* uxoris sue, ipsarumque sororis, vendidit & dedit, iusto vendicionis titulo & mere proprietatis, *Gude & Hedewigi* sororibus supradictis & suis heredibus, totam partem suam domus, site infra *Wetflariam* inter thuguria, quam dicte sorores inhabitant, domibus *CONRADI* dicti *Druschbart & METHILDIS* eius noverce, intermedie, possidendam imperpetuum, & habendam pleno iure pro certa Summa pecunie, quam sibi ab eisdem numeratam asseruit penitus, & pagatam.

In

In cuius rei testimonium, & robur omnium premissorum, Sigillum nostre Civitatis *Westlariensis*, & ad rogatum Coniugum & sororum predictarum hinc inde presentibus appendendum duximus in signum veritatis.

Actum presentibus HEINEMANNO Gerberti HERMANNO *Seligen* Scabinis Civitatis predictæ, & aliis fide dignis. Datum Anno Domini M.-CCC. *Quintodecimo*. Feria secunda post festum btor. Petri & Pauli Apostolorum.

ex Autogr.

CII.

OFFICIA *Locorum Mogunt. in Hassia committuntur* Rabano de Calenberg.

An. 1315.

Nos PETRVS Dei gratia Sancte Moguntine Sedis *ex Autogra.*
Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius, recognoscimus, quod nos Strenuo Militi, dicto RABEN de Calenberg, Officium nostrum in *Fritslar*, cum suis redditibus, iurisdictionibus & iuribus universis, preter Iudeos nostros ibidem, & villam *Denspurg*, ac Emendas ultra sexaginta solidos denariorum *Fritslariensium* se extendentes, que nobis debent derivari, commisimus, & commitimus in his scriptis.

ITEM Officium nostrum in *Geysmaria* cum omnibus suis redditibus, villis, terris, possessionibus, iurisdictionibus, nemoribus, pratis & pascuis eidem dicto *Raben* similiter commisimus, preter redditus nostros in *Geysmar*, dictos *Gotzbuspell*, & alios minutos redditus ibidem, scilicet *fursura**, pullos, decimam minutam, optimalia, sepum, viginti unum maldra eque siliginis, ordeï, & avene; quos redditus Civibus nostris ibidem pro certa Summa pecunie duximus obligandos. Et preterea Emendas, que ultra sexaginta solidos se extendunt.

* FURVART: Teloneï species, forte idem quod *ius transitus, passagium*. DVFR.

ITEM

ITEM commisimus ipsi *Raben* Castrum nostrum *Haldefsen*, cum mansis eidem castro actinentibus, & villam nostram *Kalden*, & alias villas seu iurisdictiones quas habuimus circa nemus, quod vocatur *Reynerswalt*. Que Officia, Castrum, iurisdictiones, villas & redditus ipse *Raben*, quam diu est noster Officiatus, habebit, & ipsos redditus recipiet, nec de eisdem nobis tenebitur reddere rationem. Sed homines & terras nostras, in ipsis officiis, castro, villis & iurisdictionibus existentes, eisdem contentus redditibus, defendere tenebitur & tueri, & pro ipsis, quando & quociens necesse fuerit, *Placita* observare; & aliis Officiatis nostris in *Terra Hassie*, & specialiter in *Nunenburg* & *laisperg*, cum requisitus fuerit, adesse consiliis & auxiliis, in Placitis & aliis factis Ecclesiam nostram & nostros contingentibus, fideliter & constanter, suis propriis in expensis. Et nullas nobis computabit expensas sive damna, nisi forte cum aliquo domino Terre guerram, propter quam maiores consueto modo eum oporteret habere expensas, haberet de nostro iussu & mandato speciali. In quo casu, de expensis & dampnis notoriis duntaxat, nobis rationem faciet, prout rationi & equitati consonum fuerit. Hoc actio, si in huiusmodi Guerra aliquod, sive in captivis, sive in aliis rebus lucrum habuerit, quod illud nobis debeat derivari.

Nec ipse *Raben*, si quocunque modo dicta Officia nostra dimittere voluerit, vel nos ipsum mutare de eisdem; nos, vel Ecclesiam nostram Moguntinam, aut Successores nostros qui pro tempore fuerint, pro aliquibus dampnis, debitis vel expensis impignorare poterit, aut debebit, per retentionem Munitionum, villarum, seu iurisdictionum quas a nobis recepit, ut premititur, in commissio. Sed ipsas munitiones nostras, cum villis, territoriis, iuribus & iurisdictionibus eorundem, nobis, Ecclesie nostre Moguntine, vel successoribus nostris liberas representare debet; super expensis & dampnis, si in aliquibus ex ratione debita tenebimur, nos legitime moniturus.

Libertates quoque, si quas Villis predictis circa prefatum nemus *Reinerswalt* existentibus concedere decreverimus in futurum,

curum, vel hætenus sunt concessæ, illas idem *Raben* iuxta no-
stram seu Predecessorum nostrorum ordinationem tenebuntur in-
violabiles observare. Emendis & iuribus antiquis, quæ *Ge-
wet* de vulgariter dicuntur, sibi salvis; quæ ei cedere debent
quam diu profuerit nostris Officiis antedictis.

In cuius rei testimonium presentes Litteras fieri, & Sigil-
lo nostro fecimus communiri. Actum & datum *Aschaffenburg*,
Anno Domini MCCCXV, VII Idus Augusti.

7 Aug.

CIII.

RENUNTIATIO *Advocatarum* in Scheiden & Si-
boldshausen, a Friderico de Rostorf.

An. 1315.

NOVERINT universi, quod ego FREDERICVS <sup>ex Antogra-
pha</sup>
de Rostorpb, Miles, salutis anime mee cupiens provide-
re, ad honorem DEI, gloriose Virginis MARIE genitricis
cius, & beati MARTINI, Advocacias meas in villis *Scheiden &
Syboldeshusen*, cum iure patronatus parrochialis ecclesie in *Sy-
boldeshusen*, quas a Venerabili Domino meo Dno PETRO Ar-
chiepiscopo & Ecclesia sua Maguntina habui & tenui in feodo,
irrevocabiler dedi, & presentibus do, perfecta donatione in-
ter vivos, ipsi Domino meo Archiepiscopo & Ecclesie sue Ma-
guntine, cum omnibus suis honoribus, iuribus, possessioni-
bus, redditibus & pertinenciis, quocumque iure aut nomine
censeantur: Et easdem Advocacias predictis Dno Archiepisco-
po & Ecclesie sue Maguntine in presencia Honorabilium viro-
rum - - Iudicum sancte Maguntine Sedis, nec non Dnor.
EBIRHARDI * Cantoris Maguntini, SIFFRIDI de *Solmeze* * de *Lapide*,
Prepositi *Aschaffinburgensis*, BERTOLDI Decani S. Petri, HIL-
DEBRANDI ** Decani, & Magistri GOTFRIDI, Scolastici
S. Stephani Ecclesiarum Magunt.; CONRADI de *Rudensheim* ** de *Mühl-
hausen*,
Vicedomini per *Rinkoviam*, IOHANNIS *Marscalci* de *Lorch*
R. Mili.

Militum, & aliorum plurium fide dignorum, libere resignavi, & in his scriptis resigno, perpetuo possidendas.

Possessionem quoque corporalem Advocaciarum earumdem; nomine dicti Domini mei Archiepiscopi & Ecclesie sue Maguntine infra quindecim dierum spacium secundum morem patrie tradam Strenuo Militi HERMANNO de *Bulzingsleben* Castrensi in *Rusleberg*, ad hoc per dictum Dominum meum Archiepiscopum & Ecclesiam Maguntinam legitime constituto. Ad hec autem accessit consensus & voluntas Consanguineorum meorum, *Hildebrandi* Militis, *Bernhardi* Armigeri, fratrum *de Hartenberg*: *Iohannis de Hartenberg* Militis, & *Burchardi* Armigeri fratris sui, dictorum *de Saldra*, quorum Sigilla una cum meo sigillo presentibus sunt appensa.

Et nos HILDEBRANDVS Miles, BERNHARDVS Armiger, fratres *de Hartenberg*: IOHANNES Miles & BURCHARDVS Armiger fratres *de Hartenberg* dicti *de Saldra* predicti recognoscimus, quod predictæ donacioni nostrum consensum liberum apposuimus; & sub appensione Sigillorum nostrorum apponimus per presentes. Renunciantes omni iuri, quod nobis vel alicui nostrum in predictis Advocaciis vel aliqua earum compeciit vel competere potuit. — —

Ad perpetuam itaque huius rei memoriam & inviolabilem firmitatem nos Iudices sce Maguntine Sedis ad rogatum predictorum - - -, Sigillum Sedis nostre, una cum sigillis eorundem, presentibus Litteris duximus apponenda.
12 Aug. Datum Anno Domini MCCCXV, II Idus Augusti.

Sigillum Hardenb. ostendit duas, forma antiqua Claves cretinas.

CIV.

„De Anniversario PETRI Episcopi Moguntini,
 „*Et de Bonis, per eundem Ecclesie Aschaff-*
burgensi donatis.„

An. 1315.

PETRVS Dei gratia Sancte Moguntine Sedis Ar-
 chiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius.
 Devotis suis, & sibi in XPO Dilectis - - Decano & Capitulo
 Ecclesie *Aschaffenb.* salutem, sincerissimo cum affectu.

Cum pia elemosinarum largitio, & devota, non solum
 peccatorum maculas diluat in hac vita, verum etiam veniam
 & gloriam conferat in futura; Nos, desiderantes in huiusmo-
 di pie devotionis affectu aliquantulum inveniri, ut orationum ve-
 strarum, & bonorum operum suffragiis, que Domino feceritis
 inspirante, participes esse possimus; &, ut tam in vita, quam
 post mortem apud vos & vestram ecclesiam nostri memoriam
 perpetuo relinquamus; Legamus, tradimus & donamus, do-
 natione inter vivos, vobis, & socijs vestri Chori, & per con-
 sequens Ecclesie vestre, Redditus quinque librarum *Hallen-*
sium, cum nostra propria pecunia comparatos a BERTHOLDO
 de *Walstat* Milite, qui eos a nobis in feodo tenuit & a nostra
 Ecclesia Moguntina; consensu expresso predictæ ecclesie Capi-
 tuli - - ad hoc legitime accedente: Ita ut feria quarta proxima
 post Dominicam *Quasimodo geniti*, vel in prima ebdomada
 quando fieri poterit oportune, pro nostra, & Parentum nostro-
 rum, ac omnium fidelium salute vivorum, Missam *tonaliter*
 decanteris; Nobis autem sublato de medio huius vite, predicta-
 rum V. librarum in nostro anniversario tres libras *Hallensium*,
 in *Septimo* unam libram, & in die *Tricesimo* unam libram - -
 inter presentes Canonicos & Chori socios annis singulis in per-
 petuum equaliter dividetis; Missa pro salute vivorum penitus
 tunc cessante.

R 2

In

In cuius rei testimonium vobis damus has Litteras, nostri magni Sigilli munimine roboratas. Datum Anno Domini MCCCXV, mense Octobri.

CV.

„LITTERA Dni Wormatiensis *super quodam*
Orto.„

An. 1315.

EMMERICVS D. G. Episcopus *Wormatiensis*.
Honorabilibus viris Dnis Decano & Capitulo Eccl. *Afcb.* salutem, cum dilectione sincera. Memineritis, nos grata beneficia a vobis & vestra ecclesia sepe recepisse; pro quibus grata vicissitudine cupientes vos & vestram eccl. favore benigno prosequi, & desiderio speciali; Vobis - - pro nostro & parentum nostrorum animarum remedio & salute tradimus Ortum & Vinarium nostrum, cum Pomerio, sita circa fossata Opidi *Afcb.*, & libera donacione inter vivos donamus, pure simpliciter & in totum, cum suis pertinentiis univrsis: ita ut deinceps de bonis pred. utamini tamquam vestris; ac Anniversarium nostrum & parentum nostrorum perpetue annis singulis in vestra ecclesia more solito sollempniter peragatis, cum Missis & Vigiliarum sollempniis decandandum.

In cuius rei testimonium Litteras nostras tradimus, Sigilli nostri appensione munitas. Datum *Wormatie* tertia feria ante *Galli*. Anno Dni MCCCXV.

CVI.

CVI.

Dynastia de WESTERBURG omni contra Moguntinam Sedem Actioni renuntiant; quodque Senior de familia, eiusdem debeat esse Vasallus.

An. 1315.

NOS AGNES, * relicta quondam Dni HEINRICI, Domini de *Westerburg*, REINHARDVS & IOHANNES, nati eorundem —, nunc Domini in *Westerburg*; & ALHEIDIS relicta quondam Dni SIFRIDI de *Westerburg* fratris predictorum Dnor. *Reinhardi & Iohannis*, Recognoscimus quod nostro & omnium heredum nostrorum nomine, & specialiter nomine heredum quondam SIFRIDI de *Westerburg*, videlicet HEINRICI, REINHARDI ** & MENE, quorum

R 3

tute.

* *Ista Agnes prognata fuit e Dynastia Limburgensibus ad Lahnam fl. Soror Imaginæ Imperatricis, uti sequens commoustrat litterarum particula.*

IMAGINA von Gots gnaden Konigin, eliche Wirtinne etwan Woltz Romischen Konigs, und Gerlach Greve zu Nassau unser eldeste Son, bekennen, das wir mit willen und verhengnuß des Edlen Manns, Johansen Herren zu Limpurg unsers Bruders, und der Edlen Frauen „Agnesen von *Westerburg* unser lieben Stwester, den Edlen —, Philip und Philip von *Salkenstein* — alleunsere Huben, gelegen bey *Mingenberg*, in der sied das da heisset *Sergenholz*, han gelichen — zu Erben recht (Ere.) *Data sunt Weilburgi an. MCCC, Veneris ante diem Thomæ Ap.*

** *Anno 1331 coniugio sibi iunxit BERTHAM Falckensteiniam.* Wir Reinhard Herr zu *Westerburg* —, Als unser Swager von *Salkenstein*, mit Rugraven Henrich und mit Iustauen Berthen von *Salkenstein* sin geschieden Ere. Auch geloben Wir Reinhard H. zu W. das die Iustau Berthe ist gelobt uns zu einer elichen Iustauen Ere.

Item:

tutelam vel curam ego *Reinhardus* predictus gero, omni impetitioni, actioni & iuri, si que progenitoribus nostris, nobis aut nostris heredibus compecierunt, vel competunt quoquo modo contra Reverendum in Xpo Patrem & Dominum nostrum, Dn. PETRUM Archiepiscopum *Maguntinum* & Ecclesiam *Maguntinam*, communiter vel divisim, omni dolo & fraude exclusis pure & libere renunciavimus, & presentibus renunciamus; volentes eidem Dno Archiepiscopo & Ecclesie sue inantea servire, in quibus possumus & valemus.

Et specialiter, quia predictus Dns noster Archiepiscopus nobis centum & quinquaginta marcas denariorum *Colonien- sum*, tribus *Hallen- sibus* pro denario quolibet computatis, dedit & donavit in hunc modum, quod, quicumque inantea senior in nostra progenie fuerit, & dominium in *Westerburg* obtinuerit, suus & Ecclesie *Maguntine* Vassallus esse debeat; in bonis nostris propriis, que magis bonis dicti Dni nostri Archiepiscopi adiacent, Redditus quindecim marcarum dicti pagamenti eidem Dno Archiepiscopo & Ecclesie sue *Maguntine* in proximo festo *bti MARTINI* hyemalis resignabimus & resignare promittimus; quos redditus ego REINHARDVS, quam diu dominium in *Westerburg* tenuero, & post me frater meus, vel qui senior in parentela nostra fuerit & dominium in *Westerburg* obtinuerit, a Dno Archiepiscopo - - & Ecclesia *Maguntina* recipere tenebimur in feodum, & fideliter de servire.

Promittimus eciam, si super aliquibus impetitionibus, exactionibus vel iuribus, nobis vel heredibus nostris competentibus contra predictum Dn. Archiepiscopum vel Ecclesiam *Maguntinam*, aliquas Litteras quocunque tempore invenerimus,

Item: Wir Reinhard S. zu W. und Frau Berthe unser eliche Huffsrau &c. 1332. „Nota, So ist ein Brieff, wie mir „Herre von *Westerburg* Grauen Berthen von *Salkenstein* „sin eliche Frau bewedenet hatte uff Schadecten.“

Ceterum IOANNES de *Westerburg* Archidiaconus in Ecclesia *Treyerensi* S. Lubencii in *Dickkirchen* &c. ad an. 1391.

mus, quod illas mox Ipsi - - restituemus, & nichilominus omni commodo huiusmodi litterarum; cuiuscunque tenoris existerent, renunciamus; volentes eas in posterum nobis vel successoribus nostris penitus non valere.

Nos insuper AGNES, REINHARDVS & IOHANNES, & ALHEIDIS supradicti promittimus, nos procuraturos & effecturos, quod *Heinricus Reinhardus & Mena* heredes quondam Dni *Sifridi de Westerburg* predicti, cum ad etatem provectam pervenerint, omnia supradicta rata tenebunt & de eis firmiter & inviolabiliter observandis similiter litteras suas dabunt.

In quorum omnium testimonium & perpetuam firmitatem nos *Agnes* - - - Sigilla nostra - - - presentibus Litteris duximus apponenda. Datum Anno Domini MCCCXV, X. Kal. Ianuarii.

23 Di.

CVII.

INSTRVM. NOTARIALE,

continens promissionem Dni PHILIPPI iun. de Falckenstein, quod restituere velit Capitulo Mog. bona sua in Hillesheim, quibus illud spoliaverat, una cum fructibus perceptis.

An: 1316.

IN NOMINE DOMINI AMEN. Per presens publicum Instrumentum pateat universis, quod constitutus coram Honorabilibus viris Dominis, EBERHARDO * Cantore, WERNHERO de *Bolandia*, SIFRIDO de *Solmisse*, WERNHERO de *Indagine*, GERHARDO de *Battenburg*, ELMERICO de *Rudensheim*, ac HEINRICO de *Rodenstein* Canonice Ecclesie Maguntine, nec non Nobili viro Dno de *Ep-penstein*, ac in presencia mei Notarii publici infra scripti; Nobilis vir Dns PHILIPPVS iunior de *Falckenstein* recognovit, & publice fuit confessus, quod ipse deberet; & promisit, quod vellet Honorabiles viros Dnos Decanum & Capitulum eccle-

* de *Lepide*.

fie

Magunt. predictæ mittere in possessionem omnium bonorum fuorum, sitorum in villa *Hillensheim*, a quibus ipse Dns *Philippus* eosdem - - eiecerat violenter. Promisit etiam dictus Dns *Philippus*, prefatos Decanum & Cap. in dictis bonis contra iusticiam nunquam impedire, nec de bonis eisdem violenter eicere, sed, cum sibi videretur expedire, sepe dictos - - vellet impetere super bonis eisdem iusticia mediante.

Recognovit etiam d. Dns *Philippus* & publice fuit confessus, se tenere & obligatum esse - - Capitulo - - in LXXX. maldris filiginis magunt. mensure, de dictis bonis perceptis per ipsum, quam annonam solvere & dare promisit - - expedite infra duo Festa, videlicet Assumpt. & Nativitatis beate Marie Virginis proxime assitura. Pro quibus quidem LXXX maldris - - pred. Dns *Philippus* - - Capitulo Nobilem virum Dnum de *Eppenstein* prefatum, nec non Strenuos - - PHILIPPVM Rule & CONRADVM *Forstmeister* Milites, constituit fideiussores, qui huiusmodi fideiussionis debitum in se receperunt, & fide corporali prestita in manus - - Dni Cantoris supradicti promiserunt, si pred. annona per - - Dnm *Philippum* non solveretur expedite termino supradicto, quod quivis eorum fideiussorum per unum servum cum equo fideiussionis debitum exsolvere, & commestaciones facere more bonorum fideiussorum in publico & honesto hospicio in civitate Maguntina, donec pred. LXXX maldra sil. fuerint - - Decano & Capitulo integre perfoluta.

Acta sunt hec Anno - - MCCCXVI, Indiēt. XIV, die *tercia mensis Marci* infra summam Missam, in Refectorio Ecclesie Mag. coram Dominis supradictis. Presentibus - - Dominis, IOHANNES de *Ryffenberg*, IOHANNES de *Fridberg*, CONRADO de *Ansemburg*, * EBERHARD de *Lapide* & CONRADO de *Ryetberg* † Canonici; nec non ECKEHARDO zum *Windcken* Vicario ecclesie memorate; CONRADO de *Rudensheim* Vicedomino, & MERBODONE, militibus, nec non HEINRICO - - quondam Notario pred. Dni *Philippi* de *Falckenstein*,
ac

* Aischen-
bruch.

ac aliis quam pluribus fide dignis, pro testibus ad premissa vocatis specialiter, & rogatis.

† *Ex stirpe Comitum huius nominis. Sigillo, quod aliis appensum tabulis videtur, comprobante.*

Et ego HARTRADVS de *Medebeche*, Clericus *Colom.* dioc. publicus - - Notarius, omnibus & singulis superscriptis - - cum prenominationis Testibus presens fui, ea omnia manu mea scripti, & in hanc publicam formam redigi, meoque Signo consueto signavi rogatus. Rasuram huius vocabuli *Domini* in vicesima prima linea, quam de certa sciencia manu mea feci, approbo per presentes.

CVIII.

CONRADVS Hohenloicus, usque huc de castro
Schipff, *Vasallus Imperii, nunc Subvasallus*
Archiep. Mogunt.

An. 1316.

[p. 642. n. 6.]

Sed in Comitum nomine, dum ibi Ludovicus audit, nos non in Mensa, IOANNIS erravit.

NOS CVNRADVS Dominus de *Hoenloch* recognoscimus per presentes, & ad universorum noticiam volumus pervenire, quod Castrum *Czips*, quod hucusque ab Imperio in feodum tenuimus, de mandato speciali Serenissimi Domini nostri, Dni LVDOWICI Romanorum Regis semper Augusti, qui de eodem castro infeodavit Dnm PETRVM Archiepiscopum & Ecclesiam Maguntinam, ab eodem Dno Petro - - in feodum recepimus; & heredes nostri ab eo, successoribus suis & Ecclesia Mag. recipere tenebuntur. Promittentes eidem . . Archiepiscopo - - eam, quam ratione dicti feodi tenemur, fidelitatem & obsequium. Dantes super eo has Litteras nostro Sigillo communitas.

Datum *Nuremberg* Anno Domini MCCCXVI, VII Idus *Marci*.
Marcii.

CIX.

„*Littera Dni de Eppenstein super venditione curie
sue, quam pro tunc habuit in opido
Aschaffenburg.*„

An. 1316.

NOS SYFRIDVS de *Eppinstein*, & YSENGARDIS
eius collateralis. Recognoscimus in his scriptis & con-
stare cupimus - - universis, quod nos matura deliberacione
prehabita, unanimi consensu & communicata manu vendidi-
mus iuste venditionis tytulo Honorabil' viris, Dno Decano &
Capitulo Ecclesie *Asch.* Curiam nostram in Opido *Aschaffemb.*
in vico Clericorum ex opposito domus Dni de *Brenden* sitam,
que olim fuit Discreti viri, dicti *Rense*, Vicarii - -, per - -
Capitulum - - cum suis pertinentiis, perpetuis temporibus
possidendam, pro XL libris *Hall.* legalium & bonorum; quam
pecuniam ab eisdem Dominis . . nobis porrectam & traditam
recognoscimus integraliter & solutam. Renunciantes omni
exceptioni doli mali, & promittentes firmiter - -, dictos Do-
minos - - in prelibata Curia per nos vel nostros heredes, aut
per personas interpositas, publice vel occulte ullo ubiquam
tempore nullatenus impedire.

In cuius rei testimonium — — Datum Anno - -
m. Apr. MCCCXVI, feria quinta ante Dominicam *Quasimodogeniti*.

CX.

„*DE renuntiatione Impetitionis bonorum in Rodin-
burnen, quam habebat Dns de Bruberg.*„

An. 1316.

NOS EBIRHARDVS Dominus de *Bruberg*. Re-
cognoscimus publice in his scriptis, ad universorum tam
pre-

presentium quam futurorum notitiam deducentes, quod Curia seu bona in *Rodinburnen* Religiosorum Virorum . . Abbatibus & Conventus monasterii in *Arnsburg* - -, infra limites seu terminos Iudicii de *Grunda* sita, ad nulla singularia servicia seu Sturas, sed ad sola Communia servicia, vulgariter dicta *Greveliches Dinstes*, ad que etiam alii residentes infra limites prefati Iudicii astringuntur, sunt quoquo modo obligata.

Et ne de hoc in posterum possit oriri aliquis erroris scrupulus; ad supplices preces predictorum Religiosorum, quos sincera caritate amplectimur, eosdem sub protectionis nostre munimine recipientes, presentes Litteras eis tradidimus, Sigilli nostri robore communitas. Testes huius rei sunt

ENGILHARDVS de *Frankenstein* Consanguineus noster.
 FOLRADVS Scultetus in *Frankensfurt*. HARTMANNVS
 de *Buches*. IOHANNES, filius eiusdem *Folradi*, Milites, fideles nostri. IVNGO de *Limpurg* Scabinus in *Friedberg*, & alii quam plures fide digni.

Datum Anno Domini MCCCXVI, in die *Primi & Feliciani* Martirum beatorum.

CXI.

MAGISTER *Hospitalis* S. Ioannis transigit super
omni Causa, quam Ordo Templariorum habebat
adversus *Elisabetam* - - *ratione filiorum*
suorum, dicti quondam *Ordinis Fratrum*.

An. 1316.

[T. I. p. 78. in Notis ad § IX.]

Frater HELFRICVS de *Rudickheim* Magister Domorum S. Iohannis Iherosolimitani per Alamaniam. Universis presencium inspectoribus sive auditoribus notum esse.

volumus, publice profitentes, quod de omnibus causis, negociis, & factis, rebus atque bonis, mobilibus seu immobilibus, ac iuribus universis, super quibus nobis ac nostro Ordini contra ELYZABETHAM relictam quondam EMELRICI de *Pingua* civis Maguntini, ac Dn. CONRADVM & alios suos fratres, filios ipsius *Elizabethæ*, quondam existentes in Ordine *milicie Templi*, ratione dicti ordinis quomodolibet Actio compesciit seu competere poruit in futurum, compositio plana & amicabile intervenit. Cui compositioni *Fratres* HENRICVS de *Hammerstein*, CONRADVS dictus *Ruser* Cellerarius in curia nostre Domus in *Maguntia*, HARTMANNVS de *Worden*, IOHANNES de *Winningen*, & TILEMANNVS, peritus in iure, interfuerunt presentes *Maguntie* in nostra curia supradicta. Compositioni huiusmodi hoc addentes, quod eidem *Elizabethæ* & suis filiis in suis negociis & factis, seu causis quibuscumque, munus promocionis secundum posse nostrum volumus favorabiliter atque effectualiter impertiri. Dantes sibi hanc Litteram sub nostro Sigillo sigillatam in evidenciam omnium premisforum.

Datum & actum Anno Domini MCCCXVI, Idibus
13 Jun. Iunii.

CXII.

De Curia in Atspach.

An. 1316.

ex Autogr.

Ego CHONEGVNDIS, soror quondam RVDOLFI Armigeri de *Adisbach*, recognosco publice, quod sana prehabita deliberacione vendidi, & vendo iuste vendicionis titulo per presentes, HEINEMANNO *Gerberti* Scabino *Weiss*, HILDEGVNDI uxori sue & eorum heredibus, duo maldra siliiginis - - ex Curia mea sita in *Adisbach*, & omnibus bonis meis, ubicunque locorum sitis; agris, pratis, pascuis, nemoribus, & aliis rebus quibuscunque, & quocunque nomine nuncupentur,

tur, sibi in domum suam infra *Wetflariam* circa festum bti *Bartholomei* annis singulis pensionis nomine presentanda; Vnacum alia pensione, quam sibi antea solvere & dare tenebar ex bonis meis supradictis, casu vel eventu quolibet non obstante. Vendidi eciam predictis Coniugibus tytulo iusti proprii, pratum meum situm in *dem Medesprunge* supra viam, possidendum imperpetuum & habendum pro certa Summa pecunie, quam sibi in debitis, que olim cum fratre meo predicto contraxi, penitus defalcavi.

In cuius rei testimonium & robur dedi sibi presentes Litteras, sigillo Civitatis *Wetfl.* meis precibus & instantiis fideliter communitas. Huius facti Testes sunt *HERMANNVS Selige*, *GERLACVS Mardirfele*, *IOHANNES Beyer*, dicte civitatis Scabini & alii fide digni. Datum Anno Domini *MCCC Sextodecimo*.

CXIII.

COMES de Zigenhain obligat se ad assistendum PETRO contra omnes Ecclesie sue Inimicos.

An. 1316.

[p. 439. n. 5.]

NOS IOHANNES Comes de *Zygenhain* recognoscimus per presentes, quod Reverendum Dominum nostrum PETRUM Archiepiscopum Maguntinum, tam contra Dn. OTTONEM Lantgravium, Terre *Hassie* Dominum, quam omnes alios ipsius Dni nostri Archiepiscopi & ecclesie sue Maguntine iniuriatores, & inimicos quoscunque, excepto solum Romano Imperio, totis nostris viribus tenebimur adiuvare, quando & quociens super eo fuerimus requisiti. Et eandem opem Dns noster Archiepiscopus nobis faciet vice versa; delera exceptione, quam in Litteris, quibus presens cedula est transfixa, de ipso Dno *Ottone* Lantgravio duximus exprimendam.

Datum Anno Domini MCCCXVI. Kal: Augusti.

S 3

Trans-

1. Aug.

Transfixi Extractus.

- - - Predictus etiam Comes - - in omnibus nostris & Ecclesie nostre necessitatibus omnes suas Municiones nobis aperiet, ut nobis sicut nostre proprie - - sint aperte. Et erit adiutor noster - - contra quoslibet nostros iniuriatores & inimicos, - - Imperio, & Dno OTTONE Landgravio Terre Hassie Domino duntaxat exceptis. - -

Nos quoque antedictum Comitem, predictis Imperio & Landgravio similiter exceptis, tamquam Castrensem nostrum - - iuvabimus. Ut autem amicitia inter nos - - contracta inviolabilis perseveret, adiectum est & actum expresse, ut, si quid dissensionis inter Officiatos & subditos nostros hinc inde - - emerferit, hoc per GERHARDUM Decanum ecclesie *Fritzlar-riensis*, & IOHANNEM dictum *Ritesfi* Militem, ad hoc electos - - -, & per WERNHERUM de *Schweinsburg* Militem pro Media persona ad hoc electum si predictos - - discordare contingeret, decidetur.

Nos quoque *Iohannes* de *Zigenhain* Comes predictus renunciamus omni actioni & impetitioni, si qua nobis ex parte nostri ipsius, vel patris nostri, vel etiam aliorum progenitorum nostrorum contra predictum Dn. nostrum *Petrum* vel Ecclesiam suam Magunt. quocunque modo competeabant. (*&c.*)
MCCCXII. XIV Kal. Oâ.

CXIV.

Pia donatio Pincernarum de Schweinsburg.

An. 1316.

Ego GVNTRAMVS senior, *Pincerna* de *Sweinsburg* Miles, presentibus publice recognosco, quod de communi consensu & bona voluntate GVNTRAMI, RVPERTI & EBERHARDI Militum filiorum nostrorum ac Vxorum eorundem, nec non omnium heredum meorum, tradidi & assignavi - - Donatione facta inter vivos irrevocabiliter Curiam meam in villa *Queborn* sitam, cum universis attineniciis suis
in

in terris cultis & incultis, pratis, pascuis, aquis, nemoribus, ac quibuscunque aliis ad ipsam curiam spectantibus; Religiosis viris Dno Abbati & Conventui in *Henebe* Ord. Cist. nomine elemosine pro remedio animarum quondam uxoris mee & omnium heredum meorum predictorum, ab ipsis in perpetuum quiete absque contradictione qualibet - - pacifice possidendam. Cedentes quoque de ipsis bonis in predicta villa & terminis eiusdem sitis; & in possessionem dictorum bonorum prefatum Monasterium misimus corporalem.

In cuius donationis robur & evidens testimonium nos *Guntramus* senior & *Guntramus* iunior predicti Sigilla nostra presentibus duximus appendenda. Et nos *Rupertus* & *Eberhardus* sigillis eorum ad presens sumus contenti. Datum Anno Domini MCCCXVI, *Nicolai* Episcopi & Confessoris.

6 Dec.

CXV.

Ecclesia B. M. V. in Wisbaden, qualiter officiari debeat a parthenone Dieffental &c.

An. 1316.

IN NOMINE DOMINI. Amen. NOS GERLACVS Comes de *Nassauwe* notum facimus universis has Litteras audituris & visituris; Quod cum apud nos, & Cives nostros de *Wisbaden* in dubium vocaretur, qualiter Capella bte MARIE Virginis in *Wisbaden* sita, per Abbatissam & Conventum Monialium in *Dieffendal* officiari deberet, propter quandam articulum insertum Compositioni facte per GEBHARDVM Decanum Maioris, & DANIELEM Cantorem S. *Stephani* ecclesiarum Mogunt. inter predictas moniales & Fratres de domo Theutonica, super iure Patronatus; Qui quidem Articulus sic incipit: *Volumus etiam, ut Capella in Wisbaden sita cum omnibus redditibus ad ipsam pertinentibus; & sic finitur: totaliter committatur.*

Et

Et cum idem dubium a viris Discretis per vias Iuris facilliter non posset discuti; tandem Viro religioso & discreto, Abbati *Ebirbacensi* * commisimus discutiendum. Qui divinitus inspiratus tale medium prudenter adinvenit, quod predictæ Moniales sepe, Capellam tribus diebus, per quemcunque Sacerdotem ipse voluerint, in qualibet septimana facient officari. Hoc igitur medium tam salubre & pacificum nos nostrique cives gratanter acceptamus, & inter nos & sepedictas moniales volumus inviolabiliter observari.

* *Est ille ordinarius Cenobii Disenthalensis Visitor & Pater.*

In cuius rei testimonium presentes Litteras Sigillo *Serenissime Domine & Regine*, * *Matris nostre carissime*, & nostro --, nec non sigillo Venerabilis viri Abbatis predicti fecimus communiri. Actum & datum Anno Domini MCCCXVI, in die bte *Lucie* Virg. & Mart.

* *IMAGINA, ortu Domina de Limburg: Hac, violenta Regis ADOLFIMORTIS AN. 1298. in statum viduitatis concessa, spiritum suum quando ediderit, cum Scriptores, quotquot evolvi, silentio (non satis demirando) prætereant omnes; Hinc favore huius presentis Chartula saltem iuvat, scire, eandem Augustam adhuc fuisse superstitem AN. 1316.*

CXVI.

„*Venditio vinee* - - - *ex parte G. de Wildenberc.*„

An. 1317.

ab Antogr.

VNIVERSIS presentes litteras visuris & audituris, in perpetuum. Nos GERHARDVS de WILDENBERCH & HEYTENTRVDIS coniuges, commorantes apud *Koningisberch* LEO de *Rumrode* ac Megthildis coniuges, item KATHERINA & CVNEGVDIS sorores, filie iam dictæ *Heydentrudis*, cupimus fore notum, tenore presencium publice protestantes, quod vendidimus, ac iusto - - vendidisse nos titulo recognoscimus, - - - Religiosis personis Magistre - - de *Aldenburch* - - vineam nostram, sitam inter dictum monasterium & villam

villam *Dalheim* in monte, prope locum qui *Knebreth* in vulgari appellatur, . . . pro certa pecunie summa, nobis . . . tradita integraliter, & soluta. — — —

Testes huius rei sunt, *VLRICVS de Garbenhelm. CONRADVS & WIGANDVS*, filii quondam *GVMBERTI* militis *de Garbenheim*, Castrenses in *Koningisberch. IOHANNES Sculdir. GERLACVS Kornreyne, & CYLIGIS de Solmisse.* . . . In cuius rei testimonium Sigilla Nobilium Dominorum nostrorum, *IOHANNIS dicti de Spanheim, & MARQVARDI, Comitum de Solmisse* ad nostras pre . . . sunt appensa. Quod nos Comites predicti profiteamur esse verum.

Actum Anno Domini MCCCXVII, in Octava Pasche.

CXVII.

DE litteris *Vrfeyde Ducis ERNESTI, Ar. Moguntino extradendis.*

An. 1317.

LVDEWICVS *Dei gracia Romanorum Rex semper Augustus.* Recognoscimus, quod in nostri presencia *LVDEWICVS*, natus Illustris *OTTONIS Ducis de Luneburg,* Avunculus noster, promisit fide prestita loco iuramenti pro *ERNESTO* nato Illustris *HEINRICI Ducis de Brunsvig,* quod idem *Ernestus* litteras de *Vrfeyda* sua, quam ipse *Ernestus* fecit Venerabili *PETRO Archiepiscopo Maguntino,* dabit & tradet eidem Archiepiscopo, infra hinc & festum Nativitatis bte Virginis; alioquin dictus *Ludovicus* intrabit Curiam predicti Archiepiscopi, inde non exiturus, nisi dicte littere tradite sint & date. Super quo damus has Litteras, Secreto nostro a tergo sigillatas.

Datum *Frankford XII Kal. Iunii. Anno Dni MCCCXVII.* 22 Maii.
Regni nostri anno tercio.

T

CXVIII.

CXVIII.

FRATRES MINORES *vendunt Reditum VI solidorum.*

An. 1317.

12. Autogr.

NOVERINT universi presentium inspectores, quod Ego GERBERTVS, Procurator *Fratrum Minorum* in *Westlaria*, vendidi & in his scriptis vendo, HENEMANNO, quondam filio *Gerberti* sex solidos reddituum, quos iure donationis HENRICVS de *Garbenheim* & *Hirminbrudis* uxor sua legitima, sani corpore & manu communicata predictis *Fratribus* quondam in animarum suarum remedium contulerunt; qui de domo, quam predicti Coniuges olim inhabitabant, annis singulis in festo *Sci Michaelis* Archangeli perpetue persolvuntur. Facta est autem hec Venditio per me, dicto *Henemanno*, de ipsorum *Fratrum* beneplacito & consensu. Ideoque decreverunt Sigillum sui Conventus ad robur perpetuum presentibus apponendum. Datum Anno Dni M. CCC. XVII. VI Kal. Iunii.

27. Mail.

CXIX.

„*Littera mandati, quod homines Villarum* - - -
 „*homagium Dno Maguntino prestare teneantur;*
 „*cum absolutione iuramenti fidelitatis, quo*
 „*fuerant prius Imperio astricti.*„

An. 1317.

LVDOWICVS *Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus.* Vniuersis Officiatis & Incolis superioris & inferioris ville *Heymbach*, & *Drechtineshusen*, fidelibus suis dilectis, gratiam suam & omne bonum.

Fidelitatem vestram requirimus, nichilominus volentes & seriosus mandantes, quatenus Venerabili PETRO, Archiepiscopo

piscopo *Maguntino*, Principi & Secretario nostro Karissimo, fidelitatis & homagii sacramentum prestetis, iuxta suarum, quas a Celsitudine nostra habet super eo, continentia litterarum. Absolutos enim vos a fidelitatis iuramento quod nobis prestitistis, & quo hactenus nobis astricti fuistis, dicimus harum testimonio litterarum, quas vobis mittimus super eo.

Datum *Maguntie* VI Kal. Iulii. Anno Domini MCCCXVII. *16 Iulii.*
Regni vero nostri anno Tertio.

CXX.

Locvs apud Gelnhausen, exstruendo illic Parthenoni a fundatore Curienfi Episcopo destinatus, perpetuo oneratur Censu, *Maguntine Sedis in honorem.*

An. 1317.

[p. 442. n. 2. ad s. X.]

NOS SIFRIDVS Dei gratia Curienfis Ecclesie Episcopus. Coram vobis Reverendis viris Iudicibus S. *Maguntine* Sedis recognoscimus, & per presentes publice profite-mur, Locum, quem pro Cenobio Sanctimonialium de novo ordinavimus, & fundavimus in nostro patrimonio apud Opidum *Geylenhusen* de consensu & auctoritate Reverendi in Xpo Patris & Domini PETRI S. *Maguntine* Sedis Archiepiscopi, esse oneratum, & nos ipsum presentibus oneramus; ad sub-presentandum & presentandum Censum annuum duarum librarum Cere singulis annis in festo B. *Martini* hyemalis, Reverendis Dominis Decano & Capitulo Ecclesie *Maguntine*, in honorem dicte Ecclesie; & prerogativam reverencie specialis; & hunc Censum perpetuis futuris temporibus exsolvendum, ante consecrationem dicte loci duximus imponendum. In cuius rei testimonium & perpetui roboris firmitatem Sigillo nostro presentem Litterarum communivimus, una cum sigillo Dnor. Iudicum predictorum.

T 2

Nos-

Nosque Iudices Sancte *Maguntine* Sedis predicti Sigillum nostrum ad rogatum prefati Dni *Sifridi* Episcopi apposuimus huic scripto. Actum & datum *Maguntie* Anno Domini
3. Jul. MCCCXVII, VIII Idus Iulii.

CXXI.

CONFIRMATIO *fundationis ecclesie Collegiate B. M. V. in Opido Lich.*

An. 1317.

IN NOMINE DOMINI. Amen. PETRVS D. G. Sancte *Moguntine Sedis Archiepiscopus*, Sacri Imperii per *Germaniam Archiebiscancellarius*. Bone rei dare operam, & eterne vite haberi premium & presentis vite remuneratio expectatur; potissimum in plantacione Divinorum, que convenit non minui, sed augeri.

Hinc est quod nos piis votis Nobilis viri *PHILIPPI de Falckenstein* senioris, cupientis, ad hoc de bonis a DEO sibi collatis elargiri, ut Collegium de novo instituat & habeatur in Opido suo *Lichen* in parochiali ecclesia ibidem, in honore beate & gloriose Virginis DEI genitricis *Marie*; eo libencius auctoritatem nostram & consensum nostrum apponimus, quia in plantacione huiusmodi, cultum divini Nominis cognoscimus augmentari.

Quocirca ordinamus & statuimus, ut perpetuis temporibus in dicta Ecclesia in *Lyche* Collegiata existat ecclesia in honore beate *MARIE* Virginis; & decem personis idoneis, quas predictus *Philippus* ad hoc nominaverit & presentaverit, damus licenciam ibidem habendi Collegium & lura collegii: Et in Personis eorum, Collegium instituimus per presentes; ita quod ad instar aliorum Canonorum Stalla in choro, & loca in Capitulo, & alia iura in ecclesiis Collegiatis haberi consueverint habeant inconcussa. Liberam eligendi facultatem Prelatos suos, vide-

videlicet *Decanum, Scolasticum & Cantorem*, ac Canonicos apud ipsum Collegium seu Capitulum volumus remanere. Confirmationes Prelatorum qui nunc de novo & in posterum preficiuntur, ad nos, & Successores nostros. - - pertinere decernentes.

ITEM ordinamus, quod Prebendarum equalitas inter eos observetur, & quod fructus prebendales duntaxat presentibus ministrentur.

ITEM predictis Canonicis & Ecclesie habendi Scholas & Magistrum scholarum: & pro Canonicis & Sociis Chori qui p. t. fuerint in futurum ecclesiastice sepulture tribuimus facultatem. Sepulture autem parochianorum aliorum ibidem, & alia iura Parochialia, ad eum pertinebunt cui regimen ipsius parochie p. t. commitemus.

ITEM bona que dictus PHILIPPVS, seu alii quicunque pro honore B. *Marie* Virg. dicte ecclesie ad sustentationem Canonicorum & aliarum personarum DEO - - - ibidem famulancium dederint, contulerint seu donaverint, nunc vel in futurum, auctoritate nostra, iure quo melius possumus, ipsi Ecclesie in nomine Domini confirmamus. Recipientes dictam ecclesiam, personas & res eiusdem, sicut alia Collegia & ecclesias DEO dedicatas nostre diocesis, sub protectionem & defensionem nostram - -, & Sedis Moguntine; nolentes eandem ecclesiam, vel personas eius, aliquam ab aliquo sustinere iniuriam vel gravamen.

Et quia predictus PHILIPPVS iura patronatus ecclesiarum parochialium que ad eum pertinere noscuntur: ibidem in *Liche*, in *Amene*, in *Monstere*, apud *Bessingen*, & in *Beldirsheim* dedit libere prefate ecclesie Collegiate in *Liche*; nos ipsas - - damus, unimus & incorporamus ecclesie memorate; Volentes, ut redditus - - Parochialium earundem, cum primo vacabunt, cedant ad augmentum Prebendarum ecclesie sepedicte. Ita tamen, quod congruam porcionem perpetuis Vicariis, quos ad ipsas quociens eas vacare contigerit, pre-

sentare ad investiendum locorum Archidiaconis tenebuntur, relinquant; de qua iidem Vicarii hospitalitatem tenere valeant, & temporalibus ac Archidiaconalibus iuribus respondere. Cuius portionis taxationem nobis specialiter reservamus. Eo adiecto, quod centum octalia siliginis, que - - PHILIPPVS assignavit predictæ ecclesiæ pro sustentacione Personarum ibidem, quousque vacent ecclesiæ Parochiales - -, ad ipsum *Philippum* & heredes eius revertentur, postquam vacaverint & deservire ceperint - - Collegio, ecclesiæ parochiales antedictæ.

Si quis autem ausu diabolico hanc piam ordinacionem, institutionem & confirmacionem impedire aliquo modo, vel turbare attemptaverit, indignacionem Omnipotentis DEI & B. Marie Virginis in cuius honore - - Ecclesia est fundata, ac beatorum Apostolorum *Petri & Pauli* - - nec non B. *Martini* - - se noverit incursum; & nostram Successorumque nostrorum acrimoniam poterit formidare.

In premissorum omnium evidens testimonium Sigillum nostrum presentibus Litteris duximus appendendum. Datum *26 Iulii.* Anno Domini MCCCXVII, XVII Kal. Augusti.

Descripsi eas ex codice horum temporum aequali, qui profertur in Bibliotheca Rmi Capituli Moguntini. PHILIPPVS autem, huius Ecclesiæ fundator, & an. 1322.

CXXII.

„*Quod collatio Præposituræ B. M. V. spectet ad Archiepiscopum Mogunt.*„

An. 1317.

NOS HENRICVS Decanus, THEODERICVS Scolasticus, & HERTWICVS Cantor totumque Capitulum Ecclesiæ Sæc *MARIE Erfordensis* Recognoscimus & tenore presentium publice profiteamur, nos sine dubio certificados esse per publi-

publicum Instrumentum Sigillo nostre Ecclesie sigillatum, quod Reverendus in Xpo Pater & Dominus noster, D. PETRVS Archiepiscopus Maguntinus, & Successores eius qui pro tempore fuerint, habent nobis & Ecclesie nostre, de Preposito, quocienscunque Preposituram - - vacare contigerit, providere. Tenor autem ipsius Instrumenti talis est:

„Nos ALBERTVS Decanus totumque Capitulum Ecclesie
 „S. MARIE Erfordensis recognoscimus - - -, quod nec
 „ascribimus, nec in futurum aliquammodo ascribemus nobis
 „ius eligendi Prepositos nostre ecclesie; sed constanter asse-
 „veramus, quod Prepositure donatio libere spectat ad Do-
 „minos nostros, qui p. t. fuerint, Pontifices Maguntinos.
 „Datum Erfordie Anno Domini MCCCLXI, II Nonas
 „Decembris.

Et nos predictum Instrumentum verum esse recognoscimus, & contra ipsum non venire promittimus, & presentibus innovamus, ne forsan a nostris successoribus in dubium vel oblivionem deveniat in futurum. Testes etiam huius facti sunt, & presentes fuerunt:

Venerabilis Pater D. SIFRIDVS Episcopus Curienfis.
 Honorabilis & Religiosus vir, Fr. HENRICVS de *Vrimar* * Ordinis Fratrum Heremitarum S. Augustini, sacre * celeberrimus sui tem-
 Theologie Magister. D. HENRICVS de Rodenstein Prepositus Northunensis. *poris.*

Magister BERTHOLDVS, & HILDEBRANDVS, * * * de Muel-
 Scor. Petri & Stephani ecclesiarum Mogunt. Decani, & *hausin.*
 quam plures alii fide digni.

In cuius rei testimonium & perpetui roboris firmitatem
 Sigillum Ecclesie nostre predictae presentibus litteris est appen-
 sum. Datum Erfordie in Capitulo nostro, XII Kal. Augusti *et lxxij.*
 Anno Domini MCCCXVII.

CXXIII.

„*Littera Libertationis, tunc Ville, nunc Opidi,*
Obernburg.„

An. 1317.

LVDEWICVS *Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus.* Venerabili PETRO Archiepiscopo *Maguntino*, Principi & Secretario suo Karissimo, gratiam suam & omne bonum.

Dum innumerabilem multitudinem obsequiorum tuorum fidelium que nobis & Imperio a diu retroactis temporibus grantanter impendisti, consideramus, & ponderamus in statera iusticie, reperimus, in singulis tibi pro vicissitudine debita nos teneri.

Volentes igitur tuis instantivis supplicationibus benevolentia Regia quantum digne possumus complacere; Villam, dictam *Obernburg*, tibi & Ecclesie tue Mag. pertinentem, auctoritate regia libertamus; & eidem libertates, gratias & iura, quibus Civitates sive Opida nostra *Widrebie* gaudere noscuntur & frui, concedimus, & etiam indulgemus. Dantes tibi & Ecclesie tue plenam & liberam facultatem, dictam villam in Opidum facere redigi, nec non cingi muris, pariter & fossatis. Nostreis & Imperii, & aliorum quorumlibet iuribus, quibus per huiusmodi ville libertationem & Opidi institutionem preiudicari nolumus, semper salvis.

In cuius rei testimonium presentes conscribi, & nostre Maestatis Sigillo iussimus communiri. Datum in *Aschaffenburg* VI Kal. Augusti. Anno Domini MCCCXVII. Regni vero nostri anno Tertio.

CXXIV.

CXXIV.

PINCERNA de Erpach *assumitur in Castrensem Moguntinum* Furstenaviae.

An. 1317.

[p. 642. n. 3.]

NOS PETRVS D. G. *Sancte Moguntine Sedis Archiepiscopus*, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius. Recognoscimus, tenore presencium publice profitendo, quod Nobilem virum EBIRHARDVM Pincernam de Erpach, dictum *Rauch*, recepimus in Castrensem nostrum *Forslenau* pro quadraginta marcis Colonensium denariorum, sibi dandis per nos, quando facultas & oportunitas de hoc nobis videbitur, aut per Successores nostros sibi solvendas, si nos forte eas sibi non solverimus. Propter quod idem *Ebirhardus* in bonis suis liberis & solutis, scilicet VI. mansit apud villam *Steynbach* fitis, redditus quatuor marcarum *Colon.* designavit, & recepit a nobis in castrense feudum; quod ipse, & sui post eum heredes deservire tenebuntur fideliter, ut Castrenses.

In cuius rei testimonium Sigillum nostrum presentibus Litteris est appensum. Actum *Afchaffenburg*, Idus Augusti Anno Domini MCCCXVII.

13. Aug.

CXXV.

MANDATVM Imperatoris ad Iudeos Spirenses, de solvenda Moguntino decima *Steur.e.*

An. 1317.

LVDEWICVS D. G. *Romanorum Rex* semper Augustus. Univerfis Iudeis *Spirensibus*, Camere sue Servis gratiam suam. Volumus, & universitati vestre firmiter iungimus & mandamus, quatenus Venerabili PETRO Archiepisco-

V

episco-

episcopo *Maguntino* de decima *Sture* vestre, prout eandem sibi singulis annis dare de iure tenemini, satisfaciatis, impedimento cessante quolibet, integraliter & complete. Sic facientes, ne sitis eiusdem Archiepiscopi iurium neglectores, ob quod idem Archiepiscopus coram nobis de cetero conqueri teneatur.

29 Nov.

Datum *Heidelberg* XIII Kal. Decembris. Regni nostriani tertio.

CXXVI.

„DE *Advocacia* in *Sunnenburnen*.
[*Sonborn im Freygericht.*]

An. 1318.

NOVERINT universi, quos nosse fuerit oportu-
num, Quod ego MARKELO dictus *Mor*, miles, Ad-
vocaciam meam in *Sunneburnen*, & ius ipsius Advocacie, quod
michi comperit & competere poterit in eadem; quam ab Ho-
norabili viro Dno Preposito Ecclesie *Aschaffenh.* hucusque in
feodo habui & possedi, de consensu & bona voluntate CON-
RADI filii mei, Militis, & KVNEGVNDIS filie mee, relicte
quondam CONRADI dicti *Wysse* * Militis, vendidi & vendo
per presentes, Honorabilibus Decano & Capitulo ecclesie
* *Weiss.* *Aschaff.* predictae pro XVI libris *Hallensium* legalium & bono-
rum tradite michi pecunie & solute. Resignans ipsam Ad-
vocaciam ad manus ipsius Dni Prepositi, & renuntians simpli-
citer & precise in his scriptis omni iuri quod michi comperit
in eadem.

Promittens quoque specialiter & expresse, ad hoc tenere
Kunegundim meam filiam - -, cui assignaveram Advocaciam
antedictam nomine Dotis habendam, quod ipsa renuntiabit om-
ni iuri quod habere videtur in eadem; & quod iurabit, tactis
manu propria sacrosanctis Sanctorum Reliquiis, dictam Advo-
caciam nunquam repetere, nec per se vel per aliquem alium,
aut alias impedire dictos Decanum & Capitulum aliquo inge-
nio

nio vel cautela, quo minus ipsi valeant predictorum bonorum seu Advocacie possessione gaudere pacifica & quieta.

Et ut eos de predictis omnibus, & de warandia debita & consueta certos faciam & securos, Fideiussores eis posui subnatos; videlicet WORTWINVM, filium quondam HEINRICI Sculteti; CONRADVM filium Patruī sui, & HENRICVM de *Wafen in Babenhufen*, Armigeros, & quemlibet eorum in solidum; qui omnes, si in aliquo premisorum negligens fuero, intrabunt *Aschaffenburg*, tam diu more fideiussorio commesturi, donec omnia neglecta per me vel per heredes meos, reformatā fuerint modo & completa.

In cuius rei testimonium presens scriptum eis dedi Strenui viri FRIDERICI Sculteti in *Babenhufen* Militis, & CONRADI filii sui Armigeri predicti, Sigillorum munimine roboratum. Que & nos *Fridericus & Conradus* . . ad preces prefati *Markelonis* apposuimus huic scripto.

Nos quoque fideiussores prescripti recognoscimus sub Sigillis predictorum *Friderici & Conradi*, sicut predicatur nos esse fideiussorie obligatos & fideiussionis debitum, si necesse fuerit, fideliter adimplere. Testes huius facti sunt

MENGOTVS Plebanus in *Babenhufen*.

CONRADVS dictus *Draboto*.

FRIDERICVS Scultetus predictus. } Milites.

CONRADVS de *Wafen* Clericus,
& plures alii fide digni.

Datum Anno Domini MCCCXVIII, III Kal. Febr.

39 Jan.

CXXVII.

Recognitio feudalis.

An. 1318.

Ego ANDREAS de *Lapide* Miles recognosco publice in his scriptis; quod Vniuersa bona mea, propria & libe-

libera, videlicet villas *Rodenvels*, *Aldenburg*, & quidquid habeo in villa *Vohmerspach*, nec non Curiam meam in *Ietscheych*, Reverendo in X^o Patri ac Dno, D. PETRO See Mag. Sedis Archiepiscopo, & Ecclesie Maguntine resignavi, & resigno in his scriptis; ipsaque bona ab eodem . . . recepi in feodum, ac mei successores sive heredes legitimi tenere debent. —

1. Id. Datum *Maguntie* VIII Idus Iulii. Anno Domini MCCCXVIII.

CXXVIII.

TRACTATUS *super Castro Rauschenberg, inter Falkensteinium Dynastiam, & Com. de Ziegenhain.*

An. 1318.

TENORE presentium universis & singulis innotescat, quod inter Nobiles, Dn. PHILIPPUM seniore, Dominum in *Alincinberg*, Dnam METHILDIM suam coniugem: Dn. IOHANNEM Comitem de *Zygenhain*, & Dnam LVCARDIM suam coniugem, per communes hinc inde ipsorum Castrenses & Amicos, dicendo breviter, ut sequitur est tractatum. Videlicet, quod ipsa Dna METHILDIS, primo omnibus & singulis bonis, propriis, hereditariis, & feodalibus, emptis per predictum Dn. Philippum ante eam, vel apud eam, vel inantea emendis; Item illis Centum marcarum redditibus in *Hobungen* villa, & bonis eidem adjacentibus assignatis & deputatis, resignavit & renunciavit, verbis, signis & modis ad hoc requisitis, simpliciter & in totum.

SECUNDO, quod predictus Dns. Philippus & Dna Methildis sua conthoralis dimidiam partem Castri & Opidi *Ruschemberg*: ITEM centum marcarum redditus denar. *Colon.*, tribus *Halsenibus* pro denario computatis, accipiendos in hunc modum; videlicet XXX & tres marcas de Precaria seu *Stura*; quas Opidani in *Ruschemberg* dabunt; ITEM VII marcas de thelonio ibidem,

dem, ITEM in *Erkirsdorf* VII libras denar. *Marpurgensis* monete, ITEM in *Hatpach* tres libras eiusdem monete, Item XXV maldrorum tritici redditus spectancium in *Ruschinberg*, ITEM in *Warabe* & in *Erkirsdorf* XXX maldrorum siliginis redditus, ITEM in eisdem villis XL maldra redditus avene; & si quid defecerit in his duabus villis de his fructibus, hoc de allodio in *Ruschinberg* debet suppleri; exercituum & grandinum dampnis duntaxat exceptis; possidebunt & habebunt pacifice in hunc modum, quod altero eorum decedente sine Pueris, genitis ab ipsis simul, superstes ipsam dimidietatem Castris & Opidi, & centum marcarum redditus prescriptos possidebit pacifice temporibus sue vite. Ambobus autem defunctis, *Ruschinberg* castrum, & opidum, cum redditibus prenotatis prefato IOHANNI Comiti & suis coheredibus solute & libere remanebunt. Habent autem posse plenarium iidem Comes & sui coheredes, prefatum castrum, opidum & redditus pro sepe dictis Dno *Philippo*, Dna *Metilde*, & ipsorum puerum vel pueros, si quem vel quos simul procreaverint, redimendi pro mille marcis denariorum legalium, quandocunque ipsis placuerit, & bonorum.

ITEM sepe dicti D. *Philippus* & Dna *Metildis* debent habere unum Officiatum, qui eque ius habeat agendi & disponendi infra muros castris & opidi *Ruschinberg*, prout Officiatus Comitis prenarrati. Habebunt autem unum Portenarium, & unum Turris custodem in sepe nominato castro, suis propriis in expensis. Ceteris omnibus & singulis infra & extra muros *Ruschinberg*, prelibatis Comiti & suis coheredibus remanentibus libere & solute. Testes huius sunt:

Strenui Milites

CYNRADVS de *Muschenheim*. CRAFTO de *Beldersheim* iunior. IOHANNES *Ritefil*. LUDWIGVS de *Heimbach*. WIGANDVS de *Sygerarteshusen*. HARTMANNVS. IOHANNES Notarius Dominorum predictorum, & WIGANDVS dictus *Hockemut*, & alii plures fide digni.

Vt igitur omnia & singula prenarrata a nobis & nostris heredibus observentur inconculse, presentes Litteras super eis confectas Sigillorum nostrorum * robore iussimus solidari. Actum & datum Anno Domini MCCCXVIII, pridie Idus Octobris.

* *Affixa sunt Diplomati sigilla tria. I) PHILIPPI Dni in Minzenberg. [Ihm decidit.] III) IOHANNIS Com. de Ziegenhain, quod est memorabile; cum tesseram horum Comitum veterem non modo, [Capram quasi pendentem in aere, alis expansis & cauda liliata.] sed insuper recentiore, (Scutum transverse divisum, in cuius area superiori stella, ipsius animalis pectus occupans) atque sic veterem & novam coniunctim, representet. Quandoquidem alias sub medium seculi XIV Ziegenhainios Capram haud amplius gestasse, observavi. Interea indagari meretur causa, ob quam antiquissimum familie sue symbolum deseruerint, locoque illius asserverint tam simplex quid, quale Scutum Comitatus Ziegenhain in armis Hassiacis hodiernum est.*

CXXIX.

Qualiter expiatum a Milite de Saltza & Sociis fuerit. Nefas, ob comprehensum Halberstadensem Episcopum ALBERTVM.

An. 1318.

[p. 643. ante n. 6.]

NOS FRIDERICVS Miles, Dominus de Saltza, OTTO de Vanre, FRIDERICVS & ALBERTVS fratres, Domini in Wangenheim. Recognoscimus, & ad cunctorum noticiam cupimus devenire, quod XV marcarum redditus, qui dantur de bonis nostris liberis & propriis, in Villis nostris Walderst. & Kelbertveld, resignavimus, transmisimus, & transmittimus per presentes Venerabili in Xpo Patriac Domino nostro, Dno PETRO Archiepiscopo, & Ecclesie sue Mogun-

Moguntine in Emendam & Satisfactionem debitam pro eo, quod Venerabilem Patrem ac Dominum Dn. ALBERTVM *Halberstadenfis* Ecclesie Episcopum oblivioſe olim captivavimus & temere, in maximum preiudicium ecclesiastice libertatis: Condicione siquidem huiusmodi interclusa, videlicet, quod dictarum XV marcarum redditus debemus una cum nostris heredibus iusto titulo feodi ab ipſo Dno nostro Archiepiscopo & Ecclesia Moguntina tamquam sui & Ecclesie sue predictae Vasalli & fideles servitores perpetuo possidere; ad quod nos astringimus fideliter per presentes.

Renunciavimus nichilominus eoram Prudentibus viris, HEINRICO de *Stalberg*, GISILBERTO dicto *Krislinge*, HEINRICO de *Rodeſtock* & NICOLAO de *Bildirsleibin* Magistris Consulum, ac coram ceteris Consulibus *Erfordensibus*, & presentibus renunciamus sine omni dolo omni Actioni seu impetitioni, que nobis competere potuissent contra predictum Dn. nostrum - - quovis modo, & maxime pro eo, quod causa sui & Ecclesie - - Moguntine supradictae, Electioni Regis LUDOVICI quondam in *Franckenfort* celebrate, una cum ipſo interfuimus sub magnis nostris dampnis, laboribus & expensis. Testes huius rei sunt Magistri Consulum & - - Consules supradicti *Erfordenses*. Et Honorabiles viri, Domini:

SIFRIDVS Scolaſticus ecclesie S. *Severi* Erford. Fr. BURCHARDVS Gardianus Fratrum Minorum Opidi predicti. Fr. HEINRICVS de *Basilea* Plebanus in *Mulburg*, & HUGO Provisor Allodii *Erfordensis*; nec non honestus vir HARTVNGVS de *Smedestet* Civis *Erf.* GERNOVDVS de *Heyligen*, & dictus *Stiger*, nostri servitores, cum pluribus aliis fide dignis.

In cuius rei amplioſorem certitudinem hanc Litteram dedimus, nostris Sigillis fideliter communitam. Datum & actum *Erfordie*, Anno Domini MCCCXVIII, in octava B. *Stephani Mart.* m. Dn.

CXXX.

CXXX.

D. PETRI, *Archiepiscopi Mogunt.* TESTAMEN-
TVM prius.

An. 1319. XXI Febr.

IN NOMINE DOMINI NOSTRI IHV XPI Amen.

PETRVS *Dei gratia Sancte Moguntine Sedis Archiepiscopus, sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius.*
Quia omnes stabimus ante tribunal XPI, recepturi prout in corpore gessimus, sive bonum fuerit sive malum; unde oportet, nos diem messionis extreme, misericordie operibus prevenire; ac nostrorum intuitu peccatorum seminare in terris, quod concedente Domino multiplicato fructu colligere valeamus in celis.

Igitur, quia opera que facimus, de nobis testimonium perhibent veritati; Nichil etiam sit morte certius, & nichil incertius hora mortis; hinc est, quod de Novissimis cogitantes, sani mente & corpore extremam nostram Voluntatem, de his que in Bonis propriis seu in peculio obtinemus, & non de rebus Ecclesie nostre Moguntine; prout infrascriptum est, in presenti nostra pagina taliter duximus ordinandum:

In primis damus, donamus, legamus & deputamus Ecclesie nostre *Moguntine* Redditus annuos quinquaginta maldrorum siliginis mensure Magunt., quorum maldrorum XX pro nostro Anniversario in ecclesia Mag. perpetuo peragendo, sicut pro predecessores nostris hactenus peragi consueverunt, presentibus deputamus.

ITEM donamus & deputamus redditus quinquaginta maldrorum siliginis eiusdem mensure, ad dotandam Capellam que ad presens construitur immediate apud *hostium* per quod itur ad ambitum ecclesie nostre, versus ecclesiam S. Marie; que capella in honore *Omnium Sanctorum* consecrabitur.

Confer Elenchum Vicariorum Sedis metrop. T. II. p. 784.

ITEM

ITEM predictæ ecclesiæ nostre - - damus, donamus, legamus & deputamus *Caput bte Margarete Virg.*, unam Crucem auream, que fuit cum predicto capite de *Erenfels* * in Maguntiam apportata; unum Calicem aureum cum gemmis preciosis; Cathedram nostram pretiosam. †

* *Arx, sita in monte ad dextrum Rheni litus, infra villam Loth; ubi Maguntini Principes frequenter residebant. Dudum desolata.*

† Cathedra „*proprie est sedes, seu sessio honestior & augustior Episcoporum in ecclesia, ceteris aliorum presbyterorum sedibus excelior.* DE YK.

Dono autem tulit eam a IOANNI Bohemiz R. pro impenso eidem, an. 1311, munere coronationis.

ITEM baculum nostrum Pastoralem argenteum; Insulam nostram rubeam cum perlis & corallis. Annulum nostrum Episcopalem cum saphiro: Vestimenta & preparamenta nostra missalia, que, exceptis melioribus preparamentis nostris, plus valebunt; Que omnia debent semper in nostra Mag. ecclesia remanere, nec alienari quoquo modo; & Successores nostri qui pro tempore fuerint, vel alii Episcopi orthodoxi, quando personaliter celebrant in ecclesia Maguntina, pro maiori ornatu illius diei predictis licite uti possunt.

ITEM damus, legamus, donamus & deputamus meliora preparamenta nostra, cum tribus annulis, videlicet rubino, saphiro & smaragdo; baculum nostrum pastorem ligneum, insulam meliorem, & parvam crucem nostram auream pectoralem universis nostris Successoribus qui p. t. fuerint; ita quod quilibet successorum nostrorum de non alienandis predictis preparamentis & clenodiis, & de relinquendis ipsis Capitulo Maguntino; & ipsum Capitulum suis successoribus presentandis corporale prester iuramentum publice in Capitulo. Adicientes, quod infrascripti Executores nostre ultime voluntatis nulla clenodia per nos data & legata ecclesiæ nostre - - dent eidem, nisi prius per Decanum & personas de Capitulo, quod non alienent, nec per Successores nostros alienari permittent ipsa clenodia vel preparamenta, prester iuramentum corporale, vel per Syndicum eorundem; De quibus unanimiter, ne

X

in

in oblivionem elabantur, publica fieri volumus instrumenta, que, Sigillo Capituli sigillata, in Archivo ecclesie nostre perpetuo referventur.

Piam eximiamque Nostræ liberalitatem Necrologium ad V. Nonas Junii his consignavit verbis: Venerabilis Pater, PETRVS de Treveri, Archi-

episcopus Moguntinus, qui rexit Ecclesiam honeste quatuordecim annis & V mensibus; multiplici ornatu eam decorando & redditus Episcopales quam plurimum augmentando.

ITEM damus, legamus & deputamus redditus triginta maldrorum siliginis mensure predictæ, pro facienda Pauperibus communi elemosina sive Spenda annis singulis in die nostri Anniversarii; cuius elemosine sive spende executorem sive distributorem esse volumus Cappellanum qui predictam Capellam, de bonis nostris ut premititur dotatam, obtinebit; in quo si idem Capellanus esset negligens, vel remissus ulla vice; volumus quod eoipso cadat ab omni iure quod sibi in capella huiusmodi competeat; & ipsa capella, cuius provisio ad Decanum eccl. Mag. pertinere debet, per eundem Decanum alteri, actu Presbitero, libere conferatur, cum omni onere supradicto.

ITEM Collegiatis ecclesiis intra & prope civitatem Moguntinam, videlicet Sci Petri, S. Stephani, S. Victoris, & Scæ Mariæ ad gradus, * cuiuslibet alias dedimus & persolvimus quinquaginta libras Hallensium. Item Scæ Mariæ in campis, S. Iohannis, & S. Mauricii ecclesiis cuiuslibet XXV libras Hallensium alias dedimus & persolvimus ad comparandum redditus annuos, de quibus singule ecclesie singula Festa nunc peragunt; que Festa in Litteris ipsarum ecclesiarum quas super eo dederunt, nominantur; & post nostrum obitum Anniversarium nostrum peragere tenebuntur.

* Sumptuosissimum an. 1733 altare maius hoc in Templo constructum est; Cum igitur Ara pristina debebat moveri, repertum in eius sepulchro fuit testimonium consecrationis; quo discimus, Dn. Petrum illum dedicasse. Scheda tenor:

„Nos PETRVS D. G. Scæ Moguntine Sedis Archiepiscopus; Sacri Imperii
„per Germ. Archiepiscopus. Tam presentibus quam futuris posteritatibus
consta-

„constare volentes profiteamur, quod nos hoc Altare, cum totali Monasterio *
 „consecravimus divina annuente gratia, in honorem Domini nostri IHV XPI
 „& gloriose Virginis eius matris Marie & omnium Sanctorum, die Dominica
 „occurrente infra octavam natiuitatis bte Marie virginis, que erat II Idus
 „Septembris, Anno eiusdem Dni nostri IHV XPI MCCCXI. In cuius rei
 „evidens testimonium hoc scriptum Sigilli nostri munimine fecimus roborari.
 „Datum anno & die predictis.

* Monasterium *Canonicorum* hic intelligitur.

ITEM nunc damus, donamus — — Sci *Petri*, S. *Stephani*, S. *Victoris*, & S. *Marie* ad gradus ecclesiis - - predictis cuilibet quadraginta libras *Hall.*, ut sic, cum L. libris alias cuilibet ipsarum datis, - - L. marce denariorum *Coloniensium* fiant. ITEM Sce *Marie* in campis, S. *Iohannis*, & S. *Mauricii* ecclesiis *Magunt.* cuilibet nunc damus - - & deputamus viginti libras *Hallensium*; & sic cum XXV libris alias cuilibet ipsarum datis, XXV marce fiant denariorum *Colon.* predictorum. ITEM nunc damus - - Sci *Ginolfi* Mog. & *Pinguenfi* ecclesiis cuilibet XXV marcas denariorum, ad comparandum redditus annuos pro Anniversario nostro, in ipsis, & omnibus Collegiatis ecclesiis predictis, Septimoque & Tricesimo, perpetuo peragendis.

ITEM alias dedimus & comparavimus ecclesie *Aschaffenburgensi* quinque libras *Hallensium* redditus pro nostro anniversario in ipsa ecclesia perpetuo peragendo. ITEM damus legamus & deputamus cuilibet Collegiarum predictorum unum pannum sericeum pro Casula facienda; quos pannos infra scripti Executores nostre ultime voluntatis inter ipsas ecclesias distribuent, prout secundum statum earum viderint expedire.

ITEM cuilibet Monasteriorum & domorum Monachorum, Monialium, cuiuscunque sint Ordinis vel Status, sive Mendicantes sive non mendicantes existant, in civitate *Maguntina*, & per *Ringauviam*, ac S. *Ruperti*, & in *Engeltal*, & in *Ingeinbeimerbusen* † unum pannum sericeum pro una casula facienda, aut duas marcas denariorum *Colon.* si fortassis defectus pannorum huiusmodi haberetur. ITEM ecclesie *Pinguenfi* unum par de nostris - - missalibus vestimentis.

† inogni-
tum.

ITEM domum nostram in *Frankenford*, quam Serenissimus Dominus HEINRICVS Romanorum Imperator, tunc Rom. Rex, non contemplatione Ecclesie nostre, sed *Personae nostre tantum*, nobis perpetua donatione dedit libere, & donauit, damus — & deputamus ecclesiis S. *Bartholomei* & *Sce Marie* in *Frankenford*; ita quod Personae earundem ecclesiarum quater in anno post obitum nostrum, nostram solempniter peragant memoriam in perpetuum; & de Censu domus eiusdem, bte *Marie Magdalene* ibidem & in *Padenbusen* Sanctimonialium monasteriis seu Conuentibus, cuilibet eorum dent duas libras *Hall.* annis singulis pro nostro anniversario in ipsis monasteriis perpetuo peragendo. Residuum ecclesiis S. *Bartholomei* & S. *Mariae* remaneat; quater in anno ut premittitur in *Presentias* convertendum.

ITEM damus, donamus, legamus & deputamus centum marcas argenti ad emendum redditus pro Infirmis in Hospitali quod in *Miltenberg* construximus, * sustentandis.

* *Notitia noua, de qua hactenus non consistit.*

ITEM monasteriis in *Maguntia* & per *Rinkoviam* dedimus alias trecentas marcas denar. *Colon.*, cum quibus Religiosus vir, WILHELMVS Abbas *Eberbacensis*, redditus alias emit & comparavit, & inter ipsa monasteria distribuit sicut sibi tunc commissimus, prout Littere super hoc confecte declarant, pro anniversario in ipsis perpetuo peragendo. Item idem Abbas ad hec tenetur, preter illam pecuniam, duarum marcarum redditus comparare *Nepti nostre* in *Dalen*, † qui redditus post eiusdem neptis nostre obitum ad Conuentum ibidem debent devolui ad augmentandam *pistanciam*, quam, de eo quod alias ipsis dedimus, habebunt in die nostri Anniversarii.

† *prope Magunt. Ord. Cist.*

ITEM — legamus — unum de melioribus pannis nostris sericeis seme aureis, cum omnibus libris *Mistalibus* & *Matutinalibus*, — ecclesie *Basiliensi*.

In memoriam hoc fecit, quod olim illic esset Episcopus.

ITEM

ITEM alias dedimus & persolvimus Ecclesiis & Monasteriis infraSCRIPTIS: See *Marie*, S. *Severi* & S. *Petri* Erfordensis; *Fritzlar*ensi, *Geysmar*ensi, *Heiligenstad* . . , *Northheim* . . , *Iechburg* . . , *Dorlon* . . , *Northusen*si, *Biberacensi*, *Oldensleyben* . . , *Homburg* . . , *Arnstete*, *Frankenhufen*, & *Albis Dominabus* in *Erford* cuilibet decem marcas argenti; & S. *Ciriaci* prope *Erford*, S. *Martini* in plurali, *Noxi operis* Erfordie, & *Ichtrigesbusen* cuilibet decem libras denar. *Colon.* pro comparandis redditibus annuis, pro anniversario nostro in ipsis perpetuo peragendo.

ITEM alias comparavimus, emimus & persolvimus tria maldra frumenti Erfordensis mensure, de quibus in die nostri Anniversarii singulis annis apud Ecclesiam S. *Marie* Erf. per Capitulum ibidem fieri debet pauperibus elemosina, sive Spenda communis. ITEM in *Ingelnheimbusen* & in *Ingelnheim* Sanctimonialium monasteriis cuilibet comparari volumus redditus duarum marcarum *Colon.* pro nostro anniversario in ipsis perpetuo peragendo.

ITEM ad Hospitale in *Pinguia* duarum marcarum redditus volumus comparari. ITEM damus — — monasterio *Eberbacensi* in *Rinkarvia* centum libras *Hall.* pro refectioe sive pectancia singulis annis in nostro anniversario per Conventum eiusdem monasterii perpetuo peragendo. Qui Conventus, si & quando in hoc negligens fuerit, volumus, quod illa vice redditus huiusmodi ad ecclesiam *Pinguensem* devolvatur, ad faciendum sicut de dicto monasterio est premissum.

ITEM S. *Albani*, & S. *Iacobi* prope Moguntiam, & S. *Iohannis* in *Rincgaurvia* monasteriorum conventibus cuilibet eorum L. marcas *Colon.* denar. pro comparandis redditibus annuis ad habendam refectioem sive pectanciam in Conventibus eorundem . . in die nostri anniversarii, in ipsis monasteriis perpetuo peragendi. ITEM monasterio in *Lorse* trium marcarum denar. *Colon.* redditus volumus comparari pro nostro anniversario in ipso . . perpetuo peragendo. ITEM damus

mus — — in *Moguntia & Aschaffenburg* Hospitalibus cuilibet eorum X marcas *Colon.* denar.

ITEM — — legamus & deputamus domibus *Predicatorum, Minorum, Augustinianorum & Carmelitarum* in *Maguntia* cuilibet earum X. marcas *Colon.* denar. pro nostri memoria in ipsis domibus peragenda.

ITEM *Magistro* HEINRICO de *Primar* Professori sacre Theologie damus X libras Hallensium. ITEM *Fratri* HEINRICO Confessori nostro, Ordinis S. Augustini damus X. marcas denar. *Colon.* ITEM *Fratri* THEODERICO Pincerne, * *Ordinis Fratrum Predicatorum* X. marcas denar. *Colon.*

* num ille
Theoder.
de Apol-
dia?

ITEM — — legamus & deputamus IOHANNI de *Treveri* Canonico *Maguntino* & Archidiacono in ecclesia *Treveren*si, Nepoti nostro, centum marcas, meliorem cyphum nostrum & meliorem annulum, post annulos ecclesie *Maguntine* & successoribus nostris deputatos.

ITEM damus, - - legamus & deputamus Nepotibus nostris de *Atzbald*, * & de *Ellingen*, † *Maguntine*, *Wormacien*sis, & aliarum ecclesiarum civitatis *Mog.* Canonicis, cuilibet eorum unum cyphum argenteum; quorum ciforum quilibet valere debet quinque marcas argenti.

* *Attentionem meretur expressio familia ex qua Petrus ortum duxit, genuina.*

† *Subintelligitur* NICOLAUS de *Ellingen*, factus an. 1318 *Prapostus* S. Stephani *Mog.* Quia vero hac *Prapositura* annexam tunc temporis habebat curam animarum; ipseque Nicolaus, cum 1320 designaretur *Prapostus* maior *Wormatiensis*, eam dimittere nollet; *Capitularium* *Scaphanitarum* aliqui, non sine triccis, processerunt ad electionem novam. Compromittendo in Confratrem seniore, ANTONIVM, nuncupatum ad *Rotam*: Qui proin, suo ac *Capituli* totius nomine, elegit, electumque, an. 1320 d. 3 Decembris, publicavit, SALMANNVM Walpodo, ex Patri-

Patritius Moguntinis: Ab adibus etiam de Clemanno, (sum Elemen *) dictum.

* Conf. Vol. I. *Rev. Mogg.* p. 81. § *Et id quidem.*

A cuiusmodi electionis actu NICOLAUS appellavit ad Sedem Apostolicam; inter gravamina cetera exponens, a) rem circa Praposituram quam adeptus esset Wormatiensem, nondum stare in tuto; eoquod Canonorum istorum pars inde appellasset. b) Stephanita ad electionem vocati non fuerint omnes. c) Intervenerint certa eos inter & Salmannum pacta illicita. d) Ipsos esse excommunicatos, tanquam contrafactores Statutorum synodaliu a Petro in Concubinarios editorum &c.

ITEM omnes libros nostros, de Iure, Medicina † & Philosophia dari volumus & distribui Nepotibus nostris Clericis, aptis ad studendum & dispositis, quorum distributionem Iohanni nepoti nostro predicto, cuilibet eorum prout est dispositus, committimus faciendam.

† *Hi codices utique respectum habent ad artem medicam, olim a Petro exercitam.*

ITEM Nepti nostre, uxori CRAFTONIS in *Maguntia*, damus legamus & deputamus centum libras *Hall*.

Heub! quod Craftonis non expresserit cognomen. Presumptive civitatis erat Patritius.

ITEM Servitoribus nostris legamus quingentas libras *Hall*, quarum centum dari debent IACOBO de *Lorrach* Pincerne. Centum NICOLAO & THOME, Hostiariis. Centum VLRICO Camerario & HEINRICO Ratori nostro. Residue ducente inter alios Servitores nostros, prout brevius vel longius servierunt, secundum discretionem Executorum nostre ultime voluntatis dividantur.

Trium, a serviciis eiusdem D. Petri existentium, qui tunc iam obierant, memoriam recolit Liber Animarum ecclesie Aschaffensb. PRIMI, ad Idus Aprilis, "HEINROTH de Seo Viscipio Basiliens. dioc. qui fuit famulus Camere Dni

„Dni PETRI Archiep. Mogunt., qui sepultus est in ambitu
„ecclesie nostre. Qui nobis dedit carratam vini *Franci* in
„redditus annuos convertendos,

SECUNDI, *ad XV. Kal. Aug.* „THILMANNVS magi-
ster Coquine Dni PETRI Archiep. Mogunt. anno . .
MCCCXIII in vigilia *Bartholomei* Ap. Qui contulit ad usum
presentium VI marcas puri argenti pro redditibus comparan-
dis, quas ecclesia recepit ab HEILMANNO Decano . .

TERTII: CONRADVS *Stuckelin* presbiter Vicarius Eccl.
Basiliensis, & magister Coquine Dni PETRI - - an-
no . . MCCCXV. XIII Kal. Aug. Qui dedit ecclesie nostre
XX libras *Hall.* ad comparandum Redditus pro suo anniver-
sario in perpetuum peragendo.

ITEM, omnes, quibus hic per nos data legata seu depu-
tata est pecunia pro Redditibus comparandis, infra unum an-
num a tempore publicationis huius nostre ultime voluntatis
post nostrum obitum faciende, comparare tales redditus tene-
buntur, alioquin eis qui hoc non fecerunt, Executores vo-
luntatis nostre infrascripti ad tradendum pecuniam legatam mi-
nime teneantur, sed ipsam inter pauperes & mendicos distri-
buent, & in alios usus pios convertent, sicut viderint expe-
dire.

Executores quoque nostre ultime voluntatis in prescriptis
facimus, & presentibus deputamus, Religiosum virum WIL-
HELMVM Abbatem in *Eberbach* Ord. Cisterc. Nobilem vi-
rum HERMANNVM de *Hohenfels* Affinem nostrum;

*Vtinam de hac affinitate constaret propius; eo quod Hohen-
felsii fuerint Dynasta, Petrus vero ex gente Trevirorum
privatus.*

EBERHARDVM (*de Lapide*) Cantorem, HEINRICVM de
Rodenstein, Northheimensem: IOHANNEM de *Treveri*, Sca-
Marie Erfordensis ecclesiarum Prepositos, Canonicos Magun-
tinos, & Strenuum virum CONRADVM de *Rudinsheim*; ita,
quod omnes, vel maior pars ipsorum si omnes convenire vel
con-

concordare non possent, predictam nostram voluntatem extremam exequantur fideliter, sicut de ipsis gerimus confidentiam specialem, ut coram districto Iudice de hoc possint reddere debitam rationem. Nec per hanc Ordinationem nostram, ordinationi alias in diocesi *Trevirensi* per nos facte, neque per illam isti, volumus in aliquo derogari.

Et nos predicti, WILHELMVS Abbas in *Eberbach* HERMANNVS de *Hohenfels* EBERHARDVS Cantor HEINRICVS de *Rodenstein* IOHANNES de *Treveri* & CONRADVS de *Rudinsheim* recognoscimus, executionem premisorum in nos recepisse, & ipsa velle pro posse & nosse fideliter exequi, sicut de hoc DEO possimus in districto iudicio respondere. In evidens quoque testimonium sigilla nostra, una cum Sigillo Venerabilis in Xpo Patris ac Domini nostri, Dni PETRI Archiepiscopi Maguntini supradicti, duximus presentibus appendenda.

Datum *Maguntie* sub Sigillo nostro. IX Kal. Martii Anno Domini MCCC decimo nono. Predicta - - legata, donata & deputata, ipsi Executores invenient & recipient in Castro *Erenfels*, & in curia *Eberbacensi* in *Maguntia*. Datum ut supra.

CXXXI.

Pactum commune, de sumptibus Litis simultanee ferendis.

An. 1319.

VNIVERSIS presencium inspectoribus. Nos *Fra-^{ex Augr.}*ter BERTHOLDVS de *Buches*, Commendator, acceteri Fratres Domus Teuthonice prope *Marpurg* ex una, & nos Prior, Magistra totusque Conventus monasterii in *Aldenburg* - - ex parte altera, notum facimus tenore presencium, publice protestantes; Quod super Causa quam movemus, seu movere intendimus coram quibuscunque Iudicibus, ecclesiasticis vel

Y

vel mundanis, contra pueros seu heredes quondam dicti *Milcheling* de *Gyzen* Militis, occasione cuiusdam annue pensionis, competentem nobis Partibus legitime in villa *Luzelinden*, de Curia dicta in vulgo *der Gradihoiv*, & de bonis dependentibus ab eadem, simul expensas necessarias absque omni dolo & fraude tolerare volumus & debemus; nec una pars sine alia compositionem aliquam inire debet, nec poterit aliquatenus, de facto vel de iure. Amotis omnibus occasionibus penitus, & exclusis.

In cuius rei testimonium nos Commendator & Fratres predicti, pro nobis sigillum Domus nostre, & nos Prior Magistra & Conventus - - nobis, sigillum nostri Monasterii presentibus apposuimus in testimonium premissorum. Datum & actum Anno Domini M CCC XIX. Feria IIII post Dominicam *Inuocavit*.

47. Febr.

CXXXII.

Differentia inter Capitulum B. V. Wezlarie & Solmenses amabili tractatu composita.

An. 1319.

ex Antogr.

AD uniuersorum noticiam tenore prefencium perducatur, Quod cum inter nos HERMANNVM de Solmisse, Canonicum ecclesie Sci *Castoris* in *Confluentia*, IOHANNEM Comitem de *Solmisse*, ac THEODERICVM fratrem eiusdem Comitis, pronobis, & Nobilibus Matronis, KONEGVNDE Domina de *Kempenich*, & ALHEIDE Canonica *Vilicense*, sororibus mei *Hermanni* predicti ex una, & Honorabiles viros Dnos Decanum & Capitulum Eccl. *Wetlar.* ex parte altera, super Redditibus XVI maldrorum filiginis - -, & perceptione eorundem, cedencium singulis annis cum suis pertinentiis de certis bonis, in villis *Burchsolmisse*, *superiori Solmisse*, & *Diesfinbach* sitis, discordia seu questionis materia verteretur; nostrorum hinc inde Amicorum consilio mediante subscripta amabili-

cabilis composicio intervenit, quod ad sopiendum omnem discordiam hactenus inter nos habitam, tam de perceptis per nos temporibus discordie, quam pro revendicione predictorum reddituum; nos predictis Decano & Capitulo Centum & decem marcas denar. *Colon.* legalium & bonorum, - - - pro medietate in festo Nativitatis Domini nunc instanti, & pro parte altera in festo eiusdem Nativitatis ex tunc anno revoluto proxime subsequenti, presentabimus & integraliter persolvemus.

Pro quorum solucione predictis terminis facienda, deputamus & assignamus eisdem, Honestos viros GOTTFRIDVM de *Kalsmunt*, GERLACVM *Cruch de Lune*, HENRICVM *Creyz* Milites; CONRADVM *Creipechir* Rectorem ecclesie S. *Georgii* iuxta *Brunenvels*, GERLACVM *Monich*, CRAFTONEM de *Svrapach*, REINBOLDVM *Gul*, HENRICVM *Marolf*, Armigeros, & quemlibet eorum in solidum fideiussores. Qui, si in aliquo terminorum predictorum negligentes inveniremur, quod absit, moniti, hospiciam in Opido *Wetflar.*, per eisdem Decanum & Cap. eis demonstrandum, intrabunt; ibidem quilibet in persona propria, vel ex causa rationabili ipsorum aliquo inpedito, Armiger cum uno Equo, more fideiussorum commessaciones faciendo, & inde nullatenus recessuri, donec dicta pecunia in utroque solucionis termino per nos seu per nostros heredes primitus persolvatur.

Est etiam adiectum, quod si dictorum fideiussorum aliquis decederet, vel agendo in remotis moneri faciliter, seu quocunque alio legitimo inpedimento obstante in hac parte debitum sue fideiussionis prestare non posset; nos infra mensem ex tunc loco eiusdem debemus substituere alium eque bonum. Quod si non faciemus, alii fideiussores predicti, moniti, in loco & omnimodo prout supra expressum est, commessaciones facient tam diu, donec loco suorum confideiussorum taliter deficiencium substituantur fideiussores alii eque boni.

Premisimus etiam, & promittimus indempnes reddere fideiussores nostros predictos sub fidei prestacione, & relevare Decanum & Capit. memoratos ab omni inpeticione, que pos-

set fieri de facto vel de iure eisdem, per Honorab. Matronas *Kunegindim & Albeidim* predictas, & omnes nostros heredes, seu alios quoscunque. Compositionem quoque huiusmodi, renunciando omnibus exceptionibus Iuris canonici & civilis, servabimus inviolabilem & illesam. Nec non sub fide prestita volumus & debemus Ecclesiam *Wetlar.* & personas singulas eiusdem, in omni favore, amicitia & reverencia confovere.

Et in omnium testimonium ac robur evidens premissorum, damus presentes Litteras Decano & Capitulo predictis. Sigillis, nostri scilicet *Hermani* * & *Iohannis* † predictorum, quibus ego *Theodericus* sum contentus, nec non Sigillo civitatis *Wetlar.* ad nostras & pred. nostrorum fideiussorum preces appenso, communitas.

Nosque Fideiussores - - omnes & singuli, sub appensione sigillorum predictorum fide prestita corporali recognoscimus, nos facturos commessiones modis supra expressis, si hoc necessitas postulet & requirat. Et nos Iudices, Scabini & Consules *Wetlarienses* fatemur, ad preces Dominorum & fideiussorum singulorum predictorum nos sigillum . . nostre Civitatis presentibus appendisse. Datum Anno Domini *M. CCC. Decimo nono.* In vigilia bti *Iohannis* Baptiste.

* *Canonicos, alia quantumvis prosapia natos, nihil mundani suis in Sigillis ostentare constat; Sed semper tale aliquid, quod compositum est ad statum ecclesiasticum. Tanto magis admirationem meam subiit, ipsum HERMANNVM videre, Comitis secularis adinstar. Equo veloci, stricto gladio, petore per Scutum Solmense oblecto, insidentem. His circumscriptis verbis:*

S. HERMANNI DE SOLMISSE CAN.
S. CASTORIS I. CONFL.

In eo tamen, Clericorum Illustrum recepto tunc temporis mori se conformavit, quod, solum exprimendo particulam de, a statu Comitis nativo abstraxerit.

† Istius, est in forma ordinaria.

S. IOHANNIS COMITIS DE SOLMISSE.

CXXXIII.

CXXXIII.

TESTAMENTVM

*Rmi PETRI posterius, præter diversitatem in multis,
uberiorem suggerens notitiam circa parentelam.*

An. 1319. XXV Aug.

IN NOMINE DOMINI AMEN. NOS PETRVS. . . *ex Autogr.*
Sce Magunt. Sedis Archiepiscopus . . . . Considerantes
quod nichil morte cercius, hora autem mortis nichil incercius;
Sani itaque mente & corpore extremam nostram voluntatem
de his que in bonis propriis seu in peculio proprio habemus,
non de rebus Ecclesie nostre Maguntine, prout infra scriptum
est in presenti . . pagina, duximus ordinandum.

In primis igitur Eccl. n. Magunt. assignamus legamus &
donamus Redditus annuos (50) maldrorum filiginis, pro
nostro Anniversario, eodem modo sicut in die obitus nostri,
Septimo videlicet & Tricesimo annis singulis . . . peragenda.
ITEM . . & legamus Redditus (50) maldr. filig. . . ad do-
tandum Capellam que iuxta apotecam EKEHARDI construe-
tur, & in honorem omnium Sanctorum consecrabitur.
ITEM damus . . . Caput bte *Margarethe*, unam crucem au-
ream que fuit . . . , cum gemmis preciosis. ITEM Ba-
culum nostrum pastorem argenteum, Insulam . . rubeam
cum perlis & corallis, Anulum . . episcopalem cum saphiro;
Vestimenta & preparamenta missalia, que exceptis melioribus
. . plus valebunt. Meliora vero prepar. . cum tribus anulis
melioribus, videl. Rubino, saphiro & smaragdo: Baculum
past. ligneum, Insulam meliorem, & parvam crucem nostram
pectoralem damus . . universis nostris Successoribus . . ;
Ita quod quilibet . . de non alienandis dictis prepar. & clenodis
corporale prester iuramentum publice in Capitulo Ma-
guntino.

Y 3

ITEM

ITEM damus . . ceteris Ecclesiis Collegiatis intra & prope Maguntiam, videl. S. Petri . . . . . quinquaginta marcas denar. Colon. pro comparandis redditibus ad nostrum Anniversarium . . . peragendum; Et cuilibet earum . . legamus unum pannum sericeum pro Casula faciendâ; quos panos infrascripti Executores . . . inter ipsas Ecclesias distribuent, prout secundum statum earum viderint expedire.

ITEM adicimus quod cuilibet monasterio Monachorum & Monialium, cuiuscunque sint status, sive Mendicantes sive non mend. . existant, in Civitate Maguntina & per *Rinkogiam*, detur similiter pannus sericeus pro una Casula faciendâ.

ITEM, volentes pro cultu Divino augmentando Prebendarum & Canonicorum, nimirum in Ecclesia Sci *Gyngholfi* . . augere, eidem . . legamus LXXX maldra sil. & duas carratas vini *franci* in annuis redditibus pro quatuor Prebendis, conferendis actu Sacerdotibus instituendis in eadem.

ITEM damus Ecclesie S. *Mauricii* . . redditus unius carate vini *franci*. Qui redditus annui supradicti omnes . . . , cum redd. XXX maldrorum sil. ad *Spendam* annuam in die Anniversarii nostri inferius deputatis, recipientur annis singulis de redditibus quos de propria nostra pecunia proprietatis tytulo emimus a Nobili viro POPONE Comite de *Eberstein*; ELIZABET, Relicta quondam CONRADI de *Hohenloch*, ab VL-RICO de *Bikenbach*, & a CONRADO Comite de *Vehingen* in villis *Eschebach* inf. *Eschebach* superiori; in *Wilbach*, in *Wyskerre*, in *Sulburg* & in *Massenheim*: Hoc adiecto, quod quidquid de redditibus predictarum villarum ad nos pertinentibus ultra redditus per nos legatos . . . ut premittitur, quise ad ducenta & X maldra silig., & tres carratas vini extendunt annuatim, superfluxerit, nostris Successoribus imperpetuum derivetur; & hoc se extendit ad XX & unum maldra & tres modios siliginis, XLVIII ocellia avene, unam carratam & XXX quartalia vini, XI libras & VIII solidos cum dimidio *Hallensium* annis singulis; preter prata, silvas seu nemora; novalia & rubeta,
que

que in Contractu empcionis predictæ ad valorem ducentarum quinquaginta librar. *Hall.* fuerunt estimata.

ITEM damus Ecclesie *Pingvensi* unum par de nostris Episcopalibus missalibus vestimentis.

ITEM Domum nostram in *Frankenfurd*, quam Serenissimus Dns noster D. HENRICVS Rom. Imperator - - nobis perpetua donacione dedit, - - legamus ecclesie S. *Bartholomei* in *Frankenf.*, † Ita ut Persone eiusdem ecclesie quater in anno (*&c.*)

† In priori testamento comitem habebat ecclesiam S. *Maria*.

ITEM damus - - centum marcas *Colon.* denar. ad emendum Redditus pro Infirmis, degentibus in Hospitali quod in *Alildenberg* construximus, sustentandis.

ITEM Monasteriis Sanctimonialium in *Maguntia* & per *Rinkogiam* constitutis . . legamus CCC marcas - - quas inter ipsa . . distribuendas, Devoto nostro WILHELMO Abbati *Eberbacensi* dedimus - - & commissimus, prout iuxta mandatum quod a nobis recepit viderit expedire. Hoc adiecto, quod in quolibet Monasteriorum predictorum anniversarius noster - - perpetuo peragatur.

ITEM unum de melioribus pannis nostris sericeis sive aureis, cum omnibus libris Missalibus & Matutinalibus Ordinis *Basilienfis*, Ecclesie *Basilienfi* * damus & legamus.

* Hoc utique fecit in memoriam, quod illis fuerat Episcopus.

ITEM damus IOHANNI de TREVERI nepoti nostro, Canonico *Maguntino* centum marcas *Colon.* denar., Cyfum nostrum, & meliorem anulum post anulos Ecclesie *Magunt.* & Successoribus nostris assignatos.

ITEM Filiis Fratris nostri, videlicet PETRO & PAVLINO, ac filiis Sororis nostre, videl. FRIDERICO, HENRICO, & NYCOLAO, dictis *Butten*, damus & legamus cuilibet eorum

eorum centum libras *Hall*. Ceteris Nepotibus nostris, de *Treveri*, de *ATSPALT*, & de *Ellingen*, Mag: Wornat. & aliarum ecclesiarum Magunt. Canonicis . . legamus cuilibet eorum unum Cyfum argenteum, quos per pred. nepotem nostrum IOHANNEM inter ipsos iuxta suam discretionem dividi volumus; recepto prius a quolibet eorum, quod in memoriam nostri, singulis diebus quibus vixerit, dicat unum *De profundis* & unum *Pater noster* cum Collecta pro defunctis, corporaliter iuramento.

Similiter cuilibet Neptum nostrarum, videlicet de *Atspelt*, de *Mulibach*, in *Lucenburch* & in *Dubenvelt*; & quatuor alii in *Treveri*; videlicet KATERINE, ADELHEYDE, LORETHE, & iterum KATERINE., damus - - cuilibet earum unum cyfum argenteum, inter ipsas per pred. Io. de *Treveri* secundum suam discr. & arbitrium dividendos, ita quod quilibet ipsarum, nostram faciat memoriam cum quinque *Pater noster* singulis diebus quibus vivit.

ITEM damus & legamus domibus Predicatorum & Minorum in Maguntia cuilibet earum XX marcas *Colon*. denar. Domui Augustin. & domui Carmelitarum ibidem, cuilibet X marcas - - pro memoria nostra - - peragenda.

ITEM damus - - de bonis sive redditibus nostris predictis, Redditus XXX maldrorum fil. - - pro facienda pauperibus communi elemosina, que *Spenda* vulgariter dicitur, annis singulis in die Anniversarii nostri; cuius - - Spende executorum & distributorem esse volumus Capellanum qui pred. Capellam de bonis nostris utpremittitur dotandam, p. t. obtinebit.

ITEM omnes libros nostros de Iure (&c.)

ITEM ordinamus quod de pannis nostris sericeis, Sci *Paulini*, S. *Symeonis*, S. *Matthie*, S. *Martini*, Sce. *Marie* ad *Martires* in *Oren* monialibus: S. *Pauli*, S. *Katherine*, S. *Barbare*, ad *Penitentes*, S. *Gervasii*, ad *Pontem Leonis* ecclesius & monasteriis Treverensibus: Domibus Predic., Minorum, Augustin. & Carmelitarum ibidem; In *Bonewege* prope *Lucenburg*, ad *Vallem Sce. Marie*, & ad S. *Spiritum* in *Lucenburg*, cuilibet eorum detur

detur unus pannus sericeus pro casula facienda; quorum pannorum distributionem Iohanni de Treveri predicto, & ERNESTO * Preposito S. Severi Erfordensis, nepotibus nostris fideliter committimus faciendam; &, si forte panni sericei deficerent, volumus ut recipiantur *Baldekini*.

* cogn. de
Bilingen.

ITEM damus & legamus Quingentas libras Hallensium Servitoribus nostris, quarum centum dabuntur (Sc.)

ITEM adicimus, quod de bonis nostris mobilibus in *Hassia & Thuringia*, in qualibet infrascr. Ecclesiarum, videlicet *Fritzlariensi*, *Sce Marie, Severi & S. Petri Erford.*, *Heyligenst.* & *Northunensis*, Redditus quatuor marcarum comparentur si pred. bona - - mobilia sufficiunt; alioquin in tantum, in quantum - - sufficiunt in qualibet - -, comparentur pro nostro anniv. in ipsis perpetue peragendo.

ITEM damus - - Fratri THEODERICO Pincerne, Ordinis Predicatorum, *Confessori nostro* XX marcas *Colon.* denariorum.

ITEM Monasteriis Sanctimonialium in *Ingelheimerbusen & Ingelheim* dari & comparari volumus cuilibet - - duas marcas - - pro nostro anniversario peragendo.

ITEM ad Hospitalē in *Pingua* duarum marc. redditus volumus comparari. ITEM Monasterio *Eberbacensi* . . legamus centum libras *Hall.* - - - ITEM - - Monasteriis Sanctorum *Albani & Iacobi* extra muros *Mag.*, & monasterio Montis S. *Iohannis* in *Rinkogia* cuilibet . . L. marcas - - ad comparandum redditus - - - ITEM in *Maguntia* & in *Aischaffenb.* Hospitalibus - - X marcas - - -

ITEM adicimus, quod infrascripti Executores nostre voluntatis nulla Clenodia per nos data & legata Ecclesie nostro *Maguntine* dent eidem, nisi prius per Decanum & personas de Capitulo, quod non alienent, nec alienari per Successores nostros ipsa clenodia, vel etiam preparamenta permittant, prestetur iuramentum corporale; de quo iuramento, ne in obli-

Z

vionem

vionem elabatur, publicum fiat Instrumentum, quod Sigillo Capituli sigillatum, in ipsa Ecclesia perpetuo reservetur.

ITEM Executores huius nostre ultime voluntatis deputamus & facimus Honorabiles viros EBERHARDVM * Cantorem, HEINRICVM de *Rodenstein* Canonicum & Camerarium, IOHANNEM de *Treveri* dictum *Kirchoven* ** ERNESTVM Prepositum Ecclesie Sci *Severi* Erfordensis Nepotes nostros, Canonicos: IOHANNEM Capellanum nostrum, & Prebendarium Ecclesie Maguntine, Fratrem THEODERICVM *Pincernam*, Ordinis Predicatorum, Confessorem nostrum, SYFRI-
* de Lapide. P. 322.
 P. 324.
 1559.
DVM *Ringravium* Vicedominum nostrum in *Rinkogia*, CONRADVM de *Rudensheim*, Milites: Adicientes, ut in executione predicta, si Executores . . discordarent, id procedat, quod maior pars eorundem iuxta nostram ordinationem decreverit faciendum, minoris partis contradictione non obstante.

ITEM notificamus ipsis Executoribus seu Testamentariis nostris, & omnibus aliis quorum interest, quod Depositum nostrum; sive in pecunia, sive in clenodiis aureis, argenteis, sericeis, sive in rebus aliis quibuscunque consistat, in Curia quam Abbas & Conventus monasterii *Eberbacensis* habent in Civitate Maguntina, & in Castro nostro *Erenvels* debet inveniri.

ITEM ordinamus & volumus, ut, quicquid super ea que superius per nos ordinata sunt, donata & legata de rebus & bonis nostris, & clenodiis quibuscunque inventum fuerit & remanserit, hoc totum, loco vagarum restitutionum, cui-cunque faciendæ essent, in subsidium *Passagii Terre sancte* convertatur; In hunc modum, quod tres vel quatuor Armati, prout secundum possibilitatem rerum inventarum fieri poterit, ultra *Mare ad predictum passagium* transmittantur.

In membranula affixa leguntur adhuc seqq.

Nos PETRVS . . . Recognoscimus publice, & ad universorum noticiam volumus pervenire, Quod nos Testamentum

tum nostrum, five ultimam voluntatem nostram ordinavimus & conscribi fecimus in Littera Sigillo nostro conclusa, cui hec presens littera est annexa. Volentes & ordinantes expresse, ut - - - pro nostro testamento habeatur; &, si non valere potest ut Testamentum, quod valeat ut Codicilli, vel alio quocunque modo valere potest iure cuiuslibet ultime voluntatis.

Executores autem, qui communiter Testamentarii vocantur, ordinamus & facimus Honorabiles viros, Devotos & fideles nostros dilectos, EBERHARDVM Cantorem, & HEINRICVM de Rodenstein, Canonicum & Camerarium. IOHANNEM de Treveri, dictum de Kirchoven Canonicum, Nepotem nostrum. IOHANNEM de Treveri Capellanum nostrum Prebendarium Eccl. Maguntine. SIFRIDVM Ringravium Vicedominum nostrum in Rinkoia & CONRADVM de Rudensheim, Milites; Qui, contemplacione nostra predictam executionem sibi assumpserunt; &, quod eam explebunt & perficient fideliter, corporalem fidem loco iuramenti fecerunt. — In premissorum evidenciam pleniorum nostras Litteras prefatis Testamentariis tradimus, nostro, & eorum Sigillis communitas.

Nos vero Eberhardus Cantor, Heinrichus de Rodenstein, - - Iohannes de Treveri dictus Kirchoven - -, Ernestus Prepositus S. Severi Erford. & Iohannes de Treveri, Capellanus & Prebendarius - - -, Sifridus Ringravius Vicedominus in Rinkoia, & Conradus de Rudensheim Milites, antedicti, Recognoscimus & fatemur, quod executionem Testamenti seu ultime voluntatis Venerabilis - - Petri Ar. M. predicti nobis assumpsimus, &, quod eam explebimus & perficiemus cum omni fidelitate qua possumus, quilibet nostrum, loco iuramenti, fidem prestitit manualementem.

In cuius rei noticiam sigilla nostra cum Sigillo predicti Dni nostri presentibus duximus apponenda. Datum Anno * die VII Kal. Septembris.

* et tamen non exprimitur. Conferendo interim tenorem prioris Testamenti, non potest non esse idem annus 1319, d 25 Aug. VIII enim Kal. anni posteri Monacho iam unicefixerat.

CXXXIV.

Eberhardus de Randeck & Ida coniuges dant ipsorum Natæ, nuper Ioanni de Sigersberg (filio Wi-lemali) connubio iunctæ, 600 libras parvorum Turonens. in dotem.

An. 1319.

ex Autogr. **E**nch Eberhart von Randecken ein Ritter, und Ida *Exor* dun-
font allen, daz wir, Arnolde, Hern Johannes Son van
Sirsperch, Wilemalen eines Ritters, han gegeben Vinze-
len unser Dochter zu eime elichen Wibe; Und han Ime mit
Ir gegeben Ses hunderth Punt kleiner Tornoße, genger und ge-
ber, der zwene geldent einen Mezen penninich, also daz er u.
Si, und ir Erben doch solen teilen an allen dem Erbe und Eigene,
daz In vallen mach von mir Eberharten, u. Iden irer Mutter
vorgenanten; Also, wir beide nith insin, an allen Dingen, alzu
Vinzele unser Dochter darzu geboren ist, nach der gewanheit des
Landes die . . ses hundert Punt nith wider in zu werfene.

Das bis stethe si, so henken ich Eberhart . . min Ingeß-
gel an disen Briß; Und bitte minen Heren Graven Friderichen
von Liningen, des Man ich bin, und Hern Diderichen Rande-
kere minen Nach, und Hern Crippingen minen Swager, daz
Sie uch ir Ingeß. zu eime Urkunde daran henken. Und wir Gra-
ve Friderich (Hc.) Und wart der Briß gegeben, da man
zalte nach Cristes Geburde Druzen hundert und Funzen Jar,
des Mandages nach unser Browen dage der Zindersten. *

* *Conscriptio-
nel.*

CXXXV.

CXXXV.

„LITTERA confirmationis emptionis Castri Scho-
 „wenburg; cum amputatione questionis, quod ca-
 „strum idem a Comitibus Palat. Reni, tam-
 „quam ab ipsis in feudum dependens, non
 „possit vindicari.”

An. 1320.

Nos LVDEWICVS Dei Gratia Romanorum Rex
semper Augustus. Recognoscimus & ad universorum no-
 titiam volumus pervenire, quod propter grata & utilia obse-
 quia, que Venerabilis PETRVS Archiep. *Magunt.* Princeps
 & Secretarius noster karissimus iam dudum nobis fecit, & ad-
 huc nobis & Imperio frequenter impendit; Contractum illum
 emptionis de castro *Schorwenburg* & suis pertinenciis a pred.
 Archiep^o - - celebratum, tamquam Romanorum Rex & Co-
 mes Palatinus Reni ratum & gratum habemus, ipsumque om-
 ni eo modo & forma quibus melius possumus & valemus, pre-
 sentibus confirmamus. Volentes ut, si quis Successorum seu
 heredum nostrorum, aut quicumque alius forsan inposterum
 conaretur astruere, quod pred. Castrum - - ab ipso descende-
 re deberet in feudum, illi omnis contradicendi seu inpugna-
 ndi materia penitus sit sublata; cum intentionis nostre existat,
 quod seped. castrum - - quoad ius & proprietatem in Eccle-
 siam *Maguntinam*, habendum & possidendum liberaliter sit
 translatum, & a nobis & posteris nostris perpetuo abdicatum.

In cuius nostre ratihabitionis & confirmationis testimo-
 nium presentes exinde conscribi, & nostre Maiestatis Sigillo
 iussimus communiri. Datum in *Erenfels* * III^a nonas Febr.
 Anno Domini MCCCXX. Regni vero nostri anno Sexto.

* *Confecta Principum Mogg. Sedes. T. II. p. 58. Nec dubium, quin LV-
 DOWICVS, visitandi PATAVI gratia, cum intimum exaltationis suae
 Promotorem, illuc se contulerit.*

Periodum eorum, quæ ab Archiepiscopo PETRO, & aliis sub eius pontificatu acta sunt, gesta quæ, sic absolvimus. Quandoquidem ipso hoc anno 1320, mensis Iunii die 5. a nexu corporis solutus in beatam aeternitatem translatus est.

Principi, de Moguntina Ecclesia immortaliter merito, successit, anno 1321, MATTHIAS de Bucheck, Asceta Murbacensis. PP. Ioannis XXII provisione.

*

*

*

CXXXVI.

„*De Bonis in Dettingen, collatis per Dnam de Hohenloch.*

An. 1320.

NOS ELIZABETH Domina *de Hohinloch*: Tenore presentium recognoscimus, publice protestando, quod nos Honorabilibus viris . . Decano & Capitulo ecclesie *Aschaffinburgensis*, & eius Vicariis universis; ut Missarum, orationum, & bonorum operum que Dns IHVS XPVS fieri concesserit sua clemencia per eosdem, esse participes mereamur, & apud ipsos nostri memoriam perpetuo relinquamus; Damus, tradimus & donamus, donatione inter vivos, bona nostra universa, dicta *Hennengut*, in villa *Dettingen* & in terminis eius sita, cum omni iure & utilitate sicut ea hæcenus dinoscimur possedisse, pro nostre anime parentumque nostrorum remedio & salute: Retento tamen nobis ipsorum bonorum, solummodo ad vite nostre tempora usufructu; post mortem vero nostram apud predictos Decanum & Capitulum, & eorum Ecclesiam perpetuis temporibus manebunt; & in nostro Anniversario, cum Missa defunctorum & decantatione Vigiliarum & compulatione campanarum sicut moris est annis singulis peragendo, proventus predictorum bonorum inter Canonicos & Vicarios tunc-presentes, in pecunia, sicut est solitum, dividuntur.

In

In cuius rei testimonium presentes Litteras eis dedimus, nostri Sigilli munimine roboratas. Datum Anno Domini MCCC^{Vicesimo}, in Nativitate Scē Marie Virginis gloriose. 8 Sept.

*Necrologium Aschaffenh. ad III. Non. Febr. : „ Eliza-
beth de Hohinloch Anno Domini MCCCXXXV, Legavit
„Redditus (&c.)*

CXXXVII.

ORATIO, a THOMA Clerico habita in pleno consessu Capituli Metropolitani, dum is ablegaretur Moguntiam, ad exponendum Iura ac Prærogativas, quæ competant Episcopo Eichstensi, Sede Moguntina vacante.

An. 1320. XXIII Dec.

IN NOMINE DOMINI. AMEN. Vniversis XPI fidelibus tam presentibus quam futuris has Litteras inspecturis tenore presentium innotescat; Quod anno a nativitate Domini MCCCXX, in previgilia nativitatis eiusdem hora tertia, Indictione tertia concurrente secundo Epacta nona; Sancta & Venerabili Ecclesia Moguntina ex obitu felicissime recordationis quondam Domini PĒTRI Archiepiscopi Pastore vacante, ex parte Reverendi Patris Dni PHILIPPI Episcopi Eysletensis, eiusdem Sedis Cancellarii, Ego THOMAS, Clericus humilis, insufficiens & indignus, quondam dicte Ecclesie Eyslet. Notarius, nunc autem Canonicus novi Collegii Spaltenfis, super proponendis & protestandis Iuribus, Dignitatibus & Officiis, quæ idem D. PHILIPPVS, & quilibet Episcopus Eysletensis in eadem Ecclesia Moguntina, maxime Sede vacante, habere dinoscitur, cum Litteris in Moguntiam destinatus, & in totius Capituli Moguntini & aliorum proborum Virorum presentia constitutus, tale michi sumpsit proponendi principium; indi-

indictoque silentio, sub verbis subscriptis omnium captavi benivolentiam Auditorum.

Reverendi Patres & Domini. Antequam ad aliqua alia ponenda procedam, peto instanter, ut non consideretis inconsiderantie parvitatem, nec respectum habeatis ad meorum insufficienciam meritum. Fervor enim & favor, quem habeo ad Ecclesiam *Eyssetensem* predictam, de cuius ego sum educatus adipe, & lacte nutritus, me tam iure consuetudinis quam nature ad hoc allicit & inducit, ut lura, Dignitates & Officia supradicta proponam breviter, & explicem coram vobis: Ad quod per vestre benignitatis clementiam, que, sicut scio, iustitiam diligit, & iniquitatem abhorret, benignam michi peto audientiam exhiberi.

Summum bonum in vita est iustitiam colere, & unicuique tribuere quod suum est. *XII. Q. II.* Cum devotissima fundamenta militantis Ecclesie in Montibus sanctis Propheta commemorans; Et . . . *X de Elect. in princip. Lib. VI.* eterni Patris Filius D. N. I. C. ad Patrem a quo exierat ascendens, precepsit suam Sponsam dilectam, Ecclesiam, immo preelectam, hoc est totam Ecclesiam, huius mundi variis tribulationibus concuti, & diversis afflictionibus perturbari; Volens autem DOMINUS electis suis salutare in hoc casu, immo salubre & singulare prestare remedium; Fundamenta, hoc est Apostolos, & eorum successores, videlicet Dnos Archiepiscopos, Episcopos, Pastores & Prelatos in sua sancta Ecclesia constituit, ad hoc, ut eisdem fundamentis innixi, certum apud eos invenirent remedium, & auxilium opportunum. Et quia fundamenta firma esse debent & valida, firmamentum eorum in summo Monte constituit; de quo quidem monte Propheta antea diu prophetaverat, sic dicendo: *Erat firmamentum in terra in summis Montium*, &c. ut legitur in *Pf. LXXI.* versiculo *XVI.* Cum igitur fundamentum ab eo discrepare non debeat qui ipsum posuit & constituit, sed ei potius se debeat conformare; obmissa multa pompa & sollempnitate verborum, que quandoque alliciunt, quandoque etiam fastidiunt audientes; ex parte dicte Ecclesie *Eyssetensis* ad vestram sum presentiam destinatus, ut lura, Dignitates & Officia, que ipsa Eysset. ecclesia apud hanc Sedem Metropolitancam, cum eandem vacare dinoscitur, proponam publice, & innovem coram vobis: Que omnia & singula, ea qua potero brevitate perscringam.

Dico

Dico igitur primo sic: Quod ipsa *Eysletensis* Ecclesia per Sanctissimum Archipresulem *Moguntinum* & gloriosum Martirem BONIFACIUM fundata primitus, dotata & plantata existit; & ideo ipsa *Eysl.* . Ecclesia Vobis, & huic sancte Sedi subiectionem debitam, & obedientiam condignam humiliter recognoscit. Fuit namque Gloriosus ille Martir & Pontifex *Bonifacius* nostri Patroni Sci WILLIBALDI egregii Confessoris atque Pontificis XPI Avunculus; & ratione foundationis, plantationis, & consanguinitatis huiusmodi, S. *Bonifacius* eundem suum Avunculum, fecit suum, & istius sancte Sedis *Cancellarium*, & omnes eius successores Episcopos *Eysletenses*. Ecce per hoc habetis huiusmodi radicem & originem dignitatis. Eiusdem siquidem dignitatis officium dicta *Eysl.* . ecclesia, a tempore quo non est memoria, pacifice & quiete possedit, tenuit, & prescripsit; nullo negante, nulloque in contrarium quid dicente.

Pretextu autem Cancellarie seu Dignitatis huiusmodi, memorata *Eysl.* . Ecclesia pre omnibus aliis Ecclesiis vobis suffraganeis quasdam dignitates, prerogativas & honores apud hanc sanctam Sedem obtinet speciales; quas libenter & clementer audire debetis, ad hoc, ut cognoscentes & prius scientes plus memoriter teneant; ignorantes autem audiant diligentius & attendant; ut narrent ea filiis suis, hoc est successoribus, ut cognoscat generatio altera.

Est autem hec Prima & principalis dignitas, quod videlicet D. Episcopus *Eysletensis*, hac sancta Sede vacante, sicut heu vacat ad presens, ad supplendum vices Archiepiscopi defuncti, potest & debet REGEM *Bohemie* coronare; ita si sic contingeret, aut se negotium forte casualiter sic offerret, quod Sede vacante esset Rex *Bohemie* coronandus. Et quod hoc sit verum, de hoc habeo inter nos vivum & bonum testimonium. Vnde ad memoriam vobis revoco quod factum est recenter & noviter in hoc casu; Scitis enim, et, sicut credo, bene recollitis, quod cum ex morte bone mem. quondam Dni GERHARDI Archiepiscopi, hec Ecclesia Archiepiscopo & Pastore vacaret, Regis ALBERTI filius RUDOLFVS in Regem *Bohemie* prefectus extitit, & electus. Rex autem *Albertus* volens coronari filium suum; Reverendum Patrem Dn. PHILIPPUM Episcopum supradictum, adhuc superstitem & viventem, ad vestram super hoc

presentiam destinavit; * Cui, licet alias ex officio suo competere, quod Regem *Bohemie* coronare deberet, ex quadam superhabundanti cautela vestrum super hoc specialem volebat habere consensum. Postea vero, super hoc bona deliberatione prehabita, ex parte Capituli patentes ei litteras tradidistis: Et cum iam paratus esset & accinctus ad iter in *Bohemiā*, eiusdem Coronationis sollempnia peracturus, venerunt in medium idonei quidam Nuncii, referentes, quod esset vobis prefectus Archiepiscopus per Sedem Apostolicam, videlicet Dns PETRVS, tunc Episcopus *Basilienfis*.

His itaque novis pro certo perceptis, fecistis ex parte Capituli Dno *Eysletensi* cum instantia supplicari, ut, cum vobis esset prefectus Archiepiscopus, & ille esset iam quasi in oris & in foribus, dignitati Coronationis eiusdem superfedere ad presens, eamque futuro Archiepiscopo, ob specialem eius reverentiam reservare & deferre curaret; Quod idem D. Episcopus tamquam pius Pater & Dominus, vestra supplicatione devictus liberaliter & libenter admisit, ita tamen, quod huiusmodi honoris delatio nullum sibi & Ecclesie sue, videlicet *Eysletensi*, inantea preiudicium generaret.

Secunda Dignitas est ista, quod tempore Concilii, & Curiarum Imperialium seu Regalium, Dns Episcopus *Eysletensis*, sicut est dignitate principalior, ita tunc temporis est, & esse debet Dni Archiepiscopi a dexteris proximus & immediatus *Assessor*. ITEM tempore Concilii ratione Officii sui est & esse debet Dni Archiepiscopi & totius Concilii *Prolocutor*. ITEM si tempore Concilii Dn. Archiepiscopus Imperialibus aut gravibus Ecclesie sue negotiis, vel aliqua forsan infirmitate gravari contingeret, ita quod Concilio per se ipsum non posset intendere; Dns *Eysletensis* tenetur vices suas in hac parte supplere, & totum Concilium diffinire.

ITEM *

* Quod vere tunc in Moguntia extiterit, fidem addit, plenamque facit subiuncta Scheda testimonialis, reperta in sepulchro altaris D. Laurentii Ecclesie metrop., cum an. 1676 referretur.

„Anno Dni *MCCC sexto*, in crastino bti Nicolai dedicata „est hec Capella per Reverendum Patrem, Fratrem PHILIPPUM Episcopum *Eysletensem*, sancte Moguntine Sedis Cancellarium. (66.)

Vol. T. II p. 768.

ITEM, si vacante Sede tanta perluaderet necessitas, aut talis exigeret utilitas, quod ex magnis causis & negotiis arduis esset Concilium congregandum; Dns *Eysfetenfis* ex officio suo, de consilio tamen istius sanctissime congregationis seu Capituli, tenetur totum Concilium congregare, & universa tunc incumbentia negotia terminare.

ITEM D. *Eysfetenfis*, quando potest adesse lateri & presentie Dni Archiepiscopi, debet Sigillum suum archiepiscopale tenere. ITEM debet istius Ecclesie *Placitis* & *Tractatibus* interesse. Hec ad temporalia. In Spiritualibus sic procedo.

Dominus *Eysfetenfis* pre universis suis Suffraganeis seu Coepiscopis hac dignitate presulget, quod potest & debet omnes suos Consuffraganeos, videlicet Dnos electos in Episcopos consecrare; ita tamen, si D. Archiepiscopus cum instantia requisitus, non vult vel potest facere per ipsum.

ITEM potest & debet Electiones, factas de Presatis secundum quod eas canonice celebratas invenerit, confirmare, vel etiam infirmare. ITEM potest & debet Prelatos benedicere. ITEM tenetur ecclesias & monasteria dedicare, & reconciliare. ITEM debet in sacrosancta *Cena Domini* Missam & Divinum officium peragere; Crisma, Oleum sanctum, & oleum Infirmorum benedicere, seu conficere; & post horam prandii cum sollemnitate in Capitulo celebrare *Mandatum*; & generaliter omnium Sacramentorum *crismata* ministrare. Et ut breviter mee intentionis concludam propositum; Dns *Eysfetenfis* Sede Moguntina vacante, aut Archiepiscopo in remotis agente potest & debet, tam in Spiritualibus quam Temporalibus universa facere, que D. Archiepiscopus faceret, si viveret, aut personaliter presens esset.

In signum autem huius, quod D. *Eysfetenfis* tali dignitate presulgeat, prerogativa gaudeat, & honore precellat; est cuiusdam specialis honoris indicio pre ceteris insignitus; videlicet quadam Veste, que, licet sit valore modica, est tamen maxima dignitate. Hec autem vestis *Rationale* * vocatur; qua non est alicui alii Episcopo vobis subiecto uti concessum, nisi soli Episcopo *Eysfetenfi*, in signum omnium premissorum.

* Vestis Episcoporum novæ Legis, vel ornamentum; sed cuiusmodi fuerit, hactenus incertum manet. DV FRANE T. III. Ed. I. Vbi patro: „Multus est *Grævus* in Observat. ad PHILIPPUM *Eysfetensem* Cap. 16, in dis-

„quirendo, quid sit Pontificium Rationale nuperum? coque ferme concedit,
„ut quidpiam affine Pallio Archiepiscopali fuisse existimet &c.

„Ac de *Eysstensis* Sedis Episcopis omnibus indulto a summo Pontifice Ra-
„tionali, sic ipse *Philippus Eysst.* in Vita S. Willibaldi Cap. 231 *In cuius*
„dignitatis evidentiam vestitura magni ornatus, ac sancta figuratio ei
„concessa est: nec non ab omnibus sibi rite succedentibus, pra cunctis Episco-
„pis, qui de linea Moguntinae derivationis computantur. Vocatur autem
„vestis ista Rationale, quo etiam summus Pontifex accedens ad Sancta san-
„ctorum olim supervestiebatur &c.

Et ut fidem dictorum adstruam, et evidentem appareat, quod plena, simplex & mera omnibus premissis veritas suffragatur; Ecce duco in medium Cedula, seu transcriptum cuiusdam originalis Privilegii, quod habemus in ecclesia *Eysstensi*; quod quidem privilegium est omni luce clarissimum, & Sigillis quondam Dni SIFRIDII Archiepiscopi & istius Capituli & omnium Episcoporum vobis subiectorum firmissime roboratum. Hoc potestis legere quando placet.

Exhibitum Tom. I. p. 575.

Præterea, sicut in Ecclesiarum dispendium non debet redundare Prelatorum delictum; sic etiam ratione & motivo consimili corporalis eorum debilitas in iure suo nullum eis potest facere nocumentum. Vnde Reverendus Pater & Dns Episcopus sepedictus libentissime ac desiderantissime ad istam venisset Ecclesiam & ad Vestram presentiam propria in Persona, ad omnia huiusmodi officia, seu saltem ex eis aliqua, exercenda; Sed quia, heu! gravissima est corporis debilitate depressus, senio certe contractus, multis laboribus conquassatus, & quasi iam *mente delirus*; ad vestram venire presentiam per se ipsum hac vice non potuit; sed me, suum pauperem Clericum, suo nomine destinavit, ut in vestra presentia ipsius excusam absentiam, quatenus eadem sua absentia, ad presens hac sancta Sede vacante, sibi & Ecclesie sue ex impedimenti premissis in iure suo non preiudicet, aut aliquod faciat in futurum preiudicium. Hec autem verba signanter teneatis, quia in eisdem totius mee legationis punctus residet, & effectus.

Supplicat igitur vobis Dominus meus humiliter & devote, quatenus presentis mee propositionis & protestationis de cetero curetis esse memores; & super ea, ex parte Capituli michi tradere Litteras publicas & Pactum. Sperat namque de vobis idem Dominus meus, tamquam de suis Dominis & Amicis carissimis, quod

quod ipsum, & suam *Eysstetensem* Ecclesiam, vestram specialem primipulam principalem Filiam, vobis immediate subiectam, a vestra memoria longitudo non excludat itineris, sed latitudo pocius includat & fraterne vinculum caritatis.

Postremo peto, & protestor publice coram vobis, ut, si negligentie forsan, oblivionis, aut ignorantie, corpore depressus aliqua de Dignitatibus, officiis & iuribus, Ecclesie *Eichstetensi* hac Sede vacante competentibus pretermisi; liceat michi, vel alteri, pro loci & temporis opportunitate supplere.

Super eo autem, quod me rudem, pauperem & imperitum Clericum sic patienter, sicque benigne vestra curavit audire benignitas; non ad eas, quas debeo, sed quas possum, vobis gratiarum actiones assurgo; volens Dominum perpetuo pro vestre salutis incremento meis precibus exorare.

Demum super propositis & petitis, ipsum Capitulum *Moguntinum* michi THOME supradicto publicas & patentes Litteras, in testimonium mee protestationis & propositionis tradidit & concessit; & multa de dignitatibus & prerogativis predictis, quas viderat & audierat, publice recognovit. Unde presentes Littere, cum eisdem, in perpetuum ipsius rei, & mei memoriam, debent in Sacristia *Eysstetensi* perpetuo reservari.

Actum & datum Anno, Die & hora predictis. Sanctissimo Patre Dno IOHANNE XXII° Sedi Apostolice presidente, nec non Serenissimo Dno LVDEWICO Rege Romanorum Imperium gubernante; ac sepepredicto Dno PHILIPPO Episcopo Ecclesiam *Eysstetensem*, per aliorum sibi cooperantium auxilium dirigente.

Per cooperantes istos primario subindigitatur MARQVARDVS de Hageln, hactenus Coadiutor; Philippo an. 1324 defuncto in Pontificali munere successus.

CXXXVIII.

CAPITVLI *metropolitani Testimonium, super felici
prælibata Commissionis executione.*

NOS GOTFRIDVS de *Eppenstein* Custos, & EBERHARDVS de *Lapide* Cantor; Sede & Decanatu * vacantibus, totumque Capitulum sancte Ecclesie *Moguntine* tenore presentium confitemur, - - Quod cum dicta *Moguntina* Ecclesia ex obitu felicissime record. quondam Dni PETRI Archiepiscopi, Pastoris heu esset solatio destituta; Cumque Reverendus Pater, D. PHILIPPVS *Eysstetensis* Episcopus, dictæ Sedis Cancellarius, senio confRACTUS, labore quassatus, & adeo gravi esset corporis debilitate depressus, quod dictam *Moguntinam* Ecclesiam accedere per se ipsum non potuit, pro iuribus, dignitatibus & officiis, que sibi tanquam dictæ Sedis Cancellario eadem Sede vacante competunt, exercendis; Virum discretum, *Mgym* THOMAM Notarium, Canonicum novi Collegii *Spaltenfis*, ad nostram suo nomine presentiam destinavit; qui de iuribus, dignitatibus & officiis, que predictæ *Eysstetensi* Ecclesie, Sede nostra vacante aut Domino nostro Archiepiscopo in remotis agente competunt, multa coram nobis & diversa, legaliter & facunde proposuit, ac ex impedimentis premissis ipsius Dni Episcopi *Eysst.* absentiam excusavit; Proponens nichilominus, & protestans publice coram nobis, quod huiusmodi dicti D. Episcopi absentia, Sede vacante ad presens, non deberet ipsam Ecclesiam *Eysstetensem* in iure suo ledere, vel aliquod ei imposterum preiudicium generare; Et petens a nobis, ut super protestatione huiusmodi per eum facta nostras sibi Litteras patentes tradere curaremus; Nos itaque ad ipsius supplicationem & instantiam presentes ei tradimus . . , Sigillo, quo ad Causas utimur, sigillatas.

Actum & datum Anno Domini MCCCXX, V. Kal.
Januarii.

* Morte OTTONIS de Rudesheim. Qui præcentem Archiepiscopum statim
dñs postero est successus, T. II. p. 347.

CXXXIX.

*Descriptio Districtus terre extra muros Moguntinos,
spectantis olim ad illos de Falckenstein; universi-
tati Cruium, vigore huius Chartæ dati
in feudum.*

An. 1321.

IN NOMINE DOMINI. Amen. Ne rei geste me-
moria simul labatur cum tempore continua successione la-
bente, expedit, ea que geruntur fideli committere custodia
litterarum.

Proinde noverit etas presencium & omnis posteritas futu-
rorum, quod nos PHILIPPVS iunior, dictus *de Falckenstein*,
condignis exigentibus meritis & obsequiis, quibus Prudentes
viri, Scultetus, Iudices, Consules & universi Cives civitatis
Maguntine, Amici nostri dilecti, gratos se nobis & nostris
progenitoribus hactenus exhibere curarunt, & acceptos; ut
ipso ad complacendum & obsequendum nobis & nostris suc-
cessoribus inantea prompcius excitemus; Districtum seu Iuris-
dictionem temporalem, quam hucusque tenuimus & exercui-
mus extra muros Civitatis Maguntine, infra limites seu ter-
minos duntaxat litteris presentibus designatos; videlicet ab op-
posito domus Leproforum ultra Stratam seu viam publicam
ubi Crux est erecta, linealiter & directe usque ad Crucem in-
clinatam, super via qua ad ecclesiam bte *Marie* ex campisten-
ditur, consistentem; et ab eadem cruce inclinata directe ad
Portam exterioriorem per quam intratur ad S. *Vidorem* veniendo
directe de civitate Maguntina; et ab ea parte directe usque ad
litus Reni, & ab inde usque ad villam *Viltzbach* in ipso litore
descendendo, Transitu navigii quem nobis reservamus dunta-
xat excepto, & ille per omnia reservato. Omne quoque
ius, quod nobis infra dictos terminos & in dicta villa quocun-
que modo seu titulo hactenus competeat, dictis Civibus &
Civi-

Civitati ac ipsorum Reipublice, pure, simpliciter ac liberaliter pro nobis nostrisque heredibus & successoribus concessimus, & Litteris presentibus concedimus irrevocabiliter in Feudum perpetuum: Strenuum virum PETRUM de *Lapide* Militem, & GOZMANNUM de *Iuvene*, Magistros civium Civitatis predictae, nomine eorundem civium & civitatis, de dicto feudo presentialiter ore & manibus investientes; recepto homagii & fidelitatis ab eisdem iuramento. Post quorum *Petri* & *Gozmanni* & cuiuslibet eorum decessum, aut liberam resignationem, nos & nostri heredes seu successores, eum vel eos, de eodem feudo, nomine quo supra investire tenebimur, quem vel quos sepedicti cives ex Consulibus civitatis ipsius nobis presentabunt.

In cuius rei memoriam & perpetuam firmitatem presentes Litteras eis dedimus, Sigilli nostri munimine roboratas. Actum & datum Anno - - MCCCXXI, Sabbato post Epiphaniam Domini.

CXL.

„*Concambium factum cum quibusdam bonis in Daberchtshusen & bonis in Luzlinden.* „

An. 1321.

17. Aug.

NOS OSTERLINDIS, Relicta quondam CONRADI Militis de *Wytershusen*: IOHANNES dictus *Groppe* Miles, & PAULINA coniuges; GISILBERTVS, ac ELIZABETH uxor sua, & CRAFTO, pueri sive heredes legitimi ipsius *Osterlindis* notum esse cupimus universis presencia visuris, Quod coniuncta manu ac pari voluntate per modum Permutationis sive concambii dedimus, & irrevocabiliter supportando proprietario iure damus in his scriptis - - - Conventui - - de *Aldenbury* - - - universa & singula bona nostra, - - - sita apud *Dabrechtshusen* & in territorio seu confinio ibidem, cum omni iure, dominio, actione seu requisicione, dependentibus
ab

ab eisdem, ad habenda in perpetuum, & quiete possidenda;
pro bonis dictarum Magistræ . . . sitis in *Lutzelinde*, que
THELOMANNVS Molendinarius & sua mater colonario iure
possident. — — —

In cuius rei testimonium, Sigillum Castrense & uni-
versitatis civium in *Gizen* ad nostras preces . . est appensum.
. . . Testes . . sunt BERNHARDVS de *Derenbach*. IO-
HANNES de *Kyntzenbach*. REYNHARDVS de *Swalbach*.
CRAFTO de *Rodenhusen* Milites castrenses. GERLACVS &
ERWINVS fratres, Scabini in *Gizen*, ac alii quam plures . .
ad hoc vocati. Actum . . . MCCCXXI. III Nonas Iulii.

CXLI.

Confraternitas cum Ecclesia Fuldensi.

An. 1321.

HEINRICVS Dei gratia Abbas, THEODERI-
CVS Decanus, totusque Conventus Ecclesie *Fuldensis*.
Honorabilibus viris Decano totique Capitulo Ecclesie *Aschaf-
sinburgensis* salutem, & sinceram in Domino caritatem.
Quamvis ex caritatis officio cunctos teneamur proximos dili-
gere; vobis tamen, ut dilectioni compensetur dilectio, esse
volumus ferventiori dilectione obnoxii, qui nos vestre com-
munionis amenitati amicabiliter inplantastis.

Super gratuita itaque Confraternitate qua nos prevenistis
favorabiliter vobis assurgimus ad gratiarum multiplices actio-
nes; Vobis vice versa donantes confraternitatem & commu-
nionem omnium bonorum operum, que per nos in Missis, ie-
iuniis, disciplinis, obedienciis, oracionibus, ac aliis quibus-
cunque piis fructibus operari dignabitur clementia Salvatoris.
Volentesque vos nobis omnino ascribere Fratres in pepe-
rium, & Amicos, & ratam fraternitatem Vnionis vobiscum
statuere, vobis hospitium nostri Monasterii liberaliter aperi-
mus; sic, ut quicumque vestrum ad *Fuldense* monasterium per-

Bb

vene-

venerit, eidem prebenda sicut uni ex nostris Fratribus per tri-
duum ministretur.

In cuius rei testimonium & perpetuam roboris firmitatem
Sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum Anno Domi-
ni MCCCXXI, VI. Idus Septembris.

* * *

*Attingimus tempora MATHIÆ: Cuius diploma primum
hoc loco inferendum foret illud, quo, existens Erfordix,
Archidiaconis Mog. diœc. in mandatis dedit,*

An. 1322. Aug. 27.

*publicandi bullam Papalem encyclicam contra Errores Io-
ANNIS de Polliaco Doctoris Parisiensis;*

Cit. p. 1017 in Addit.

* Ed. an.
1728.

*Quum vero easdem Matthiæ litteras una cum ipsa Bulla
contineat mea Sylloge, * hinc, cui bono iam prolata repe-
tem, non discerno.*

* * *

CXLI.

CHARTA Coningum de Wertorff, Donationem con-
tinens bonorum suorum in Winden, erga
Arnsteinenses.

An. 1321.

ex Autogr.

QVONIAM ea que geruntur in tempore, cum
labente tempore pariter dilabuntur; Hinc est quod nos
RYFRIDVS, dictus de Wertorf, & CVNEGUNDIS uxor eius
legitima cupientes ut ea que a nobis geruntur, oblivio futu-
ris non abscondat; ad noticiam univerforum volumus perve-
nire, quod Nos, sperantes salutem animarum nostrarum provi-
dere;

dere; unanimi voluntate & consensu, & pari deliberatione, compotes mentis & corporis tradidimus - - -, & per presentes donamus, Donatione inter vivos, pure propter DEVM & ob remedium animarum nostrarum, Ecclesie *Sci NICOLAI in Arinſlein* omnia bona nostra, que in villa *Winden* vel in ipsius confinis, in agris, vineis, ortis, pratis, areis, domibus, campis vel silvis, aut aliis quibuscunque modis dinoscimur possidere: Dantes & assignantes dicta bona in manus Religiosi viri Dni *RVPERTI* Abbatis, & Fratrum Deo famulantium in Ecclesia memorata, iure hereditario & proprietario sicut a nobis hactenus possessa sunt, ab ipsis in perpetuum possidenda. Transferentes dicta bona in ecclesiam, Abbatem & Conventum sepedictos; Renuntiantes omni Actioni & impetitioni in Dolum vel in fraudem, Iure Canonico vel civili; Litteris Papalibus, vel constitutionibus universis, unde nobis vel nostris hereditibus, si qui essent superstites, emolumentum, & d^e ecclesie dampnum, posset suboriri, aut alio aliquo modo, iure vel consuetudine posset suffragari.

Acta sunt hec, presentibus Discretis viris, *HERMANNO* dicto *Anglico*, Milite *de Nassauue*, & *IOHANNE* Pastore ibidem. *GOBELINO* Sculteto, dicto *Ceppenvelder*. *MEFFRIDO*. *WERNHERO* filio fabri, & *WERNHERO* cognato eiusdem, Scabinis in *Winden*; & aliis quam pluribus testibus ad hoc vocatis & rogatis.

In cuius rei testimonium Sygillum Nobilis Viri Dni *EMVCHONIS* Comitis *de Nassova* ad preces dictorum *Ryfridi* & *Cunegundis* coniugum presentibus est appensum. Quod nos Comes pred. dicimus fore verum. Datum Anno Domini *MCCC Viceſimo primo*. In festo Scorum Innocentum.

21 Dec.

CXLIII.

EX mandato RVGRAVIORVM, Georgii & Conradini, ab his debitam pecunia summam numerasse Iudeis Oppenheimensibus, fatur Eberhardus miles de Randeck.

An. 1322.

ex Autogr.

Ech Eberhard von Randecken ein Ritter duu kunt . . . .
 Daz ich vergolden han den Juden zu Oppenheim, vor
 Edele Herrn, Ruhegreve Georgien Hundert . . . . — und
 (73) Punt Heller, Vnd vor Ruhegreve Gunzlin (33) — — —
 Dyz had gehört Her Dyderich Randecker ein Ritter, Schulthei-
 zu Oppenheim, und ander Burgere, ein Deil dy da Sches-
 fene seint . . . , von Wense Suhtewange enyme Juden zu Op-
 pinheim, der byt dirre (mie dieser) Schulde aller umme had ge-
 ganden; Der besaget had, daz ich Eberhard dyz vorgeante Gelt
 vergolden habe. . . . . (pleonastini.)

Gegeben . . an dem Dunresttage in der Bronevasten nach
 des Heyligen Crucis dage, do man zalte . . Drucehen hundert
 Jar in deme zwey und zwenzegeften Jare.

CXLIV.

MILITVM Hartenbergiorum *assumptio in Officia-
 tos Castri Hartenberg.*

An. 1322.

ex Autogr.

Nos MATHIAS Dei & Apostolice Sedis gracia Sce
 Moguntine Sedis ELECTVS. Recognoscimus tenore pre-
 fencium, publice profitentes; quod nos nostrum & Ecclesie
 Moguntine castrum Hartenberg, Srenuis Militibus, HILTE-
 BRANDO

BRANDO & IOHANNI filio fratris sui, *de Hartenberg*, commisimus & presentibus committimus, tamquam nostris Officiatis tenendum & possidendum, a festo bti *Martini* proximo affuturo per tres annos continuo subsequentes. Idemque Milites nobis & Ecclesie nostre *Mog.* debent, tamquam fideles nostri Officiati, cum dicto Castro intendere iugiter, & parere. Debent etiam nemora ad dictum castrum pertinencia manutene- re fideliter, & tueri.

Preterea bona ad d. castrum pertinencia, si que sunt obligata ipsis, & suis patruelibus **BERNHARDO & BYRCHARDO** *de Hartenberg*, redimere poterunt ab eisdem - - pro porcione eisdem contingente, tenenda & possidenda omni iure & conditionibus, quibus ea dicti sui patruces hactenus tenuerunt. Et ad edificium seu restauracionem Turris - - castri, debent exponere notorie L. marcas argenti ponderis *Heiligenstadenfis*, qualibet sine fraude.

Nos quoque, seu nostri Successores, aut Capitulum - - si Sedem quod absit vacare contingeret, dictos Milites aut eorum heredes sive successores a dicto nostro Castro infra dicti temporis spacium non debemus quomodolibet remove- re; sed eo elapso & transacto temporis spacio ipsos seu eorum heredes ab eodem destituere & remove possumus, quandocunque eisdem seu eorum heredibus per nos seu nostros successores aut Capitulum - - si Sedem vacare contingeret, de ducentis mar- cis argenti prenotati ponderis quas ab eisdem mutuo recepimus, & L. marcis si easdem L. marcas ad edificium Turris dicti - - castri ut premittitur exposuerint, fuerit integraliter satisfactum, dummodo huiusmodi destitucionis seu remocionis per nos aut nostros successores faciente propositum circa eos, uno mense antea ad eorum noticiam perducat.

In cuius rei testimonium Sigillum nostrum presentibus litteris duximus appendendum. Datum *Heiligenstat*, XV Kal. Octobris. Anno Domini MCCCXXII.

17 Sept.

CXLV.

DE *incorporatione ecclesie Parochialis in Rodheim
prope Fridbergam.*

An. 1322.

Nos MATHIAS Dei & Apostolice Sedis gratia
Maguntine Sedis Electus. Ad univerforum noticiam cu-
pimus pervenire, quod nos, provida deliberatione prehabita,
ad statum Ecclesie *Aschaffinburgensis*, quam non inmerito quo-
dam speciali favore prosequimur, affectionis paterne oculos
dirigentes, invenimus ipsam ex tam honorabilium personarum
ipsius multitudine, in temporalium facultate pati defectum;
nec ipsam tantis habundare Redditibus, quantis tam Venera-
bile Collegium habundare deceret; Propter quod ex officii
nostri debito, ex premissis & aliis quibusdam certis & rationa-
bilibus causis ad hoc nos moventibus, fructus & obventiones
Ecclesie parochialis in *Rodebeym* nostre Mag. dyoc. . de consen-
sensu in Xpo Honorabilium, Abbatis & Conventus Ecclesie
Fuldensis, Patronorum eiusdem ecclesie in *Rodebeym*, Mense
Decani & Capituli eccl. *Asch.* . duximus annectendas, & ipsos
eidem Mense annectimus per presentes: Dantes eisdem Deca-
no & Capitulo . . potestatem, postquam predictam ecclesiam
. . vacare contigerit per renuntiationem vel obitum nunc Pa-
storis eiusdem, fructus & obventiones eiusdem ecclesie supra-
dictos tollendi, colligendi, percipiendi, & alias qualitercum-
que disponendi de ipsis, prout sibi viderint expedire; Iuribus
tamen Papalibus, Dyocesani, ac Archidiaconi in omnibus re-
manentibus inconvulsis. Et salva nichilominus Pastori, quem
inantea per memoratos . . Abbatem & Conventum ad eandem
ecclesiam presentari contigerit & institui, congrua portione,
per quam Iura Episcopalia solvere, hospitalitatem tenere, &
incumbentia onera valeat expedire. Cuius siquidem pensionis
moderationem nobis, vel nostris Successoribus in posterum
duximus reservandam. Et eius declarationem nobis presen-
tibus

tibus reservamus, Dantes has nostras litteras, Sigilli nostri appensione munitas in evidens testimonium premissorum.

Datum *Frideberg* XVII Kal. Decembris. Anno Domini *15 Nov.*
MCCCXXII.

Incorporatio predicta, quoniam reapse debebatur beneficio Abbatis FULDENSIS; hinc in tesseram gratitudinis, Capitulum eidem Abbati (HENRICO) & suis Successoribus liberam concessit facultatem, Canoniatum Aschaffenburgensis ecclesie perpetuis temporibus conferendi. Quam concessionem MATHIAS postea approbavit, ratamque habuit XV Kl. May 1323. Cuiusmodi proinde Ius Fuldenses principes constanter exercuerunt, usque ad Dn. ADOLPHVM. Sub quo, mediante transactione, in Episcopum Herbipolensem translatum fuit. Is vice prima in Canonicum nominavit D. Constantinum Damianum de Cronack, Anno 173.

* * *

Chronologica series tangeret Vidimus Archiep. MATHIE,
sub dato Heiligenstätt

An. 1323. d. 3. Ian.

- a) *Litterarum Præpositi de Polede 1224,*
  - b) *Henrici Comitis de Gleichenstein, 1294,*
- cit. p. 645. n. 5.

Sedenim contextu vidimationis relicto, utramque protuli
T. II. p. 40. & p. 285.

* * *

CXLVI.

*Paſſitata cum Dynaſtis Haſſiacis de Iter.**An. 1323.*

[p. 646. ante, n. 7.]

NOS MATHIAS Dei & Apoſtolice Sēdis gracia Sce
Maguntine Sedis Electus. Recognoscimus in his scriptis,
 quod nos Nobiles viros, THYLONEM & IOHANNEM fratres
de littere, in nostros & Ecclesie *Mag.* Caſtrenſes in caſtro nostro
Nunenburg, vel alio, quod ipsis nondum decrevimus, con-
 quisiuimus & recepimus in hunc modum; Videlicet, quod nos
 ipsos iniure eorum, ubi ius acceptare & facere voluerint, tam-
 quam alios nostros Caſtrenſes proloqui, & ipsis aſtare contra
 quoscumque eorum Iniuriatores, *Colonienſi* Ecclesia dumtaxat
 excepta, volumus & debemus. Ipsi quoque fratres predicti,
 per se ipsos & cum omnibus eorum Municionibus ac homini-
 bus, nobis & Ecclesie nostre contra quoscumque nostros - -
 iniuriatores & aduerſarios aſtare, & nos iuvare, *Colonienſi* ec-
 clesia ſimiliter excepta, fideliter tenebuntur. Si vero inter nos
 noſtramque Eccl. *Maguntinam,* & *Colon.* eccl. aliquam for-
 taſſis contingeret diſcordiam ſuboriri; in illa diſcordia, per se
 & ſuas municiones, ac homines ſuos, predicti fratres Commu-
 nes perſone eſſe debent, & communiter ſe tenere, neutram
 earundem Eccleſiarum quomodolibet adiuvando. Et, ſi in
 Gwerriſ noſtris - -, in quibus ipſi fratres nobis ad noſtram
 vel Officiatorum noſtrorum requiſicionem aſtiterint, dampna
 aliqua notabilia in Perſonarum captivacionibus, aut Equorum
 & Dextrariorum perdicionibus contingeret ſuſtinere, de illis
 dampnis eiſdem fratribus, tamquam aliis noſtris Caſtrenſibus
 faciemus. Predicta quoque Ordinacio inter nos & ſepediſtos
 fratres ad tempora vite noſtre precise durabit. Si autem ipſis
 Litteras Capituli noſtri deſuper ordinaverimus, ex tunc per-
 petuo durabit, inter Eccleſiam noſtram, ipſos fratres, & he-
 redes eorundem.

Et

Et ad premissa omnia ac singula observanda & fideliter adimplenda, predicti fratres se per fidem prestitam, & corporale iuramentum desuper factum firmiter astrinxerunt. In quorum omnium testimonium has damus Litteras, nostri Sigilli appensione munitas. Datum *Ameneburg* XV Kal. Februarii. Anno Domini MCCCXXIII. 14. Jan.

CXLVII.

CHARTA venditionis bonorum Vtphensum, a Milite Wenzelone SCHELM.

An. 1323.

VNIVERSIS presentia visuris seu audituris pateat evidenter, quod nos WENZELO dictus *Schelme* Miles & IRMENGARDIS, coniuges, manu coniuncta - - bona nostra in villa & extra villam *Odefe* iacentia, cum arcis, pratis, pascuis, agris cultis & incultis, cum omnibus iuribus & appendiciis - - sicut nos ea hactenus habuimus, Religiosis viris Dno Abbati & Conventui monasterii in *Hegene* - - pro quadam pecunie Summa rationabiliter & rite vendidimus, perpetuis futuris temporibus quiete & pacifice possidenda. Renuntiantes expresse omni iuris beneficio, tam canonici quam civilis, quo mediante dicta venditio posset quovis ingenio impediri. Similiter dictis bonis secundum consuetudinem patrie presentibus renuntiamus. Testes presentes fuerunt pariter & astantes:

WERNHERVS Capellanus in *Berstat*, Sacerdos. EBERHARDVS dictus *Weise* Miles. IOHANNES de *Grunenberg*. HEILMANNVS dictus *Riche*. IACOBVS de *Hufftersheim* Armiger. HEYNO dictus *Franck*, & quam plures alii.

Cc

In

In quorum etiam testimonium ego *Wenzelo* prefatus dictis Religiosis prefens Instrumentum super hoc confectum cum Signo meo tradidi roboratum.

Datum Anno Domini MCCCXXIII, in vigilia *Purif. bte MARIE Virg.*

CXLVIII.

„*Littera MATHIÆ, continens donationem Castri Fantzberg apud alveum Reni.*„

An. 1323.

Nos MATHIAS Dei & Apostolice Sedis gratia *Sce Moguntine Sedis Archiepiscopus Electus.* Recognoscimus in his scriptis, publice profitentes, quod matura nobiscum deliberatione prehabita, Castrum nostrum & Ecclesie Mog. *Fantzberg*, Honorabilibus viris Custodi Cantori totique Capitulo - - - nostris Devotis, Decanatu & Scolaſtria ecclesie eiusdem vacantibus, dedimus atque damus, tenendum possidendum, & alias disponendum de ipso, sicut Ipsiſ ad omnem usum & utilitatem eorum videbitur expedire. Dantes ipsis presentes Litteras Sigillo nostro munitas in testimonium super eo.

Datum *Aſchaffinburg* VII Idus Marcii. Anno Domini MCCCXXIII.

CXLIX.

Novelli Cænobii Himmelau obligatio erga Capitulum Moguntinum.

An. 1323.

[p. 642, n. 2]

Nos HEDEWIGIS Abbatissa, totusque Conventus monasterii Sanctimonialium in *Hymelauve* prope *Geylen*.

Geylenhusen, Ordinis *Cisterciensis* Mag. dioc. recognoscimus publice per presentes, & ad universorum has litteras intuentium cupimus noticiam pervenire; Quod, cum Honorabiles viri, Custos, Cantor totumque Capitulum Ecclesie *Maguntine*, novelle plantacioni, institucioni, structure & edificacioni Monasterii in *Himelaurve* predicti, per Venerabilem in Xpo Patrem & Dominum, Dn. SIFRIDVM *Curienfis* Ecclesie Episcopum salubriter dotati, factis, suum consensum adhibuerunt voluntarium & expressum; Nos in signum beneficii huiusmodi, nobis & nostro monasterio impensis & favorabiliter exhibiti, promittimus solempniter in his scriptis, prefatis Dominis Ecclesie *Maguntine* singulis annis in festo B. *Martini* hyemalis perpetuis temporibus duas libras Cere in omnem eventum dare, solvere, & ad Civitatem *Maguntinam* presentare nostris laboribus & expensis. Ad id nos & nostrum monasterium solempniter obligantes.

In cuius rei testimonium sigillum nostri Conventus duximus presentibus Litteris appendendum. Datum & actum Anno Domini MCCCXXIII, VII° Idus Marcii.

9 Mart.

CL.

Qualiter MATHIAS Consecratori suo firmaverit Cancellarium *Moguntinæ Sedis*.

An. 1323.

[p. 646. n. 8, n. 9. & p. 1017. in ddd.]

Nos MATHIAS Dei & Apostolice Sedis gratia *Sce Maguntine Sedis electus & consecratus*. Recognoscimus, quod constitutus in Opido nostro *Afchaffenburg* nobiscum Venerabilis in Xpo Frater, Dns MARQVARDVS *Eystetenfis* Ecclesie Episcopus, Dominica proxima post diem btor. PETRI & PAULI Apostolorum, que fuit V^a Nonas Iulii Anno Dni MCCCXXIII, qua die auctoritate Sedis Apostolice nobis con-

Cc 2

secre-

secrationis munus impendit, afferens se debere esse *Cancellarium* Sedis nostre *Maguntine*, & in possessione huius iuris existere; petit, ut in hac parte in traditione Sigillorum nostrorum, iura Cancellarie sue sibi exhiberi curaremus.

In qua re, petitioni pred. Dni *Marquardi* Ep. *Eystet.* annuere, eumque in huiusmodi iure suo, uti possedit & possedisse se dicit hucusque, permanere cupientes; sibi Sigilla nostra tamquam Cancellario Sedis nostre *Maguntine* duximus assignanda, sine nostro tamen preiudicio, & iuris cuiuslibet alieni. Dantes super eo has Litteras nostri sigilli appensione munitas. Datum Loco, Anno, & die * prenotatis.

CLI.

„LITTERA emptionis bonorum in Butelburnen.“

An. 1323.

† *Birthe-
mer.* IN NOMINE DOMINI. Amen. NOS LVDEWICVS Comes de *Rienecke* senior, & ELYZABETH eius conthoralis tenore presentium recognoscimus, ad univerforum - - noticiam publice deducentes; Quod nos matura deliberacione previa, consensu unanimi - - parique voto vendere decrevimus, - - - vendimus & voluntarie tradimus - - Dnis ARNOLDO † Decano totique Capitulo ecclesie *Afchaffenh.* - - Curtem sive curiam nostram, sitam in villa *Butelburnen* iuxta villam *Wichegehusen* Herbipol. dioc., quam nunc colit dicta die *Frigen*, cum omnibus suis iuribus & appertinenciis - - -, pro trecentis & XLVIII libris *Hall.* - - numerate nobis pecunie - - -, integraliter & solute, nec non in profectus nostros utiliter commutare. - - -

Promittimus etiam, prefatis Dominis sollempniter stipulantibus, super Contractu curie predictae facere warandiam iuxta patrie consuetudinem generalem. Obligantes ipsis fideiussores Spectabilem virum, Dn. HEINRICVM fratrem mei
Lude-

Ludewici . . . Comitem de *Rienecke* : Strenuos viros FRIDERICVM de *Wafen*, HEINRICVM *Rufchebusch*, & CONRADVM *Schicke* Milites: FRIDERICVM de *Maspach* & SYFRIDVM de *Lare* Armigeros, onus fideiussionis huiusmodi assumptentes. — — — — —

In quorum omnium testimonium & pleniorum roboris firmitatem prelibatis Dominis prefens scriptum, nostri, Dni *Heinrici* Comitis & fideiussorum - - Sigillorum munimine tradimus communitum. — — — — —

Testes - - sunt SYFRIDVS de *Rienecke*, IOHANNES & SYFRIDVS de *Lare*, & WERNHERVS, Armigeri. IOHANNES Rector ecclesie in *Lare*. SCHENCKELINVS & APELO de *Lare*, & quam plures alii fide digni. — — — — —

Datum - - - MCCCXXIII, in die Scor. Martirum *Ciriaci* & Sociorum eius. 8 Aug.

CLII.

COMITES Solmenfes ex *Castro proprio* *Hohensolms* faciunt *feudum oblatum atque ligium*.

An. 1323.

[p. 646. n. 11.]

NOS IOHANNES & HEINRICVS Comites de *Solmze*. ex Anogr. Recognoscimus in his scriptis, publice confitentes, quod nos *Castrum*, dictum *Hohensolmze*, quod iure directi dominii seu proprietario nobis & coheredibus nostris pertinuit, ad manus Reverendi in XPO Patris, Dni *MATHIE*, Moguntini Electi & consecrati, suo & Ecclesie *Mog.* nomine, pro nobis, Coheredibus & heredibus nostris cum debita sollempnitate sponte renunciavimus, & eidem Dno *Mathie* & Eccl. *Mog.* ipsum tradidimus, iure directi dominii perpetuo retinendum, pro quingentis libris *Hallensium*, per eundem Dn. Electum in subscriptis terminis, videlicet in festo bte Virginis proximo

Cc 3

ximo

ximo trecentis, & deinde in festo bti *Martini* immediate sequenti ducentis libr. *Hall.* nobis integraliter perfolvendis. Volentes proprietatem sive directum dominium dicti Castri apud ipsum Dn. *Matthiam* - -, eius Successores & Eccl. Mog. perpetuo remanere.

ITEM recognoscimus - -, quod post huiusmodi renunciationem & tradicionem Castri predicti, nos, pro nobis, coheredibus & heredibus nostris predictum castrum a memorato Dno Electo, prestitum sibi per nos homagio in Feodum recepimus, titulo feodali ab eo - - tenendum in antea, & perpetuo possidendum. Et quod d. Castrum esse debet Domus aperta & domus lygia, vulgariter dicta *ein offen ledig Haus*, prefati Dni Electi, eius Successorum & Eccl. Mog. Quodque Idem . . de ipso castro, & per ipsum castrum contra quascunque Personas, cuiuscunque dignitatis, status seu condicionis existant, & specialiter contra Dn. *Lantgravium* *HASSIE*, se iuvare & defendere poterunt & debebunt; Nobilibus Dominis *Syfrido* Comite de *Wytchenstein* & *Hartrado* de *Merenberg* duntaxat exceptis.

Insuper recognoscimus, quod nos fidele nostrum servitium: nos *IOHANNES* predictus cum octo, & nos *HEINRICVS* cum quatuor galeatis viris, & alias secundum consuetudinem Patrie equis & armis legaliter expeditis, pro tempore vite eiusdem Dni Electi & nostre, intra dyocesi Moguntinam & in istis partibus circumquaque inter *Basileam* & *Coloniā*, ubicumque, quandocumque, & quocienscumque per memoratum Dn. Electum vel eius Officiarios super hoc requisiti fuerimus, prefato Dno Electo tenemur impendere, ipsumque & Ecclesiam Mog. contra quascunque personas ut premititur, & specialiter contra Dn. *Lantgraviū* pred. fideliter defendere & iuvare, prefatis Dnis *Syfrido* & *Hartrado* sicut prius exceptis: Sub ipsius tamen D. Moguntini . . & Ecclesie Mog. sumptibus & expensis, nobis, sicut aliis suis Fidelibus, secum vel cum suis Officiariis proficiscentibus seu morantibus, quam diu cum eo vel eius Officiariis in servicio ipsius & Ecclesie Mog.

nos.

nos morari vel proficisci contigerit, ministrandis. In quibus sine *Vara* & dolo tenebimur contentari. Et si taliter prefato Dno Electo ut premittitur serviendo, aliqua dampna, que secundum consuetudinem patrie solent refundi, nos sustinere contigerit, huiusmodi dampna idem D. Electus, eius successores vel Eccl. Mog. nobis refundere tenebuntur, ad estimationem eligendorum hinc inde communium amicorum.

Preterea recognoscimus, quod ex nunc in bonis nostris, iure proprietatis & directi domini nos pertinentibus, & predicto Castro magis vicinis, Redditus L. librarum *Hall*, ad arbitrium Officiati & Cellerarii in *Ameneburg* demonstrare & designare debemus, ex tunc inantea postquam predictæ L. libbre nobis fuerint persolute, per nos, coheredes & heredes nostros in Feodum, & feudali titulo una cum pred. Castro a prefato Dno Electo - - perpetuo tenendos, & etiam possidendos. Et si forte sine heredibus masculis decedere nos contingeret, filia vel filiabus relictis, huiusmodi filia seu filie nobis debent succedere in feodis prelibatis, sub modis & condicionibus suprascriptis.

Et ut omnia & singula premissa & subscripta, inconvulsa & illibata permaneant, nos ea fide data, desuper corporali per nos prestito iuramento promissimus, & promittimus per presentes, pro nobis, coheredibus & heredibus nostris inviolabiliter observare, & ea fideliter adimplere; ordinatimque coheredes nostri, cum ad annos discrecionis pervenerint, corporaliter iurabunt, quod premissa omnia & singula nobiscum fideliter & inviolabiliter observabunt, Sigilla sua presentibus appendensuri.

Et in testimonium evidens premissorum Sigilla nostra, una cum sigillo THEODERICI, germani nostri *Johannis* predicti, pro nobis & ceteris coheredibus nostris, presentibus sunt appensa. Et nos *Theodericus* pred. corporaliter per nos prestito iuramento promissimus & promittimus per presentes, quod omnia - - premissa inviolabiliter observabimus & ea fide-

28 Aug. fideliter adimplebimus. Sigillum nostrum presentibus appendendo. Datum IIII Kal. Septembris Anno Domini MCCC XXIII.

CLIII.

Officium Vicedominatus Rusteberg in Eichsfeldia hereditarii, cum bonis fere immensis, venditur Ecclesie Mogunt. ab Henrico de Hanstein pro exili vitalitio.

An. 1323.

[p. 646. n. 12.]

28 Aug.

NOS HEINRICVS Vicedominus de *Rusteberg*, Miles, recognoscimus per presentes, ac universis ad quos presentes pervenerint cupimus fore notum; Quod de consensu & bona voluntate LVCKARDIS uxoris nostre legitime, non metu aliquo nec minis intervenientibus, immo libere & voluntarie, vendidimus Reverendo Domino nostro Dno MATHIE, Sce Maguntine Sedis Electo & consecrato & sue Ecclesie Mag. Officium Vicedominatus nostri in *Rusteberg*, cum omnibus suis iuribus pertinentibus, & pertinentiis.

ITEM Curiam nostram in castro *Rusteberg*. ITEM VIII manfos circa ipsum castrum sitos, de quibus duo mansi possunt a WIDEKINDO de *Suen* pro XVI marcis reemi. ITEM medietatem ville *Arnsbusen* cum tribus mansis ibidem sitis, que bona a LVPPOLDO de *Hanstein* pro XL marcis puri argenti possunt reemi. ITEM medietatem ville *Schachtebeche*, liberam & solutam. ITEM XIII manfos in *Bortwolde*, quorum VIII sunt liberi & soluti, & tres ex eis possunt ab HERMANNO de *Schardeberg* pro X marcis puri reemi; & duo ex eis possunt a WEZELONE de *Rengolderode* Milite pro III marcis cum dimidia marca puri reemi.

ITEM

ITEM molendinum in *Swabbach* liberum & solutum.
 ITEM II manfos in *Rengolderode* liberos & solutos. ITEM medietatem ville *Rodenbach* prope *Mengolderode*, & medietatem Decime ibidem, liberas & solutas. ITEM curias in foro sub castro *Rustebere*. ITEM medietatem antiqui Castri, que potest reemi a *Luppoldo* de *Hanstein* pro VIII marcis puri argenti; quam medietatem idem *Luppoldus* redemit a *Gozwino Siffredi*. ITEM medietatem Montis dicti *Kalenberg*, preter dimidium mansum quem tenet in feodo a nobis *HEINRICVS Stephani* . . . ITEM in *Swabfelde* duos manfos. ITEM medietatem ville *Eychstrud* cum dimidia decima ibidem. ITEM dimidium montem, d. *Dorrenberg*, prope *Fridewarterode*. ITEM medietatem ville *Schorbrandesbayn* cum dimidia decima ibidem. ITEM III manfos in *Ruprechtshusen*, qui a *IOHANNE* de *Gandera* pro XII marcis possunt reemi. ITEM unum mansum in *Ruprechtshusen* qui potest a . . . relicta *Heynonis* pro V. marcis & uno dimidio fertone reemi. ITEM III manfos ibidem in *Ruprechtshusen*, quorum alter dimidius potest a *LYPPOLDO* pro VIII marcis redimi; & alium alterum dimid. mansum idem *Luppoldus* occupat de facto. ITEM unum mansum in *Ilwenshusen*, quem occupat *Luppoldus* de facto. ITEM unam curiam in *Hanstein*, ubi antiqua caminata stat.

ITEM omnia bona nostra alia, magna & minuta, ubicunque in Civitatibus, villis, decimis, pratis, agris, montibus, vallibus, pascuis, silvis sita; si qua plura nobis insciis poterunt experiri, quod nobis nolumus imputari, supradicto Dno nostro . . . *Magantino* & sue Ecclesie vendidimus, cum omnibus suis iuribus, pertinentibus & pertinentiis eorundem perpetuo possidenda; & eo iure, quo nostri progenitores & nos dinoscimur ea hactenus possedisse: exceptis Vassallis nostris, & beneficiis spiritualibus ac bonis feodalibus, que ad nos pertinent, & excepta decima nostra in *Gerwardshusen*, quam *LYCKARDIS* uxor nostra. dudum legavit Ecclesie bti *Martini* in *Heiligenstad*.

In cuius vendicionis restaurum pred. Dominus . . . *MATHIAS* . . . & sua Ecclesia, nobis & uxori . . . singulis annis

Dd

in

in festo bti *Michabelis* ad tempora vite nostre XXV marcas puri argenti nomine pensionis: ITEM Centum & XXV maldra filiginis, LX maldra avene, XX libras cere, & IV plaustras feni de certis suis bonis & redditibus & Ecclesie sue, sine omni impedimento assignabit, dabit & presentabit in *Heiligenstad*, suis vecturis laboribus & expensis. Addidimus, si aliqua bona nostra predicta sunt vendita ad reemendum, seu obligata pignore, pred. Dns noster & ecclesia Mag. si placet eis, reemendi & redimendi ea habebunt liberam facultatem.

Vt hec supradicta omnia & singula firma & rata a nobis & uxore nostra - - firmiter observentur, & finem debitum forciantur, sub fide nostra, prestita & facta loco sacramenti Nobili viro Dno SIFFRIDO Comiti de *Wedigenstein* ad manus Dni.. *Maguntini* & sue Ecclesie, sub perditione omnium bonorum nostrorum feudalium nos obligavimus, & presentibus obligamus. Dantes super eo has nostras litteras, Sigillo nostro, & - - Honorabilium virorum Dni Decani & Capituli eccl. *Heiligenst* . . ac Proborum virorum, Consulum & civium *Heiligenstaden* sium munimine roboratas. Que Sigilla nos Decanus - - & nos Consules - - - ad pericionem HEINRICI Vicedomini Militis & LVCKARDIS uxoris sue predictorum recognoscimus nos presentibus appendisse. Testes huius rei sunt

IOHANNES de *Tastungen*, Plebanus in *Rusteberg*.

HERMANNVS de *Bulcingeslewen*.

WETZEL de *Rengolderode*.

FRANCO de *Snellenberg*,

& TAMMO, Milites.

GOZWINVS. WERNHERVS de *Geizlede*,

& DITMARVS Prene Cives de *Heiligenstad* . . cum pluribus aliis fide dignis.

17 Sept.

Datum Anno Domini MCCCXXIII. XV Kal. Octobris.

CLIV.

CLIV.

„*Testamentum Domini de Hanowe.*„*An. 1323.*

IN NOMINE DOMINI. *Amen.* NOS VLRICVS DO-
 minus in *Hanow* sciens esse nichil certius morte, & nichil
 incertius hora mortis; idcirco Anno Dni MCCCXXIII, in cra-
 stino bti Lamperti * Mart. & Pontificis, compos mentis & * 18 Sept.
 corporis, matura deliberatione prehabita, de consensu benivo-
 lo & expresso Nobilis Dne AGNETIS † nostre karissime con- † de Hohen-
 thoralis, presentibus Manufidelibus nostris infra scriptis, sub-
 scriptam ordinationem Testamenti nostri posuimus & statui-
 mus in hunc modum.

Primo, Monasterio nostro in *Arnsburg*, in quo, funda-
 tionis dignitate fruentes eligimus cum ceteris progenitoribus
 nostris sepulturam, Centum marcas denariorum legamus; ut
 Redditus octo marcarum annui cum eadem pecunia comparen-
 tur; & annis singulis sex marce eorundem reddituum, pro An-
 niversario nostro peragendo ibidem, Conventui ad *pitanciam*
 sollempni servicio consueta, per Cellerarium eiusdem mona-
 sterii expediantur; relique vero due marce ipsorum reddituum
 Infirmario monasterii, ad procurandas eo uberius necessitates
 Fratrum decumbentium, porrigantur.

ITEM Monasterio in *Elvenslad* Canonicorum Premon-
 stratensium X marcas, ad emendum Censum unius libre denar.
 pro Anniversario nostro, singulari pitancia perpetuo peragen-
 do. **I**TEM in *Nuvenburg* forma consimili legamus X. marcas.
ITEM in *Rosdorf* X. marcas pari modo. **I**TEM eodem modo
 in *Rudingkeym* X. marcas. **I**TEM in *Selbold* V. marcas, ad
 emendos redditus dimidie libre denar. ad nostrum anniversa-
 rium peragendum. **I**TEM in *Mirolde* V. marcas modo con-
 simili. **I**TEM in *Engiltal* V. marcas. **I**TEM in *Marienborn* V. mar-
 cas. **I**TEM in *Cunradsdorff* V. marcas. **I**TEM in *Burgberg*
 Dd 2 V. mar-

V. marcas. ITEM in *Padenshusen* XX marcas pro redditibus ad nostrum anniversarium comparandis.

ITEM in *Hoeſte* V. marcas. ITEM Predicatoribus in *Frankenfurd* V. marcas. ITEM Minoribus ibidem V. marcas. ITEM *Penitentibus* ibidem V. marcas. ITEM Carmelitis V. marcas. ITEM *Fratri CRISTANO* Priori *Frankenfurdenſi*, vel eo defuncto, Priori Predicatorum ibidem qui p. t. fuerit, IIII marcas in parato. ITEM *Fri HUMBERTO* unam marcā. ITEM in *Gerlachsheim* X. marcas. ITEM in *Scheftersheim* X. marcas. ITEM in *Vrowencelle* X. marcas. ITEM in *Rodenberg* Sorori conthoralis nostre V. marcas. ITEM in *Seſtersheim* filiabus conthoralis nostre Sororis V. marcas.

ITEM pro Capitulo Plebanorum in *Rosdorf* V. marcas. ITEM pro CAPITULO Plebanorum in *Selgenſtad* V. marcas. ITEM Monachis in *Selgenſtad* V. marcas. ITEM ad Fabricam ecclesie bte *Marie* ad gradus *Moguntie* V. marcas. ITEM in *Reters* V. marcas. ITEM ad *Tronum* V. marcas. ITEM in *Schonowe* X. marcas. ITEM in *Smerlebach* V. marcas. ITEM in *Himeltal* V. marcas. ITEM in *Gerlachsheim* Sorori conthoralis nostre, & *ELIZABET* de *Wertheim* V. marcas. ITEM X. marcas ad distribuendum pauperibus. ITEM in *Zimmern* Sorori conthoralis nostre V. marcas.

ITEM pro Miſſa in parochiali ecclesia in *Hanow*, denovo per specialem Capellanum instauranda, centum tredecim marcas denariorum, & XII Solidos *Hall*. ad emendum Redditi- perpetuos, qui cum eadem pecunia possunt rationabiliter comparari.

ITEM centum libras *Hall*. quas collegimus minus iuste de Thelonio in *Hanowe*, pro Stratis & pontibus reparandis. ITEM pecuniam collectam de Thelonio in *Steyna*, cuius taxationem committimus probitati Manufidelium nostrorum, legamus ad Stratas & pontes ubi oportunum fuerit reparandos.

Ad

Ad predicti Testamenti seu legati celeriore executionem, Discretos viros IOHANNEM, HELFRICVM, fratres *de Ruckingen*: RVDOLFVM *de Sassenhusen*, IOHANNEM *de Dudelsheim*, Milites: APLONEM *de Eyche*, Fratrem HARTMANNVM *de Linden*, & CONRADVM Notarium nostrum pro Manufidelibus nostris legitimis eligimus & statuimus. Ponentes, & ex nunc resignantes in manus ipsorum bona nostra omnia in villis *Sodele & Morle* sita, ut fructus & proventus illorum tollant, percipiant, atque vendant, tam diu, quousque predicta legata omnia & singula, ordine quo supra fuerint plenarie expedita. Postquam vero hoc factum fuerit, predicti Manufideles fructus bonorum predicti per duos annos continuo subsequentes nichilominus percipient atque tollent; ut, si aliqui, claris & notoriis documentis, Nos, ipsos dampnificasse docuerint, ipsis satisfiat, prout se valor eorundem fructuum extendere poterit equa lance.

Nec Manufideles predicti Monasteriis prefatis, ipsis legata solvere minime tenebuntur, nisi eadem monasteria suis patentibus Litteris ipsos certificent, de certis & perpetuis Redditibus comparandis, quos ad refectionem singularem in nostro Anniversario, personis ecclesiasticis monasteriorum predictorum duximus deputandos.

Ad huius Testamenti perpetuam memoriam Sigillum nostrum, una cum sigillo Dne AGNETIS conthoralis nostre predictae, accedente ipsius consensu presentibus est appensum. Datum & actum in *Wunecke*, * Anno & die quo supra.

* h. Windeck.

Nosse praeterea iuvat, Vdalricum, una cum Agnete Conthorali sua, an. 1339 castino OO. SS. aliud in linguagem condidisse testamentum, praescripto haud abfimile. In eo nominantur ipsorum filii, VLRICVS primogenitus, REINHARDVS, CRAFTO. Executores audiunt GERLACVS Abbas de Arnsburg, EPPEKINVS de Dorfelden, EBERHARDVS de Heusenflam, RVDOLFVS de Wertheim. Milites. Verum enim anno adhuc 1346 superstitem fuisse, tertium

tium exemplar testamenti, ipso die Lamberti Mart. atque Pontificis editi, comprobat. Filiis hac serie vocatis. Vlricus, Reinhardus, Crafft. GODEFRIDVS Ordinis Teutonicorum [Gozze unserm Sune dem Duxen Hern.] LVDOVICVS. (Lug) CONRADVS (Cunz.) Mentio simul sit Agnetis, sed mortuae.

CLV.

LOCA & bona plurima Solmenfis Ecclesie Mog.
in feudum oblata.

An. 1324.

[p. 646. n. 11.]

in Augst.

NOS IOHANNES & HEINRICVS Comites de Solmes recognoscimus in his scriptis, publice confitentes; quod in bonis nostris infrascriptis, iure proprietatis & directi domini ad nos pertinentibus, videlicet in universis agris circa Castrum *Hobensolmes* iacentibus & ad ipsum castrum pertinentibus; ITEM in loco, dicto *Wenigdenspurg*, nobis totaliter pertinente; ITEM in loco dicto *Grosdenspurg* pro parte media nobis pertinente; ITEM in *Helfbals*, in *Gruben*, cum pratis agris & silvis in toto nobis pertinentibus; ITEM in *Indagine* prope *Kungesperg* pro parte nobis pertinente; ITEM in *Ramesperg* cum pertinentiis suis; ITEM die *Batzbach* cum agris, pratis, silvis, cum ceteris pertinentiis ad Curiam nostram *Kungesperg* spectantibus; ITEM in Curia sita in villa *Denspurg*, cum suis pertinentiis nobis Iohanni Comiti pred. dumtaxat proprietatis iure pertinente, ad arbitrium Strenui Militis KRAFTONIS de *Hatzfelt* Officiati in *Ameneburg*, & Discreti viri IOHANNIS Cellerarii ibidem, Redditus L. librarum *Hall*. demonstravimus, designavimus, & presentibus designamus, ex nunc inantea per nos, Coheredes & heredes nostros in feudum & feudali titulo una cum Castro *Hobensolmes* predicto, a Reverendo Patre & Dno nostro, D. MATHIA Archiepiscopo *Mogun-*

Moguntino, eius Successoribus & Ecclesia Moguntina tenendos & perpetuo possidendos, prout in aliis quibusdam nostris Litteris super infeodacione pred. Castri *Hobensolmes* & reddituum eorundem confectis, & eidem Dno nostro - per nos traditis, continetur. Acta sunt hec, presentibus

KRAFTONE Officiato & IOHANNE Cellerario in *Ame-
neburg* predictis.

VOLPERTO de <i>Hobenvels.</i>	} Militibus.
CONRADO de <i>Elkerhusen.</i>	
DIETHERICO de <i>Werdorf.</i>	
HEINRICO de <i>Selheim.</i>	

GERHARDO de *Bicken.*

KRAFTONE & RVDOLFO *Schurenstos.*

GERLACO de *Michelnbach.*

HERMANNO & DIETRICO de *Werdorf.*

ANSHELMO de *Gymize,*

& CVNRADO *Lemprich,* Armigeris.

Datum apud Castrum *Hobensolmes* feria V^{ta} post Circumcisionem Domini proxima, que fuit Nonas Ianuarii, sub Anno Dni *MCCC* Vigesimo quarto. s. lca.

CLVI.

„LITTERA, continens Libertationem Opidi *Lan-
stein.* „

An. 1324.

Nos LVDOWICVS Dei gratia Romanorum
Rex semper Augustus. Notum esse volumus univ^{er}sis,
quod intuitu Venerabilis MATHIE Archiepiscopi *Magun-
tini*, Principis & Secretarii nostri Karissimi, Opidum *Loyn-
stein*, & eius Districtum ac territorium, ad instar Opidi nostri
Regalis

Regalis *Franckensfurt* & ipsius districtus ac territorii, auctoritate Regia, meliori modo & iure quibus Imperium hoc facere consuevit, libertavimus, & presentibus libertamus; ad habendum ius Univerſitatis, Iudicii atque Fori, & alia, que predictum Opidum *Franckensfurt* ex regali seu Imperiali libertatione ipsius recepisse dinoscitur, & habere. Dantes & concedentes eidem opido *Loinslein* & eius Incolis, in rebus & personis omnem libertatem, que vulgariter *Friheit* appellatur, quam habet prefatum Opidum *Franckensford* & Incole eius; qua etiam idem Opidum *Lauslein* auctoritate predicta communimus his Litteris, & donamus.

In cuius dicte libertationis nostre perpetuam firmitatem presentes litteras conscribi, & Maiestatis nostre Sigillo iussimus communiri. Nulli ergo hominum liceat hanc Libertatem, seu libertationem nostram . . . quovis modo infringere, . . . Si quis autem hoc facere presumpserit, gravem offensionem nostram, & penas contra Infractores libertatum Imperii editas se noverit incursum. Datum in *Baccharach*, V. Idus Ianuarii Anno Domini MCCCXXXIII. Regni vero nostri anno Decimo,

CLVII.

IOANNIS Com. Nassovii *Testamentum ad pias causas.*

An. 1324.

ut Anteq.

TESTAMENTUM testatoris feliciter & prudenti consilio ordinatur, si terrenis heredibus non testetur, sed XPS solum fiat elemosine particeps, & coheres. Hinc est; quod nos IOHANNES Comes *de Nassave*, sanus corpore, & mente compos; assensuque HEINRICI Comitis, nostri germani, ob remissionem peccatorum nostrorum, & etiam Patris misericordiam consequendam, nec non in remedium & salutem animarum Parentum nostrorum, Quatuor marcarum redditus denar. *Colen.* cedentes in festo beati *Michaelis* Archangeli, Cenobio

nobis de *Aldenburg* - de bonis nostris infrascriptis, sitis in *Herbern*, legamus in his scriptis perpetue possidendos. Ita videlicet, quod Anniversaria patris nostri OTTONIS quondam Comitís, matrisque nostre AGNETIS sue collateralis, nec non fratris nostri OTTONIS pie mem. pro duabus marcis, quolibet suo tempore; similiter & anniversarium nostrum, dum fuerit, pro ceteris duabus marcis ab eisdem Monialibus & Conventu perpetue peragatur.

Volumus etiam, ut predictis monial. quolibet die anniversariorum, bona *pyltancia* de predictis marcis pro sustentatione nature ministretur. Ac etiam unum Lumen iuxta Sepulchra prefatorum, & meum, fieri debet, quod usque ad novissimum diem ardere non desistat. Ordinamus insuper, quod dictarum marcarum redditus, videlicet quamlibet marcam pro XII marcis pagamenti eiusdem, nos, ac hereditatis nostre successores redimendi liberam habeamus facultatem. Quibus redemptis, ad nos & heredes nostros revolvuntur libere, & dictæ Moniales seu Conventus sibi tantos redditus comparabunt, ad supplendum, ut est dictum. Hanc nostram ultimam voluntatem esse volumus iure Testamenti; quod si iure testamenti non valet, valeat saltem iure Codicillorum, vel cuiuslibet alterius ultime voluntatis.

Hi sunt Redditi: HEINRICVS *Snabel* VI denar. de quodam Horreo. It. ELIZABETH *Lotzechin* VI denar. de quodam Orto. Item CONR. *Backman* IX den. de quodam Area. It. filius dicti *Bylsen* IX den. - - -

Es se porro, que totam implerent paginam. Quibus absolutis:

Ne igitur super hoc Testamento aliqua poterit in posterum contencio & calumpnia suboriri; Nostro, ac fratris nostri *Heinrici* Comitís prefati, Sigillis presens testamentum duximus roborandum. Datum & actum Anno Domini *M CCC Vicefimo quarto*, Dominica qua cantatur *Inuocabis*.

4 Martii.

CLVIII.

„*De bonis in Rockenberg, Gridele, Oppershoven & Alftad.*„

An. 1324.

ex Autogr.

NOS THEODERICVS Nobilis de *Woldenberch*, & AGNES nostra conthoralis sive uxor. Recognoscimus, in his scriptis publice profitendo, quod communicata manu mutuoque consensu assignamus, damus & transferimus, in manus GYSONIS dicti *Schonbals*, de *Seyne*, LVCARDIS, RORICI dicti *Crauesel* de *Weslirburch*, Armigerorum, & ALHEYDIS, Coniugum, & heredum eorumdem, omnia bona nostra sita in villis *Wedereybie*, scilicet *Rockenberg*, *Gridele*, *Opirshoven*, *Obernboven* & *Alftad* & earum terminis, in pensionibus, censibus, agris, pratis, pascuis, nemoribus, & aliis iuribus & rebus quibusque ad ipsa pertinentibus consistencia, quocunque nomine nuncupentur; in nos per obitum quondam PHILIPPI dicti *Wylwale* de *Willansdorf* Militis, felicis memorie predecessoris nostri, & prioris Mariti nostre Dne *Agnētis* devoluta, que nunc tenet & possidet Discretus vir HERMANNVS de *Olmna* Opidanus *Wetflariensis*, & renunciamus eisdem simpliciter, ore & calamo, litteras per presentes. Sic quod ipsi eadem bona vendere & alienare possint, & cum eisdem facere suam liberam voluntatem.

Et in horum omnium testimonium & robur perpetuum dedimus sibi has Litteras, Sigillis nostris, una cum sigillis Honorabilium virorum, Dni . . Abbatis monasterii *Seynensis*, IOHANNIS de *Bazzenheim*, & PETRI dicti de *Eych* Militum, Castrensi in *Seyne*, nostris precibus presentibus apensis firmiter communitas. Quod nos . . Abbas, & . . Milites iam dicti verum esse profitemur; & ad preces Dni *Theoderici* & Dne *Agnētis* coniugum predictorum Sigilla nostra una cum ipsorum sigillis, Litteris presentibus appendisse. Huius facti Testes sunt

HER-

HERMANNVS de *Bazzenbeim*.*HEYDENRICVS de *Lympach*.PETRVS dictus *Hackman*.

WIPERTVS Scultetus.

WERNHERVS de *Lympach*.IOHANNES dictus *Scholere*.ARNOLDVS dictus *Durstman*;Castrenses & Scabini in *Seyne*, & quam plures alii
fide digni.* filius Io-
hannis de
B.Actum & datum Anno Domini M. CCC *Vicesimo quarto*.
In crastino bti *Georgii* Martiris.

25 Apr.

CLIX.

*Discordia Moguntino-Hassiacae defertur ad Ar-
bitros.*

An. 1324.

[p. 647. n. 29.]

Sir DIED von Godes gnaden Lantgrave, vnd
 Herre Hessen-Landes; veriehen offenberlichen, unde
 tun kunt den, die disen Brief ansehent, lesent, oder horent lesen;
 Daz zwischen dem Erbern in Gote Vater vnde Herren, unserme
 Herren, Hern Mathias, Erzebischoffe zu Menze, unde Vns,
 umme alle Broysche, Sayche vnde ansprache, die zwischen yme
 u. sinem Stifte zu Menze eine halb, vnde Vns, andert halb ge-
 wesen sin; von weilschen Stucken oder von weilschen Sachen da yme
 von uns, oder Uns von yme Vnrechte geschen ist; ein reychte
 Sune gemachet, unde gesproychen ist von dem Erbern Herren
 unde Vattere, Hern Heinriche Abt zu Sulde; also daz der vorgehen.
 unser Herre Erzebischoff zu Menze die drie Erbere Ritters geform
 hat

ex Autogr.
de littera ad
lit. prout.Abbas Fuld.
Mediator.

Ec 2

*Delecti b. i.
ludices.*

hat von sinenthalb; Johanne von Ryedern, Erwine Lewen von Steyndort, u. Conrade Ruden: Vnde Wir unserthalb die drie Erbere Ritters, Wenzela von Cleen Burgreuen zu Friedeberg, Johanne Rytsel, u. Bernharten von Gunt geforn han.

Præsi.

Vnde von den vorgenanten ses Ritters soln er Viere, von ylichem teile zweine, wilchme danne allerbeist haben maych, vnde mit Yne der Edele Man, Greve Emiche von Nassows, den wir beide zu eime funften Manne darzu erkorn han, ober die vorgenante Stücke vnde Sayche, also hir vorgeschriben stat, Maycht haben Uns zu richtene nach Minne, alle funfe endreychliche, oder nach Reichte alle funfe, oder das merer teil under den funfen. Vnde hat der vorge. vnser Herre Erzebischof zu Menze vnde Wir mit truwen gelobt, u. zu den Heiligen gesworn, stede u. veste zu haltende, ane alle geuerde dissen iegenwortigen Brief; vnde wie uns die vorgenanten Sunlute richten, nach Minne oder nach Reichte, also da vorgeschriben stat.

Es han ouch die vorge. Sunlute mit truwen gelobt, vnde zu den Heiligen gesworn, die vorge. Richtunge, nach Unser beider Ansprache u. Antworte, Ende zu gebende hie zwischen vnd Sente Mertins tage der nu allerneist kummende ist, nach Minne oder nach Reichte also hie vorgeschriben ist.

*Spensores ex
parte Mo-
gunt.*

Der vorgeschriben unser Herre von Menze hat ouch uns von sinenthalb zu Vorgen gesaist zehen Erbere Ritters; Johanne von Rodenberg, Walther von Cronenberg, Wigand von Boyches den Jüngern, Craften von Hasfeld, Petern von Bosenheim, Billunge von Vlmen, Rupprechte den Schenk von Schwensperg, Henriche von Selheim, Hartmus de Kolbendensel, vnde Lewen von Oßzel. [Oßzel.]

*Vadi Land.
grauiani.*

Vnde Wir han ouch Yne hemwider von unserthalb zehen Erbere Ritters zu Vorgen gesaist: Happelen von Drah, Zabelen von Bolenhufen, Johannes von Rynzenbach, Wenzelen von Engelnhufen, Craften Vogende † von Ironehufen, † Vogt. Self.

Helfrich vnde Gotfriden von Drah, Synande . ., Sybold de Fleisch, vnde Johanne von Belderßheim, der genant ist Groppe.

Also, welcher Unser die Richtunge, die die vorgeschriben Sunlute zwischen uns mayhent, breyche, vnde nicht enhelte, daz Gt vorbeite, der sal zuvoren Truwelois u. meineidich sin. Vnde sollent die Borgen, die der gefaist hat der da brichet, inwaren zu Fridenberg in die Stat, wann die Sunlute alle funfe oder der me^{Leuenschla} rer teil under In sie daz heizet; Vnd mit ers selbes Libe leissen, un^{24.} de nimmer dannen zu kumende, also lange biz daz die Richtunge fullenvort werde. Daz hant die vorgeannten Burgen mit iren truwen gelobt zu tunde, ane geverde.

Were vuch, daz der vorgen. Greve Emicho von Nassowe abeginge, des Gt nicht enwolle, so sal Derselbe Abt von Zulde einen andern Herren an sine stat setzen in eines Mandes frist, oder selber an siner stat sin. Ginge vuch der andern ses Sunlute abe, also vile daz er nicht Viere enblieben; an wilchem unser teile keines enbreiche, der sal vuch in eines Mandes frist einen andern an die stat setzen wan Ers gemant wird. Dazselbe sal man tun, ob der Borgen keyner * abegat.

Vnde zu eine Urkunde u. Steidicheit dirre vorgeschriben ding u. Rede, so haben wir unserme vorgen. Herren Hern Mathias Erzebischoffe zu Menze dissen Brief gegeben, mit unserme Inzsigel besigelt. Disse ding sin geschen, vnde dire Brief ist gegeben, bi dem Clostere zu Arnspurg an Sente Margareten abende, do man zalte von Gtodes geburte Dritzehen hundert Jar in dem Vier unde zwenzigisten iare.

Præfens diploma, iuncto n. CLXIII amiciter concessi describenda, me in an. 1724 Wezlarix advenam salutanti, Cl. b. m. Ioh. Herm. Schminckio. Earum (utut in orthographia cum his nostris haud adeo bene concordent) usum fecit D. Frid. Christ. Schminck F. Diff. acad. de SVPER ARBITRIS. Gottingæ 1744.

CLX.

MATHIAS

de Vitalitio coniugibus de Hanstein pro Vicedominatu praestando cavet.

An. 1324.

[p. 646. n. 12.]

ex Autogr. **N**os MATHIAS Dei gratia Sancte Moguntine Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius. Recognoscimus per presentes, quod de consensu Capituli nostri *Mog.* iusto empcionis titulo a Strenuo Milite HENRICO, olim Vicedomino in *Russeberg*, de consensu - - LVCARDIS uxoris sue legitime, nobis - - vendente, nuper - - emimus Officium Vicedominatus in *Russeberg* - - -, nec non curias, mansos, villas, iurisdictiones & diversa alia bona Militis predicti, que bona omnia conscripta & specificata sunt in Littera, quam pred. Miles - - super prefato Contractu nobis & Ecclesie nostre tradidit, - - - pro pensione annua XXV marcarum puri argenti, - - - * quam pensionem . . seu Redditus annuos, singulis annis in festo bti *Micahelis* - - predictis coniugibus, ad vite ipsorum tempora duntaxat, nostro & Ecclesie nostre nomine promittimus - - dare, assignare & presentare in Oppido *Heilgenstad*, sub nostris vecturis, laboribus & expensis. In cuius Contractus debitam firmitatem, nec non ad securitatem predictorum coniugum super prefata pensione, presentes litteras ipsis dedimus, nostro, & Capituli nostri Sigillis fideliter sigillatas.

† de Eppen-
stein.
† de Lapi-
de.

Nos quoque GOTFRIDVS † Custos, EBIRHARDVS Cantor † totumque Capitulum Ecclesie *Mag.* predictae, Decanatu & Scholastria ibidem vacantibus, recognoscimus prefatum Contractum & promissionem predicti Dni nostri Archiepiscopi super pensione prefata de nostro consensu processisse, nostrumque Sigillum - - - appendisse. Datum apud *Waltassen* VII Kal. Augusti. Anno . . MCCCXXIII.

CLXI.

CLXI.

*Transactio inter Moguntinum & Brunsvicenses,
ratione Advocaciarum Siboldshausen
& Scheiden.*

An. 1324.

Wir Mathias v. G. G. Erzbischof zu Menze, und *ex Autogr.*
Erzkanzler des H. R. Ryches in Dugschen Lant-
den; Unde Wir . . . O E E D Herzoge von Brunswich, verie-
hen offentliche . . . daz wir offe beiden syden umme alsoliche Miß-
hellunge, Erig unde Ansprache, als zwischen uns was, unde unser
Ein zu dem andern hatte biz uffs diffen hutigen tag, umme die Vog-
tie zu Syboldeshusen unde zu Scheiden, mit unser beider Bruns-
de rate oberein kummen sin, unde also gescheiden voneinander;
Daz Wir vorge. Erzbischof zu Menze, . . . die vorgeschriben
Vogtie zu Syboldeshusen . . . vorbasine rowelichen, eigentlichen
unde ledelichen besizen unde behalten sollen ewichlichen, ane allerleie
Anspraiche u. hinderzal des vorge. Herzogen u. seiner Brudere, u.
irer Erben; Und wir Herzoge O E E D von Brunswich u. un-
ser Erben die Vogtie zu Scheiden haben sollen, mit alsotan un-
derscheit, daz der vorge. . . Her Mathias . . . die vorge-
schriben Vogtie zu Scheiden . . . von uns u. unsern Erben losen
mugent, umme [1500] Mark Silbers, wannne sie wollten. . .

Und zu eime Orkunde . . . die Bescheidunge, und birre Din-
ge, so hant wir . . . unser beider Ingesigel an diffen brief gehen-
fit. Diffe ding sint geschihin, unde der Brief ist gegeben, zur
Stube, zwischen Ruseberg u. Fridelant, des neisten Mantages
vor unser Brownen tage Worze messe. Do man zalte . . . *1. . . Aug. .*
[1324.]

CLXII.

*Advocaciam Scheiden, vite OTTONIS & MAGNI,
Ducum Brunsvic. tempore, Mogunti-
nus haud redimet.*

An. 1324.

ex Autogr.

Nos MATHIAS Dei gratia Sancte Moguntine
Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archi-
cancellarius, recognoscimus, Quod inter nos, & Illustrem Prin-
cipem Dñm OTTONEM Ducem Brunsvicensem, mediante no-
strorum consilio Amicorum conventum est taliter & conditum,
quod nec nos, neque successores nostri, nec nostra ecclesia
Moguntina Advocaciam ville *Scheiden* cum suis pertinenciis ab
ipso Dño *Ottone* Duce predicto aut Illustri MAGNO fratre suo,
quam diu ambo vel alter ipsorum supervixerint, redimemus
vel redimere debemus: Ipsi vero ambobus defunctis, dictam
advocaciam cum suis pertinenciis & iuribus, pro Mille & quin-
gentis marcis argenti, redimendi ex tunc liberum erit & esse
debet nobis, successoribus nostris & . . Ecclesie Mogun-
tine; heredum pred. Dni *Otonis* Ducis aut *Magni* fratris sui,
feu quorumcunque aliorum contradictione qualibet non obstan-
te. Dantes super eo has Litteras, nostri Sigilli appensione
munitas.

Datum in loco, dicto *zur Stoube*, apud *Rustberg*. Idus
13 Aug. Augusti Anno Domini *MCCCXX Quarto*,

CLXIII.

CLXIII.

EMICHO Nassovius, una cum Coarbitris, circa devoluta ex obitu Landgravii IOANNIS feuda pronuntiant. Ottonem in possessione manuteneudo.

An. 1324.

In continuationem n. CLIX.

In Gottes Namen. Amen.

Sie Grefe Emiche von Nassow, ein Funstman von den ex Antogr.
Erwirdigen Herren, Herrn Mathias Erzbischof zu Mentze, u. Lantgreven Otten Herren zu Hessen Lande, einmütlich: u. wir Wenzel von Cleen Burgrafe zu Friedeberg, u. Bernhart von Gurs, Ritters, von unsers Herren Lantgrefen Otten . . . wegen Ratlute u. Scheidelute gekorn, umb die Lehen u. Gut die der vorgen. Erzb. . . fordert, u. spricht das sie Ime u. sinem Stifte von Lantgrefen Johans todes wegen ledig worden sint, vnd an In u. sinen Stifte ledeclich erstorben, die der vorgen. Lantgrefe Otte besiget, und inne het sit sinen Bruders Lantgr. Johans Tod; Sprechent vnd ertheilend uf unsern Eit mit diesem Briefe, das . . . Lantgreve Otte in den vorgen. Lehen u. Gut sitzen sol. Vnd wil In der . . . Erzbischof darumb ansprecken u. betriegedingen, so sal Er dem . . . Lantgrefen Otten fur sine Man Tag machen als Recht ist. Vnd was Die ertheilend, das sol Er liden, vnd stete halten; vnd tete Er das nicht, so sol er des Eides u. Gselschefte gevallen sin, als der Sunebrief beseit, der daruber mit Ir beider Ingesigel gegeben u. besigelt ist.

Das geschach, vnd wart dirre Brief gegeben, zu Lylohen bi Ameneburg, an Sant Martins abent, do man zalte von 10 Nro.
Gottes geburte Druzehen Hundert Jar, darnach in dem Vier und zwenzigstem iare.

Ff

Vnd

Und daz dise . . ding war sint , und geschehen sint als hie vor
geschriben stet; So henken wirre Greve Emiche von Nassow und
wir Bengel von Cleen Burgrafe zu Srideberg u. Bernhart
von Gunt Ritters die vorgeannten , zu einem waren Besunde aller
dirre . . dinge vnserer Ingesigell an dissem Brieffe.

CLXIV.

„DE Curia in Buchsecke. „

An. 1324.

ex Autogr. **E**go HARTMVDVS, filius ANDREE quondam
de Buchsecke, Omnibus presencia visuris recognosco, quod
fratri meo LODEWICO Curiam sitam in Buchsecke, quam in-
habitat Sororius noster THEODERICVS, quantum ad me spe-
ctat, pro Curia seu area, sita bi dem Boruencien in villa predi-
cta, quam sibi vendidi, obligo & obligavi, tali discrecione ap-
posita; si dictam curiam aut aream infra hinc & festum S. Ia-
cobi proxime venturi a dicto meo fratre non recmerem, tunc
aream sibi obligatam, titulo proprietatis, vel sui heredes, per-
petue possidebit.

Harum igitur Litterarum testimonio, presentibus Sigil-
lum Srenui Militis, HAPPLONIS de Trabe, quod ad preces
meas ipsis est appensum, duxi appendendum. Datum Anno
30. Nov. Domini MCCCXXIII. In die Sci Andree Apostoli.

CLXV.

Ywano de Bihl, (*militari*) sese una cum omnibus
bonis suis ad Clausstrum Aldenburg transferendi,
data facultas a Comitibus Solmensibus.

An. 1325.

ex Autogr. **N**OS IOHANNES Comes de Solmze, dictus de
Spanbeym, & THEODERICVS noster germanus Omnibus
pre-

prefens Scriptum intuentibus cupimus fore notum, quod intuitu DEI eiusque Genitricis, nec non de benivolencia speciali, deliberato animo ac concorditer dedimus & presentibus indulgemus YWANO de *Bile*, filio quondam YWANI ibidem, plenariam licenciam & liberam facultatem, cum omnibus suis bonis mobilibus seu immobilibus, cuiuscunque status aut conditionis existant, Ecclesiam de *Aldinburch* apud *Wetflariam* accedendi, & ibidem in habitu Religionis eiusdem Monasterii DOMINO perpetue serviendi; eiusque bona apud ipsum monast. absque nostra aliquali inpeticione, aut quovis nostrorum successorum iugiter permanere; & a personis memorate ecclesie colere, ordinare & disponere pro sua utilitate, & eorum libito voluntatis.

Dantes iam dicto Monasterio has Litteras munimine Sigillorum nostrorum, atque prefato YWANO nobis antea attinenti firmiter communitas in testimonium super eo. Actum & datum Anno Domini M. CCC. XXV. In *Cathedra* Sci Petri,

21 Febr.

PHILIPPVS Comes de *Solmisse* oct. 1333.

CLXVI.

ELECTOR quomodo sanciverit a) de Interdictis propter Causas pecuniarias. b) Clericis noctu vagantibus cum armis. c) Iustitiam admittere recusantibus Inimicis in Munitiones non recipiendis. d) Haudevocandis Civibus ad Tribunalia extra *Moguntiam*.

An. 1325.

[p. 648. ante n. 23.]

MATHIAS D. G. Sancte Maguntinè Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius. Viris prudentibus & discretis, Scultero, Iudicibus, Consulibus
Ff 2 cete-

ceterisque Civibus *Maguntinis* fidelibus suis dilectis Graciam suam & omne bonum.

Advertentes, quod in Civitate nostra *Maguntina* & ipsius suburbii, passim in Causis pecuniariis divina suspenduntur officia, propter quod ecclesiastica censura vilipenditur, & devocio populi minoratur; Nos huic morbo, opportuno obviare volentes remedio; volumus, ne auctoritate nostra, vel aliquorum ludicum nobis subiectorum, de cetero in Causis huiusmodi, cessationis, interdicti, vel suspensionis Divinorum - fulminentur, - nos enim sententias contra hanc nostram constitutionem prolatas decernimus ex nunc irritas & inanes.

Preterea cupientes Clericis ac aliis religiosis personis, dissolutionis & nocturne vagacionis amputare materiam; vobis presentibus indulgemus, ut Magistri civium, vel eorum ministri qui pro tempore vigilias nostris custodiunt, Clericos vel Religiosos, quos post sonum ultime campane, que vulgariter *Lang-Glocke* dicitur, arma deferentes, & indiscrete incidentes, vel alias nocturnas insolencias exercentes invenerint, de nostro mandato presenti possint capere, & eosdem nobis, vel Iudicibus Sedis nostre in Civitate, quam cito commode poterunt, presentare, per nos vel eosdem nostros Iudices pro suis excessibus puniendos. Fraude & dolo in premissis penitus circumscriptis.

ITEM omnibus Officiariis nostris - inhibemus, ne vestros iniuriatores vel hostes, iusticiam in civitate *Maguntina* coram Iudicibus ecclesiasticis vel secularibus a vobis recipere recusantes, in nostris debeant castris vel municionibus conservare; nec non eosdem volumus receptare. Et vobis concedimus, quod iniuriatores & hostes vestros, quos insequendo in nostris municionibus seu villis inveneritis, ibidem arrestare possitis, & iusticiam a nostris Iudicibus exigere de eisdem; & quod eos extra villas vel municiones nostras, absque nostra offensa capere valeatis.

ITEM vobis concedimus graciose, ut nullus vestrum auctoritate nostra extra civitatem ipsam ad Iudicium evocetur, quam

quam diu infra civitatem ipsam paratus est stare iuri coram suo Iudice competenti. Dantes vobis presentes litteras Sigillo nostro munitas in robur & observanciam premissorum. Datum Oppenheim V. Kal. Marcii. Anno Domini MCCCXXV.

25 Febr.

CLXVII.

„ De bonis Markelonis de Kebel in Vtph, & Coheredum suorum. „

An. 1325.

Ego MARKELO de Kebele, Miles, ad universorum tam presentium quam futurorum notitiam cupio pervenire, me vendidisse . . . omnia bona culta & inculta, que habui in terminis ville *Odyph* sita, videlicet in agris, pratis, pascuis, aquis, nemoribus, & suis attinenciis universis, cum omni iure & onere prout ego & infra scripti coheredes mei ipsa possidebam, Religiosis viris Dno Abbati monasterii in *Henebe* & suo Conventui - - pro quatuor marcis denariorum legalium & bonorum, cum consensu & bona voluntate Strenui Militis, HENRICI dicti zu dem Wasen, IYTTU uxoris sue legitime, nec non FRIDERICI dicti *Schelrifs* Armigeri, & LYSE . . ., coheredum bonorum predictorum. Renuntians quoque . . . coram Sculteto & Scabinis ville *Treyse* una cum IOHANNE filio meo, predictorum bonorum - - Actioni & impetitioni, quas ego vel mei heredes in posterum habere possent in bonis antedictis.

Et quia MARKELO & BERTRAMVS filii mei sunt minores annis, ita quod iam dictis bonis renunciare non possunt; prelibato . . Conventui pro resignatione & renuntiatione dictorum filiorum meorum dum ad annos discretionis pervenerint, ac pro warandia debita & consueta, Strenuos Milites HENRICVM dictum *Quiddenbaum* & EBIRNANDVM fratrem suum constituo in solidum fideiussores. Hoc adiecto, si unus

Ff 3

fide-

fideiussorum ante resignationem & renuntiationem filiorum meorum predictorum, decederet, quod Deus avertat, ex tunc alium fideiussorem eque idoneum, cum requisitus fuero, infra mensem loco defuncti subrogabo. Sin autem alter fideiussor superstes cum servo & duobus Equis *Frideberg* in hospitium notorium se recipiet; more boni fideiussoris commensationes seu obstagia celebranda tam diu, quousque alter fideiussor eque idoneus loco defuncti per me fuerit subrogatus; & hoc totiens, quociens fuerit oportunitas. Promittens nichilominus bona fide stipulatione sollempni pro me & meis filiis supradictis, prefatum Contractum ratum & firmum habere, & nunquam contravenire aliquo ingenio sive modo. Insuper recognosco, me recepisse huiusmodi pecuniam a . . . Conventu in numerata & parata pecunia, ac in usum meum necessarium convertissa.

In cuius rei testimonium & debitam firmitatem Sigillum meum proprium & consuetum presentibus Litteris duxi appendendum. Actum & datum Anno Domini MCCCXXV, in crastino bti *Mathie* Apostoli.

25 Febr.

CLXVIII.

Agnatorum Solmensium ratificatio Concordatorum de quibus n. CLII.

An. 1325.

[p. 646. n. 11. fol.]

ex Autogr.

NOS BERNHARDVS & SYMON fratres Comites *de Solmze* recognoscimus publice in his scriptis, quod renuntiationem & tradicionem Castris, dicti *Hobenfolmze*, ad manus Reverendi in XPO Patris Dni *MATHIE* Sce Moguntine Sedis Archiepiscopi, suo & Ecclesie *Mog.* nomine factam per *IOHANNEM* patrualem nostrum & *HEINRICVM* fratrem nostrum Comites *de Solmze* sub modis & condicionibus omnibus & singulis, expressis in Litteris quibus nostra presens littera est

est transfixa, cum assignatione Reddituum L. librarum *Hall.* de quibusdam bonis ipsi Castro adiacentibus solvendum, consensiendo benivole approbamus; Et fide data ac corporali prestito desuper iuramento, quod renunciacionem & tradicionem huiusmodi, sub modis & condicionibus eisdem ratam habebimus & inviolabiliter observabimus, promissimus & promittimus. Sub harum nostrarum, Sigillis nostris signatarum testimonio litterarum. Acta sunt hec, presentibus

CRAFTONE de *Hatzfeld* Officiato,

IOHANNE Cellerario. WIGANDO de *Martorf.*

GYSELBERTO de *Radenbusen* & HEINRICO dicto *Marolf* Militibus.

Magro CONRADO de *Wizenburg* Clerico.

SYFRIDO *Marquardi*, & IOHANNE de *Trabe* Armigeris. DYTMARO de *Rodinkeym* & ARNOLDO *Osterman* Opidanis in *Ameneburg.*

Datum Anno Dni MCCCXXV. VII Idus Marcii.

9 Mart.

CLXIX.

RATIFICATIO eorum sub n. CLV.

NOS THEODERICVS de *Solmze* Canonicus Eccl. *Colonienfis*, nec non BERNHARDVS & SYMON fratres Comites de *Solmze* recognoscimus . . , Quod designationem seu demonstracionem Reddituum L. librar. *Hall.* in quibusdam bonis Castro . . . *Hohenfolmze* adiacentibus, que bona in Litteris quibus . . . presens . . . est transfixa sunt specificata, factam; Vna cum . . . tradicionem eiusdem Castri . . . per IOHAN- NEM fratrem nostri *Theoderici* predicti, & HEINRICVM fratrem nostrorum *Bernhardi* & *Symonis* . . . Comites de *Solmze* Reverendo . . . MATHIE . . . , consensiendo benivole approbamus . . . Datum . . . MCCCXXV VII Idus Marcii.

CLXX.

CLXX.

„ *Littera R. & S. de Nuenstein, quod ipsi sunt Castrenses perpetui in castro Husen; Castrumque ipsorum Nuenfels est apertum perpetuo*
 „ *Ecclesia Mogunt.* „

An. 1325.

Nos MATHIAS Dei gratia Sae Maguntine Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius. Recognoscimus in his scriptis, quod nos Strenuos viros, RABENONEM & SCHROTONEM Milites, & GOZONEM, filium eiusdem Rabenonis: & RABENONEM, filium quondam HEROLDI, Armigeros de Nuenstein, in nostros & Eccl. Magunt. Castrenses hereditarios ac perpetuos in Castro nostro Husen, per nos noviter comparato, acquisivimus - , in hunc modum, Videlicet, quod castrum & opidum Nuenfels contra quemcunque hominem, nullo penitus excepto, aperte Munitiones nobis, Successoribus nostris & Ecclesie Magunt. perpetuis temporibus esse debent: Et si quos homines armatos processu temporis ad eadem Castrum & opidum Nuenfels fortassis nos - - ponere contingeret, hoc sub expensis nostris facere debemus.

Est etiam actum expresse - , quod predicti nostri Castrenses nobis - - - servire & assistere cum suis munitionibus, & etiam suis Personis propriis, contra quemcunque hominem fideliter perpetuis temporibus tenebuntur; eorum Consangwineis, si eis iniuria inferretur a Nobili viro CRAFTONE de Hobenloch, quem Schroto & Rabeno iunior ad biennium exceperunt; & Nobilibus viris CONRADO & GOZONE fratribus de Hobenloch, quos Rabeno senior & Gozo filius suus . . etiam ad VIII annos exceperunt, duntaxat exceptis. Contra quos, videlicet eorum Consangwineos, quam diu iustitia contentari voluerint, & contra etiam illos de Hobenloch predictos, quam diu

diu eorum termini quibus eos exceperunt, duraverint, iidem nostri Castrenses cum eorum personis nos . . . iuvare nullatenus tenebuntur. Terminis vero eorundem *de Hobenloch* expirantibus, & si ipsorum . . . Castrensiū consanguinei nolent iusticia contentari; tunc contra illos, sicut & contra alios, nos . . . iuvare, & nobis assistere tenebuntur.

Quilibet etiam ipsorum, secundus in armis servire tenetur, si contingeret Gwerram aliquam nos habere. ITEM conditum exitit, si, quod absit, cum *Craftone de Hobenloch* quem *Schroto* & *Rabeno* iunior exceperunt, Gwerram habere nos contingeret, tunc *Rabeno* senior & *Gozo* filius eius, cum personis suis & munitionibus . . . nobis servire & assistere tenebuntur. Et hoc idem *Schroto* & *Rabeno* iunior nobis facere tenentur, si cum *Conrado* & *Gozone de Hobenloch* quos *Rabeno* senior & *Gozo* filius suus exceperunt, gwerram contigerit nos habere. Nec dicti Castrenses nostraliquem . . . quacunque de causa contra nos . . . ad dictas munitiones *Nunwensels* aliquantulum intromittent. Ipsi etiam ex nunc inantea se minime obligaverunt, . . . nisi super eo nos requirant, & ad id nos consensus accesserit & voluntas. — — —

Nos vero pro huiusmodi servicio . . . Ecclesie nostre impendendo, . . . XL libras *Hallens.* eis dabimus, quarum XX expediri volumus in festo bti *Iacobi* Ap. proxime affuturo; quibus . . . expeditis, Redditus XX librarum in bonis eorum propriis & liberis, dicto Castro nostro *Husen* magis vicine iacentibus, aut in bonis consimilibus . . . comparare, nobisque . . . in feudum castrense hereditarium denumerare; Ipsique, & post eos eorum heredes recipere, & more aliorum bonorum Castrensiū in d. castro *Husen* deservire fideliter tenebuntur. Et postquam redditus huiusmodi sic denumeraverint, ex tunc in octava Epiphanie Domini nunc proxima, residuas XX libras ipsis debemus expedire. Dantes super eo has nostras Litteras, nostri sigilli appensione communitas.

Datum *Oppenheim* III Kal. Aprilis. Anno Domini 30 Martii.
MCCCXXV.

Gg

CLXXI.

CLXXI.

„*De consensu Dni MATHIE Ar. & obligatione ca-*
stri Crumbach.„

An. 1325.

MATHIAS D. G. Sancte Maguntine Sedis Archi-
 episcopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius.
 Recognoscimus in his scriptis, quod nos ad instantem peticio-
 nem Spectabilis viri LVDEWICI Comitis de Rienecke iunioris,
 fidelis nostri dilecti, ad hoc quod idem Comes bona infra-
 pta, villulas videlicet *Rodenbach*, *Wonenbach*, *Nuendorf*, cu-
 riam dictam *Wyssendau*, cum suis inribus universis; Homini-
 bus siquidem & iurisdictionibus, pascuis, pratis, nemoribus,
 aquis aquarumque decursibus, & aliis suis pertinenciis quibus-
 cunque; nec non & Redditus V. librarum *Hall*. ac V. maldro-
 rum cum dimidio filiginis in bonis in *Affoldirbach* sita, que
 idem Comes a nobis & Eccl. nostra M. . tenet & tenebat in feo-
 dum, vendere . . Decano & Capitulo . . *Afch*. . ac ipsi ec-
 clesie poterit, & iuste vendicionis titulo vendidit; nostrum con-
 sensum expressum & benivolum adhibuimus, & presentibus
 adhibemus.

Idem etiam Comes in consensus nostri huiusmodi recom-
 pensam pariter & restaurum, dominium Castri *Crumbach*, ac
 ipsum castrum, cum villis scilicet *Bercheim*, *Crumbach*, *Kim-*
pur & *Kurnach*, ac iuribus iurisdictionibus & aliis ipsius castri
 pertinenciis quibuscunque, quod & que ad se proprietatis ti-
 tulo pertinere asserit. Cum tamen nos, predicta omnia ad nos
 pertinere tamquam ad Dominum feudi . . . asseramus; in
 manus nostras voluntarie & liberaliter resignavit; & ipsum ca-
 strum, cum villis & pertinenciis earumdem a nobis titulo feudi
 recepit, & in feudum tenebat a nobis & nostra Ecclesia Magunt.
 Premissis tamen apposito signanter, & adiecto, quod quam
 primum ipse Comes, aut sui liberi veri & legitimi predicta
 bona reemerint, & eadem a nobis . . . iteratis vicibus in feu-
 dum

dum susceperint & possederint sicut prius; quod ex tunc castrum *Crumbach* cum eius dominio, villis & pertinenciis pre-narratis, nobis assignatis & in feudum ut premittitur receptis, ad eundem Comitem & suos heredes, possidendum ut prius liberaliter devolvetur. Et quia pred. Comes ipsum castrum . . . ad se proprietatis titulo pertinere asserit; & nos vice versa . . . a nobis in feudum descendere dicimus; expresse est conditum, si ullo umquam tempore compertum fuerit, quod ipsum castrum . . . ad ipsum Comitem proprietatis titulo non pertineat, sed quod a nobis descendat in feudum; ex tunc ad universa & singula bona eiusdem Comitis apud nemus nostrum *Speßbart* sita respectum habere possumus & debemus, ipsaque nobis usurpare & attrahere sine eius molestia & offensa, donec de pred. bonis a nobis quondam in feudum descendantibus, per ipsum de consensu nostro alienatis, obligatis, seu venditis, unde . . . Ecclesie . . . *Maguntine* fiat debita & equivalens recompensa.

In quorum omnium premissorum evidens testimonium Sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum *Aschaffenburg* III Nonas Iunii. Anno Domini MCCCXXV.

CLXXII.

„*De decimis in Affolderbach, Ruckersbach & Rychenbach.*„

An. 1325.

Nos LVDEWICVS Comes de *Rienecke*, iunior, dictus de *Rotinvels*. In nostri, nostrorumque progenitorum remedium salutare damus, tradimus & donamus, Donatione inter vivos in his scriptis & liberaliter assignamus, Honorabilibus viris, Dominis Decano & Capitulo Ecclesie *Aschaffinb.* . Mag. diocesis, quos sincere prosequimur, ac ipsius Ecclesie, in qua divini cultus officii frequens viger exercitium, Decimas nostras in *Affoldirbach*; dimidiam videlicet

Gg 2

par-

partem decime in *Ruckirsbach*, & tertiam partem decime in *Ryebimbach*, cum suis appertinenciis universis perpetuis temporibus possidendas. De quibus nobis iidem Domini, dum vixerimus, Redditus XX maldrorum siliginis dare, & independenter solvere annis singulis tenebuntur. Hoc tamen proviso signanter & adiecto, quod si filii nostri, tantum legitimi, si quos Domino procreaverimus annuente, easdem volentes habere & possidere Decimas; memoratis Dominis centum & quinquaginta libras *Hall.* legalium, per ipsos in nostri nostrorumque progenitorum salutem fideliter convertendas, priusquam easdem sibi assumere presumant decimas, solvere tenebuntur, & integraliter assignare. Domini quoque Decantus & Capitulum predicti annis singulis nostrum peragere Anniversarium tenebuntur. Dantes predictis Dominis has Litteras nostras, Sigillo nostro signatas in testimonium super eo.

18 Julii.

Datum Anno Domini MCCCXXV, XIII Kal. Iulii.

Necrologium Aschaffenb. ad *V Nonas Iunii*: „Anno Domini „MCCCXXXIII Ludewicus de Renecke Comes, di- „Aus de Rotinfels.

CLXXIII.

LORETTA Com. Spanheimensis indemnes servare
spondet, qui pro ea fideiusserunt, Eberhardum de
Randeck & Emerchonem a Löwenstein,
ANDREÆ Steinio oppigneratos.

An. 1325.

ex Anteq. ir Lorethe Gravinnin van Spanheym Dun kunt . . . ,
dat wir ind unse Kint gelobin in guden truen . . . schade-
lois zu halbene Herin Eberarde van Randeckin, Hrn Wilhelmé
van Randeckin, inde Hrn Emberichin Limbezun van Lewins-
steyn, alse van der burgescheffe wegin, dat Sy unse Burgin synt
wor-

wordin, ind wir Sy virstast hain zu Hrn Endrese van dem Steys
ne. Dat dit war sy ind stede, so hain wir unse Ingesigel * an dis
sen Bryf gehangin zu eyme Urkunde - - -

Dit gesach da man zalte dñe Jar nach Gobis geburte Drus
zheinbundirt ind funf ind zwenzich Jar, uf Sente Laurens 10 Aug.
cys dach

* *Notum omnibus est, Scutum Sponheim. consistere in Fritillo,
seu tessellulis. Hic autem additum videmus protensum Leo-
nem. Inscriptio evanuit.*

CLXXIV.

„ *Littera IOHANNIS Pape, continens revocationem*
„ *cuiusdam Gracie, factæ cuidam Clerico civita-*
„ *tis Mag. de Canonicatu - -*

An. 1325.

IOHANNES *Episcopus Servus servorum DEI.*

Venerabili fratri, MATHIE Archiepiscopo Moguntino sa-
lutem & Apostolicam benedictionem. Petitio tua, & Dile-
ctorum filiorum Prepositi Decani & Capituli Ecclesie tue Mo-
guntine nobis exhibita continebat; Quod nos dudum volen-
tes Dilecto filio SALMANNO, dicto Cleman, * Preposito ec-
clesie S. Stephani Magunt. gratiam facere speciale; Canoni-
catum ecclesie Moguntine predictæ cum plenitudine iuris
canonici eidem Salmanno auctoritate Apostolica duximus con-
ferendum. Prebendam vero ac Dignitatem, Personarum vel
Officium, si que, vel si qui, aut si qua, in eadem Ecclesia Mo-
gunt. tunc vacabant, vel cum vacarent; quas vel quos, seu
que idem Salmannus per se vel per Procuratorem suum ad hoc

Gg 3

spe-

* *Ab adibus. Patre IOANNE jum Cleman Schulteto Iudicii secu-
laris. Cognomine Walpot. † An. 1342 provisione Pontificia
inscendit Cathedram Wormatiensem, istius Ecclesie Canoni-
cis peraque exosus ac Moguntinis.*

† T. II. p. 483. 515.

specialiter constitutum infra unius mensis spatium, postquam sibi vel eidem Procuratori, huiusmodi vacatio innotesceret, acceptaret conferendas, - - sibi post acceptationem huiusmodi cum omnibus iuribus & pertinentiis suis donationi Apostolice per nostras certi tenoris litteras reservavimus; certis sibi super hoc per alias nostras litteras Executoribus deputatis: Quodque occasione huiusmodi Gracie, ex eo, quod eiusdem **SALMANNI** progenitores & consanguinei, ab antiquis temporibus in subversionem status prosperi eiusdem Moguntine Ecclesie nequiter conspirarunt, ipsamque fuerunt hostiliter persecuti; Et quia etiam repertum per experientiam extitit, quod, cum Terrigene civitatis Moguntine locum vel statum alias habere in eadem Ecclesia satagebant, ipsi ecclesie fuit per eos dampnabiliter derogatum; quia contra eam in Arcum pravorum conversi fuerunt, qui debuissent eam a pravorum incurfibus preservare, innumera odia & scandala sunt exorta; & verisimiliter dubitatur de gravioribus eventuris, ex quibus *Gverrarum* discrimina, *Cedes* & *strages* hominum, non absque divini cultus & obsequii detrimento, nisi super his provideatur celeriter, poterunt provenire;

Quare tu, dictique Prepositus, Decanus & Capitulum nobis humiliter supplicastis, ut providere super his: predictam gratiam ipsi *Salmanno* in aliam, & in aliqua alia Ecclesia, commutando de benignitate Sedis Apostolice dignaremur;

Nos igitur huiusmodi scandalis & periculis obviare volentes, huiusmodi supplicationibus inclinati: Fraternitati tue, conferendi eidem *Salmanno* Canonatum, *Colonienfis* vel *Treverenfis*, aut *Herbipolenfis* vel *Spirensis* ecclesiarum; illius videlicet quam idem *Salmannus* eligendam duxerit, - - & faciendo eum ex tunc - - in dicta ecclesia recipi in Canonicum & in fratrem; Stallo sibi in Choro, & loco in Capitulo - - assignatis, — — — — — auctoritate predicta — — — — — comittimus. _____ Datum *Avinionis* Idus Augusti. Pontificatus nostri anno Decimo.

CLXXV.

CLXXV.

„*Littera de Vinea in Bredinbach quondam Gerlaci
dicti Kornreyn in Lune.**

* *Lein Oppidulum Solmense.*

An. 1325.

V NIVERSIS perpetue presens Scriptum intuen- *ex Autogr.*
tibus. Ego IOHANNES, natus sive filius GERLACI
dicti Kornreyn, Armigeri in Lune cupio fore notum, publice
protestans; Quod cum anno Dni MCCC Quintodecimo idem
pater meus, legitima necessitate compulsus, commodo ac vo-
luntate sui ipsius, Mei, meorumque omnium coheredum di-
ligenter perpensatis, Vineam nostram, quandam, in loco qui
vulgariter Bredinbach dicitur, sitam in confinio ville superio-
ris de Bile, Religiosis in Xpo personis, . . Priori, . . Magi-
stre, & . . Conventui in Aldinburch Ord. Premonstr. - - pro
certa Summa pecunie sibi super hoc tradita, numerata integra-
liter & assignata, in ususque nostros conversa optimos, vere
proprietas titulo vendiderit in perpetuum pacifice & absque
revocatione impedimenti cuiuscunque omni tempore ab eisdem
possidendam; sicut in Litteris nomine dicte vendicionis confe-
ctis plenius & lucidius est expressum.

Extractus earundem.

„*Ne facta modernorum . . . . Hinc est quod ego GER-*
„*LACVS de Lune Armiger, Castrensis in Solmisse, Nepos*
„*quondam REYNHARDI Militis de Lune, universis . . . .*
„*cupio esse notum, ... Quod urgente me quadam necessi-*
„*tate inevitabili, commodo ac utilitate mea, meorumque he-*
„*redum diligentius perpensatis, vendidi ac vendo . . . .*
„*Vineam meam, sitam in loco qui Breydenbach . . appella-*
„*tur, ... Magistre & Conventui . . . . in Aldenburch,*
„*. . . . pro precio XX marcarum & duor. solidor. (&c.)*

Jo

„In cuius rei testimonium - - quia sigillum non habeo,
 „Sigilla Nobilium Dnorum meorum, Dni IOHANNIS dicti de
 „Spanheim, nec non MARQVARDI & GERHARDI fra-
 „tris sui, Comitum in Solmisse, rogavi & optimi presenti-
 „bus Litteris apponi. &c. Actum - - - MCCCXV.
 „Ipso die . . Mathie Ap.

Ne igitur prenotatum Monasterium aut ipsius persone in ipsa emptione aliquo modo valeant aut possint in posterum impediri vel gravari; Cum iam annos plene maturitatis & discretionis sum adeptus, memorate venditioni, effectucando, plane renunciavi more debito & consuetudo; renuncioque in his scriptis; Consensum mee perpetue voluntatis & assensum benivole, & absque omni inductione, coactione vel timore apponendo ad premissa; nunquam in contrarium faciendo vel agendo, per me, vel alium aliquem, in Iudicio sive extra, aliqua ratione, ingenio sive causa. Renuncians publice & expresse omnis Iuris auxilio tam canonici quam civilis quod michi in toto vel in parte contra omnia & singula premissa quomodolibet posset suffragari.

Preterea Ego GERLACVS supradictus, cum ELIZABETH nunc *Legitima mea secundaria*, ex habundanti, vel ex iure, si quod amplius nobis communiter vel divisim in sepefacta venditione contrarium aliquo modo adinvencione competere videretur, renunciamus simpliciter & expresse. Dantes universaliter memoratis emptoribus has Litteras, obtentu nostrarum precum Sigillo Dni MARQVARDI Comitum *de Solmisse*, una cum sigillo Civitatis *Wetflar*. . firmiter communitas.

Nos vero MARQVARDVS Comes predictus, MARQVARDVS de *Nurvern*, HERMANNVS Monetarius, & GERBERTVS *Vdo* Scabini civitatis predictae, cum aliis quam pluribus concivibus ibidem & viris fide dignis, testibus ad hec vocatis & rogatis, omnia prescripta testamur esse vera, & adrogatum *Iohannis, Gerlaci & Elizabeth* predictorum, Sigilla nostra huiusmodi renunciacioni pro certo testimonio appendidisse. Actum & datum *Wetflarie* Anno Domini MCCCXXV. In Octava beati *Martini*, festi hyemalis.

11 Nov.

CLXXVI.

CLXXVI.

Venditio Redditus annui sub certis pactis & conditionibus.

An. 1326.

Nos **MATHIAS** *Dei gratia* *Sce Moguntine Sedis Archiepiscopus*, *Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius*. Recognoscimus publice per presentes, quod nos, Honorabilium Virorum **BERTOLINI*** *Prepositi*, **LOHANNIS** *Decani*, ** **GOTFRIDI**† *Custodis*, **EBERHARDI**†† *Can-*
toris totiusque Capituli *Magunt.* - - ad hoc expresse accedente consensu, *Strenuo Militi* **HARTMODO** de *Cronenberg* *Bur-*
graviu nostro in *Starckenburg*, eiusque veris & legitimis heredibus masculini sexus, quosiam habet, seu si quos in antea cum *Honestâ Matrona* **GREDA** coniuge sua procreabit, iusto venditionis titulo vendidimus **XX** librarum *Hall.* redditus annuos, super *Curia & area* *Honeste Matrone* **ERMENGARDIS**, relicte quondam *Strenui Militis* **HEILMANNI** *Burgravii* in *Starckenburg*, sitis in *Opido* *Frankenford* in *strata ludeorum* prope pontem, - - - - - pro mille libris *Hall.* - - nobis traditis & soluris, ac in usum & utilitatem nostram & *Eccl. M. predictæ*, videlicet in solutionem *Castri* *Stegna*, siti super fluvio *Neckar*, conversis. Que bona idem *Hartmodus* & sui heredes a nobis - - - in feudum tenebunt, & perpetuo possidebunt.

* de Canall.
Francigena.
** Vntersche pff.
al. de Con-
stantia.
† de Eppen-
stein.
†† de Lapi-
de.

Idem quoque *H.* in nostra presentia constitutus, super - - pred. bonis, nostra voluntate & consensu ad hoc benevolo accedente, *GREDE* coniugi sue . . supradictas mille libras . . , nomine Dotis seu dotalicii ad sue vite tempora assignavit: Et ob favorem quo eundem *Hartmodum* prosequimur, volumus, quod si forte ipse sine heredibus masculini sexus decederet, quod tunc *Filie ipsius* - - - , aut si illas sine heredibus legitimis decedere contingeret, proximiores heredes sui, suprad. bona--- in feudum a nobis - - - tenebunt. [*Et. Et. quia nimis proluxa est.*]

Datum *Pingue* **V** Idus Ianuarii - - **MCCCXXVI.**

p. Lem.

Hh

CLXXVII.

CLXXVII.

BONA posse auferri, Censu non soluto.

An. 1326.

Ego EBIRHARDVS de Rynecke Miles, filius quondam Prudentis & honesti viri GOZONIS, Advocati ibidem. Recognosco tenore presentium, pro me & meis heredibus & successoribus universis publice profitendo, quod, si quam gratiam - - Decanus & Capitulum eccl. *Afch.*., quibus teneor solvere XXX libras *Hall.* annuatim de bonis in nostris Litteris comprehensis, fecerunt, vel fecerint in futurum gratiam specialem, dissimulando vel expectando de censibus prenotatis, in toto vel in parte ultra terminum vel terminos in pred. litteris positos seu statutos; quod hoc non debet eis preiudicare in suo iure aliquo vel nocere, quin ipsi, si ego vel heredes - - mei, negligentes fuerimus in aliquo termino, possint nomine Pene a nobis auferre bona omnia & singula, & suis usibus in perpetuum applicare, de quibus solvuntur redditus pecuniarii prelibati, sicut in Litteris super hoc confectis plenius est expressum; Nisi de hoc in singulis terminis gracia per nos obtenta fuerit specialis.

In cuius rei testimonium Sigillum meum duxi presentibus appendendum. Datum Anno Domini MCCCXXVI. Idus Iunii.

19 Jun.

CLXXVIII.

„*Littera IOHANNIS Pape (XXII) que continet unio-*
 „*nem parochialis ecclesie in Gernsheim Mense*
 „*Archiep^u Eccl. Mog.*„

An. 1326.

IOHANNES *Episcopus Servus servorum DEI.*
 Venerabili fratri MATHIE Archiepiscopo *Mogunt.* salutem

tem & Apostolicam benedictionem. Dum tue devocionis consideramus affectum quem ad Romanam geris Ecclesiam, & Nos ipsos, petitiones tuas quantum cum DEO possumus favorabiliter exaudimus.

Sane petitio tua nobis exhibita continebat, quod *Starken- burg & Winbeim* castra, ad Mensam & Ecclesiam tuas *Moguntinam* spectantia, que in Dyocesi Mog. circa Terram *LVDOVICI Ducis Bavarie* sita esse noscuntur; Quodque tu, propter rancorem Odii, quod ipse Dux contra te ex Processuum nostrorum publicatione per te facta concepit, ipso Duce impugnante, *Villas & Opida*, - - - *Castris eisdem adiacentia*, incurristi in custodia dictor. castrorum gravia onera Expensarum; presertim quia Castra ipsa, territoria sterilia obtinent; nec tu ad illorum defensionem posses personaliter te conferre, sive Gentes armigeras ad ipsorum castrorum defensionem sine magnis expensis ob penuriam victualium deputare; Quare Nobis humiliter supplicasti, ut Parrochiam ecclesiam in *Gernsheim* . . ad tuam collationem pertinentem, cuius fructus . . & proventus *XL* marcarum argenti valorem annuum non excedunt, Mense tue in recompensationem predictorum, & supportacionem futurorum onerum, cum omnibus iuribus & pertinentiis suis unire, & annectere de benignitate Apostolica dignaremur;

Nos itaque tibi super his paterno compacientes affectu, huiusmodi supplicationibus inclinati, eandem parrochiam ecclesiam . . . Mense prefate . . imperpetuum annectimus & unimus; ita quod cedente vel decedente Rectore ipsius . . qui nunc est, Tu vel Successores tui Archiepiscopi Mog. qui erunt pro tempore, corporalem possessionem ipsius ecclesie, per vos vel alium seu alios libere apprehendere: ac eam in usus vestros perpetuo retinere, fructusque, Redditus & proventus ipsius libere percipere & habere possitis. — Reservato tamen de fructibus . . ipsis, perpetuo Vicario canonice instituendo in ea, qui animarum parrochianorum eiusdem ecclesie curam gerat, congrua portione, ex qua commode sustentari valeat, iura Episcopalia solvere, & alia sibi incumbencia onera supportare.

tare. Nos enim ex nunc irritum decernimus & inane, si fecus super his a quoquam, quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari. Non obstantibus —

13 Aug. Datum *Avinioni* Idus Augusti. Pontificatus nostri anno Decimo.

CLXXIX.

Domini directi consensus, in Dotatium ex Advocacia in Schwalbach constitutum.

An. 1326.

ex Autogr. NOS KUNO Dominus in *Mincenberg* tenore prefencium recognoscimus universis; quod precibus Strenui viri, HEINRICI Advocati in *Swalbach*, Armigeri, nostri Vasalli favorabiliter inclinati, ad preces & de consensu IOHANNIS fratris sui; Donacionem propter nupcias, que vulgariter dicitur *Wedemewecht*, videlicet ducentarum marcarum denar. *Colon.*, tribus *Hallens.* pro quolibet denario computandis, facte ELIZABETH, uxori legitime *Heinrici* antedicti super Advocacia in *Swalbach*, cum omnibus iuribus & pertinentiis ad eandem spectantibus quocunque nomine nominentur, dependente a nobis in feudo, nostrum adhibuimus consensum voluntarium & expressum, & presentibus adhibemus. In cuius rei testimonium presentem Litteram dedimus, Sigilli nostri robore communitam.

Et ego IOHANNES predictus in recognitionem mei consensus ad premissa, meum sigillum duxi presentibus apponendum. Datum Anno Domini MCCCXXVI, VI Kal. Septembris.

* S. CVNONIS SENIORIS DOMINI IN MINZINBERG.

CLXXX.

CLXXX.

„Donatio iuris Patronatus ecclesie Nuen Liningen.“

An. 1326.

NOVERINT universi presentium inspectores,
quod ego OTTO de *Nuenliningen*, Castellanus in *Swartzburg*, & OTTO filius meus, ius patronatus ecclesie in *Nuenliningen*, quod ab antiquo, titulo proprietatis nostri progenitores habuerunt, vel quasi possederunt, & nunc nos habemus seu quasi possidemus; in remedium animarum nostrarum & salutem, ac remedium nostrorum Progenitorum ac omnium fidelium defunctorum, Episcopatum Moguntinum & Eccl. M. damus & transferimus per presentes, cum omni iure & utilitate quo iam habemus, & nostri progenitores habuerunt seu quasi possederunt. Ita quod Reverendus in XPO Pater ac Dominus noster, D. Archiepiscopus Mogunt., qui est, vel qui pro tempore fuerit, dum vacat, vel cum vacare contigerit, conferat ecclesiam memoratam.

In cuius rei testimonium Sigillum meum presentibus est appensum. Datum Anno Domini MCCCXXVI, Idus Octobris. 15 08.

CLXXXI.

Quibus pactis sese Moguntino obstrinxerit Abbas Fuldenfis ad expeditiones bellicas.

An. 1326.

Sir Henrich von Gotes gnaden Ayt zu Fulde dun kunt
und verichen offentliche allen den, die disen gegenwertigen
Brif sehen oder horen lesen; Daz wir uns han vereinit u. verbun- ex Antogr.
den, zu dem Erwidigen Herren, Hr. Mathias von Gotes gnas-
den Erzebischof ze Menze und Erzcanczeler des Heiligen Romis-
schen Reiches in Eutschen Landen, Ime u. sine Styste zehelfen und
ze raten mit unserm Libe, Besten, und mit allem dem daz wir vers-
mugen,

H h 3

mugen, an alle argelist: Vnd han daz geloubit in guten Truwen, u. gesworen zu den Heiligen ze halten, vnd zu tone, als hie nach von stücke zu stücke geschriben stat.

Von Erstē ist geredt, daz wir von dem vorgehen. Herren von Menze, wan Er uns gemanet, darnach in vierzehē tagen, zu teglichem Krige suln liehen u. senden funfzig Man mit Helmen wol erzuget, uf unsern Schaden in desselben Herren Kost mit Brote u. mit Wiene, oder mit Biere nach des Landis gewohnheit, wan sie in sien Lant kumen. Wer auch, daz dem egnanten Herren groz Not anginge von Gesezzis weine, (wegen) oder von Lantwer; so sule wir Ime beholfen sien mit aller unser Macht, und mit unsers selbs Liebe, ob wirz denne vermugen; Vnd suln darzu ilen, so wir allerschiers mugen, ane Geverde. Und suln auch daz tun uf unsir selb bis kost, u. uf unsern Schaden. Vnd wer, daz denne vns oder unsern Dienern, mit Ime oder mit Sinen Dinern gelunge uf einem Welde; so sule wir den Krumen von Gewangen, von Schakungen, vnd von allem Nuzze der davon kumen mag, teilen nach der Manzal. Wer auch, daz vnser beider Gesinde brantschakte, oder Viehe neme; daz solde wir teilen nach der Manzal als hie vorge-schribn stet.

Es ist auch gered; Wer, daz der vorgehen. Herre sienen Vrients den eine Vesten anegewinne mit unser Hulfe, die In vnd sinen Stofft angehoret; die mag Er Ime - - behalten ane alle unser widerrede. Wer aber, daz die Vesten In noch sienen Stift nicht angehorte; so sal man die Vesten mit vnser beider willen brechen, oder aber besetzen gemeinliche, als wir den zu Rate werden. Ane geverde. Auch ist gered, daz wir Ime u. sienen Helfern alle unser Slog u. Vesten sollen uffen zu allen sinen - - Notē, wan er es an uns vordert. Ane geverde.

Dise - - Verbuntnisse, Gelubede und Eide sule wir halten u. leisten, von nu vnd Sente Mertins tag der nu nechst kumet, und zehen Jar darnach, gein allermentlich. Ane geverde.

Vz biere Verbuntnis neme wir alle unsere Eitgenozen, vnd unsere Gesworen zu den wir uns verbunden han, oder Die unsre Briv
ve

we han uf disen hutegeu tag; Vnd unser - - Stifftis Manne, vnd unsere Burgmanne; sie wolten denne rechtis for uns uz gan.

An den Ediln Fursten den Landgreven von Hessen, und den Ediln Man, Greven Bertholde von Hennenberg, vnd Greven Henrichen sinen Sun, uf die sule wir dem vorgen. Herren von Menze nicht beholfen sien, biz nu unser Frouwen tag Lichtmesse der nu nehst kumt. Nach dem Tage sule wir Ime uf die vorgen. Herren den Lantgreven von Hessen, Greven Bertolde von Hennenberg u. Greven Henrichen sinen Sun; ire Gessworn vnd alle ir Helfer, sule wir Ime beholfen sien, mit aller der Helse als hie vorgeschribn stet.

Wir nemen auch uz, Greven Johann von Cygenhain, Greven Henrichen von Hennenberg den Eltern, genant von Affsha unsere Gessworn: Den sule wir unser Briue u. Gelubede, als wir sie In geloubet u. gegeben han, halten und leisten. Wir nemen auch uz der vorgen. Verbundniß daz Romisch Riche; also, wer, daz der vorgen. von Hennenberg, und der Erwidige Herre Bysschof Henrich von Babenberg, und der Edil Man, Burgreve Fridrich von Nurenberg Sitznozen, Sie, oder Ir etslicher under In, oder ir Helfer oder Diener, mit dem sie rieten oder der mit In riete, wer der were; gein Den u. Deme sule wir Ime beholfen sien als hie vor geschribn stet. An alle geverde.

Wer auch, daz ein Bruch, oder Uflauf zwischen uns u. unsern Dienern beider siet hernach uffstunde; darzu sule wir, u. der - - von Menze, Drie unser gemeinen Grunde kiesen u. schicken, die den Bruch u. Uflauf uzrichten, nach Minne, oder nach Rechte. Ane geverde.

Alle disse Stucke - - die habe wir geloubt bie guten Frouwen, und gessworn zu den Heilgen, ze halten u. zu volfuren - -, ane geverde. Vnd daz dise - - Rede war u. stete blibe; so gebe wir disen Brif, versigelt mit unserm Ingesigel. Der ist gegeben zu Orba, du man zalte von Cristis geburt Driezenhundert Jar, und in dem Sechsten und zwenzigeste. An dem Abende der Heiligen Jwelf 27. Octobr.
Boten Symonis & Jude.

CLXXXII.

PARERE *iuridicum*, datum MATHIÆ *super Curia*,
dicta Schelm, *controversa inter heredes GER-*
LACI Schelm, & Canonicos Aschaffenh.

An. 1326.

REVERENDO in Xpo Patri, ac Domino eorum,
Dno MATHIE Sce Maguntine Sedis Archiepiscopo, Sa-
cri Imperii per Germaniam Archicancellario; IOHANNES de
Fontibus Pinguensis, BERTHOLDVS S. *Mauricii* Hildensem-
sis Prepositi, ac HEINRICVS de *Oppenheim* Cantor Sce *Marie* ad
gradus Maguntie ecclesiarum, debitam reverentiam & honorem.

Super eo quod nos consulere voluistis, an Honorabiles vi-
ri Decanus & Capitulum eccl. *Aschaffnb.*, vel Strenui Milites,
WENTZELO, SYBOLDVS & GERLACVS fratres dicti *Schel-*
me, meliores probationes induxerint, ad obtinendam per ve-
stram diffinitionem & executionem, possessionem Curie, quam
olim GERLACVS *Schelme*, Scolasticus eiusdem eccl. *Asch.*
usque ad sui obitum tenuit & possedit, & quam inhabitavit si-
militer postea eo defuncto IOHANNES *Schelme* eiusdem Dni
Scolastici patrueles, usque ad mortem ipsius;

Nos diligenter visis, consideratis & pensatis inter alia que
invenimus probata, dispositionem ultime voluntatis ab ipso
Gerlaco Scolastico de curia sua predicta, & eius possessione quam
usque ad sui obitum habebat, ut predicitur facta; Nec non con-
tencione post mortem suam super eiusdem curie possessione co-
ram b. m. olim Dno PETRO Archiepiscopo Maguntino inter-
secuta, & Manufideles Scolastici supradicti; Diffinitione quo-
que, prolata pro eiusdem Manufidelibus, in effectum execu-
tionis dicte ultime voluntatis sibi commisse; Insuper quoque
consideratis attente his, que post predictum IOHANNEM *Schel-*
men circa possessionem eiusdem curie & predictam ultimam vo-
luntatem facta fuerunt; &, quo animo seu voluntate tenuit & te-
nere voluit habitationem curie sepedicte, quousque moriebatur;
Vestre

Vestre requisitioni consulendo referimus, & referendo consulimus, Ipsos Dominos Decanum & Capitulum potiores in eisdem curie possessione fore, & ius suum quoad hoc melius probasse; Ideoque ipsis debere a vobis adiudicari & assignari possessioni Curie memorate: Salva questione proprietatis utrisque Partibus, si super ea, in quantum ipsis ius competit, voluerint ligare.

Sic, Domine Reverende, nos ipsi, si coram nobis huiusmodi verteretur questio, sententiaremus. Et ideo id vobis consulimus & rescribimus confidenter. Appendentes nostra sigilla in testimonium super eo.

Datum *Aschaffenburg* Anno Domini MCCCXXVI. Feria II: post festum *Omnium Sanctorum*.

CLXXXIII.

MATHIÆ

Laudum in Causa prælibata.

An. 1326.

MATHIAS Dei gratia Sancte Maguntine Sedis

Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius: Recognoscimus, quod in Causa que inter Honor. viros Decanum & Capitulum Eccl. *Asch.* . ex una, nec non WENTZELONEM, SYBOLDVM & GERLACVM fratres dictos *Schelme* Milites ex parte altera, super possessione Curie quam olim GERLACVS *Schelme* Scolaſticus *Asch.* . ad vite sue tempora tenuit, & quam eo defuncto quondam IOHANNES Can. *As.* ipsius Scolaſtici fratruelis deinde possedit & tenuit dum vivebat, vertebatur coram nobis; Testibus iuratis, probationibus & instrumentis Partium hinc inde per Honor. virum Dn. LVPOLDVM* Prepositum - - S. *Severi Erford.* & quondam CONRADVM Rude Militem vice nostra receptis, ipsisque testibus diligenter examinatis, Dictis eorum in scriptis redactis

li

* de Bebenburg, factus Episcopus Bamberg.

&

& publicatis; demum in negotio concluso, terminoque adsentencionandum diffinitive statuto, videlicet Feria II: post *Omnium Scor.* proxima, Qua, comparentibus coram Nobis Decano & Capitulo . . . pro se: *Wentzelone* vero & *Syboldo* fratribus presentibus, *Gerlaco* fratre tercio absente, pro quo IOHANNES de *Cleen* & RVPERTVS de *Buches* Milites de ratihabitione caverunt, in Nos, tamquam in Arbitrum, Arbitratorem seu amicabilem compositorem super possessione dictæ Curie & eius proprietate h. i. compromiserunt, voluntarie & precise.

Assumpto igitur nobis arbitrio huiusmodi, quia invenimus Decanum & Cap. . . . intentionem suam tam per testes quam per instrumenta melius dictis fratribus probavisse; Nos possessionem & proprietatem d. Curie Decano & Cap. . per nostram pronuntiationem arbitriariam adiudicamus, & eandem ad Ipsos & eorum Ecclesiam pronunciamus & dicimus perpetuo permanere. Ita tamen, quod *Graslacus* * dictæ *Aschaffinb.* ecclesie Canonicus, Natus quondam *Graslaci* Militis de *Dypurg*, d. curiam, quoad vixerit & Canonicus in d. ecclesia fuerit, inhabitare *Aschaffenburgensis* eccl. nomine debeat, pacifice & quiete. Ipso vero *Graslaco* de medio sublato, vel si Canonicus *Asch.* esse desierit, ipsa curia ad . . . Capitulum libere revertetur. Quam pronuntiationem Partes h. i. ratam habebant & gratam; ipsam laudantes & approbantes voluntarie & expresse.

* *Est cognomen illorum, qui postea de Grotzschlag vocabantur.*

Acta sunt hec *Aschaffenburgi*, presentibus Honor. viris, LVPOLDO Preposito eccl. S. *Severi* pred. GVNTHERO de *Landesberg* Canonico eccl. *Spirensis*. HERMANNO, Provisore Alodi nostri *Erffordensis*. HERMANNO *Scheltzjs*. IOHANNES de *Cleen*. RVPERTO de *Buches*. IOHANNES de *Rockenburg* Vicedomino nostro *Aschaffinb.* WIGANDO & HARTMANNO fratribus de *Buches* Militibus; & pluribus aliis, Clericis & Laycis fide dignis.

Est etiam actum, quod dictus *Graslacus* Can. *Asch.* de pred. Curia solvet annis singulis duas libras *Hall.* quam diu cam
in-

inhabitaverit, Census seu pensionis nomine, ecclesie *Asch* . .
iam predictæ. Datum *Aschaffinburg* Anno Domini MCCCXXVI.
Feria II: post festum Omn. Scor. preexpressa.

Nov.

CLXXXIV.

„de Decima in Nuseze iuxta Sunneburnen.

An. 1326.

NOVERINT universi presentium inspectores ad
quos presens scriptum pervenerit; quod ego **HART-**
MANNVS de *Gunsrode*, Miles, iustis causis ad hoc me moventi-
bus transferre decrevi, & transfero simpliciter in hiscriptis,
in Honorabiles viros Dnos Decanum & Capitulum ecclesie
Aschaffinb - - Decimas meas, tam magnas tam minutas, in
villa *Nuseze* iuxta *Sunnenburnen* & eius terminos fitas quascun-
que per me quondam *Albeydi* uxori mee in donationem pro-
pter Nuptias assignatas, perpetuis temporibus possidendas;
ad hoc Honorabilis Viri, Dni **IOHANNIS** Prepositi eccl. *Asch* . .,
a quo dictæ Decime descendunt in feudum, accedente consensu
benevolo & expresso, pro LX libris *Hallensium* legalium &
bonorum, numerate michi pecunie ab eisdem Dominis integra-
liter, & solute. Transferens in eosdem omne ius quod michi
in decimis huiusmodi quomodolibet competeat. Promittens
expresse, memoratis Dominis super ipso contractu facere *Wa-*
randiam, iuxta patrie consuetudinem generalem. Promittens-
que pro **VLRICO**, **THILMANNO**, & **AGNETE** pueris & he-
redibus meis, a memorata quondam *Albeyde* procreatis, iam
infra annos existentibus, ut, quam primum annos discreti-
onis attigerint, iam dictum contractum approbent, &, prout
in eis est, ratum teneant atque gratum.

Super qua quidem *Warandia* ut premittitur facienda, ego
HARTMANNVS predictus me ipsum, **HERTWICVM** filium
meum, **Canonicum Aschaffinb** . . * **WORTWINVM** de *Ba-*
benbusen, & **HENRICVM** filium meum, Armigeros, fideiuf-

li 2

fores
VII. Kal.
Apr.

1326.

fores constituo in his scriptis, quemlibet eorum in solidum obligando: Qui, Warandia non expleta, ex parte dictorum Dominorum moniti, commestationes vel obstagium in Aschaffenburgensi facient hospicio, quousque ipsa warandia effectum debitum forciatur. Altero etiam dictorum fideiussorum recedente, vel, quod absit, decedente, in locum recedentis vel decedentis eque bonum substitutam, a recedentis vel decedentis obitu vel recessu infra mensem. Alioquin fideiussores superstites, moniti, commestacionibus facient, ut predicitur, quousque equivalens fideiussor fuerit in locum recedentis vel premortui subrogatus.

Nos quoque HERTWICVS, WORTWINVS & HENRICVS fideiussores predicti, in Nos onus fideiussionis predictæ ad prefati Dni *Hartmanni* instantiam sponte elegimus, & ad hoc nos presentibus obligamus.

In quorum omnium testimonium & omnimodam roboris firmitatem Sigilla nostri *Hartmanni* & *Hertwici* predictorum, una cum Sigillo Honorabilium virorum, Dominorum Iudicum ecclesie *Aschaffenb.* . predictæ, ad preces mei *Wortvini* & *Henrici* predictorum presentibus sunt appensa. Quod & nos Iudices *Asch.* . predicti, ad rogatum *Wortvini* & *Henrici* ac *Hartmanni* predictorum, in premissorum omnium testimonium apposuimus huic scripto. Testes vero huius rei sunt

IOHANNES *Gobelonis*. CONRADVS Plebanus ecclesie *S. Marie*. HENRICVS *Svabb.* CONRADVS de *Omenslad* Vicarii ecclesie *Aschaffenb.* . predictæ.

HERMANNVS *Ruschenbusch* Armiger. WOLFRAMVS Sculterus in *Stocslad.* CONRADVS *Katzebe* Sculterus in *Oßheim.* HEYLMANNVS *Engelmari*, & GODEBOLDVS *Piscatur*; vocatis ad premissa pro testibus, & rogatis.

Datum & actum Anno Domini MCCCXXVI. in crastino
16 Nov. bte *Katherine* Virginis.

CLXXXV.

CLXXXV.

CONRADVS de Trimperg assumitur in Castrensem
Ronneburgi.

An. 1327.

[p. 650. n. 5.]

Nos MATHIAS D. G. sce Moguntine Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius recognoscimus publice in his scriptis; Quod Nobilem virum CONRADVM de Trimperg, fidelem nostrum dilectum, in Nostrum & Ecclesie - - Maguntine Castrensem in castro nostro Ronnenburg conquisivimus & conquirimus, in hunc modum videlicet, quod eidem Conrado de Trimperg nomine castrensis feodi de redditibus & pensionibus Salinarum nostrarum in Vrba XX libre Hall. per Officiatum nostrum qui p. t. fuerit, in festo B. Martini debent annis singulis ministrari, tam diu, donec per nos, Successores nostros aut . . Ecclesiam Mag. ducente libre Hall. eidem Conrado fuerint plenarie persoluate. Quibus persolutis Eidem ex tunc dicti redditus XX librar. . ad nos absolute & libere revertentur; Et ipse CONRADVS de Trimperg Redditus XX librar. . in bonis suis propriis & liberis, ad ipsum directo dominio pertinentibus, dictoque castro Ronneburg magis vicine adiacentibus, resignare & donare, a Nobis - - & Ecclesia Mag. . . titulo & nomine castrensis feodi recipere & habere; in predictoque castro - - necessitatis tempore, more aliorum bonorum Castrensium tenebitur fideliter deferre.

Datum Aschaffenburg II Kal. Iunii Anno Domini 31 Maii.
MCCCXXVII.

CLXXXVI.

Familie Erciscunde, cum pacto successorio inter Nobiles de Randeck.

An. 1327.

in Aug.

WIR Gotfrit und George gebrudere, Herrn Eberhards seligen Sune von Randecken Veriechen und dun kunt als len den, dy dyßen Brif ansehent oder horent lesen, Daz eyndredelich und gutlich, mit unser Muder und mit unser gemeinen Freunde Rade uns gesetzit und vereyneget han umbe unser Erbe, bit (mit) Eberharde, und mit Wilhelm, unser Bruder, also hernach gescriben stet; Also das wir Gotfrit u. George alle unser Vadir Scholt, und sin Selegerede geldden sollen, und nit Sy; und geldden auch, Mezzen u. Hildegarten zu beraden, unser Sustern, und nit Sy, an (ohne) Eb. u. Wilh. Schaden; also das L. u. W. sellent haben und nemen bydenander allez das Gut das unser Vader selege lys, es sy Eygen oder Lehen, und also hernach gescriben stet. Wanne ir einer sterbet; Bit dem Ersten so sal es vallen uff dem andern; Wanne Sy auch bede nit insint, so sal es reyder vallen an uns und an unser Erben.

Bit dem Ersten so sollent Sy haben und nemen alle dy Gut dye unser Vadir und . . Muder hatten in den Dorfen und in den Marken, sy sin Eygen oder Lehen, zu Sulzen das Luningem aler nehiste lit; und zu Offestein und zu Horgeheim. Auch sollent Sy haben dy Zehenden zu Gymmisheim, zu Oberndorf; zu Mannewilre, zu Randecken; es sy Korn oder Wyn, oder alles das do zehent, und also sy unser Vader sel. hatte dy wile das er lebete; sy sin auch eygen oder lehen; Auch sollent sy haben alle Zynse dy do vallent in den Dorfen und in den Marken, von Halslern * zu Altsheim und zu Gleffswilre, sy sin eygen oder lehen.

* Hellen
Zins.

Auch sollent sy haben alle dy Zinse von Hallern dy do vallent zu Wormessen, und uf den Mulen dy gelegen sint uf der Primmen. Auch sollent haben alle dy Zinse von Hallern dy do vallent zu

zu

zu **Funnenmünster** und zu **Birsegarten**; Und den **Balamus** len do by; Auch sollent sy haben vierhalbe Unze und zehen Punt, dy uns unsers Herren **Schultheissen** von **Wormessen** und von **Lasdinburg** und von **Peffelheim** reichent und gebent. Auch sollent sy haben zwey **Eudir** **Wingeltes** zu **Dirmistein**, dy do rurent von unserm **Hrn** von **Wormesse**. Auch sollent sy haben **Eb. u. Wilt.** alles daz **Gut** - - daz der **Senger** unser **Fedir** hat, und besessen hat wan er gesterbet, - - daz do gelegen ist in dem Dorfe u. in der **Marke** zu **Hemmesbach**; es sy **Huägerethe**, **Wege**, **Wasser** oder **Wende** - - Auch solent sy han **Erenburg** und dy **Wyfen** ggnestliche **Rines** wy **Er** sy besessen hat, sy sin eygen oder lehen.

Und geloben wir **Gotfrid** und **George** bit guten druen uf den **Eyt** daz wir unsern **Bruder** dy do vor genant sint, oder yman von unsern wegen sy gehindern oder geerren sollen an allem dem vor genanten **Gude**, oder an dem nuzze des **Gudes** - - Und vers binden uns auch, daz uber alles daz **Gut**, das **Lehen** - - ist, der **Herren** gehengnisse - - zu erwerben, von den das **Lehen** ruret, daz unsre **Bruder** das **Gut** - - mogen nuzzen wile sy lebent; Unverlustet den **Herren** ir **Rechtes**, **G. u. G.** und unser **Erben** unser **Rechtes**, wan - - **Eb. u. W.** unsere **Bruder** gesterbent. Und wanne nu unser **Herre** der **Kunic** von **Romen** in dem **Land** nit in ist, von dem der **Lehende** zu **Randeden**, zu **Mannwilre**, zu **Oberdorf** ruret; So geloben wir - - daz wir daz **Lehen** der **Lehenden** dragen sollen, und **Sy** den **Nuzze** u. **Trummen** nemen sollen; und sollen sy do an nit erren. **Wer** es, daz sy von unsern wegen - - gehindert worden; so sollen wir sin, legen wir daz **hins** dernisse nit abe, - - -, **truelow**, **erloz** und **meynedic**; Und zu bezieren **sicherhepde**, brechen wir den vor genanten **Beschent**; so sollen alle die **Lehen** dy wir han von unsern **Herren** den **Graven** von **Zweynbrucken**, **ledic** sin -

Daz dis **stede** und **vesthe** sy, so henken wir **Gotfrid**, **W.** **Wilt.** u. **George** unser **Ingesile** an disin **Brif**, bit **Ingesile** unser **Mudir** und andern - - gemeinen **Mage**, dy wol umbe disin **Beschent** wissent, **Hern Johannes** von **Frisenheim**, **Hern Dyderich**

rich Randeders, Hern Gerhartes des Camerers, Hern Johannes des Sengers von Nuhusen unsers Gebirn, und Hern Johannes Hern Heinrich seligen Son des Camerers von Worm., und Hern Wilhelmes unsers Gebirn, und Hern Conrades von Randeden; und Johannes - - von Wyssenstein; Und Hern Johannes, Hern Johannes Son von Worm. .

Und wir Johan von Frisenheim — — — — —
durch Bede willen unser Mage, Gotfrides E. W. u. G. zu einer
stedickeide, henken unser - - - an disin Brif. Der do wart gegeben
do man zalete von Cristes geburte Druzehen hundert Jar, in
dem Sybenhezwinzigesten iar, An dem nehesten Mandage vor
Sancte Johannes dage des heillegen Dauseres.

CLXXXVII.

VLRICI Comititis de Wirtemberg,

„quod ipse ius quod competit sibi in Opido Lauff, par-
tem suam in Magenheim, Brackenheim, Gug-

lingen & Blanckenhorn, in persona MA-

„THIE Archiepiscopi vendidit Eccle-

„sie Moguntinc.“

An. 1327.

Wir Ulrich Grave zu Wirtemberg veriehen offentliche, und
thun kunt allen - - -, Das wir mit wolbedachtem mute,
und mit gutem rate unser Grunde habin verkoufft u. zu kouffen ge-
ben, recht u. redelichen, unserm gnedigen Erwerdigen Herrin, Hern
Mathias, Erzbischoff zu Menge und Erzkantzler des H. R.
Richs zu Dutschen Landen - -, und sinem Stifft alle unser Rechts-
te, die wir haben an der Stad zu Lauffen, unsern teil zu Ma-
genheim und zu Braggenheim; Guglingen die Stad, und
Blans

Blankenborn die Besten, [*cum omnibus pertinentiis*] umme Achte
tusent Phunt guter Heller furbaz zu haben u. zu nuzzen. Und
sullen dem vorgen. unserm gnedigen Herren - - - uzze denselben Gu-
ten bewisen Sibenhundert Phunt Heller geltes, nach Herrengelte,
als daselbis gewonheit ist. — — — Wird da Bruche, wir sollen
sie, des Bruche ist worden, bewisen an dem nechsten ungewerlichen,
da wir es haben.

Dirre - - Dinge aller zu urkunde - - , haben wir geben uns-
serm Hrn von Menze - - diesen Brieff, besigelt mit unserm In-
gesigel. Diß geschah in dem Besesse vor den Giezzen, * da man
schrieb Druzenhundert Jar, und in dem Siben und zweints-
zigisten Jar, an der Mitewochen nach Sant Laurencien tage.

* *Oppidum Gisen (an. 127. . ex potestate Comitum Tübingen-
tium transiens in Hassiacam) obsidione Copiarum Prin-
cipis MATHIE hoc anno 1327 fuisse cinctum, expugna-
tumque, vid. IOANNIS Vol. I. Mogg. p. 650. n. 3.*

CLXXXVIII.

„De bonis in Butelburnen, emptis apud HENRI-
CUM de Hohenloch.“

An. 1327.

In nomine Domini Amen. Preciosus memorie the-
saurus est scriptura, que rem gestam ineffabili proloquitur
veritate. Noverint igitur universi presencium inspectores---,
quod nos HEINRICVS de *Hobenloch*, dictus de *Wernsberg*,
& ELYZABETH conthoralis eius legitima, ex iustis causis ad
hoc nos moventibus vendere decrevimus, & iuste venditionis
titulo communicata manu, consensu unanimi parique voto,
voluntarie vendimus in his scriptis - - - Capitulo Eccl. *Aschaf-
senb.* . — — quosdam Redditus, Curias & pensiones nostras
proprias, - - - in villa *Butelburnen* & eius terminis sitos in-
ferius denotatos. Videlicet Curiam quam tenet & colit HEIN-
RICVS d. *Wyckenacker*, solventem annis singulis redditus XX

Kk

trium

trium maldr. filig. - - - & unum Optimale, quod vulgariter dicitur ein *Besteheubt*. Item Curiam — — —, pro CCCLXXVII libr. *Hall*. - - numerate nobis pecunie. — — — Immittentes ipsos in curiarum & reddituum huiusmodi, - - possessionem simpliciter corporalem.

Volentes & ordinantes expresse; quod dictarum curiarum & pensionum Coloni & pensionarii, ab omnibus & singulis exactionibus, contributionibus, precariis, sturis, herbergis, vino dicto *Bauvin*, ac ab omni servitutis onere, quocunque nomine censeatur - -, quibus nobis aut nostris heredibus usque modo obligati fuerant & astricti, ex nunc inantea - - in nullo penitus obligentur, seu quomodolibet astringantur. Volentes nichilominus ipsos - - in pascuis, pratis, aquis, nemoribus, & in quibuscunque iuribus aliis ad universitatem dicte Ville spectantibus, tamquam alios ipsius ville colonos plenum & conforme ius & libertatem habere, in quibus ipsos confovere promittimus & tueri. Nolentes etiam, ut ab eisdem Colonis & pensionariis aliqua pecora, in grege vel extra, per nos, aut nostro nomine auferantur, si & quando a grege dicte ville pecora nostro nomine auferri oporteat & contingat. Volumus tamen, ut - - coram nobis aut nostris Officiariis in d. villa Iudicio presidentibus, nostro stare teneantur Iudicio; & super inquirendis accusare, & si deliquerint, emendare debeant, sicut & alii - - Rustici consueverunt. — — —

Promittentes insuper - - Decanum & Capitulum . . super Contractu & omnibus premissis - - *warandare* - - iuxta patrie consuetudinem generalem. Super qua facienda warandia Strenuos viros HILTMARVM de *Nesselbach*, RAPOTONEM & HEINRICVM de *Gebfate* Milites, ac ENGELHARDVM de *Sauvonsheim* Armigerum, nostros fideiussores, fideiussionis onus in se sponte suscipientes, - - constituimus & presentibus obligamus. Qui, si d. warandia impediretur, in toto vel in parte; nomine Decani - - moniti, in opido *Bischovesheim* exsolvent in publico fideiussionis debitum hospitio; quilibet cum Equo tantum & famulo, commensationes factu-

facturus, quousque warandia ipsa effectui mancipetur. —

In quorum omnium . . . testimonium . . . nos HEINRICVS de *Hobenloch* & ELYZABETH . . . predicti, Sigilla nostra una cum sigillis fideiussorum . . . apposimus huic scripto. Datum & actum in villa *Butelburnen* predicta. Anno Dni M. CCC XXVII, feria secunda, que est festum Sci *Mathei* Ap. & Ewangeliste. 21 Sept.

* * *

Sterilis diplomatum est Annus 1328: Idem ille, quo, IV Idus Sept., MATHIAS in medio Regiminis prosperi cursu e vita migravit. Epitaph. T.II. p. 821.

Sede sic vacante, Capitulares, postulationis via, detulerunt Mogunt. Ecclesie gubernacula BALDVINO Principi Electori Trevirensi. Summus Pontifex autem inopinato submisit Archiepiscopum, motu suo proprio creatum, HENRICVM, ex Comitibus de Virneburg, Nepotem ex fratre Colonienfis Archiepiscopi. Vnde malorum seges.

* * *

CLXXXIX.

Transumptum Bullae Apostolicae, de tradenda HENRICO Virneburgio possessione terrarum Moguntini Principatus.

An. 1329, habito vero respectu negotii principalis, an. 1328.

[p. 2018. in Addit.]

IN NOMINE DOMINI. *Amen.* Per hoc presens *ex Autogr.*
Instrumentum publicum universis & singulis pateat evidenter, Quod anno nativitatis Dominice MCCCXXIX, Indiēt. XII, presidente Sanctissimo in Xpo Patre & Domino nostro,
Kk 2 Dno

Dno IOHANNE divina providente clementia Papa *XXII*, pontificatus sui anno *Tercio.decimo*, die XI mensis Marcii, que fuit in vigilia bti *Gregorii* Pape, hora diei eiusdem quasi sexta, in maiori ecclesia *Moguntina*, Honestus vir, Dns THEODERICVS ad *Auream Rotam*, pro tunc existens Magister civium Civitatis Moguntine, in mei Notarii publici ac testium subscriptorum presentia constitutus, quoddam Instrumentum publicum, per WINRICVM dictum *Marcolf*, de *Bunna* Colon. dioc. Clericum, publicum Imperiali auctoritate Notarium conscriptum Signoque suo signatum, quod in suis tenebat manibus, michi Notario ex parte & nomine Civitatis *Moguntine* tradidit & assignavit; rogans & requirens me, ut eiusdem Instrumenti copiam facerem, & signo meo proprio consignarem. Cuius Instrumenti tenor ad verbum noscitur esse talis:

IN NOMINE DOMINI. Amen. Anno natiuitatis eiusdem *MCCCXXIX*, Indiſ. XII, sexta die mensis *Mareii* hora quasi sexta, in presentia mei Notarii publici & testium subscriptorum ad hoc vocatorum & specialiter rogatorum prefencialiter constitutus Discretus vir, Dns IOHANNES de Ederyn, Canonicus *Scor. Apostolorum* in Colonia, quoddam Instrumentum bullatum vera bulla plumbea more Curie Romanæ cum filo canapis, SSmi Patris & D. N. Dni IOHANNIS Pape *XXII*, quod in manibus suis tenebat, michi Notario . . . *infraſcripto*, ex parte Reverendi Patris & Dni D. . HEINRICI de *Virnenburch* Archiepiscopi Sedis *Moguntine* presentavit & assignavit; petens & rogans, ut ipsum instrumentum in publicam formam redigerem meoque Signo consueto consignarem. Cuius Instrumenti seu Littere tenor talis est:

[CXC,]

IOHANNES Episcopus Servus servorum Dei. Venerabilibus Fratribus, . . Archiepiscopo Colonienſi & Episcopo *Leodiens*i, ac Dilecto filio . . Preposito ecclesie *Seslicenſis* Colon. dioc. salutem & Apostolicam benedictionem.

Pridem

Pridem Ecclesia *Maguntina* per obitum bone mem. MATHE Archiepiscopi . . qui nuper in partibus illis sicut Domino placuit diem clausit extremum, vacante; Nos de ipsius provisione Ecclesie, quam dudum ante vacationem huiusmodi, dispositioni nostre & Apostolice Sedi ea vice reservavimus; decernentes irritum & inane si secus per quoscunque quavis auctoritate scienter vel ignoranter super his attemptari contingeret, studio paterne sollicitudinis cogitantes, & ad Personam Dilecti Filii HEINRICO Electi *Maguntini*, tunc Prepositi ecclesie *Bunnenfis* Col. dioc., nobis & eidem Sedi de probitate meritorum multiplicium commendatam dirigentes intuitum mentis nostre; de ipso HEINRICO Ecclesie memorate de Fratrum nostrorum consilio providimus, ipsumque illi prefecimus in Archiepiscopum & Pastorem; sibi administrationem eiusdem Ecclesie in spiritualibus & temporalibus plenarie committentes.

Volentes itaque quod Provisio nostra huiusmodi, sublati impedimenti quibuslibet suum debitum forciatur effectum; Discretionem vestre per Apostolica scripta committimus & mandamus, quatenus Vos, vel duo, aut unus vestrum, per vos vel alium seu alios, prefato *Electo* efficacia defensionis presidio assistentes, Dilectos filios . . Prepositum . . Decanum, & Capitulum ac Canonicos & Personas, nec non Vasallos, homines feudatarios, fideles, & subditos Ecclesie prelibate; ac quosvis alios Clericos & Laicos, cuiuscunque sint preeminentie, conditionis ordinis dignitatis & status, quorum interest seu interesse poterit, etiamsi pontificali vel superiori prefulgeant dignitate, de quibus expedire videritis, moneatis, & ex parte nostra efficaciter inducat, ut infra competentem terminum peremptorium quem eis & eorum singulis . . duxeritis presigendum, eundem *Electum*, in Prelatum & Pastorem eiusdem Ecclesie recipiant & admittant, nullumque impedimentum prestent, seu prestari faciant aut procurent, per se, vel alium seu alios, directe vel indirecte, publice vel occulte, quominus idem *Electus* possessionem pacificam Castrorum, munitionum, fortalitiurum & aliorum quorumcunque locorum, iurium & bonorum ad Ecclesiam memoratam spectantium, per se suosque Vicarios, Officiales, ministros seu procuratores apprehendere valeat, & pacifice possidere; Quodcunque impedimentum, publicum vel occultum, per ipsos . . quomodolibet oppositum, realiter & effectualiter infra dictum terminum revocando; ac permittendo,

memoratum *Electum*, suosque Vicarios, Officiales - -, eiusdem Eccl. *Mag.* ac omnium - - bonorum & iurium - - administrationem plenam & liberam exercere. Alioquin omnes & singulos, tam Clericos quam Laicos, cuiuscunque status - - existant, - - -, qui monitioni huiusmodi contumaciter parere contempserint, seu in predictis se contradictores indebite reddiderint & rebelles, quos ex tunc, videlicet singulares personas, excommunicationis: Capitulum vero suspensionis: & Ecclesiam ipsam Interdicti sententia subiacere volumus ipso facto, excommunicatos & suspensos, dictamque Ecclesiam ecclesiastico subiacere interdicto, in ecclesiis & locis earum partium - - -, candelis accensis & campanis pulsatis publice nunciatis. Quibuscunque personis singularibus huiusmodi apertius intimantes, quod si - - monitionibus & mandatis huiusmodi contempserint contumaciter obedire, nos ad privationis & inhabilitationis penas contra ipsos - -, prout eorum rebellionis & inobedientie contemptus & contumacia exegerint, ac nobis videbitur, procedemus.

Eos autem, quos contemptores manifestos monitionum & requisitionum ac sententiarum huiusmodi reppereritis, peremptorie citare curetis, ut infra certum terminum - - Apostolico conspectui personaliter se presentent; facturi, responsuri & recepturi super predictis - -, quod iusticia suadebit. De die Citationis & forma huiusmodi, & his que inde feceritis, nos redituri per vestras patentes Litteras, seu Instrumenta publica presentium seriem continentia, certiores.

Ceterum volumus, quod Processus super predictis habendos, per Edicta publica, in locis proponenda & affigenda publicis, de quibus sit verisimilis presumptio quod ad eorum quos tangere pervenire possint notitiam, vel alias prout melius & utilius vobis videbitur, ratione previa faciatis. Adversus Clerum & populum Civitatis & Diocesis *Maguntine*, qui eisdem non paruerint forsitan Processibus, per Interdicti, suspensionis, & alias spirituales sententias per vos promulgandas - - -, nichilominus processuri. Nostre tamen intentionis nequaquam existit, quo minus idem *Electus* iurisdictionem suam ordinariam super predictis & aliis ad eum spectantibus, libere, quociens oportum extiterit, valeat exercere.

Datum

Datum *Avinioni* V. Idus Octobris. Pontificatus nostri Anno terciodecimo. †

† 1318.

Actum & presentatum Anno Domini, Indictione, Mense, die & hora predictis. In domo Honorabilis viri Dni . . Prepositi ecclesie Bunnensis, sita in emunitate ecclesie Bunnensis. Presentibus viris honestis & discretis, Mgro HUGONE Beneficiato in eccl. Bunn. predicta, MARSILIO Rectore ecclesie parochialis in Steyldorp, & THYLMANNO de Attindaren * laico, testibus ad premissa vocatis specialiter, & rogatis.

* Accedens.

Et ego WINRICVS dictus Markolf de Bunna . . Clericus, publicus Imperiali auctoritate Notarius, premissis omnibus & singulis una cum testibus supra positis presens interfui, ea vidi & audiui, & Transumptum huiusmodi instrumenti seu Bulle manu mea propria confeci, & in hanc formam publicam de mandato & rogatu prefati Dni IOHANNIS de Ederyn redegei, meoque Signo consueto signavi, ad premissa vocatus specialiter & rogatus. Sub Anno, Indict. Mense, die, hora & loco supradictis.

Petita fuit hec Copia sive transcriptum sub Anno Domini, Indictione, Pontificatu, - - superius designatis. Presentibus Honorandis viris, Dnis, SALMANNO Camerario, EMERCHONE Sculteto, VOLGMARO Iudice seculari, ac KRAFTONE zum Rebestocke, Consulibus civitatis Moguntine; Testibus ad hoc vocatis specialiter & rogatis.

Et ego HEINRICVS, Heinrici de Augusta, ** Clericus Moguntinus, Imperiali auctoritate Notarius publ. superscriptum Instrumentum . . de verbo ad verbum transcripsi & fideliter copiavi; nil addendo, minuendo aut mutando, quod mutet sensum aut variet intellectum; In hanc quoque formam publicam redegei, & Signo meo solito signavi, prout super hoc fueram specialiter requisitus.

** Indict. filius.

CXCL

PP. Ioannis XXII

Bulla provisionis de Ecclesia Mogunt.

An. 1328.

IOHANNES *Episcopus Servus servorum Dei.* Dilectis filiis Decano & Capitulo Ecclesie Maguntine salutem & Apostolicam benedictionem.

Vacante pridem Ecclesia Maguntina per obitum bone mem. MATHIE Archiepiscopi Maguntini, cuius dispositionem dudum ante vacationem huiusmodi cum duxerimus nobis & Apostolice Sedi specialiter reservandam; ne diutine vacationis officeretur incommodis, illumque ei desideremus preficere, qui eidem utiliter presideret; ad Personam Dilecti filii HEINRICI Electi Maguntini, Prepositi *Bunnenfis* convertimus aciem mentis nostre, ipsumque de Fratrum nostrorum consilio prefecimus eidem in Archiepiscopum & pastorem. Sperantes in Domino, quod per eius gubernationem providam Ecclesia ipsa spiritualiter & temporaliter prosperetur.

Rogamus itaque vestram prudentiam, & attentius exhortamur, quatinus provisionem huiusmodi, vobis & Ecclesie predictae sicut indubie supponimus perutilem, cum debita reverentia amplectentes, eidem *Electo* velut Pastori animarumstrarum, & eius Vicariis & Officialibus, pro divina & Apostolice sedis reverentia humiliter pareatis. Eisdem nihilominus consiliis & auxiliis in hac parte adeo favorabiliter assistentes, quod proinde nostram & Apostolice sedis gratiam valeatis uberius promereri.

16 Octobr.

Datum *Avinioni* XVII Kal. Novembris. Pontificatus nostri Anno tertio decimo.

CXCII.

CXCII.

EIVSDEM,

„*continens redargutionem, quod Decanus & Capitulum Ecclesie Mogunt. Archiep. Treverensis in Episcopum postularunt.*„

An. 1328.

[p. 652. n. 2.]

IOHANNES *Episcopus Servus servorum Dei.* Dilectis filiis Preposito Decano & Capitulo Ecclesie *Maguntine* salutem & Apostolicam benedictionem. Non absque grandi admiratione percepimus his diebus, quod licet nos dudum ante obitum bone mem. **MATHIE** Archiepiscopi . . . provisionem Ecclesie *Maguntinensis* ex certis causis rationabilibus que ad hoc nostrum induxerunt animum, ea vice nobis & Sedi Apostolice duxerimus reservandam, decernentes ex tunc irritum & inane, si secus per quoscunque scienter vel ignoranter contingeret attemptari; pretexu tamen cuiusdam Postulationis, quam vos, vel aliqui vestrum de Venerabili Fratre nostro **BALDVINO** Archiepiscopo *Treverensi*, nescimus quo ducti consilio, cum reservationem predictam notam fuisse in eis partibus supponamus indubie, de facto dicimini attemptasse; Idem Archiepiscopus Munitiones, Castra, fortalicia, Loca, & bona quam plurima eiusdem Ecclesie *Magunt.* de manu vestra recepisse asseritur, eaque contra statuta Canonum, graves penas adversus talia committentes insignentium, occupasse; Et quamvis de tam prudentibus viris premissa credere vix potuerimus; attendentes tamen, quod si attemptata premissa forsitan fuerint, & perseveraretur, quod absit, in eis, magna posset exinde pericula & scandala tam vobis quam vestre Ecclesie ac memorato *Treverensi* Archiepiscopo provenire; Vestram prudentiam attentius exhortamur, sano vobis nichilominus consilio suadentes, quatenus, ut ea que per eundem Archiepi-

scopum & vos circa traditionem & occupationem Munitionum, castrorum, fortalitiorum & bonorum predietorum attemptata sicut premissa fuerint, ilico revocentur, & dilecto Filio HEINRICO Electo Maguntino, quem de consilio Fratrum nostrorum sancte Romane Ecclesie Cardinalium eidem ecclesie prefecimus in Archiepiscopum & Pastorem restituantur & assignentur libere, sic operosum adhibere studium procuretis, quod periculis & scandalis omnino in hac parte sublati, vestra debeat circumspectio merito commendari.

II. Nov.

Datum Avinionis III. Idus Novembris. Pontificatus nostri Anno terciodecimo.

Cum ergo BALDWINVS Oppida munitiones & Castra sibi taliter contradata in potestate haberet, non se permittebat eiusmodi traditio retractari tam facilliter. Et quamvis HENRICI Opatulator S. P. Q. Civitatis nihil eniti potuerit contra, quoad Munitiones externas siue dispersas per Diocesim, potentia tamen sua interna Balduino aditum ad ipsam Metropolim manu forti praestruxit. Interea Moguntini Cives, occasionem hocce Dissidio captantes opportunam, qua: eius Venerabili Clero, ex odio ipsis adgenito nocerent; immo demum simultatis effectus eundem (partes Balduini secutum) perficere facerent acerbissimos; sic, anno postero 1329, die sacra Laurentii urbem in manu valida furore rabido egressi, nobilissimam D. Victoris Basilicam, una cum aedibus Canonicorum & Castello Weissenau funditus everterunt. Idem saguri Albanensi monasterio, nisi grandine sagittarum arciti remeare domum, supposito tamen prius igne, coacti fuissent. * Pro qua temeritate LUDOVICVS Cæsar, Francofurti pro tribunali sedens, non modo ad sex millia marcar. argenti Victorinis denumeranda, ipsos condemnavit, † sed & urbis Primores pœna Banni coercuit.

* Ioannis T. II. p. 731.

† ——— p. 666.

CXCHII.

„*Littera* HENRICI, *continens, quod Baptisterium*
 „*in Ecclesia Sæc MARIE ad gradus possit de lo-*
 „*co moveri & in alio loco in eadem ec-*
 „*clesia collocari.*

An. 1329.

HEINRICVS D. G. *Sæc Moguntine sedis Archi-*
episcopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius,
 Dilectis in Xpo Decano & Capitulo Ecclesie S. MARIE ad gra-
 dus *Mag.* salutem in Domino.

Cum in Ecclesia vestra causa devocionis pro exoranda in
 ea beata MARIA *Virgine*, & divina gracia imploranda frequens
 & magnus sit populi concursus; ac multocies ipsa ecclesia, que
 arcta fore dinoscitur, venientes ad eam non sine magna & in-
 terdum nociva pressura hominum recipiat difficulter; ali-
 quando etiam nonnulli qui ad eam venire desiderant, ipsam in-
 trare non valeant pre pressura; Nos ex his & aliis certis veris
 & rationabilibus causis nos ad hoc moventibus volentes per
 nostram sollicitudinem pastorem super hoc, & prout etiam
 ad nos pertinet, providere; Volumus, mandamus, & præ-
 sentibus ordinamus, quod Baptisterium seu Fons baptismalis,
 vestram ecclesiam in premissis & aliis impediens, quod quasi
 in medio corporis vestre ecclesie per Honorabiles Viros Prepo-
 situm, Decanum, Capitulum, Canonicos & personas nostre ma-
 ioris ecclesie Maguntine haberi & teneri debuit, seu consuevit,
 per eos deinceps sub modo & forma, dispositione & quantita-
 te, quibus & prout per ipsos hucusque habitum est, & ne-
 quaquam aliter, habeatur. Et quod nichilominus dictum
 Baptisterium, ut sit ante altare bti ANDREE Ap. in dicta eccle-
 sia situm, & nullatenus alibi ponatur & poni debeat, compe-
 tenti tamen spacio inter ipsum altare & dictum baptisterium de-
 relicto. Cum ibi minus quam in alio loco vestre ecclesie, di-

Et vestra ecclesia per prefatum baptisterium in premissis & aliis occupetur. Consuetudinibus, ordinationibus seu Statutis in contrarium hucusque habitis non obstantibus quibuscunque.

Datum *Moguntie* Anno Domini M CCC XXIX, XVII
16 Dec. Kal. Ianuarii.

* *Huius rei causa est, quod Metropolitana, utut simul Parochialis, non habeat baptisterium, sed ei seruiat idem illud, de quo littera presentes agunt. Cumque B. V. ecclesia respectu hominum in suo ambitu degentium peraque sit Paracia, tamen Plebanus eo uti non audeat; recens natis ad sacrum fontem in D. Mauritii Templo positum deputandis.*

CXCIV.

ORDO Ioanniticus *vendit bona sua in Nied, HELWIGI eiusdem loci Comitissa.*

An. 1330.

NOS Frater RVDOLFVS de *Masmunster*, sacre Domus hospitalis bti IOHANNIS *Iherosolimitani* per *Alamaniam* Prior humilis.

Publice recognoscimus in his scriptis, Venditionem bonorum nostre Domus in *Nythe*, que se extendunt in Redditibus annis singulis ad VIII marcas, tribus *Hallensibus* computatis pro denario, Nobili Domine, Dne HELWIGI Comitisse in *Nythe*, cum nostra licentia & voluntate, per nostrum Capellanum Fratrem WYDRADVM Commendatorem, & Fratres domus in *Nythe*, propter urgentem necessitatem ratione antiquorum gravium debitorum dicte Domus esse factam. Quam venditionem approbamus & ratificamus; ac Litteras desuper confectas, cum omnibus suis clausulis, condicionibus & formis tenore - - presentium ex certa scientia confirmamus. Sigillo nostri Prioratus - - appenso in testimonium super eo.

3 Jan. Datum Anno Domini MCCCXXX, tertio Nonas Ianuarii.

CXCIV

CXC.V.

HENRICI Quiddenbaum *abrenuntiatio iuris Curia in Vtph.*

An. 1330.

Ego HENRICVS *Quiddenbaum* Miles, Castrensis in *Butspach*, omnibus presentem paginam inspecturis. Publice recognosco, quod omni iuri, actioni & Cause, que michi contra Religiosos viros Dnos de *Hegene* . . competere videbatur in quadam Curia & manso, in villa *Odephe* sitis & eius terminis, eisdem Dominis a forore mea nomine Cysa * *notum a* dicta *Quiddenbaum* venditis, abrenuntiavi, & abrenuntio in *Lisa de ver-* his scriptis, totaliter & expresse. Ita sane, quod dictos Dnos *sum* de *Hegene* in dictorum bonorum possessione nec impedire teneor, nec debeo ullo modo nec verbo vel opere molestare, sed magis in omnibus quibus potero, fideliter promovere. Testes huius abrenuntiationis sunt

Dns CONRADVS de *Rode* Miles,
GERHARDVS & WERNERVS de *Hufftersheim* Militares, & quam plures alii fide digni.

In cuius rei testimonium ego Henricus Quiddenbaum feci presentem Litteram meo Sigillo firmiter roborari. Datum Anno Domini MCCCXXX feria tertia post festum Pasche. † *† incidit b. a. ad VII*

CXC.VI.

Incurrerant Moguntini cives excommunicationem propter devastatas sacras aedes &c., a qua Henricus eos absolvit.

An. 1330.

[p. 656 n. 7.]

HEINRICVS D. G. *Sancte* Maguntine Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archiebancellarius. Dilectis

Ll 3

Dilectis in Xpo Iudicibus Sedis nostre salutem in DOMINO. Quia propter incendium & effractionem S. *Albani*, & incastellationem S. *Iacobi* monasteriorum, ac ruinam Turrium & aliorum murorum Ecclesie S. *Victoris* extra muros *Magunt.*, ac spoliū apud predictum S. *Albani* monasterium & contra quasdam personas Ecclesiasticas ut dicitur perpetratum; nec non detencionem quarundam Personar. eccl. non sine iniectio-
ne manuum violenta secundum assercionem quorundam, contra auctores predictorum Pene comprehensē in Statutis provincialis Concilii Maguntini vendicant sibi locum, que tamen contra temerarios auctores talium excessuum a nostris Predecessoribus fore edita dinoscuntur; Nos, quia hi, quibus, & quorum Monasteriis & Ecclesiis per Perpatratores premissorum si forent culpabiles esset satisfactio impendenda, maioris excommunicationis vinculo tam Sedis Apostolice quam nostra auctoritate dudum fuerunt & adhuc sunt propter ipsorum manifestam inobedienciam & rebellionem publice innodati, & incorrigibiles penitus sunt effecti; Ne pretextu huiusmodi, Civitas nostra *Maguntina* ac eius Cives & incole fideles nostri dilecti penes diu subiaceant suprascriptis; facta nobis caucione fideiusoria de satisfactione debita, si, in quantum, prout & quibus fuerit facienda; & salvo, quod ad illam, predictorum Incendii, effractionis - - & spoliū auctores, si & in quantum inventi fuerint culpabiles teneantur; Aliis eciam iustis & rationabilibus causis secundum statum presentis temporis, presertim mortis periculo, merito nos moventibus in hac parte; Penas in pred. Statutis contra talia facientes quomodolibet promulgatas, & eorundem Statutorum effectum tollimus, in quantum penas ipsas Cives & incole civitatis nostre *Mag.* forsitan inciderunt; Et illos, qui auctores extiterant incendii, effractionis, incastellationis, & spoliū predictorum, ab excommunicationis sententia, si quam propter hoc a lure inciderunt, absolvendos duximus, & absolvimus in his scriptis in nomine DOMINI ad cautelam, cum nondum sint excommunicati per Ecclesiam publicati.

Illos

Illos autem, qui Clericos in maioribus vel minoribus ordinibus constitutos nobis subiectos, cuiuscunque condicionis, preeminentie dignitatis - - aut status existunt, [dummodo iidem Clerici in Causa provisionis nobis facte per Sedem Apost. de Archiepiscopatu Maguntino, eiusdem sedis & nostra auctoritate propter ipsorum manifestam inobedienciam & rebellionem maioris excommunicationis sententia tunc fuerint innodati] forsitan detinuerunt, non sine iniectioe ut predicatur manuum violenta; nulla propter hoc excomm. sententia decernimus innodatos; cum nos tales & alios Clericos nobis subiectos inobedientes, rebelles & incorrigibiles, alias mandavimus taliter detineri.

Discretionis vestre mandantes, quatinus has nostras Litteras apud Ecclesias & parrochias Maguntinas, & alibi ubi opportunum fuerit, publicetis, & auctoritate nostra mandetis per alios publicari. Datum Anno Domini MCCCXXX.
XI Kal. Iunii.

22 Maij.

CXC VII.

*Bonorum, quæ nuper a Iohannitis acquisiverat Comes
Nidana, nunc vero donavit Haynensibus,
distincta enumeratio.*

An. 1330.

NOS HELWIGIS Comitissa de Nydebe. Recognoscimus tenore presentium publice profitendo, quod dedimus & - - damus iusto donationis titulo, donatione irrevocabili nomine Testamenti, Religiosis viris Dno Abbati & Conventui . . in Hegene nobis in Xpo dilectis, VIII marcarum redditus, proprietatis titulo perpetuis temporibus pacifice possidendos, quos nostris propriis denariis apud Religiosos Dominos Domus in Nydebe Ordinis S. Iohannis Iherosolim. comparavimus, in locis & villis infra scriptis sitos.

Vide.

Videlicet in antiquo Opido *Nydebe* in quodam *Orto*, quem possidet GERLACVS dictus *Selbolt*, dimid. marcā *Wedereibiensium* denariorum. ITEM in *Rimp* in quadam area & orto, quos possidet WASMVDVS Piscator, IX. solidos denar. ITEM ibidem de area & orto quos THEODERICVS *Schnidevring* possidet, VI solidos. . Item in *Rampach* XVI solidos, & tria octalia filiginis pro XVI solidis computata, de bonis que possidet HEILMANNVS d' *Sparvasser*. ITEM ibidem HEILMANNVS XVI sol. de quibusdam bonis. ITEM ibid. HEILMANNVS *Zuckwollff* unam marcā.

ITEM in *Hespach* VIII solidos denar. de bonis que possidet GVNTHERVVS, filius dicti *Warloz*. ITEM ib. VIII solidos de bonis que possidet HEINRICVS *Sume*. ITEM in *Walderbusen* XXVII sol. de bonis que possidet vidua dicta *Bruningen*. ITEM in *Olipbe* V. sol. de bonis que possidet CONRADVS *Sparre*. ITEM in *Bingesbusen* V. sol. de bonis que possidet d' *Genzell*. ITEM in *Gera* duo Talenta denar. de septem bonis ibidem, de quibus, annis singulis Conventui suo octo *Consolationes*, quamlibet pro marca, octo videlicet vicibus, temporibus subnotatis facere debebunt. Videlicet in quatuor Vigiliis bte Marie Virginis gloriose, & in quatuor sextis feriis Quatuor temporum, pro remedio anime Nobilis Dni Comitis ENGILBERTI, * quondam domini nostri & Mariti pie mem., nostreque anime, nec non omnium progenitorum nostrorum animarum subsidio & salute.

Vt autem hec nostra Donatio firma permaneat & incon-
vulsa, presentes dedimus prefatis Dominis de *Hegene*, nostro
Sigillo firmiter communitas. Datum & actum Anno Domini
MCCCXXX, feria quarta post Festum sancte & individue
Trinitatis.

*Chartarum, res Monasterii Haynensis tractantium est hæc
ultima. Cumque, tam in libro Copiali, † quam Litteris
aliunde collectis, Abbates repererim fere multos, hinc, ne
dispareant, in sequentem Syllabum eos redegei.*

† T. I.
p. 438.

Opere ad prelum iam disposito accefferunt Ludovicus & Hermannus, chartulas quorum intercalari suis locis. [an. 1368, 1377.]

GODESCALCVS, *occurrit anno* 1196.

WILHELMVS 1219 ——— 1229.

WIGANDVS 1234.

WERNHERVS 1251 ——— 1261.

HERMANNVS 1273.

HENRICVS 1278.

SIFRIDVS 1316.

HERTWICVS 1328.

LYDOVICVS 1368.

HERMANNVS 1377.

STATIVS 1415 ——— 1423.

IOANNES 1437.

NICOLAUS 1444.

IOANNES Gaugreve 1451 ——— 1466.

IOANNES Fischbach 1479 ——— 1497.

IOANNES 1516.

DITHMARVS de Wetter 1520. *Cum toto Monachorum cœtu expulsus an. 1527.* ☉ Moguntia 1529.

IOANNES Falckenberg, *alias Gladbach,* ☉ *ibidem* 1558.

HERMANNVS Angelicus ☉ *ib.* 1574.

Ultimi duo fuerunt solum titulares, utpote Monasterium Ordini restitutum iri, spe, ast in vanum, erecti.

* * *

Mm

CXCVIII.

CXC VIII.

„HARTMANNI de Crufftelbach, *de marca quam vendidit* Conrado de Colmaria &c.,

An. 1330.

ex Anteq.

NOVERINT universi presentium perceptores, quod ego HARTMANNVS de *Crustilbach*, Civis *Wetflar.*, communicata manu OSTERLINDIS uxoris mee legitime, accedente etiam voluntate & consensu unanimi IDE, GERLACI & ELISABET coniugum, nec non GELE, relicte quondam ARNOLDI filii mei, IRMENGARDIS eius filie, ac HERMANNI, filii *Ide* filie mee predictae, meorum puerorum & heredum, quos cum olim IRMENGARDI uxore mea bone mem. genueram, vendidi & vendo iuste Venditionis titulo in his scriptis, CONRADO de *Colmaria*, IUTTE uxori sue Civibus *Wetflar.* & ipsorum heredibus, unam marcam den. *Col.* annui redditus, sibi in Dominica qua cantatur *Letare*, cum duobus pullis canisprivialibus annuatim Censui nomine persolvendam ex domo mea & Curia seu tota hereditate mea, sita infra muros *Wetflarienses*. prope domum *Arnoldi de Frideberg* iunioris, precipue & precise.

Et quia IDA & ALHEIDIS pueri quondam ARNOLDI filii mei predicti minores etatis sunt; totam *melioracionem* meam dictae hereditatis titulo pignoris obligavi & obligo, donec dicti pueri ad annos discrecionis pervenerint, & *guarandiam* debitam faciant & consuetam. In quorum omnium testimonium & robur, Sigillum Civitatis *Wetflar.*, meis, Vxoris mee predictae, meorum puerorum & heredum predictorum precibus, presentibus est appensum.

Huius facti Testes sunt MARQUARDVS de *Nurvern*, HERMANNVS *Monetarii*, GERBERTVS *Vdonis*; Scabini, & alii fide digni. Datum Anno Domini M. CCC. XXX, in
ss. on. festo btor. Symonis & Iude Apostolorum.

CXCIX.

CXCIX.

Obligatio, quam in se suscipit Godfridus Miles a Randeck, de procurando suis fratribus, Eberhardo Scholastico & Georgio, Litteras ad Comitem Bispontinum ratione cuiusdam Reditus frumentarii, ipsis ad percipiendum assignati a parthenone Kirschgarten: Sub obstagio, in casum defectionis Wormatiæ tenendo.

An. 1331.

Ench Godesfrid ein Ritter von Randecken dun kunt . . . . ex Autogr.
 Das ich, Eberharte dem Schulmeister und Georgien,
 minen brudern eynen Brif irwerben sal . . . , thussin hie und Sant
 Jacobz dage, an den Hrn von Zweynbrucken, umb die (35)
 malder Korngeldiz die ich sie bewysit han zu dem Birsgarten; *
 also, worden [Eberh. & Georgius] gehindert, von mir oder von miner
 Mutter, . . . oder von den Hrn von den-daz rurit; worde ich
 dann gemanet von In . . . , So sal ich inriden zu Wormizen in
 eyne kuntliche Herberge in Gysels wiz, nummer dannen zu komen,
 den . . . Eberhardo & G. si (sey) dann ir volle geschehen daz In genu
 lichen si. * ad urbem Wormat. mansit. Olim.

Und han des zu Urkunde min Ingesigel an dyßen Brif gehan
 gen; Und . . . zu merer stedekeyde gebeden Emerichen Lumeizus
 nen von Lewinskyn und Johannen Randecker Ritters, mine
 Mage, daz sie ir Ingesigel . . . — (1331) an Santhe
 Prischen dage der heyligen Jungfrauen. 28 Jan.

CC.

LAUDVM, obiecti hereditarii, afficiens Nobiles
Randeckos.

An. 1331.

ex Autogr.

ex eum d Sen-
tit, iuxta
Sigillum.

Wir Emeriche Lumeizun von Lewinskein, Friderich der
Alde von Schonenburg, * Johan Randeckir Ritter,
und Johan von Lewinskein, genant von Gudelbach, Dun kunt
allen den die dyssen Brif ansehnt obir horint lesen, Daz wir thussin
Godefride von Randecken unde Johanne von Wizensteyn Rit-
tern geredit han einen rechten Bescheyth, bit ir beyder wizz unde
willen; Also, daz der vorg. Godefrid dem . . Johanne v.
Wizensteyn sin funfdeyl sal geben an alleme deme Gude, engen u.
Lehen, daz sins Anen was, uzzewendig der Burg zu Randecken;
Unde ein dritdeyl sins Anen Gudiz zu Bylesteyn u. was dar zu ho-
rit.

** VIII

Me sal er han, bit namen zwey Burglehen, eyns zu Stauf,
unde daz ander zu Landisburg, unde an keynen sinis Anen burg-
lehen me. Vorbaz sprechin wir; Weriz daz die Herren von Stauf
ymme daz burglehen nit inwolden lihen; So sal Godefrid in bes-
wissen in diz Jars frist . . ** Punt geldiz do er sicher si. — — — —

Me sprechin wir, daz er ein Lehen Deyl han sal an dem Dorf
zu Osthoven. . . (Item) daz er sin . . deyl han sal an Hrn
Gernhardz Gude von Ravingisburg, daz do gelegen ist zu Zun-
gerheim. (Item) Daz Godefrid die (20) maldir Korngeldiz
wyder sol losen in deme Gude zu Northen. — — — —

Me sprechin wir, daz unse Mume Ide, Godefridiz Mu-
ter . . pren Wideme haben u. nuzen sal genzlichen die wile sie lebit;
Unde nach irme Dode sol Johan v. Wizensteyn sin funf deyl
han. — — — — Me sprechin wir auch, daz Godefr. & Ioan. uns
hant gelobit bit truwen Eidiz stat, den vorg. Bescheyt bit allen
den

den Vorworten, als do vore geschriben stet, stede u. veste zu halde
ne unde unebrochen. Unde hant sich verbunden an dyssen Brise,
Welcher under In zweyn so bose were, der dyssen Bescheith breche
- - - der solde sin trunvelos, erenlos, meyndedig, in dez Babi
stet; Banne, In dez Richiz Achte; Unde alle sin Lehene ledig, u.
an die Herren gevallen von den sie rurint.

Zu eyner meren stedekende: Weriz, baz der . . Godfrid den
Bescheith breche, und der Broch an ime vonden wurde - - , So
solde er synen Marstal zu Randede verloren han; unde solde val
lin an den . . . . . Johann von Wizenstein - - - . Vorbaz spre
chin wir, das sich *modo dilus* do wieder verbunden hat, *quod si contra-*
veniat ille, so solte er sine Hovestad zu Randede verloren han; Un
de solde vallen an Godefriden - - an alle widersprache - -

Daz dirre vorgeschriben Bescheith - - - stede si, So han wir
G. . u. J. v. W. unsir Ingesigele - - - *cum Reliquorum sigillis* an dyssen
Brif gehalten. — — —

Diz gesach, do man zaltze nach Godiz geburthe Druzchin
hundirt Jar, in deme eyne unde drizzigsten Jare; an deme
nehisten Fridtage nach Sante Jacobiz dage dez Heilige zwolfbo
den.

CCI.

*Quorundam Oppidanorum in Confluentia obligatio
debendi Iudeo Simoni, sub pœna accrescentiæ unius
marcæ hebdomadatim ex mora.*

An. 1332.

NOVERINT universi, quod nos IACOBVS, di- *ex Autogr.*
ctus *Morsel de Wyse*, & HEYNMANNVS *Wesenbecker*
de *Inferiori Lanstein*, & HENKINVS *Zolner*, Opidani *Conflu-*
entini, tenemur in solidum, ex causa Mutui, SYMONI de *Ep-*
ternaco ac eius heredibus Iudeis *Confl.*, aut presencium con-
serva-

Mm 3

*personis
promob.*

servatori, in XII marcis bonorum denar., tribus *Hallens.* pro denario computatis; Quam pecuniam ipsis solvere promittimus bona fide, quandocunque duxerint requirendam, sub pena inmissionis omnium bonorum nostrorum, mobilium & immobilium ubicunque sitorum, cum duobus denariis dicti pagamenti ex nunc in antea quamlibet marcam *septimatim* accrescentibus, sive inmissio fiat sive non. Et nos IACOBVS & HEYNMAN-NVS prenotati promittimus *Henkinum* antedictum indempnem servare sub predicta pena.

28 Apr.

In cuius rei testimonium Sigilla Honestorum virorum *Elye & Zacharie* Scabinorum *Consu.*., nostris precibus, presentibus sunt appensa. Quod nos Scabini iam dicti fatemur esse verum. Datum Dominica *Vocem locunditatis*, Anno . . MCCC Trigesimo secundo.

CCII.

Obliteratio damnorum, perpefforum a Nobilibus Kuppelin, in nupera cum Admin. BALDVINO guerra.

An. 1332.

ex Antogr.

Wir Ekhard Rytter, Herman vnde Cunrad, Knechte; gebrudere, die *Koppeline* genant; Dun kunt allen Euden, daz wir vorzigen han, vnde vorzigen enweldliche u. luterliche an diesen Briefe alles des Schaden, der uns geschach, vnde geschehen ist in deme Kriege, den wir hatten mit dem Erwerdigen in *Gotte* Vater u. Herren, Herren *Baldewine*, Erzbischove zu *Triere* u. Phlegere des Stiftes von *Menze*, Vnde mit dem Stifte von *Menze*, u. sinen Ampeluden u. Frunden. Vnde ensullen oder enwollen, Oder nieman von unsir weyne, unsirn vorge. Herren Erzbischof *Baldewinen* oder dem Stift von *Menze* umme den Schaden nummer anegesachen, mit worthen oder mit werken, oder mit keynen Stuffen.

Duch

Duch han wir vorzigen - - mit namen der Hundirt Margphenninge werunge, drie Heller vur den phenning zu rechenende, die uns zuirteplet worden von unsirn Ratluden, gegn unsirn egen. Herren Erzeb. Baldewinen - -, und han die Burgen, die wir darvure hatten, des geburgeses u. des gelbes ledig u. los gesaget, - - an diesem Briefe. Unde geben des, diesen brief besigelt mit Ingesigelen des Edelen Mannes unsirs Herren Johans Greven von Eygenhain, daz her durch unsir Bede daran hat gehangen; unde mime Ekhartes Roppelines Rytters des vorgeantent.

Zu eyner stedikeyt dirre vurgeschribenen Dingen des bekennen wir Johan Greve von Eygenhain . . , daz wir durch Bede wil len Hern Ekharts, Herman unde Conrat der vurgeschr. Gebrudere die Roppeline genant, unsir Ingesigele han an disen Brief gehangen. Der gegeben ist, do man zalte nach Cristes geburthe Druzehen hundert Jar, und darnach in deme zweyundedrizzigstem Jar. An Sente Walpurgis tage der heyligen Jungfrowen. 1. Mail.

CCIII.

„LITTERA venditionis Decime in Lyder., (Leiter)

An. 1332.

IN NOMINE DOMINI. Amen. NOS GODFRIDVS Dominus in Eppenstein recognoscimus, ad univerforum . . noticiam deducendo, . . Quod Decimam ville Lyder iuxta Aschaffenburg extra in campis, & infra septa dicte ville, in frugibus, sive in animalibus, in parvis sive magnis qualitercunque provenientem; quam nos & nostri Progenitores ab Honorabilibus viris Dnis Preposito Decano & Capitulo ecclesie Asch., a qua ipsa decima descendit in feudum, ab antiquo & usque modo in feudum tenuimus; eisdem Dominis . . assignandam & restituendam duximus, & apud ipsam Ecclesiam manendam perpetuo, pleno iure & integritate, — — pro septingen-

gentis libris *Halk*. — — Pro qua pecunia iidem Domini . . dictam apud nos redimerunt Decimam, & sic ad eandem ecclesiam a qua prius descendebat, . . simpliciter revocarunt, de consensu . . Dni IOHANNIS . . Prepositi expresso & benivolo, per nos, usque ad Festum Sæ *Walpurgis* proximum pleno robore obrinendo. — — —

Pro quo . . , & pro warandia facienda, . . GODFRIDUM natum nostrum, GILBERTUM de *Gunse*, BURCKARDUM *Fritz* de *Hobenbergo*, Milites: GODFRIDUM nostrum Patruum, Canonicum eccl. S. *Marie* ad gradus *Magunt.* WORTWINUM *Korb* de *Steynbeim* & CVNONEM de *Stertzelnheim* Armigeros, fideiussores constituimus, & in se onus fideiussionis assumptentes voluntarie, presentibus obligamus. Qui quidem Fideiussores, si dictus consensus usque ad dictum S. *Walpurgis* festum per nos obtentus non fuerit, . . ex tunc in *Selgenstad* intrabunt hospicium infra mensem, quilibet cum uno famulo & Equo, more consueto commestrationes faciendo continue, donec idem consensus & warandia ipsa effectui debito mancipata fuerit, & donec expensæ, si quas idem Decanus & Capitulum, monendo fideiussores ad obstagia fecerint, refuse fuerint & solute. Altero etiam . . fideiussorum recedente vel . . decedente, eque bonum . . subrogare promittimus infra mensem, post monitionem nobis faciendam computando. Alioquin si in eo essemus desides aut remissi, fideiussores superstitibus moniti, fideiussionis exolverent debitum modo & ordine sicut prius, donec fideiussor equivalens in locum . . fuerit subrogatus. — — —

Datum Anno . . MCCCXXXII. FERIA VI proxima post
23 Maii. Dominicam qua cantatur *Cantate Domino*.

CCIV.

„*Littera LVDOVICI Imp. continens libertationem,
tunc Ville, nunc Opidi, Eltevil.*„

An. 1332.

LVDOVICVS *Dei gratia Romanorum Impera-*
tor *semper Augustus.* Vniuersis suis & Sacri Imperii fide-
libus presentem Paginam inspecturis, Gratiam suam & omne
bonum. Solet Imperialis altitudo, Principum suorum votis
semper promcius annuere, & ipsorum subditis, eorum inter-
uentu consulere commoditatibus, & munificenciis gratiofis.

Sane igitur ad instantiam Venerabilis BALDEWINI Archi-
episcopi *Treuerensis*, Sce *Maguntine* Sedis Provisoris, Princi-
pis & *Secretarii nostri dilecti*, nec non etiam ad commodum Ec-
clesie *Maguntine*, locum *Eltevil*, situm in *Ringowia*, ad Eccl.
Mag. pertinentem, auctoritate nostra Imperiali tenore presen-
tium libertationis beneficio decoramus; ita quod idem locus
Muris, fossatis, & aliis munimentis circumcingi valeat & mu-
niri; Locus & Incole ipsius, libertatibus & emunitatibus, ad-
instar Opidi nostri *Frankfordensis*, cum peractione Fori ebdo-
madalis, perpetuo libertati intelligantur, & per omnia habe-
antur. Nulli ergo omnino hominum liceat - - -

In cuius rei testimonium presentes conscribi, & nostre
Maiestatis Sigillo iussimus communiri. Datum *Nuremberg*,
X. Kal. Septembris. Anno Domini MCCCXXXII, Regnino-
stri XVIII, Imperii vero V^{to} 23 Aug.

N a

CCV.

CCV.

Argumenti consimilis [n. CCII.] *pro parte Sigefridi de Bidenfeld.*

An. 1332.

ex Antogr.

Ich Syffred von Bydensfeld ein Knappe von deme Wapene; bekennen uffenberliche an dieselre gemvortigen Brive vor allen die en anesehent adir horent lesen; Daz ich und mine Erben vorzihen ganz u. redeliche aller der Sache, dez Schaden, und der Anesprache, der ich hayn, und gehait hayn von des Styfles wegene von Menge zu Bysschoph Baldewine dem Ersamen Herren, eyne me Ergebisschafe von Tryre und eyne Vormunde adir eyne Beschermer dez Byssdumes von Menge; Es sie von Amptis wegen; adir von gefengnisse wegen Adolfes mines Sunes, adir wie sich der Schade erloufen hait.

So vorzihen ich und mine Erben, daz Ich ader Sie, vorwertme keyne Vorderunge ensullen hayn uff den Styf von Menge; Also bescheydenliche; werdent mir adir minen Erben zwey hundert Mark Pennige; werunge, drie Haller vor eynen penning zu rechen, von dem Zolle zu Loynstein, alse mir bescheydin ist, und ouch alse mir der vorgehen. Herre Bysschoph Baldewin sine Brive darubir hait gegeben. Were ouch des Sache, daz ich u. min Erbin gehindert wurden an deme vorgehen. Zolle zu Loynstein von Dobeke wegene des vorgehen. Herren Bysschoph Baldewine, adir von des Styfles wegen von Menge, daz mir - - dez geldis daz da vorgenannt ist nicht enwurde vergolden; so mochte Ich u. mine Erben unser Vorderunge behaldin an deme Styf von Menge, alse lange, biz uns Recht geschehe ume disse sache.

Daz diese Sache u. Rede feste sie und blybe; darubir gebe ich Syffrid von Bydensfeld - - dieseln Brif, besigelt mit mine selbis Ingesigele; Und mit Ingesigele der Stat zu Arneneburg, die ich darumme gebedin hain, daz Sie durch miner Bede willen er Ingesigele an diesen brif haint gegangen.

Und

Und wir Dythmar und Ludewig von Selheym; Gunther, Gerhard Amelung, Bernher zehender, Johan Erpele, vnd Bernher under der Lynden, Scheffen zu Ameneburg bekennen, das wir durch Bede willen Syffredes von Bydensfeld ande seiner Erbin, der Ganeynde Ingeßgele der Stat zu Ameneburg * an disen Brif gehangen hain zu eime Urkunde und eime bezugnisse hieße Sache.

Diese Brif ist gegeben, also man zalte nach GObis geburte Druzchen hundert Jar, und zwey und drizig iar. An deme Frytage nach unsre Frowen tage, also sie geboren wart.

24. Sept.

* *Figura Praefata, inter duas, muris circumdatas Turres conspicua.*

CCVI.

„Philippi de Beldersheim — *recognitio, quod W.*

„Rost & Iohannes frater suus, Armigeri, ha-

„bent in feudum - - *Redditus, cedentes in*
duabus curiis Treysc.„

An. 1332.

Wir Philips von Beldersheim und Conrad Colbendensel von Berstade, Ritters, bekennen uns, — das wir mit Helse u. mit Rade des Ersamen Ritters, Hern Crafftig Grupsen, den Wir zu uns durch großer Sicherheit gewonnen han; Der mit uns gesehen u. gehört hat von den Ersamen Luten in dem Dorf zu Treysc, beyde von Ritters u. von den Nachgeburen obenwendig u. nidenwendich, das Bernher Rost u. Henzigin sin Bruder, Anechte von dem Wapene, bewiset han, u. offgelazzen han irs rechilichen Eygens [*in villa Treysc. pred.*] dem Stifte von Mense - - - me dan Achtzig Phunt Heller wert Gudes, vor acht phunt Heller geldes. Mit namen iren Sadelhop zu Treysc, da ir Wader in wonete; und iren Hoffe den man heisset der Welbescherin Hof, und den Hoff der da heisset der Schafhoff.

Na 2

Dieselve

Ecclesia tenemus, vel habebimus . . . alienare, vel infeodare quomodolibet in futurum.

In cuius rei testimonium Sigillum meum presentibus est appensum. Datum Anno Domini MCCCXXXIII, in crastino bte *Marie Magdalene*.

23 Julii.

CCVIII.

HASSIÆ Principum Littera, de Bonis, Eisdem a Capitulo Wezlariensi in Emphyteusis datis.

An. 1334.

Frostellatim inseruit b. m. D. Kuchenbecker T. I. *Analst.*
Exemplar præfens do ad litteram ipsiusmet originalis.

NOS *LODEWICVS Dei gratia Monasteriensis Ecclesie Episcopus.* Recognoscimus in his scriptis, quod voluntate & consensu Illustrium Principum, *HEINRICI Lantgravii, Terre Hassie Domini, LODEWICI & HERMANNI*, fratrum eiusdem, eorumque Heredum, nostrorum Consanguineorum Karissimorum plenissime accedentibus & legitimis assignavimus & presentibus assignamus, *Honorabilibus viris Decano & Capitulo Ecclesie Wezlar.* : Redditus XX marcarum denar. *Aquensium*, duobus *Wedrebiensibus* aut tribus *Hallensibus* pro quolibet denario computandis, nomine annue pensionis seu census, ex *precaria* nostra in *Marpurg* singulis annis in festo Natalis *XPI* per Cives nostros ibidem, eisdem Decano & Capitulo expedite ministrandos, loco & occasione quorundam bonorum infrascriptorum.

Videlicet Officium villicacionis in *Byrgelin*, & in *Culbe*, ac aliis ibidem locis sitorum; tam annonam quam denarios, ac alia minuta queque solvencia: cum Hominibus ac aliis attinentiis, videlicet Decimis, piscaturis, nemoribus, ac aliis quibuscunque; que *CONRADO de Marpurg*, filio quondam *ANDREE* Militis concesserant ad tempora vite sue possidenda. Que sunt huiusmodi:

N n 3

Videli-

Videlicet tota villa in *Byrgelin*, cum omnibus suis attinen-
ciis, Decimis, novalibus, ac aliis quibuscunque. Item me-
dietas ville in *Culbe*, que continet novem mansus. Ibidem me-
dietas Molendini. Ibidem aqua manans sive piscatura apud
eandem villam. ITEM Curia in *Fleckinbule* cum molendino
& aliis attinenciis. In *Schonenstad* tres mansus. In *Swartzin-
burnen* unum mansum. In *Betzzebindorf* tres mansus. Ibidem
Mansus solvens VIII solidos, quem WERNHERVS Miles de
Gerhardisbusen sibi usurpat. Item omnia bona in *Rosinrode*,
in quibus idem *Wernberus* iniuriatur Ecclesie. In *Ramichebu-
sen* V. mansus, & area, solvens unum solidum. In *Guntzelin-
dorf* Curiam, cum mansu attinente, quem possidet SIFRIDVS
dictus *Wyder*.

ITEM *die Waltsulen* cum omnibus attinenciis. ITEM
Nemus, quod dicitur *Wolinsbygen*, quod Dns Lantgravius sibi
usurpat. In *Byrgelin* aqua dimidia in superiori parte molendi-
ni usque *Dydelachen*. Ex inferiori parte eiusdem molendini
tota aqua usque *Scheydeich*. In *Lychtinscheit* Decima, & ius,
quod dicitur *Medeme*, infra *Schreidesteine* & *Ißenbach*. ITEM
XII iugera in *Culbe*, & area cum uno iugere, que RYDEGE-
RVS, HERMANNVS Dens, & heredes *Hartung* emerunt.
ITEM in *Culbe* area cum tribus iugeribus, que WILHEIT
emit. ITEM in *Schonenstad* quidam ager, quem *Schutzesper*
& *Milchelingus* sibi usurpant.

In *Damprachtisbusen* unum mansum. In eadem villa EM-
CHO duo iugera sibi usurpat. In *Brachtbe* mansum, & aream
molendino congruentem, que OSBERTVS de *Marpurg* emit.
Item OSBERTVS emit unum agrum & pratum in *Fleckinbule*.
Item HERMANNVS de *Wylandisdorf* iniuriatur Ecclesie in qui-
busdam agris, & Ecclesia in *Culbe*. In *Bertzegindorf* mansum,
quem possidet *Capelin*. ITEM mansum in *Schonenstad*, quem
WYGANDVS de *Nyderin Wettene* iniuste detinet. ITEM Ne-
mus in *Loneburg* contra *Culbe*, de *Habechinstad* usque *Heydylberg*.
ITEM in *Swartzinburnen* CONRADVS & WALTERVS tres so-
lidos

lidos levium, duos anseres & duos pullos. In *Fleckinbule* HERMANNVS IIII solidos - - — — In *Brunbischop* talentum & XVIII denar. In *Ramitibusen* CONRADVS III solidos. [Ob prolixitatem prateruntur XII linae.]

In *Fleckinbule* Curia, solvens annonam. In *Culbe* mansum, solventem annonam. In *Byrgelin* quosdam agros solventes annonam. - - - In *Solbach* agros solventes annonam. In *Lychtenscheit* agros solventes annonam.

De bonis itaque predictis, ac aliis si qua forte distracta vel alienata invenerimus, solvet nobis & Confangwineis nostris annuatim in Epiphania DOMINI quinque talenta, & in Maio tria talenta *Colon.* denar., sive levium *Wetflar.* currentium. Et hoc erit de nostro arbitrio voluntatis. ITEM VIII maldra filiginis & VIII maldra avene - - annuatim circa festum *Michabelis* nobis solvet; & tam Denariorum redditus quam Annone, nobis sub suo periculo, quilibet in solucionis termino presentabit. Que omnia & singula bona prefata Decanus & Capitulum, prout in Litteris eorum nobis desuper datis lucidius apparet, iure *Emphiteotico*, nobis & Confangwineis nostris antedictis, eorumque heredibus, hereditarie possidenda, rite & rationabiliter locaverunt. Ita sane, quod huiusmodi locationi perpetue, nobis - - - facte, renunciare - - - non poterimus aliququaliter, nec debemus.

Addicimus etiam, quod postquam dictus Censui prefatis Decano & Capitulo, termino ad hoc statuto persolutus fuerit & presentatus; ex tunc ad eorum - - requisicionem d. censum, pro omnibus nostre voluntati parere volentibus, ad Civitatem *Wetflar.* nos nostrique Confangwinei ordinabimus assecurari, pariter ac deduci. Si autem in solucione prefati census negligentes, quod absit, dicti Cives invenirentur, vel remissi, ex tunc dampnum possibile quod Dec. & Cap. occasione huiusmodi fecerint, pignoribus concedentibus exclusis, monitione & requisicione ipsorum tamen prehabitis, idem dampnum, cum principali tenebuntur resarcire. Nolentes nichilominus, nec permitti debentes, dictos Dec. & Cap. in prefato censu,

cenſu, impedimento arreſtacionis ſive alio quocunque modo, quod de iure procedere valeat vel de facto, per nos noſtrosque Conſangwineos, vel quemcunque alium aliququaliter impediri.

Actum eſt inſuper & condictum, quod ſi dictos Cives noſtros in *Marpurg* ad tantam inopiam, cauſa incendii vel cuiuscunque alterius infortunii devenire contingat, ut ad ſolucionem dicti cenſus minime ſufficiant; ex tunc prefatis Decano & Capitulo, in alio loco ipsis competenti, d. cenſum deputari favorabiliter faciemus. In evidenciam omnium premiſſorum & robur perpetuum, Sigillum noſtrum, una cum Sigillis Conſangwineorum noſtrorum, preſentibus duximus apponendum.

Et nos HEINRICVS Lantgravius Terre *Haſſie* Dominus, LODEWICVS & HERMANNVS fratres ipſius, omnia ſupraſcripta, per Reverendum Dnm LODEWICVM Monaſterienſis Eccleſie Episcopum, Dnm Patrum noſtrum kariffimum facta & contracta ratificamus ſimul & approbamus. Et in ſignum approbacionis, Sigilla noſtra pro nobis & noſtris heredibus ex certa ſciencia ad requiſicionem ipſius, preſentibus duximus apponenda. Actum Anno Domini *M. CCC. Triceſimo quarto*, Quinta feria poſt diem bti *Iacobi* Apoſtoli.

Appendent Sigilla IV.

1) LVDOWICI DI GRACIA MONASTERIEN. ECCE EPI. *Sedens pontificaliter amittus in ſaldisſtorio. Cum ſcutis, Monaſt. & Haſſiaco a lateribus.*

2) *Forma magne admodum. Sub Equo conſpicitur leo naturalis, ſtans.* † S. HEINRICI DEI GRACIA LANTGRAVII DOMINI TERRE HASSIE. *In Contraſigillo, quod Galeam reſert, hæc verba leguntur: S. HEINR. ABNEPOTIS BTE ELYZABETH.*

Quo ſplendidius eſt ſigillum Principis regnantis, eo exiliora ſunt binorum Fratrum; utpote circumferentie non amplioris, quam capitelli. [moneta.]

3) S.

- 3) S. LOD. FILII LANTGRAVII HASS. *Leo includitur clypeo sexangulari.*
- 4) S. HERMANNI DE HASSIA. *Vnde conicere licet, non fuisse permiffum fecundo genitis, figillis equitantibus, nec etiam titulo Principis uti.*

CCIX.

Ab extorto per Iudeos iuramento de solvendis immodicis Vfuris, Moguntini cives relaxantur.

An. 1335.

[p. 657. n. 10.]

HENRICVS D. G. *Sancte Maguntine Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius.* Vniuersis presentes Litteras inspecturis cum subscriptorum noticia salutem in DOMINO sempiternam.

Fama ad nos perventa publica, referente quod Prudentes viri, Camerarius Iudices seculares Magistri civium Consules & univrsi cives *Civitatis nostre* Maguntine, occasione obediencie, quam, velut devoti scē Romane Eccl. filii eidem Ecclesie impenderunt, recipiendo videlicet nos ad mandatum felicis record. quondam Domini IOHANNIS Pape XXII in ipsorum Archiepiscopum & Pastorem; preter alia mala innumeralia que sustinent, sint permaximis debitorum oneribus diversimode pregravati; que inquam Debita apud nonnullos Iudeos, *Argentinenfis, Basiliensis, Spirensis & Wormaciensis* civitatum & diocef. sub usuris gravissimis contraxerunt; dictique Iudei multa ab eisdem *nostris* Civibus communiter extorserint, & adhuc extorquere nitantur per usurariam pravitatem; de solvendis in certis terminis & sub certo modo & forma, ac non repetendis usuris huiusmodi, per dolum extortis ab eis nichilominus iuramentis; Et quia, si dicti nostri Cives in tanto necessitatis articulo quererent suis satisfacere iuramentis, scilicet de solven-

O o

dis

dis usuris, & non recipiendis eisdem; rei publice Civitatis *no-*
stre predictæ propter hoc plurima dispendia provenirent;

Cum igitur melius sit ante tempus occurrere, quam post
causam vulneratam remedia querere; Nos ipsos Camerarium,
Iudices, Magistratos civium, Consules & universos cives *nostros*
predictos, a iuramentis huiusmodi sic extortis, cum omnibus
suis clausulis sub quacunque forma verborum prestitis, in no-
mine Domini absolvimus in his scriptis; & in eisdem cum ipsis
nostris civibus ex officio dispensamus. Dantes ipsis has nostre
absolucionis & dispensacionis Litteras in testimonium super eo,
quibus se defendere valeant a iaculis Emulorum.

8 Apr.

Datum Anno Domini MCCCXXXV. VI Idus Aprilis.

CCX.

„*Littera* BALDEWINI — , quod Conrado P. de
„Erpach, Avunculo Gerlaci & Reinhardi de
„laza, contulit in feodum mediam par-
tem castri Dagesberg.“

An. 1335.

[p. 55. n. p.]

Nos BALDEWINVS *Dei gratia Sce Moguntine Se-*
dis Provisor. Recognoscimus per presentes, quod nos
ad preces GERLACI & REINHARDI de laza, ac LVCKAR-
DIS * Matris eorundem, ad hoc, quod ipsi supra mediam par-
tem Castri *Dagesberg* ac Ville *Gugenheim* sub dicto castro, sitis
in *Berstracia*, nec non bonorum ad ipsas spectantium, que a
nobis & Ecclesia Moguntina descendunt in feodum, & a nobis
Reinhardus recepit . . . supradictus, Strenuo Militi CONRA-
DO *Pincerne* de *Erpach* Avunculo *Gerlaci & Reinhardi* prefato-
rum Redditus annuos unius carrate vini vendiderunt iuxta con-
tinentiam Litterarum desuper confectarum; quos redditus ei-
dem *Conrado* in feodum contulimus; Et ex nunc inantea, una
cum

* nata de
Erpach.

cum aliis bonis suis que ab Eccl. Moguntina in feudum tener, a nobis - -, sui que heredes post eum, recipere & tenere debent in feudum perpetuis temporibus successivis; nostrum consensum adhibuimus, & presentibus adhibemus; vendicionem eandem, quantum in nobis est, presentibus approbantes.

In cuius rei testimonium Sigillum Archiepiscopatus nostri Treverensis, quo in hac parte utimur, presentibus est appensum. Datum Aschaffenburg Anno Domini MCCCXXXV, XIII Kal. Iulii.

19. Iul.

CCXL

GERHARDVS & EBERHARDVS fratres de Spanheim se constituunt Debitores erga Conradum de Schöneck, dictum Ruffus, pro Summa 100 ₰.

Brabantie, assecurata in bonis apud S. Adelgundam, Bremm & Neve.

An. 1336.

Sir Gerhard ind Everard gebrudere, dye man heyst van *ex autogr.* Spanheim, dun kunt - - - Dat wir uf alle unse Gut, dat wir zu Sente Aldegunde, zu Bremme, ind zu Neve han, bekennen Hrn Conrade van Schonecke, de man heyst der Rode, ind sinen Kinden ind Erben hundert Marc Brabenz, dri Haller vur eynen pennig . . , dy he uns - - gezalt - - het, mit alsolchen Vorworden, wy id queme mit mir Gerharde - - ind mit Adelhende miner elicher Puffr., dat wir an (ohne) Erben sturvin, so solin dy (*grad. 100 marca*) an Hrn Conrade - - - vallen. — —

Alle dy voren. Dinc, dye geloven wir in guden truwen stede zu halldinne an allerley Argelist, ind nummerme darwyder zu done, noch uns zu behelfinne, mit Peflichme of (oder) Wertlichimme Gerichte. Were aber dat Sache, dat wir eyliche wyß hierwyder beden, so solin wir truwelos, Erlös ind meynedich sin.

O o 2

Dat

Dat alle dyne voren. Dinc stede ind vaste syn, so han wir **Gerhard** ind **Ewerhard** - - unse Ingesigille * an disen Brief gehangin. Ind zu eyner mere stedeheyde so han wir gebedin **Hrn Philips** van **Virninburg** ind **Hrn Bovin** van **Ulm**, dat sy ire Ingesigille an disen Brief - - - han gehangin. Ind wir **Philips** ind **Her Bove Ritter** - - - bekennin, - - -

21 *lem.* Dit geschag, do man zalte **Dusint Jar**, **Druhundert Jar**, in dem **Seß** ind **drisichsteme Jare**, uf **S. Agneten** dach.

* a) *Corruptum est.*

b) *In principali convenit cum typo huius nominis Comitum, tacto ad n. CLXXIII. In eo differt, quod loco gradientis illic supra tessulas leonis, heic se praesentet Lemniscus. Epigraphe: S. EBERHARDI DE SPANHEYM.*

CCXII.

Charta feudalis Hassiaca.

An. 1336.

ex autogr.

Nos HEINRICVS Dei gratia Lantgravius, Terre Hassie Dominus. Pro nobis & nostris Heredibus in his scriptis publice profiteamur, quod **LYDEWICO** de **Schreckisbach** Castrensi nostro fideli & suis veris heredibus **Aream** unam in preurbio Castri nostri **Aldinburg**, ad habitationem per eosdem desuper construendam, cum Orto uno ante portas dicti castri . . . sita, ad castrense pheodum hereditarium absque omni impedimento nostro, & nostrorum Officiariorum perpetuis temporibus tenendum & habendum, contulimus & conferimus per presentes.

Dan-

Dantes ipsis has Litteras sigillo nostro * firmiter sigillatas
in testimonium super eo. Anno Domini M. CCC. XXXVI.
Sabbato proximo post *Reminiscere*.

m. Febr.

* S. HEYNR. ABNEPOTIS BTE ELYZABETH.
Formæ minoris, solam exhibendo cassidem.

CCXIII.

GODEFRIDVS Dominus in Eppenstein assensum præ-
bet in vidualitium, constitutum a Conrado de Bom-
mersheim Milite, uxori suæ Mechtildi in bonis Hei-
dersheim & Hedernheim. Idque annuentibus
Conradi fratribus, Ioanne, Heilmanno &
Wolframo, cœu Ganerbiis ad ista bona.

An. 1336.

Sir Godefrit Herre zu Eppenstein . . . Und dun kunt *ex Autogr.*
. . . , daz wir durch Bede willin Kunrades von Bu-
mersheim eins Ritters unsers L. G. han gewedemit zu rechtem
Widemesrechte, Mezzen syn eliche Wirtin mit . . (300) Puns
den Helren . . . uff syn Gut, daz da liget in dem Dorf zu Hei-
dersheim, Und syn Gut, daz da liget in dem Dorf zu Hedern-
heim, . . . wi man daz nennen mag, dy derselbe Kunrat von
uns zu Lehen hat. Mit willen Johannis von Bomersheim eins
Ritters, und Heilmans u. Wolframes von Bomersheim siner
Bruder, dy da Ganerbin syn an den selbin Lehen. Were auch,
daz der . . . Cunrad ane Lehens Erbin abe ginge, daz Got nyt en-
wolle, so mochten *heredes pralibati* dyselfen Gut lösen mit 300 Punden
Helren . . . , und solden auch dazselbe . . . anlegen zu Widemes
rechte.

Und wir Johan, u. Heilman u. Wolfram von Bomers-
heim Gebruder bekennen uns, daz dis myt unsine gudin willin ist

Oo 3

gesche

geschicht. Und des zu eime . . Urkunde . . . — han
wir unsre Ingeßigel . . . . . gehalten an dyßen Brif. Der da wart
gegeben da man zalte Anno Domini M.CCC.XXXVI, in die
A. Maii. Apostolorum Philippi & Iacobi.

CCXIV.

*Concessio feudi castrensis in Laneck, illis de Gei-
senheim.*

An. 1336.

de Anteq.

Nos BALDEWINVS *Dei gracia sancte Treverensis
Ecclesie Archiepiscopus, Sacri Imperii per Galliam Archi-
cancellarius, Sancte Moguntine Sedis Provisor* Notum facimus
universis, quod attendentes grata obsequia, que BOEMVN-
DVS de *Gysenheim* nobis & Ecclesie *Moguntine* sepius inpendit,
& inpendere poterit in futurum, Feodum castrense quod quon-
dam IACOBVS de *Gysenheim*, Avunculus ipsius *Boemundi* dum
vixit, in Castro nostro *Lanecke* habuisse dinoscitur, prefato
Boemundo liberaliter contulimus, ac ipsum duximus de eodem
presentibus infeodandum: tenendum per ipsum eo modo a no-
bis & Ecclesia *Moguntina*, & deserviendum iuxta ipsius Castri
nostri ius & consuetudinem; & per omnia sicut iam dictus *Ia-
cobus* dum viveret tenuit & possedit.

In cuius rei testimonium Sigillum Archiepiscopatus no-
stri *Treverensis*, quo in presenti utimur, presentibus est ap-
pensum. Datum *Treveris* Anno Domini MCCCXXXVI,
die VII mensis Novembris.

CCXV.

CCXV.

INSTRUMENTVM *solenne publicum super insinuatione ac publicatione Litterarum Papalium, Populo facta Moguntino: Quibus litteris, duobus Nuntiis Apostolicis, GVIGONI de S. Germano & NICOLAO Capocia in mandatis datur, Mogunt. Ecclesie castra, fortalicia, oppida &c. a BALDVINO Administratore in manus BENEDICTI posita ac resignata, recipiendi.*

An. 1337.

[p. 654. n. 1. fin.]
[p. 655. n. 14.]

IN DEI NOMINE. Amen. Noverint universi, quod cum Anno a nativitate Eiusdem MCCCXXXVII, Indict. V. Pontificatus Sanctissimi in Xpo Patris & D. N. Dni BENEDICTI divina providencia Pape XII anno Tercio, die Iovis X. mensis Aprilis, in nostrum Notariorum Publicorum & testium infrascriptorum presencia constituti Venerabiles & Circumspecti Domini, GVIGO de Sancto Germano, Aniciensis: & NICOLAVS Capocia de urbe Sancti Audomari, de Sto Audomaro Morinensis diocesis ecclesiarum Prepositi, Apostolice Sedis Capellani, & Nuncii specialiter deputati ad recipiendum in manibus suis nomine ipsius Dni Pape corporalem possessionem Castrorum, fortelliciorum, Villarum, Oppidorum, Iurisdictionum & iurium univerforum Ecclesie Maguntine; & ad gerendum administracionem in spiritualibus & temporalibus predictorum; ac quam plurima alia faciendum & exercendum ex parte ipsius Domini nostri Summi Pontificis; duas Litteras Apostolicas vera bulla plumbea ipsius Dni Pape more Curie Romane bullatas, non viciatas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte corruptas, sed omni vicio & suspicione carentes ut prima

ex Autogr.

prima facie apparebat ibidem ostensas, quarum tenores inferius describentur, publicassent; & contenta in ipsis insinuasent Nobilibus & providis Viris, Camerario, Iudicibus secularibus, Magistris civium, & Consulibus civitatis *Maguntine*; videlicet SALMANNO Camerario, NICOLAO & VOLMARO Iudicibus secularibus: IACOBO ad *Barbam*, DILMANNO ad *Iuvenem*, IACOBO de *Foro ferri*, HENRICO *Spengeler* Magistris civium: Dno PETRO de *Lapide* Militi, THEODERICO dicto zum *Wolckenburg*, HENRICO dicto zum *Cleman*, PETRO dicto zum *Waldertheimer*, CRISTIANO ad *Advocatum*, IACOBO ad *Quercum*, DILMANNO dicto zum *Nassau*, HENRICO *Monacho*, ARNOLDO ad *Ranam*, NICOLAO ad *Pomerium*, PETRO zum *Blasoven*, ARNOLDO ad *Iuvenem Abam*, MARTINO ad *Aridam arborem*, IACOBO dicto *Benache*, HENNEKINO filio *Iacobi* ad *Barbam*, IOHANNI dicto *Suzzenriet*, *
 • al. zur
 Schene.
 EMERICO dicto *Lucheimer*, PETRO de . . , LVDOVICO & SWIGKERO fratribus; HENNEKINO dicto *Leist*, DIZO Sellatori, HEILMANNO *Wylauer*, PETRO dicto *de Baldenbusen*, HEILMANNO zum *Helfenstein*, CVLMANNO *Bender*, NICOLAO *Ortulano*, CRAFFTO *Fufori* cantorum, CONRADO *Stube*, CONRADO *Vasorum* ligatori, HEILMANNO dicto zum . . , ALBERTO *Lyzervel*, WENZO *Rorheimer*, IOHANNI dicto *Gengenbach*, IOHANNI *Lapicide*, IOHANNI *Carpentario*; Consulibus eiusdem civitatis *Maguntine* ibidem presentibus, pro ipsis & nomine universorum Civium ac populi dicte civitatis *Maguntine*, per dictos Magistros civium & Iudices seculares convocatis ut dicebatur propterea, & etiam congregatis; Per IOHANNEM *Iaquineti* Notarium infra scriptum easdem Apostolicas Litteras de verbo ad verbum prius legi, & deinde per Magistrum CONRADVM de *Augusta* Clericum iuratum eiusdem civitatis *Mag.* vulgari theotonico interpretari seu legi, meliori modo seu fideliori ut videbatur quo exponi potuit, demandassent; Prefatus Mgr *Conradus de Augusta*, nomine Camerarii, Iudicum secularium, Magistrorum civium, Consulum & universorum civium ac populi predictorum peciit cum instancia, ab ipsis Dominis Nunciis copiam dictarum Littera-

tera-

terarum apostolicarum sibi dari & concedi, & eas per nos Notarios infra scriptos in presentem formam redigi fideliter, & transcribi; Quam Copiam iidem Capellani & Nuncii eisdem concesserunt, & per nos Notarios - - supradictas Litteras - - in formam presentem redigi fideliter & conscribi mandaverunt. Tenor autem unius litterarum Apostolicarum cum filis siricis rubei croceique coloris, sequitur in hec verba:

[CCXVI.]

BENEDICTVS *Episcopus Servus servorum Dei*, ad futuram rei *Patenti,*
 „memoriam. Dudum felicis record. IOHANNES Papa XXII° *quis mun-*
 „Predecessor noster, Ecclesie Maguntine per obitum bone mem. MA- *tiatur falsa*
 „THE Moguntini Archiepiscopi tunc vacanti, ac per eundem prede- *per Baldui-*
 „cessorem, dum adhuc idem *Mathias* eiusdem Ecclesie regimini pre- *num resi-*
 „sideret, dispositioni Apostolice reservate, Venerabilem Fratrem no- *gnatio -*
 „strum HENRICVM Archiepiscopum Maguntinum, tunc Prepositum *ad manus*
 „Ecclesie *Bunnenfis* Colon. dioc., Virum utique de multis gratis ob- *PP.*
 „sequiis Ecclesie Romane per eum prestitis, ac aliis virtutibus mul-
 „tipliciter commendatum, de Fratrum suorum consilio prefecit in
 „Archiepiscopum & Pastorem; ac deinde sibi fecit in partibus mu-
 „nus consecrationis impendi, ac Pallium de corpore bti *Petri* sum-
 „ptum more solito assignari.

„Verum circa tempus profectionis predictae de d. *Henrico* facte eidem
 „Ecclesie Mag., BALDEWINVS Archiepiscopus *Treverenfis* admini-
 „strationem in Spiritualibus & temporalibus eiusdem Ecclesie, ad in-
 „stanciam ut asserit Capituli d. ecclesie, & Nobilium civitatis & dio-
 „cesis Maguntine suscepit, & per plures annos gessit, dicto *Henrico*
 „Archiepiscopo ad administrationem & regimen - - non admisso.
 „Noviter vero per Dilectos filios, BOEMVNDVM Archidiaconum
 „& Nuncios speciales, patentes Litteras sui appensione sigilli muni-
 „tas nobis specialiter destinavit; per quas eisdem Procuratoribus de-
 „dit plenarium mandatum & liberam potestatem, exponendi nobis
 „causas & motiva, quare ad gubernacionem seu protectionem dicte
 „Ecclesie Maguntine ut asserit, fuerit inductus, ac super conserva-
 „cione sui status & honoris humiliter supplicandi; nec non Castra,
 „fortellicia, villas, oppida, iurisdictiones & iura d. Ecclesie Magun-
 „tine in manibus nostris ponendi & resignandi; aliaque suo nomine
 Pp facien.

* *falsu*
 1346 D-
 camo Mog.

„faciendi, que circa hec necessaria forent, vel etiam oportuna.
 „Supplices nichilominus, ut suo statui & honori, suisque commo-
 „do & paci dignaremur favorabiliter providere; prout in eisdem Lie-
 „teris inde confectis, eiusdem Archiepiscopi noto & magno Sigillo
 „munitis, nobis per dictos Procuratores in Consistorio presentatis.
 „& in presencia nostra & Fratrum nostrorum solenniter lectis plenius
 „& serius continetur. Dictique Procuratores in nostra & Fratrum
 „corundem presencia in eodem consistorio constituti, pure & libere
 „Castra, fortellicia - - - procuratorio nomine dicti Archiepiscopi
 „Treverensis prout in mandatis habebant, in nostris manibus posue-
 „runt, & etiam resignarunt. Nosque positionem & resignationem
 „huiusmodi - - - duximus admittendas. Ut autem de his inpos-
 „tum plena noticia habeatur, tenorem dictarum litterarum eiusdem
 „Ar. Trev. super premissis nobis missarum, de verbo ad verbum pre-
 „sentibus inferi fecimus, qui talis est.

[CCXVII.]

Balduini
 Littera ces-
 sionales.

Sanctissimo in Christo Patri ac Domino suo, Dno
 BENEDICTO, Sacrosancte Romane & universalis Ecclesie di-
 gna Dei providencia Summo Pontifici, BALDEWINVS Archi-
 episcopus Treverensis cum omnimoda subiectione, reverencia de-
 vota, pedum oscula beatorum. *Pater Sanctissime.*

Cum vacante alias Ecclesia Maguntina ex obitu bone mem-
 quondam Dni MATHIE - - -, ad instantes preces, & continuum
 ad me recursum Capituli dicte Ecclesie Mag. nec non Nobilium &
 Vasallorum ipsius, multiplicibus tribulationibus & incommodis gra-
 viter & intollerabiliter oppressorum, de protectione seu guberna-
 cione predictae Eccl. —, solita amicitia motus ad eosdem me intro-
 miserim; in eum, ut DEVS novit, effectum, ut mediante adiuto-
 rio Ecclesie mee Treverensis & Amicorum meorum, ipsam eccle-
 siam Maguntinam, Nobiles, Vasallos, Gentem & possessiones eius-
 dem, ab huiusmodi oppressionibus & incommodis relevarem; In
 quo, DEO primum, deinde Sancte Romane Ecclesie gratum &
 acceptum sperabam obsequium exhibere, & nichilominus Vestra
 Sanctitatis gratiam, hec sollicitè prospiciens, promereri.

Nunc

Nunc autem intelligens indicitis, Vestram Sanctitatem in hoc deliberasse, ut gubernacionem & protectionem ipsius eccl. Mag. ad manus S. V. ponam; de V. S. clemencia non immerito confisus, quod videlicet meo Statui, Ecclesie mee Treverensi, & ipsi Eccl. Maguntine prospicere debeat; Ego, tanquam Devotus V. S. filius, qui vestris & Sacrosancte Romane Ecclesie iussionibus semper & humiliter obedire volo; Honorabilem virum BOEMVNDVM Archidiaconum Treverensem, Strenuum virum SIMONEM Phi* de Regalibus de Pistorio, Dominum de Longo prato ^{* cum sign abbrev.} Alilitem, & RVDOLFVM dictum Lofe Notarium meum exhibitores presencium meos Procuratores & Nuncios speciales ad pedes V^{re} Beatitudinis duxi humiliter transmittendos. Dans eis, vel duobus ex ipsis plenum mandatum & liberam potestatem, vestre sperate Clemencie meas & pred. Ecclesie Mag. ingentes & inevitabiles necessitates, ipsi Ec. M. & michi graviter imminentes exponendi; Causas & motiva, quare ad gubernacionem seu protectionem ipsius Eccl. M. inductus fuerim, plenius explicandi; Vestre Sanctitati super conservacione status mei & honoris & d. eccl. M. humiliter explicandi, ac eciam - - - Castra, Fortellicia, Villas, Oppida - - in manus S. V. ponendi & resignandi, aliaque nomine meo faciendi, que circa hec necessaria fuerint vel oportuna. Ratum & gratum habiturus, quicquid mei Procuratores predicti meo nomine egerint in premissis, sub rerum mearum omnium ypoteca. Per ipsos & cum ipsis V^{re} S^{ti} humillima devocione supplicans, quatenus me, vestrum devotum filium, Ecclesiam meam Trevirensensem, ac ipsam Eccl. Maguntinam in vestris dignemini gerere visceribus caritatis; michique, Statui meo & honori, & ipsius eccl. Mag. iam dudum per me desideratis commodo & paci, pie Pater, dignemini favorabiliter providere.

In quorum omnium evidenciam V^{re} S^{ti} presentes Litteras mei appensione sigilli munitas duxi in ferventi devocionis constancia destinandas. Datum Treveri Anno Domini MCCCXXXVI. die XII mensis Novembris.

„Nulli ergo hominum liceat hanc Paginam nostre infer-
 „cionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis
 „autem hoc attemptare presumpserit, Indignacionem omni-
 „potentis DEI & beator. *Petri & Pauli* Apostolorum eius se no-
 „verit incursum. Datum *Avinioni* XVII Kal. Ianuarii.
 „Pontificatus nostri Anno secundo.

ad Dec.
1336.

Tenor vero alterius Litterarum apostolicarum cum filis
 videlicet canapis, talis est.

[CCXVIII.]

Plenipoten-
 tia Nuntio-
 rum.

BENEDICTVS *Episcopus Servus servorum Dei*. Dile-
 „ctis filiis, Populo Civitatis & diocesis *Maguntine* salutem
 „& Apostolicam benedictionem. Cum Dilectos filios *GVI-*
 „*GONEM* de Sancto *Germano* Aniciensis: & *NICOLAVM Ca-*
 „*pociam* de urbe *S. Audomari* de *S. Audomaro* Moricensis dio-
 „cesis ecclesiarum Prepositos, Capellanos & Nuncios nostros
 „ad recipiendum corporalem possessionem Castrorum, fortel-
 „liciorum, villarum, opidorum, iurisdictionum & iurium
 „Eccl. *Maguntine*, nuper in manibus nostris per speciales Pro-
 „curatores & nuncios *BALDEWINI* Archiepiscopi *Treverensis*
 „positorum, & ad gerendum administracionem in spiritualibus
 „& generalibus predictorum, ac etiam eiusdem ecclesie *Ma-*
 „*guntine*, ad eandem Ecclesiam providerimus specialiter desti-
 „nandos; Nonnullis aliis per Litteras nostras commissis eisdem,
 „que spiritualibus & temporalibus profectibus eiusdem Eccle-
 „sie ac Cleri & Subditorum ipsius cognovimus expedire; Vni-
 „versitatem vestram requirimus & hortamur attente, vobis in
 „virtute obediencie districtius iniungentes, quatenus eisdem
 „Nunciis nostris super premissis devote parere & efficaciter
 „obedire curetis; eis in omnibus super quibus in premissis vos
 „requisiverint, prestantes oportunum auxilium, consilium &
 „favorem. Alioquin sentencias quas ipsi rite tulerint in rebel-
 „les ratas habebimus, & faciemus auctore DOMINO usque ad
 „satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Datum

„Datum *Avinioni* Quarto Idus Ianuarii. Pontificatus no-
„stri Anno *tercio*.

Acta fuerunt hec *Maguntie*, in domo Capitulari ipsius
Eccl. Mag. Anno, Indictione, Pontificatu, die & mense pre-
dictis. Presentibus Reverendis Patribus Dominis, SALMAN-
NO Episcopo *Wormaciense*. GUILIELMO Abbate monasterii
Eberbacensis Cist. ord. Mag. dioc. PETRO *Orfelli* * Fratre Or-
dinis S. *Antonii*, Preceptore in *Alsacia*, & Magistro dicte Ma-
guntine diocesis; ac Discretis viris Magistris PETRO *Blanchio-
nis* Canonico ecclesie Sci *Agrippani* Aniciensis, & NICOLAO
de *Secia*, Iuris peritis in Romana curia Procuratoribus. Do-
mino MARCELLO *Neiron* de *Bresilthaco* & PETRO de *Bosco*,
Notariis publicis, Anicensis & Rothomagensis dioc. ac quam
pluribus aliis testibus ad premissa: Et me IOHANNE *Britonis*
de *Ballent* Clerico Abrincensis dioc. Notario infrascripto. Et
nos GVIGO de Sco *Germano* & NICOLAUS *Capocia* Nuncii
prelibati ad maiorem evidenciam premissorum Sigilla nostra
presentibus duximus appendenda. Datum ut supra.

Et ego IOHANNES *Britonis* de *Ballent*, Clericus, publi-
cus Apostolica & Imperiali auctoritate Notarius, copie dicta-
rum Litterarum Apostolicarum petitioni, concessioni, ac om-
nibus & singulis supradictis presens interfui, & prout supradi-
cta inveni, vidi & legi; audiui & in litteris ap. superscriptis
[Vna videlicet cum filis siricis rubei croceique coloris, & Alia
filio canapis, more Curie Romane bullatis, non viciatis non

Pp 3 can-

* Obiit Moguntie in monasterio sui Ordinis, (nunc pauperum
Clarissarum) cyppo sepulchrali intra cancellos Ara maioris a
cornu Epistole etiamnum prostante. Aera iuxta cum voca-
bulis aliquot, temporum evanescere fecit atas, & continua
ara ministrorum, Lapidem offendendi necessitas. Interim le-
gibilia adhuc sunt sequentia:

„Hic iacet Fr. PETRVS ORSELLI, olim Magister . . . . .
„Oretis pro eo fideles populi per XPM qui nos proprio San-
„guine redemit, ut a penis eripiat, ad gaudia Paradisi perducatur.
„Amen.

cancellatis nec in aliqua sui parte corruptis, sed omni vicio & suspitione carentibus] ut superius est expressum. Ita hic de verbo ad verbum, nil addens vel minuens quod sensum mutet vel variet intellectum, fideliter transcripsi, & facta diligenti auscultatione de presenti transcripto cum predictis litteris Ap. una cum Iohanne *Iaquineti* de *Bodricuria* Notario supra & infra scripto, quia ea concordare inveni, in hanc presentem formam redegei, Signumque meum consuetum apposui rogatus in testimonium premissorum.

Et ego IOHANNES *Iaquineti* de *Bodricuria*, Clericus *Tulensis* dioc. Publicus Apostolica & Imperiali auctoritate Notarius premissis omnibus & singulis, una cum IOHANNE *Britonis* Notario & testibus supradictis presens fui; & hoc Transcriptum manu ipsius Ioh. Britonis scriptum una cum originalibus litteris Apost. cum eodem I. B. diligenter & fideliter auscultavi; & quia utrumque concordare inveni, ideo hic me subscripsi, Signumque meum consuetum apposui rogatus in testimonium premissorum. Anno, Indict. Pontificatu, die, mense & loco predictis.

Utriusque bis in Chartis memorati Nuntii res gestas cum exequantur Scriptores apud Baluzium, idcirco nonnulla hic duxi transponenda. Præsertim quod inde nobis innotescat, Vnum ad Episcopales, Alterum plane ad Cardinalitios, emeruisse honores.

Scilicet de GvIGONE, Baluzius in Vitis Paparum Avinionensium p. 784 præliminariter hæc refert: „Anno MCCCXLI „die 19 Iulii Guigo de Sancto Germano Episcopus Casinensis „olim Canonicus Aniciensis ita scripsit in suo testamento: . . .

De Cardinalatu Nicolai expedit audire prius Auctorem primæ Vite Clementis VI, p. 259. „Dicto (ait) etiam anno „(1348) præfatus Papa fecit creationem XII Cardinalium, „videlicet decem Presbyterorum, & duorum Diaconorum, & „hos die XVII mensis Decembris, quæ fuit feria sexta quatuor „temporum. Presbyteri autem fuerunt isti: Dns Ægidius Al „vari . . ., D. Raymundus de Canillaco, — — — „Dns „Nico.

„NICOLAUS de CAPOCIA Romanus, tunc Episcopus Vrgellenfis.”

Porro de eius obitu Auctor primæ Vitæ VRBANI VI p. 382, sequentia addit:

„Eodem anno (1368) die 26 Iulii obiit in dicto loco „(*Montefiasconis*) Dominus Nicolaus de Capocia Episcopus „Tusculanus Cardinalis Romanus, Vir utique magnæ litteraturæ, zelator maximus iustitiæ, & pauperum continuus sustentator. Diebus enim singulis per hospitalia panem, vinum & alia cibaria, de & in domo sua præparata abundanter „faciebat distribui & pauperibus ministrari. Ultra quæ de „ipso duo laudabilia notanter referuntur. *Primo*, quod in „consistoriis & consiliis sic libere & intrepide locutus est, quod „propter neminem sive præsentem sive absentem omisit dicere „illud, quod sua conscientia sibi dictabat. *Secundo*, cum esset „valde practicus in decisione & prosecutione causarum, amore Dei & pietatis intuitu pauperibus litigantibus, quos sciebat iustas fovere causas, consilia dabat, eorum Processus videbat, positiones & articulos ac alia eis ad hoc opportuna dictabat, formabat, & ordinabat. Salaria etiam notariorum, „procuratorum & advocatorum de proprio ministrabat, & „etiam quandoque victui necessaria, secundum quod eorum „inopia exigebat. De bonis etiam a Deo sibi datis in Studio „Perusienſi fundavit & dotavit notabile Collegium pauperum „scholarium, quod Sanctæ *Sophiæ* voluit nominari. Fecitque „etiam multa bona ecclesiæ S. Mariæ maioris de urbe, ubi iacet, miraculis coruscando.

Hucusque Vitarum auctores. Nunc & Baluzium percipere iuvabit p. 898 in Notis.

„NICOLAUS de CAPOCIA] „ex nobilitate Romana, „ — In rubricis anni tertii Benedicti XII cap. 43 ista leguntur: Guigoni de Sancto Germano Anicienſis, & Nicolao Capocie de Sancto Audomaro Mimatenſis diocesis ecclesiarum „Prepositis. *Mittuntur ad Ecclesiam Moguntinam, cuius administratio*

„ministratio eis committitur pro reformatione ipsius ecclesie, &
 „alias pro bono statu & honore eiusdem ecclesie conservandis.
 Item Cap. 44. „Conceditur eis, quod ipsi & familiares sui possint
 „participare cum Archiepiscopo Treverensi & aliis personis in illis
 „partibus excommunicatis. Et in rubricis literarum de curia
 „eiusdem anni Cap. 13: *Magistris Guigoni de S. Germano Ani-*
 „*ciensis, & Nicolao Capocie de urbe S. Audomari Morinensis*
 „*dioc. Ecclesiarum Præpositis, Apostolice sedis Nunciis ad Eccle-*
 „*siam & provinciam Maguntinensem destinatis. Datur eis li-*
 „*centia ad Sedem eandem revertendi.*

„Anno MCCCXL obiit Ioannes de Dieft Episcopus Tra-
 „iectensis. Tum vero Benedictus XII huic Ecclesie providit
 „de Nicolao Capocio, qui die 26 Ian. anni 1341 fecit solitas
 „promissiones Cameræ Dni Papæ & collegio Cardinalium.
 „Consensit itaque provisioni de se factæ. Postea tamen *renun-*
 „*tavit episcopatus patenter in publico consistorio*, ut ait Ioannes
 „de Becka, & Clemens VI recenter factus Papa huic sedi præ-
 „fecit Ioannem de Arkel.

„Anno MCCCXLVIII exeunte, ut videtur, factus est
 „Episcopus Vrgellenfis. — — — Dictus est vulgo Car-
 „dinalis Vrgellenfis. — — —

„Anno MCCCLVI ab Innocentio VI missus est in Gal-
 „liam cum Talayrando Episcopo Albanensi ad reconciliandos
 „Reges Franciæ & Angliæ. — — —

„Anno MCCCLXI factus est episcopus Tusculanus. - - -
 „An. (1368) die 3 mensis Martii, cum capita beatorum
 „Apost. Petri & Pauli ostenderentur populo Romano, *Papa*
 „*portabat caput S. Petri, & Cardinalis Vrgellenfis caput S. Pauli.*

„Obiit apud Montem Hasconem eodem anno, ut legitur
 „in prima Vita Urbani V. p. 382.

* * *

CCXIX.

*Confœderatio Imperatoris cum Henrico.**An. 1337.*

*Quam potissimum ideo factam contextus indicat, ut
Henricus in Regimine postliminio reassumpto,
auctoritate Casarea tueretur.*

Wir Ludowig von Gotes genaden Römischer Keiser, ze *ex Autogr.*
allen ziten Merer des Richs. Veriehen offentlichen an
ditem Brief, das Wir uns mit dem Erwürdigen Heinrichen Erzbis-
schof des Heil. Stules ze Meinge, und Erzkangler des Heil. Ri-
ches über Lütische Land, unsern lieben Fürsten, veraint haben, vnd
Im bei unsern Erwen geheizen an ditem gegenwurtigen Brief, als
die nach von wort zu wort geschriben stât.

Des Erstken, das Wir Im sullen han u. halten fuer einen Erzbis- *Cesar Hen-
ticum ut
Mag. Prin-
cipem reco-
gnoscat;
Ipsum suos-
que recipi-
ens in tute-
lem.*
bischof zu Meingen, vnd fur unsern u. des Richs Erzkangler über
Lütischen Land; Vnd sullen Im, den Stift, das Capitel u. die
Personen des Stiftes ze Meing, Si sin Psaffen oder Layen, wie
si genant sin, die Im u. dem Stift gehorsam sint, hanthaben, hû-
ten u. schirmen in allen den Rechten, Eren, Freiheiten, Gewons-
heiten u. Gueten, in aller der wise, als Si es herbracht habent bis
uf disen hutigen tag; Beheltnütze und unversert der Brief, die uns
der vorge. Erzbischof gegeben hat, versigelt mit sinem Insigel.

Ouch sullen wir Im bestetigen, wan Er es vordert, mit uns *Spondet,
privilegia
confirmatu-
rum.*
sern Briefen und mit unsern Keiserl. Bullen alle die Recht, Freis-
heit u. Gewonheit, die Sin Vordaren von Uns u. unsern Vordar-
en habent geschriben, besigelt u. gebulliert; und nemelichen Erzbis-
schof Peter, u. Erzb. Rathseis.

Wir sullen auch nicht verhängen, noch lassen lesen dheinen *Fulmina
Papalia &
Processus
vult aver-
tere.*
Ban, Gebot, Urteil, Proceße oder Brief, wie die genant sin,
von Pabst Benedicto oder sinen Nachfomen, iren Legaten, De-
legat

legaten, oder Richtern wie die geheizen sin, wider den vorgehen. Erzbischof, den Stift u. das Capitel ze Meinz; oder gegen allen, die dem - - Stift - - angehört, und gehorsam sind; Es sin Pfaffen oder Layen; Noch nieman gestaten, als verr wir mügen, das Si dieselben Gebot, Urtail, Prozesse oder brief enphaben, nemen, künden, oder offen * lazen; Vnd dem widerstehen als verr wir mügen, mit Leib u. mit Guet; mit Landen u. Luten, an alle Gewerde.

*Suffraganei
obedientiam
Henrico
praestare,*

Wir sullen ouch alle Bischof die Sin Suffragani sint, darzue halten, als verr wir mügen, das Si und alle ir Untertan Im als einem Erzbischof ze Meinz gehorsam sein in allen Sachen als recht ist. Vnd ouch das Sie dheimen Ban, Gebot, urteil, Prozesse oder Brief, künden oder künden lazen in iren Bistümen von Pabst Benedicto, sinen Nachkommen, oder iren Legaten, Delegationen, oder Richtern wider den vorgehen. Erzbischof, den Stift u. das Capitel ze Meinz, vnd die zue In gehörn oder gehorsam sin.

*Et ab eo con-
firmationem
petere
tentabuntur.*

Wir sullen ouch allen Electen ze Bischof in der Proving ze Meinz darzue halden, das Si ir Confirmation von Im nemen als von irem Erzbischof, wo Er es an uns vordert, als verr wir künden u. mügen. An gewerde.

*Adversarios
quoscun-
que repre-
met.*

Griffe ouch ieman an den - - Erzbischof, den Stift oder das Capitel an iren Gueten, die Si ickund inne habent oder noch ingewinnen; Rechten, Friheiten u. Gewonheiten; das sullen wir helfen weren mit Gericht, Lantfriden, u. mit unserer Macht, wan Si es an uns vordert, nach aller unserer Muegend. An gewerde.

*Inducere
promittit
Status Imp.
ut huius Con-
fessionem
adant.*

Duch sullen wir alle Fursten, Grewen, Herren, Frey Stet u. ander Stet des Ruchs darzue halten an Gewerde als verr wir mügen, das Si sich verbinden u. verstricken zue dem vorgehen. Erzbischof - - - zue den vorgeschriben Artickeln; Vnd mit namen das Si wider den - - Erzbischof, den Stift u. das Capitel dheimen Ban, Gebot, - - - von dem Pabst oder sinen Nachkommen, iren Legaten, - - - lazen künden, oder offen, heimlich oder offentlich, wie es In geschaden mäg; vnd In geholfen sin wider allermennlich die Si an wolten greiffen an iren Gueten, Friheiten - -, als lang wir

wir leben. Vnd, ob wir abgiengen, als lang darnach, bis das man gewinne einen Römischen König.

Duch sollen wir uns nicht versünen mit Pabst Benedicto, ^{Papa Caesar non recurre.} oder . . . mit dem Stuel ze Rome, an den vorgeh. Erzbischof, ^{habetur sine Henrico & Capitulo.} und an das Capitel . . . Vnd sollen Si nemen in unser Richtung, und bringen zue des Pabsts genaden; Vnd sollen Si bewarnen in aller bescheidenheit, als uns selb. Vnd wär, das wir der vorgenanten Verbuntnüß ledig gesagt wurden, von wem das wär, das sol uns nicht furtragen, und sol dennoch stät beleiben. Wir sollen Si ouch Alle, noch Ir dheiner besunder, darzue bringen, das Si In dise geschriben Stukke brechen, oder nicht halten.

Wir geloben ouch in gueten Truen, vnd bi unserer Keiserl. Ere, vest u. stät halten alle die vorgeschr. Artickel, und iglichen besunder; Vnd darwider nicht entuen, weder mit Worten noch mit Werken. An alle geverde.

Vnd darüber ze einem Urchwend, geben wir In disen Brief, versigelt mit unserm Keiserl. Insigel. Der geben ist ze Gramschensford an der Heiligen zwelf Boten tag Petri und Pauli. Nach Christus geburt Druizehen Hundert Jar, und in dem Sibensden u. dreizzigsten iar. In dem Drei und zweinzigsten Jare unsers Reiches, vnd in dem Zehenden des Keisertuems. 29 Jan.

CCXX.

*Electo HENRICVS eximit bona liberorum quondam
Arnoldi de Gysenheim ab omni genere Collectarum,
assumendo simul ipsos in Ecclesia Mog. Mini-
steriales, & Pares Curia.*

An. 1337.

HENRICVS Dei gratia Sancte Moguntine Se- ex Autogr.
dis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archican-
cellarius. Recognoscimus, tenore presencium publice profi-
tentur,
Qq 2

tentes, quod ANZONI, BOEMVND, PAVLO, quondam HEILMANNO dicto *Meyer*, CYLMANNO & IACOBO, nec non GREDE sorori ipsorum, fratrum de *Gysenbeim*, fidelibus nostris dilectis, natis quondam ARNOLDI dicti *Wyderold* de *Gysenbeim*, nostris & Ecclesie nostre Ministerialibus, ad imitationem quondam Venerabilium Dominorum, GERHARDI PETRI & MATHIE, Archiepiscoporum Mogunt., predecessorum nostrorum pie memorie, quorum Litteras pro predictis desuper vidimus, de speciali favore quo ipsos suis meritis & serviciis exigentibus prosequimur, talem gratiam duximus faciendam, ut de bonis suis paternis per ipsum quondam *Arnoldum* patrem eorum relictis, nullam exactionem, *Precariam* sive *Sturam* nobis exsolvere teneantur. Ipsos etiam, tamquam ceteros nostros Ministeriales aut *Pares nostre Curtis* liberos esse volumus; & eadem libertate, qua nostri Ministeriales & Pares nostre Curtis, ne ad aliena possint trahi iudicia, gaudent, perfrui volumus & gaudere. Ita sane, quod predicti fratres & eorum soror predicta, se, aut eorum bona, a nobis vel nostra Ecclesia, & nostro dominio & iurisdictione, distrahant aliquatenus vel divertant.

Datum *Erenvels* III. Idus Novembris. Anno Domini *MCCC tricesimo septimo*.

CCXXI.

„LVDOVICI; quodsi Henricus Archiep. & Ecclesia
 „Mag. quascunque molestationes vel dampna in Ex-
 „peditioibus suis intulerunt; super huiusmodi
 „inpetiva eundem Henricum - -
 absolvit.,

An. 1339.

Nos LVDOWICVS Dei gratia Romanorum
 Imperator semper. Augustus. Notum facimus universis,
 quod ad grata obsequia, per Venerabilem HEINRICVM Ar-
 chiepi-

chiepiscopum *Maguntinum*, Principem nostrum dilectum nobis & Sacro Romano Imperio sepius fideliter impensa favorabiliter respicientes, eidem Archiepiscopo hanc Gratiā, adtempora vite ipsius duraturam duximus faciendam, & tenore presentium de nostre Maiestatis excellentia facimus specialem, sibi, quam diu vixerit plenarie indulgendo; Quod, quando & quociens eundem Archiepiscopum, vel Gentes suas, in predicti Imperii vel . . sue Ecclesie necessitatibus & iuribus, vel eorum occasione, in Expeditione cum suis hominibus armatis per Loca aliqua contigerit proficisci; quod idem Ar. vel gentes sue, pro se & suis hominibus secum in expeditione huiusmodi existentibus, in locis per que ipsum aut dictas suas gentes transire, & in quibus cum, vel eas cum dictis suis hominibus moram aliquam trahere contigerit, hospitare, ac hospicia capere sine cuiusquam reclamacione possit; & alia circa hec facere, que talis *adventicie* necessitatis sarcina repentina exigit & requirit, sicut nos ipsi de Imperiali excellentia facere possemus, si Nostri nominis expeditionem nos contingeret exercere. Inhibentes omnibus nostris & Imperii subditis, ne prefatum Archiepiscopum & suos ea occasione molestant aliquialiter, vel perturbent.

Et si memoratus Archiepiscopus vel sui Predecessores, retroactis temporibus in . . Imperii seu . . Ecclesie sue necessitatibus apud aliquos hospitavit, & pro iuribus vel eorum occasione in expeditione cum Armatis existens, Sibi ac suis, de hospiciis providit, vel providere fecit, aliaque circa hec necessaria exercuit; Eundem Archiep. & suam Ecclesiam ab omnibus impetitionibus & offensis, si quas exinde contraxit, haberi volumus, & presentibus habemus ex nostra Imperiali mansuetudine supportatum. Inhibentes ut supra omnibus nostris & . . Imperii subditis, ne quis dict. Archiepiscopum, suos Successores & Ecclesiam suam, premissorum occasione impetat quomolibet, & molestat.

In quorum omnium evidentiam presentes conscribi, & nostre Maiestatis sigillo fecimus communiri. Datum

Qq 3

Franck-

1. Apr. *Franckford XIII Kal. Aprilis. Anno Domini MCCCXXXIX, Regni nostri anno Duodecimo.*

CCXXII.

„LITTERA, continens *Confraternitatem Ecclesie Mag. cum Monasteriis & Fratribus Ordinis Carthusiensium.*„

An. 1339.

VENERABILIBVS in Xpo Dominis, omnique reverentia & honore dignis, . . Dno Preposito, . . Decano totique Capitulo Ecclesie maioris *Maguntine* Frater IACOBVS Prior *Cartuse*, cunctique Priores Ordinis Cartusien- sium in Capitulo generali constituti seu congregati, orationum suarum suffragium salutare, in dulcedine vulnerum Crucifixi.

Exigente pie devotionis affectu, quem ad Ordinem nostrum & specialiter ad Domum *Montis Sci Michabelis* prope *Maguntiam* Ordinis nostri habere vos didicimus; eoquod eandem Domum ab Ecclesia vestra sciamus fundatam, & tamquam Gallina pullos suos sub alis confovens, vestra fideli protectione DEI in vobis gratia cooperante, consilio & auxilio effectualiter subsequente noverimus defensatam; Nos igitur de divina clementia humillime confidentes, pro transitoriis eterna vobis rependere cupientes; Vobis singulis ac universis plenam participationem omnium bonorum spiritualium que sunt & de cetero sient Domino inspirante in toto Ordine nostro, in Missis, orationibus, vigiliis, abstinentiis, ac aliis spiritualibus exercitiis, ad preces & requisitionem Prioris & Conventus *Montis S. Michabelis* supradicti nostrorum fratrum carissimorum, concedimus in vita pariter & in morte. Adicientes ex gratia speciali, quod, quando obitus vester aut alicuius vestrum nostro Capitulo generali fuerit intimatus, ibidem universorum spiritualium exercitiorum, omniumque Missarum & orationum

num que singulis annis per totum Ordinem fieri precipiuntur, vos participes facimus, & confortes.

In cuius rei testimonium Sigillum Domus nostre presentibus dignum duximus appendendum. Datum *Cartusie* Anno Domini MCCCXXXIX, in nostro Capitulo generali.

CCXXIII.

„CONRADI de Schonenburg, *resignationis medietatis Decime in Boventen, Dnis de Plesse conferende.*„

An. 1340.

VENERABILI in XPO Patri, ac Domino suo HEINRICO, D. G. *Maguntine* Sedis Archiepiscopo, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellario, CONRADVS Nobilis Dominus in *Schonenburg*, CONRADVS & CONRADVS nostri Filii, reverentie & servicii quantum possunt.

Recognoscimus publice in hiscriptis, quod dimidiam Decimam in *Boventen*, cum omnibus suis pertinenciis & usufructibus, a vestra Paternitate hucusque possessam & habitam, per duos Phasallorum nostrorum sive Virorum, videlicet per Dn. WERNHERVM de *Adelevessen*, & BERNHARDVM de *Rostorp* Milites, duximus resignandam. Paternitati vestre laudabili quam intime supplicando, quatenus Nobiles viros, Dnm GODESCHALCVM de *Plesse*, & GODEFRIDVM Patruum ipsius, eorumque veros heredes in pheodare dignemini cum eadem, nostre perpetue servitutis ob respectum. Quia parati sumus, dum ad vestre sepedicte Paternitatis presentiam venerimus, ipsam dictam dimidiam Decimam oretenus resignare, dummodo ipsis per vestram Patern. iusto pheodali titulo sit porrecta.

In cuius rei testimonium Sigillum nostrum, quo nos *Conradus & Conradus* fratres predicti utimur in premissis, una cum

cum predictorum Vassallorum nostrorum sigillis, presentibus est appensum. Datum Anno Domini MCCCXL, feria secunda ante diem *Scolastice* Virginis proxima.

CCXXIV.

Vi Elisabetha de Rodenstein certas extradat Litteras, redimendas a Marchione Badensi RVDOLFO, ad eam perscribit M. HERMANNVS.

An. 1340.

ex Antogr.

Her Ersamen Browen Elisabethen von Rodenstein der Kame-
retin von Worms Entbieten wir Margrave Herman von
Baden unsern dienst und allez gut. Liebe Browe, Ir solend wiß
sen umb unserß Vettern Brief, und umb die unsern, daz Ir die
gebent zu lesen unserm Vetter Margrave Rudolf von Baden.
Vnd daz daz unser gut Wille ist; und dez zu Urkunde, so haben
wir unser Ingesigel gehendek an disen Brief.

Datum Anno Domini M. CCC. XL. Feria secunda ante
id. Valrici Episcopi.

CCXXV.

HENRICVS & *Confederati, moventes Bellum*
Comiti Sylvestri, *obsidendo castrum Daun, agunt*
de erigenda Munitione nova in loco
Geyersley.

An. 1340.

ex Antogr.

Hier Heinrich von Gotes genaden des Hiligen Stuls zu
Rome Erzbischof, des Hiligen Romischen Richs in
Tutschen Landen Erzcantzler tun kunt allen Euden. Alleyne
Wir und der Erwirbig in Gode Vader, Her Balderwin Erzbi-
schof

schaff zu Triere, mit den Edeln Luden, Georgien Greven von Veldenz, Johan Greven von Sponheim, Friderich Wildegrevon von Kirberg, Gylies Herre zu Dune, und Conen von Dune Hertzen zum Stein, wider den Edeln Man Johan Wildegrevon von Dune und Sin Helfere under andern Stucken alsus verbunden sin, das die vorgenante Greven u. Herren uber die zwa Besten die wir und der vorgen. Herre Baldwin . . ikunt begriffen [und Mertinskein u. Santte Johansburg genant] han, eynen dritten burgelichen Buwe, naher by Dune uff der Geyersleyen, zu hant (haben) ane Vorgezog begriffen und machen sullen, als in den Verbuntnissesbrieven die wir under eynder daruber gegeben han vollentlicher begriffen ist.

Doch were es, das wir [*& Baldwin*,] ee der vorgen. Buwe uff der Geyersleyen also verre gemacht u. vollenbracht worde, das man en behalden mochte, als es nuß unsirn Fronden geredet ist von dem Besetze von Dune, Beyde furen, und darabe der . . Buwe . . nicht vollenbracht wurde; darumb ensullen die vorgen. Greven u. Herren, an den . . zweyn Besten Mertinskein u. S. Johansburg ir teil nicht verlorn han, noch verliesen. Und ensullen auch . . . keynen andern Buwe nicht schuldig sin zu begriffen, ane uns und . . Herren Baldwin E. z. E., also doch das Sie die andern Stucke alle, und ir iegliches als sie in den vorgen. Verbuntnissesbrieven begriffen, u. auch beuzzen * den Brieven geredet sin, vol-

* hauffen:
extra.

lenfuren u. halben, in aller der Wise als sie verbrieuet oder geredet sin. Vigescheiden allerley Argelist an allen disen Stucken u. irme ieglicheme.

Und des zu eyne Urfonde u. stebicheit han wir unsir Ingesig an diesen Brief dun henden. Der gegeben ist in dem Herte vor Dune, do man zalt nach Cristus geburthe Druzehen Hundert iar, und darnach in dem Vierzegesten Jare. An Santte Jacobs abende des Hiligen Zwelf Boden.

24. Julii.

CCXXVI.

„*Littera* LVDOVICI, *continens declarationem Pro-*
lati inter Archiep. Mog. & RVPERTVM Com.
„Palat. Rheni, super Castro Furstenberg
apud Twingenberg.,

An. 1340.

Wir Ludowig von Gots genaden Römischer Kayser,
zu allen ziten *Merer des Ruchs*, dun kunt mit diesem
Brieve, das Wir den Spruch, den die Erbarn Mann, IOHAN-
NES Decanus Mogunt. IOHANNES de Virneburg Praepositus Xantenfis, & CONRADVS
Pincerna de Erpach gesprochen hant; des Inen der . . Gotfrid von
Lppenstein mit geholffen und bigestanden ist, umb die Offleuf und
Stosse des Huses zu Furstenberg by Twingenberg, die inter HAN-
RICVM Archiep. RVPERTVM *seniorem* & RVPERTVM *jun.* Palatinos bißher gewes-
sen sint, und der an Uns, den Erzbischof von Tryre, und den
Herzog von Sassen zu lutern bevolen u. gelassen ist; Sprechen
wir, das derselb von Lppenstein den vorgeannten Drey, an dem
sprechen das Sie getan hant, mit beholffen und bygestanden hat;
Und das dazelb Sprechen auch also stede bliben sal. Was auch
der . . von Lppenstein me gesprochen hat, ac nes prefazi, das sal
erwedder Teyl unschendlich syn, und bliben. Sub dato *Francfurti 1. Sept.*
Regni XXVI. Impetii XIII.

CCXXVII.

Plurium Eichsfeldiaë villarum Advocaciam compa-
rat Henricus a fratribus de Geisleden.

An. 1341.

Wir Hug und Johan von Geyßlede gebrudere, bekennen
an Henr. usinlich an diesem Brief, das wir mit gutem willen, und
fulbort allir unser Erben und alle der dy ez anroren mag, rechtlich
u. redelich verlouft haben dem Erwidigen in Gote Vater u. Hers-
ren,

ren, unserm Herren Herrn Heinrich Erzbischof zu Menge, seinen
Nachkommen - - und dem Stifte zu Menge, unsir Ansedel * an
der Voßdige zu Heitigenstat, ubir dy Alden stat, und ubir dy
Dorffere dy hie nachgeschriben stent: Geisfede, Hortene, Crus
eisebra, Kleinsberg, Udera, Trowesessen, Wenigen, Luts
tera, Sadewarterode, Leuterode, Talwenden, Birtenes
felde, Schachtebeche, Kengelderode, Mengelderode, Sy
merode und Glasehusen. Vnd auch ubir die Wustenunge
Greisspech u. Brumelbeche; Vnd ubir engelen Lute zu Birch
berg, mit alle dem Rechte daz wir an dem Ansedel der Voidege
hatten mit funfzunwenig Malder Voithabern von den vier Dor
fern enboben der Stat; mit Diensten ubir dieselben vier Dorf: Den
dritten teil den wir hatten an den Bruchen die in der vorgenanten
Voßdige geschen; Mit dem Richtegele, Eytschillingen; vnd Ach
te Schillingen: Mit drein † Schillingen an den Herbegepenningen;
und drein Schillingen an den Voßdepenningen; Vnd mit allem dem
Rechte als wir daz Ansedel hatten, und unsir Eldern uff uns geerbit
hant; Fur funf und funfzig Mark lotiges Silbers Heilgenst.
gewichtes und Wisse ††; dazur unsir - - Herre uns sin Vorwerk
zu Gandra mit alle dem Rechte daz darzu horet bevolhen und ge
sagt hat; daz wir daz zu allem unserm Nuzze u. fromen haben sol
len, biz unsir egenanter Herre, sin Nachkommen u. Stift, uns oder
unsirn Erbin die voren. Summen geldis genzliche bezalen u. bereis
ten; daz Sie tun mugen alle zyt, wann In daz fuget. Wir sul
len auch unsirn Herren - - - geweren vor rechter Ansprache dises
Ansedels, wo In des Noit ist.

* R. 1.

† tribus.

†† Id est al.
bediniis,
five ar
genti pu
ri.

Alle dise . . Stucke, und ir iegliches besunder, han wir in
guten Truwen gelopt, und zu den Heiligen geschworen stete u. veste
zu halten. Ane allirey argelist u. gerwerde.

Des zu Urkunde han wir Bede unsir Ingesigel an disen Brief
gehangen. Der geben ist zu Ameneburg, des Dinstagis nach dem
zwelfstin tag, daz ist Epiphania Domini. Do man zalt nach Cris
tus geburte Druzehen hundert und Ein und vierzig Jar.

M. Lan.

CCXXVIII.

„LITTERA declarationis Imperialis, quod Ar. M.
 „non tenetur coram Advocatis Pacis provincialis
 „respondere: Et indicata contra eum sunt
 irrita ipso iure, & inania.“

An. 1341.

Wir Ludowig von Gots gnaden Romischer Kayser, zu
 allen zyten Merer des Richs Veriehen offentlich an disem
 Brife, daz Wir dem Erwidigen Heinrich, Erzbischof zu Men-
 ge unserm lieben Fursten; Wan Ynder von Wangenheime, und
 der von Erpfe fur die Zwelfe die uber den Lantsriden zu Durin-
 gen gesezt sint, geladet . . , und etwe vil Geldes zu Ym erclagit
 haben; die Genade gethan . . , daz Wir nicht wollen, wan Er des
 Richs Gelid und Furste ist, daz die Clage Kraft noch macht habe,
 noch Ym keynen Schaden brenge: Vnd waz Sie zu Yme erclagit
 habent, daz nemen Wir abe, von unserm Kayserl. gewalt mit dis-
 sem brieve. — — Der geben ist - - Sabbato ante Domin. Iudica MCCCXL
 Regni XXVII, Imperii XIV.

CCXXIX.

IOANNIS Randeki, dicti de Weissenstein, Relicta,
 Margaretha, nonnullos Eberhardo Decano Spirensi
 vendit redditus, cedentes Sulzæ prope Leiningen; simul
 renuntiando quintæ parti, quam sibi competere crede-
 bat, villarum Hemspach & Erenburg, quas Eber-
 hardus accepit a suis Cognatis, Ioanne Præposito, &
 Ioanne Cantore Eccl. Neohusanæ, fratribus.

An. 1341.

ex Antogr
 * nata Win-
 cher de Al-
 xey.

Ich Margrede, * Wedewe Herrn Johannes von Rande-
 ste, den man nante von Wisenstein, selgen Frauwe, und
 Got.

Gotfrid min Son veriehen - - an disme Briese, Daz wir ver-
 kauft han dem Erbern Manne Hern Eberharte von Randecke,
 Dechan zu dem Durn zu Spire, dru Malder Korn gelbes und ein
 phunt Heller gelbes und dri Kappen gelbes, die wir hatten uf sine
 Gude zu Sulzen, daz Linningen aller nest liget. Vnd han auch
 verzigen uf alle die Ansprache die wir an den vorgenanten Hrn Eber-
 harten - - - hatten von des Gudes wegen, do uns duchte daz wir
 ein Funfte theil an sulzen han, daz er hat; und daz ime sine Vettern,
 Herre Johan der Probest, und Herre Johan der Senger von
 Truhusen, Gebruder, ime (Eberhardo prodest) gaben; Es sy varende
 Habe, oder ligende Gut, engen oder erbe, wie iz an In komen
 ist; bit (mir) namen Simmesbach Hus und Dorf, Wasser,
 Wende und ecker, und waz darzu horet; Vnd Erenburg, und
 die Wisen hynsyt Rines. Vnd han daruf verzigen, daz wir noch
 unser Erben nummier keine Ansprache daran sullen han. Vnd verie-
 hen uns auch, daz wir darumme genomen han Hundert Phunt und
 (25) Phunt Heller. — — —

Vnd dez zu Urkunde so han wir unser Ingesigele gehenket an
 diesen Brief. Der wart gegeben, do man zalte von Godes geburte
 Druzehen hundert Jar und eins u. virzich Jar, An dem Din-
 stage vor Sancte Gorgen dage.

m. Apr.

CCXXX.

HENRICI,

„affirmantes, quod RVPERTO seniori competit ius
 eligendi Regem Romanorum.“

An. 1341.

Nos HEINRICVS Dei gratia Scc Moguntine
 Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archi-
 cancellarius. Notum esse volumus tenore presentium univer-
 sis, nos vidisse, & plene perlegisse Litteras Serenissimi Princi-

Rr 3

pis

pis Dni LVDOWICI Romanorum Imperatoris, & Dni LVDOWICI Marchionis *Brandenb.*, continentes ordinationem & Tractatum de *Comitibus Palatinis Reni*, quis ipsorum, Ius, seu Vocem electionis in Romano Imperio, seu Rege Romanorum quam primum eligendo habere merito debeat! Ex quibus siquidem Litteris liquide apparet, Excellenti Principi, Dno RVDOLPHO Comiti *Pal. Reni*, Duci *Bavarie*, quam primum oportunitas ad hoc se offerret ut Romanorum Rex eligi deberet, competere ius & vocem in electione, duntaxat, & nulli alteri Personæ. Ea igitur per dictum Dn. RVDOLPHVM supplicatum nobis extitit, ut ordinationi prefate in predictis litteris contentæ, nostrum prebere vellemus Consensum benevolum & assensum.

Nos itaque, tamquam is, ad quem hoc de iure sicut Principem & Coelectorem Imperii spectare dinoscitur, Supplicationi predicti Dni Ducis annuere cupientes, prefatam ordinationem factam per litteras predictas ratificamus, & nostrum ei prebemus consensum, assertionem, & assensum expressum. Recognoscentes, Ipsum in prima electione futuri Regis eligendi faciendæ, habere vocem eligendi, tamquam Principem, & nostrum in ipsa electione Coelectorem. Harum nostrarum testimonio Litterarum. Datum *Franckford VIII Kal. Iulii*, Anno Domini MCCCXLI.

24. Iulii.

CCXXXI.

E I V S D E M,

„quod IOH. de Helmstat *X. librar. Hallens. redditus*
 „de *Stura in Amorbach cedentes in feudum tenet*
castrense, Steynach deservendum.„

An. 1341.

NOS HEINRICVS D. G. *sancte Sedis Maguntine*
Archiepiscopus, - - - Norum facimus universis - - ,
 quod super Litteris a Reverendo in Xpo Patre, Dno BALDE-
 WINO

WINO Archiepiscopo *Treuer.*, olim pro Defensore seu Provi-
fore Ecclesie nostre *Maguntine* se gerente, quondam SYZONI
de *Veningen* armigero traditis, nec non gratis eidem Syzoni &
suis heredibus factis per easdem litteras, quarum tenor talis
erat ut sequitur in hec verba:

„Nos BALDVINVS — — — Datum *Worma-*
„*tie* Anno . . MCCCXXX. X Kal. Iunii.

Facta nobis per SIFRIDVM de *Veningen* seniore, Mili-
tem, dicti *Sizonis* fratrem, tanquam heredem, ad gratiam in
dictis concessam litteris captandam proximior, resignatione
& renunciatione simplici - - in IOHANNEM de *Helmstat* ar-
migerum per ipsius *Sijfridi* litteras nobis exhibitas super eo,
que sic incipiunt:

„Ich Syfrid von Venningen Ritter, der Elter — — —
[Dat. 1341. Vigil. Pentecosten.]

Nos ex tunc eidem *Iohanni*, quem in nostrum Servitorem
& Castrensem castri nostri *Steynach* - - acquisivimus, pro
centum libris *Hallensium*, decem librarum redditus annuos
[preced. Charta memoratos] assignavimus & presentibus deputamus su-
per *Stura* opidi nostri *Amorbach*, sibi - - ministrandos ex
nunc inantea in festo bti *Martini* hyemali - - , tam diu, do-
nec ipsi *Iohanni* vel suis heredibus per nos — — de predi-
ctis centum libris fuerit - - plenarie satisfactum - - — Te-
nebuntur quoque prefati *Iohannes* & sui heredes in d. castro *Stey-*
nach residentiam facere personalem cum armis & Equis, quo-
ciens & quando super eo a nobis - - fuerint requisiti.

In cuius rei testimonium — — — Datum *Buchbeym*
XVII Kal. Octobris - - MCCCXLI.

CCXXXII.

„LITTERA, quod H. de Brathbach & Katherina
 „heredarunt Monast. Aldenb. loco & nomine
 duarum filiarum suarum &c.,

An. 1341.

An. Integ.

Ego HERMANNVS de Brathbach & KATHERI-
 NA Coniuges - -, recognoscimus tenore presencium pu-
 blice protestantes, Quod cum Venerabiles & dilecte in Xpo.,
 Dna Magistra & Conventus Scimonial. in Aldenburg . . . . ad
 preces nostras & instanciam receperint HILDEGVNDIM &
 WYNDRVDM filias nostras, & eis Prebendas contulerint
 propter Deum; Nos, grates ipsis quas possumus referre sicut
 decet merito cupientes; sana deliberacione prehabita decrevi-
 mus, Magistram & Conventum predictas, seu Ecclesiam ipsa-
 rum in Aldenburg hereditandas legitime, nomine & racione fi-
 liarum nostrarum predictarum. Quas quidem communicata
 manu & consensu mutuo hereditamus, ac heredes nostros sive
 successores legitimos facimus & constituimus per presentes.
 Ita quod post mortem nostram de omnibus bonis nostris por-
 tionem hereditariam accipiant, & obtineant pro tanto, quan-
 to filias nostras pred. contingere posset proportionaliter, & de
 iure deberet, si in seculo permanisissent. Difficultate & con-
 tradictione qualibet non obstante. Renunciantes plane, sim-
 pliciter & expresse . . . . Exceptionibus doli mali, omnique
 iuris remedio . . . , quod contra premissa nobis . . . suffra-
 gari posset vel prodesse; prefatis quoque Magistre & Conven-
 tui . . . . contrariari in posterum aliqualiter, vel obesse.

In cuius rei testimonium & robur dedimus eis presentes Lit-
 teras, Sigillo universitatis civium de Westfaria, ad preces no-
 stras & instanciam sigillatas. Huius facti testes sunt EBIRHAR-
 DVS Rode. MARKLO iunior de Nuzvern & CONRADVS de Cat-
 zinsfurt Scabini Westfar., & plures alii fide digni. Actum &
 datum in Craffino omnium Scor. Anno Dni M. CCC. XLI.

An. Nov.

CCXXXIII.

CCXXXIII.

HENRICVS *per modum Testamenti feudum vasallatus sive masculinum confert Ecclesie metropolitanae.*

An. 1342.

[p. 658. n. 14 & p. 1018. in Addit.]

Conficit feudum illud in integra villa, Mumbach dicta officiatumque per Satrapam, qui semper est de gremio Rmi Capituli.

IN NOMINE DOMINI Amen. Nos HEINRICVS
Dei gratia Sancte Moguntine Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius notum facimus presentium inspecto-
 ribus universis, presentibus & futuris; Quod nos attendentes, nichil esse certius morte, nichilque incertius hora mortis; volentes itaque aliquid boni, sani mentis & corporis, diligenti deliberatione disponere, unde salutem in presenti & remedium anime in futuro de Omnipotentis DEI misericordia consequi valeamus;

ex Autogr.

Sane igitur Feodum vasallatus, quod ein Mantehen vulgariter dicitur, ad nostram dispositionem alias per mortem quondam GYSILBERTI dicti Grozze * devolutum, quod quidem ARNOLDO dicto Unbescheiden † Armigero, nostro famulo, ad tempora sue vite duntaxat, contulimus possidendum; in nostre, nostrorumque Predecessorum & Successorum Archiepiscoporum Mogunt. animarum remedium, nec non nostram salutem, Honorabilibus viris Decano & Capitulo Ecclesie nostre Moguntine, cum omni dominio, Fidelibus, hominibus, redditibus, censibus, iurisdictionibus altis & bassis, bonis, vineis, pratis, pascuis, aquarum decursibus, agris, terris cultis vel incultis, questis & inquisitis; & universaliter omnibus iuribus & pertinentiis suis, in quibuscunque consistant vel nominibus nuncupentur, conferendum duximus & conferimus in his scriptis; Ita quod omnes fructus provenientes de feodo huiusmodi, inter Prelatos, Canonicos & Vicarios

* qui etiam de Selhoven, Armiger, et is modo de Lechnich, modo de Dorslar se scripsit.

S s

dij

diebus infraſcriptis preſentes, prout haëtenus de cottidianis diſtributionibus, que *Preſentie* nuncupantur, conſuevit fieri, equaliter dividantur.

In cuius gratie recompensam iidem Prelati Canonici & Vicarii ſingulis annis in craſtino bte *Katherine* virg. poſt mortem diſti *Arnoldi*, & in vita noſtra pro noſtro, gregisque nobis commiſſi felici ſtatu, unam Miſſam de S. Spiritu in choro diſte noſtre Eccleſie ſollemniter celebrabunt. Sed poſt noſtrum deceſſum de vita preſenti, noſtras exequias, videlicet diem Depoſitionis, Septimum & Triceſimum, & deinceps annis ſingulis in die depoſitionis noſtre Anniverſarium noſtrum ſollemnitate congrua peragent, ſicuti anniverſaria Archiepiſcoporum Mogunt. noſtrorum predeceſſorum peragi & celebrari in ipſa noſtra eccleſia haëtenus conſueverunt.

In quorum teſtimonium & perpetuam firmitatem Sigillum noſtrum preſentibus eſt appenſum. Datum *Erbach* XIII Kal. Febr. Anno Domini MCCCXLII.

CCXXXIV.

Commiſſio ad excipiendum Homagium a Caſtrenſibus Givoldehuſanis, prout Senatu Civiſibusque in Duderſtadt.

An. 1342.

[p. 658. n. 16. Cui add. p. 673. n. 2.]

ex Autogr.

Sir Heinrich von Gotis gnaden des Hilgen Stuls zu Menge Erzbischof, des h. R. R. in Tutschen Land den Erganczler; Tun kunt allen Luten, und by namen Den, dy daz ruret oder des zu tunde hant; Daz wir den Erbern Man, Ernsten von Oytgenbach unsren lieben Magen, Probste des Stiftes zu Sante Petir zu Menge; Bertolden von Worbiz Ritteren, und Johan von Wizingenrode unsir Vogde zu Ruffes

Ruffeberg, und ym neglichen besunder ganze freie und volle Macht, gewalt u. gebot gegeben haben, und geben an diesem Brief, das Sy von unsir und unsirs Stiftes wegen an unsir stat, Hulde u. Eide enphahen von den Strengen Luten, den Mannen u. Burgmannen zu Gebelshusen, Turnknechten, Portnern u. Wechtern daselbis; Und auch von den Bescheiden Wisen Luten, den Ratismeystern, dem Räte, und den Burgern gemeinliche zu Dudirstat, nach den Reden und Koufe, die wir mit dem Schinbern Fursten, Herren Heinrich Herzoge zu Brunswig, und Frauen Hedewigen siner elichen Wirtin, und Sy mit unsir getan hant; und darzu alle ding zu tun, die darzu noit u. nuge sint. Und wollen alle ding, die sy alle Dry oder ir Zwen an disen dingen tunt, stete u. veste halten.

Des zu Urkunde ist unsir Ingesigel an diesen Brief gehangen. Der geben ist zu Aschaffinburg des Dunirstages nach Sante Mathias tag des Hiligen Apostelen. Do man zalt nach Cristus geburte Druzehen hundert und zwei u. virzig Jare.

11. Febr.

Commissariis intus nominatis adiunctus postea fuit HARTVNGVS de Northoven Provisor Erfurtensis, Canonicus B. V. ibidem. Præstiteruntque Duderstadienses homagium am Sunnabende vor Mittevasten. SIGILLVM BVRGENSIVM IN TVTERSTAT duos exhibet Leones.

Reversales vero Castrensum Giboldeh. sic ordiuntur: Wir Otte von Gots gnade Grave zu Lutterberg, Hartman von Sulingen, und ander Burgman gemeynlich zu Gebelshusen &c. 1342 Dominica Lætare. Comes leonem gerit, retro quem tres conspiciuntur trabes. Sulingius tres calices apertos, locatos in forma triangulari.

Anno deinde 1347 HENRICVS Dux cavet, partem Urbis duodecimam, habentem adhuc, nemini venditurum pignori daturum, præterquam aut fratri suo Duci WILHELMO, aut Ecclesie Moguntinæ.

* * *

Ss 2

CCXXXV.

CCXXXV.

ELECTORIS Moguntini *consensus in emendationem
defectuum Iudicii Curie Imperialis.*

An. 1342.

*Exemplar quod comparat in editione nova Recensum Imperii p. 44.
a substrato desumptum est, possuntque mutuo conferri.*

ex Autogr.

Sir Ludowig von Gots gnaden Romischer Keiser, ze allen ziten Merer des Riche. Bekennen und tun kunt offentlichen an disem Brief; Wan der Erwidig Heinrich, Erzbischof zu Meinz, unser lieber Furst u. Erzcangler sinen Willen u. Gunst darzu geben hat; daz man an unserm Hofgericht furbaz als lermenniglich richten sol nach unserer Vorvorn Kunigen u. Keisern Gesezen und geschriben Rechten, als an dem nachgeschriben Brief von wort zu wort geschriben stat.

Wir Heinrich von Gots genaden Erzbischof des Heiligen Stuls zu Meinz, des Heil. Rom. Riche in Turschen Landen Obrister Cangler, verieben offentlichen mit disem Brief, daz wir ze dem geboten Hof ze Branchensford, dahin der Alldurchluchtigest unser gnediger Herre, Keiser Ludowig von Rom, uns under andern Kurfursten, Fursten, Grafen u. Herren durch des Riche nordurft geboten het, under andern Sachen die da ze handeln waren, Uns allen da gekunder und surgelege wurden grozz Gebrechen, die, Edel und Uedel, Arm u. riche von des vorgenanten unsers Herren des Keisers Hofgericht heten und liden; wan von alter böser gewonheit oft u. diffe davor ungelich gerichtet u. ertailt wurd; Und umb solch Gebrechen ward Er mit uns und andern Kurfursten die da engen waren, Und wir mit Im ze rat, und komen uberein, Und geben ouch unsern Willen u. gunst darzu mit disem unserm Brief, daz man furbaz vor deselben unsers Herren des Keisers Hofgericht allermännlichen richten sulle u. müge nach Kunig u. Keisern, seiner Vorvorn an dem Romischen Riche, Gesezen, und im geschriben Rechten.

Wer

Wer auch, das dherein ir gesetz oder geschribens Recht von böser Gewonheit abgangen, oder ze einem Unrechten worden were; daz sol und mag Er bezern, setzen u. machen nach der Kurfürsten und anderer Herren rat, als In danne dunket daz es allermännlich nutz u. gut sei. Doch mit behaltunzz Unser und anderer Kurfürsten Recht, freiheit, u. guter gewonheit.

Daruber ze urkund henken wir unser Insigel an disen gägenwürtigen Brief. Der geben ist ze Franckenford, do man zalt von Kristes geburt Druzechen hundert Jar, und in dem Zwei und Vierzigsten iar, An Sand Matheus tag.

So haben wir Im, Sinen Nachfomen und sinem Stift gescheizen u. gesprochen, daz die geschriben Recht u. Gesetz, die iezu sin, oder die wir noch setzen oder machen, In, als da vorgeschriben stat, nicht schaden sullen an irn Rechten, Freheiten u. gut gewonheiten, die Sie von Uns, unsern Vorfarn und dem Riche haben, u. herbracht sind.

Zu Urkund dis Briefs. Der geben ist ze Franckenford an Sand Matheus tag. In dem Acht und zweinzigsten Jar unsers Ruchs, und in dem Fufzigenden des Keisertums. Anno Domini *21 Sept.*
MCCC Quadragesimo secundo.

CCXXXVI.

„*Littera H. de S. quod ipse VIII librar. redditus tenet*
„*in feudum castrense in Bischoffsheim, cedentes de Precaria ibidem.*„

An. 1342.

Ego HILDEBRANDVS de *Sauensheim* Miles Notum facio universis, quod Reverendus in X^o Pater & Dns meus, D. HENRICVS Archiepiscopus Mogunt. me in suum & Eccl. sue Castrensem castri & opidi sui *Bischoffsheim* acquisivit pro L. libris *Hall.*, pro quibus . . VIII librar. Redditus super *Precaria* opidanorum in *Bischoff.* deputavit;

Ss 3

michi

michi annis singulis & meis heredibus feodorum capacibus in festo B. *Martini* ministrandos tam diu, donec . . . [nobis] predictæ L. libre absque defalcatione qualibet persolvantur. . . Et antequam nobis huiusmodi summa pecunie persolvatur, tenebimur ego & mei heredes . . . in bonis nostris propriis & liberis, predictis Castro & Opido melius situatis, . . . Dno nostro Archiep. & Eccl. M. VIII libr. *Hall*, redditus, & perpetuos demonstrare, . . . ac ab Iphis in feodum castrense . . . recipere perpetuo & tenere, cum omni fidelitate, iuramentis & servitiis, in talibus feodis debitis de consuetudine & de iure; & super eo dare Litteras duplicatas, prout alii nostri Castrenses & fideles facere consueverunt.

In cuius rei testimonium Sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum *Herbipoli* in die B. *Nicolai*. Anno Domini MCCCXLII.

CCXXXVII.

CAPITVLI Aschaffenburgensis *obligatio ad perpetuum Anniversarium, pro ELISABETA, relicta HENRICI Ducis Austriæ, filia RVPERTI Comitis de Virneburg.*

An. 1343.

In nomine Domini. Amen. NOS MARSILIVS Decanus, & totum Capitulum Ecclesie *Aschaffenburgensis* Moguntine diocesis, recognoscimus & tenore presentium publice protestemur; Quod Excellentissima & Reverendissima Domina, Dna ELYZABETH, Ducissa *Austrie & Styrie*, Relicta Illustris Principis, felicitis memorie quondam Dni HENRICI Ducis Austrie, Nata quondam *Specabilis Viri*, Dni RVPERTI Comitis *de Virnenburg*, nobis & Ecclesie nostre predictæ, in animarum ipsius Dne ELISABETH, quondam Dni HENRICI mariti sui; ac dilectorum Parentum suorum quondam Dni RVPERTI

PERTI

PERTI patris sui predicti, ac **CVNEGVNDIS**, ipsius quondam *Ruperti* conthoralis legitime, nec non omnium & singulorum progenitorum & successorum suorum acceptabile remedium & salutem, Centum libras *Hallensium* legalium tradidit, donavit, deputavit, & sincera benivolencia liberaliter assignavit, in certos & perpetuos Redditus convertendos, in eisdem Dne **ELY-SABETH** & omnium & singulorum predictorum Anniversario inter presentes Canonicos & Vicarios Ecclesie nostre . . distribuendos, & iuxta ecclesie nostre consuetudinem, *Presentiarum* nomine equaliter dividendos. Quod quidem Anniversarium, ex nunc & inperpetuum, in festo bti **BLASII Episcopi** annis singulis, pulsatis campanis, & quatuor candelis, qualibet candela de duabus libris cere, accendendis & ardere debentibus in Vigiliis & in Missis pro defunctis, in ipsa nostra Ecclesia devocione congrua sollempniter & memoriter peragemus. Ad premissorum perpetuam observanciam, nos & nostram ecclesiam sponte, simpliciter, & firmiter presentibus obligantes.

In quorum omnium & singulorum testimonium atque robur, Sigillum Reverendi in Xpo Patris & Domini nostri, Dni **HEINRICI**, Sancte Moguntine Sedis Archiepiscopi, ad preces nostras, una cum Sigillo Ecclesie nostre, presentibus est appensum.

Et nos **HEINRICVS**, Dei gratia Sancte Moguntine Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius predictus, Sigillum nostrum huic scripto, Sigillo prefate Ecclesie *Asch.* . . figillato, ad preces Decani & Capituli . . appendi iussimus in testimonium premissorum.

Datum *Aschaffinburgi* II Nonas Augusti. Anno Domini 4 Aug.
M CCC XLIII.

CCXXXVIII.

Pecuniam pro Anniversario deputatam, ipsa ELISABET converti vult in annuos redditus.

An. 1343.

NOS ELYZABET Ducissa *Austrie & Styrie*, Relicta Illustris Principis felicitis memorie quondam Domini HEINRICI Ducis *Austrie*, recognoscimus per presentes; Quod, quam primum Honorabiles Viri, . . Decanus & Capitulum ecclesie *Aschaffenburgensis* Mag. dioc. illas centum libras, quas ipsis tradidimus & deputavimus, in certos commutandos Redditus, in Anniversario nostro, quondam Mariti nostri predicti, ac quondam RUPERTI patris nostri & CVNEGUNDIS conthoralis eius legitime, * cumque progenitorum & successorum nostrorum, annis singulis in festo bti BLASII *Episcopi* in ipsa ecclesia *Asch.* . . pulsatis campanis & accensis quatuor candelis in Vigiliis & Missis pro defunctis peragendo sollempniter, inter presentes Canonicos & ipsius ecclesie Vicarios *Presentiarum* nomine equaliter dividendos, prout super eo edite narrant Littere, in Redditus commutaverint; ex tunc prefatos Decanum & Capitulum ab administratione reddituum XII maldrorum filiginis *Aschaffenb.* . . mensure, quos de granario *Presentiarum* suarum, usque iniunctum ipsis commutationis pecunie in certos redditus, & donec ipsa pecunia commutata fuerit, tradendos, ministrandos, & in eodem Anniversario ut premititur distribuendos, iidem Decanus & Capitulum nobis plene demonstr., quitos & soluros esse volumus; Quos & nos ex nunc prout ex tunc, ipsa commutatione facta, mox ab eisdem XII maldris filiginis redditibus, & eorum administratione quitamus, quitos & liberos pronuntiamus simpliciter in his scriptis, Sigillo nostro sigillatis in testimonium super eo.

Aug.

Datum Anno Domini MCCCXLIII, VIII Idus Augusti.

* Fuisse videtur RUPERTI coniux in secundo matrimonio, ac proin ipsius ELIZABETHAE NOVEICA; alias enim appellasset Matrem.

CCXXXIX.

CCXXXIX.

„Luchardis de Dudinhoven.“

An. 1343.

Nos . . IVDICES & Scabini *Wetflarienses* te-
nore presencium recognoscimus litterarum; Quod con-
stituta coram nobis presencialiter in figura Iudicii, *HEBELA*;
relicta quondam *HEINRICI* de *Pumberg*, nostra concivis, &
propter suorum debitorum oppressione[m] tactis sacrosanctis Dei
Reliquiis publice declaravit, quod eam quedam de Bonis suis
vendere oporteret; Tandem per Sentenciam a nobis iuste latam
obtinuit, quod ad XL marcarum valorem vendere posset lici-
te, & deberet.

Vendidit igitur dicta *Hebela*, & vendit per presentes iuste
venditionis & mere proprietatis titulo, *LVCHARDI* de *Du-
dinboven* nostre concivi, & ipsius heredibus, quatuor Solidos
Colonien[s]um denar. annui & perpetui redditus, sibi in die bti
Martini Ep. ex domo *Cuntzonis* de *Nunvenkirchen* Pannificis in-
fra muros *Wetflar*. . ex opposito cimiterii *Fratrum Minorum*,
sita inter domum *Beginarum* de *Holtzheim*, & domum *CYNE-
MANNI* de *Wylemunstere*, titulo Censuum fundi persolvendos an-
nuatim, pro quinque marcis denariorum numerate pecunie,
sibi ut asseruit tradere & pagare. Que inquam domus prius
solvebat dicte *Luchardi* de *Dudinboven* quatuor solidos *Col.*
den. . in predicta bti *Martini* die, & Vicario Altaris S. *Mar-
garethe* in ecclesia *Wetflar*. . cuicumque existenti pro tempore,
quatuor solidos *Col.* & pullum carnisprivileium, nomine Censuum
annuatim. In premissorum omnium testimonium Sigillum Ci-
vitat[is] nostre predict[ae] Litteris presentibus duximus appenden-
dum.

Acta sunt hec, presentibus nobis *GERLACO Langen* &
HENRICO de *Herlisheim* Iudicibus; *GERBERTO Vdonis*,
EBIRHARDO Roden, *MARKLONE Ernesti*, *MARKLONE*
de *Nuvern* iuniore, *CONRADO* de *Catzinsfurt*, & *FRIDE-*

T t

BER-

BERTO *Reyen* Scabinis. Sed speciales testes Vendicionis sunt EBIRHARDVS *Rode* & MARKELO iunior Scabini predicti, & plures alii fide digni. Datum Anno Domini *MCCCXL* tercio. Mense Novembri.

CCXL.

Coloniensis ELECTOR *duos conducit Nobiles: ad Bellum, quod gerit cum Comitibus, Dominisque Westphaliæ ceteris.*

An. 1344.

in Anteq.

* Saulheim,

NOS WALRAMVS *Dei gracia Sancte* Coloniensis Ecclesie Archiepiscopus, sacri Imperii per Italiam Archicancellarius notum facimus universis, Quod, ut SALANTINVS de *Sorweinheim* * & HERMANNVS de *Vdenbeym*, Milites, in Guerra nostra presenti contra Comites *Loffenses*, de *Marka*, & de *Arnsberg*, ac alios Dominos terre *Westphalie*, nostros Inimicos, & eorum adiutores, tota ipsa guerra durante, quociens & ubicunque necesse habuerimus, quilibet ipsorum cum uno armato equite galeato sibi adiuncto fideliter serviat, promissimus & promittimus cuilibet ipsorum dare Centum florenos parvos aureos, vel valorem eorundem in alio pagamento, in festo Nativitatis Domini proxime nunc venturo. Si vero in dicta guerra nostra, que iam per *treugas* est suspensa, compositio intervenerit *antequam perveniat ad incendia & rapinas*, ex tunc medietatem duntaxat dicte pecunie ipsis in eodem termino persolvemus.

In quorum testimonium Sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum *Colonie* Anno Domini M. CCC. *Quadragesimo quarto*, sexta feria post assumpt. bte Marie Virginis.

CCXLI.

CCXLI.

Particula genearchica Solmenses.

- 2) IOHANNES & BERNARDVS Comites occ. in *Listerls Ludovici militis de Hachenberg*, quibus omni renuntiat actioni, habitæ contra Monasterium *Aldenb.* quoad Redditus in villa *Eringhausen*. Sabb. ante Dominicam *Quasimodo*. 1344.
- b) Wir Philips Grebe zu Solmze, Frauwe Mene unser eliche Wirtin, bekennen — — — das wir disen Brif besigilt han — — —, vor uns und alle unsir rechtin Erbin; mit namen vor uns sin Son Reinholden, u. unsir nachkummelinge &c. Dominica *Invocavit*. 1345.
- c) Wir Johan Grebe von Solmze, Irnegart unser vliche Frauwe, Dyderich unser Sune, bekennen uffentlichen in disne Brife, das wir eyndreiteliche luterliche burg Got verzeegen han, - - - umme de forderunge u. Ansprache de wir hattin zu sulichme Gude, alle dy Irbern - - - Frauwen des cloisters zu Aldinburg gehabit han vnd besessin zu Lauffdorp - - - *Vigil. Purif. M. V.* 1352.
- d) Wir Philips Grebe zu Solmze, *MENAKOR* - - - Das wir mit sameder Hant verkaufen - - - ses Morgin Widen - - - dy da gelegen sint niderwendig Solmze uf der Lane, das man nennet die Schelde, unserm Burgmanne Ludewige von Rodeheym umme (60 tk) gudir Wetslar. Werunge &c. *Thomas Ap.* 1352.

CCXLII.

*Confirmatio beneficii ecclesiastici, fundati in castro Libsberg.**An. 1345.*

Nos HENRICVS Dei gratia Sancte Moguntine Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius notum facimus universis, Quod propter divini cultus augmentum, instaurationi erectioni fundacioni & dotationi

T t 2

cioni

cioni Altaris, in honore B. *Pantratii* Mart. per Nobilem virum *HERMANNVM* de *Liebsperg* in Castro suo *Liebsperg* in sui nec non suorum progenitorum salubre remedium animarum factas, dummodo absque Patroni, Plebani & parochialis ecclesie eiusdem loci, nec non cuiuslibet alterius iuris preiudicio facte sunt, ratas & gratas habentes, easque in DEI nomine presentibus confirmamus. Provisio tamen, quod ad dictum altare tanta Dos fuerit assignata, per quam Sacerdos institutus aut instituendus sustentacionem congruam habere, & alia onera sibi incumbencia commode valeat supportare.

In cuius rei testimonium Sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum *Aschaffenburg* III Idus Aprilis. Anno Domini MCCCXLV.

Consensum huic fundationi (an. 1344. ser. 4. post Pascha) praeberat HENRICVS Abbas Fuldenis, cum Patronus parocia in Schweikartshausen: Cuius, Capella Liebspergenis erat filia. Vocans Hermannum fundatorem, Sotorium suum.

* * *

Pro faciliiori Chartarum, ab anno 1345 usque ad 1354 (res Moguntinas tangentium) intellectu, earumve comparatione, notanda hoc loco est gravis, quae cum Archiepiscopo HENRICO contigit, immutatio. Prae Scriptoribus reliquis circumstantialiter eam refert Abbas TRITHEMIVS P. 2. p. 198 in Hirsaug. cuius proinde verba sequor.

„Anno memorato (1345 ait) CLEMENS Papa VI in Avinionem residens, HENRICVM de *Virneburg* Archiepiscopum Moguntinum ad se in propria persona citavit ad instantiam quorundam delatorum, propterea, quod LUDOVICO Imperatori excommunicato iam diu nimis adhaerere pertinaciter, & de auctoritate Romani Pontificis minus catholice sentire videretur; citatus autem contempsit, unde Papa commotus, eum in publico multorum consistorio excommunicavit, & denunciari per eius Provinciam praecipit.

Ad

Ad annum vero sequentem 1346 continuat in hunc sensum:

„Anno *Wichardi* Abbatis quinto, die vero Aprilis septimo,
 „*Clemens* - - apud Avenionem in Consistorio publico, de con-
 „filio & assensu Cardinalium, HENRICVM ex Comitibus *de*
 „*Virneburg* A. M. citatum, & non comparentem, ut iam dixi-
 „mus, per sententiam ab omni dignitate Pontificali deposuit,
 „& privatum omni iure, quod habuerat ad Moguntinam Eccle-
 „siam, in perpetuum pronuntiavit. Verum ne post *Henrici* de-
 „positionem Moguntina videretur diutius vacare insignis Eccle-
 „sia, idem Papa *Clemens* Archiepiscopatum contulit Decano
 „eiusdem Ecclesie maioris GERLACO, filio *Gerlaci* Comitis *de*
 „*Nassau*, Viri divitis atque potentis, per cuius assistentiam par-
 „tes *Henrici* sperabat infirmandas, ac penitus conterendas.

„GERLACVS itaque assumpto Pontificatu, *Henricum* qua-
 „potuit persequitur, & Ecclesia Moguntina, illis inter se per an-
 „nos ferme octo pro Archiepiscopatu decertantibus, pene tota
 „desolatur. HENRICVS enim Papæ contempsit sententiam, &
 „se, ut prius, Archiepiscopum gessit in omnibus. CYNONEM
 „quoque *de Falckenstein* Canonicum Ecclesie memoratæ, * vi-
 „rum doctum atque prudentem, qui post *Baldewinum* factus est
 „Archiepiscopus Trevirorum, in coadiutorem sibi constituit,
 „per cuius industriam simul & suffragia cognatorum partes suas
 „non parum contra *Gerlacum* tuebatur. Per annos tamen octo
 „continuos, quibus *Henricus* post sui depositionem supervixit,
 „ad quietam possessionem *Gerlacus* non pervenit, uterque ta-
 „men se gessit Archiepiscopum, & tam in spiritualibus quam in
 „temporalibus, Pontificis, uterque in locis sibi commodis, ex-
 „ercebat officium.

* immo
 Scholasti-
 cum. An.
 1348 Prae-
 positum.

„Durante hoc Schismate, per annos sicuti diximus octo, mi-
 „serabili desolatione in utroque statu Moguntina premebatur Ec-
 „clesia; tantaque damna per illud tempus in re familiari susti-
 „nuit, quanta in centum annis postea non potuit recuperare.
 „Ambo namque contendentes pro lana, nullus se verum aut vo-
 „luit, aut potuit exhibere Pastorem; sed ut suam quisque par-
 „tem rebus & viribus meliorem redderet, proventus Ecclesie
 „annuos & census ambo miserabiliter alienando distraxerunt.
 „Pauperum Rusticorum in tota possessione Principatus incendia,
 „spolia, & ultimam desolationem consulto pertranseo; Mona-
 „steriorum & Ecclesiarum calamitatem non adverto; Vnum fuit

T t 3

mal-

„malorum omnium maximum, tot periculum (ne dicam dam-
 „natio) animarum, dum cuiusque partis Caput in alteram ex-
 „communicationis fulminaret sententiam, & præsumptam quis-
 „que suam defenderet existimationem.

*

*

*

CCXLIII.

CAROLVS Rom. Rex *interposita iurisiurandi re-
 ligione promittit GERLACO, se eidem astiturum
 cum tota sua potentia contra Henricum de Vir-
 neburg, ad possessionem Episcopatus
 pacificam nanciscendam.*

An. 1346.

ex Autogr.

Nos KAROLVS Dei gracia in Regem Romano-
 rum electus, semper Augustus. Notum facimus universis
 presentes Litteras inspecturis, Quod, quia Reverendus in XPO
 Pater, Dominus GERLACVS Sce Maguntine Sedis Archiepi-
 scopus, Consanguineus noster carissimus nos & quevis negocia
 nostra, tamquam propria profecurus est hactenus, & prosequi-
 tur toto posse; Nos cupientes ob eundem sinceritatis affectum,
 sibi perpetue dilectionis astringi vinculo, & uniri; Promissi-
 mus, & tenore presencium promittimus data fide, & nichilo-
 minus recognoscimus ad sancta DEI Ewangelia corporaliter
 tacta nos iurasse, dictum Dnm Gerlacum ad assequendum &
 nanciscendum sui dicti Archiepiscopatus Maguntini possessionem
 pacificam & quietam contra Dnm HEINRICVM de *Vir-
 nenburg* olim predictæ Maguntine Sedis Archiepiscopum, ac
 universos & singulos alios eiusdem Archiepiscopatus illicitos
 detentores, in parte vel in toto, & contra quoslibet alios ei-
 dem Dno Gerlaco rebelles, & ipsum quovis modo impedi-
 entes, vel ipsum impredientibus prestantes auxilium vel consilium
 manifeste, quo minus eiusdem Archiepiscopatus sui pacificam
 &

& quietam possessionem adipisci valeat; cum nostris Castris, hominibus, rebus pariter & personis, & tota nostra potencia sine omni dolo & fraude fideliter adiuvere. Et nichilominus post adeptam possessionem sui Archiepiscopatus prefati, si quispiam ei iniuriam inferre, vel violenciam conaretur; & immo quod plus est, in reacquirendis bonis seu iuribus archiepiscopalibus, in parte vel in toto, sibi constanter assistere promissimus & promittimus fide data & omni modo quo supra, auxiliis & consiliis oportunis, cunctis temporibus vite nostre, sine omni dolo & fraude, pro nostrarum virium omni potentatu.

In quorum omnium testimonium, recognitionem & evidenciam, presentes Litteras fieri fecimus, & Marchionatus nostri *Moravie* Sigilli appensione † muniri. Datum in *Confluencia* die XII mensis Iulii. Anno Domini MCCCXLVI.

In Pomeriis prope Rensle super alveum Rheni eligebatur pridie.

† *Sillens quo vehitur Dextrarius, velamento rugoso, assusis h. i. armorum clypeis, solotenus obductus est. Equi caput alte suffixam gerit avem ad volatum pronam. Typarium, splendore nulli secundum.*

KAROLVS PRIMOGENITVS REGIS BOEMIE
reliqua contrada.

CCXLIV.

DE *reditibus* in Münster, quos sibi comparavit Abbas Arnstein. a Merenbergiis, SIMONE P.

et Simone F.

An. 1346.

NOVERINT universi presencium perceptores, *ex Anteq.*
Quod ego SYMON de *Merenberg* Armiger, ac SYMON filius meus, matura prehabita deliberacione uno ore vendimus ac assignamus Venerabili viro Dno WILHELMO Abbati in
Arn-

Arnstein, bona nostra sita in villa *Alonsiere* prope *Dunenberg*, super *Bona* filiorum seu puerorum utriusque sexus *EMMERICI* ibidem b. m. Videlicet dimidium maldrum avene mensure *Limpurgensis* singulis annis, XV caseos & VI denarios quolibet anno perpetue ex ipsis bonis ministrandos, iure proprietatis libere pacifice possidendum, & quiete. Renunciantes eidem omne ius in dictis bonis hucusque habitis simpliciter & in toto; promittentes ipsis plenam & consuetam facere warandiam de eisdem.

In quorum omnium testimonium damus sibi presentem litteram, Sigillo . . Castrensi & . . Opidanorum in *Alsenberg* fideliter communitam. — — Testes: *HENRICVS* de *Dorlare* & *ORTWINVS* Scabinus cum aliis fide dignis. 14 Sept. Anno Domini *MCCC XL sexto*, in die Invencionis sce Crucis.

CCXLV.

CAPITVLVM Moguntinense, ius succedendi stabilitum in feudo habens quando *Vasallus* obierit, [n. CCXXXIII] morte eius haud expectata illud mercatur.

An. 1347.

[p. 1018. in Addit. v. Vid. supra]

ex Autogr.

En Arnold, genant Umbescheiden von Dorlar, befeht den uffelichen und dun kunt allen Iuden dy disen Brif sehint oder horent lesen; Daz ich alliz min Recht, und den Nutz, dy ich an dem Manlehen haben solte u. hatte, daz minem Herren, Hern *Heinriche* Erzebischofe zu *Wenze* u. sinem Stifte ledig wart von Todes wegin *Gyselbrechts* selgen zu *Selhofen*, daz mir derselbe min Herre mit gehengnisse seines Capitels zu rechten Manlehen gesluhen hat, mine lebetage und nit langer zu haben u. zu virdynen; und darnach zu der Presencien des Rumes zu *Wenze* gesagt und gegeben

gegeben hat; alle dye Briefe sprechen dy darubir gegeben sint; rechtlichen u. redelichen virkauf han, vnd virkaufen mit disem geginverigen brieft, mit Willen u. virhengnisse mines egenanten Herren von Menze, den Erbern Herren dem Capitel des Lumes - -, zu den Presencien desselbin Lumes, umme Zwei hundert und zwenzich Punde Hellere guder u. gengir werungen; dye mir dyesselbin Herren ganz u. gar bezalt, vnd mich der gutlichen geweret hant. Vnd virzigen auch lutirliche und willediche, vor mich u. alle mine Erben uff alle dye vorgenanten Rechte u. nuze, dye ich zu demselbin Man: lehen hatte, und haben mochte.

Ouch virzigen ich uff alle Briefe, dye ich darubir han von minem obgen. Herren von Menze, und sinem Capitel, odir andirs von wenne dye weren. Vnd wurden ouch keynerleie Briefe hinder mir oder minen Erben hernach fonden, Dye dye sache anrurten, ubir dye Briefe dye ich demselbin Herren wieder gegeben han; dye sulden dot sin, und keynerleie Macht haben.

Zu urkunde u. vestekeide allir diser vorgeschriben Dinge han ich min Ingesigel an disen Brief gehangen. Der gegeben ist do man zalte nah Cristus geburte Druzehinhundert Iare, darnah in dem Sybeden und Viertzigesten iare. Vff Sante Agnese tag 21. Jan. ge der Heiligen Jungfrauen.

CCXLVI.

*Inter Eberhardum de Randeck, tutorio liberorum
Godefridi R. nomine, ex una, ac Margaretham,
filiam Hertwici Militis, Schleich de Bockenheim
eiusque proles Godfridum & Agnetem ex altera
partibus inita Transactio, pro obiecto habens re-
demptionem praedii Northheimensis &c.*

An. 1347.

Sir Emerche Lumeizun von Lewensteyn, Vnd Hertwig
Schliche von Bockenheim Ritter, dun kunt — — — *ex Antogr.*
V v Daz

Daz wir zwischen Herrn Eberhard von Randecke, Dumbdehan zu Spire, der eyn Montpar ist seines Bruder Kinde Herrn Gotfrids selgen, *ex una parte*, Und zwischen Margereten, myn des vorzigen, Hertwiges Tochter, und Gotfriden u. Agnes ire Kintbe *ex alia* geret han ein gutlichen -- Beschent --, also hernach geschriben stet.

Daz (Eberhardus Decanus Spir. pred.) bewysen sol: Margareten und ire Kintbe acht Phunt gelbes, daz sye sicher sy; Und sal auch verzihen uf die Ansprache die er gein In hatte umme Losunge des Gudes zu Northeim. Auch sal er Sy wyeder insetzen in ir Funfte deyrl daz Her Gotfrid selge erklaget hatte. Er sal In auch ledig sagen solich Gut, daz Her Johan selge von Wizensteyn syne Bruder Wilhelm versaget hatte. Und sal auch verzihen daz funfte deyrl des Wydemes Frauen Jden selgen; des vorg. Eberhardes Mutter; Mit namen ses Malder Kornes und eynne Ane Wingeldes. Erfunde aber Sy, daz des funften deyrls des Wydemen me were, dez sal man In auch rechnen.

Sye by sint gewest Meyster Helfrich Dehan zu Truhusen. Her Brendel von Osh. Her Gerhard Kemmerer, Her Johan Kemmer der Junge. Her Heinrich von Kongernheim Ritter.

Daz diz war umb stetbe verblybe, so han wir unser Ingesigle gehengket an dysem Bryf. — — — Und ich Margarete u. Agnes --, wanne wir nit Ingesigle han, So verriehen wir uns aller der Dinge dy hye vor geschriben stent, under myn Margar. Vatter Her Hertwiges, und Gotfrydes myns Sons Inges. dy an dysem Bryfe hangent. Der do wart gegeben -- (1347) an dem nesten Mandtage vor Mittelfasten.

CCXLVII.

„*Littera* HENRICI Lantgravii Hassie, & filii sui
 „*OTTONIS, quod Ipsi Marschallatum, cum*
 „*iurisdictione in Meiden tenent ab*
 „*Eccl. Mogunt.*

An. 1347.

Wir Heinrich von Gots gnade Lantgrave zu Hessen,
 und wir OTTO sin Son, bekennen vor uns u. unsre
 Erben offentlich an diesem Brieffe, daz wir mit rade u. mit hulfe
 der Edlen Lude, Grefen Gerlaches von Nassauwe unsers lieben
 Swagers, Grefen Johans sin Sont, u. Grefen Eytrides von
 Wideschinskein, umb alle Zwenunge, Kriege, u. Dufloufe, wie
 die ergangen sin zwischen dem Stifte von Menze u. Uns, mit dem
 Erwidigen Herren, hern Gerlache Erzbischoff zu Menze frunts
 lichen geeinet u. gesunet sin, in aller der wyß als hernach geschriben
 stet.

Zu dem Erstten, als der Stift von Menze sprach, daz
 Land zu Hessen, daz Lantgrave Johan seligen - - inne hatte, daz
 dem Stifte ledig wordin wer; Und unser Vater Lantgrav OTTO,
 dem Got gnade, sprach, sins Bruders Erbe were off In erstor-
 ben: Des Krieges u. der Ansprache hat unser Herre von Menze
 vorgenant genzlichen u. volleclichen verzigen; von Siner u. siners
 Stiftes wegen, was Recht Sie daran han, abir gehaben mochten.
 Und hat uns u. unsern Erben gelihen die Lehin, und anders alle die
 Lehin die wir von dem Stifte von Menze hain, abir haben sol-
 len: und mit namen daz Marschalle Ampt, u. daz Gerichte zu
 Madin, als unser Eldern daz von dem Stifte gehabir han; und
 sol uns daz truwelichin helfin beschirmen und behertin, als Er bilsche
 tud.

Und des zu einer merer sicherheit geben wir diesen Brieff dem
 vorgehen, unserm Herren von Menze u. sine Stifte mit unsern In-
 V v 2 gestige

1. Maii. gesigelen besigelt. Nach Godes geburt Druzenhundert Jare, darnach in dem Sebin und vierzigsten Jare. An Sante Walpurgis tag der Heilgin Jungfrauen.

☉ Annus 1348 est vacans. ☉

CCXLVIII.

Renuntiatio super quota hereditatis in Andernach:

An. 1349.

ex Autogr.

VNIVERSIS quos nosse fuerit oportuno. Nos CRISTIANVS dictus *Munsterer*, HERMANNVS Miles, d. *Schenen*, IOHANNES *Waltelmi*, & GOBELINVS Miles d' *Vrybeit*, *Andernacenses* Scabini notum facimus, publice protestando; Quod, propter hoc specialiter in nostra presencia constituti, ARNOLDVS & SIFRIDVS fratres, filii quondam ARNOLDI *Fryesen* Andern. Opidani, efficaciter recognoverunt, & presentibus evidencius recognoscunt, Conventui Sanctimonialium Ecclesie *Aldenburgensis* Ord. *Prem.* debitam & perfectam condivisionem totius hereditatis, super qua . . ad invicem iam aliquanto tempore litigarunt nomine YDE sororis eorundem fratrum . . in dicta Ecclesia *Aldemb.* prebendate, ob iusticiam vere hereditatis, nec non ob pacem & concordiam inter se hinc inde mutuo & de cetero conservandam, iamfactualiter se fecisse; Dolo & fraude qualibet cessantibus omnimode & penitus in premissis.

In cuius rei testimonium atque fidem ad pred. fratrum *Arnoldi* & *Sifridi* supplicem intercessum nostra Sigilla presentibus litteris sunt appensa. Datum Anno Domini M. CCC. XL Nono. Feria secunda infra Octavas Epiphanie eiusdem.

CCXLIX.

CCXLIX.

ABBATI Arnsburgensi per GERLACVM commissa
auctoritas, ut dispensare valeat cum subditis suis,
vel excommunicatis, vel irregulares factis, eo quod
contra mandata Sedis Apostolica adhaerint

LVDOVICO Bavaro.

An. 1349.

[p. 668. n. 11.]

GERLACVS D. G. Sancte Maguntine Sedis
Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancel-
larius. Dilectis sibi in Xpo devotis, Abbati & Conventui mo-
nasterii in Arnsburg Ord. Cist. salutem, & per cursum in reli-
gionis stadio, celeste bravium adipisci.

Constituti, DEI & Romane Sedis gracia super Gentes,
ut officii nostri debitum exequamur; puta evellenda evellen-
do, plantanda plantando, recta regendo, indirecta pariter di-
rigendo; Eapropter ad Vos, - - - in divinis obsequiis manci-
patos favorabiliter inclinati, recognoscimus presencium cum
tenore, quod vos & vestrum Monasterium, tam in spirituali-
bus quam in temporalibus iuxta officii nostri debitum prote-
gendo, ad gremium nostre protectionis, aridente nobis fortu-
na assumemus, & assumimus in presenti. Nichilominus si
quid erratum seu deviatum esset apud vos, quocunque nomine
possit explicari, veniendo contra Mandata & Processus Sedis
Apostolice, factos & emissos nomine nostre Provisionis, in
quantum nostra auctoritas se ad hoc extendit, super eo miseri-
corditer dispensamus. Committentes tibi Abbati auctoritatem
nostram plenariam, dispensandi cum tuis subditis, si quis for-
te remorsum conscientie haberet, ut ex parte LVDEWICI Ba-
vari fautorumque suorum, seu Loci interdicti, esset irregula-
ritate & excommunicationis sententia irretitus.

Vv 3

Et

Et quia egenis & peregrinis videtur auferri, quod a vobis, violencia vel alio quocunque ingenio extorquetur; cum preter pauperem victum vestrum omnia bona vestra hospitalitati & aliis piis operibus sint officiosissime deputata; Hinc est, quod violencia vel alio modo quocunque nichil a vobis, tanquam pro exactione extorquebimus seu petemus; sed in talibus libertatibus, privilegiis, graciis & indulgentiis vos & vestrum monasterium dimittemus, quibus a predecessoribus nostris Maguntinis Archiepiscopis ad ista tempora devenistis. Et hec omnia & singula, tam generalia quam specialia, prout officii nostri qualitas requirit, ratificamus presenti Pagina firmiter & sancimus.

In cuius rei testimonium Sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum Anno Domini MCCCXLIX. Dominica *15 Mart.* Oculi.

CCL.

GERLACVS *concedit licentiam* Moguntinis, *villam* Cassel *una cum ecclesia: Turrim quoque penes villam* Flersheim, *cum excitis illic loci ab Antagoni-*
sta HENRICO *propugnaculis, solo*
aquandi.

An. 1349.

[p. 661. n. 14.]

GERLACVS D. G. *Sce Maguntine Sedis Ar-*
chiepiscopus, *Sacri Imperii per Germaniam Archicancella-*
rius. Presentibus litteris recognoscimus & constare cupimus
universis; Quod nos provide attendentes, quod si villa *Cassel*,
ex opposito civitatis Maguntine ultra Rehum quasi in eius lico-
re sita, una cum Murata, & bene cum propugnaculis munita
parrochiali Ecclesia in eadem villa constituta, ad manus nostro-
rum & dicte civitatis Hostium ac sancte Sedis Apostolice rebel-
lium

lium perveniret, sicut iam actu iidem hostes ad occupandam villam & ecclesiam easdem, se disposuerant, prout de hoc percepimus veritatem; dicta Civitas cum suis incolis, qui nos ad mandatum Apostolicum in eorum Archiepiscopum humiliter receperunt, a predictis nostris & eorum hostibus ac sce Sedis Ap. rebellibus omnino remaneret obfessa; cum per occupationem ville & ecclesie predictarum, possent, ad predictam civitatem deferentes in Reni navigio ascendendo vel descendendo victualia ac alia dicte Civitati necessaria, impediri; Eapropter, de premissis rationabiliter & plenarie informati, ac ex quibusdam etiam causis aliis urgentibus & nos ad hoc motuentibus, Civibus civitatis predictæ, ut ipsi, per se vel alios nostra freti auctoritate in hac parte, predictam villam cum sua ecclesia, ad evitandum huiusmodi eis imminencia pericula diruere funditus ex toto valeant, indulgimus, & presentibus indulgemus.

Preterea cum etiam Parrochialis villa *Flersheim*, sita intra civitatem Maguntinam & Opidum Imperiale *Frankensurt* super Mogani fluvium seu in eius litore, Turrim quandam sibi coherentem habeat, a predictis nostris ac dicte civitatis Hostibus iam longo tempore occupatam, incastellatam, & firmis propugnaculis premunitam; de qua turri & eius propugnaculis homines, predicti Mogani fluvium ascendendo vel descendendo, navigio transeuntes, bonis & rebus quas deferunt, spoliati sunt hætenus, & adhuc cottidie spoliantur, capiuntur, & alias in suis rebus & corporibus inhumaniter offenduntur; sic quod abinde utriusque sexus hominibus, & præsertim his qui victualia seu alia necessaria ad predictam cupiunt deducere civitatem, ac etiam eiusdem civitatis Civibus & incolis res suas navigio ducentibus per . . Mogani fluvium ascendendo, multa dampna & pericula inferuntur; Nos etiam ob causas predictas memoratis civibus, ut pred. Turrim cum suis propugnaculis similiter funditus diruere valeant, auctoritate nostra presentibus liberam concedimus facultatem; Sic, quod ob predictas dirutiones iidem cives & eorum in hac parte ministri, nul-

lam

lam propter premissa incurrant penam, contra Effractores ecclesiarum inflictam a Canonibus seu sacro provinciali Concilio Maguntino.

19 Maii. Datum in vigilia Ascensionis Domini, Anno Domini MCCCXLIX.

CCLI.

„LITTERA data Deposito per Regem contra Dn.
 „GERLACVM Ar. MOG. non obstante iuramen-
 „to quod prestitit eidem in presencia Pa-
 „pe & Cardinalium.

An. 1349.

[p. 663. n. p.]

Wir KUNZ v. G. G. Römischer König etc. Verleihen und tun kunt - - mit dymen Brieve allen - - , daz wir globit han, u. globen in guden Erwin - - , Heinriche von Vurnenburg, der sich nennet Erzbischoff zu Menge, Cunnen von Saldenstein Dumphobiste, Nicolaus von Steyne, Johanne von Randeden, Johann von Beldersheym, Eberhart von Rosenberg, der Marschalck von Lorch, Ritters: Conrad Probst * von Spiegelberg, Frederiche Swab Sen-ger von Aschaffenburg, mit allen den Personen, dy by In bliben sint, Sy sin Geistlich oder Werntlich; in der Stat, adir uzwendig der Stat zu Menge; Were daz sache, daz der Erwerbige Gerlach Erzbischoff zu Menge, unsir lieber Neve u. Furste, mit yn crygete, adir crygen wolde; daz wir demselben Gerlach adir den Synen, si sin geistlich adir werntlich, nummer beholfen sin sulen adir wollen, mit worten, werden adir briven wider Dy, dy da vorgeschrebin sint, und alle ir Helfer u. Dynen. Auch ensullen wir, adir enwullen nymand von vnsern wegen, wyder den Stift, den vorgenanten Heinrich, die Vormundere, und wider die obersgeschri-

* S. Maurici
 ei Mog.
 postea me-
 trop. Trev.

geschriben Personen nit dun; noch ensullen sy irren adir hindern an irne Libe und an irne Gute. Ane alle argeliste u. geverde.

Mit urkunde dises Brives, versigelt mit unserm Koniglichem Ingesigel. Der geben ist zu Felde vor Eltereil. Do man zalte nach Cristus geburte (1349) An dem nehesten Dinstage vor Pingu-
 24. Maii.
 gesten. In dem Dritten Jar unsirs Richef.

CCLII.

INSTRUMENTVM *examinis Testium ad perpetuam rei memoriam; Super hoc, quod villa Weiterstat, quam ab Erkengero de Franckenstein comparavit Humbertus de Aricte, donando eam Parthenoni D. Claræ, sit prorsus libera, onere ullo, vel specie servitutis affecta nemini.*

An. 1349.

IN NOMINE DOMINI AMEN. IVDICES sancte *Maguntine* Sedis, a Reverendo in Xpo Patre & Domino, Dno GERLACO Archiepiscopo *Maguntino* constituti, ad perpetuam rei memoriam. Ex parte Religiosarum, nobis in Xpo dilectarum, Abbatisse & Conventus monasterii & Ordinis Sancte CLARE in *Maguntia* nobis extitit cum instancia supplicatum; Quod, cum Villa, dicta *Weiterstat*, Mag. dioc., cum agris pratis pascuis nemoribus, & aliis suis pertinenciis universis, iure proprietatis ad ipsas & dictum earum Monasterium annis pluribus pertinuisset, & adhuc pertineat, & pertinere deberet; Ipseque - -, Abbatissa videlicet & Conventus - - eandem villam - - iusto titulo, bona fide, non solum XXX, immo XL annis & amplius, libere possedissent & legitime prescripissent, sicquod nulli Persone seculari ius servitutis aliquod, *Herbergarum*, vecturarum, exactionum, seu steurarum in eadem villa vel eius pertinenciis quomodolibet competat, - - ;

X x

Et

Et premissa etiam essent probare parate per Testes idoneos; senes & valerudinariorum, de quorum morte - - verisimiliter timeretur, alicui discreto, auctoritate nostra ordinaria committere dignaremur, qui testes eosdem vice nostra reciperet, & examinaret super Articulis, pro parte Religiosarum - - in certa forma desuper exhibendis.

Ipsarum itaque - - iustis supplicationibus favorabiliter inclinati, ac de circumspectione Dilecti nobis in Xpo, HENRICI de *Augusta*, Clerici Maguntini, Publici Imperiali auctoritate Notarii gerentes fiduciam; eidem *Henrico* - - - dedimus in mandatis, ipsique iniunximus in virtute per eum prestiti sui Officii iuramenti, ut testes eosdem - - iuratos reciperet, ipsosque super articulis exhibendis prudenter examinaret, & dicta eorum in scriptis redigeret, nobisque illa fideliter reportaret.

Idem igitur *Henricus*, ut ipse nobis retulit, - - - Testes quatuor infraSCRIPTOS, - - recepit, & servata forma audiendorum testium, examinavit eosdem legaliter & prudenter super articulis sibi datis, quorum . . tenor sequitur in hunc modum.

Intendit probare Syndicus seu procurator . . Abbatissa & Conventus Monasterii & Ordinis Sce *Clare* in *Maguntia*; nomine ipsarum - - - Articulos infraSCRIPTOS; non tamen nisi ad necessaria se adstringens.

IN primis, quod villa *Weiterstat* - - cum agris, pascuis, nemoribus - - - olim libere pertinuit iure proprietatis ad quondam Dnm HUMBERTVM de *Ariete* civem Maguntinum; *Fundatorem Monasterii antedicti*.

ITEM, quod idem . . *Humbertus* eandem villam - - pleno iure, animo donandi, & d. monasterium cum hoc dotandi, legitime transtulit in ius & proprietatem monasterii prelibati.

ITEM quod . . Abbatissa & Conventus - - - predictam villam - - - non solum XXX, imo & XL annis - -
ex

ex huiusmodi donationis titulo - - libere & pacifice possederunt, & legitime prescripserunt; sic, quod nulli persone seculari ius servitutis aliquod, Herbergerarum, - - -
- — quomolibet competeat.

ITEM quod premissa sunt notoria atque vera, & de iis est in antedicta villa & aliis villis circumiacentibus communis opinio, & apud bonos & graves ibidem publica vox & fama.

TENOR vero attestacionum & depositionum eorundem Testium super dictis articulis productorum, receptorum & examinatorum, sequitur in hec verba:

CONRADVS *Brender*, villanus d. ville *Weiterstat*, etatis nonaginta annorum & ultra, Testis primus, iuratus & requisitus super primo intencionis articulo, dicit eum simpliciter esse verum. Requisitus de causa scientie dicti sui, & modo sciendi; dicit testis, quod ante octuaginta annos, ut verius recolit, prefatus quondam HUMBERTVS de quo in articulo fit mentio, venerit quadam vice in pred. villam *Weiterstat*, & declinaverit ad domum seu habitationem . . *Hermanni*, tunc Sculteti eiusdem ville, qui fuerat pater dum vixit naturalis & legitimus ipsius testis; Et postquam idem *Humbertus* ibidem se declinasset, supervenerit - - ad idem hospicium Nobilis quondam vir ERKENGERS, dictus *de Franckenstein*; ad quem, ac ad quosdam suos in hac parte coheredes d. villa *Witerstat* - - iure dominii tunc temporis pertinebat; veneritque ibidem similiter Spectabilis vir, Dns EBERHARDVS Comes *de Katzenelenbogen* antiquus; & eodem . . Comite mediatore existente, ipse . . *Humbertus* dictam villam - - iusto emptionis titulo emit a prefato quondam . . *Erkengero* & a suis coheredibus pro quadam magna pecunie summa, quam etiam idem Testis se dicit tunc vidisse iacentem in uno coopertorio, *Rüssen*, sed eius summam specificare nescit. Et postquam d. contractus empt.

vend. ut sic fuerat celebratus, & pecunia numerata, tradita & soluta, suprad. Dns *Erkengerus* sui que coheredes venerunt ibidem ad iudicium, & coram Sculteto & Scabinis, ibidem convocatis & presentibus iudicialiter; presentibus etiam supradicto quondam . . Comite, & multis aliis Nobilibus & ignobilibus, d. Villam cum suis iuribus & pertinentiis omnibus & singulis resignavit per *callami exhibitionem*, & renunciavit pure, simpliciter, & in totum, omni iuri sibi in eadem villa . . quomodolibet competenti. Dictusque . . *Humbertus* emptor ad corporalem possessionem . . . missus fuit iudicialiter, ut est moris; ipso teste presente, & premissa sic fieri vidente, & etiam audiente, cum multis aliis vicinis suis.

Addit etiam ipse Testis, quod, postquam huiusmodi resignatio, renunciatio ac in possessionem missio facte fuerunt, dictique Contrahentes ab invicem fuerant separati, ac Dns *Erkengerus* cum sua comitatura, ab ipsa villa versus Castrum *Franckenstein* recessisset; prenominate quondam *HUMBERTVS*, adhuc in villa existens, sermonem suum ad prefatum quondam Dnm *Eberhardum* Comitem ibidem existentem direxit publice in hec verba:

Domine Comes, scirem libenter, an aliquis super Terram quicquam plus iuris haberet in hac Villa, notando ipsam villam *Welterstat*, quam ego solus?

Cui statim idem . . Comes respondit: *Humberte*, scias, quod ego & progenitores mei habuimus ab antiquo, habemus, & habere debemus, ius & servitutem trium *Herbergarum* in anno in hac villa.

HERBERGA, HERBERGVM, - - - voces unius eiusdemque originis, tametsi non omnino eiusdem significationis, ———

ALBERGA, ALBERGVM - -, in - - divertendi in domum *Vasali*, & in ea hospitandi; vel prastatio, qua pro eiusmodi procurationibus Dominus exsolvitur. *Albergatix*, sunt procuraciones, quas certa villa debet dominis suis ad eos venientibus, qua debentur pro comessionibus: DV FR.

Quo comperto per ipsum . . *Humbertum*, idem . . , statim ascendens Equum suum, sequebatur pred. . . *Erkengerum*,

gerum, & ipsum cum sua comitatura ad . . villam revocavit, dicens ad eum hec verba, vel eis consimilia:

DOMINE, credebam, me hanc villam *Weiterstat* cum omnibus suis pertinentiis & iuribus a vobis - - comparasse, ita quod nulli hominum quicquam plus iuris quam michi soli competere in eadem. Sed quia nunc comperi, quod Dns Comes, hic presens, servitutem trium Herbergarum in anno habet, seu habere debet in ipsa, - ut asserit, non expedit michi nec meis heredibus, hanc villam sic oneratam habere; idcirco aut talem servitutem sive onus deponatis, aut certe villam ipsam vobis schabeatis, & michi pecuniam meam restituatis, cum in Contractu nullam michi de servitute huiusmodi feceritis mentionem. Ipso teste cum multis aliis presente, & verba huiusmodi audiente.

Quodque tunc suprad. Dns *Erkengerus* cum eodem Dno Comite pronuntiavit & ordinavit, quod ipse . . Comes, receptis ab eodem Dno *de Franckenstein* redditibus annuis & perpetuis XX maldrorum siliginis, quorum reddituum X maldra cedebant in villa *Glappach*, & altera X maldra in villa *Gryzheim*, prout adhuc cedit heredibus ipsius quondam Comitis, ut ipse testis verum credat cedunt & proveniunt, predictæ servituti trium herbergarum renunciavit in perpetuum ac pure, simpliciter & in totum, pro se & suis heredibus ac successoribus universis. Et quod ab eodem tempore citra usque in hodiernum diem nullum ius servitutis herbergarum, sive quodcunque aliud per ipsum - - Comitem aut eius successores, seu quemcunque alium in d. villa, vel ab ea exactum, petitum, aut receptum fuit quoquo modo.

ITEM super secundo intentionis Articulo iuratus & requisitus, dicit eum similiter esse verum ex eo, quod Dna Abbatisa & Conventus . . Sce *Clare* - - ipsam villam ultra XL, vel etiam L. annos iusto proprietatis titulo libere & pacifice possederunt. Et hoc scit Testis ex eo, quod ipse a tempore nativitatis sue, citra usque in hodiernum diem continuo, inhabitator & incola fuit dicte ville, & adhuc sit, & esse intendat usque ad mortem.

ITEM super tertio Articulo - - dicit, eum similiter esse verum. Addens prioribus suis dictis, & quoad hoc

corrigenſ, quod ſi aliquando Domini Comites de *Katzenelenbogen*, credentes eis in d. villa, aliqua iura competere ſervitutis, & illa petiverint per errorem, informati tamen poſtea de veritate, a petitione huiusmodi deſtiterunt, prout & deſiſtere merito tenebantur.

ITEM ſuper quartò & ultimo Articulo requiſitus, qui de opinione & fama loquitur, dicit eum eſſe verum, prout ſupra depoſuit. Collocutionem, ſubornationem, & cetera omnia conſtanter negat.

Item HEYNO, dictus *Kuchner*, Scabinus . . ville *Weiterſtat*, etatis ſexaginta annorum & ultra, Teſtis ſecundus iuratus & requiſitus, dicit primum artic. eſſe verum ex certa ſcientia.

ITEM ſuper II & III articulis . . . dicit eos ſimpliciter eſſe veros ex certa ſcientia; cum omnibus diebus vite ſue in ipſa villa habitaverit, & adhuc habitet, & contrarium nunquam viderit. Dicit etiam, quod de ſuis ſenioribus audiverit . . pluries & ſepe, quod quondam ERKENGERS de *Franckenſtein* ante multos annos dederit q. Dno EBERHARDO antiquo Comiti redditus annuos, . . XX maldrorum ſiliginis in . . *Glappach* & *Gryzheim*, in recompenſam ſervitutis trium Herbergarum, prout primus teſtis ſupra depoſuit, & quia . . diebus vite ſue nunquam viderit aliquem de mundo aliquod ius ſervitutis . . recipere . . . , preter . . Abbatiffam & Conventum . . . & ipſorum Officiatos. Hoc ſolo excepto, quod quadam vice ante aliquot annos unus Dnor. Comitum de *Katzenelenbogen*, ſe credens forſitan habere ius ſervitutis trium herbergarum . . , ſupradictas Dominas . . ac etiam . . villam impecit ſuper eo. Sed cum poſtea idem . . Comes de veritate fuerat informatus, ſtatim . . deſtitit penitus & in totum; Et recognovit etiam Litteris ſuis patentibus, prout Teſtis verius credit, ſibi nullum ius competere in hac parte.

ITEM

ITEM super quarto & ultimo Articulo . . . dicit eum esse verum, quoad ea que deposuit. Subornationem, collocutionem, & cetera omnia constanter negat.

ITEM HERBORDVS, dictus *Wilde*, Scabinus . . ., etatis quinquaginta annorum & ultra, Testistertius . . ., super 1. 2. & 3. articulis . . ., sibi per ordinem lectis & expositis, dicit eos simpliciter esse veros. Ex certa scientia addens, quod bene dici audiverit pluries, etiam a suis senioribus, quod q. ERKENGERS, dictus *de Frauckenstein*, cuius olim fuerat d. villa, dederit redditus XX maldr. filig. perpetuos in villis *Glappach & Gryzheim*, & . . . villam cum eisdem redditibus exemerit & absolverit penitus ab omni onere servitutis; & ut sic etiam prefate Religiose Domine ipsam . . . iusto proprietatis titulo liberaverint, & pacifice possederint omnibus diebus quibus ipse testis recolit, ita quod nullus hominum, preter ipsas Dominas . . . aliquod ius vel onus Herbergerarum, aut quodcunque aliud habuerint seu receperint in villa predicta, eo salvo, quod ante aliquot annos unus Dnor. Comitum *de Katzenelenbogen* credens sibi — — ius competere herbergerarum, ipsam villam impetiit super eo.

ITEM super quarto . . . Articulo requisitus, dicit eum esse verum quoad ea que deposuit. Collocutionem, subornationem, & cetera omnia constanter negat.

Item GERHARDVS *Lutermazzer*, Scultetus d. ville, etatis quinquaginta annorum, Testis quartus, iuratus & requisitus super omnibus & singulis Articulis . . ., sibi per ordinem vulgarizatis, dicit eos esse veros prout iacent. Requisitus de causa scientie . . ., dicit & concordat per omnia . . . cum *Herbordo Wilde* suo conteste proximo. Addens, quod habuerit in pred. villa: . . . Socerum, nomine GERHARDVM *Wydener*, qui fuerat etatis plus quam *Centum viginti annorum*, & fuit Scabinus bene centum annis; a quo, dum vixit, pluries audivit, & etiam
ab

ab aliis pluribus senioribus - -, videlicet quondam CON-
RADO *Dume*, IOHANNE fratre eiusdem, GERVNGO
Hoher, & WENZELONE *Schreyvogel* Scabinis dum vixe-
rant - -, qui omnes Contractui, de quo primus testis de-
posuit, interfuerunt, ea omnia & singula sic fuisse per-
acta viderunt, prout idem primus testis supra per ordi-
nem deposuit atque dixit. Collocationem . . . constan-
ter negat.

In quorum omnium & singulorum testimonium, & per-
petuam roboris firmitatem, presens Instrumentum Publicum
per suprad. *Henricum* Notarium scribi fecimus, & premissa in
hanc publicam formam redigi mandavimus, nostrique Sigilli
appensione volumus communiri.

Recepti & examinati sunt Testes predicti per me HENRI-
CUM de *Augusta* Notarium . . . ad mandatum Honorabilium
virorum, Dnor. Iudicum Sancte *Maguntine* Sedis, & ex spe-
ciali commissione per eosdem desuper michi facta; Sub Anno
nativitatis Dominice *M CCC Quadragesimo nono*. Indiēt. tertia.
Pontificatus Sanctissimi in Xpo Patris & Domini nostri, Dni
CLEMENTIS, digna Dei gratia Pape *Sexti* anno VIII. Mensis
Decembris die octavo. In Civitate *Maguntina* in domo habi-
tationis Confessoris dictarum Religiosarum . . . Sce *Clare*. Pre-
sentibus Discretis & honestis viris Dominis, IACOBO dicto *zum*
Bann. . Diacono, Vicario Ecclesie S. *Petri*. CRISTIANO d.
zum Fruen, Sacerdote, Vicario eccl. S. *Gangolfi*, & CONRA-
DO d. *zum Spiegelberg*, Capellano Veteris monasterii in *Ma-*
guntia; nec non Religiosis viris, Fratribus GODEFRIDO de
Frideberg & IOHANNE de *Spira* sacerdotibus, Professis Ordini-
nis Minorum; Testibus ad hoc vocatis specialiter, & rogatis.

* *subintell.*
filius.

Et ego HENRICVS, Henrici de *Augusta*, * *Clericus*
Moguntinus, publicus auctoritate Imperiali Notarius, Te-
stes . . . de mandato & speciali commissione - - - Iudicum S.
Magunt. Sedis predictorum iuratos recepi, eosque super dictis
Articulis sigillatim examinaui more audiendorum testium,
adhibi-

adhibitis michi ac, assumptis Testibus ad hoc iam proxime nominatis; Ipsorumque dicta in hanc publicam formam manu propria redegei, Signo meo consueto & solito signavi rogatus in testimonium omnium premissorum.

CCLIII.

„LITTERA T. de Rengelderode, continens quod ipse
„vendidit Decimam in Herboldishusen quam tenuit ab Ecclesia Moguntina in feudum.“

An. 1350.

VENERABILI in Cristo Patri ac Domino, Dno suo gratioſo, Dno GERLACO Archiepiſcopo, & Eccleſie Moguntine, THEODERICVS de Rengelderode Senior, Famulus, Caſtrenſis Dni Lantgravii in Wizenbem prope *Werram*, obſequium ſervicii & honoris quantum poteſt, & fidelitatem Eccleſie Veſtre ſupradicte.

Noverit Veſtra Paternitas Reverenda, & *Eximia veſtra Magnificentia*, ac omnes quorum intereſſe poterit, Quod ego *Theodericus* predictus, cum conſenſu & bona voluntate omnium heredum meorum, vendidi rite & rationabiliter, iuſte venditionis titulo Strenuis Famulis THEODERICO & ARNOLDO de *Berleyveſen* * fratribus, ac eorum veris heredibus, Decimam in *Herboldeshuſen* cum omnibus ſuis pertinenciis & uſu-
fructibus, in campis, ſilvis, aquis, pratis, paſcuis; eadem libertate, cumque iure, ſicut mei progenitores & ego hucusque poſſedimus, tenuimus & habuimus ab Eccleſia veſtra ſupradicta, in perpetuum & hereditarie poſſidendam. Supplicans humiliter & devote Veſtre *premirande Paternitati*, quatinus dictis fratribus & eorum heredibus Decimam dictam, cum ad vos de iure pertineat, in feodo conferatis, quam vobis preſentibus dimitto & reſigno; dummodo dicti fratres ac heredes eorumdem nomine veſtre Eccleſie rite fuerint de hac infeodati.

Y I

In

In cuius rei testimonium Sigillum meum presentibus est appensum. Testes huius venditionis, resignationis, seu libere dimissionis sunt FRIDERICVS de *Ruyleberg* Vassallus Ecclesie Moguntine, & ORTMARVS de *Budenheim*, Vassallus ac Castrensis Ecclesie venerande supradicte.

Et nos iam nominati testes, per iuramenta & per fidem nostram quibus predicte Ecclesie Moguntine sumus constricti, dictis venditioni resignationi seu dimissioni presentes fuisse, recognoscimus per nostra Sigilla huic Littere appensa una cum sigillo venditoris predicti, & ad preces eius, suorumque heredum verorum.

Datum Anno Domini MCCCCL. Sabbato proximo post festum *Corporis Crispi*.

CCLIV.

HENRICVS *Archiep.* & CVNO de Falckenstein
Provisor spondent, se nullam, bello cum Gerlaco
durante molestiam creaturos Civibus *Spirensibus*,
ex locis Oppenheim, Odernheim &c.

An. 1350.

in Autogr.

Wir Henrich von Gots gnaden des Heylgen Stuffs zu
Wienze Erzbischof, des h. Romschen Reichs in Duts-
schen Landen Erzcangler, Und wir Cune von Falkenstein
Dumprobst u. Vormunder des Stiftes daselbis; Bekennen u. dun-
kunt, vor Uns, und daz Theil von deme Capitel daz by uns bliben
ist, allen Luten die disen Brif sehen oder horen lesen, daz wir in
guten Truwen gelobt hein, und globen an diesem Brive; Ist iz, (es)
daz Oppenheim, Burg u. Stat, Odernheim die Burg, Swa-
bisberg die Burg uns wieder wirt unde wieder an uns komit; So
ensullen Wir, unsir Diener u. Hefser, noch dieselbe Burg u. Stat
Oppenheim, Odernheim die Burg, Swabisberg die Burg,
unde

unde Obernheim die Stat die wir hezunt inne han, noch nieman von Unfern wegen, wieder die Erbern Wisen Lude die Burgermeister, den Rat, u. die Burger alle gemeinlichen der Stat zu Spire, uz den vorgenanten Burgen u. Steden nit thun, noch mit worten noch mit werken; noch keynen Zol zu Oppenheim nemen, is en sy danne mit willen der dreyer Stede, als lange der Krieg werit, den wir han mit Herren Girtache von Nassowe, der sich nennet Erzbischoff zu Menge. Ane alle Geverde.

Des zu Urkunde han wir Henrich Erzbischoff, und Lüne von Falkenstein vorgenant, unsir Ingesigil an disen Briß gehangen. Der gegeben ist zu Etreuil, da man zalte nach Gots geburte Druzenhundert Jar, in denne Junfzigistern iare. Uff den Mitwochen nach Sente Petirs u. Sent Paulus dage der Heyls *Princ. Julii.* gen Aposteln.

CCLV.

„*DE consensu Prepositi super Emptione bonorum feudaliū in Gauelnbach.*„

An. 1350.

IOHANNES Dei gratia Prepositus Ecclesie *Aschaffinburgensis.* . WORTWINO & FRIDERICO fratribus *de Maspach* Armigeris, fidelibus suis Dilectis, salutem ex affectu sincero.

Vt Bona, in villa *Gauvilnbach* & eius terminis sita, a nobis & Prepositura nostra *Asch.* . in feodum descendencia; videlicet unam Curiam in ipsa villa sitam, cum suis pertinenciis, quam colit Relicta quondam *Vrici*; de qua solvuntur annui & perpetui, videlicet Redditus, unius libre Hallensium, quinque maldrorum siliginis, duorum maldr. avene *Asch.* . mensure. Item duo pulli estivales, una *auca*; unus pullus carnisprivialis, & duo panes prebendales.

Y y 2

ITEM

ITEM unum Molendinum in eadem villa; de quo solvuntur Redditus annui & perpetui trium maldrorum filiginis, quatuor pulli estivales, decem & octo *Hallenses*, duo pulli carnispriviales, & duo panes prebendales. ITEM duas Areas in sepedicta villa *Gauvelnbach*, solventes Redditus annuos & perpetuos XI Solidorum *Hall.* duorum pullorum carnisprivialium, & duorum panum prebendalium;

Que bona a nobis haftenus in feodum tenuistis, Honorabilibus viris, Dnis Decano & Capitulo Ecclesie *Aschaffinb.* vendere possitis; Ipseque Decanus & Capitulum predicta bona eidem Ecclesie emere libere valeant, expressum nostrum consensum & benivolum presentibus inpartimur: Dicta bona ex nunc ut ex tunc, prefate Ecclesie *Asch.* appropriamus, omne ius & proprietatem bonorum predictorum in prelibatam *Asch.* transferimus Ecclesiam. Sepredicta bona a iure feudali, quo nobis & Prepositure nostre *Asch.* obligata fuerant, simpliciter absolventes.

In cuius rei testimonium Sigillum Prepositure nostre *Asch.* predictae, presentibus est appensum. Datum Anno Domini MCCC *Quinquagesimo*, feria quinta post festum S. Iacobi Apostoli.

CCLVI.

*Compactata inter RVDOLPHVM Palatinum & GER-
LACVM, casu vacaturæ Throni Imperialis.*

An. 1351.

[p. 669. n. 19.]

Sir Rudolf von Gots gnaden Palantzgrave by Rin und
Hergoch in Beyernd u. Kurfurste, und Obirste Druze
seze u. Vicari dez Romischen Riche, Duu sunt allen Luten
— —, das wir dem Erwidigen in Gote Vatter u. Herren, Herrn
Gerlache Erzbischoff zu Wenzge, unserm lieben Oheim, durch
offen

offenberin nuß deßselben Richs, und gemeyne notorft deß Landis eyns trechtig sin worden und ubirkomen: Wers sache, daß Got verbede, daß daß egenante Romsche Riche virvele, adir andirs in keinrehande wyse ledich worde an dem Alredurchluchtigstin Furstin und Herrin, Hern Karls, unsir lieben gnedigen Herrin, u. ihunt Romischen Koninge; daß Unsir eyner an (ohne) den andern keynen Koning an sin stat kesin sol oder weln; und daß wir sullen - - eintrechtig werdin, wa iz noet geschiet, bedir sie uff Eynen, der dem Riche und dem Lande nuzlich sy. Ane allerley argelst.

Wa wir auch deß nit eintrechtig konden werden, und Unsir iedlicher besunder einen nente der In alrenuzlichste duichte; so sullen wir - - undir uns besorgen, wer dem Riche u. dem Lande alrenuzlichste sy undir den, dy wir in Zweyunge gekorn han; Den sullen wir u. wollen eintrechteliche kesin; und sol Eyme dem Andern fruntslichen entwichen gegen deme der alrenuzlichste ist, in den Erwin als wir bedir sie dem Riche verbundin sin; Also doch, daß aller der Nuß u. fordernisse, dy da von vallen moichten u. mogent von Dem der von uns gekorn wirt, glich under uns Beden geteilt sol werden, in alre der wise als wir yn mit dem Irsten eindretecliche genant u. gekorn hetten.

Wers auch sache, daß unsir einer adir der andir einen Kurfurstin an sich zuhe adir gewonne, der sie viel adir wenich, daß sal eyne wol zu nuzte komen als dem andern. Dese Stucke globen wir by unsern Furstlichen Erwen ganz stete u. veste zu haben, und nit dawider zu dun, mit wortin noch mit werkin.

Und deß zu Urkunde so gebin wir dem vorge. Furstin Hern Gerlache unserm Oheim desen gemvortigen Brieff, virsegilt mit unserm Ingefelg. Datum feria secunda ante Purificacionis bte *Marie* Virginis Annó Domini M C C C L I.

Fin. Lat.

CCLVII.

PACTVM SVCCESORIVM FAMILIÆ RAN-
DECKENSIS.

An. 1351.

ex Autogr.

Ich Gotfrid, Hern Johans selgen Sun von Wihsenstein,
 ein Edel Knecht, und Frauwe Margrete sin Muder, ver-
 iehen öffentlich an disem briese . . ., Daz wir vor uns und unser
 Erben uf eine site, hant cynen rechten Bescheit und Sazunge bit
 dem Edeln Knechte Ruprecht von Randeckin mins vorgehen. Got-
 frides Neve, und Fr. Schonethen sinre Muder und iren Erben
 uf die ander site umbe alle ansprache, vorderunge u. zuehunge die
 wir . . . hatten . . . bit uf disen hutigen dag. Also das ^{Rupertus}
^{eum} Schonetta matre sollen sitzen . . . in allem dem Gute des vorgehen.
 Ruprechtes Oranchen * gudes, do ich min funfte deyrl ane habe,
 in alle der mahsen . . als die briese besagent . . , die dy Strengen
 Ritters unser beider lyben Neven, Her Emerich Limelzun von
 Lewenstein, Her Fridrich der Alde selge von Schonenburg,
 Her Johan von Randecken, und Johan selge von Lewen-
 stein, den man nanthe von Gudenbach, dar uber als bescheides
 Rude gemachet . . hant, und bit beheltnysse des ersten briefes u.
 des ersten bescheydes.

* Ilbranch
Abavus.

Wer es auch daz der . . Ruprecht abe ginge ane Erben, so
 sol Fr. Schonethe sin Muder sitzen ir lebetage . . in denselben
 Guden do ich min funfte deyrl an habe, und do ir Sun ynne gese-
 fen hette. Und wannne Got uber sy gebude . . , so sollent die sel-
 ben . . Gud . . . fallen an alle dy stat do sy billich und von rehte
 hyne fallen sollent. Weres, daz ich Gotfrid . . oder . . .
 abe gingen ane Erben, so solbe Fr. Margrete min Muder ir lebe-
 tage do ynne geruwelichen . . sitzen, und nach irme Dode fallen an
 alle dy stat do es von rehte hyr fallen sal.

Me

Me ist auch geredit, Weres auch das ich Gotfrid, Fr. Mar-
grete . . . oder ieman von unsern wegen, hinderten den vorgem.
Ruprecht, Fr. Schonethen sin muder — — — an
den . . . Guten do ich min funfte deil ane habe, das Got verbiede,
do en solde Er, oder Sinen, doch nit wider dun, bit rathen oder
Widergriffe, er inhabet danne e gedaget und geyget unserm lyben
Federn, Hern Johan von Randeckin dem Alden in sin Huß zu
Randecken, den wir zu beder sythen daruber gesucht und herforn
han. Und der sol hesarn * in dem nehesten Wande als die Klage * erfahren
vor in kummet, obe der Broch und Ubergreif an mir oder minen sy.
Und findet er den broch an uns, so sol er us uns heisen wider keren
u. richten. Und daz sollen wir auch dun in dem nehesten Wande als
ers uns heysset. Und wy dez nyt ingeschehe . . . , so sol ich Got-
frid . . . sarn zu Gysel zu Pedirsheim in dy Stad, und da ligen
in gisels wis, als lange bit daz ich den ubergreif u. broch widerherthe u.
gerichtet herte genzlich u. gar, als der . . . Der Johan mir herdeys
lethe † u. gewiset hette. — — — — — † ertheile

Alle diese . . . Artikel . . . globen ich Gotfrid u. Mar-
grethe ^{marc} stede u. veste zu halbin, by guden truwen an eyns Ey-
des stad. — — — Und dez zu Erkunde han wir unser Ingesigele
gehangen an disen Brief. Und zu mere stedekyt so han wir gebeden
den strengen Ritter Hern Heinrich von Lorch, und Storen
von Geyspoltzheim ein Edeln Knecht, daz sy ir Ingesigele bi dy uns-
fern zu geginnisse henken an disen brief. Und wir Heinrich —

Der wart gegeben do man zalte nach Godes geburde Druges
henhundert Jar in dem Einundfuszgeesten Jare. An dem
Dumrestage vor Sancte Georgin dage dez heylgen Martelers. ^{m. apr.}

CCLVIII.

TESTAMENTUM

Heynonis *Militis* de Laurenburg.

An. 1352.

ex Autogr.

IN NOMINE DOMINI. AMEN. Quia nichil est
cercius morte, & nil incercius hora mortis; Hinc est, quod
Ego HEYNO Miles de *Laurenburg* cupiens salutem anime mee
providere, statui & ordinavi, statuo & ordino Testamentum
meum & meam ultimam voluntatem, sicut infra scribitur.

In primis igitur do & lego Sanctimonialibus & Conven-
tui in *Brunenberg* XII marcas denariorum, ut exinde compare-
tur marca annui Censui, ut peragant Anniversarium meum,
parentum meorum, & omnium heredum meorum. ITEM
Equum meum griseum & Arma mea Conventui in *Brunenberg*
communiter, ut exinde comparentur redditus ad Refectorium
earum in Anniversario meo. ITEM ordino, ut bona in *Kez-
zilhbayn* de quibus Altare in *Brunenberg* dotavi, heredes mei re-
cipiant, & recompensationem faciant ad dictum altare de prom-
pta pecunia equivalente; Et, si Manusideles mei infrascripti,
quos ad istud Testamentum meum exequendum elegi, atten-
derent, pensiones ad dictum Altare deputatas non sufficere,
eas supplere deberent de bonis que eis commisi.

* Claren-
dal.

ITEM do & lego Ecclesie in *Arlingsteyn* XX marcas, ut
exinde comparentur XVIII solidi annue pensionis; Marca ad
Custodiam, & dimidia ad supplecionem altaris Scc *Katerine*
quod ibidem dotavi. Item IUTTE filie mee in *Novo clauistro* *
VI marcas annue pensionis de bonis meis in *Gafenbach* ad dies-
vite ipsius. ITEM Conventui ibidem XII marcas ad compa-
randam marcam pro anniversario meo, parentum, & omnium
heredum meorum. ITEM Domum meam in *Wysebad* ad Ho-
spitale ibidem. ITEM Conventui in *Ajfolderbach* XII marcas
ad comparandam marcam pro anniversario meo.

ITEM

ITEM do & lego MECHTILDI filie mee in *Affolderbach* & nepri mee ERLINDI ibidem X marcas in prompta pecunia. ITEM do & lego HEBELE famule mee & tribus pueris suis, *Lucardi, Lise, & Georgio*, C. florenos de quibus ordinabitur ad utilitatem eorum iuxta arbitrium Manufidelium meorum, ITEM *Heynoni* filio dicte *Hebele* C. libras quas tenetur michi Dns Abbas de *Blidenstad*. ITEM *Petro* famulo meo Equum meum nigrum, & XII libras. ITEM do & lego ad Ecclesiam in *Esten* VI marcas, III ad Structuram, & III Plebano, pro tribus solidis ad anniversarium meum.

ITEM Fratribus *Minoribus* in *Limpurg* II marcas. ITEM *Wilbelmitis* ibidem marcam. ITEM Predicatoribus in *Confluentia* II marcas. Fratribus *Minoribus* ibidem marcam. ITEM *Carmelitis* in *Bopardia* marcam. ITEM in superiori *Anre* dimidiam marcam. ITEM ad pontem in *Confluentia* dim. marcam. ITEM in *Berpach* marcam pro solido pensionis. ITEM ad fenestram in *Arinstejn* in Choro faciendam X marcas. ITEM in *Egistejn* * X marcas pro reductibus comparandis ad anniversarium meum. ITEM Fratri HENRICO Gardiano in *Wesel* duas marcas, & Socio suo marcam. ITEM Custodi in *Arinstejn* marcam.

* Idem.

Huic igitur ordinationi ac dispositioni Testamenti mei & ultime voluntatis interfuerunt Honorabiles & Discreti viri, Dns WILHELMVS Abbas de *Arinstejn*. THEODERICVS Miles de *Staffel*. THEODERICVS filius meus. WIPERTVS de *Lurenburg*. Fr. HENRICVS Gardianus de *Wesel*. Fr. OTTO Custos ecclesie in *Arinstejn*.

Et ad hoc exequendum eligo & ordino meos Manufidels Dnm WILH. Abb. - TH. de *Staffel*. TH. filium meum, & WIP. iam predictos; ac insuper resigno & assigno in manus dictorum Manufidelium meorum sub titulo veri & legitimi testamenti omnia bona mea mobilia, ut de his secundum discretionem suam ordinent & disponant, prout saluti anime meae noverint melius expedire. Salvis tamen omnibus que a

Z z

retro-

retroactis temporibus per me testata fuerant, vel etiam ordinata.

In quorum omnium testimonium & evidenciam pleniorē Sygilla predictorum Manufidelium meorum ad petitionem meam presentibus sunt appensa. Quod nos iamdicti Manufideles recognoscimus esse verum. Datum & actum Anno Domini M. CCC. LII. Feria V post Dominicam Oculi mei.

CCLIX.

EMICHONIS Com. de Leiningen *assensio in dot alitium ex bonis feudalibus, quod Iuttæ de Calsmunt nuper constituit Fridericus iunior de Meckenheim, Miles.*

An. 1353.

ex Antogr.

Sir Grave Emiche von Liningen erkennen uns mit diesem Briefe, und thun allen Luten, das ez unser guter Wille si und verhengnisse, das Friderich von Meckenheim Ritter, der Junge, Frow Iuttē *uxori*, Tochter Hrn Heinrichs von Calsmunt zehen Phunt Heller geltes uff unser rechten Bede zu Dorinsken * die er alda von uns zu Lehen hat, bewiset u. gewidemet hat, als Widemes Recht ist, vor Hundert Phunt Heller; Und han das getan durch Bede und fruntschafft des vorgen. Friderichs, und Wolfes seines Bruders.

* Türckheim.

Zu Urkunde han wir unser Ingesigel gehenket an disen Brief. Der geben ist in dem Jare - - - (1353) An dem nechsten Duntstag vor Halbfasten.

CCLX.

CCLX.

*Fundatio Hospitalis S. BARBARÆ,**An. 1353.*

[p. 669. n. 23.]

INDICES *sancte Moguntine Sedis a Reverendo*
 in Christo Patre ac Domino Dno GERLACO Archiepiscopo
Mog. constituti notum facimus presencium inspectoribus uni-
 veris tam presentibus quam futuris; Quod constitutus coram
 nobis Discretus vir VOLZO, dictus *ad Longam curiam*, Cano-
 nicus ecclesie *Sce MARIE* ad gradus *Mogunt.* tanquam vir
 DEO devotus, salutis sue non immemor provide & salubriter
 considerans pium & beatum opus esse, intelligere super Ege-
 num & pauperem, & Peregrinos advenas & exules colligere,
 & eorum indigenciis & necessitatibus subvenire, & super eo-
 rum afflictionibus & miseriis gerere viscera pietatis; Igitur
 idem VOLZO divino repletus spiramine cupiens iuste miseri-
 cordie lucrum, & eterni questus sectare commercium; ob de-
 vocationis zelum & compassionis affectum quos ad huiusmodi
 personas DEI & humanitatis intuitu ex intimis gerere se dice-
 bat; nec non ob sue ac omnium progenitorum ac benefacto-
 rum suorum, ac fidelium animarum remedium & salutem, Do-
 mos suas subscriptas, sitas *Moguntie* retro Capellam S. *Barba-
 re* virg., quas ipse *Volzo* cum sua propria pecunia compa-
 ravit atque emit erga KVNIGVNDIM dictam *zum Rubfus*,
 relictam quondam ERHARDI Apothecarii Moguntini, nec
 non GYSONEM & NESAM, heredes olim MATHEI, di-
 cti *Boumerbus*; nec non Domum, quam similiter de sua pecu-
 nia emit ac comparavit erga HEINZONEM & HENNEKI-
 NVN, Carrucarios, olim commorantes versus curiam seu pla-
 team dictam *Cappelhof*; Cum omnibus edificiis, iuribus & per-
 tinenciis suis, iusto & legali donationis titulo dedit, donavit,
 assignavit & deputavit coram nobis; dat, donat assignat & de-
 putat in his scriptis, libere simpliciter & expresse, pro usu &

habitatione publica, & receptraculo seu Zenodochio univerſorum Egenorum pauperum, Peregrinorum advenarum, & miſerabilium perſonarum, undecunque ad easdem domos ſeu Zenodochium venientium & conſluentium; ita quod in iisdem - - - hoſpitentur, colligantur, recipiantur & aſſumantur benigne pro ſuis commodis & neceſſitatibus, & in eis etiam charitative pertractentur, amore illius qui omnium bonorum eſt largiſſimus retributor; & apud quem Pauperum non eſt obli-vio, & patientia pauperum non peribit in eternum. Promiſit etiam dictus Volzo, premiſſam donationem, aſſignationem & deputationem dictarum domorum per eum ut ſic ſalubriter factas ullo tempore non revocare, ſed eas ratas & firmas perpetuis temporibus obſervare.

Et ne poſt obitum predicti *Volzonis* aliquod dubium ſuper gubernatione & regimine dictarum domorum ſeu - - - Zenodochii oriatur; Voluit idem *Volzo* & ordinavit, quod poſt eius obitum duo ſeniores Canonici Capitulares ad gradus B. MARIE Virg. in ordine ſeu introitu predictę Eccleſię pro tempore exiſtentes, pred. domos ſeu habitationes ac Zenodochium, quam diu vixerint regant & gubernent. Et ſemper uno eorundem ſeniorum - - - ab hac luce decedente, vel ſe de regimine & gubernatione intromittere recuſante, vel quacunque cauſa prepeditus non potente, Senior poſt eundem - - - in locum eiſdem decedentis - - - ſubrogetur; Qui easdem domos - - - taliter regant & gubernent, quod per hec & alia pia opera que fecerint, ad eterne felicitatis gaudia mereantur pervenire.

Voluit etiam pred. Volzo, premiſſa per eum - - - facta & ordinata, perpetuo perdurare. Contradictione ſuorum heredum, aut aliorum quorumcunque hominum qualibet non obſtante. Ac ea, nulla cauſa vel occasione, aut quocunque colore queſito perverti aliquoſiter neque immutari, ne ſuum ſalubre propoſitum infringatur.

In quorum omnium evidenciam & perpetuam roboris firmitatem Sigillum noſtrum ad inſtantes preces Dni *Volzonis* memoria-

morati presentibus Litteris est appensum. Actum & datum Anno Domini MCCCCLIII. Feria sexta post festum S. *Martini* Episcopi.

Fundationis prascriptæ Confirmatio, facta per
GERLACVM.

[p. 669. n. 17.]

Quum reapse non differat, hinc tenorem eius prateruendo, id solum indicamus, esse datam feria II post Thomæ Ap. Obie- rat Antagonista HENRICVS ipsa Thomæ feria. Ex quo de- mum GERLACVS possessione Moguntini Principatus quæta ga- visus est; Pace cum VNONE Falckensteinio, seu Duce Faltio- nis adversaria, quam primum composita per CAROLVM R. In- bulis sqq.

CCLXI.

PAX generalis reformatæ.

Mediatore Rege CAROLO,
multis Imperii Proceribus adhibitis.

An. 1354.

[p. 665. n. 1.
p. 670. n. 28.]

Wir Karl von Gots gnade Römischer Kunig, zu al-
len ziten Merer des Ruchs, und Konig zu Beheim,
bekennen - - -, Wan wir in der warheit wol und kunlichen under-
wiset sin, das Heinrich von Birnenburg, etwenne Erzbischoff zu
Mentze, und das gemeyn Capitel daselbist, den Ersamen Kunen
von Falckenstein Canonicken der obgen. Kirchen, und etlich ander
Paffen u. Lehen, Vormundere des Stiffes zu Mentze gemacht het-
ten; und Ihn alle Vesten, Nuzge u. Gut des Stiffes ingeantwur-
tet; und hetten ihn Beyde, Burgmanne, Manne, Burgere, und
Zz 3 andere

andere des Stifftes getreuwe, geloben u. sweren tun, als Sie dieselbe vormundschafft lange inne gehabt haben; Und das nach der zyt, als dem Erwidigen Gerlach, Erzbischoff zu Menze, unsern lieben Neven u. Fursten von dem Bistlichen Stule des Erzbistums providiret wart; Er durch Ungehorsams willen, desselben Erzbistums gwer u. besizunge mit nichte bekummen michte; und darumb swer Krieg u. Orlonge gewesen zu grosse verderbnisse der Lant, Leude, und auch des Erzbistums; Und sulcher Schade grosser worden were, wo Wir das mit unsern Kunigl. gnaden nit wislich understunden;

Des haben Wir angesehen Got und gerechtigkeit, und des Bistl. Stuls, u. der Heyl. Romischen Kyrchen widerkent; Und forderung u. Ere der obgen. Kyrchen zu Menze, uff die Rede, das Erzel u. Orlonge abgenommen u. gestillet werden; Und das die obgen. wirdige Kyrche, die des Heyl. Rom. Richs edels u. hochwirdiges Gelyb, und ein Kurfurstum ist, wider kumme, und so crestlichs Schaden entladen werde; Besunder umb das die Stete u. Besten derselben Kirchen uff der Furmunden Hand: die grosse Summe gelts u. kost, zerung u. Schaden, die sie von wegen der Vormundschafft geliten u. emphanen haben; Und auch umb losunge etlicher Besten, und Nuze u. gulde des obgen. Stiffes, die Sie gelost u. widerbracht haben, daruff geflagen herten, mit unsre Kunigl. hilffe pracht wurden; und zu besizunge des obgen. Erzbistums zu Menze ihrs rechten Herren wider kumme, und auch die Furmunder unbeschadiget bliben, und solcher Ir arbeyt u. leydung redelich ergetet wurden;

Darum, mit wolbedachtem Mute und rechter wissen, und mit Räte der Erwidigen, Balderwins zu Triere, und Wilhelms zu Colne, der Erzbischove: Des Hochgeborn Ruprechts des edlern, Pfalsgraven by Keyne u. Herzogen in Bayern, des Heyl. Richs Kurfursten; Der Erwidigen, Albrechts zu Wirtzburg, Berhards zu Spire, der Bisschove: Johansen, Electen zu Strassburg; Und der Hochgebornen, Rudolfs zu Osterreich, Albrechts zu Nidernbeyern, Heinrichs von dem Sagan,
Wia.

Bladislaes von Tessen, der Herzogen. Wenzeslawes Grauens zu Lugelnburg. Der Edlen, Heinrichs von Veldenz, Fridrichs von Sarwerde, Johansen von Bagenelshogen, Emichen von Liningen, Eyfrides von Witichstein, Ludowigs von Ottingen, Ulrichs von Helfenstein, der Graven. Der Ersamen: Wolframes von Tiellenburg, Meyster des Tutschen Ordens in Dutschen Landen, Herdegens, Meysters in Dutschen Landen Sant Johans Orden. Rudolfs von Hoenburg Comenturs zu Beheim. Heinrich Dumphrobt zu Wirzburg. Ludmans von Lichtenberg, Luken und Gerlachs von Hoenloch, Ulrichs von Hanowe, Gottfriden von Brunede; und ander Fursten, Graven, Freyen u. Hern, unsir u. des Riche getruwen;

So haben wir zwischen dem obgen. Erzbischoff zu Menze an eyne teyl, vnd dem egen. Kunen von Saldenstein, u. den Andern die mit yme die Furmundschafft gepflogen haben, an dem andern, die nachgeschriben Sune u. Berichtunge geteubt u. gemacht, in all der masse als hernach begriffen ist.

Articuli hic ordiuntur, quos, Vol. I. R. Mogg p. 670 stricte latine redidit, Excerptum gratis Tabulis ipsis subiungo. *

Zu dem Ersten so sol der obgenant Erzbischoff zu Menze dem . . Kunen von Saldenstein zu entledigung der obgen. Furmundschafft, von sinen u. des Stiftes wegen von Menze geben Virzig rufent Guldin, werunge als zu Franckensfurt genge ist; mit namen das ein Guldin fur ein pfunt Heller gerechnet werde. Und fur die Summen sal demselben Kunen verlasst sin die Burg zu Clopp, die Stat zu Bingen, die Burg zu Erenfels und der Sol dorelself, den Er besetzen sol: Die Burg Richenstein, Furstenecke, u. Heymburg. Mit den Burgmannen, und mit allen Dorffern von Bingen an zu Widenheymbach; Und ander syt des Rynes do Erenfels ligt, von dem Steyne an, den man nennet den Lovenstein, gelegen obwendig Erenfels, an dem staden an dem Ryn; und von damen an also den Ryn nider, niderwendig Lorchterhusen, das zwischen gelegen ist, mit namen Erenfels, Haf

Zasmanshusen, Lorch, u. Lorchhusen; mit andern Dorfern, die zwischen und uff den zweyen Gebirgen weder sent Ryns gelegen sint; Mit allen Dorfern u. zugehörunge, an Renten, Gulden - - - Gerichten - - -, das eym Erzbischoff zugehoret - - - Sienge auch derselbe von Jaldenstein abe von Todes wegen, so sollen die Pfantgut u. Pfantscheste, sinen Erben, oder wem Er das bescheydet, verbliben vor Zwenzig tusent Gulden. Die ander Zwenzig tusent sollent dem Erzbischof u. dem Stifft ledig sin - -

Wer es auch, das demselben Kunen von Jaldenstein verseyhen oder providiret wurde eines Erzbistums oder eines Bistums, das Er annamte, und des besizunge gewunne; so sollent die vorgenanten Pfantschafte lebedich wider fallen an den egen. Erzbischoff zu Menze und den Stifft. Wer aber, das die Pfantgut gelost wurden, und darnach, dem vorgenn. Kunen wurde ein Bistum oder nicht, so sol Yme, sinen Erben, oder wem Er es bescheydet, das Geld bliben, und mogen es wenden u. keren war sie wollen. - - Und sogetanen Summen geltes soll man Ym bezalen zu Franckensfurt, zu Mingenberg, oder zu dem Hane in der Drieyche, an welcher der dryer Stete er wil. - -

Auch haben Wir geredet u. gemacht, das der obgen. Erzbischoff zu Menze, Lrensels sine Burg ganz, und sinen halben theyl des gangen Zolles daselbist, den - - Kunen von Jaldenstein besizen sol, gleich dem andern theyle der Ym in dem Ersten Artikel zu Pfande verseyt ist, und was zu der Burg gehoret in der Marg oder Burgfride, dem egen. Kunen durch getruwer gemeiner dienste willen die Er in der obgen. Vormundschafft mit fleissiger arbeit dem - - Stifft zu eren u. zu nuz getan hat und noch getun mag, - - vermachen u. verschreiben sol - - zu des - - von Jaldenstein lebtagen, das er daran ungeirret - - bleib. Doch in solcher bescheydenheit, wan Er mit unser des Erzbischoves oder ander siner Frumde furderunge die Probstei zu Menze gewinnet, und die in Gewer gerulich besizet, oder Ym ein Erzbistum oder ein Bistum wurde, das er annamte, - - das denne die obgen. Burg, das halbe theyl des Zolles - - dem - - Gertach - - wider werden - -

ITEM,

ITEM, die Probstei zu Sant Victor by Menze, sal dem Ersamen Nicolaus * Probist daselbist, unserm Caplan, bleiben, dem sie der Pabist hat geben. Und derselbe sol verzeihen uff allen Schaden, Name u. Kost, die er gehabt hat von deswegen der In daran gehindert hat, mit namen Bune von Saldenstein, und alle andere - -

* Sturx.
kopff.
etiam de
Grünen-
berg a loco
natio, di-
bit.

ITEM, der Erzbischoff zu Menze sol schaffen, das Bune von Saldenstein, und alle Personen, geistlich oder werntlich, absolviret werden unverzogenlich, wan sie es fordern; und alle Sentencien relaxiret werden, und alle Penen u. Irregulariteten abgenommen werden, in die sie gefallen sin, und die geschen sint wider den vorgeh. Bune von Saldenstein, vnd alle dy, die by Henrich von Virnenburg etwen Erzbischoff, und by yme bleiben sint uff disen hutigen tag von des Erges wegen, sint der ytz das dem obgen. Erzb. zu Menze versehen und providiret wart des Erzbistums - -, vnd auch von der Dumprobstei wegen, vnd allen Sachen die davon rurent, gänglich, an alle Geverde.

Nach sol derselbe Bune dem Erzbischoff antworten u. folgen lassen alle Spysse an Weyn u. Fruchten; vnd darzu Geschutze die in den Slossen u. Dorfern sind; die Er dem Erzb. antworten sol, die Bune da hat von des Erzbistums wegen; Und alle Brieue, Register u. Copien die er inne hat, die den Erzbistum anrurent, wider geben; aber was farenden Habe, an win, korn - - u. Fuhrad in den Slossen u. Dorfern die Im versetzt sint als vor geschrieben ist, und auch was von der Dumprobstei komen ist, die sollen Bunes verbliben. - - -

ITEM Bune von Saldenstein sal schaffen, als verre er mag, das die Yfale u. der Stab, und Ornament u. Heiligtum, die dy Erzbischoffe zu Menze bis her gehabt haben, dem Erzb. geantwortet werden, als verre man sie gehalten mag - - - -

ITEM der Erzbischoff sol den Stifft nit entliden: und wo Er ihn entlidet hat, do sol er bestellen, das das abgetan werde.

Aaa

ITEM

ITEM der Erzbischoff sol sine Briefe geben dem von Saldenstein und den viere sine Mitsurmundere, das Er bezalen sol die Schuld, die dieselben Vormundere, besambt oder besunder gemacht haben von des Stifts wegen; Und sol auch halten alle Briefe die Sie gegeben hant - -, ubir Schuld von des Stiftes wegen, als die Vormundschafft sprechent, die Henrich von Virnenburg der obgenant, und das gemeyn Capitel zu Menze ihm gegeben hant.

* Contra-
dus, Can.
Mog. unus
ex Tutori-
bus.

ITEM der Erzbischoff sol dem von Kirckel * geben fur sein Schult, was die Furmundere ihm pflichtig sint durch Recht zu geben, nach der Briefe lute, die sie yme daruber geben haben.

ITEM, das die Sune zugee, und auch Fride der Pfaffheit und des Landes; der Erzbischoff, die Dumherren, alle Stifte, Closter, vnd alle Passen, Geystlich u. Werntlich, innerwendig u. uffwendig der Muren zu Menzen; und alle die in dem Erzbistum. . sitzend; Die in desselben Erzbischofs Gehorsam gewesen sint; sol len keynen Ansprach nimmer gewinnen noch tun, uff Runen von Saldenstein und alle die sinen, Und die by ym und dem obgen. Henrich von Virnenburg bliben sint, Geistlich oder Werntlich; und uff alle Dy, die Gut u. gulde Runen von Saldenstein geyet han, umb alle Schaden u. leydung die gescheen sint binnen der zyt das der Krieg geweest ist umb das Erzbistum, die Dumprobsten, vnd umb andere Gotsgaben in dem Bistum, die den Krieg rurent. Und der Bischoff, die Stifte, die Clostere, - - sollent des ihr besiegelte briefe geben; Vnd die andere Passen sollent verziehen vor offen Schribere. Wer aber dawider rede, oder das nit tun wolde, den sol der vorgen. Erzbischoff abelegen, ane verzog u. ane geverde.

ITEM der Erzb. sol den Fride mit dem Landgraven von Hessen, und die Sune mit dem Marggraven von Nissen; und auch die Sune mit der Stat zu Menze, stede u. veste halten; Und darzu tun, als die Briefe heident die daruber gegeben sint. - - Auch sollent alle Gefangen ledig sin uff bede sieten von des Eriges wegen, also das sie Orfede tun sollen, als recht und gewonlich ist.

ITEM,

ITEM, der Erzb. u. das Capittel zu Mentze, Und die Edele, Gerlach der Vater, Adolf u. Johans, die Bruder des egen. Erzbischoffes, Erben zu Nassau, fur sich vnd alle ir Helfer u. Diener, und die In zugehoren von disses Erieges wegen; Und Rune von Saldenstein vor sich u. alle sinen, und etwenne Henrichs von Vornenburg Helfere u. Dienere, und Die, dy Ihn zugehoren, oder by ihn bliben sint, sollent ire Brieffe uber diese Sune besigelen - -, und die in guten Erwen halten; als Sie dieselbe Sune beder seit, vor Uns, vnd vil Fursten, Graven, Freyen u. Herren, an dem nechsten Freytag nach dem Jarstage by Sant Albans Closter ufwendig der Muren zu Mentze gelegen, uff dem selbe gelobt u. geschworn haben.

ITEM, wan diese Sune besiegelt u. geschworn ist, und wan Rune von Saldenstein in sin vorgenant Pfant gesetzt ist; so sol Er u. sine Mitfurmunder, ob des Noit ist, dem Erzbischoff uffgeben, als verre das an ihm ist, alle Vesten, Sloss, Land u. Lute; und sol er oder sine Mitfurmunder . . gebieten den Amptluden by truwen Eyden . ., das sie dem Erzb. gehorsam sin u. warten, uffgenommen Sangberg, das Rune . . sin lebetag behalden sol, - - Die sollen dem Erzbischoff hulden als yrem rechten Herren; und dem von Saldenstein in Pfandes weys, als vor geschriben ist, also, das der Eyt miteinander gee.

Nach haben der Erzbischoff zu Mentz, Gerlach sin Vatter, Adolf u. Johan sine Brudere . . an eym teyl: Rune von Saldenstein - - am anderen teyl, luterlich verzugen u. renunciiret, vor Unserer und der obgen. Fursten, Graven, Freyen u. Herren genwerticket uff allen Schaden, verlust, gewalt, unrecht, crieg u. alle missehel, die sich in den obgenanten Zwepungen zwischen den teyl bis uff disen hutigen tag - - verlaufen haben. Und haben Sie, der obgen. Erzbischoff, sin Vatter u. sine brudere geschworen, und das gemein Capittel gelobt, in guten Erwen ane Gewerde, das Sie dieselben nimmer zu arge gerechent vernemen, oder an derwenden wollen, oder sollen. Mit Urkund dis Briefs, besiegelt mit unserm Kuniglichem Ingesigel.

Der geben ist zu Menze, von handen des Erwidigen Johansen, Bischofs zu Lutimischel, unsers Kunigl. Hoves Canceller von wegen des Erwidigen Gerlachs Erzbischofs zu Menze, des Heyl. Richs Erzkenzlers in Dutschen landen. Nach Cristis geburt Druzehen hundert Jar, vnd dernach in dem Vier und funfzigsten iare, des nehesten Freitags nach dem Jars tage. In dem Achten unser Keyche.

* GERLACVS solvat CVNONI quadraginta millia florenorum, & donec ea dependat, eidem pignori det castrum Clopp cum oppido Bingen, castrum Erenfels cum vedigali, castrum Reichenstein, Fürsteneck, & Heymburg, una cum Castrensibus & villis ad dextram Rheni ripam, a lapide, vulgo der Lovenstein dicto, ad Lorcherhausen usque. Si CVNO vivis excedat, antequam GERLACVS nomina ista explicaverit, pignora memorata in manibus heredum illius sint ac permaneant, donec viginti florenorum millibus redimantur.

Si CVNO Episcopatum consequatur, vel Archiepiscopatum, antequam GERLACVS æs constitutum numerarit, singula hæc pignora Archiepiscopatu libera dimittantur. Si vero oneribus ea, quibus innexa, ante iam liberaverit GERLACVS, quam ille ad id genus fastigium evehatur, pecunia ei & hæredibus permaneat.

CVNO GERLACO vim frugis vinique presentem, balistas item aliaque instrumenta bellica in castris & villis, litteras insuper publicas, tabulas, libros censuales &c. tradat, vini vero frumentique apparatus, in locis oppigneratis reconditum, retineat.

Insulam Archiepiscopalem, pedum, alia ornamenta ecclesiastica idem eidem sine ulla difficultate ac mora exhibeat, præstetque.

GERLACVS ceteris Provisoribus ** editis caveat litteris, se Debita, quæ tempore administrationis contraxerint, bona fide expediturum.

** Sub iis intelliguntur Principali partium HENRICI, a capite quorum fuit CVNO. In lingua germanica Vormünder und Pfleger des Stiffts zu Mentz [Ecclesiæ Mog. Tutores & Administratores] vocati. Collega Canonis erat CONRADVS de Kirckel, NICOLAUS

de Lapide, uterque *Can. Mog.* EBERHARDVS de Rosenbergo *Satrapa* Diürensis, IOANNES de Randeck *Vicedominus* Rhingaviz, & IOANNES de Bellersheim, *Miles.*

Clerus omni in CVNONEM actioni renuntiet; Nassovii, pater & fratres, vicissim omni in Clerum. GERLACVS cum *Hasso*, Marchione *Misnia*, & civitate *Moguntia* pacem firmiter colat. Idem CVNONI *Erenfels* una cum dimidia altera vectigalis ad dies vitæ relinquat. Si vero CVNO in possessione Præposituræ maioris quæta sit, † vel, uti dictum, Cathedralam quandam Episcopalem inscendat, GERLACVS dictum castrum, & vectigalis dimidiam recipiat.

NICOLAVM *Grünenbergium* pene, Præpositi ad D. *Victorem* dignitas maneat. IOHANNI *Virnenburgio* pensio in singulos solvatur annos. GERLACO curæ sit, ut CVNO, ceterique, qui HENRICI *Virnenburgii* partes secuti, quanto citius anathematis vinculis eximantur. Eidem GERLACO Castra Archiepiscopatus tandem, Oppida, villæ, in liberam tradantur possessionem.

† CVNO iamdum an. 1348, post obitum Cardinalis Columnæ, a Canoniciis illis, qui partes fovebant HENRICI Archiepiscopi depositi, ad Præposituram lectus fuerat. Econtra R. Pontifex eandem contulit WILHELMO Pinschon, homini peregrino ex natione Gallicana: Qui tamen hoc ipso restaurata pacis anno Dignitatem Canonici, erga pensionem bis mille florenorum, Parisiis in Monasterio S. Genovevæ numerandorum, cessit atque retradidit. †† *Conf.* Vol. II. R. Mogg. p. 279 sqq. Vbi simul videtur, Pinschonium secunda vice hanc Prælaturam altius tenuisse. Promissi etiam Moguntia an. 1360 mortuus & sepultus est. * Ipse vero ad magna natus CVNO, 1362 Archiepiscopatum obtinuit Ecclesia Trevirensis.

* T. II.
p. 246.

†† Lucem huic rei affundit Argentinas, inter passim conventa referens & hoc „Item, quod remoto WILHELMO Pinschon Gallico, „Sedis proviso, Præpositura Canonici permaneat in quiete.

CAPITVLVM metrop. Compositionem præscriptam ratam habens & gratam, Officiatis Subditisque denuntiat, ut GERLACVM pro Archiepiscopo recipiant, eidemque homagium ut vera ipsorum Domino præstent.

An. 1354.

ex Autogr.

Sir daz gemeine Capittel des Thumes zu Menge eindrech-
teelichen: Enbedin allen Mannen, Burgmannen, Ampt-
mannen, Schultzeßen, Scheffen, Tornknechten, Wechteren,
Kellneren vnd Undirtanen des Stiftes zu Menge, unsern Gruß u.
allis gut.

Wir kunden uch, daz Her Heinrich, der ewanne Erzebis-
choff zu Menge was, nuweliche, vnd gewysliche vurfaren, und
voit ist; Vnd had der Alldurchluchtigeste Furste, unsir Gnedeger
Herre, Her Karl Romscher Konng, eyne ganze Sone gered und
gemacht zusschen deme Erwirbegen in Gote Vater u. Herren, Hern
Gerlache Erzebischoffe zu Menge, und allen den die by Yme
liebin sint, uff Eine syten; Vnd Hern Kunen von Falkenstein,
u. alle den dy bi Yme, und ewanne dem vorgenanten Hern Hein-
riche vriebein sint, uff die Andern siten; Und derselbe unsir Herre
Her Gerlach Erzebischoff, vnd Her Rune von Falkenstein und
Wir, zu beden siten eindrechteliche die Sone geannet u. geswor-
ren han, und wollen auch die halben.

Darumbe heissen wir uch, und manen u. biden uch, gemein-
liche u. besunder, daz Ir denselbin vorgehen. Hern Gerlachen - -
unsere Herren, vor eynen Erzebischoff zu Menge entphahet, und
Yme globet, huldet, swerret u. gehorsam sit, als unserm rechten
Herren, vnd nyeman anders.

Datum

Datum *Maguncie* nostro sub Sigillo. Sabbato ante Epiphaniam Domini. Anno nativitatis eiusdem *MCCC* *Quinquagesimo* quarto.

Vinam tam certo constaret Henrici locus sepulture, quam dies mortis. Alii Bonna * *aiunt sepultum, alii apud S. Nicolai* * *ubi quondam Pra-*
ediculam, quæ extra Elrvil est: Alii in Monasterio prope Vern-
berg: † nonnulli in Erbach monasterio. Ita Serarius p. 857. † *incog-*
Conferendo interim Litteras Urbani V. (infra sub n. CCLXV) † *nitum.*
oportet, eundem seu excommunicatum, non sepultum illico, sed
usque ad obtentam a dicto Pontifice absolutionem, & ritu christiano
tumulandi permissionem, alicubi depositum fuisse.

* * *

CCLXIII.

*Privilegii, quod Aldenb. parthenoni elargitus olim
est Imp. Henricus VI, innovatio.*

An. 1354.

KAROLVS *Dei gracia Romanorum Rex semper* *ex Antogr.*
Augustus, & Boemie Rex. Regalis excellencia tunc sui
 nominis tytulos ampliat & extollit, cum loca divino cultui de-
 dicata, & personas ibidem Domino famulantes benigno favore
 prosequitur, ac eorum iustis petitionibus favorabiliter se incli-
 nat. Noverit igitur presens etas, & successura posteritas, Quod
 accedentes ad nostre Maiestatis presentiam . . Procuratores Mo-
 nasterii in *Aldenb. Ordinis Premonstr.* Trever. dioc. nobis hu-
 militer supplicarunt, ut Privilegium ab HENRICO quondam
 Romanorum Imperatore antecessore nostro, dicto Monasterio
 suo concessum dignaremur de benignitate Regia confirmare.
 Cuius quidem privilegii tenor talis est.

HENRICVS *Dei gracia Romanorum Imperator & semper Augu-*
stus. Imperatorie Maiestatis convenit equitati, pauperibus Xpi
 ad iusticiam preesse & pacem, ut, qui ad sinum protectionis as-
 stre

CCLXII.

CAPITVLVM *metrop. Compositionem præscriptam ratam habens & gratam, Officiatis Subditisque denuntiat, ut GERLACVM pro Archiepiscopo recipiant, eidemque homagium ut vero ipsorum Domino præstent.*

An. 1354.

ex Anteq.

Wir daz gemeine Capittel des Thumes zu Menze eindrech-
teelichen: Enbedin allen Mannen, Burgmannen, Ampt-
mannen, Schultessen, Scheffen, Tornknechten, Wechteren,
Kellneren vnd Undirtanen des Stiftes zu Menze, unsern Gruß u.
allis gut.

Wir kunden uch, daz Her Heinrich, der ewanne Erzebis-
choff zu Menze was, nuweliche, vnd gewysliche wirsaren, und
doit ist; Vnd had der Alledurchluchtigeste Furste, unsir Gnedeger
Herre, Her Karl Romscher Konig, eyne ganze Sone gered und
gemacht zusschen deme Erwirdegen in Gote Vater u. Herren, Hern
Gerlache Erzebischoffe zu Menze, und allen den die by Yme
liebin sint, uff Eine syren; Vnd Hern Kunen von Salkenstein,
u. alle den dy bi Yme, und ewanne dem vorgeantten Hern Hein-
riche vrielebin sint, uff die Andern siten; Und derselbe unsir Herre
Her Gerlach Erzebischoff, vnd Her Rone von Salkenstein und
Wir, zu beden siten eindrechteliche die Sone geantmet u. geswor-
ren han, und wollen auch die halben.

Darumbe heissen wir uch, und manen u. biben uch, gemein-
liche u. besunder, daz Ir denselbin vorge. Hern Gerlachen . . .
unsirn Herren, vor eynen Erzebischoff zu Menze entphabet, und
Yme globet, huldet, swerret u. gehorsam sit, als unwerem rechten
Herren, vnd nyeman anders.

Datum

Datum *Maguncie* nostro sub Sigillo. Sabbato ante Epiphaniam Domini. Anno nativitatis eiusdem *MCCC* *Quinquagesimo* quarto.

Vinam tam certo constaret Henrici locus sepultura, quam dies mortis. Alii Bonna * *aiunt sepultum, alii apud S. Nicolai* * *ubi quondam Pra-*
ediculam, quæ extra Elsvil est: Alii in Monasterio prope Vern-
berg: † nonnulli in Erbach monasterio. Ita Serarius p. 857. † *pos-*
Conferendo interim Litteras Urbani V. (infra sub n. CCLXV) † *incogni-*
oportet, eundem seu excommunicatum, non sepultum illico, sed
usque ad obitum a dicto Pontifice absolutionem, & ritu christiano
humulandi permissionem, alicubi depositum fuisse. *tum.*

* * *

CCLXIII.

Privilegii, quod Aldenb. parthenoni elargitus olim est Imp. Henricus VI, innovatio.

An. 1354.

KAROLVS Dei gracia Romanorum Rex semper *ex Antogr.*
Augustus, & Boemie Rex. Regalis excellencia tunc sui
 nominis tytulos ampliat & extollit, cum loca divino cultui de-
 dicata, & personas ibidem Domino famulantes benigno favore
 prosequitur, ac eorum iustis petitionibus favorabiliter se incli-
 nat. Noverit igitur presens etas, & successura posteritas, Quod
 accedentes ad nostre Maiestatis presentiam. Procuratores Mo-
 nasterii in *Aldenb. Ordinis Premonstr.* Trever. dioc. nobis hu-
 militer supplicarunt, ut Privilegium ab HENRICO quondam
 Romanorum Imperatore antecessore nostro, dicto Monasterio
 suo concessum dignaremur de benignitate Regia confirmare.
 Cuius quidem privilegii tenor talis est.

HENRICVS Dei gracia Romanorum Imperator & semper Augu-
 stus. Imperatorie Maiestatis convenit equitati, pauperibus Xpi
 ad iusticiam preesse & pacem, ut, qui ad sinum protectionis no-
 stre

stre confugiunt, ne pravorum hominum agitentur molestiis, Imperiali benignitate protegantur.

Eapropter notum sit omnibus fidelibus nostris, quod nos divine remunerationis intuitu Monasterium in *Aldenburg*, cum omnibus personis ibidem Deo servientibus in specialem nostre Sublimitatis protectionem recepimus, cum omnibus bonis que nunc possident, aut imposterum iusto acquisitionis titulo poterunt adipisci. Recognoscimus autem eidem Ecclesie, quod Advocatum habere non debet preter nos & nostros successores Romani solii Rectores. Et hec ex pia Serenissimi patris nostri FRIDERICI quondam Rom. Imperatoris Augusti donacione, & nostra ad ipsius Ecclesie commodum & profectum Imperatoria concessit largicio. Statuimus igitur & imperiali Edicto sancimus, ut nullus eas in personis aut rebus molestare presumat. Mandantes & precipientes univrsis Ministerialibus nostris circa partes illas constitutis, ut eis consilio simul & auxilio fideliter assistant, & a turbatoribus suis tucantur. Datum *Geilenhusen* VII Kl. Augusti. *

* An. 119.

Nos igitur predictorum Procuratorum devotis supplicationibus inclinati, ad instar dive mem. - - Predecessorum nostrorum, omnes Gracias & libertates in supra scripto privilegio positas & expressas dicto Monasterio concedimus, innovamus, & auctoritate presentium confirmamus.

Nulli ergo omnino hominum liceat — — — —
In cuius rei testimonium atque robur presentes Litteras conscribi, & nostre Maiestatis Sigilli munimine fecimus communiti. Datum *Moguncie* Anno . . MCCC *Quinquagesimo quarto*. Ind. VII. Kal. Ianuarii. Regnorum nostrorum anno Octavo.

P. D. Episcopum *Lutbmiffensem*
Cancellarium

Heinricus Thesaurarius.

CCLXIV.

CCLXIV.

INSTITVTIO *Canonicorum Regularium in Palatio
Cæsareo Ingelheim.*

An. 1354.

p. 675 ad textum Seratii s. P.

KAROLVS *Dei gratia Romanorum Rex semper
Augustus, & Boemie Rex:* ad perpetuam rei memoriam.
Cum ad Omnipotentis DEI cultum, & illam sue Maiestatis gloriam, cuius Gracia regnamus & vivimus, nos inducat persuasio, & Divine gracie virtus infusa persuadeat, ut creatam laudem frequenter exhibeat Creatori; Hoc intellectui nostro precipue videmus occurrere, & ad hoc nostre mentis affectio dirigitur accurate. Quare ab ipso qui Rex regum & Dominus dominantium essentiali potestate conspicitur, ad grata fastigia Regie dignitatis assumpti, tante prerogative memores, Creatorem omnium, in veneratione celebris memorie Sanctorum WENCESLAI mart. Ducis & Patroni *Boemie*, nec non Magnifici KAROLI Magni, Confessoris, Divi Romanorum Imperatoris Augusti, propensius honoremus.

Sane considerato, quod Imperator ille Magnus, in villa *Ingelheim* Mag. dioc. in Imperiali palacio commemorande sue nativitatis sumpsit originem, & dum gratis successibus habitaret ibidem, tractu dierum feliciū, dispensacione grata celestis consilii sibi ab Angelo in quadam camera Aule sue predictae fuit oblatu consolatorius ille Orthodoxe fidei Gladius triumphalis, quo, propiciante sibi virtute divina, de Inimicis fidei Victoriā potenter obtinuit; quemque Divorum Imperatorum & Romanorum Principum pia sedulitas penes Reliquias sacri Imperii, velut rem sacram, sacre diligencie studio custodit; quem & nos de presenti, licet insufficientibus meritis, una cum ceteris Clenodiis dicti Imperii auctore Domino gubernamus; Animo deliberato, & sano Principum, Procerum & Baronum

Bbb

ronum

ronum sacri Imperii accedente consilio pariter & consensu, ad honorem Salvatoris & D. N. I. C. nec non beatorum WENCESLAI & KAROLI predictorum reverenciam singularem, in Aula nostra Imperiali in *Ingelnheim*, de consensu & bona voluntate Venerabilis GERLACI Archiepiscopi *Maguntini*, Principis, & Honorabilium, sui Capituli, Devotorum nostrorum, Oratorium novum ereximus; ut per DEI gratiam, ac in preclaram memoriam *Wenceslai* Ducis Boemie, & *Karoli* M. Imperatoris predicti qui nos precesserunt feliciter, Quatuor Sacerdotes Boemi, regulares Canonici ordinis S. *Augustini*, sub regularis discipline observancia Domino famulentur. Ipsisque pro sustentatione corporea, ut provisi rerum temporalium competenti suffragio eo liberius possint vacare Divinis, de infrascriptis proventibus, usibus & emolumentis duximus providendum.

Primo gratiose donantes eisdem, successoribus eorum & eidem Ecclesie in perpetuum, universa vina, que in villis, videlicet *superiori* & *inferiori Ingelnheim* & earum pertinentiis, Imperiali sive regie Curie nostre quovis iure seu titulo provenire sunt solita. Quadraginta florenos annui census ibidem, qui de Steura consueta annuatim in villis predictis proveniunt; Et plenas totius vini Decimas in tota iurisdictione Castri & pertinentiarum in *Kaysersberg*; in illis presertim vineis que nostrum dominium immediate respiciunt, & quas velut utile dominium possidemus. Et omnem fructum, usum & emolumenta, qui & que in decima septimana de Molendino, sito sub castro predicto *Kaysersberg*, poterunt provenire. Et de ordinariis nostris Censibus opidorum *Kaysersberg*, *Doringheim* & *Munster* decem marcas numeri & ponderis Argentini; quas volumus, ut Prepositus qui p. t. fuerit in *Ingelnheim*, & cui hoc commiserit, & nullus alter, annis singulis levet seu percipiat cum integritate.

Et, cum primordiale Monasterium seu Oratorium a tempore felicitis obdormicionis dicti Imperatoris Augusti in preclaro Regno nostro Boemie in nova civitate Pragensi . . fundatum

tum extiterit, & in memoriam clarissimi sui nominis ad S. KAROLVM nominetur; Decernimus, & hoc perpetuo Edicto regali sancimus, quod Abbas predicti monasterii bti Karoli - - - dictos quatuor Sacerdotes, sue professionis Canonicos & *amabilis lingue Boemialis* predictæ, visitare, instituere, destituere & commutare possit & valeat, quociens iuxta discrecionis sue modulum fuerit oportunum.

Volentes etiam, quod omnes fructus eorum, sive in vino, blado, seu aliis rebus existant, quos ipsi ad presens donavimus, quosque largicione Xpi fidelium obtinuerint in futurum, a locis ipsis unde provenerint usque ad Conventum Canonicorum eorundem, absque theolonei, conductuum, *ungeltorum*, & quorumlibet Daciorum solucione libere deduci debeant; non obstantibus quibuscunque Statutis, indulctis, seu reformationibus in contrarium editis seu concessis.

Nulli ergo hominum penitus liceat hanc nostre fundacionis, erectionis, dotacionis, libertacionis seu concessionis Paginam infringere, seu ei ausu quovis temerario contraire, sub pena Centum marcarum auri puri, ab eo qui contrafecerit irremissibiliter exigendas. Quarum medietatem regali nostro Erario sive Fisco, residuam vero partem iniuriam pastorum usibus decernimus applicari. Presencium sub Nostre Maiestatis Sigillo testimonio litterarum.

Datum in *Nidern Ingelnheim* Anno Domini *MCCC Quinquagesimo quarto*. Indictione VII. XIX Kal. Februarii. Regnorum nostrorum Anno octavo. 14. Lem.

CCLXV.

VRBANVS V. *committit Archiepiscopo Gerlaco, ut
HENRICI in excommunicatione defuncti corpus,
absolutione prævia sepeliri procuret.*

An. 1354.

[p. 665, ad §. XVII.]

Sed tantum ex habito tunc temporis Repertorio.

VRBANVS *Episcopus Servus Servorum Dei.*
Venerabili fratri Archiepiscopo *Maguntino* salutem &
Apostolicam benedictionem.

Dudum felix record. CLEMENS Papa *Sextus* predecessor noster contra quendam HEINRICVM, tunc Archiepiscopum *Maguntinum*, propter graves Excessus quos idem *Heinricus* commiserat, nonnullos fecit Processus, excommunicationis suspensionis & interdicti sententias, & penas alias continentes; Et tandem idem Predecessor noster de Fratrum suorum consilio ipsum *Heinricum*, tunc regimen Ecclesie *Maguntine* possidentem, suis demeritis exigentibus ab huiusmodi regimine & Archiepiscopali dignitate, Apostolica auctoritate deposuit, & privavit eisdem.

Postmodum vero, sicut exhibita nobis pro parte Dilecti filii Nobilis viri, GERHARDI, Comitis *de Virneburgh*, & aliorum Consanguineorum & amicorum ipsius *Heinrici* petitio continebat, idem HEINRICVS, antequam fuisset ab huiusmodi sententiis absolutus, viam fuit univérse carnis ingressus, propter quod eius corpus carere dinoscitur ecclesiastica sepultura; Verum quia in ipso *Heinrico* circa finem vite sue multiplicia signa contritionis apparuerunt; pro parte Comitis ac consanguineorum & amicorum predictorum, qui parati sunt satisfacere pro ipso *Heinrico* illis, quibus, dum viveret, existeret propterea obligatus; fuit nobis humiliter supplicatum, ut dictum

Etum corpus tradi ecclesiastice sepulture de benignitate Apostolica mandaremus.

Nos itaque huiusmodi supplicationibus inclinati, Fraternitati tue, de qua fiduciam gerimus in Domino specialem; per Apostolica scripta committimus & mandamus, quatenus, si est ita, & prefati Comes & consanguinei prius satisfecerint, ut preferrur; & nichilominus fundaverint & construxerint unam Capellam in civitate vel Diocesi Maguntina, eamque dotaverint in annuis perpetuis redditibus Quinquaginta florenorum auri pro uno perpetuo Capellano in ea instituendo, & ibidem Domino servituro; facias auctoritate nostra, absolutione iuxta formam Ecclesie premissa, predictum corpus tradi ecclesiastice sepulture. Premissis & aliis constitutionibus & gratiis non obstantibus quibuscunque: Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo.

Datum *Avinioni* III Nonas Maii. Pontificatus nostri Anno secundo.

5 Maii
1354.

CCLXVI.

Comites de Honstein & Schwarzburg colligationis Hassiaco Moguntinæ accedentes.

An. 1354.

[p. 678. n. 12.]

Herr Heinrich Grave zu Hoenstein Her zu Sundirshusen, Heinrich u. Gunther Graven zu Schwarzburg Herrn zu Arnstete, bekennen öffentlich an dysem Breye, Das wir dem Erwürdigen Herrn, Hrn Gerlach Erzbischoff zu Mense und dem Erluchten Fürsten, unserm lieben Herrn, Hrn Heintz Rantgraven zu Hessen, und Jundern Otten sine Son verfin, diewile wir leben; und han In zu Truwin globit u. Heiligen geschworn, ir Land u. ir Lude getruwelich zu se.

Bbb 3

ich
junden
id zu den
yren u. zu
schir

schirmen, als unsir eigen Land u. Lude. Und verbinden uns in dusem geinworigen Bryve unserm egenanten Herrn in alle der masse, als sie sich undereinander virbunden han, und die Bryve sprechen die Sie beider syt undirein gegeben u. besiegelt han.

Und zu urkunde diser vorgeschriben Rede so han Wir Heinz rich von Hoenslein, Heinrich u. Gunthir von Swartzburg vorgeant, unserm Herrn von Menze dyßen Bryff gegeben, mit unsir Dryer Ingesiegel vestecklich besigelt.

Datum Anno Domini *M CCC Quinquag^o quarto*. FERIA
13 Maii. quarta post Dominicam qua cantatur *Cantate*.

CCLXVII.

„LITTERA Abbatisse - - in Difental, quod tene-
tur dare singulis annis Ar. Mog^o XI Amas vini
„*XXX denariorum Vncias; Et propterea*
„*a datione Subsidii est exempta.*„

An. 1354.

Nos GERTRVDIS Abbatissa, totusque Con-
ventus monasterii Sanctimonialium in *Difental* Ord. Cist.
Mag. dioc. recognoscimus per presentes, quod nos - - Reve-
rendo in Xpo Patri & Dno nostro, D. Archiepiscopo *Mogun-*
tino p. t. existenti, seu eius Officiato, videlicet Sculteto in *El-*
tevil, - - ab antiquo solvimus & presentavimus, ac solvere
& presentare debemus & volumus in perpetuum, annis singu-
lis Vindemiarum tempore ad predictum locum *Eltevil* XI A-
mas cum dimidia vini seu Musti mensure Mag^o, nec non XXX
uncias denariorum - -, que faciunt quatuor libras minus quin-
que solidos *Hall.* usualis monete. Et hoc in restaurum Subsidi-
ii, quod ipse D. N. Ar. — a nobis - - petere forsitan posset,
aut exigere quandocunque. De quo quidem subsidio suppor-
tate sumus ab antiquo, quociuscunque istud communiter exa-
ctum fuerat vel petitum.

In

In quorum testimonium Sigilla nostra presentibus Litteris sunt appensa. Datum in dicto nostro Monasterio Anno Domini MCCCCL Quarto, II Kal. Iunii.

31 Maii.

CCLXVIII.

Syngrapha HENRICI Beyer Militis, Schulteti Bop-
pardiae, *super receptis a DIETHERO Waldeko 50 flor.*
nomine IVTTÆ Beyerin de Cronenberg, ipsius Hen-
rici nurus, liberorumque. Pro qua Summa hi ven-
diderunt sua bona, reapplicanda per Hen-
ricum in emptionem aliorum.

An. 1354.

Ench Heinrich Beyer der Alde, Ritter, Scholheysse zu Bop-
parten Dun kunt — — —, daz ich intfangen und genumen
han von Dyether von Waldecken funfzig Gulden von Floren-
tien; gut von golde und wol gewygen, also von Guden Beyer-
sen von Cronenberg myner Snurgen und ire Kinder wegen, da
sie ir Erbe umme hant verkaufte; und In daz anderwerbe umme an-
der Erbe sal belegen. Und geloben ich In, oder wer disen Bryff
hat, in guden Truwen, daz vorgeant gelt zu geben u. zu bezalen
uff Wynnachten *prox. vent.* ane alle hindersal. Obe keynerleye Erbe
Sie seyl finden, daz sie dan mit dem vorge. gelde ungehindert sin
in keyner hand wyse.

ex Antogr.

In urkunde allir diser Dingen so han ich Heinrich Beyer . .
myn Ingesigil an disen Bryff. Und han auch gebeden Symon
Beyer mynen Son *ut idem faciat.* Und ich Symon Beyer Rit-
ter bekennen mich, daz alle . . vorge. Stucke war sint — — —

Datum Anno Domini MCCC Quinquagesimo quarto, se-
cundum stilum dyocesis Treverensis die XV mensis Iulii.

CCLXIX.

CCLXIX.

Confœderatio inter GERLACVM Mogunt. & Abbatem Corbeiensem THEODERICVM.

An. 1355.

[p. 471. p. 31.]

Wir Gerlach von Gotts gnaden des Heiligen Stuls zu Menge Erzbischoff, des h. Römischen Ruchs in Dutschen Landen Erzececler. Bekennen offentlich in dyssem Brieffe, das wir den Ersamen Man, Heren Dietherichen, der ein Apt ist zu Corvey, in unsirn Dinst u. Beschem genommen haben; Und sollen u. wollen yme u. sine Stifte helfen gegin allirmenslichen wo wir kunnen odir mögen, wan Er odir sine Amptlude das von uns heischent, bünnen einem Monde nach der Heischunge.

Und hier nemen wir uf den Heyl. Stuel zu Rome vnd das Romsche Rich; Den Erwerdigen in Gott Battir und Herren, Bithelmen Erzbischoffen zu Colne u. sinen Stifft; Und die Hochgebornen Fursten, Heren Heinrichen Lantgrafen zu Hessen, und Otten sinen Son; Heren Friderichen u. Balthasarn gebrudere, Marggrafen zu Myssen; Und die Edeln, Johan Graven zu Eginhain, und Otten Graven zu Waldecken, mit den wir sin verbunden, nach beheltnissen unsir Brieffe die wir undireyn andir haben geben.

Auch ist gered, were, das der vorgenant Apt Hulfe von uns, off unsirs Stiftes Man odir Burgman hysche; wolden die danne yres Rechten nicht an uns bliben, so sollen wir yme helfen. Were abir, das sie yres Rechten an uns bliben wolden, so endorffen wir keine hulf darubir tun. Dieses verbinden wir uns zu unsir beider liibe, vnd globen das stede u. veste zu halten, ane geuerde in dyssem brieffe.

Und

Und des zu erkunde haben wir unsre Ingesigel an dyßen Brieff
 tun hengen. Der geben ist zu Eitvil, off den zwelften tag, den
 man schrybet zu latine *Epiphaniam Domini*. Anno - - MCCCCLV.

CCLXX.

*CÆSAR a coronatione Romana subsistens Pisis, fa-
 cultatem dat Ordini Teutonico, ut opidum Prot-
 selden munire, nec non Iudicium Sanguinis &
 Forum illic instituere valeat.*

An. 1355.

IN NOMINE SANCTE ET INDIVIDVE TRINITATIS ex Antogr
 feliciter Amen.

KAROLVS Quartus *Divina favente clementia*
Romanorum Imperator semper Augustus, & Boemie Rex.
 Vniversis & singulis, suis & sacri Imperii fidelibus, Graciam
 suam & omne bonum. Quoniam Imperatoria Maiestas de
 innata sibi clementia generaliter erga quoslibet Imperii Devo-
 tos & benemeritos liberalis existat, ad illos tamen uberius sue
 munificencie dexteram frequenter extendit, quos pro ipsius
 Imperii sacri honoribus, commodis & profectibus, fama cele-
 bris fervencioribus studiis testatur insudasse.

Attendentes igitur grata & utilia, sincere fidelitatis obse-
 quia, que Religiosus *Frater PHILIPPVS*, Domus Teutonice
 Ordinis *Sce MARIE Hospitalis Irlm.*, Devotus noster dile-
 ctus, nobis & sacro Imperio, in *Roma* & *Italia* Ordinis sui nomine
 liberaliter & fideliter exhibuisse dinoscitur, & que dictus Ordo
 nobis & Imperio inantea prestancius poterit exhibere; ad instan-
 ciam dicti *Philippi*, ut Opidum *Brotselden* muris, fossatis, &
 ceteris universis & singulis munimentis, quibus cetera opida
 fortificari sunt solita, firmiter munire; & ut in dicto Opido ipse
Philippus & Commendatores eiusdem loci pro tempore existen-
 tes, Ordinis sui nomine Iudicium sanguinis cum singulis suis

Ccc per-

* hoc loco
incipit mo-
nogram-
ma.

pertinenciis libere exercere; Iudicem quoque, qui super singulis Excessibus & casibus ad Seculare iudicium dumtaxat spectantibus, etiam ad Corpus seu membri mutilacionem respectum habentibus, iudicandi plenariam habeat facultatem, * ponere & constituere; nec non ebdomadale Forum singulis septimanis die Sabbati instituere, & proclamari facere libere, impedimentis & contradictionibus quibuslibet penitus procul motis possint & valeant, ex certa nostra sciencia dudum concessimus & promissimus; ac de benignitate solita liberaliter concedimus, & tenore presentium permittimus gratiose.

Et ut dictus Ordo ad nostra & sacri Imperii obsequia eo fervencius nitatur; ad instantes preces eiusdem *Philippi* dicto Opido ex singulari gracia concedimus, ut omnibus & singulis Libertatibus, emunitatibus, graciis & iuribus, quibus opidum *Geilhusen* ex nunc utitur, haftenusque gaudebat & est usum pacifice, uti debeat & potiri. Salvis nichilominus aliarum Civitatum circumadiacencium iuribus, quibus per presentes nostras Litteras Imperiales aliquod preiudicium nolumus generari.

Nulli ergo hominum liceat hanc nostram Maiestatis Paginam infringere, vel ei ausu quovis temerario contraire; sub pena Centum marcarum puri auri, quas ab eo qui contravenire presumpserit, tociens quociens contrafactum exiterit, irremissibiliter exigi volumus, & earum medietatem nostre Imperiali Camere, residuam vero partem iniuriam passorum usibus applicari.

Signum Serenissimi Principis & Domini, Dni KAROLI Quarti Romanorum Imperatoris Invictissimi, & Gloriosissimi Boemie Regis.

Testes huius rei sunt, Venerabiles:

ARNESTVS *Pragensis* } Archiepiscopi.
& IOHANNES *Pisanus* }

IOHAN-

IOHANNES Olomucensis	} Episcopi.
GERHARDVS Spirensis	
PHILIPPVS Vulturanus	
IOHANNES Spoletanus	
PROTHVRA Segniensis	
& IOHANNES Emonensis	
Ecclesiarum	

Illustres:

IOHANNES Marchio Montisferati.	} Duces.
NYCOLAVS Opavia	
OTTO Brunsvicensis	
WLADISLAVS Teschinens.	
BOLKO Falkenbergensis	
& BOLKO Opoliensis	

Nec non Spectabiles:

IOHANNES Nurembergensis	} Burggravii.
& BURGHARDVS Magdeburg.	
GERHARDVS Ditzensis	} Comites;
HEINRICVS de Swartzburg	
& HEINRICVS de Glichen	
Et alii quam plures nostri & Imperii sacri fideles.	

Presencium sub nostre Imperialis Maiestatis Sigillo testimonio Litterarum. Actum & datum PISIS, Anno Domini *MCCC Quinquagesimo quinto. VIII^a Indictione. IIII Idus Maii.* *12 Maii.*
Regnorum nostrorum Anno nono, Imperii vero primo.

Per Dnm Luthomislensem Episcopum Cancellarium
Rudolphus de Frideberg.

(A tergo)

R. Volpertus.

Ccc 2

De

De hoc Opido velim notes, pervenisse, una cum castro Neuenbrunn, commutatione erga castrum Solme & opidum Schurburg, ad Ecclesiam Moguntinam an. 1483 sub Electore ALBERTO. Acquisierat Ordo Teutonicus Protseldam a BOPPONITE Comite de Eberstein an. 1319. Emptionis contractum in mandatis habente Fratre CONRADO de Gundelfingen, districtus Franconici Archicomendatore. Ante Ebersteinios Seculo XIII fuit in dominio Dynastarum, sese vocantium Pincernas de Clingenber & de Brathfelden. Nec dubium, quin hi Pincerna artissimo necessitudinis vinculo fuerint iuncti Pincernis Imperii de Limburg, aque ac Ebersteinensibus Comitibus, indice SIGILLO, de utriusque stirpis tessera participante. Est enim perpendiculariter sectum; Area dextra Limburgicas exhibens Arundines, sinistra vero Rosæ Ebersteinicæ partem dimidiam. Aeri incisum, & alia plura, Teutonici Ordinis Diplomatarium spectantia, in paratis iacent.

* * *

CCLXXI.

INSTRUMENTVM renuntiationis quoad Molam in monte Hattenberg, per Nobiles de Lapide.

An. 1355.

[p. 1028. in Addit. v. Mola]

12 Autogr.

IN NOMINE DOMINI AMEN. Per hoc presens publicum Instrumentum cunctis pateat evidenter; Quod sub Anno Dominice incarnationis MCCCLV, Indictione VIII, Pontificatus Sanctissimi in Xpo Patris ac Domini nostri, Dni INNOCENTII divina providentia Pape Sexti anno tercio, 15 Sept. quintadecima die mensis Septembris, que fuit XVII Kal. Octobris, hora diei quasi sexta, in domo capitulari Ecclesie Maguntine, in mei THYLMANNI de Nacheym, ac IOHANNIS Virici Notariorum publicorum, ac testium infracriptorum presencia constituti, Strenuus Miles HELFRICVS de Lapide, HERMANNVS natus quondam IOHANNIS de Lapide, Armiger, & PETRVS ad Iuvenem Civis Maguntinus, pro se & suis here-

heredibus universis, natis & nascendis, renunciaverunt publice & expresse, libera & unanimi voluntate, non vi nec metu coacti, sed spontanee, matura & bona deliberatione prehabita, omni iuri, actioni & impetitioni, si quod & quas super Molendino extra muros Maguntinos in monte *Haltenberg* sito habuerunt, vel habere possent de iure vel de facto quomodolibet in futurum, pure simpliciter & in totum, dolo & fraude exclusis.

Promiserunt quoque antedicti HELFRICVS HERMANVS & PETRVS pro se & suis successoribus & heredibus universis, Dominis de Capitulo Maguntino, quorum antedictum molendinum cum omni suo iure proprium fore dinoscitur, sine aliqua exceptione iuris vel facti nullo unquam tempore per se vel suos heredes seu alios quoscunque, ex quacunque causa, mala arte vel ingenio, Litem seu questionem inferre, vel eos impetere, in Iudicio vel extra, seu aliquialiter molestare; ymmo verius ipsos permittere uti & gaudere prenotati Molendini possessione pacifica & quieta, qua hactenus ipsum molendinum cum suis pertinentiis pleno iure nōscuntur possedisse.

Acta sunt hec, Anno Indictione Pontificatu Mense die hora & loco prenotatis. Presentibus & astantibus, Venerabili viro & Religioso, Dno HERMANNO Abbate monasterii *S. Albani* Ord. *S. Benedicti* extra muros Magunt. WERNHERO Plebano in *Odernbeym*, CONRADO Plebano in *Wisszen*, HEYNRICO Capellano in *Altzeia*, Clericis Mag. & Wormat. dioc. EBIRHARDO de *Scharpensleyn*, PETRO de *Saunvilnbeym*, & OTTONE de *Scharpensleyn*, Armigeris; & HENRICO ad *Iurvenem*, cive Magunt. & Sculteto in *Oppinbeym*; ac quam pluribus aliis Clericis & Laicis fide dignis, pro testibus ad premissa vocatis specialiter & rogatis.

Et ego THYLMANNVS, quondam *Thylmanni* de *Nacheym*, Mag. dioc. Clericus, Publicus Apostolica & Imperiali auctoritate Notarius; quia renuntiationi & promissioni, ac aliis omnibus & singulis premissis, una cum Iohanne *Vlrici* Notario Publ. & testibus suprascriptis presens interfui, eaque fieri vidi & audi-

vi; ideo hoc presens Instrumentum - - exinde confeci, propria manu scripsi, & in hanc publicam formam redegi, Signoque meo solito & consueto signavi, rogatus pariter & requisitus.

Et ego IOHANNES Vlrici de Frisinga Clericus Magunt. Publicus imperiali auctoritate Notarius — — — [*Vt supra.*]

CCLXXII.

Dimissio Molæ feudalís in monte Hattenberg ad manus GERLACI.

An. 1355.

[p. 1218 in Addit.]

Autogr.

Dem Erwerbigen in Gode Fader unde Herren, Herrn Gerlache, Erzbischoff zu Menze, unserme gnedigen Herren; Enbiden wir Helfferich von dem Steyne Ritter, Herman, etswanne Johans Sun von dem Steyne, Knecht, unde Peter zum Jungen, Burger zu Menze, unsern getruwen schuldigen Dinst bereit zu allen zeyden, Gnediger Herre.

Als sullich Recht, als wir unde unsere Erben die ykunt sint, oder hernach kommen mugent, gehabit han oder noch gewunnen mochten, in Lehens wise an der Molen die gelegen ist an deme Hattenberge zwisschen der Stad Menze u. Mumbach deme Dorff, unde was darzu gehoret, versucht u. unversucht; Daz dragen wir Uch uff, willedichen u. ungetwungen; und geben daz genzlichen in uwere hant u. gewalt: Unde virzihen daroff luterlichen vor uns u. unsere Erben an diseme Brieffe; also bescheidelichen, daz wir de lein nerhande zuwirsicht forderunge oder ansprache mit Gerichte oder ane gerichte darzu nummerme wollen oder sullen haben, noch gewinnen. Und geloben daz in guden Druwen feste u. stede zu haldene, ussge schlossen allirleie argeliste u. gewerde.

Und des zu Urkunde han wir Helfferich, Herman u. Peter vorgenant, unsere Ingesiegele * vor uns u. unsere Erben an diesen Brieff gehendet. Der gegeben ist do man zalte nach Cristus gebur-

te

te Dufent Jar, Dru Hundert iar, in deme Junff und funffzig
gesterne Jarre. An der nehisten Mitterwochen vor Sante Ma-
theus tage des Heiligen Aposteln u. Ewangelisten.

m. Sept.

* Illius de Stein *duas praesentat alas inversas.*

CCLXXIII.

GERLACI *confirmatoria Donationis villa Mumbach, facta quondam Capitulo Mog. per HEN-
RICVM; tum vero illius, de qua
in n. preced.*

An. 1355.

[p. 671. n. 39. & p. 1018 in Addit.]

GERLACVS D. G. *sancte Moguntine Sedis Archi-
episcopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius.*
Notum facimus praesentium inspectoribus universis tam pre-
sentibus quam futuris; Quod nos, Honorabilium virorum De-
cani & Capituli Ecclesie nostre *Maguntine*, Devotorum nobis
in Xpo dilectorum instantissimis precibus quas aure surda pre-
terire non possumus ad praesens favorabiliter inclinati, paterna-
que moti affectione & benivolencia singulari; Donacionem nu-
dam, concessionem, appropriationem & liberam collacionem,
alias per quondam Dn. HEINRICVM de *Virneburg* olim Ar-
chiepiscopum Mogunt. predecessorem nostrum immediatum,
ante sue deposicionis tempora ex speciali favore & devocione,
quem & quam dum vixit gerebat ad dictum Capitulum, &
praesertim ad *Praesentias* seu communes cotidianas distribucio-
nes d. nostre eccl. Mag. tam Canonicis quam Vicariis, in ani-
me sue remedium, rite & racionabiliter, ut in suis parentibus
Litteris * desuper datis plenius apparet, liberaliter & pia in-
tencione factas super villa *Mumbach* cum omnibus suis perti-
nen-

ex datogr.

* n. CC
XXXIII,
&..XLV.

117. 110

nenciis, appendiciis & iuribus universis; videlicet hominibus, iurisdictionibus agris vineis . . . & specialiter Molendinum, in monte *Hattenberg* . . . sito, . . . ad nos & dictum Predecessorem nostrum tanquam ad veros huiusmodi feudorum dominos & patronos libere devolutis, tam ex morte quondam *GYSELBERTI Grosse Armigeri*, qui dicta bona feudali titulo . . . possidebat, & absque veris & legitimis heredibus masculis bonorum feudalium predictorum capacibus de medio est sublati, quam etiam ex libera resignatione ac renunciacione voluntaria, non coacta, dicti Molendini & cuiuslibet iuris, si quod in ipso hactenus habere noscebantur, per *HELFRICVM de Lapide* Militem, *HERMANNVM*, natum quondam *Iohannis de Lapide*, Armigerum, nec non *PETRVM ad Iuvenem* civem Mag. in manus nostras, suis patentibus Litteris nobis desuper exhibitis motu proprio nuperrime nobis factis, ratificamus, approbamus, & presentis scripti patrocinio confirmamus. Immo eadem bona & iura omnia & singula de novo & ex superhabundanti ad predictas *Presencias* . . . novo donacionis titulo in anime nostre remedium donamus, appropriamus, & liberaliter conferimus in his scriptis. Ita quod dicti Decanus & Capitulum, Canonici & Vicarii . . ., pro nobis quam diu in humanis agimus, devote apud Dominum intercedant, & post decessum nostrum perpetuis temporibus Anniversarium nostrum sollempniter peragant, iuxta consuetudinem . . . Ecclesie antedictae.

In quorum testimonium & perpetuam roboris firmitatem presentes litteras nostro Pontificali sigillo iussimus communi. ^{17 Sept.} Datum *Eltervil* Anno Domini MCCCLV. XV Kal. Octobris.

CCLXXIV.

*Contra Moguntinum arma movens FRIDERICVS
Mifinæ Marchio, cavet Sebachiis, CHRISTIANO
& APELONI, de omni damno, fuppctiarum
caufa ipsis obventuro.*

An. 1355.

Sie Friderich von GOTis gnaden Lantgrave zu Durin^{et Antogr.} gen, Margraf zu Myfne und in dem Ofterlande, Graf zu Orlamund, u. Herze des Landis zu Pfyffe: Bekennen offentlich, daz wir den Gestrengen, unsern lieben getr. Kristan u. Apeln von Sebeche Gevettern, umb daz Sie uns mit demselben irem Huse Sebeche, und ettlichen iren Dienern, beide gewappirt . . . dienen zu unserm Kriege, den wir hant angegriffen haben mit dem Erzbischoff und dem Stifte zu Meinze, sten fur iren Schaden den Sie in demselben unserm Dinste nemen, und kuntlich mit unsern Houtpleuten die wir In zuschicken werden, be-
wissen mugen. — — Doch sullen u. wollen wir kein den obgenan-
ten von Sebeche umme den vorgeschriben iren dienst u. Hulffe tun,
als wir kein andern unsern Mannen tun, die uns mit iren Besten
u. Luten dienen.

Zu urkund, und daruber geben wir . . . disen Brif, mit uns-
serm heimlichen Insigel * vervestent. Der gegeben ist zu Nes-
nach, . . . Dryzceenhundert Jar, in dem Junf und funfzig-
gistem iar. An dem Freitag nach Andree.

Prim. Dec.

* Caput Romanum. † SECRETVM FRIDERICI
THVRING. LANTGR.

Ddd

CCLXXV.

CCLXXV.

*Compositio inter Rupertum sen. & Rupertum iun.
Palatinos de iure eligendi Regem Rom. assen-
su Gerlaci firmata.*

An. 1355.

[p. 672. n. 2.]

Sir Gerlach v. G. G. des Heyl. Stulß zu Menze Erzbischoff, - - - Bekennen - - -, Als zwischen dem Hochgebornen Herren Ruprecht dem Eltern Pfaltzgraven by Rine, des Heilgin Rom. Richs Obristen Druffsen, u. Herzogen in Beyeran an eime Teile, Und Herren Ruprecht dem Jungern, auch Pfaltzgraven by Rine u. Herzogen in Beyeran, seines Bruder Son, an dem andern, etliche Zweiwunge, Erieger u. Offleuse gewesen sint umb die Stimme u. Kure an der Wale eins Romischen Kunigis und kunftigen Keisers; Doch hat der egenant Ruprecht der Junger, mit gutem willen vnd mit wolbedachtenmude, vor Uns u. allen Kurfursten des H. R. Richs, Geistlichen u. Wernlichen, sich beirkennt, daz Er den egen. sinen Vettir, der . . Stimme u. Kure an der Wale eins Rom. Kunigis - - - wol gan u. gunnen wil, die wile - - Ein Vettir lebit. Und ist sine meynunge, daz derselbe sin Vettir Her Ruprecht der Elter, und niemand anders, von wegen der Pfallentze ein Kurfurst haben sulle werden. In solcher bescheidenheit, wer daz Sache, daz der obgen. Herzoge Ruprecht der Elter ane lehens Erben stirbt; daz dann Furstentume, Lande, Lute, Manscheffe, und alle zugehorunge in der Pfallentze u. in Beyeran, mit sampte der Stimme u. Kure an der Wale eins Rom. Kunigis u. kunftigen Keisers, und allen Sachen die einen Kurfursten des Richs von siner wirdekeit beruren; und auch anderen Burden, Eren, u. auch Nutzen, wie man die benennet, off - - - Herzog Ruprecht den iungern u. sin Lehens Erben lebedlichen u. ungehindert fallen sollen. Und dasselbe sol auch hinwieder geschehen. . . . Herzogen Ruprecht dem Eltern u. sinen Erben, ob - - - Ruprecht der iunger an Lehens Erben stirbt.

Wer

Wer auch, daz H. Ruprecht der Elter sturbe, und Lehens Erben ließe; so sol . . . Rupr. der jüngere oder sin Lehens Erben, umb die egenante Stimme u. Kure in irem Rechten steen, gleicher wyse als off diesen hutigen tag. Und sol In soliche Gewer als H. Ruprecht der elter sin Vettir herbracht hat und noch hat, keinen Schaden bringen. Dne werde.

Auch mit solichem undirscheide, wer daz sache, daz Ir einer also vrschiede daz Er lehens Erben ließe, die ir Jar nit hetten; so sol der andir derselben Formundir sin, in allen sachen wie die genant sint, bis an die Zyt daz der Eltiste uff denselben Erbin achtzehenierig wirt; Wan unsir Herre der Keyser, Keyser Karle, dieselben iare zu der Kure, zu einem elichen mundigen alter gemacht hat mit volles kummenheit siner Keisrl. Gewalts, unschedelich doch In beidin u. Ir beider Erben an iren Rechten. Wann abir derselbe Eltir Sun achzehen iar alt wirdet; ze hant sol yme der Formundir, allir Lande Lude Herschaft Wirdekeit, Erben u. andir Rechte, Nuze u. zuges horunge, die Er als ein Formundir ingenomen hat, ane alle wieder rede, verzog oder hindernisse abetretten, und ym antworten. Ane werde.

Und wannne der Allirdurchluchtegste Furste u. Herre, Her Karl Romischer Keyser, zu allen ynten Merer des Richs, u. Kunig zu Beheym, alle die obgenante Sache mit Siner Keisrl. Macht bestetiget u. confirmiret hat, als in sinen . . . Brieven die darubir ges ben sint, vollentomelichen begriffen ist; Darumb durch merer sichirheit so geben u. tun wir darzu unsir Gunst, willen u. wort als ein Erzbischoff zu Menze, Erganceller des Heil. Rom. Richs in Dutschen Landen, vnd ein rechter Kurfurste desselben H. R. R. off din Rede daz alle die obgenante Dinge in iren Kreften bliiben.

Mit urkunde dieß Briefes, vrsigelt mit unserm Ingesigel. Der geben ist zu Nuremberg Anno Domini MCCCCLV. in die S. Iohannis Ewangelisten.

27 Dec.

CCLXXVI.

EIVSDEM,

quoad Electorem Saxoniam.

An. 1356.

[p. 672. n. 2.]

* verbum
unum ibi-
git.

GERLACVS D. G. *sancte Sedis Maguntine Archi-
episcopus, sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius.*
Omnibus in perpetuum. Regimini *sancte Maguntine Ecclesie*
auctore Domino presidentes, nec non ex privilegio dicte Ec-
clesie nostre in electione Regis Romanorum in Imperatorem
promovendi ius ac vocem eligendi, cum ceteris Principibus
Electoris obninentes, ad illa dirigenda ac prospere promo-
venda nos sentimus obnoxios, per que inclitis nostris Coele-
ctoribus iura & privilegia sua servantur illesa; Et .. * in pre-
senti tempore tam consulte agitur, quod litigiorum anfracti-
bus, qui in futuro tempore in electionibus Rom. Regum pos-
sent emergere, salubriter obviatur, variisque mundi periculis
que circa vacationem Imperii solent occurrere, provisum esse
speratur.

Sane quia fama communi, & testimoniis luce clarioribus,
a Principibus, Comitibus, Baronibus, Proceribus, ac non-
nullis aliis fidelibus Imperii Romani recepimus, qualiter fel-
mem. Dns ALBERTVS quondam *Saxonie Dux*, Illustris Prin-
cipis Dni *Rudolfi Sax. Ducis S. Imperii Archimareschalli* geni-
tor, tamquam Princeps Elector Imperii, cum consensu, vo-
luntate & voce unanimi aliorum Principum Coelectorum illius
temporis, Serenissimum quondam Dnm RVDOLFVM, Roma-
norum Regem clare record. rite & rationabiliter elegit; &
subsequenter inclitum Dnm ADOLFVM, Avum nostrum Ka-
rissimum, Rom. Regem; ac demum idem Dux *Albertus Saxo-
nie* tractu dierum insignis memorie ALBERTVM Rom. Regem,
predicti Dni *Rudolfi* Rom. Regis filium, tunc Austrie Ducem,
iuxta

iuxta morem & observanciam in electione Regum Rom. qui sunt ad Imperium promovendi servari consuetum, cum Coelectoribus qui tunc erant elegit; Et post decessum eiusdem *Alberti* Regis, eo tempore quo sacrum Imperium periculosis aliquantisper fluctuabat erroribus, sepedictus D. *Rudolfus* Saxonie Dux hodie in humanis agens, pred. Dni *Alberti* quondam Sax. Ducis filius, celeberrime memorie Gloriosissimum Dnm HEINRICVM quondam Romanorum Imperatorem, Inviectissimi Dni nostri, D. KAROLI Rom. Imp. moderni predecessorem & Avum, tunc Comitem *Lucemburgensem*, in Rom. Regem elegit, qui post electionem eandem, in Rom. Imp. fuit sollempniter coronatus.

Quia etiam, sicut per multas Orbis regiones nedum manifeste est publicum, verum etiam quasi notorie divulgatum & penitus indubitatum existit, quod idem D. *Rudolfus* hodie Saxonie Dux, modernis temporibus iam dictum Clarissimum Dnm nostrum Dn. *Karolum*, in presenciarum sacro Imperio feliciter presidentem, nobiscum, tamquam cum Archiepiscopo *Maguntino*, nec non cum ceteris nostris & suis Coelectoribus sollempniter elegit; sicut & idem D. N. post electionem huiusmodi, in Imperatorem per consequens fuit sollempniter coronatus;

Nos, iuribus & prescriptionibus annualibus ac diuturnis, dicti Ducis *Saxonie* super Dignitate electionis & vocis predictarum rite pensatis, ac in nostra & aliorum Coelectorum nostro- rum presenciam in medium deductis ac multa deliberatione discussis, que videlicet Ipse nunc, & temporibus preteritis habuit, & ex successione paterna obtinere dinoscitur, ac legitime possidere; Sano & provide, primum quidem antedicti Serenissimi Principis D. N. D. KAROLI Imperatoris moderni, deinde nostro & aliorum principum Coelectorum. . . tam Ecclesiasticorum quam Secularium deliberato accedente consensu, nec non aliorum Principum, Comitum, Baronum & Procerum sacri Imperii communicato consilio futuris cupientes prudenter obviare periculis, & suspectas pro posse succidere du-

biorum *; Vt videlicet ius, honor, dignitas, vox & potestas electionis huiusmodi sepedicte, Dno RVDOLFO *Saxonie* Duci, & eius heredibus illesa perpetuis temporibus incommutabiliter observentur, ac permaneant illibata; auctoritate nostra, qua sicut Archiep. *Mag.* & Princeps Elector fungimur, post declarationem, Decretum, & Imperialem dispositionem prefati D. N., quibus ipse Imperialibus litteris, predictis dubiis occurrisse dinoscitur; Declaramus, & dicti D. N. KAROLI tamquam Rom. Imperatoris & Regis Boemie, ac virtute Regni & Corone *Boemie* Principis Electoris; Et omnium Electorum accedente consensu decernimus, ac deliberato sollemnis Curie consilio diffinimus; quod memoratus D. *Rudolfus* - -, tamquam Dux *Saxonie* ac sacri Imp. Archimareschallus, & nemo alius, sub tali nomine seu titulo verus & legitimus in electione Regis Rom. Elector princeps censeatur; Et sic realiter, ut existit, sibi que tamquam tali competat, ut in veritate competit, Vox, ius & potestas in electione Regis Rom. Imperatorem promovendi. Et postquam esse desierit, ex tunc, quia Primogenitus eius ab hac luce migravit, Filio eius seniori, legitimo, dumtaxat laico; & illo non existente, eiusdem filii senioris primogenito legitimo filio laico, vox ipsius & potestas predicta libere competat eligendi. Si vero ipsius Filium sen. absque heredibus legitimis masculis laicis, seu laico, mori contingeret, ex tunc vox - - iam dicta, ad seniorelem Fratrem, per veram paternalem lineam seped. Dni *Rudolfi* moderni Ducis Sax. descendentem; & deinde ad illius Primogenitum similiter laicum devolvatur. Talisque successio & devolutio vocis iuris & potestatis premissarum, in Ducibus *Saxonie* laicis per iam dictam veram legitimam lineam paternalem ex ipso Dno *Rudolfo* - - descendentibus, perpetuis debeat temporibus observari. Ea tamen condicione, ut, si prefatum Laicum seniorelem relictis heredibus masculini sexus, defectum etatis patientibus, mori contingeret, tunc Frater senior eiusdem filii senioris, in Principatu voce iure & potestate predictis, & in omnibus aliis, Tutor & Administrator existat, donec etatem *Decem & octo* annorum expleverit; quam etatem idem D. N.

D.

D. Imperator auctoritate Imperiali legitimam fore, statuit & decrevit. Qua consecuta, sibi dignitatem, principatum, vocemque ius & potestatem huiusmodi, & omnia alia ab ipsiusdependencia, teneatur protinus assignare.

In cuius rei testimonium Sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum *Nuremberg*, Sabbato, quod fuit in crastino Circumcisionis DOMINI. Anno eiusdem Domini MCCCCLVI. 3. Leg.

CCLXXVII.

Qua GERLACVS cum Electore Palatino auctoritate Cæsarea definivit circa ius lignandi, controversum inter Fratres Cruciferos Norimbergæ & Magistratum loci; Imperator hoc solenni Diploma te statuit perpetuo observari.

An. 1356.

IN NOMINE SANCTE ET INDIVIDVE TRINITATIS. ex Antogr.
Amen.

KAROLVS Quartus Divina favente clementia Romanorum Imperator semper Augustus, & Boemie Rex. Notum facimus tenore presentium universis, quod sincere devotionis integritatem, puramque fidei intemeratam constantiam, quibus Religiosi Devoti nostri dilecti Fratres Cruciferi, Ordinis Sæ MARIE Domus Theutonice extra muros Civitatis nostre *Nurembergenfis*, nobis & sacro Imperio complacere, gratosque & acceptos se reddere, multifarie studuerunt, & gratiores poterunt & debebunt se reddere in futurum, gratiosius recolentes; Univerfas lites, controversias, & quascunque dissensionum materias, inter predictos *Cruciferos* ex parte una, & fideles nostros dilectos, Consules & Communitatem civium Civitatis *Nuremb.* super Foresto sive silva, ibidem iuxta *Nuremberg* situate, parte vertuntur ac verse aliquamdiu fuerunt.

cx

ex altera; accedentibus ad hoc expressis consensibus Partium earundem, Venerabili GERLACO Moguntino Archiepiscopo, sacri Imperii per Germaniam Archicancellario, Conanguineo: & Illustri RUPERTO seniori, Comiti Palatino Rheni, Sacri Imperii Archidapifero, Duci Bavarie, Sororio & Principibus nostris dilectis commisimus sopiendas, & ratione previa decidendas.

Qui super Litibus, controversiis & dissensionibus huiusmodi, deliberato animo, & Partium informationibus multamaturitate receptis, hoc modo pronuntiaverunt, & auctoritate nostra in hac parte sibi tradita statuerunt; Quod ipsi *Crucifera* de Foresto seu silva predicta, ligna edificiis apta, quantiscunque pro prefata Domo sua indigent, & perpetue indigebunt, recipere possint & ducere, ac recipi & duci, & perpetuis possint mandare temporibus; nostra & Successorum nostrorum, Imperatorum & Regum Romanorum, nec non Civium Nurembergensium - & aliorum quorumlibet contradictione, & impedimento quolibet non obstante. Et nichilominus diebus singulis duo plaustra lignorum combustibilium, que etiam de stipitibus arborum secari valeant, atque tolli.

Quapropter definitionem & ordinationem huiusmodi per prefatos Principes nostros auctoritate Maiestatis nostre factam ut premititur, Imperiali auctoritate & de potestatis Imperialis plenitudine confirmamus, & ex certa scientia tenore presentium approbamus; ac eadem auctoritate & potestate decernimus, eisdem Devotis nostris, perpetuis debere temporibus inviolabiliter observari.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc Paginam Nostrae Maiestatis infringere, vel ausu temerario ei contraire, sub Penis quas *Crucifera* a sacro Imperio in aliis libertatum suarum privilegiis obtinuisse & obtinere noscuntur contra huiusmodi libertatum transgressores. Quas quidem penas, personis & locis in predictis eorum privilegiis expressatis decernimus per contrafacientes, tocians quociens contrafactum fuerit, coipso remissibiliter applicari.

Signum

*Signum Serenissimi Principis & Domini, Dni
KAROLI Quarti Divina favente Clementia Ro-
manorum Imperatoris Inviictissimi, & Gloriosissi-
mi Boemie Regis.*

Huius rei Testes sunt, Venerabiles: WILHELMVS Colo-
niensis, & BOEMVNDVS Treverensis Archiepiscopi, Sa-
cri Imperii per Italiam, Galliam & Regnum Arelatense
Archicancellarii; ac IOHANNES Cancellarius Aule no-
stre, Luthomischlensis: IOHANNES Argentinenfis, THEO-
DERICVS Mindensis, IOHANNES Osenbrugenfis, HEN-
RICVS Lubicensis, Episcopi; & HENRICVS Abbas Ful-
densis.

Nec non Spectabiles, BURCHARDVS Magdeburgen-
fis, Magister Curie nostre, & ALBERTVS de Anbalt,
Comites, & alii quam plures.

Presentium etiam sub Imperialis nostre Maiestatis Sigillo,
testimonio Litterarum. Datum Nuremberg Anno Domini
M CCC Quinquagesimo sexto. Indictione IX. II. Idus Ianuarii.
Regnorum nostrorum anno Decimo, Imperii vero Primo.

12 Jan.

*Per Dnm Luthomisl. Episco-
pum Cancellarium*

R. Heinricus.

Nicolaus de Chremfur.

CCLXXVIII.

TESTAMENTVM

THEODERICI, *ex antiquissima familia Nobilium de Erlebach, Canonici Aschaffenburgensis.*

An. 1356.

IN NOMINE DOMINI. *Amen.* IVDICES Ecclesie *Aschaffenb.* Recognoscimus publice per presentes, quod Honorabilis in Xpo Dominus, THEODERICVS de *Erlebach*, Canonicus prebendatus Ecc. *Asch.*, decumbens in lecto egritudinis sue, eger corpore, sanus per Dei gratiam tamen ratione, attendens quod nichil cercius Morte, nichil incercius Hora mortis, fecit & ordinavit suum Testamentum, per modum infra scriptum: Volens hoc esse suam ultimam voluntatem. Commendans si ipsum ex hac egritudine mori contigerit, animam suam Omnipotenti DEO & bte. Virgini Gloriose, ut ipsam in sinu Abrahe collocet cum Beatis.

In primis quidem idem *Theodericus* in nostra infra scriptorum Testamentum presencia desideravit & elegit, cum ipsum ab hoc seculo migrare contigerit, quod corpus suum, in sepulchro antiquo Patru sui, quondam THEODERICI dicti *Fritz*, sepul ti ante Altare Sci *Iohannis Bapt. Thome & Margarete virg.* in ecclesia *Asch.* predicta, tradatur ecclesiastice sepulture. Et ante omnia dedit & legavit Reverendo in Xpo Patri ac Domino, Dno GERLACO Archiepiscopo *Maguntino* unum ferro nem argenti.

† Brendel
de Hom-
burg.

Insuper legavit BURKARDO *Brendelin* † Canonico eccl. *Asch.* predictae Capitulari, *Aurelianus* studenti, suo Consanguineo, curiam suam claustralem, cum Orto & nova domo, quam ipse per semet ipsum fecit edificari, adiacentibus; de quibus, singulis quatuor anni temporibus IIII Solidi *Hall.* Infirmis hospitalis *Asch.* solvuntur. Ita quod ultra pred. Census, idem *Burkardus*, aut alii quicunque d. curie inhabitatores solvant de

de orto & nova domo supradictis, ELIZABETH consangwinee sue, moniali in *Marienburnen*, annis singulis unam libram *Hall.*, ad vite ipsius *Elisabeth* duntaxat tempora persolvendam. Ipsa autem de medio sublata, curie inhabitator seu inhabitatoris quicumque, de solutione ipsius Libre erunt liberati.

ITEM legavit eidem BURKARDO omnes libros suos Iuris civilis & canonici, ad vite sue duntaxat tempora tenendos, habendos, ac eosdem fideliter conservandos. Ipso vero de medio sublato ad proximum suum consangwineum in ecclesia *Asch.* Canonicum, Capitularem vel non Capitularem, ac studere volentem, devolventur. Quo iterum de medio sublato, simili modo devolventur ad proximum suum consangwineum dicte eccl. Canonicum, habilem & idoneum ac studere volentem, & sic deinceps. Sique talis in Ecclesia *Asch.* non invenitur, tunc dicti libri sui per Decanum & Capitulum - in ipsa eccl. *Asch.*, vel in aliis ecclesiis Maguntinis, sine prerogativa alicuius, vendantur quanto carius vendi possunt, & huiusmodi pecunia in usus Fabrice *Asch.* ecclesie fideliter convertatur.

ITEM legavit *Bybliam* suam, & librum qui vocatur *Historia Lombardica*, fratri suo DAMMONI, Monacho monasterii *Selgenstadenfis*, ad vite sue duntaxat tempora tenendos & habendos, ipsoque de medio sublato dicti libri ad eccl. *Asch.* devolvantur, & per . . . Capitulum vendantur, & precium eorundem in usus Fabrice - similiter convertatur.

ITEM legavit mediam partem *Anni gratie* sue, pro anniversario suo peragendo; mediamque aliam partem in *Commemoracionum* usus convertendo. ITEM legavit *Vinarium* suum Dno GOSWINO de *Munden* Canonico Ec. *Asch.* ITEM Vicario suo in *Werde* IIII libras *Hall.* & Socio suo II libras. ITEM legavit cochlearia sua argentea fratri suo *Dammoni* & *Gosvino* predictis, cuilibet videlicet tria.

ITEM legavit Dno CONRADO de *Frideberg*, Vicario - vestimenta sua cum vario *sufferrata*, cum pertinenciis eorundem;
Ecc 2 dem;

dem; et remittit sibi omnia debita in quibus sibi tenetur. **ITEM** legavit **NICOLAO** de *Sobernheim* Vicario predi. Ec. *A.* vestimenta sua cum *Syndaco* sufferrata, cum capucio & caligis; et remittit sibi omnia debita in quibus sibi tenetur. **ITEM** legavit **IOHANNI** *Wiebelspecher* novam tunicam suam hyemalem cum capucio. Item aliam tunicam . . hyemalem legavit **HILLE** ancille sue. Item **ALHEIDI** ancille sue tunicam suam estivalem cum capucio, & subtrunciale suum quod cotidie defert.

ITEM legavit **CONRADO** famulo suo ocreas suas hyemales, & **HENNONI** famulo suo ocreas suas estivales. **ITEM** recognovit se teneri *Hille* . . predictæ ratione Mutui in V. libris *Hall.*, & pro servicio V. annorum X libras; **ITEM** ex novo mutuo XIII solidos *Hall.*, quos vult ei ante omnia persolveri.

ITEM legavit **DAMMONI** fratri suo pred. duos meliores Equos suos. Reliqui duo vendantur quanto carius possunt. **ITEM** legavit **ELSE** sorori sue, & **HEBELE** nepti sue in *Throno*, III libras *Hall.*, cuilibet duas. Et ultra legavit eisdem XXX libras . . pro Redditibus comparandis, & in usus earum dum vixerint convertendis. Quibus de medio sublati dicti redditus pro sue, parentum, fratrum & sororum, remedio animarum, & ad ipsius usus monasterii in *Throno* devolvantur.

ITEM legavit **ALHEIDI**, **ELSE** & **GREDE**, consanguineis suis in d. monast. *Throno* monialibus, VI libras . . , cuilibet duas. **ITEM** Amite sue, & filie Amite sue, monialibus in *Schiffenburg*, III libras, cuilibet duas. **ITEM** legavit duabus filiabus quondam **CYNONIS** de *Stertzlinheim*, monialibus in *Hachenburn* & *Reters*, III libras, . . **ITEM** filie Amite sue, moniali in *Elvoenstad*, II libras.

ITEM legavit tribus neptibus suis, monialibus in *Padenbusen*, VI libras, cuilibet duas. Item . . **FYE** sorori sue, & **AGNETI** nepti sue in *Smerlebach*, III libras. . . **ITEM** . . eisdem XXX libras pro Redditibus comparandis, & in earum usus

ufus dum vixerint convertendis; ipfisque de medio sublatis li-
dem redditus in ufus ipfius Monafterii devolventur, pro fue,
parentum, fratrum, fororumque fuorum remedio anima-
rum. *ITEM* legavit Monialibus in *Smerlebach* unam karra-
tam vini, ita quod non vendant, fed pro fua refectione pota-
bunt. *Item* . . V. libras ad refectionem Tefti, Chori mona-
fterii in *Smerlebach*.

ITEM legavit quatuor Ordinibus mendicantibus, vifitan-
tibus terminos Prepositure *Asch.* VIII libras *Hall.* cuilibet
fcilicet Ordini duas. *ITEM* . . Infirmis in hospitali *Asch.*
duas libras. *Item* . . XXX Sacerdotibus, cuilibet XXX de-
narios. *Item* . . THEODERICO fuo confanguineo, Conven-
tuali mon. Sci *Iacobi* extra muros Magunt. X. libras . .

ITEM legavit HERBURDO & CUNONI Clericis, natis
quondam CUNONIS de *Stertzelnheim* Militis, fuis confanguini-
neis, ducentas lib. . ad profequendum Lites fuper Beneficiis
obtinendis fi eos subire oporteat, cuilibet videl. centum libras
Hall. Et huiusmodi pecunia debet fratri fuo antedicto pre-
fentari; nec exponi, nifi idem frater fuus neceffitatem &
oportunitatem viderit exponendi. Si vero ipfi *Herburdo* ne-
ceffitas immineret, fecundum confideracionem fratris fui . . ,
quod cum centum libris . . fibi legatis Litem terminare ne-
quiret, tunc idem frater fuus deberet & poffet de centum li-
bris *Cunoni* legatis, citra L. libras . . recipere; & *Herburdo*
pro lite fua profequenda & ad finem deducenda, tempore ne-
ceffario miniftrare.

ITEM, Quod Oves, nunc de *Aschaffe* * egredientes, di-
cto *Theoderico* tempore diftentionis fuerunt per infeftatores ec-
clefie *Mayn-Aschaff.* violententer ablata; quas idem *TH.* fua propria pecu-
nia, videlicet pro centum minus quatuor libris *Hall.* adhibitis
laboribus & expenfis per amicos & nuncios miffos factis ree-
mit; Voluit & ftatuit . . , quod pro folutis eisdem . . mar-
cis, Grex ovium predictarum fuis Manufidelibus feu Testamen-
tariis . . ad ecclefiam *Asch.* integre devolvatur iuxta difpofi-

tionem testamentariam quondam HEILMANNI *Frytz* Decani . . , & pro ut in suo testamento plenius continetur.

Sonat illud in passu concern. se: „Item lego eidem fratri meo Equum meum „meliorem, & centum Ores in Dettingen, ut eo melius pueros suos Claustris „valeat applicare. [de an. 1334.]

Preterea prefatus Dns *Theodericus*, ut omnia suprascripta per ipsum disposita & legata effectum debitum forciantur, constituit & ordinavit . . DAMMONEM Cellerarium monasterii *Selgenstadenfis*, suum fratrem, & GOSWINUM de *Munden* Canonicum d. A. eccl. & quemlibet eorum in solidum suos veros & legitimos Manufideles seu ultime voluntatis Executores; dans ipsis & eorum cuilibet plenam potestatem, omnia per ipsum disposita & legata fideliter exequendi; & indisposita disponendi, prout saluti ipsius anime viderint expedire, & Deo velint & valeant reddere rationem. Quibus similem dedit potestatem repetendi, colligendi & recipiendi omnia debita a suis Debitoribus, *finemque* & quitacionem de eisdem faciendi; nec non Sua debita, que evidenter apparuerint, persolvendi.

Hanc ordinacionem testamentariam . . Dns THEODERICVS voluit omnibus & singulis disposicionibus, per ipsum ubicunque locorum forsitan factis prevalere; revocans expresse . . quosunque . . Manufideles hactenus per ipsum constitutos. Transferens in prescriptos . . per ipsum electos auctoritatem, prefens suum testamentum cum suis universis clausulis fideliter exequendi.

In quorum omnium & singulorum testimonium, & debitam roboris firmitatem Nos Iudices predicti Sigillum nostrum ad instantes preces d. Testatoris, una cum Sigillo ipsius proprio quod presentibus est appensum, duximus ex certa nostra scientia appendendum.

Ego quoque THEODERICVS . . recognosco omnia & singula prescripta in . . suis punctis & clausulis de mea voluntate & ordinacione esse facta & ordinata; Honorabilesque Dnos Iudices ecclesie *Ash.* . . predictos suum Sigillum presentibus ad
meas

meas preces instantes appendisse. Et in evidentiam & inviolabilem observantiam omnium premissorum, Sigillum meum proprium apposui huic Scripto.

Acta sunt hec in Curia habitacionis Dni *Theoderici* . . Anno . . *MCCCL sexto*. V. Kal. Iunii. Presentibus Discretis viris, *EBIRHARDO de Rorbach*, *TRISTRANDO de Treveri*, *IOHANNE de Constancia* Canonicis; *HEINRICO de Hersfeldia* & *HARTMANNO de Bergen* Vicariis eccl. *Asch*. predictæ. 21 Mart.

Et nos Iudices - - recognoscimus, quod D. *Theodericus* . . die loco & hora, in Instrumento cui presens cedula est transfixa expresso, - - assignavit . . *Dammoni* Cellerario monast. *Selgenstad*, fratri, & *Elizabeth* moniali in *Throno* sorori - - , annuam & perpetuam pensionem X. octalium filiginis - - , cedentibus - - de manso, sito in campis ville *Stertzelnheim*, quem nunc colit *Rupelo*. - - Que quidem X. octalia . . . *Theodericus* emit & comparavit, de consensu iussu & voluntate *AGNETIS*, matris eiusdem - - , apud - - *Abbatissam* & *Conventum* . . in *Smerlebach*, ipsi per quondam *IOHANNEM de Erlebach* Militem & *Agnetem* pred., Coniuges, pro persona *FYE* monialis eiusdem monasterii, Parentes *Theoderici*, *Dammonis*, *Else* & *Fye* predictorum, assignatam pro XL libris *Hall*. quas sepe. *Theodericus* in numerata pecunia tradidit & assignavit *Abbatisse* & *Conventui* predictis; quas iidem - - a Dno *Theoderico* receperunt & suis usibus applicarunt, per sepe nominatos *Dammonem* & *Elfam* recipienda, colligenda per ipsos & eorum quemlibet altero premortuo, & suis utilitatibus annis singulis conservanda. Ipsisque *Dammone* & *Elfa* de medio sublati, predicti *Redditus* X. octalium filiginis ad veros heredes libere devolventur.

Seped' quoque *Theodericus* asseruit coram nobis, quod ipse per quondam *IOHANNEM*, fratrem suum, Nuncium ad hoc deputatum & specialiter destinatum, predicta X. octalia filiginis *DAMMONI* & *ELSE* - - , *Else* presenti & suo ac ipsius *Dammonis* nomine recipienti, publice & voluntarie resignavit coram

coram Sculteto & Scabinis secularis Iudicii ville *Rodheim*, adhibitis sollempnitatibus - debitis & consuetis.

In cuius rei testimonium, presentem Cedula[m] maiori Instrumento . . transfixam Sigillo nostro - - duximus roborandam. Et ego *Theodericus* - - in evidentiam omnium premisorum Sigillum meum proprium, quo in . . Instrumento maiori usus sum, apposui huic scripto.

Ex his particulis, celeberrima (nisi dudum extincta) Gentis de Erlebach genealogia, quam valde mutilam exhibuit Hymbracht Tab. 239, commodè potest suppleri.

IOANN. de ERLEBACH.
Ux. Agnes.

IOANNES.	THEODER.	DAMMO	ELISABET	SOPHIA
	Can. Alsch.	monachus	monialis in	mon. in
		Selgenst.	Throno.	Schmerlebach.

CCLXXIX.

*Agit de Causa quadam iudiciaria, ventilata coram
Castrensibus & Scabinis in Alsfeld,
Hassie Oppido.*

An. 1356.

ex Autogr.

NOS WIDEKINDVS *Vincke* Scultetus sive Officiatus, ECKEHARDVS de *Linden* Miles, CONRADVS *Vincke*, CONRADVS de *Linden*, LVDEWICVS *Wickinburn*, HERBORDVS de *Tringesbusen*, IOHANNES de *Rumrode*, CONRADVS *Zopff*, Castrenses iurati; ac Scabini: CONRADVS *Kempfe*, HAPPLO *Schauenfus*, HAPPLO *Pankuche*, ECKEHARDVS *Schramme*, IOHANNES *Stephin*, HAPPLO *Zule* & HERMANNVS *Kempfe*, Iudices iurati Opidi in *Alsfeld* Moguntine dyocesis.

Notum

Notum facimus universis & singulis presens Scriptum visuris vel audituris, & recognoscimus in his scriptis; Quod conparentibus coram nobis in Iudicio Domino PETRO *Rasoris*, Presbitero & prebendario *Argentinenfis* Ecclesie, Actore, pro se & suis in hac Causa consortibus, scilicet PETRO patre suo, & IOHANNE cognato suo parte ex una, & CONRADO *Rotzmul*, & IOHANNE *Schauvenfus*, Reis, ex parte altera; Idem Dns *Petrus* proposuit coram nobis per viam Iuris & dixit, quod *Conradus* iam dictus emisset Ortum unum, situm iuxta montem, dictum *Silberbubel*, erga fratres suos *Ludewicum* presbiterum & *Heinricum*, & *Dyplonem* cognatum eius, iuste emptio- nis titulo pro XII solidis Grossorum *Turonensium* antiquorum, legalium & bonorum; Quorum grossorum portionem debitam, secundum ratam & partem, ipsum, & patrem & cognatum eius contingentem, sibi per nos adiudicari & persolvi petiit, & ad hoc per nos compelli dictum emptorem secundum Leges & consuetudines Terre opidi predicti.

ITEM dixit & proposuit, quod IOHANNES *Schauvenfus* quandam Domum, sitam iuxta domum quondam HEINRICI *Wizmans* ex una, & iuxta domum ELIZABETH dicte *Tuschin* parte ex altera, emit erga predictos fratres suos Dnm *Ludewicum* & *Heinricum*, & *Petrum* patrem eius iuste emptio- nis titulo pro centum solidis grossorum *Turonensium* - - & XVIII turonensibus; quorum grossorum portionem debitam secundum ratam & partem, ipsum & patrem & cognatum eius sepedictos contingentem sibi - - per nos adiudicari & persolvi petiit, & ad hoc - - compelli dictum Emptorem secundum Leges & consuetudines Terre opidi predicti.

Quibus sic propositis coram nobis, Nos secundum Ius & leges quibus supra, dictis Reis *Conrado* & *Iobanni* terminos assignavimus peremptorios, videlicet Quindenam pro primo termino, item pro secundo quindenam, & pro tertio termino peremptorio similiter quindenam, successive sequentes & immediate, ad respondendum super Actionibus & querelis propositis predictis.

In quo, scilicet termino ultimo, denuo comparentibus Dno *Petro* Actore & aliis supra nominatis, & Reis predictis *Conrado* & *Iohanne*, coram nobis Iudicio presidentibus, dicti, *Conradus* pro se, & *Iohannes* similiter pro se, responderunt ad querelas & petitiones predictas in hunc modum: Videlicet quod memoratus *Conradus* eosdem XII solidos grossor. *Turon.* tradidit & persolvit *LYDEWICO* . . *Fruleis* de iussu & mandato Dni *Ludewici* & *Heinrici* fratrum, & *Dyplonis* cognati eius ex causa pretii Orti predicti. Item d. *Iohannes*, similiter animo respondendi . . . dixit, & confessus fuit in veritate, quod ipse L. solidos grossor. *Tur.* . ex iussu & mandato Dni *Ludewici* & *Heinrici* . . & *Dyplonis* . . tradidit & persolvit; *Gotsfrido* . . *Derrin* XXX solidos grossorum, Dno *Ludewico* XII . . , Dno *Friderico* & *Iohanni* cognato eius VIII . . ; Et alios L. solidos grossorum & XVIII *Turonensium* solvit & pagavit infra scriptis: *Hartmanno Zulen*, & *Conrado Schauwenfius* XLI solidos *Turon.* & Dno *Petro* Actori X. sol. ., nec non Dno *Ludewico* sepedicto VI *turonenses*. Quibus insimul computatis faciunt summam Centum solidorum grossorum, & XVIII *turonenses*. Et eos contentavit in tantum, quod ipsi sibi satisfactum esse dicebant de dictis centum solidis grossorum & XVIII *turonensibus* ex causa pretii domus predictæ, & arce ipsius.

Quibus sic propositis, & responsionibus factis sicut premissum est, post tractatus diversos & deliberationes habitos inter partes hinc & inde, prefatus Dns *Petrus* Actor pro se & suo genitore, & *Iohanne* cognato eius memoratis, *Conradum* & *Iohannem* & eorum quemlibet, liberaliter & sponte presentibus, & consiliis sanis dictorum suorum fratrum & amicorum ibidem presentium inductus, videlicet *Conradum* sepedictum, XII solidorum *tur.* ex causa pretii Orti predicti, & *Iohannem* seped. centum solidorum gross. *tur.* & XVIII *turonensibus* titulo pretii domus . . & eius arce, & eorum heredes ab omni inpetitione totaliter quitavit & absolvit; Et nichilominus dixit bona fide mediante stipulatione solempni, & confessus fuit & promisit, quod dictos *Conradum* & *Iohannem*, & eorum heredes ex tunc & inantea nunquam inpetere velle, per se vel alium &

& alios, & molestare, in Iudicio vel extra, verbis sive factis, quovis quesito colore vel causa. Et in signum renuntiationis & absolutionis predictorum liberaliter propinavit dimidium sextarium vini. Et etiam d. Dns *Petrus* post omnia premissa peracta dixit, se contentum esse multum de iustitia sibi facta super inpetitionibus & causis supradictis coram nobis.

In quorum omnium & singulorum premissorum testimonium, & ut robur optineant firmitatis, & a memoria hominum non recedant, presentes Litteras sigillis nostris quibus utimur: Sigillo nostre Officialitatis ad petitionem Castrensiū supradictorum, & Sigillo Vniversitatis in *Alselt* ad petitionem Scabinorum Iudicum iuratorum fecimus sigillari. Nos vero Castrenses supradicti Iudices iurati, ac Scabini - - Iudices iurati in Opido *Alselt* recognoscimus, nos exorasse pro appensione eorundem sigillorum.

Acta sunt hec iudicialiter. Anno incarnationis Domini MCCCLVI, XVI Kl. Septembris ante meridiem, in domo Lapidea Rectoris parochialis in *Alselt* Ecclesie. 17 Aug.

CCLXXX.

DE Regis Bohemiæ in eligendo Rege Rom. iuribus.

An. 1356.

[p. 672. n. 9.] 1

Nos GERLACVS D. G. sancte Sedis Maguntine Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius. Ad perpetuam rei memoriam. Desiderata pacis laudanda presidia, absque Principum gubernatione felici, persepe tanquam navem Remige destitutam, dubiorum anfractibus fluctuare contingit; & tanto periculosius & utique maiore dispendio; quanto Rectores publicos, Illustres videlicet Principes, quos divina providencia in consolacionem sui fidelis populi clementer instituit, Iuribus & potentia - - * quo Prin-

Fff 2

cipum

* illegib.

cupum quorumlibet emunitates, nobilitates & iura diligenter custodiri debeantur, ac in sua integritate servari; Et illorum maxime, qui, tamquam fundamenta & Columnæ fortissime sacri Imperii edificii, Thronum Cæsareum gratis extollunt decoribus; quibusque Dei gracia pia dignacione tradidit, eum eligere, cuius potencia totius mundialis machine regitur monarchia.

Sane, licet de iuribus Serenissimi Principis, Dni Regis *Boemie Illustris*, Coelectoris, Comprincipis & College nostri, nulla fuerit seu iuris seu facti dubietas, quin ipse ab Atavis, proavis & progenitoribus suis, adinstar nostri, & quorumlibet aliorum Coelectorum principum, in electione Romano-Regis ad Imperium promovendi, pleno iure fretus sit hactenus, & fruatur, sicut hoc luce clarius semper apparuit, ab eo tempore cuius apud homines memoria non existit; Tamen quia nonnulli filii tenebrarum, oculis cecucientibus a divina luce remoti, in meridiana claritate palpitant sicut in noctibus, & offendicula laqueosque preponunt iniquitatis & sceleris, diabolica invidia suggerente iugum veritatis deferre præ mole gravissimi ponderis coagulati mendacii . . . ne, quociens super offendiculis corruunt, & suorum laqueis iniquorum conceptuum se involvunt; ut lucem tenebras induent, & tenebras ipsam lucem.

Igitur ad habundancioris cautele presidium, ut prefato Serenissimo Principi Dno Regi *Boemie*, Heredibus & successoribus suis *Boemie* Regibus in perpetuum securius caveatur, & omnium dubitationum amputentur calumpnie; &, ne quibuslibet ociose loquentibus malignandi materia relinquatur; Animo deliberato, non per errorem aut improvide, sed multa investigatione previa, & a multis veridica informatione recepta, maturo consilio, una cum universis aliis Coelectoribus, Comprincipibus & Collegis nostris, tam spiritualibus quam secularibus, de certa nostra sciencia recognoscimus, & dictante consciencia publice profiteamur, quod Sereniss. Principes & Illustris Domini *Boemie* Reges, ab Atavis, proavis, avibus & progeni-

genitoribus suis, ab eo tempore cuius apud homines, sicut premititur, memoria non existit, habuerunt continuo, habent, & habere debent Ius & Vocem, plene & omnimode, adinstar nostri, & aliorum comprincipum Coelectorum nostrorum - - - in electione Romanorum Regis ad Imperatorem promovendi; Ita videlicet, ut quocienscunque Casus electionis emerferit, Serenissimus - - - Rex Boemie - - - ad celebrationem Electionis ipsius sollempniter vocari debeat; & in ipsa electione omnibus iuribus suis, Voce videlicet & Loco, & aliis quibuslibet ad hoc spectantibus, per se, vel Nuncios legitimos & Ambassiadores suos, adinstar nostri & omnium aliorum Comprincipum - - - nostrorum, - - - cum omni reverencia & honore gaudere, sicut de iure & more sacri Imperii principes Electores talibus freti sunt temporibus retroactis; Quodque prefatus Sereniss. - - Rex Boemie S. R. I. Archipincerna non sistit, ac Archipincernatus officium coram Imperatore vel Rege Romanorum in sollempnibus Curiiis sub Corona regali exercere non debet, neque tenetur ad hoc, nisi illud velit facere spontanea voluntate. Poterit tamen iuxta beneplacitum, in presencia Imperatoris vel Regis Rom. dum sollempnes Curias huiusmodi celebrari contigerit, procedendo, sedendo, vel stando, Regalem gestare coronam, sicut - - - Regum Boemie progenitorum & predecessorum Ipsius, consuetudo laudabilis ab olim noscitur observasse.

* f. servit.

In cuius rei testimonium &c. Datum Metis Anno . . .
MCCCLVI. Dominico die proximo ante Lucie virginis.

Ca. 10 Dpt.

CCLXXXI.

GERLACO tribuitur potestas exstruendi Oppida, in
circumferenciis Haislach & Gerlachshausen. cet.

An. 1356.

[p. 672. m. 10.]

KAROLVS Quartus divina favente clemencia ex Antogr.
Romanorum Imperator semper Augustus, & Boemie Rex.
F ff 3 Notum

Notum facimus tenore presencium universis, quod consideratis multiplicibus virtutum meritis, quibus Venerabilis GERLACVS, sancte Moguntine Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius, Princeps & Consangwineus noster dilectus, continue fidelitatis constancia nobis & sacro Imperio notabiliter & valde fructuose adhesit hactenus, & sicut non ambigimus, in futurum debebit ac poterit sincerius adherere; Sibi de solita benignitatis nostre clemencia, ut in circumferenciis castrorum, videlicet *Haselach* & *Gerlachsbusen* prope *Mintzenberg*; in locis, in quibus sue industrie placuerit & expedire videbitur; nec non de villis *Gernsheim* & *Nidernhal* prope *Nagelsberg*; ac de villa *Hafela* prope *Wertheim*, Opida facere, instaurare, & de novo construere possit, debeat & valeat, auctoritate Imperatoria indulgemus sub omnibus & singulis graciis & condicionibus, prout meliori & utiliori modo factio, instauracio & constructio novorum opidorum per nostram Celsitudinem potest indulgeri.

Vt autem Opida huiusmodi, & Incole seu inhabitatores eorum, futuris temporibus proficere valeant, & continuum melioracionis suscipere incrementum; ex innata nobis clemencia concedimus Opidanis ipsorum opidorum Iura, Gracias, libertates & emunitates, quibus Cives civitatis *Frankenfurdenfis*, fideles nostri usi sunt hactenus, & presencialiter pociuntur.

Concedimus eciam & indulgemus Opidanis dictorum opidorum, quod Cippos & Patibula facere & erigere possint & debeant, quibus propter bonum pacis & commodum Innocentium, Reos & noxios corrigant debita decencia, iuxta sua demerita & suorum excessuum qualitatem. Presencium sub Imperiali Maiestatis nostre Sigillo testimonio Litterarum.

Datum *Metis*, Anno Domini *M CCC Quinquagesimo sexto*. None Indictionis. XI Kal. Ianuarii. Regnorum nostrorum anno XI^{mo} Imperii vero Secundo.

Co. . per Io. de *Prusentz*.
Per Dn. Cancellarium
IOHANNES de *Slatz*.
CCLXXXII.

CCLXXXII.

Exorta inter Electorem Saxonjæ RVDOLFVM, ac Wenceslaum Ducem Lucemb. controversia de preferendo Imperatori Ense, favore Saxonis decisa.

An. 1356.

[p 673 ante § III.]

Nos GERLACVS D. G. sancte Moguntine Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicellarius, Notum facimus tenore presencium universis, quod cum in sollempni Curia Imperiali, quam Serenissimus ac Invictissimus Princeps & Dominus, Dns KAROLVS Quartus, divina favente clemencia Romanorum Imperator semper Augustus, & Boemie Rex, Dominus noster graciosus, in Civitate Metensi sacratissimo die Nativitatis Dominice nobiscum & cum aliis diversis Principibus Coelectoribus nostris, Ecclesiasticis & Secularibus; presentibus eciam aliis Principibus, Proceribus & Nobilibus in numerosa multitudine celebravit; inter Illustres Principes Dn. RVDOLPHVM Ducem Saxonie, sacri Imperii Archimareschallum ex una, & Dn. WENCESLAVM, Lucemburgensem, Lothoringie, Brabacensem & Limburgensem Ducem, sacrique Imperii Marchionem parte ex altera, suborta fuisset materia Questionis; quis videlicet eorum, Ensem imperialem in predicta & aliis sollempnibus Curis imperialibus, ante faciem Maiestatis Cesaree procedendo, gestare; seu, Imperatore vel Rege Rom. in Mensa vel Tribunali sedente, coram eo tenere deberet; utroque ipsorum hec sibi competere contendente; Idem D. N. Dns Imperator contencioni huiusmodi, & scandalis que nasci potuissent exinde, aditum volens precludere per sentenciam equitatis; habito nobiscum & cum Coelectoribus nostris, aliisque Principibus antedictis super hoc maturo consilio, considerans quod predictus Dns Wenceslaus, Lucemburgensis - - - Dux ac S. Imp. Marchio Ducatum Brabacensem, & Marchionatum huiusmodi, quorum virtute Ensem

Ensem ipsum, ad gestandum ut premittitur & tenendum sibi dari petebat, ab ipso D. N. D. Imperatore nondum suscepit in feudum, nec de feudis Ducatus & Marchionatus eorundem, per ipsum adhuc extitit investitus; Auctoritate Imperiali, nostro accedente consilio declaravit expresse, iam dicto Dno *Wenceslao* - - - in iuribus & privilegiis, sibi in dictis Ducatu & Marchionatu, prefertim circa portacionem & tencionem Ensis imperialis competentibus, nullum per hoc, preiudicium generari; Nec imposterum illud sibi posse vel debere quovis modo nocere, quod prefatus Dux *RVDO LPHVS* de *Saxonia* in supradicta Imperiali Curia Ensem ipsum ante faciem ipsius D. N. Dni Imperatoris gestavit, & etiam circa mensam imperialem tenuit coram Ipso. Presencium, sub nostro Sigillo appenso testimonio Litterarum.

Datum *Mtis.* Anno Domini *M CCCLVI*, in die bti
26 Dec. *Iobannis Apli* & *Ewangeliste*.

CCLXXXIII.

*MAVRITIVS, Collegii Carolini Præpositus, sui que
 successores, creantur in Elemosinarios perpetuos Aulae Casarea.*

An. 1357.

KAROLVS Quartus *Divina favente Clementia*
Romanorum Imperator semper Augustus, & Boemie Rex.
 Ad perpetuam rei memoriam. Religioso *MAVRICIO*, Ecclesie *Scor. Wenceslai & Karoli* in inferiori *Ingebheim* Mog. dioc. Preposito, Aule Imperialis Elemosinario, familiari, domestico, commensali & Devoto suo dilecto, Graciam suam & omne bonum.

Dum circa dispensationem ministeriorum que specialiter sacra Imperialis Aula desiderat, mens nostra distrahitur; Dum animus noster de eligendis ad officia Mense nostre personis idoneis

neis meditatur; Illud necessarium esse cognoscimus, illud pre ceteris arduum invenimus, ut ad illa officia Viros vita & moribus approbatos ampliori diligentia eligamus, quos ex officii sui debito Cæsareis assidue assistere contingit conspectibus; quique, dum in administratione ciborum maior fidei & industrie sollicitudo requiritur, familiarioribus nobis ministeriis obsequuntur.

Hinc est, quod ad merita tue Devotionis & fidei, nostre considerationis intuitum convertentes, & Ecclesie tue prefate in *inf. Ingelnheim*, quam beatus KAROLVS quondam Romanorum Imperator, Predecessor noster dilectus olim fundaverat; quamque postmodum valde collapsam, tam pro reverentia & augmento cultus divini, quam in memoriam tanti Principis in statum restaurare curavimus condecens, & tam personarum Collegio, quam reddituum competenti suffragio decorare; nec non eiusdem ecclesie Prepositis, tibi videlicet & tuis successoribus perpetuis de benignitate Cæsarea honorem volentes & gratiam facere specialem; Auctoritate Imperiali, Principum Procerum & Baronum nostrorum accedente consilio, rein nostrum & Imper. Aule Elemosinarium eligimus, facimus, constituimus ex certa sciencia, & creamus; Eadem auctoritate Cæsarea decernentes, ut tu, & successores tui, qui . . fuerint Prepositi ecclesie in *Ingelnheim* antedictæ, censeamini, vocemini, & sitis realiter Elemosinarii nostri & successorum nostrorum Romanorum Imperatorum & Regum; sisque, & illi sint, in tali officio Imperiales Officiales, familiares, & domestici commensales; & cottidie ante mensam Imperialem, in superpelliceo, & mitra varia, & cum baculo, tanquam Officiati incedentes, Elemosinarii officium fideliter exequamini & solerter; nisi forte debilitas corporea pregravari, aut in legatione Cæsarea, vel alias in facto necessario de nostra vel successorum nostrorum licencia te vel eos abesse contigerit; quo casu per idoneum & honestum Presbiterum expleri procurabitis officium memoratum.

Et ut frequencius imperialibus intendere & adesse possitis obsequiis; tibi & dictis tuis successoribus - - , videlicet ve-

G g g

strum

strum cuilibet, cum duobus famulis & tribus Equis victualia & solita necessaria ac pabulum volumus ab Officialibus Curie Imp. qui ad hoc deputati fuerint, tam caritative quam benivole & sine contradictione qualibet ministrari. Concedimus etiam tibi & ipsis auctoritate presentium gratiose, ut omni tempore duos Clericos habere possitis ad nutum vestrum instituendos, & etiam dum placuerit removendos, qui ad mensam nostram in vestro nobis cooperari ministerio tenebuntur; & nichilominus ad mandatum nostrum, coram aliis mensis Principum, Procerum & familiarium Aule nostre in his que ad officium Elemosinarie pertinent, assidue ministrare; quibus etiam, de expensis & necessariis aliis, a Curia imperiali statuimus provideri. Teque & eosdem successores tuos, ubique terrarum atque locorum universis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, iuribus, graciis, honoribus & indultis, quibus ceteri Aule imperialis Officiales domestici potiuntur, uti decernimus perpetuis temporibus, & gaudere. Inclytos Successores nostros quos nutu divino post nostrum ab hac luce transitum, Deo miserante felicem, in Imperiali sive Regio Romanorum culmine residere contigerit, attentius obsecrantes, ut in premissis omnibus te & dictos tuos successores pie recipiant, gratanter admittant & manuteneant, foveant favorabiliter, & conservent.

Signum Serenissimi Principis & Domini KAROLI Quarti Romanorum Imperatoris Inviictissimi, & Gloriosissimi Boemie Regis.

Testes huius rei sunt Venerabilis GERLACVS, *Maguntine Ecclesie* Archiepiscopus, sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius; & Illustres:

WENCESLAVS <i>Saxonie.</i>	} Duces.
BOLCKO <i>Falckenbergensis.</i>	
BOLCKO <i>Opulienfis.</i>	
PRZEMISLAVS <i>Teschbinensis.</i>	

Spe-

pectabiles: BVRCKHARDVS Burgravius *Magdeburgensis* Magister Curie nostre. LVDEWICVS de *Ottingen*, BVRCKHARDVS & IOHANNES de *Retz* Comites; & alii quam plures nostri & Imperii sacri Principes, Nobiles, & Fideles. Presencium sub Imperialis Maiestatis nostre Sigillo testimonio Litterarum.

Data *Maguntie* Anno Domini MCCCLVII. Indict. X. VII Kal. Marcii. Regnorum nostrorum anno XI. Imperii vero II. 23 Febr.

CCLXXXIV.

LITTERA *feudalis de pradio* Aldendorf, *nec non* Schopiz & Lochau, *data* Conrado & Conrado *fratribus* de Tanrod.

An. 1357.

Sir Gerlach - - Erzbischoff zu Mentze &c. Tun kunt
- - - - - das wir den Edeln Conrad und Conrad, gebrudern,
Herren zu Tanrode, und yrn Erbin, unsern Getruwen, durch
anneimen dienst den Sie uns - - - - - getan haben, - - - - - lihen mit dys
sem Bryue zu rechtem Manlehin, das Gut u. den Hoff zu Aldins
dorff halb, und das Gut zu Schopitz, u. zu Lochau; in Vels
din u. in Dorffen; Und das Holz das da heissit Luchou; mit allie
Manschaft, Kirchlehen, Freiheit, Nutzen u. Eren; Und mit allen
Rechten, gesucht u. ungesucht; also das Uns u. unserm Stifte, von
Conrad u. Otin gebrudern Burggreven zu dem Aldenberg,
anirsterben oder ledig werden mag. Auch sollen wir, Unser Nach
kommen u. Stift sie vestelichen verantworten u. vertedingen zu den
Guten, und sollen nit staden, das die vorgenante Burggreven In
das Gut entpherrn, mit Rauffe oder mit keinre sakinge, die den
vorgen. Conrad u. Conrad Herrn zu Tanrode geschaden, oder
uss Jren Geweren bringen mogen; Wand, was Sie von den Gu
ten
Ggg 2

ten anruret, daz sollen wir, unser Nachkomen, und unser Provis
 * *subintell.* for *, und alle unser Amptlude sie vestlich vertedingen zu irme
Es succent. Rechte; Alre geverde.

Auch sollen die voren. von Tanrode . . uns beholfen sin,
 und ensollen die . . Gute von nymande anders zu Lehen enphahen,
 den von Uns . . u. unserm Stifte. Und sendin Sie ichtme irsarn
 Gutis, daz zu dem voren. Gut horte; daz dieselbin Burggraven
 vome Aldenberge von uns . . zu Lehen gehabt hetten; da solden
 Sie uns oder unsern Amptluden anemwysen, und . . uns auch dazu
 beholfen sin, daz wir daz mit Rechte an unsern Stift wyder brech-
 ten.

Des zu Urkunde . . . Datum *Aschaffenburgi* Quarta feria
 29 Apr. post *Marci* Ewangeliste. Anno Domini MCCCLVII.

CCLXXXV.

Confirmatio fundationis Capellæ in Elsheim.

An. 1357.

ex Autogr. GERLACVS D. G. *sancte Maguntine Sedis Archi-*
episcopus sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius.
 Vniuersis Xpi fidelibus ad quos presentes pervenerint, salu-
 tem in Domino sempiternam.

Institutionem, fundacionem & dotacionem Capelle in
Hufen, prope parochialem ecclesiam in *Egilsheim* * nostre dyoc.
 site, per quondam HERMANNVM Militem, dictum *Kepp-*
ebin de Sarvelnheim † de bonis & redditibus, contentis in Lit-
 teris quibus hec presens nostra cartula est transfixa, factam,
 iuxta omnem modum & formam in eisdem litteris expressam
 auctoritate nostra ordinaria collaudamus, approbamus, & . .
 in nomine Domini confirmamus. Salvo tamen iure Rectoris
 ecclesie parochialis predictæ, seu alterius cuiuscunque. Quo-
 rum ius per presentem confirmationem nolumus in aliquo in-
 firmari, seu iuri ipsorum . . derogari.

In

In cuius rei testimonium Sigillum nostrum secretum . .
est appensum. Datum Ydus Iulii Anno . . MCCCCLVII.

15 Jul.

* Elsheim: *tribus horis Moguntia, domini Palatini.*

† Kepchen de Saulheim.

CCLXXXVI.

Charta EMERICI Rost, *militis* de Waldeck, IOAN-
NIS de Cronberg *armigeri*: Elisabeth & Margare-
thæ *uxorum*, *vi cuius assignant sufficientes redditus*
(*comparatos a Rugravio RUPERTO & PHILIPPO*
Vlner) *ad usum Altaris, fundati per ipsorum So-*
cerum ac resp. parentem, IOANNEM de Ran-
deck *novissime defunctum*, *cedentes* For-
feldi & Alsentia.

An. 1358.

Ich Emerich Rost Ritter von Waldecke, Lyse *uxor*. So. *ex Autogr.*
han von Cronenberg eyn Edilfnecht, und Grede *uxor*. . .
Dun kont allen luden . . , Umb alsoliche ewige Messe, als unser
Eweher und Her selige, Her Johan von Randecken . . , und
unse Sweger und Frauwe . . Lyse von Randecken gestift und ges-
macht hant zu Randecken; Und die Gulde die zu der Messen horet
bewieset hatten offe alle ir eygen gut; Und umb daz kein unrath u.
hindernisse daryn valle; so sin wir zu rade worden bit unser Sweger
u. Frauwen . . Lysen vorgenant, und Sie bit uns; Und han bes-
wieset — — — eynem nglichen Cappelan der Messen u. des Alta-
res zu Randecke (20) Walder Korngeldes Binger masses, und
zwo Mark Geldis den. Col. zu Kornfelt off dem Eygen gude, daz
Socer & resp. pater, materque Elisabeth kauft hant umb Rugraven Ru-
precht, und Hrn Philips Vlner, — — — Und daz suber
Wyneß, daz zu der vorge. Messen horet, daz ist zu Alsentzen bes-
wieset

Ggg 3

wieset offe den Guden die unser Sweger und . . Lysse . . do hat,
als die Brieffe besagent die darubir geben sint. *

Und des zu Urfonde — — — — gegangen. Der geben
wart an deme Dynstige nach halpfasten . . . (1358.)

* *Data sunt 1348, Decoll. S. Ioan. Ipsam Capellam dedicasse perhibentes* [Ioannes & Elisabeth] *in honorem B. V. S. Joh. B. trium Regum, & Cathar. V.*

Ioannes vivebat adhuc anno preced. 1357 Quandoquidem:
Ich Johan Randecker, und Lysse ^{Vxor} bekennen — — — —,
das wir — — gegeben — — han ses Malder Korneidis eweliche — — — —,
und eyn Mark Collescher Pennenge, unserm Elter, den wir zu Randecker
gestiftet han, zu beserunge, offe alle unsre Gut das wir zu Grose
folt han, unwiederufflichen. Des zu Urkunde . . . (1358) des
Frittages in der Oster Wochen.

CCLXXXVII.

ad Genealogiam Solmensium accessiones.

An. 1358.

ex Autogr.

Ichunt sie . . . ., das ich Johan Rode von Müllinheim,
Gerdrut min eliche Wirtin, Burger zu Wesslar . . .
— han gebin an diesen Scriften, den Edillen Juncfrauwin . .
Gerdrude und Menen gesusterden, Grebin Bernhartis seligen
Doychterin von Solmisse; Und Juncherren Diderichs dochter
von Wertdorf bez Eltisten, Juncfrauwen Fygen, Geystlichen
Luden des Closters zu Aldinburg, ... Unsern Wingarten ges
legin zu Obirin Byle zc. Zu urkund . . . . han Coninges *pradell* ges
bedin den Edillin, unsern Junchern, . . Otten Grebin von Sol
misse, das dise Gebunge mit sime guden willen und gehengnisse sie;
Und des sin Jugesigele *et. 1358 feria 6 post Assumpt. B. M. V.*

CCLXXXVIII.

CCLXXXVIII.

Consules & universitas Civium Duderstad. . iussu
WILHELMI Ducis Brunsv. homagium
praestant GERLACO Mogunt.

An. 1358.

[p. 673 ad n. 2.]

Wir Radismeistere, Rat, und die Burgere gemeinlichen zu Duderstad bekennen - -, Daz wir von gebotde und geheisse bez Erluchten Fursten unsirs Zunchern, *Wilhelmes Herzoghe zu Brunswich* gehuldet han, gelobit u. gesworn, - - - mit dießem Brive, zu unsirs Herrn *Hant, Hern Gerlachs Erzbischofs* zu *Menze*, und sinis Stiftes; den Vestrengen Euten, Herrn *Henriche von Hartinberg* und *Hrn Heydenriche von Elkirhusen* Rittern, zu dem Dritten beyde der Stad *Duderstad*, darvon wir dem egen. unsirn Zunchern *Wilhelm* als unsirn rechtin Herrn angeherten, und verbunden waren; Und sullen ouch u. wollen dem egen. unsirn Herrn von *Menze*, sinen Nachfomen oder Stifte, die Hulde, Erwe u. Eyde selber dun, wan daz gesche daz sie zu *Duderstad* quemen; oder anders wo wir by *On* quemen; und in alle die wise als die Koufbrive sprechen, die unsir Zuncher *Wilt helm* vorgenant dem - - Herrn *Gerlach E. z. M.* - - daruber hat gegeben. Und han zu sicherheide u. Urfunde unser Ingesegel an dießsen Bryff gehangen. Der gegeben ist nach *Christus* geburt du man zalte *Drugen* hundert Jar, und darnach in dem *Achte* und *funfzigesten* iare. Uff den *Suntagh* vor unser *Frowen* daz den man zu latine nennit *Nativitas*.

ex Autogr.

m. Sept.

CCLXXXIX.

CCLXXXIX.

*De iure patronatus in Rendel.**An. 1358.*

NOS CONRADVS Prepositus, totusque Conventus monasterii in *Ehvinstat* Ord. Premonstr. — Recognoscimus, tenore presencium publice profitando, quod de Ecclesia parochiali in *Rendele*, que per Nobilem virum Dn. HENRICVM de *Nenburg* Dominum in *Budingen*, cum iure patronatus quod ad ipsum spectabat, de consensu Dne ALHEYDIS sue legitime uxoris, Domicelli IOHANNIS eorum filii senioris, & Dne PHIE eiusdem legitime conthoralis, pro ipsis & heredibus suis ob salutem animarum suarum nobis propter DEVM est donata, ac in manus nostras libere resignata; nec non per Reverendum in Xpo Patrem - - Dn. GERLACVM Archiepiscopum *Maguntinum*, Honorabilium virorum Dnor. Decani totiusque Capituli - - post maturam deliberacionem expresse consensu accedente nobis incorporata ac unita, quemadmodum omnium prelatorum patentes Litteras super eo confectas & sigillatas obtinuimus, & reservatas penes nos habemus; Singulis annis ad Fabricam seu luminaria prefate Eccl. *Mag.* duas libras Cere in festo B. *Martini* hyemalis tenemur solvere, ac sub laboribus nostris & expensis perpetuo ministrare. Dantes has Litteras, Sigillorum nostrorum appensione munitas in testimonium premisorum.

Actum V. Idus Decembris. Anno Domini MCCCLVIII.

CCXC.

Missiva GERLACI ad CAROLVM, causa cuiusdam propositionis, facta Collegio Electorali de Cæsaris mandato per Rupertum Palat.

Sub an. 1359.

[p. 674. n. 14.]

Serenissime Domine. Prout vestra Imperialia iussu me nuper litteratorie requirebant, ut una cum quibusdam

dam aliis meis in electione Imperiali Conprincipibus, ad certum, michi & ipsis per Illustrē Dnm RUPERTVM seniore, Ducem *Bavarie* designandum terminum convenire, auditurus una cum ipsis ea, quę ipse Dns Dux ex parte Vestri nobis duceret exponenda; Ita ad eiusdem insinuationem tam ego quam predicti Domini convenimus hodie cum ipso Dno Duce apud *Bacheracum*, & fidelem ipsius relacionem Imperiali nomine provide nobis factam concorditer audivimus, & grato animo recepimus, cum ea devotione qua decuit, & honore.

Vestre igitur Serenitati cupio innotescere per presentes, quod ad omnia illa per d. Dn. Ducem nobis exposita, tam ego quam dicti mei Conprincipes, vestri Imperii devoti hic in presenti congregati pro voluntate honore & beneplacito vestre Imperialis Celsitudinis taliter faciemus; - - - * quod de nobis * illegit. in hac parte debet (optanter confidimus) vestra supercellens Dominatio contentari, prout etiam Dns Dux suprad. iuxta responsionis nostre formam sibi expositam, Vestram Serenitatem poterit lacius informare. &c. MCCCCLIX.

CCXCI.

GERLACI *Littera ad CAROLVM, quibus se purgat de obrectatione, ac si de Eodem exauctorando, & LVDOVICO R. Hungarię, Pontificis contriventia fastigio Imperiali imponendo, miscuisset consilia. Cum duabus sqq.*

Sub an. 1359.

[p. 674. n. 15.]

Inviſſimo Domino KAROLO, Romanorum Imperatori semper Augusto, Domino suo gratioſo, GERLACVS Dei gracia Archiepiſcopus *Moguntinus*, ſacri Imperii per Germaniam Archicancellarius ſincere fidelitatis obſequium, tam debitum quam paratum.

Hhh

Ad

Ad meam, quod dolenter refero, deduxit noticiam relatio fide digna, Illustrrem siquidem Dn. RYDOLFUM *Austrie* Ducem Imperialibus vestris auribus instillasse, qualiter ego, & quidam alii Imperialis electionis prerogativa & titulo decorati mei Conprincipes, de connivencia quidem & scitu Sanctissimi in Xpo Domini nostri summi Pontificis, apud inclitum Dn. Regem *Ungarie* factiones & consilia presumpserimus attemptare pro depositione serenissimi Status vestri, & sublimatione dicti Dni Regis in locum vestrum ad fastigium Imperatorie maiestatis; Cuius rei admiratione stupenda, donec in lucem prodeat huius tam infauisti negotii veritas, animus meus incessanter vehementissimis non inmerito motibus anxietur.

Quia igitur teste DEO cordium scrutatore, & fidelitate, qua Imperiali teneor Celsitudini, quamque semper constanti fide erga Vestram Dominationem Cesaream gessi, & inantea auxiliante Domino observabo, nichil horum michi sum cortiscius; nec quidem in cogitatione, ut de factis taceam, ad hoc inconueniens presumpsi ullo unquam tempore proflire;

Proinde flexo animo vestre supplico Maiestati, quatenus ab huiusmodi, quo nescio Emulatore conficta calumpnia credulitatis animum avertentes, meam circa ista habere dignemini devocionis & puritatis constanciam de benignitate Cesarea penitus excusatam; & meam super his expurgacionem clementer admittere; quam, pro innocencie mee puritate paratus sum, & desideranter exopto, facere in Consistorio Imperialis Aule, prout Vestre Serenitati & Conprincipum meorum vestri Imperii devotorum iudicium hanc decreverint faciendam. Datum - - - *

* Presumpserunt an. 1358 vel 59;

CCXCII.

EIVSDEM,

ad Hungariæ Regem super negotio prelibato.

Excellentissimo Principi, Dno LVDEWICO *Ungarie* Regi, GERLACVS D. G. Archiepiscopus *Moguntinus*,

tinus, - - sinceram & obsequiosam ad beneplacita voluntatem.

Infausta ad nostram nuper noticiam deduxit relatio, Illustrum videlicet Dn. RVDOLFVM Ducem *Austrie*, quo miramur auctore ad ipsum talia pervenerint, Invisitissimi Domini nostri Romanorum Imperatoris animum informasse, qualiter nos, & quidam alii nostri Conprincipes sacri Imperii Electores, de connivencia & scitu SSmi Patris - - summi Pontificis apud vestram preclaram Dominacionem factiones tractatus & consilia presumpserimus attemptare pro dicti Dni nostri Imperatoris deposicione, & vestre Regie Persone sublimacione in locum Ipsius, ad apicem Imperatorie dignitatis.

Sed quia, Deo teste, & vestra Regia consciencia veraciter cognoscentes, quod de his, & omni factione huiusmodi per-versi conaminis sumus penitus innocentes; Vestram affectuose rogamus Regiam Dignitatem, quatenus ob Zelum iusticie & veritatis nostram dignemini apud *dem* Dn. nostrum Imperatorem, & ubicunque de his mentio ventilabitur, innocentiam debite & favorabiliter excusare. Cum constet vestre Sublimitati Regie, quod de his nunquam ad vos sermo noster fuit, nec aliquando super hoc vel aliquo talium ad vos nostra scripta vel nuncia pervenerunt. Nec intendimus itaque, vel possumus famam nostram negligere in hac parte; quin in ipsius D. N. Imperatoris Consistorio, & ubique, per expurgacionem condignam, nostre puritatis innocentiam declaremus. Datum . . .

CCXCIII.

„*Ad Ducem AVSTRIÆ.*„

Illustri Principi & Potenti Domino RVDOLFO
Duci *Austrie*, Amico nostro dilecto, GERLACVS - - -
sinceram ad beneplacita voluntatem.

Hhh :

Ad

Ad nostram nuper deduxit noticiam relacio fide digna, vestram quidem Generositatem Serenissimi D. N. D. Imperatoris auribus intulisse, quod nos, & quidam alii nostri Conprincipes Sacri Imperii Electores, de connivencia & scitu . . . Summi Pontificis, apud inclitum Dn. Regem *Vngarie* factiones & consilia presumpserimus attemptare pro depositione siquidem dicti D. N. Imperatoris, & sublimacione d. Dni Regis ad fastigium Imperatorie dignitatis. Quia igitur nichil omnino horum consilii nobis sumus, & per talia ac tam nefanda conamina inviti vellemus, nedum cogitando, ut de facto taceamus, inferre maculam fame nostre; Admiracione nimium perturbante percellimur, quoniam adinventore, quoque Calumpniatore, ad vestre cognicionis noticiam hec de nobis & nostris Conprincipibus perversa relacio convolarit; cum certum sit, & Excellencie vestre notum existat, quod de his nunquam ad vos sermo nobis fuit, nec ulla ad vos super eo scripta nostra, seu nuncia pervenerunt.

Quapropter vestram preclaram Nobilitatem rogamus animo affectuosissimo, quatenus, sinceritatis mutue qua unumcunque Principem honorem alterius zelare convenit ob respectum, talia de nobis minime sentientes, nos super delacione huiusmodi iniuriosa velitis in ipsius Dni Imperatoris audientia excusare, nobisque, pro innocencia nostra in hac parte conservanda, portare & conferre per vestras patentes Litteras, & oris beneficio ubi necesse fuerit, debitum testimonium a veritatis. Nam si quis ultro forsitan sinistre de nobis suspicans, causare de contrario nos curaret, parati essemus, in Imperiali Aule Iudicio, & in omni loco, iuxta dicti Ser. D. N. Imperatoris & dictor. Dnor. nostrorum Conprincipum decretum, super his nos veritate lucida expurgare. Datum . . .

CCXCIV.

*Comites de Oetingen Alsatie inf. Landgravii, feudo
Moguntino Brumat renuntiantes, conferri id
ipsum petunt Simoni Domino
in Lichtenberg.*

An. 1359.

[p. 101] in *Addit. versu*: in Gerlaco.]

Dem Erwürdigen unserme gnedigen Herren, Hrn Gerlachen in *Addit.*
Erzbischof zu Menge oder auch seinen Nachkommen an dem
Stift . . embieten wir Ludewig der Älter, und Ludewig der
Junge, Graven von Oetingen, Lantgraven in Nidern Elß
unsern undertenigen gutwilligen dienst.

Uwer Erwürdigkeit tun wir wissen, das wir durch redeliche
sache alle die Man, und Manschaft u. Lehen, die wir habent, oder
von Uns zu lehen gant, von den Gutern, gulten, gelte u. Nutzen,
wo und wie die genant, geheissen u. gelegen sint in der Stat zu
Brumat u. in demselben Gerichte, Ewinge u. Banne, mit allen
Rechten u. zugehorden, hohe u. nieder, gesuht u. ungesuht, wie u.
wo sie genant oder gelegen sint, nutschent usgenommen, die wir von
Uch u. uwerre Stift zu Lehen hant; habent mit bedachtene mute u.
beretelich, rechte u. redelich usgeben, und gebent sie och uf mit di
sem Brief in uwer hant in alle die wise, recht u. masse, als wir es
allerbäst u. vestelicher mugent getun. Und bittent Uwer Erwürdes
keit stehelich, das Ir die egenanten Lehen, dem Edeln Symund
Herre zu Lichtenberg und seinen Lehen, Erben zu rechtem Lehen
gunnen u. lihen wöllent.

Und des zu Urkunde han wir unsere grosse Ingesigele an disen
Brief gehendet. Der geben wart an dem Dunrestage vor Sante
Paulus tage des Heiligen Zwelfbotten, also Er befert wart. In 2. c. *lan.*
dem Jar do man zalte von Gottes Geburte Druzeihen hundert
sunfzig und Fun Jar.

Hhh 3

CCXCV.

CCXCV.

TABVLÆ *Pacis provincialis per Wetteraviam.*

An. 1359.

[p. 674. n. 16.]

Wir Gerlach v. G. G. Erzbischoff zu Mentze ic. Bric
 Her zu Hanawwe, Lantvoit zu Wedertibin; und Wir
 die Burgermeister, die Scheffin, die Rede u. die Burgire gemeyn
 lichen der Stede zu Frankensurt, Friedeberg, Wegslar, u. zu
 Weinhusen Bekennen und tun kunt, das wir von Gebod u. heisse
 des Allirdurchluchtesten, unsirs lieben gnedigen Herin, Herrn Kar
 len von Gots gnadin Romschen Keyfers, zu allen zyten Merer des
 Riches, u. Koniges zu Beheim, God zu lob u. zu eren, dem
 Land u. Luten zu nuzge u. zu fryden, eynen Lantfride han gemacht.
 Der . . sal weren, von nuhn ane bis off S. Martins tag zwey
 iar nehst nacheinander volgende; Und han denselbin Lantfrieden in
 truwen gelobt, u. zu den Heiligen gesworn stede u. veste zu halbin;
 in all der masse als er begriffen ist, und hernach stet geschrieben.

Zum Ersten han wir den Lantfriden gemacht um Raub, Mord,
 Brand, und Falsch: Die Strassen, Lant u. Lude zu schirmene
 u. zu frydene, und nyman an die andern zu grifene; Er tue es dan
 mit Gerichte; Und nyman kein Geleide zu gebin von der Stucke wes
 gen, dan off Recht. . . . —

Auch sollen wir Gerlach E. z. M. zu diesem Lantfride sin ber
 holffin mit funffzig Mannen mit Huben off unsern Kost, Schaden
 u. Verlust; Und wir die vier Stede mit funffzig Mannen mit Hu
 ben off unsern Kost, Schaden u. verlust, tegelichs, wanne es sich
 geburet.

Auch sollen wir Gerlach . . . zu diesem Lantfride viere Rit
 tere kiesen; Und wir die vier Stede vier Burgere; und sal der Edil
 Bric Here zu Hanawwe Lantvoit zu Wedereiben . . , von
 unsirs Herin des Keyfers wegen ein Munde Man sin; Die Muné
 sollin

sollin in truwen globen u. zu dem Heiligen sweren, recht Urteil zu sprechin, u. zu richtin dem Armen u. dem Reichen, - - nyman zu liebe noch zu leide; noch keynirleye Myde davone zu nemene - -; Und sollent die Nune ye zu dem Mande . . zu Franckensfurd kommen, oder war Sie den Lantdag legen, und sollent da ein Lantgesrichte besigen, u. richten die Bruche des Lantfride; Und mogen auch die Nune oder das mer teil, den Lantdag kuzen, odir langen, wie sie denkt das es zu der zyt not sy. Auch mag der numbe Man die andern Achte verboden, und ein Lantgerichte besigen so er des gesmanet wird; - - Und so sollen Sie auch kommen. One alle Gesverde.

Wers auch, das der vier Ritters, odir vier Burgere, eynir oder me von Todis wegen abgingen ee diese Jarzil des Lantfriden usgienge; oder mochte sust daby nit gesin; So sal Der, von des suten der geweest ist, eynen andern. an des stat setzen off den nehesten Lantdag, so dicke des not dut; Und sal auch Der globin u. sweren, als der Jene getan hat an des stat er gesetzt wirt.

Wers auch, das man von des Lantfriden wegen einen Besessun wurde, so sollin die Fursten, Herin u. Stebe die in dem Lantfriden sint, zu dem Gesse dienen unverzogenlich, mit Bliden, mit Berckin, mit Grebirn, mit Hude, und mit allen stucken u. sachen als zu der Zyt vor dem Besess not ist, wie die Nune odir das merer teil wisent.

Wers auch, das der Lantfride eyne Besten mit gewalt ubir hals gewonne; die Beste sal man von des Riche und des Lantfridens wegen zerstorn u. zerbrechin. Wers aber, das die Nune, vor, ee die Besten gewonnen wurden, keyne Lebiger funden; odir an sie queme, Die sie . . duchte das sie dem Riche u. dem Lantfriden erslich u. nutzlich were; das mogint sie nemen, und danyde tun u. lassen, als sie off ir Eyde dunkt das dem Riche u. dem Lantfriden erslich u. nutzlich sy.

Auch sollen alle Gefangen, die von des Lantfriden wegen gefangen werden, und von den nit gericht wirt; Und alle Brantschazunge in der Nune hant sin; Aber Keyfige Habe sollin wir teilen,
nach

nach Marzal der Lute die unsir yglicher zu der zyt off dem velde hat.

Wan es sich geburet, das man mit dem Lantfriden uff sal ziehen; so sollent die Rüne oder das merer teil, die Fursten Herin u. die Stede virboden an eine stat, da sie sich haufen sollin; Und sollen die Rüne alle myde off dem velde sin; und war die Rüne oder das merer teil ubirkomen, da Sie das Heubit hine feren, da sal man In mit dem Lantfriden nachfolgen.

Auch Wer in der Terminie des Lantfriden sijet, und den Lantfr. nit wil sweren; geschiet dem ein Schade ee dan Er den Lantfr. geswere; des hat der Lantfride nit zu schaffen noch zu tune. Auch hat unser Here der Keyser yme die gewalt behalvin, das Er diesen Lantfriden mag. kurzen, odir zumale abenemen, wie das an sinen gnawden ist. — — —

Dys sint die Zil des Lantfriden: Zum ersten an zu Lantstein, Von Lantstein bis zu Wyddirgis by Muntabur. Von Wyddirgis zu Salza undir Westirsberg. Von Salza die rechtin Straffe ubir, hindir Westirburg hine zu Emmerichenhein. Von Emmerichenhein uff, die strasse zu Heygere. Von Heygere gein Waldensfels. Von Waldensfels gein Gladenbach undir Blansckenstein off die Salzbudin; Und die Salzbudin hin, bis in die Lane, und by der Mulen, die heissit zum Steyne. Den grund off, die strasse ubirhin bis zum Rodchin zuschin Hohenburg u. Nordeckin. Von Rodchin bis zu Merlo. Von Merlo bis zu Schotten. Von Schotten bis zu Schluchtir. Von Schluchtir bis zu Gerade hinsyt Schilddeckin. Von Gerade bis zu Gemunden an der Synne; und an der Sale von Gemunden bis zu Wertheim. Von Wertheim den Meyn hin, als breit als der Meyn ist, bis an den Rin; Und den Rin hin, bis wydir zu Lantstein. . . . MCCCXIX.

CCXCVI.

CÆSARIS ad Gerlacum *Epistola exhortatoria, ut depravatis Cleri moribus, reformando, adhibeat medelam.*

An. 1359.

KAROLVS Quartus *divina favente clemencia Romanorum Imperator semper Augustus, & Boemie Rex.* Venerabili GERLACO Archiepiscopo *Moguntino*, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellario, Principi, Consanguineo, & Devoto suo dilecto, Graciam suam & omne bonum.

Quemadmodum alias in nostre Celsitudinis constitutus es presència, Devocionem tuam, presente Venerabili *Cavallacensi* Episcopo Apostolice Sedis Legato, personaliter fuimus allocuti, sic iam his Litteris Imperialibus te ad exercendum in subscriptis tuum officium proposuimus excitare.

Consideravit namque iam dudum, sicut in presens considerat nostra Serenitas; quod antiqui Patres Canonum conditores, qui regulam modumque vivendi Clericis & personis ecclesiasticis pio proposito tradere sunt conati; circa nonnullos Prelatos & Clericos seculares & regulares, aliasque Personas ecclesiasticas tue Provincie in vanum vigilasse videntur; nisi tu eorundem Custos Canonum & minister, super hoc vigilantius, quam hucusque sit factum, studeas vigilare.

Quis enim Canon cum Clericis dispensavit, ut fructus Ecclesiarum & prebendarum percipiant, & de Xpi patrimonio Ludos, Hastiludia & Torneamenta exerceant; Habitu militare cum pretextis aureis & argenteis gestent, & calceos militares: Comam & barbam nutriant, & nichil quod ad vitam & ordinem ecclesiasticum spectat, ostendant; Militaribus se duntaxat & secularibus actibus, vita & moribus, in sue salutis dispendium & generale populi scandalum immiscendo: Sicut hec

singula per multos provincie tue Prelatos & Clericos non est dubium exerceri; & tanto iam esse tempore preterito perpetrata, acsi contra vitam regularem & bonos mores, voluerint per irregulares errores & petulanciam prescripsisse; sique prescribendi contra virtutes, iura locum viciis indulissent.

Talem igitur corruptelam propter zelum quo erga domum Dei afficimur non modicum detestantes, Devocionem tuam attente requirimus & hortamur, teque per officii tui debitum propensius obsecramus, quatenus una cum Coepiscopis tuis metropolitico iure tibi subiectis ad correctionem morum & vite Prelatorum, Clericorum & personarum ecclesiasticarum tue Provincie sollicitate & constanter assurgens, omnia in premissis, habitu, vita, & moribus & exemplis per eos errata corripas, corrigas & reformes, ac in statum dirigas; dictosque . . . salutariter corripere, reformare & redire facias, sicut melius poteris; Amicis non parcendo, nec potentibus deferendo, neque timorem in hac parte iusticie preponendo; sed potius contradictores ac rebelles per censuram ecclesiasticam, ac per subtractionem Reddituum & fructuum suorum . . . distriktius compellendo, donec talia universa sufficienter emendent, & de non transgrediendo in his ulterius, idoneam tibi & eisdem Episcopis prestiterint cautionem: cum indigne de Altari vivant, qui ministrare altaribus erubescunt.

Confidit profecto nostra Sublimitas, quod accuratam in premissis debeat tua Devocio sollicitudinem tanto ferventius adhibere; quanto diucius in his nostri erratum fuisse, & adhuc nihilominus oberrari; quantoque perpencius . . . proponimus, si in histe quod non speramus in venerimus negligentem; Tuam, quam & predictorum Episcoporum, nec non Prelatorum, Clericorum & personarum ecclesiasticarum negligentiam & excessus, quorum mores & vita non solum nichil edificant, sed magis sue provincie vitam destruunt aliorum, ad Sanctissimi Patris nostri Dni Pape perferre noticiam, & interim Principibus nostris secularibus, in tuum & Pontificum aliorum defectum dare serius in mandatis, ut se de universis fructibus & prebendis

bendis Prelatorum, Canonicorum Clericorum & ecclesiasticarum personarum huiusmodi intromittant, & conservent eosdem, donec per ipsum Dn. Papam responsum nobis extiterit, quid cum earundem personarum, occupatis per eas, maleque detentis seu invasis ecclesiasticis redditibus, sitagendum.

Datum in *Consuencia* die XVIII mensis Marcii. Regno-
rum nostrorum XIII, Imperii vero III:

per Dn. Imperatorem

Nicolaus de Chremisr.

Secundo hanc chartam ad an. 1359, sequimur chronologiam Seraxii, eiusque Commentatoris; quum alias ex Carolini regiminis compute inferri videatur annus 1358.

CCXCVII.

GERLACVS *ratam* habet *venditionem* *Mole* Hat-
tenberg *inferioris*, *ad* *Presentias* *Ecclesie* *Metrop.*
factam *ab* *illis* *zum* *Jungen*.

An. 1359.

[p. 1018 in *Addit. Versu* illa quam ad pedem]

GERLACVS D. G. *Sancte* Maguntine *Sedis* *Ar-* ex *Antogr.*
chiepiscopus, *Sacri* *Imperii* *per* *Germaniam* *Archicancellar-*
ius. Notum esse volumus presentium inspectoribus universis
tam presentibus quam futuris; Quod nos Honorabilium viro-
rum RVDOLFI * Decani & Capituli Ecclesie nostre Magunt. * *Lofe.*
Devotorum nobis in Christo dilectorum, nec non IOHANNIS
zu dem Duffburger Civis Magunt. fidelis nostri dilecti in-
stantissimis precibus ad presens favorabiliter inclinati, paterna-
que moti affectione & benivolentia singulari, venditionem Mo-
lendini *inferioris*, a nobis & nostris Predecessoribus in feodo
dependentibus, ** in monte *Hattinberg* inter civitatem nostram
Maguntinam & villam *Alumbach* siti, cum omnibus suis attri-
nen-

nenciis de nostro scitu, voluntate & expresso consensu, memoratis Decano & Capitulo, & Vicariis, & ipsorum successoribus ad communes Presentias . . . per supradictum *Iobannem*, prout in suis apparet Litteris desuper datis, † rite & rationabiliter factam ratificamus, approbamus & laudamus, presentis scripti patrocinio confirmamus.

** *Plurali numero Scriba utitur, ex quo pariter Superiorum molam in mente habuit.*

† *Conf. N. seq.*

Ymmo idem Molendinum cum omnibus suis pertinentiis & iuribus univ[er]sis per antedictum *Iobannem* in manus nostras motu proprio & voluntarie resignatum, ex superhabundanti, & gratia speciali ad pred. Presentias seu cotidianas distributiones tam Canonicis quam Vicariis presentibus & futuris . . . nobis vacans ex pred. *Iobannis* libera resignatione, novo Donationis tytulo in nostre nostrorumque Predecessorum animarum salubre remedium donamus, appropriamus, & liberaliter conferimus in his scriptis; & directum dominium quod nos . . . in ipso Molendino . . . usque in presens habuisse noscebamur, in prenomatos Decanum & Capitulum . . . pleno iure transferimus; In hunc finem, quod [*Idem*] . . . quam diu divina Salvatoris clementia presentem nobis vitam concesserit, apud eundem devote & humiliter pro nobis intercedant; & post decessum nostrum perpetuis temporibus Anniversarium nostrum tam cum Missa quam Vigiliis pro Defunctis sollempniter peragant, iuxta consuetudinem ecclesie nostre hactenus observatam.

In quorum omnium testimonium, & perpetuam roboris firmitatem presentes Litteras scribi, nostroque Sigillo impendenti fecimus communiri. Datum *Eltervil* feria sexta proxima post festum Sci *Mychaelis* Archangeli. Anno Domini *MCCC Quinquagesimo nono*.

CCXCVIII.

Littera Venditorum, de qua in praeced.

An. 1359.

Ich Johan, Herrn Cristans seligen Son zum Dufpurger, *ex Autogr.*
 und Katherine min eliche Wirten, Burgere zu Mentzen,
 bekennen . . . an diesem Briefe, . . . Daz wir . . . mit verheng-
 nisse . . . Herrn Gerlachs E. z. M. verkauft han den Erbern
 Herren, dem Dechan u. dem Capitul, u. den Vicarien des Stiftis
 zum Tume zu Mentzen zu gemeiner Presencien die Mullen an dem
 Sattenberge, gelegen zwuschen der Stad Mentze und dem Dorff
 Mumbach, mit allem Nuge u. Rechten die darzu horen, . .
 ewellichen zu haben, die ich Johan byt uff disen hutigen tag zu Les-
 hene gehabit han von mine Herrn von Mentze u. sinen Vorvaren,
 umb Nunhundert u. funf u. drissig swerter Gulden, die wir von den
 vorgeannten Herrn zum Tume genzlich u. wol gewert u. gutlich be-
 zalt sin. — — Und darumb so han wir denselben Herrn gegeben
 u. gelangit alle die Briffe u. Instrument, die wir ubir die Mullen
 hatten, und was darzu gehorit. — —

Zu eyne Urkunde dirre vorgeannten Dinge so han ich Johan
 vorgeant, vor mich u. myn eliche Wirten Katherine u. unsere
 Erben, min eigen Ingesigil, mit Ingesigiln der Bescheiden lude,
 Richter Jacobs werntliches Richters minis Magis, und Hein-
 richs, genant zum Iuckil minis Swagirs, Burgere zu Mentzen,
 an disen Brief gehenkt.*

Und ich Richter Jacob und Heinrich Iuckil vorgeant bes-
 kennen, daz wir . . . unsere Ingesigile zu dem Sinen an disen Brief
 gehenkt han. Der geben ist . . . MCCCCLIX an dem nehisten
 Tritage nach S. Michels tage.

* *Dixi in titulo: zum Jungen: Id quippe quod, trinorum
 hic nominatorum Sigilla [cum tribus Cornibus venatoriis]*
 Iii 3 indu-

*indubitatum faciunt. Alias ab adibus Nomina diversa
ducentes. Inſcriptionum tenor:*

- † IOHANNES ZVM DVSBVRGER.
- † S. IACOBI IVDICIJ SECVLARIS MOGVNT.
- † S. HEYNRICI ZVM IVCKELN.

CCIC.

*Ecclesia parochialis ad S. Ioannem in Ameneburg
effertur in Collegiatam.*

An. 1360.

[p. 675. n. 1.]

IN NOMINE SANCTE ET INDIVIDVE TRINITATIS.
Amen.

GERLACVS D. G. *Sancte Moguntine Sedis Archiepiſcopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius.* Vniuerſis Xpi fidelibus ſalutem in Domino, & noticiam ſubſcriptorum. Cedere diuoſcitur in augmentum cultus Divini, quem ex corde appetimus tempore noſtri regiminis ampliari, ut auctis facultatibus & ſtipendiis, Stipendiariorum quoque numerus proportionabiliter exuberet, ſicque in meſſe divina operancium non deficiat ſervitus indefeſſa.

Sane cum Parochialis eccleſia in *Ameneburg* noſtre dioc. cui unicus hucusque Rector preeſſe conſuevit, in Reddiſibus & proventibus annuente omnium bonorum auctore Domino in tantum excreverit, quod de ipsis eciam, interveniente noſtra munifica elargicione ſubſcripta, plures poterunt Perſone idonee, famulature ibidem Altifſimo congrue ſuſtentari; Nos volentes in dicta eccleſia Collegium Clericorum ſecularium inſtituere, & redditibus congruis ac Graciis inſcriptis in ſua primeva plantacione convenienter dotare; dictam Eccleſiam parochialem in *Ameneburg* in Collegiatam - -, cum inſtitucione Decem perſonarum, que nunc & in poſterum tempore ſui introitus

troitus erunt actu Sacerdotes, quarum una erit Decanus, per alios eligendus & per nos, & Archiepiscopum Mogunt. qui fuerit p. t., confirmandus, in honorem Omnipotentis DEI & bti IOHANNIS Bapt. de consilio & assensu Honorabilium RV-DOLFI Decani & Capituli Ecclesie nostre . . ., ac EBIRHARDI Strumpf Prepositi . . . S. Stephani Mog. loci Archidiaconi, premisso tractatu cum ipsis sollempni, & deliberacione penes nos prehabita diligenti, erigendam duximus, & erigimus in his scriptis.

Ordinamusque, statuimus & volumus per presentes, quod eadem Ecclesia in *Ameneburg*, cui dedimus atque damus omnia & singula iura Collegii, a modo Collegiata existat; & adinstar aliarum ecclesiarum Collegiatarum Personae eiusdem, Eccl. in *Ameneburg* Canonici nuncupati, habentes singuli singulas in ea Prebendas, cum suo Decano Capitulum faciant, stallum in Choro, & locum in Capitulo habeant, in percepcione fructuum prebendarum suarum equales existant; ac aliis libertatibus, iuribus & consuetudinibus gaudeant, que in vicinis Collegiatis ecclesiis sunt solita & consueta.

Pro Dote quoque dicte Collegiate ecclesie & . . . Collegii in eadem, . . . donamus, . . . assignamus . . . & concedimus . . . eisdem . . . Res & bona, libertates, gracias atque iura, subscriptas & subscripta.

Primo videlicet, in *Ameneburg*, in *Aldendorff*, in *Glene*, in *Elmirsdorff*, in *Gernhardisburg*, in *Nuvenburg*, in *Kullisheim*, in *Bulekirchen*, in *Orba*, in *Habrachtsbusen*, in *Ludinsbach* & in *Werde* parochiales ecclesias nostre dioc., quarum collacio ad nos spectare dinoscitur pleno iure; quas ipsis Decano & Capitulo quoad percepcionem temporalium . . . incorporamus, . . . & unimus, ipsorum usibus perpetuo applicando. Retenta tamen, & salva ipsarum ecclesiarum Vicariis, pro eorum sustentacione honesta, & unde hospitalitatem teneant, Episcopalia Archidiaconalia iura solvant, ac alia incumbencia onera supportare valeant, ipsorum cuilibet congrua portione.

ITEM

ITEM Minutam decimam bonorum, in campis dicti Opidi *Ameneburg* consistencium, nec non quendam locum, arbutis confitum & virgultis, vulgariter nuncupatum die *Wustnunge*, ad nos & nostram Ecclesiam pertinentes. Et quod iidem Decanus & Capitulum - - pascuis, pratis, aquis, piscariis, silvis, nemoribus & aliis utilitatibus, conclusis infra terminos memoratos, utantur & fruuntur, ac uti & frui possint & debeant in perpetuum, sicut *Castrenses* & alii incole dicti Opidi, pacifice & quiete.

ITEM eosdem Decanum & Capitulum & d. suam Ecclesiam pro eorum quiete perpetua exemimus atque prorsus exemimus. . . a iurisdictione & omnimoda subiectione dicti *Ebirhardi* - - -, & Archidiaconorum p. t. existentium; consensu suo, ac Decani & Cap. Ecclesie *S. Stephani* Mag. . ad hoc accedente. Ita tamen, quod vacantium predict. ecclesiarum parochialium sub d. Archidiaconatu existentium investituram ab ipso & eius Officiali recipiant, mandata exequantur, sibi obediendo ut tenentur. Concedentes eisdem Decano & Capitulo etiam ex gracia speciali absenciam ab aliis suis beneficiis quibuscunque - -, quam diu in d. ecclesia *Ameneburg*, etiam deferuendo inibi in diuinis, residenciam fecerint personalem. Et quod de sua in *Ameneburg*, & in aliis ecclesiis . . sibi incorporatis ut premititur, [postquam percepcio temporalium predictarum ecclesiarum ad utilitatem & usum ipsorum Decani & Cap. pervenerit] ad solucionem alicuius Subsidi, per nos aut aliquem Successorum nostrorum - - quomodolibet indicendi, minime teneantur. Sed ab hoc ex tunc sint liberi penitus & immunes. Quodque Decano seu alio Canonico - - decedente, nec nos aut nostrorum aliquis Successorum petere debeamus fructus aliquos, qui vocantur *Annus gracie*, a Defuncto; sed ut quilibet eorundem in sua ultima voluntate fructus eosdem, scilicet unius anni, in solucionem debitorum suorum si que fuerint, convertere valeat; alioquin debitis cessantibus, testando seu legando prout sibi placuerit, in utilitatem Ecclesie sue, vel alias disponere de eisdem. Et quod si ipsorum aliquis

inte-

intestatus decesserit, Capitulum . . . de bonis eiusdem Defuncti se possit intromittere, ordinare & facere, prout ipsis secundum Deum & iusticiam, & iuxta suam bonam conscientiam pro decedentis necessitate & salute, & ecclesie utilitate videbitur expedire, absque nostra . . . contraditione & impericione quacunque.

Preterea cum Ecclesie prenotate, per nos incorporate & unite prefato Collegio ut premititur, ab eorum Rectoribus adhuc superfluitibus teneantur & possideantur, ita quod eorum fructus redditus & proventus in vita Rectorum eorumdem nequeunt memoratis Decano & Capitulo ac ipsorum usui applicari; Nos ipsis volentes de restauro congruo prospicere; assignavimus & presentibus assignamus lisdem . . . annuam pensionem trecentarum librarum *Hallens.* monete currentis, ipsis . . . de bonis nostre Ecclesie persolvendam tam diu, donec cedentibus aut decedentibus dictarum ecclesiarum Rectoribus, earundem fructus . . . ad utilitatem transeant Decani & Capituli predictorum. Ita sane, quod vacante aliqua ipsarum ecclesiarum per mortem seu liberam resignacionem . . . , nos pro rata seu quota valoris annui fructuum & proventuum eiusdem ecclesie sic vacantis, sicut possunt verisimiliter estimari, a prestacione reddituum trecentarum libr. Hall. predictarum catenus erimus absoluri; Et sic deinceps de aliis ecclesiis, donec tot earum vacaverint, quod valor annuus . . . reddituum . . . eorumdem, dictam pensionem per equivalenciam absorbeat & extinguat; ita quod ex tunc ab ipsius pensionis solucione in totum erimus liberati.

NOTA. Parochiarum supra nominatarum prima & secunda, qua Rectorum suorum obitu vacare ceperunt, erant, ipsa Amneburgensis, ac Orbensis. Inde de 300 libris in restaurum promissis, Ducente ad Ecclesiam Mogunt. revertebantur. Centum residuas Gerlacus novello sua plantationis Collegio capiendas postea assignavit ex proventibus (*Steuere u. Umgeld*) Oppidi Seligenstadt, quousque ecclesias incorporatas ceteras similiter vacare contingeret. Ita litteris consignatum an. 1363, ser. 3. post Circumcis.

Kkk

Volu-

Volūmus eciam, & mandamus eisdem Decano & Capitulo, quod dictis ecclesiis vacantibus . . . corporalem ipsarum possessionem, & cuiuslibet earundem propria auctoritate intrare & adipisci valeant, nostra vel Successorum nostrorum licentia super eo minime requisita.

Prefati quoque Decanus & Capitulum, cum nos iubente Deo ab hoc seculo emigrare contigerit, Memoriam & anniversarium nostrum in ecclesia sua . . . cum Vigiliis & Missarum sollempniis iugiter peragent more solito & consueto.

Vt autem hec nostra institutio, ordinacio, donacio, & alia omnia supradicta perpetuam habeant roboris firmitatem; nos GERLACVS Archiepiscopus . . . presentes litteras exinde conscribi fecimus, & Sigilli nostri, & Honorabilium *Rudolphi* Decani & Capituli . . . Magunt. Nec non *Ebirhardi* loci Archidiaconi & sui Capituli predictorum, Sigillorum appensione fecimus communiri.

Et nos RVDOLPHVS Dei gracia Decanus & Capitulum Eccl. *Mag.*, ac EBIRHARDVS loci Archid., nec non Decanus & Cap. . . S. *Stephani* supradicti, deliberacione provida ac maturo consilio intervenientibus, premissis omnibus & singulis, que recognoscimus per omnia esse vera, voluntatem & consensum nostrum, in honorem & pro cultu Divini nominis ampliando adhibuimus, & presentibus adhibemus. Ac in eius evidens testimonium nos . . ., & . . ., nec non IACOBVS * Decanus . . . S. *Stephani* . . . Sigilla nostra presentibus duximus apponenda. Datum VII die . . . Marci Anno Domini MCCC LX.

* Cognomine Hules; eo ipso tempore ad Decanatum erectus.

CCC.

Beneficio Gerlaci fructus parochialis Ecclesiæ Dipurgensis transferuntur in Metropolitanam.

An. 1360.

[p. 675. n. 2.]

GERLACVS *Dei gracia sancte Maguntine Sedis* *in Antegr.*
Archiepiscopus, sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius. Honorabilibus, RODOLPHO Decano totique Capitulo Ecclesiæ nostre Mag. . . . salutem, & sinceram in Domino caritatem.

Licet ex debito pastoralis nostri officii singularum nobis subiectionum Ecclesiarum commodis & utilitatibus, & maxime in his, quibus augeri poterit cultus divinus, & lucrum reportari animarum, sumus debitores; ad illos tamen pre ceteris non inmerito specialis benevolencie plenitudinem convertimus, & ad amplexus ipsos favoris & gracie suscipimus singularis, qui immediatus subiectionis modulo regimini nostro sunt subiecti & uniti; & qui nobis semper constanter & fideliter adheferunt, & adherent incessanter, prout experientia, que est efficax cunctarum rerum magistra, persepe nos edocuit; & qui, ut Viri Katholici, disciplinis ecclesiasticis, & divinis officiis inhiant frequenter, & devocius intendunt. De numero quorum existunt Decanus Capitulum Canonici & Vicarii ecclesiæ . . . supratacte, a qua multa bona tamquam de manu Domini suscepimus, & divina favente clemencia tot Intercessorum precibus in futuro seculo maiora nos speramus recepturos.

Hinc est, quod nos aliquid retribuere cupientes Domino pro omnibus que retribuit nobis; ob honorem eiusdem, & Gloriosiss. Genitricis ipsius Marie, & specialem reverenciam beatissimi Martini Episcopi Patroni nostri; & ad nostre, ac animarum omnium Progenitorum nostrorum Predecessorum

Kkk 2

fide-

* tangitur
Henricus,

fideliū * ac successorum Archiepiscoporum salubre remedium, Parochialem ecclesiam oppidi nostri *Dyppurg*, - - cum omnibus suis redditibus, obventionibus, proventibus & iuribus quibuscunque, cuius Ecclesie ius patronatus, collatio & quevis alia dispositio ad nos & Predecessores nostros Archiepiscopos Mag. noscitur pertinere & pertinuisse ab antiquo, ex premissis itaque & aliis certis & rationabilibus legitimisque causis nos ad hoc merito moventibus, in Dei nomine donamus vobis Decano Canonicis & Vicariis - - -, tam presentibus quam futuris; incorporamus, unimus & annectimus, omnibus modis, via, iure & forma quibus melius possumus, & quibus fieri potest, in his scriptis.

Volentes, & presentibus decernentes, quod vos corporalem possessionem - - memorate ecclesie pastoralis in *Dyppurg*, nec non omnes fructus, - - - proventus, & iura quecumque, quando ipsam . . proxime per mortem seu liberam resignationem Pastoris eandem in presenti possidentis - - - vacare contigerit, per vos & procuratores vestros, seu nuncios ad hoc deputandos, cuiusquam licencia vel auctoritate minime requisita, apprehendatis & nanciscamini, colligatis, recipiatis; receptosque, inter Canonicos, Capitulares & non capitulares, ac Vicarios omnes & singulos - - -, Vigiliis maioribus - - & Missa pro defunctis - - - interessentibus, vel alias ex legitimis causis absentibus, secundum ecclesie consuetudinem - - equaliter distribuendos. Provisio tamen, quod perpetuo Vicario in eadem ecclesia per nos instituendo canonice, cuiusquidem Vicarie omni tempore vacationis ius presentandi nobis & nostris successoribus - - reservamus, semper salva sit congrua portio, sibi per nos assignanda de fructibus & redditibus universis prefate ecclesie in *Dyppurg*, unde iura Papalia archiepiscopalia archidiaconalia persolvere, hospitalitatem competentem tenere possit, & alia sibi incumbencia onera supportare; que quidem iura in omnibus illa volumus permanere.

Desideramus insuper, ordinamus & volumus, quod prelibati, Decanus Canonici singuli & Vicarii presentes & posteri,

ri, quam diu immensa Salvatoris nostri benignitas presentem vitam nobis concefferit, apud eandem humiliter & devote suis oracionibus pro nobis intercedant, & post nostrum de presentis mundi medio transitum perpetuis temporibus Anniversarium nostrum, Septimum & Tricesimum, cum vigiliis maioribus novem lectionum & Missa pro Defunctis, quam in die anniversarii . . . Capellanus noster, in Septimo vero *Capellanus Imperatoris Romanorum*, in Tricesimo senior Vicarius . . . celebrabunt cum sollempnitatibus commemoracionum seu commendacionum, & quatuor candelarum cerearum, quarum quilibet bilibris existat, super sarcophagum sepulture nostre de prefate Pastorie fructibus comparandarum positionem, perpetuis temporibus peragere non obmittant, secundum consuetudinem ipsius ecclesie in Anniversariis . . . Predecessorum nostrorum hactenus observatam. Quorum omnium observanciam debitam, & fidelem execucionem, prelibatorum consciencie relinquimus, & presentibus committimus, sicut de his coram districti iudicis examine reddere velint rationem.

In premisforum Donacionis, incorporacionis, unionis & annexionis evidens testimonium, & perpetui roboris firmitatem prenotatis Decano, Canonicis & Vicariis presentes dedimus & damus Litteras, Sigilli magni nostri pontificalis appensione firmiter communitas.

Datum & actum Anno Dominice incarn. MCCC LX. Sabbato proximo ante dominicam qua cantatur *Oculi*; quod fuit VIII Idus Marcii.

CCCI.

E I V S D E M,

*continens relationem exactam de reperto casualiter
Thesaurο antiquissimo Reliquiarum in Armario
cænobii Montis S. Ioannis.*

An. 1360.

GERLACVS D. G. Sancte Maguntine Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius.

Kkk 3

Vni-

12 Aug. 17.

Univerſis Abbatibus, Prioribus, Prepoſitis, Decanís, Eccleſiarum & capellarum Reſtoribus, per noſtras Civitatem Dioceſin & Provinciam Maguntinam ubilibet conſtitutis ad quos preſentes Littere pervenerint, Salutem in eo qui dat omnibus affluenter.

Glorioſus DEVS in Sanctis ſuis, & in maiestate ſua mirabilis, cuius ineffabilis altitudo prudentie nullis incluſa limitibus, nullis terminis comprehenſa, recti cenſura iudicii celeſtia pariter & terreſtria diſponit. Eſſi cunctos eius miniſtros magnificet, altis decoret honoribus, & celeſtis efficiat beatitudinis poſſeſſores; Illos tamen, ut dignis digna rependat, potioribus attollit inſigniis Dignitatum, & premiorum uberiori retributione proſequitur, quos digniores agnoſcit, & commendat ingentior excellentia meritorum. Sic & alma Mater Eccleſia, eius ſacra proſequens veſtigia & exemplo ducta laudabili, licet univerſos in regionibus celeſtibus conſtitutos, ſtudiis honorare ſollicitis, & ſonoris efferre preconiiis non deſiſtat; Glorioſiſſimos tamen Chriſtiane fidei principes, Athletas DEI electos, iuſtos ſeculi Iudices, Luminaria vera Mundi, videlicet Chriſti Redemptoris Apoſtolos numero duodenari contentos, qui viventes in carne predictam Eccleſiam ſuo pretioſo ſanguine plantaverunt, ipſam erigendo ſublimiter, & diſciplinis ſanctiſſimis dirigendo, ſummis attollere vocibus, laudibus perſonare precipuis, & ſpiritualibus diſponit honoribus venerari.

Lucis etiam Creator omnipotens & Verbum DEI in excelsis, Sol eterne iuſticie, ſaluti humani generis clementer intendens, multifariis multisque modis ſplendorem in tenebris, & theſaurum Eccleſie ſub modio latitantem, ne diucius per humanam negligentiam indignationem incurreret plebs fidelis; & iram Dei omnipotentis per oblivionem, que mater eſt ingrati tudinis, & gracie inimica, ſe ſentiret incurriſſe; ſed ſuper Eccleſie candelabrum, erectum omnibus qui ſunt in domo Domini, reluceret; lucernam pedibus hominum, & eorum ſemitis lumen dedit, ut tanquam lucerna igne caritatis arderet, &

& velut lumen doctrine fulgeret prelucidum, & super Ecclesie candelabrum erectum omnibus in ipsa domo Domini reluceret.

Fons igitur Sapientie qui se ipsum exinanivit, formam Servi accipiens, testimonia sue pietatis longe lateque largiflue in arbore salutis copiose distribuens, ipsamque sponte ascendens, & opus nostre redemptionis in ea perficiens, factus Patri obediens usque ad mortem, lignum prevaricationis & eterne dampnationis per vexillum sancte Crucis in quo Salus Mundi pendit propria virtute calcans, ut claustra dissiparet Inferni & genus humanum liberaret a morte, in redemptionem eorum prevaricationum que erant sub priori Testamento reprobationem acciperent qui vocati sunt eterne hereditatis, per admirabile pretium, cuius pondere captivitas adempta est Mundi, contracta sunt claustra Inferni, & aperta est nobis ianua Regni. Ipse enim Alpha & O, Primus & Novissimus.

Vt olim per Sanctam HELENAM, *Constantini* matrem, Iherosolimis ipsum pretiosissimum Lignum salvificum ducentis fere annis absconditum, miraculose & nutu Dei revelatum, ne tantus thesaurus Ecclesie, quem sub glebe sacri ponderis odor suavissimus propalavit, quam cursus neglecti temporis occultavit; quia Lignum sacrum, quod fuit apotheca Carismatum, universam exsuperat fragrantiam aromatum; Et Gemma que sub terra latuit despecto iacens loculo, eius virtus apparuit multiplici miraculo; nam terra, mira fragrantia vim odoris perfundens, corda reddidit ardentia in laudem Salvatoris.

Cum itaque proditurus esset Thesaurus absconditus, & iam longo tempore hominibus incognitus; Contigit in nostro territorio, in Cenobio *Montis Sci IOHANNIS Baptiste in Rynkaurea* Ord. S. *Benedicti*, sub Anno Domini *MCCC Quinquagesimo octavo*, feria tertia post Dominicam *Invocavit*, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris & Domini nostri, Dni INNOCENTII divina providentia Pape *Sexti* anno sexto; regnante quoque Serenissimo Dno KAROLO *Quarto* Romanorum Impera-

peratore Regeque Bohemie, Regnorum suorum anno XIII, Imperii vero V^{to}. sub Religioso viro HERMANNO Abbatedicti cenobii, Discretum & religiosum virum HEINRICVM dictum *Overssolz*, Custodem & Plebanum dicti cenobii, Casu, una cum Fratre ANSELMO; pro tunc Campanario in *Alsenheim*, nec non BERTHOLDO de *Mintzenberg* famulo dicti Custodis, & MARGARETA *Purles* de *Gysenbeim*, & eiusdem *Margarete* filia, nec non EMERICO de *Ockenbeim* eiusdem cenobii famulo, Armarium seu sacristiam d. cenobii ingredi; & ibidem inter cetera pred. Custodem quandam antiquissimam Ladulam, repertam in quadam cista sive archa nutu DEI coram omnibus ad manus recipere; quam ladulam aperiens, invenit in orificio ipsius ladule quasdam antiquissimas litteras diversae Sanctorum nomina continentes; quibus nominibus per ipsum visis & lectis, non querens ultra, sed timidus prospiciens, ipsam ladulam coram omnibus astantibus predicto Abbati suo deferens; Cuius consensu & voluntate, presentibus multis hominibus dictus Custos eandem ladulam aperiens, Thesaurum subscriptum cum sufficiente Litterarum testimonio invenit. Quem, cum magno gaudio & cordis tripudio sigillatim perlustrans, coram astantibus, manibus suis ostendit pretiosissimas Reliquias infrascriptas.

Primo videlicet pretiosissimam particulam de *Panno*; quo ve-
labantur oculi Salvatoris pendentis in Cruce. ITEM de *Sudario*
eiusdem Domini Salvatoris, magnam partem. ITEM de *Syndone munda* in qua involutum erat Corpus ipsius Salvatoris, magnam partem. ITEM de pretiosissimo Ligno S. *Crucis* in quo Salus mundi pependit, magnam partem. ITEM de Vestimento B. *Johannis Bapt.* quo utebatur in Heremo. ITEM unum integrum articulum B. *Pauli* Ap. ITEM de B. *Martino* Patrono nostro. Item de Cerebro Bte *Barbare* virg. ITEM de B. *Bartholomeo* Ap. magnam partem. ITEM integrum articulum B. *Blasii* Mart. atque Pontificis. ITEM de B. *Hyperto* Confessore. ITEM de B. *Antonio* Conf. ITEM Clavum cruentatum affixionis B. *Sebastiani* mart. ITEM de Reliquiis S. *Mauricii* magnam partem. ITEM de S. *Nicolao* Ep. ITEM de *Mensa* Domini. ITEM de *Sepulchro* Domini. ITEM de *Virga Moysi*. ITEM de aliis diver-

diversis Sanctis, - - quorum pretiosa mors est in conspectu Domini.

Deducto itaque ad noticiam nostram facto premissis per predictum Custodem, nobisque ad pred. Cenobium ob reverentiam dicti Thesauri venientibus, premissa omnia & singula oculis nostris vidimus sigillatim; & manibus nostris tractavimus. Et volentes ad Devotionem corda Fidelium excitare, omnibus Xpi fidelibus vere penitentibus & contritis, qui pred. Cenobium ob reverentiam dict. sanctar. Reliquiarum visitaverint, & elemosinas suas pro ornatu reliquiarum largiti fuerint, de Omnipotentis Dei misericordia, & btor. *Petri & Pauli* - - , ac Gloriosi Pontificis S. *Martini* Patroni - - confisi, XL dies de iniuncta ipsis penitencia misericorditer in Domino relaxamus. Insuper eosdem participes facimus omnium vigiliarum, orationum, ieiuniorum, castigationum & ceterorum bonorum operum, que apud Fratres dicti Cenobii operari dignabitur clementia Salvatoris.

In quorum omnium testimonium presentem Paginam nostri Sigilli appensione fecimus communiri. Datum *Eltvil* XXIII die mensis Marcii, que fuit secunda feria post diem B. *Benedicti* Abbatis. Anno Domini M C C C L X.

23 Mart.

CCCII.

IVRIS patronatus ecclesiarum in Sulzheim & Werstadt, a Dynastis de Bolandia PHILIPPO & CONRADO ad Præsentias Mog. facta Donatio confirmatur.

An. 1360.

[p. 675. n. 4.]

GERLACVS D. G. Sancte Moguntine Sedis *en Aug.*
 Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius. Notum esse volumus universis & singulis ad quos presentes

LII

fentes

sentes Littere pervenerint, tam presentibus quam futuris, quod nos Donationi iuris Patronatus parochialium in *Soltzheim* & in *Werstad* ecclesiarum, cum Ecclesiis, Capellis, Altaribus & iuribus universis eisdem subiectis seu annexis, nostre dyoc., per Nobiles PHILIPPVM de *Bolandia*, MENAM eius uxorem legitimam, & CONRADVM, dicti *Philippi* fratrem, Honorabilibus viris Decano, Capitulo, & Vicariis Ecclesie Maguntine - - ad communes *Presencias* seu cortidianas distributiones - - , ob honorem Omnipotentis DEI, & Gloriosissime Virginis MARIE eius Genitricis intacte, nec non ob reverenciam *bti MARTINI* Episcopi Patroni nostri - - , atque in salubre animarum suarum & suorum progenitorum remedium in vita futura, perpetuam & salutem, cum sollempnitate qua decuit, prout in Litteris ipsorum desuper datis clarius contineri perspeximus, rite & liberaliter facte, ad devotam & sinceram predictorum Nobilium supplicationem desuper nobis per eodem porrectam benivole consensimus, & paterna liberalitate consentimus; ipsamque Donationem ratificamus, approbamus, laudamus, & presencium tenore litterarum auctoritate nostra ordinaria confirmamus; Et nichilominus preactas ecclesias una cum sibi subiectis altaribus & capellis, cum omnibus suis redditibus, fructibus, utilitatibus, iuribus & pertinenciis universis & singulis, in quibuscunque consistentibus, ad Divini cultus augmentum & ad uberiores personarum omnipotenti DEO in ecclesia nostra Moguntina diu noctuque devote famulancium sustentacionem incorporamus, annectimus, & in Dei nomine, predictis & aliis causis legitimis non immerito nos moventibus, modo & forma quibus fieri poterit melioribus, unimus per presentes.

Decernentes & volentes, quod memorati Decanus Capitulum & Vicarii, per se, alium vel alios, possessionem vel quasi predictarum in *Soltzheim* & in *Werstad* ecclesiarum, nec non altarium seu capellarum - - - , postquam per mortem seu liberam resignacionem - - - legitime vacaverint, auctoritate propria apprehendendi & nanciscendi, nec non fructus, red-

redditus, iura, . . . in usus suos pro communibus Presenciis . . . exigendi, percipiendi & levandi; Et secundum ordinationem & meram dispositionem Honorabilis RODOLPHI, Decani . . . Ecclesie Moguntine, supratractam donacionem suis consiliis & auxiliis quam plurimum promoventis, aut suorum Manufidelium seu Testamentariorum post ipsius de hoc mundo transitum si in vita sua per se non disposuerit, in suis Anniversario seu Memoriais, & ob celebritatem Sanctorum in nostra ecclesia Mogunt. veneracionem, distribuendi liberam habeant facultatem. Salvis tamen semper Vicario seu Vicariis pred. ecclesiarum [per antedictum Rodolphum Decanum quoad vixerit, & post eius obitum per suos successores . . . simul & Capitulum Moguntinum Archidiacono loci perpetue presentandis] Decima minuta in predictis Villis & earum terminis; Oblacionibus Vicariis eisdem specialiter legatis & legandis; nec non centum & decem & novem iugeribus cum uno quartali agrorum arabilium, vinearum & pratorum ad Dotes predictarum ecclesiarum pertinentibus; nec non una integra carrata vini communis de decima vini ibidem colligenda, annis singulis vindemiarum tempore ad vas proprium Vicario in *Werstad* . . . sine contradictione sibi presentanda; de quibus omnibus & singulis, Papalia Archiepiscopalia & Archidiaconalia iura, & concedenda nobis aut nostris Successoribus consueta Subsidia persolvere, hospitalitatem tenere, & quevis eis alia incumbencia onera commode valeant supportare.

In quorum omnium evidens testimonium & perpetue roboracionis firmitatem presentes dedimus Litteras, Sigillo nostro firmiter communitas. Actum & datum sub Anno incarnationis Dominice MCCC LX. Feria tertia proxima post festum bti Nicolai Episcopi.

Notandum I: PHILIPPVS de Bolandia, in Litteris de hac Donatione an. 1360 pridie Laurentii exaratis refert, Ius istud patronatus &c. acquisivisse iure hered. a WILHELMO Rugravio, Serr zu der Alten Baimberg. MENA vero, ipsius Philippi uxor, cuius stemma tabula substrata non ex-
 LII. 2 *pri-*

primunt, filia fuit Rugravii RUPERTI, Iidem porro Coniuges (in vigilia Mathæi Ap. d. 1360) ad Praesentias Capituli metrop. vendiderunt medietatem ville Sultzheim: Unser halb Gericht ganz des Dorfs zu Soltzheim bey Werslad, um acht Hundert Gulden von Florenz.

II: *Tertia villa pars respexit ad Rugr. Rupertum supra memoratum; Similiter Capitulo, cum CATHARINÆ uxoris filii-que HENRICI consensu, an. 1361 die Veneris ante festum Purific. B. M. V. pro 355 libris Hall. divendita.*

III: *Quoad quartam partem, idipsum erga 240 libras facere aggressi sunt AGNES (Rugravii PHILIPPI Relicta, ortu Com. Leiningensis) eiusque primogenitus, nomine HENRICVS. Literas, an. eod. 1361 pridie S. Ioan. Bapt. datas, Sigillis obfirmarunt EMICHO Comes de Leiningen, Agnetis frater, BERTOLFVS Miles, & GERLACVS Armiger, germani, dicti Stang, in Neuenbamberg Castrenses.*

CCCIII.

DE hominibus quibusdam propriis in Manweiler, quos Comiti Veldentia HENRICO vendit Godefridus de Weisenstein (ortu Randekus) sub pacto redemptionis intra decennium.

An. 1361.

ex Anogr.

Ich Godefrid Wissenstein ein Edelfnecht Verriehen — — —
und dun kunt allen Luden, Daz ich han versagt dem Edelin
Herin, Greve Heinriche von Veldenze und sinen Erbin diese —
mine Arme Lude, die nestin zehen Jar, die angeen sollent an der
Data dieses Brieves und alre nest na einandir kommen sollent; Mit
namen Gerlach, Gelin Son, und sine Kint, Wilhelm, Ge-
lin Eydem und sine Kint; die Cappelstin eine Brauwe, und ire
zwen Sone Heinzen u. Wenzzen, und ire Kint; Mezin, Cap-
pins

pins dochter, und Petir Anyp den Zimmerman, alle van **Atau** wylre undir Randeckin, vor zwenzig Punt Heller, die ich Wis-
sensfeyn an gudem gebin Wergelde zu mine nuzē a *Comite pr. d.* genz-
lich infangen han. Also, daß Er und sine Erbin der obgen. Armer
lude und ierē Kindere bynnen diesin obenantin nestin zehen Jaren mo-
gent und sollent genysin, schaffin, und Bedin, Brechin u. Buzen,
hoe und niedir, gelicher Wyz, als bit andirn iren Armen luden, son-
dir hindernusse - - - ane alle geverde; Auch also, daß ich noch die
mine - - -, mogen noch insollen die . . arme lude losen bynnen
diesin - - zehen Jaren. So wanne abir darna Ich, ob die mine
dem Greven ob sinen Erbin reichen u. bezalen zwenzig Punt Heller
an gudem gebin Wergelde; So sol er - -, mir - -, dieselben
Arme lude und diesin Brief wiedir zu losungen gebin, ane alle Hin-
dernisse - -

Des zu eime stedin Befunde so han ich Godefrid Wisens-
feyn - - myn selbes Ingesiegel an diesin Brief gehentit. Der ge-
gin wart des nestin Sondagis na dem Jares dage, Do man zalte
von Goz geburt Drigehen hondert und Eins u. Seszig Jar.

CCCIV.

CONVENTIO *mutua inter* Rupertum et Godefri-
dum, *fratres a* Randeck, *de dotando suas Vxo-*
res, presentem, et respectivo futuram, ingra-
du bonorum communium aquali.

An. 1361.

Ich Ruprecht von Randecke erkennen uffentlich bit diesme Bries *ex Anag.*
fe. Um solich Gut als mir min Bruder Gotfrid erleubet hat
zu losen, und mine Frauwe dar uf zu bewisen; Daß ich ime auch
also vil erleuben unsers gemeinen Gutes einer Frauwen, oder er eine
nemet, zu geben, und sie dar uf zu bewisen; oder anders war (wo)
zu dun, da er iz hin bedarf. — — —

LII 3

Zu

Zu Urkunde so geben ich ime diesen Brief mit mine Ingesiegel. Und han auch gebeden min Mutter und minen Vettern den Dechan zu Spire, daz sie auch ir Ingesiegel — — —. Und wir Eshonethe von Storchingen, Mutter des vorgen. Ruprechts; und Eberhart von Randecken Dechan zu Spire erkennen . . . an diesen Brief. Der geben wart do man schrib . . . (1361) an dem nesten Sundage vor Sante Gorge dage.

CCCV.

IMPERATORIS *ad Gerlacum missiva, de humiliando Isenburgio, ob comprehensos, in vindictam everisionis castri Vilmar, homines IV Bohemos.*

An. 1361.

[p. 675. n. 3.]

Sir Karl v. G. G. Römischer Keyser, zu allen zyten Myrerer des Riche, und Kunig zu Beheim. Entbieden dem Erwidigen Gerlache Erzb. zu Menze . . . unsir Gnade und alliz gut. Lieber Neve.

Wann Philips von Isenburg vier unsere Manne von Beheim gefangen hat, umb das Yme Vilmar gebrochen wart; Darumb entbieden Wir dir ernstlichen, daz du mit andern Fursten, Herrn u. Steden die zu dem Lantsfrieden in der Wedireuben horen, schaffes, daz die Gefangen ledig werdin. Geschee des nit, so musen wir unsern Untertanen gebieden, daz Sie die Lande nit wandeln; Und werden In auch irleuben, daz sie wydir pendin mogen.

Auch biden wir dich ernstlichen, daz du, mit den andern die zu demselben Lantsfrieden horen, gedencdes, wie Ir desselben Philips Hofart u. Unrecht gerechtfertiget von unsir und des Riches wegen.

Geben zu Prage an Sant Nicolas tage. Unsir Riche in dem Vierzehenden, u. des Keyserthumbs in dem funfften Jare.

CCCVI,

CCCVI.

EIVSDEM,

DE neutro ex quatuor fratribus Austriacis in Regem
Rom. post mortem Imperatoris eligendo.

An. 1362.

Wir Karl von Gottes gnaden Römischer Keyser, zu al- ex Autogr.
len ziten Merer des Reichs, und Kunig ze Beheim.
Befennen und tun kunt öffentlich mit diesem Brief allen den die in se-
hent oder horent lesen; Daz wir durch redlicher u. miedlicher sachen
willen; der wir Uns mit des Heiligen Reichs Kurfursten uff unsern
Eyde erkennen haben; Und bey namen umb kuntlichen Widerdrietz,
der dem Heil. Reiche von den Herzogen von Oesterreich oft wi-
derfaren ist; gelobt haben, und geloben auch, als ein Kunig ze Be-
heim, fur Uns, unser Erben u. Nachkomen Kunge zu Beheim,
und bey namen fur den Hochgeborn **Johansen** Margrafen zu
Nerhern, unsern lieben Bruder und sein Erben, dem Heil. Ro-
mischen Reich, und darzu dem Erwürdigen **Gerlach** Erzbischoff
zu Mentz, des H. R. in Dutschen Landen Erzkanzler, unsern
lieben Fursten u. Neven, und seinen Nachkomen in guten Erwen
an geverde bei dem geswornen Eyde den wir dem Heil. Reich getan
haben; Ob es ze schulden kumt daz wir sterben, daz denne, der un-
ser Erbe, der ein Kunig ze Beheim wirdet, Herzogen Rudolffen,
Herzogen Fridreichen, Herzogen Albrechten, und Herzogen
Leupolden, gebruder von Oesterreich, noch Ir keynen zu Romi-
schen Kunge nemen, keynen, oder suzt in deheine weis, mit nichte
und nymmer in deheinen (teinen) zeiten nemen sol.

Mit urkund diß Briefes, versigelt mit unserm Keiserl. Insigel.
Der geben ist zu Nuremberg nach Cristus geburt Druzehen hun-
dert Jar, dernach in dem zwey und sechzigisten iar. An dem
Suntag als man singet *Reminiscere*. Unserer Reiche in dem Sechsz-
henden, und des Keyserthumbs in dem Eybenden Jare.

Per Dnm Imperatorem
Cancellarius.

CCCVII.

CCCVII.

Super proposito eodem, Declaratio Electoris Palatini.

An. 1362.

in Antiqu.

Sir Ruprecht der Elter, von Gotes gnaden Pfalenzgraff by Ryne, des Heiligen Reichs Oberster Truchsezz, und Herzog in Bayern, bekennen . . . , Daz wir durch redlicher und merlicher sache willen, der wir uns mit andern unsern Mitkurfursten uf unser Eyde erkennen haben; Und by namen umb kuntlichen Widerdriezz der dem Heil. Reich von den Herzogen von Osterreich oft widervarn ist; gelobt haben, und geloben ouch dem Heil. Rom. Reich, und darzu dem Erwürdigen Vater in GOT, Herren Gerlach Erzbischof ze Menze, des H. R. Erzkangeler in Dewtschen Landen und sinen Nachkommen, fur uns u. unser Erben u. nachkommen, in guten Trewen on Geverde by geschwornem eyde den wir daruber zu den Heiligen leiphaftlich getan haben; Daz wir, ob ez zu solchen schulden queme, daz der Alldurchleuchtigste Furste u. Herre, Her Karl von Gotes gnaden Romischer Keiser, . . . und Kunig zu Beheim, unser lieber gnediger Herr, sturbe, da Got vor sy, Herzogen Rudolffen, H. Friderichen, H. Albrechten, und H. Leupolden, gebruder von Osterreich, noch Ir keinen zu Romischen Kunge nennen, lysen, oder sust in dheine weis, mit nichte und nimmer in dheinen zeiten nemen wollen. Mit urkund diß Briefes. . . . [Finiens cum priori. 1362 Dominica Reminiscere.]

CCCVIII.

„Impetitiones Dni Maguntini contra illos de Swartzburg & Honstein.“

Sub an. 1362.

[p. 678. ante § VII.]

Dis sint die Schulde und Ansprach, die min Here von Menze hat zu sprechen zu den von Schwartzburg. Vor Erst, do by von Swartzb. krygeten mit dem Margraven von Myssen und

und den von Erfforte; da siengen des Margraven Diener u. die von Erfforte den von Swartzb. abe wol vierzig Ritters u. Knechte; Vnd des half min Her von Menze den von Swartzb. off den Margraven u. off die von Erfforte. Vnd was der von Birnenburg ein Hovbtman in dem Krynge von myns Heren wegin von Menze. Der sieng widdir ab dem Margraven u. den von Erfforte wol funffzig Ritters u. Knechte; und lsh die Zme geloben ire gewinnisse zu Arnstede. Dy Gefangen behilden die von Swartzburg myme Hern von Menze vor, und teydingeten eyne Sune mit den gefangenen, und ledigeten ir Grund mit myns Heren Gefangin hynder M. H. von M. als sie myme Heren hetten geben wol zween tusint lobige marg silber.

Auch han die von Swartzburg und Ir Helffere in myns Heren Gericht u. Dorff gefallen zu Talwenden; und han darin mit gewalt - - myns Heren eygin Lude, dy mit den von Hanenstein nicht zu tunde haben; tod gebrant, und bern Lsh u. Gut genommen; by Namen eyne Man der hiesch Herman Brunes; der brante toid mit seff Perden u. sin Huß, und ward an sine Gude geschadet wol XII lobige marg. Auch wart Dyle Kyffenhusen darselbis tod gebrant. - - Auch ward Dyle Gafman tod gebrant und beschediget. - - Auch syngen sie in demselben Dorff by dem Bach, und erwirgeten den in irme Stoecke. - - Auch namen sie darselbis Herman Syfriden vier Perd, und todeten yme andere. - -

Auch han dyselben von Swartzburg Sudewarterode geschazit off funf marg. Das Dorff ist der Burgman zu Russeberg. - - Auch han *idem* und ir Helffere M. H. von Menze und den von Hanenstein wol zehin Kirchove abgebrant u. nidder gebrochin, und ir Lude darynne tod gebrant; also als myn Here und sine Ampts lude allewege vor dy von Hanenstein Recht geboden han, und yn allezyt an Rechte wol genugit hette, und noch an Rechte genugen solte.

Hoenstein.

Dys sint die schulde u. ansprach die min Here von Menze hat zu den von Hoenstein. Vor Erst ume Gud, das do Mens
M m m zische

nische Lehen heysen, die ume die Horburg ligen; das de bessre ist dan seß hundert marg silbers, der dy von Hoenstein underwynnen widir Recht. - - Auch hyngen sie Vier, die myns Heren von Menze Burgman u. Diener worin, und us myns Heren Slossin riden, und wolten dem Herzogen Schaden han getan vor Luterburg, in myns Heren bynste. - - Auch hyngen sie cyn Burger von Dudirskat, und gabin yme schuld, er solde Luterburg wiraden han; do sie yme Unrecht ane toden. Auch konien sie wol mit zweynhundert Perden by nacht vor die Stad zu Dudirskat, und syngen dar zwene Burgere, und hyngen dy, ane Gerichte u. ane Recht; damidde sie grosse gewalt u. frebil toden in myns Heren Gerichte. - - Auch hinderen sie myn Heren - - an sine Geystlichen Gerichte, und an sinen Passin, wo sie mogen. - - -

CCCIX.

Villa Büdesheim, tanquam antiquum patrimonium Imperii, recuperanda committitur GERLACO, in usum proprium habenda.

An. 1363.

ex Autogr.

Sir Karl von GOTIS gnade Romischer Keyser, zu allen zyten Merer des Reiches, und Kunig zu Beheym, bekennen offentlichen mit diesem Briev; Wann das Dorff Budensheim; die Binge gelegen, mit Gerichten, Luten und Guden, und das darzu gehort, Uns u. das Heilige Rom. Riche von alders angehört haben, und noch gehorn; und ist uns u. dem Riche das zu Unrechte emphrendit; Darumb han wir daselbe Dorff, mit Gerichte, Voytze, Rugen, und allen andern zugehoren, dem Erwidigen Gerlache Erzbischoffe zu Menze, unserm lieben Fursten u. Neren intpholen; das Er das von Unsren u. des Reiches wegen in sine Hant setzen u. nemen sol.

Herumb gebieten wir ernstlichen die unsern u. des Reiches Hulden dem Voyte, Schultheizen, Scheffen, und den Luten gemeinsamen desselben Dorffes Budensheim, das sie dem obgen. Erzbischoff

schoff von Unsern u. des Riche wegen hulden, sweren, und in allen andern sachen gehorsam u. undirtenig sin glich uns selbst. Vnd wo sie des nicht teden, so haben wir deme obgen. Erzbischoff entpholen u. geheizen; bevelen u. heizen mit diesem brieve, daz Er die vorgenanten Lute, alle u. besundere, von Unsern u. des Riches wegen dringen solle, und darzu halden, daz sie daz geimwertige unsir Gebot tun u. halden. Vnd wer auch darwider tede, der sal in unsir u. des Riches Ungnade swerlichen sin verfallen.

Mit Uekunde dises Brieves, versigelt mit unserm Keiserl. Ingesigel. Geben zu Aschaffenburg nach Gots geburte Drutzehen hundert Jare, in dem Drien und sechzigstem Jare, an Sanct Vincencien tage. Unser Riche in dem Sibenzehenden, 22. Jan. und Keisertum in dem Achten iare.

Per Dnm Imperatorem
Rudolphus.

CCCX.

XII Falcones, *Imperatori quotannis a Civitate Lubecka praestandi*, CAROLIQUE gratia recepti habemus ab Archiepiscopo Colonienſi WILHELMO, huius obitu assignantur GERLACO Moguntino.

An. 1363.

Sir Karl von Gots gnaden Romischer Keyser, zu allen Zeiten Werer des Reichs, und Kunig zu Behem. Bekennen u. tun kunt offentlich mit diesem Brieff allen den die yn sehen oder horen lesen; Daz wir angesehen haben die sunderlich Gunst u. liebe, die wir gen dem Erwirldigen Gerlach Erzbischoff zu Menehe, unserm lieben Neven u. Fursten fruntlichen tragen; Vnd auch stete getruwe dienste die Er uns u. dem Heil. Reich oft nutzlichen gestan hat, und furbaz tun wil u. mag in künfftigen Zeiten; Vnd hat

ex Autogr.

Mmm 2

ben

ben ym die czwelf Valken, die wir u. das heilig Reich ierlichen in der Stat zu Lubecke haben; die der Erwürdige Wilhelm, etwenn Erzbischoff zu Koln von uns gehabt hat, von unsern sonderlichen gnaden, und mit Keiserl. Macht, diereil wir leben, geben u. ver-
 22 Jan. liehen haben; geben u. verlihen auch, mit diesem Briefe.

Dorumb gebieten Wir dem Burgermeister, dem Räte, und den Burgern gemeinlich der Stat zu Lubeck unsern u. des Reichs Getruwen, das Sie die egenante zwelf Valken dem egen. Erzbischoff unserm Nesen und seinen Boten die nu seine briefe antworten, alle Jar diereil wir leben, unverzogenlichen u. on alles hindernisse u. widerrede geben u. antworten sullen.

Mit urkund diß Briefs, versigelt mit Unserer Keiserl. Mages-
 stat Insigel. Der geben ist zu Aschaffenburg nach Cristis geburt
 Drusehen hundert Jar, darnach in dem Dreu und sechzig-
 gisten Jar, an Sand Vincencie tag. Unser Reiche im Sibens-
 zehenden, und des Keisertums in dem Achten iar.

Per Dominum Imperatorem
 Rudolphus de Frideberg.

[A tergo]
 R. Iohannes Saxo.

CCCXI.

*DE oppignorata Armigeris de Iudeman, Moguntina
 parte Castri Trefurt &c.*

An. 1363.

Wir Brune und Wilhelm gebruder Iudeman, Edelknech-
 te, Hern Arnolds Iudeman Ritters Sone Tun kunt - - ,
 das - - Her Gerlach E. z. M. uns und unsern Erben zu Phant-
 schaft, und dem obgen. Hern Arnold Iudeman unserm Battir
 als unserm Vormunden in vormundschaft Sin u. sins Stifts teil
 sin Slosses u. Vesten Drivord Burg, und mit Dorffirn, Ges-
 rich,

richten, u. allen sinen zugehörungen; Und daz Dorff Heygenrod,
und daz Waschgelt zu Valken vor VIIIIC u. IX marke lotiges sil-
bers Mulhuser wisse *, Wichte u. Were versetzt hat, in alle der
weise u. forme, als die Brieffe sprechent, die uns Derselbe . . .
darüber gegeben hat. Des zu Urkunde . . . Heiligenstat feria
secunda post Kiliani. . . MCCCXLIII.

* albedinns
sive argen-
ti puri.

10 Jul.

Anno 1367 bona eadem pro Summa consimili a Getlaco, pignoris iure, re-
operunt Emericus, Henricus & Helwicus, fratres de Hayn.

CCCXII.

Ad preces FRIDERICI Burggravi Norimb. GERLA-
CVS concedit in Armisistium cum Wilhelmo
Milite de Maspach.

An. 1364.

Wir Gerlach v. G. G. Erzbischoff zu Mentze &c. Bes
kennen . . ., daz wir umb Bede des Edeln Fryderichs
Burggrafen zu Nuremberg, unsers lieben Swagers, die er uns
getan hat mit Conrad Abindor t von Seckendorff . . . Ritter, † ^{oben}
vorne vor Uns und unsere Helfere eyns Fryden gefolget han, zu hals-
dene mit Wilhelm von Maspach Ritter, und sinen Helfern, die
er uns mit Namen in sine frydebrieffe benennen sal [wan wir nit en-
wissen wer in sine fryden sin wolle] zwischen hie und Ostirtage nechst
komt, und den Tag allen u. ieden den Fryden stede u. veste zu hals-
dene, ane Gewerde, urkunde dis Brieffs.

Auch wollen wir gerne unserm . . . Swager dem Burggrafen
von Nuremberg off eynem gutlichen Tag geryden zu Wertheim,
off den Sontag Letare zu Mirfasten . . ., dar zu redene umb sol-
che Zweyunge, die zwischen uns und Wilhelm von Maspach ege-
nant ist. Wer auch, daz der Fryde von Unsir syten geergirt wur-
de, daz GDE verbiede, so wolten wir den frydebroch rechten, mit
der Name, und Wonden, und Toden, nach gnaden, als des Lant
des gewonheit ist. Des zu Urkunde . . . — Datum Afschaffen-
burg die B. Anthonii. . . MCCCXLIV.

Mmm 3

Con-

Controversia de qua agebatur Obiectum.

*Comparaverat (circa an. 1343) HENRICVS Elector Saltzen-
se in Thuringia oppidum, sub pacto de retrovendendo, a IO-
ANNE Canonico Herbip. & FRIDERICO, fratribus de Saltza.
Cum illud postea recemerent, GERLACVS vero datas ab An-
tecessore suo Litteras reposceret, ferebatur eas esse deperdi-
tas, proin satisfieri petitioni haud posse. [Vnde probabiliter
belli a Maspachio denuntiati origo.] Compromiserunt igitur
Partes in IOANNEM Schenck Canonicum Herbip. CON-
RADVM Rude Burgravium Wildenbergensem, VLRICVM
de Cronenberg Rhingavia Vicedominum, & EBERHARDVM
de Maspach Militem: Qui, tabulis Werthemii Dominica
proxima post aliam Pentecostes desuper editis, Causam ar-
bitrio subicere Wirtzburgensis Episcopi. Sedenim negotio
nondum aggresso compertum fuit, Instrumentum questionis
detineri per HARTVNGVM de Erffa. Obligantes sese (Sal-
tzenles) ad penam mille flor. nisi idipsum Moguntino intra
certum temporis spatium forent exhibituri.*

* * *

CCCXIII.

*Præceptum Cæsaris ad Gerlacum, de sistendo execu-
tionem eidem demandatam in Causa Loffensi,
donec discussa fuerit in Petitorio.*

An. 1365.

KAROLVS Quartus Divina favente Clementia
Romanorum Imperator semper Augustus, & Boemie Rex.
Venerabili GERLACO Archiepiscopo Maguntino, - - Gra-
ciam nostram & omne bonum. Princeps & Consanguine ca-
rissime.

Licet alias certis nostris Litteris tibi iniunxerimus, ut cir-
ca Sententiam de & super Comitatu *Loffensi* pro parte Nobilis
ARNOLDI de *Rumen* fidelis nostri dilecti, & contra Honora-
biles Decanum & Capitulum Ecclesie *Leodiensis* - - -, per Spe-
cta-

Stabilem BVRCKARDVM Burggraviū *Magdeburgensem*, Magistrum Curie nostre, pro tunc Iudicem Curie Imperialis - - - prolaram, executioni debite demandare deberes, ut in litteris nostris tibi super eo transmissis plenius continetur. Per quas nostras Litteras non modica dampna seu gravamina Leodiensī Episcopo & Ecclesie sue verisimiliter possent evenire;

Considerantes igitur, quod ad nos & sacrum Romanum Imperium pertinere dinoscitur Ecclesias & bona Ecclesiarum & ecclesiasticarum Personarum defendere, & tueri quantum possumus; presertim circa illas - - -, quarum Cause in rebus ad nostrum Iudicium spectantibus coram nobis & nostro Imperiali Iudicio pendere noscuntur; Supplicationibus Venerabilis IOHANNIS Leodiensī Episcopi, Principis & Consanguinei nostri devoti dilecti nobis desuper factis inclinati, prout etiam per Sanctissimum in Xpo Patrem, Dnm VRBANVM Papam *Quintum* suis Litteris super eo nobis transmissis fuimus instanter requisiti; Tibi sub obtentu nostre & sacri Imperii gratie precipimus & mandamus seriose, quatenus statim visis presentibus, a turbacione, molestacione, & dampnorum illacione predicti Leodiensī Episcopi, sue Ecclesie, & terre Lossensis omnino desistas, prout nostri & S. Romani Imperii gravem indignacionem volueris evitare, donec coram Nobis tamquam superiori Domino discutatur iuridice, ad quem dicti Comitatus dominium iure debeat pertinere, - - - * per nos vel alias nostris litteris traditam, quousque ad Alemaniam venerimus, & ibidem dicta causa in Petitorio coram nobis aut nostro Iudicio discussa fuerit, animo deliberato & de certa nostra sciencia, auctoritate Cesarea suspendimus per presentes.

* illegitima
verba quon-
que vel d.

Datum *Prage*, nostro Sigillo subappenso. Anno Domini MCCCXLV die XIII Ianuarii. Regnorum nostrorum anno XIX.

CCCXIV.

Moguntino & Palatino Principibus Imperator dat
*licentiam comparandi Castrum Zwingenberg, ex
 parte Imperii destructum, edificandique illud;
 feudi iure postea habendum.*

An. 1365.

ex Antogr.

Wir Karl von Gots gnaden Romischer Keiser, zu al-
 len ziten Merer des Reichs, und Kunig zu Beheim.
 Bekennen uffinlich mit diesem Briewe, und tun kunt allen Luten die
 yn sehen odir horen lesen, daz wir durch sunderliche Liebe die wir ha-
 ben zu dem Erwirldigen **Gerlach** Erzbischoff zu Menge, des
 Heil. Reichs Erzcanceller in Dutschen Landen, unserm lieben Ne-
 ven u. Fursten; Und dem Hochgeborn **Ruprecht** dem Eltern,
 Pfaltzgraven by Rhne, u. Herzogen in Beiern, unserm lieben
 Swager u. Fursten; Und auch durch mirdliche getruwe Dinst die
 Sie uns u. dem Riche offte nutzlichen getan haben, und furbaz tun
 sollen in kunftigen ziten; Mit wolbedachtem Mute, mit rechter wisz-
 ze, und von volkommenheit Keiserl. Mechte, Denselben unsern Ne-
 ven von Menge und unserm Swager dem Herzogen sunderliche
 Gnade getan haben; und gunen u. irleuben yn auch mit diesem Bri-
 we; daz Sie den Berg zu **Twingenberg**, da eine Vesten vormals
 von Unsir u. des Richs wegen gebrochen ist, mit allen sinen zugeho-
 rungen, miteinander leufen mogen, und daruff eine Burg buwen
 u. ufflaen; und die vestenen, wie yn daz allerbest fuget: Also bes-
 cheidenlich, daz dieselben Vesten zu **Twingenberg** die gehuwet wirt
 det, und ire zugehorunge, von Unsir u. dem Heil. Rom. Riche zu
 rechtem Lehen ruren, und unsir u. unsern Nachkommen - - - Rom.
 Keisern u. Kunigen ewelich offen sin sulle zu allem unsern willen,
 wan wir des gesinnen, wider allermenlich, nyman uzgenomen.

Mit Urkunt diz Brives, versigelt mit unserm Keiserl. Ingesi-
 gel. Geben zu **Brackenheim**, nach Gots geburte **Druzzenhun-**
dert

bert Jar, darnach in dem Junff und sechzigesten Jare. An dem Sontage so man singet *Quasimodo geniti* in der Heil. Kirchen. Unser Riche in dem Jungenden, und des Reifertums in dem Elfftten Jare.

Per Dominum Imperatorem

In dorfo:

RVDOLPHVS Prepositus *Wetflariensis*.

R. * PETRVS Scola-
sticus *Lubucensis*.

* id est
Registr.
14.

CCCXV.

*Instrumentum super bonis Iohannis de Linden in
Rychelsheim.*

An. 1365.

IN NOMINE DOMINI AMEN. Per hoc presens publicum Instrumentum cunctis ipsum inuentibus pateat evidenter; Quod anno a Nativitate Domini MCCCCLXV, Indict. III, Pontificatus Sanctissimi in Xpo Patris ac Dni nostri D. VRBANI divina providencia Pape *Quinti* anno III° XIX die mensis Iunii ante horam vesperarum vel quasi, in villa *Riebelsheim* Mag. dioc., in casa seu domuncula, vulgariter dicta in dem *Spilhusse*, ante ostium introitus cimiterii ibidem; in presencia mei Notarii publici ac Testium infrascriptorum constituti - - IOHANNES de *Linden* Armiger & GYDA eius Legitima publice recognoverunt, se vendidisse - - pro quodam certo precio sua bona seu iugera - - in terminis & in campis pred. ville *Richelsheim*, - - - Dnis Decano & Capitulo Ecclesie *Aschaffenb.* - - Etiam ex hoc iidem Legitimi . . cum instancia monuerunt & rogaverunt Scultetum & alios Scabinos Iudicii secularis ville prescripte, se informari ab eisdem, per quem modum, seu eius iuris & Iudicii consuetudinem deberent eadem - - bona resignare & eisdem renunciare, quod pred. Domini eccl. *Aschaff.* . de talibus bonis forent firmiter certificati & inducti.

Nnn

Qui

Qui quidem sic moniti & rogati, unus de eisdem Scabinis, antiquior, ibidem presentibus vulgari & teutonico nomine, nomine HEYLO *Waginbuser*, quendam *pileum in medium exhibuit*, & *dedit cuilibet Legitimorum Calamum ad manus*; eos informando, *videlicet quod quis eorum suum calamum ad pileum deberet ponere, & iactare in signum resignacionis & renunciacionis*. Secundum cuiusmodi informacionem & iussionem prescripti Legitimi *tales calamos ad pileum iactaverunt*. Volentes sic resignare & renunciare; resignant & renunciant . . Decano & Capitulo . . . iuxta informata consuetudinis Iurium & Iudicii . . . omnia bona seu iugera . . .; eosdem Dnos ad ea per hoc inducentes, & se de eisdem certificantes.

Item IOHANNES Groppe Armiger, ibidem eciam resignavit . . omnem impeticionem quam super pred. bonis haberet, seu habere posset quovis modo. ITEM suprascripti . . Scultetus & Scabini eciam ibidem recognoverunt, eadem seu iugera & bona, non feodalia, sed precipue bona *Fulcensis* * hereditaria.

*cum signo
abbrev. supra
l & c.

Acta sunt hec, Anno, Indiēt. . . supra notatis. Presentibus & astantibus . . . CONRADO Plebano . . . in *Richelsheim*. CONRADO de *Beldersheim* iuvene, & Milite. HERMANNO *Schoene* ibidem Sculteto. HEYLO *Waginbuser*, & HAPPELO *Schuchwechte* Scabinis, testibus ad premissa vocatis specialiter, & rogatis.

Et ego GERLACVS *Holtzschuer* de *Fritzlar*, Clericus Magunt. dioc., Publicus Imperiali auctoritate Notarius, prescriptis recognicionibus, resignacionibus, renunciacionibus . . . presens interfui, eaque dum sic agerentur & fierent . . . vidi & audiui. Ideo premissa in hanc publicam formam redegi, manu propria scripsi, Signoque meo solito signavi; rogatus & requisitus in testimonium evidens omnium premissorum.

CCCXVI.

EDICTVM Gerlaci *grave, ad effectum reprimende
coniuventiæ Potestatum laicarum, qua exerceri
Tyrannidem permittant in statum
Ecclesiasticum.*

An. 1366.

GERLACVS D. G. Sancte Moguntine Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archieancellarius. Vniuersis & singulis utriusque sexus hominibus, cuiuscunque status & eminencie existant, per nostram Civitatem & diocesim Mogunt. constitutis, salutem in Domino sempiternam.

Ad perpetuam rei memoriam. Pastoralis officii nostra cura continua, quam in cunctis agendis, & reformandis - - - habere nos oportet, & merito, ne canis impudicus reputemur, diu noctuque pervigil ad hoc accelerat, ut, eciam spreto nostri proprii corporis commodo, per voluntarios labores Subditorum removeamus scandala & gravamina; ac ipsis utilitates & commoda, cum pacis fiducia, in quantum nobis ex alto conceditur, mente avida procuremus. Tunc enim vere & rite eciam subditorum possumus gloriari salute, cum & ipsi, relatione vicissitudinaria, de procurata a nobis eis pace & concordia, congratulari poterunt inconvulse.

Vnde ad nostram, quod dolentes referimus, pervenit audienciam, quod nonnulli Duces, Lantgravii, Margravii, Comites, Barones, & Domini temporales alii; quam Milites, Nobiles & ignobiles, & alique Civitates, & alia Loca, habentes vel habencia propria territoria vel iurisdictiones & districtus, vel infeodata, ad tantam Tyrannidem & crudelitatem pervenerunt, quod non solum bona Ecclesiarum, - - - ymmo & Personas ecclesiasticas, Religiosas & seculares, in suis territoriis & districtibus *invadi, capi, spoliari, rapi & exactionari*

Nnn 2

oculis

oculis conniventibus permittunt; quod tamen in personas Iudeorum vel Paganorum, vel etiam alienorum . . . non permitterent. Vellet DEVS, quod ad hoc illos Maleficos non stimulent & inducerent: Et sic excommunicati, accumulando inconueniens super inconueniens, compellunt pauperem Clerum, coram ipsis divina officia celebrare qualitercunque, ymmo sic prophanare eundem, . . . in non modicum eorundem Dominorum, Terrarum, & Cleri preiudicium, & perditionem animarum suarum, & scandalum plurimorum.

Eapropter, quia non sufficienter provisum per nos existit ad reprimendam inopportunam presumptionem Raptorum Predonum & inuasorum seu Captivatorum & Detentorum bonorum Ecclesiarum & rerum monasteriorum & ecclesiasticarum personarum, cuiuscunque condicionis existant; Adiciendo statuimus, quod predones, raptores, inuasores & captivatores huiusmodi; & receptatores ac adiutores, nec non predarum emptores, per Ordinarios vel Conservatores moneantur nominatim, si eorum nomina scire poterunt, alioquin in genere, ut infra triduum post monicionem ipsam, predicta, spoliolum vel rapinam & captivum restituant, & condigne satisfaciant; alioquin tamquam Sacrilegi sententiam Excommunicationis, quam nunc ferimus in his scriptis, ex tunc incurrant ipso facto; & excommunicati per locorum Ordinarios & eorum Plebanos, vel Conservatores nuncientur. In qua excommunicatione, si satisfactione neglecta duraverint per Quindenam, ex tunc per omnes ecclesias, Conventuales & Parochiales, Decanatus, dominii, territorii & districtus illius in quo rapina committitur, & ubi illi Sacrilegi domicilium habuerint . . . , campanis pulsatis & candelis accensis, usque ad satisfactionem condignam, nuncientur excommunicati singulis diebus Dominicis & Festivis. Quodsi per dimidium annum in excommunicatione contumaciter persistierint, ex tunc subiaceant penis expressis superius contra Sacrilegos, & secundum quod fuerit contra eos procedendum, procedatur.

Hanc

Hanc autem nostram Constitutionem non solum ad futura extendi volumus, sed arcius in pendentibus observari. Ac, quod nobis non licet ad presens in precipiendo iure Metropolitico ecclesiis & personis per nostram Diocesin constitutis, * hoc eis saltem, ut ipsam constitutionem ratione equitatis & iusticie observent, presentibus intimamus. Nulli ergo liceat (Etc.)

Datum sub Sigillo nostro in testimonium perpetue firmitatis. Anno Domini MCCCCLXVI, die XX Septembris.

* Huiusmodi locutione testis GERLACVS innuere videtur, ac si in Episcopali exercitio canonice fuisset impeditus. Quod ex eo suspicor, quia exactioni Decima, a Gregorio PP. Clero Mog. indicta, fortiter se opposuit.

CCCXVII.

Iudicio provinciali Wimpinæ restaurato Caesar præficit Electorem Mogunt.

An. 1366.

Wir Karl von Gots gnaden Romischer Keiser, zu allen Zeiten Merer des Reichs, und Kunig zu Beheim. ex Antogr.
Bekennen uffinlich an disem Brieve, und tun kunt allen Luten die yn sehen oder horent lesen, daz wir angesehen haben solichen Schaden, den Wir u. das Heil. Rom. Reich einphangen haben; und auch solichen Gebrechen, den Unseren u. des Reichs Mannen u. Getruwen geliden haben, umb daz unsir Furfaren und Wir lange zeit des Reichs Lantgerichte zu Wympfen uff dem Sale nicht han bestalt und besten lassen, als daz Lantgerichte bey unsern Furfaren an dem Reiche Romischen Keysern u. Kunigen vurmals herkomen u. bestalt ist gewest.

Und uff daz allermenlich Recht daselbis widersfare, So han wir mit wolbedachtem Mute, mit rechter wisse, und mit volkomenheit Keiserl. Macht, dem Erwürdigen Gerlache Erzbischove zu Menge, des Heil. Rom. Reichs in Dutschen Landen Erceances

Nnn 3

ler,

let, unserm lieben Neven u. Fursten dasselbe Lantgerichte seine lebetage empfohlen, und empfohlen yme daz mit crafft dñ Brieves; Und geben yme Mogde u. Macht, daz Er seine lebetag dasselbe Lantgerichte bestellin und besetzin sol u. mag; und gerulichen inne haben von Unser u. des Reichs wegen, mit allen Sachen u. stucken die darzu gehorent.

Darumb gebieten Wir ernstlichen bei unsern u. des Reichs Hulden den Burgermeistern, dem Räte, und den Burgern gemeinsam Unser u. des Reichs Stat zu Wimpfen, daz Sie getrulich u. vestelich daz egenante Lantgerichte schirmen u. schuren; und daz sie unserm egen. Neven, zu hanthaben das vorgehen. Lantgerichte, behulfig sein mit aller irre Mogde.

Mit Urkunt dñ Brieves, versigelt mit unser Keiserl. Maiestat Ingesigel. Geben zu Prage, nach Gots geburte Druzehen hundert Jar, darnach in dem Sechs und sechszigsten Jare; an dem nehesten Mantage nach des Heiligen Cristis tag. Unser Reich in dem Ezwenzigisten, und des Keisertums in dem Eilfften iare.

Per Dominum Imperatorem
Rudolphus Episcopus Verdenfis.

CCCXVIII.

*Redemptam per Gerlacum a Winspergiis villam
Schefflenz, ut cingere queat Munimentis,
concedit Imperator.*

An. 1367.

[p. 1018 fin. in Addit.]

ex Autogr.

Wir Karl von Gots gnaden Romscher Keiser, zu allen zyten Merer des Richs, und Kunig zu Beheim. Bekennen offentlich mit diesem Breye, und thun kunt allen Luten die yn sehen odir horen lesin; Das wir umb schinbern Nutz des Heilgin Richs, und des Lands u. der Lude, dem Erwirdigen **Gerlach** Erke

Erzbischove zu Menze, des Heilgin Richs in Dutschen Landen
 Erzcanceller unserm lieben Fursten u. Neven, sinen Nachkommen u.
 Stifte, entpholen u. irleubit han, entphelen u. irleubin yn von
 Keyserlichen Rechte, mit wolbedachtem Mute, mit rechtir wissen,
 und mit craft dies Brieves, das Sie Obirnschevelentze, das gen
 Richlsheim off hyn gelegin ist, Unsir und des Richs Dorff, das
 mit andern Dorffern, Luden u. Guden der egenant Gerlach Erze-
 bischoff yme u. sine Stifte gelosirhat von unserme geheisse u. geheng-
 nusse von den von Winsberg, die das lange yzt her inne gehabt
 hant, vestenen mogen u. sullen, mit Graben, Muren, Porten,
 Thornen, Erken u. andirs, wie sie wolent; und zu einre Stad
 machen, und Wachen, Mercke dar legin, wie yn das fugit. Vnd
 sullen darin Stocke, Halsgerichte, und alle andir Gerichte, hoe
 und nydir, haben u. gebrochen; Vnd usswendig der Stad, und
 doch in den Begriffen u. zugehorungen derselben Stete, Galgen
 haben, und Redere tun setzen, umb Gerichte zu tume von schedeli-
 chen luten.

Auch sal dieselbe Stad Schevelentze und die Burgere dasel-
 bis, haben alle Fryheit, Recht und Gnade, die Heilgprunne u.
 Wympsen, unsir u. des Richs Stete, und die Burgere daselbis
 haben, u. gewinnen.

Was auch der egenant Erzbischoff, sine Nachkommen odir der
 Stift zu Menze an der egen. Stad zu Schevelentze virbuwent,
 das kuntlichen were; also viel sal der . . Erzbischoff, - - - off
 der egen. Pantschafte zu der Sumen geltis die Sie vor diroff hant,
 behalten u. haben.

Mit Urfund dis Bryves, versigelt mit unserm anhangenden
 Ingesigel. Geben zu Wurzburg nach Cristis geburte Druze-
 hen hundert Jare, darnach in dem Sieben und sechssigstem
 Jare. An dem Achzehenden tage. * Unsir Riche in dem Ein und
 zwenzigstem, und des Keisirtums in dem Zwolften Jare. * 18. Len.

Per Dominum Imperatorem

Rudolfus Episcopus Verdensis.

CCCXIX.

CCCXIX.

CASTRVM *sive latibulum Pradonum* Sallheim, a
GERLACO, *Pacis provincialis in Wetteravia nomi-*
ne expugnatum & eversum, reedificari vetat
Imperator, nisi consensu Gerlaci praevio.

An. 1367.

ex Autogr.

Sir Karl von Gots gnaden Romischer Keiser, zu als
len zyten Merer des Ruchs, und Kunig zu Beheim,
bekennen mit diesem Bryve u. tun kunt allen Euden die yn sehen oder
horent lesen; Want zu andern zyten der Erwirdige **Gerlach**,
Erzbischoff zu Menze, unsir lieber Furste u. Neve, mit dem Lant-
friden in der Wedereibe von Unsir u. des Heilgin Ruchs wegen die
Festen Sallheim, da schedliche Lute sich inne enthielten, mit gros-
sir Kost u. arbeit dem H. Ruche zu Eren, und fryde der Strazen
zustoret u. zubrochen hat; So wollen wir, daz die Hovestad dessel-
ben zubrochin Hussis von nyman wydir gebuwet sulle werden, ane
guten willen des egenanten Erzbischovis; Und entphelen demselben
Erzbischove, daz Er nyman dheins Buwes daselbis gestate zu tunc;
und von Unsir u. des Ruchs wegen den Bu, ab den ymand tun
wulde, festlichen were, und darwyder sy. Und wers, daz wir,
von virgessnuzzis oder Bete wegin yman irleubten die egen. Hovestad
zu lunden, so wollen wir, daz dz keine Macht haben sulle.

Und gebieten allen Fursten, Graven, Herren, Bryen, Ste-
den, und allen Unfern u. des Heilgin Ruchs Getruwen; wers, daz
ymand die obgen. Hovestad undirfunde zu buwen, daz Sie daz
dem egen. Erzbischoff getruwelich u. festlich helfen weren von Un-
fern u. des Ruchs wegen, als lieb yn sy unsir Hulde zu behalden.

Mit Urkund dz Bryves, virsigelt mit unserm kleinen Inge-
sigel. Gebin zu Hertingiswelt, an der Heilgin Werteler Sabia-
ni u. Sebastiani tage nach Cristis geburte Druzehn hundert
Jar, darnach in dem Siben und sechsigstem Jare. Unsir
Riche

20 Lem.

Reiche in dem Ein und zwenzigstem, und des Reifertums in dem
Ezwolften iare.

Per Dominum Imperatorem

Rudolfus de Frideberg.

[*Episcopus Verdenfis.*]

CCCXX.

TESTAMENTVM *nuncupativum* RICHILDIS de So-
bernheim, *Præbendaria in Cænobio Dalem*
prope Moguntiam.

An. 1367.

IN NOMINE DOMINI. *Amen.* Cum nil cercius
sit morte, & nil incercius hora mortis; ipsiusque mortis ho-
ra incerta esse debeat, in prudentis animo non inmerito metu-
enda propter vitam hominum labilem & caducam; Per hoc
itaque Instrumentum publicum pateat universis, quod sub An-
no Domini *Millesimo CCC Sexagesimo septimo*, Indictione quin-
ta, Pontificatus Sanctissimi in Xpo Patris ac Dni, Dni V R B A-
NI divina providentia Pape *Quinti* anno quinto, die XXII men-
sis Februarii, hora diei eiusdem circa horam vesperarum vel
quasi, in domo habitacionis Discreti viri, Dni L V D E W I C I de
Geilbusen Vicarii ecclesie Sce *Marie* ad Gradus Magunt, sita
vulgariter in loco, dicto *us dem Acker* in Civitate Maguntina;
in mei publici Imperiali auctoritate Notarii subscripti & testium
infracriptorum ad hoc vocatorum presencia, constituta Hone-
sta matrona, Domicella RICHILDIS de *Sobernheim*, commo-
rans in *Dalen*, Deo devota, sana mente & compos rationis,
licet corpore aliquantulum debili, prædictum documentum ut
dicebat attendens, matura ut asseruit deliberacione prehabita,
de Bonis & rebus suis omnibus & singulis tam mobilibus quam
immobilibus sibi a Deo concessis condidit Testamentum, suam-
que ultimam disposuit voluntatem, secundum omnem modum
& formam prout inferius per ordinem continetur.

000

ET

ET primo animam suam Altissimo recommendans, dat & legat cuilibet Sacerdoti monachorum Monasterii S. *Disbodi* Ordinis Cisterc. Maguntine dyoc. unum florenum auri, hoc tamen adiecto, quod quilibet eorum die obitus sui legat Missam *atream*.

ITEM dedit & legavit Monachis conventualibus eiusdem monasterii tres florenos, de quibus unus in die obitus RITZE predictæ, unus in *Septimo*, & unus in *Tricesimo* eis erogetur, pro Piscancia seu refectione ipsis Fratribus eisdem tribus diebus facienda; ut ipsi eisdem diebus Vigiliis & Missas pro Defunctis celebrent, & preces ad Altissimum fundant pro ipsius *Richildis* anime salute.

ITEM dedit & legavit Dne Abbatisse in *Dalen* unum flor. ITEM cuilibet Moniali velate ibidem in *Dalen*, vulgariter *gewilte*, dedit & legavit decem Solidos *Hallensium*, ad manus suas dandas.

ITEM dedit & legavit Dno IOHANNI *Pinkgel* X. sol. *Hall.* ITEM dedit & legavit cuilibet Converso ibidem in *Dalen* existente cappato X sol. *Hall.*

ITEM dedit & legavit tribus Monialibus ibidem, filiabus quondam CONRADI de *Crutzenacko*, cuilibet earum duas libras *Hall.* ITEM dedit & legavit KATHERINE & DEMYDI, Baginis ibidem, quatuor libras *Hall.*, cuilibet earum duas.

ITEM dedit & legavit Sanctimonialibus *Veteris celle* Maguntie duas libras *Hll.* ITEM duabus monialibus ibidem veteris celle, GETZE de *Crutzenaco* & METZE dictæ *Irnehriben*, cuilibet earum X. solidos *Hll.* ITEM Sanctimonialibus Monasterii S. *Marie Magdalene* Magunt. unam lib. *Hll.* ITEM Sanctimonialibus monasterii S. *Agnæ* unam lib. *Hll.*

ITEM Fratribus Carthusiensibus domus S. *Micabelis* prope Maguntiam duas lib. *Hl.* ad manus dandas. ITEM Fratribus S. *Marie* duas lib. *Hl.* ad manus semel dandas.

ITEM ad hec predicta RICHILDIS seu *Ritza* voluit & ordinavit, quod centum Sacerdotibus, per suos Manusfideles

infra

infra nominatos ad hoc eligendos; cuilibet eorum duo Grossi dentur pro centum Missis *voti-vis* in divine laudis augmentum, & anime ipsius *Ritze* remedium per eosdem Sacerdotes dicendis atque legendis.

ITEM dedit & legavit IACOBO de *Mumbach*, IVTTE eius Legitime, RITZE & DEMVDI ipsorum filiabus, pensionem annuam omnium Censuum pecunialium, bonorum dictorum *Sibodisgut*, in *Mumbach* ultimo per eandem *Richildim* comparatorum, per ipsam relictis presentandam. Sic tamen, quod prefati *Iacobus*, *Iutta* eius legitima, *Ritza* & *Demudis*, quam diu vixerint eandem pensionem percipiant; Vno quoque istorum quatuor defuncto, alii eandem pensionem annuam Censuum predictorum percipiant, ad tempora dumtaxat vite omnium ipsorum.

ITEM dedit & legavit eisdem Coniugibus *Iacobo* & *Iutte* tria iugera pratorum de bonis predictis *Sibodesgut*, sita in *Mumbecher Marg*, & trahunt se ad longum pratum Dni CRAFTONIS, Vicarii ecclesie Maguntine. ITEM voluit & vult dicta Testatrix, quod ista tria iugera vinearum similiter ad predicta bona spectantia, ipsis *Iacobo* & *Iutte* predictis, pro medietate vini annue pensionis, per eandem testatricem ut asseruit locata, ipsa Testatrice defuncta *Iacobus* & *Iutta* si super-vixerint, eandem medietatem vini ad tempora vite dumtaxat ipsorum, percipere, possidere & habere debebunt, cuiuslibet hominis contradictione non obstante; & nullum Censum de eisdem vineis cuiquam hominum ministrare debebunt.

ITEM dedit & legavit specialiter *Iutte* supradicte Domum suam quam eadem RICHILDIS in *Dalen* inhabitat, cum omnibus & singulis suppellectilibus & utensilibus que ipsa *Ritza* tempore sui obitus reliquerit in dicta sua domo. Exceptis dumtaxat uno lecto, quatuor linteaminibus, uno pulvinari capitali, duobus cussinis, uno Cantro continente dimidium duale, ac una fascula eiusdem mensure; que legavit ac donavit DEMVDI, filie *Iacobi* & *Iutte* coniugum predictorum, sibi

de suppellectilibus predictis presentanda; Vasis similiter argenteis & aureis, si que invenirentur, exceptis.

ITEM dedit & legavit *Iutte* predictæ quinque maldrorum filiginis pensionem annuam mensure Mag. ad ipsius vite tempora percipiendam & habendam de Officio dicto *Schaganpt* ville *Britzinheim* iuxta *Dalen* site persolvendam. ITEM dedit & legavit prefate *Iutte* pensionem annuam unius maldri Nuncum mensure predictæ de curia in *Mumbach* cedere debens, ultimo per ipsam Testatricem comparata, ad ipsius vite tempora habendum, tenendum & possidendum. Sic tamen, & tali modo ac condicione, quod ipsis *Iacobo*, *Iutta*, *Ritza* & *Demude* personis predictis ab hac luce subtractis, Censui bonorum predictorum pecuniales, prata, iugera vinearum, domus, pensiones quinque maldrorum filiginis & maldrum nuncum predicta, ad Abbatissam & Conventum prefati Cenobii in *Dalen* protinus devolvantur, & apud eas perpetuo remaneant, contradictione cuiuslibet hominis non obstante.

ITEM legavit & donavit michi CONRADO *Wimari* de *Michelnbach*, Vicario ecclesie S. *Marie* ad gradus *Maguntie*, Notario publico subscripto tres florenos, ut suis Manufidelibus subscriptis ad dictum suum testamentum exequendum, si opus fuerit, fideliter assistam; ut Dno *LYDOWICO* & *IACOBO* de *Mumbach*, manufidelibus suis . . . testibus subscriptis exitit omnibus bene notum.

Ad hec voluit & ordinavit dicta *RICHILDIS*, pensionem annuam quinque maldrorum Siliginis, similiter de Officio dicto *Schaganpt* ville *Britzenheim* predictæ perpetuis temporibus singulis annis persolvendam; quod de eisdem fiant certa Anniversaria, pro ipsius *Richildis* & quondam *AGNETIS* sororis sue animarum salute, in eodem monasterio *Dalen* perpetue distinctis temporibus peragenda & celebranda iuxta consuetudinem eiusdem monasterii; Verum tantum duo maldra cum dimidio, in Anniversario *Ritze*; reliqua vero pars in anniversario sororis eius *Agnētis* predictæ, erogentur Sanctimonialibus monasterii in *Dalen* supradicti.

ITEM

ITEM legavit & donavit dicta RICHILDIS tria maldra filiginis - - in pane pistanda, & Pauperibus tempore obitus sui distribuenda. ITEM legavit & donavit unicuique pauperi ad dictam distributionem in *Dalen* venienti, unum Hallensem *antiquum*, ad manum sibi dandum in modum veri testamenti.

ITEM voluit & vult similiter dicta RITZA testatrix, quod XX. libre Cere per Manufideles suos de suis bonis comparentur, que in *Primo*, in *Septimo*, & in *Tricesimo* obitus sui diebus, in cereis & in *Nebelung* consumuntur.

ITEM voluit, & vult similiter, quod dicti sui manufideles sibi unum *Bellechinum*, * vulgariter ein *bellikin*, tempore obitus sui, quod sit valore XVI libr. *Hall.*, emant seu ordinent, cum quo post tricesimum obitus sui diem Abbatissa & Conventus - - in *Dalen* unam *Casuculam* ** ad divinum cultum habendam sibi faciant utiliter preparare.

* Belkinus apud DvFx. Remittens Lectorem ad voc. Baldakinus; quem ex Annal. Colmar. an. 1276 ita describit: „Fuit & feretrum coopertum nobili baldico, quod Ecclesie reliquerunt. — Feretrum coopertum fuit baldichino &c.

** Idem quod Casula: Vestis sacerdotalis, que & Planeta. — „Hæc super mun omnium indumentotum est, & cetera omnia interior per suum munimen tegit & servat. — Hæc super dextrum brachium levatur, replicaturque in sinistrum.

Super premissis quoque omnibus & singulis adimplendis & effectualiter observandis, predicta RICHILDIS Discretos viros, Dominum LVDOWICVM de *Geilnhusen* Vicarium ecclesie S. *Marie* ad gradus Magunt. presentem: GOTZONEM *jum* *Grosche* filium TYLONIS *jum* *Jungen* civem Maguntinum, Magistrum monasterii in *Dalen*, absentes: & IACOBVM de *Mumbach* presentem, suos fecit, constituit & ordinavit, facit constituit & ordinat in his scriptis Manufideles & Executores presentis sui Testamenti seu sue ultime voluntatis; Supplicans eisdem humiliter & instanter, sub ea confidentia quam de ipsis & eorum quolibet semper gessit, quod Ipsi omnes quatuor, vel duo ex eis seu tres, Quarto ex quacunque causa interesse non potente, se de executione huius sui testamenti seu

ultime voluntatis sue intromittant, & ad effectum debitum perducant, & effectualiter exequantur.

ITEM eadem *Ritza* dedit & legavit Dno *Ludowico* predicto tres florenos. *Gotzoni zum Stofsch* duos fl. Magistro in *Dalen* duos fl. & *Iacobo de Alumbach* duos fl., Manufidelibus suis antedictis. ITEM similiter voluit ac vult dicta *Ritza*, quod quicquid ultra premissa per eam in presenti Instrumento donata & legata, aut in posterum per eam donanda & leganda, cuius sibi reservat potestatem per dictos suos Manufideles de bonis seu rebus suis repertum & inventum fuerit; hoc in usus & utilitatem sepedicti Monasterii in *Dalen* fideliter convertant; Quibus etiam Manufidelibus suis commisit & committit in his scriptis plenam potestatem, Debita sua a debitoribus suis, & Censuum suos a Censuariis quibuscunque petendi, exigendi & recipiendi; & Actiones suas contra dictos Debitores in Iudicio sive extra prosequendi. Cui ordinationi prefata Abbatisa & Conventus monasterii *Dalen* in hac parte stare & parere debent per omnia cum effectu, omni dolo & fraude procul motis, sub pena ducentarum marcarum puri argenti.

Voluit insuper *Ritza*, & protestabatur, quod presens suum Testamentum in toto vel in parte valeat revocare, alterare, innovare, & aliud de novo condere, si, & quando sibi videbitur expedire. Super quibus omnibus & singulis dicta Testatrix me subscriptum Notarium sub mei officii debito requisivit, ut exinde publicum seu publica conficerem & conscriberem Instrumentum seu Instrumenta.

Acta & gesta sunt hec, Anno Domini, Indictione, Pontificatu, mense, die, hora & loco quibus supra. Presentibus discretis Viris, HERMANNO de *Duna* Subliano diocesis Maguntine, IOHANNE dicto *Sidenfrantz* Procuratore S. *Leonhardi* Franckenford - -, Clerico Magunt. IOHANNE Genere dicti *Schulers*. HENRICO *Kellerbals* Carpentario, & NICOLAO dicto *Snabel*, Civibus Maguntinis, testibus ad premissa vocatis & rogatis.

CCCXXI.

VRBS Imperialis Oppenheim, a nexu pignoris quo constricta erat Civitati Moguntinæ, per Wenceslaum Bohemia Regem & Gerlacum Archiepiscopum soluta, accipit in mandatis, ut iisdem præstet homagium, donec a Carolo suisve Successoribus reluatur.

An. 1367.

Wir Karl von Gots gnaden Römischer Keyser, zu allen Zeiten Merer des Reiches, und König zu Beheim, Empieten den Burgermeistern, dem Rade, und den Burgern gemeynlichen der Stad zu Oppenheim unsern lieben Getruwen, unser Gnade u. alles gud, Lieben Getruwen.

Als Wir Uch, den Burgermeistern, dem Rade u. der Stad Menge versetzet hatten, des han wir dem Hochgebornen Wenzela Könige zu Beheim, Marggrafen zu Brandenburg und zu Lufitz, unsern lieben Sone, und dem Erwidigen Gerlache, Erzbischofe zu Menge, unsern lieben Neven u. Fursten ircleubet u. gegonnet, daz Sie Uch gelost han von den vorgeannten Burgern und Stad zu Menge; umb soliche Summe geldes, als wir Uch yn versetzet hatten, als die Briefe besagent die wir yn daruber gegeben haben.

Darumb so heissen u. gebieten Wir uch vestedlichen by unsern u. des Reiches Hulden, und wollen, daz Ir dem vorge. Könige Wenzela unsern lieben Sone, sinen Erben und Nachkommen, Königen zu Beheim, oder dem Edeln Ulriche von Cronenberg Wikdume in dem Ringkau, unsern lieben getruwen u. Räte, von sinen wegen, als Er yme daz entpholen hat; und dem vorgeannten Gerlache Erzbischofe, sinen Nachkommen u. Stifte globet, huldet u. froeret, undirtenig, gehorsam u. getruwe u. holt zu sine; und zu wartene als unsern rechten Herren, in Phandis wyse, als lange wir
oder

oder unser Nachkomen an dem Riche, eymudige Rom. Keyser oder Konige, Uch wyder an daz Riche gelosen umb soliche Summe geldes, als ire briefe dan uber die Pantschaft besagen.

Mit Urkunde dieses Briefes, versigelt mit unserm Keyserl. Ma-
iestat Ingesigelt. Geben zu Prage nach GDS geburte Druzen
hundert Jar, darnach in dem Syben und sechsigsten Jare,
of den nechsten Dinstag nach *Letare*. Unser Riche in dem Eyn und
zwenzigsten, und des Keyserthumbs in dem Zwelfsten Jare.

Per Dominum Imperatorem
Rudolphus Verdensis Episcopus.

a 1090:

R. Iohannes de Geyln-
bussen.

Summa pecunia, Moguntinis a Wenceslao & Gerlaco nu-
merata efficiebat LXXI millia flor. Sed ultra illam adhuc XI mill.
separatim mutuo dabant Casari, ad usum expeditionis Romanæ.
In aliis Litteris, præter Oppenheim exprimitur Odernheim,
Schwabsberg, Ingelheim Superius, Inferius, & Nierstein. Ea-
dem ceteroquin pignoris iure ipsamet Loca Gerlacus ante posse-
derat, sibi obstrictos homagio Incolas eximens Norimbergæ an-
1355, feria quinta; S. Thomæ Festum præcedente.

De RVDOLFO notitia particularis.

Observavimus, Litteras Casareas crebro signasse RVDOL-
FVM. Is audit modo de Fridberg, modo Præpositus Wetflari-
ensis, demum Episcopus Verdensis. [Divi Caroli IV. Cancellar-
ius.] Cuiusmodi subscriptionis diversitas super individualitate
dñi me tenuit ancipitem. Dubium auxit, utrum rō de Fridberg
denotet Urbem Wetteraviæ Fridbergam, veluti locum originis,
an non potius butus nominis Familiam nobilem, ex qua eodem secu-
lo prodiit IOANNES, Canonicus Mogunt. Vol. II. R. M. p. 360.
Veruntamen omni asseveratione nunc affirmare queo, Rudolfum;
tam diversimode nobis obvium, esse Vnicum: Qui Fridbergæ na-
tus

tus est, patre Ioanne RVHL vulgari Cive, inhabitante ades, ad Pileum ferreum ditas. Satis hoc innuunt ultima ipsius Rudolphi voluntatis tabulae, quas, lethali correptus morbo, edidit in Bobemiæ metropoli Praga, h. a. 1367. Sublimis certe dignitas, parvus adeo pusilli. Ea ne frueretur ultra annum, præmatura causavit mors.

Opportune ipsarum tabularum tenor constituit numerum proximum. Iis subiungo probationes de Rudolphi generis obscuritate, cumulas vel ideo, ut huius Principis Ecclesiastici natales, cum cognomine dudum oblivione sepulti, ad notitiam publicam eo efficacius deferantur.

CCCXXII.

„TESTAMENTVM & Donatio Reverendi Episcopi Verdensis, qui oriundus fuit de Frideberg.“

An. 1367.

IN NOMINE DOMINI AMEN. Anno nativitatibus eiusdem MCCCCLXVII, Indictione V, mense Iunii die penultima, hora quasi nona, in domo habitationis Venerabilis in Xpo Patris & Domini, Dni THEODERICI, sanctæ Magdeburgensis Ecclesiæ Archiepiscopi, in Civitate Pragensi, Pontificatus Sanctissimi in Xpo Patris & Dni, D. VRBANI digna Dei providentia Pape Quinti anno Vto; In mei Notarii Publici testiumque subscriptorum ad hoc specialiter vocatorum & rogatorum presentia constitutus personaliter Venerabilis in Xpo Pater & Dominus, RVDOLPHVS, Verdensis Ecclesiæ Episcopus, licet languens corpore, tamen compos mente & ratione, volens providere pro remedio & salute anime sue, fecit suum Testamentum; legavit & disposuit de omnibus bonis suis, sicut inferius lucidius apparebit.

PRIMO enim elegit sibi sui corporis sepulturam in Monasterio dicto Arnsburg Ord. Cist. Mog. dioc., prope Frankinfort
Ppp Civ-

Civitatem super Moganum situatam, in quo sibi unam Capellam erigi & construi de promptioribus bonis suis disposuit & ordinavit, cum sex fenestris bene decoratis, & unum Altare ibidem; Et unum Sculptum, ad modum sepulture * Episcoporum super sepulcrum suum iussit superponi. Ad quam Capellam legavit & disposuit Quingentos florenos boni auri & gravis ponderis, taliter, quod in primo anno sui obitus, *Tricesimus*, & demum singulis annis secuturis, die obitus sui, pro remedio anime sue omniumque suorum parentum, Anniversarium sollempniter & devote peragi debeat.

* *forfan*
sculpturae.

ITEM per XXX dies primi anni in sua Capella XXX Misse quolibet die legi debent pro Defunctis. ITEM disposuit pro fericis *Staminibus*, & cera, pro Cereis & candelis, Centum & L. flor. de quibus pannis Casule fieri debeant, & Ornatus ad Capellam antedictam.

ITEM legavit & disposuit Abbati & Conventui predicti monasterii, illa bona que habuit in villis *Melpach* & *Byenheim*, quesita & non quesita, in quibuscunque rebus consistent.

ITEM similiter legavit ad dictum Monasterium prata sua que habuit in villa *Heyenheim*. ITEM omnes Domos, Curias & agros, que habet in Villa, & iudicio ville, dicta *Rendeln*, similiter legavit ad Capellam antedicti monasterii.

ITEM omnia Vasa argentea, que *Rule* Patrus suos in *Frideberg*, dictus zu dem *Ysen Hude*, † habet & tenet; ut ex illis fiant Calices, patene deaurate; ampule & candelabra, etiam deaurata, quantum ex eis fieri potest, ad laudem Domini & ad cultum divinum pro decore Capelle in *Arnsburg* predictae, etiam disposuit & legavit.

ITEM Decretum, Decretales, Sextum, Clementinas, & Novellas ambas, & quarum una est apud Decanum S. *Florentini* in *Confluentia*, disposuit - restitui & redire ad d. monasterium in *Arnsburg*, a quo prius habuit libros antedictos.

ITEM

† *Rvto*, dictus zu dem *Ysen Hude*; ad Pileum ferreum (ab *adibus*) Scultaeus iudicii secularis *Fridebergensis* etc. ad an. 1380.

ITEM voluit & disposuit, quod omnia bona superius nominata, ad pred. Monasterium, & Capellam suam in *Arnsburg* data & danda, tamquam Heredibus veris, & proximioribus suis, per nullum heredum vel amicorum suorum, seu quoscunque alios, debeant nullatenus impediri.

ITEM Ecclesie & Capellæ *Verdensi* ac ministris ibidem, legavit & disposuit trecentos flor. pro salute anime sue & remedio; quorum ducenti ad Presentias & conuersionem Canoniorum & ministrorum; & centum pro Structura, Fabrica & refectione, pred. sue Ecclesie *Verdensis*.

ITEM Ecclesie *Wormatiensi* LX. flor. ad Structuram similiter disposuit & legavit. ITEM Ecclesie S. *Petri* extra muros *Maguntie* Centum flor. ad Structuram legavit. ITEM Ecclesie S. *Castoris* in *Confluentia* Centum flor. similiter ad Structuram legavit. ITEM Ecclesie S. *Florini* in *Confluentia* Centum flor. Et de illis florenis Redditus perpetui comparari debent, ad Structuram similiter Ecclesie memorate. - - ITEM Ecclesie in *Lysura* Treuer. dioc. Quinquaginta flor. Et de illis florenis Redditus emi debent, ad quantum se tales extendere possunt.

ITEM legavit Decem flor. pro una *Reysa* versus Civitatem *Aquensem* ad Ecclesiam bte Virginis *MARIE* ibidem, & X. flor. pro Ymagine offerenda in eadem ecclesia, ad laudem B. Virginis ob salutem anime sue.

ITEM legavit Centum flor. ad vestiendum, & etiam pro calciamentis, Pauperibus per suos Testamentarios erogandum, secundum quod ipsis salubrius videbitur expedire.

ITEM legavit Sororibus suis legitimis quas habet, Pueris ac heredibus earum, Quadringentorum flor. redditus annui Censui super Civitate *Frideberg*, quos ibi habuit hucusque, tenuit & possedit.

ITEM & habitationes seu Domos in predicta civitate *Frideberg*, cum redditibus & proventibus ad dictas domos & habitationes spectantibus, Sororibus suis ac pueris & heredibus earum disposuit & legavit.

Ppp 2

ITEM

ITEM predictis fororibus suis legavit omnes superfluas res, quas supra premiffis domibus & habitationibus habet, & habere dinoscitur in civitate *Frideberg*; five in Debitis, seu quibuscunque aliis rebus consistant.

ITEM legavit IOHANNI *Backen* filio sororis sue, duos *Spadones*, quos secum de Civitate *Pragenfi* duxit ad partes, quorum unus *Griseus*, & alter *Ruffus*. ITEM legavit IOHANNI Notario suo *Ruffum* Equum suum ambulantiem, quem etiam de *Praga* ad partes equitavit.

ITEM legavit HARTMANNO famulo suo Equum suum *cruciantem*; Et ad hoc XX. flor. & omnia illa que *Mgr. REYMBOTVS* in sua *habes* potestate; ut, viatico dumtaxat excepto, restitui debeat Ecclesie *Verdenfi*, a quo ipsum recepit. ITEM legavit PLEBA . . famulo & Coquo suo alium Equum suum *ruffum*. Et ad hoc eidem X. flor.

ITEM legavit pauperibus hominibus Vestes suas proprias omnes quas habet; inter ipsos, prout suis Testamentariis expedire videbitur, dividendas.

ITEM Ducentos flor. quos Dns de *Kolditz* sibi dari promissit ex parte Dni Imperatoris; illos commisit, ad repetendum & postulandum HENRICO dicto *Frosch* Nepotif suo, & HARTMANNO famulo suo; cum quibus peragere debent Exequias sepulture sue, & que circa talia necessaria videbuntur.

Preterea prefatus Dns RVDOLFFVS *Verdenfis* Episcopus fecit, constituit & elegit, supradicti Testamenti sui Executores, Discretos & Honorabiles Dominos, videlicet . . Abbatem in *Arnsburg*, SIFRIDVM de *Paradiso* Scultetum in *Frankinfort*, LVTZEN de *Holtzbusen* Scabinum ibidem, & Mgrum REYMBOTVM; & petit eos cum omni precum instantia, quatinus ipsi, sub ista spe magne confidentie quam semper de ipsis gerit, & gessit, tamquam Viri timentes & habentes DEVM pre oculis, omnia singula suprascripta sua testamenta, in toto & in parte, & absque omni diminutione & ipsarum subterfugio, ob salutem & remedium anime sue fideliter exequantur.

Et

Et unicuique predictorum Testamentariorum legavit & assignavit Viginti florenos, quos quilibet eorum convertere debet in vas argenteum, ad habendum Ipsius memoriam, dum pocula sua sumperint de eisdem.

Acta sunt hec, Anno, Indictione, Mense, die, hora, loco, & Pontificatu, quibus supra. Presentibus Honorabilibus Discretis Viris; Dnis, HENRICO Thesauri Pragensis Magistro, IOHANNE de Backen Verdenſis Ecclesie Can. OTTONE, Plebano ecclesie S. *Benedicti* Pragensis, Confessores suos, HERMANNÖ, Thesauri Notario Dni Imperatoris, ac IOSTONE *Roebel*, Cive Pragensi; Testibus ad premissa vocatis specialiter, & rogatis.

Et ego IOHANNES, dictus *Saxo*, Imperialium Litterarum Registrator, Publicus predicta auctoritate Notarius, omnibus & singulis premisis dum sic fierent & agerentur, una eum prenotatis Testibus presens interfui, eaque sic fieri vidi & audiui; & de mandato & requisitione pred. *Verdenſis* Episcopi in hanc publicam formam redegi, Signoque meo solito & consueto signavi. Et nichilominus ad maiorem cautelam & pleniorum certitudinem omnium premissorum quatuor persone supradictorum testium Sigilla sua propria, etiam ad requisitionem & instantiam seped. Episcopi *Verdenſis*, presentibus appenderunt in testimonium omnium premissorum.

Dixi superius, RVDOLFI Fridbergensis familiaria Nomen me demonstraturum emphatice. Id igitur ut prestem, sciendum est, quod Arnsburgensi Cœnobio, cui tot legavit Bona & possessiones in villa Mehlpach, litteræ empt. vend. istorum bonorum extradite simul fuerint; quæ ipsum RVDOLFVM, Wezlaræ Præpositum, seu Iohannis RVHL de Fridberg honesti Civis filium, repetitis vicibus nominatim exprimunt. Do eas per Extractum, & solummodo quoad passus concernentes.

De XV. iugeribus
- - in Melpach,
per RVDOLFVM
Verdensen Episco-
pum nobis in ele-
mosinam datis.

Ich Henrich Kule, Henkiln Kulen Son,
und Hele *uxor* Burger zu Srideberg, bekennen —,
das wir — dem Ersamen Manne, Hern Rudol-
se, Johan Kulen Son von Srideberg, Probiste
zu Wezslare, diz hernach geschriben Lande, gelegen
in deme Gerichte zu Melpach, das sy luter Egen
ist - - verkaufft han, - - Vor Erst off dem Welde
gein Heyenheim einen Morgen - - - - An. 1361
die Valentini.

De III. iugeribus
— in Melpach
per Dn. RVDOL-
FVM *Verdensen*
Ep. nobis in ele-
mosinam datis.

Wir Claus, genant von Melpach, (*Alheidis*
uxor) - - Das wir - - dem Ersamen Hern Ru-
dolse, Hern Johans Kulen Son von Srideberg,
Probiste zu Wezslar - - han verkaufft - - - 1361
die Vrbani.

De XII. iugeribus
- - terre arabilis
in Melpach, per
Dn. RVDOLFVM
Verdensen Ep. no-
bis in elemosinam
datis.

Wir Conrad, ehwan Johan Grosi Johans Son,
(*Bechts ux.*) Burgere zu Srideberg - - Das wir
dem Ersamen Manne, Hern Rudolse, Johan Ku-
len Son von Srideberg, Probist zu Wezslar, - -
han verkaufft soliche Lande - - - - 1361 Mer-
curii ante Pentecosten.

De Curia, domo
& orto in Mel-
pach, per Dn. Rv-
DOLFVM *Verd.*
Ep. nobis in ele-
mosinam datis.

Ich Claus Scheffer (*Alheidis ux.*) - - Das
wir - - Hern Rudolse, Johan Kulen Son
von Srideberg, Probist zu Wezslar, - - han
verkaufft - - unsern Hof, Huf und Garten, —
gelegen an deme Pfaffenburne in dem Dorffe zu Mel-
pach - - - - 1361 Merc. ante *Thoma Ap.*

De IX. iugeribus
- - in Melpach
per Dn. RVDOL-
FVM *Verd. Ep. no-*
bis in elemosinam
datis.

Ich Gog von Melpach (*Hebela ux.*) — —
Das wir - - Hern Rudolse, Johan Kule Son
von Srideberg, Probiste zu Wezslar, und nach I-
me sinen rechten Erben, han verkaufft - - -, in des
me Gerichte zu Melpach gelegen, das sy luter Ege-
gen ist, und nymant keynen Zins gibe. Vor erst &c.
1362, die Iovis post Pentecostem proxima.

De II. agris - -
per D. *Verdensen*

Ich Henne Erbesenbecher - - Burger zu Sride-
berg, und Kunkel sin Son, - - Das wir Hern
Rudol-

Ep. nobis in elemosinam datis.

Rudolfe, Her Johan Rulen Son von Srideberg
- - verkauft haben, sey luter Eigen Land in deme Gericht zu Melpach &c. 1362 OO. SS.

Denique, prater id genus multas:

Wir Zeinge Wolf (*Libſta ux.*) Burger zu Frankfort, bekennen — — deme Erwerdig in Gote Vater und Herren, Herrn Rudolfe von Godes genaden Bischoff zu Verden, und nach Ime sinen rechten Erben — — han verkauft — — Eigenslandes, gelegen in deme Gerichte zu Melpach, &c. *Epocha festinabundo calamo excidit. Probabiliter tamen 1366, assento, quod Caroli IV Litteras de an. 1365 * adhuc signaverit ut Praepositus.*

* a. 114.

Atque per has probationes copiosas Rudolphi nostri cognomen, veterum ope chartarum ex tenebris eruisse, gratulandum sibi est. Absolvit ille Principum Ecclesiasticorum octavum, † origines quorum ac Stemmata ævo deleta recuperavi, partim a Familiis, Eisdem impositis plane falsis, ad veritatem reduxi. En eos:

I. BRUNO Episcopus Spirensis: ortu Comes de Earwerden. Anno 1124.

II. GUNTHERVS, itidem Spirensis: Comes de Henneberg, an. 1142. Perperam adscriptus illis de Leiningen.

Vid. mea SYLLOGE p. 8. & T. II. p. 599.

III. CONRADVS II. Episc. Wormatiensis: de Sternberg. 1173. *

* In pref. d. SYLL. titio typ. Steinberg.

IV. LVPOLDVS Wormat. Natus de Schönfeld. an. 1196.

V. SIFRIDVS Ratisbonensis. Gente Rhingravius. 1232.

VI. WERNHERVS Archipræful Moguntinus. Ex Dynastis de Eppenstein: pro afficto Falckensteinio. 1259.

VII.

VII. SALMANNVS *Wormatiensis*. Familix Patritialis Moguntinæ, zum Clemann ab ædibus dictæ; alias *Walpodo*.

VIII. RVDOLPHVS *Rule*, sive iuxta pronuntiationem genuinam *Rühl*, de *Fridberg*, *Ecclesie Verdensis* Episcopus, S. R. I. Princeps, Imperialis Aula Cancellarius. An. 1366. 67. quo †.

Prælibatis non inconvenienter adnumerandus est

IX. OTTO; scissis Canonorum suffragiis electus an. 1238 in Episcopum *Leodiensem*; utut auctoritate Imp. *FridERICI* II. locum relinquere debuerit *Guilielmo de Flandria*. Hic inquam *Otto*, ipsis Rerum *Leod.* Scriptoribus solo notus prænomine, * auspiciato repertus Charta *Tomi* nostri l. p. 551, originem traxit e Domo Comitum ab EBERSTEIN. Verbis: „*Et hoc frater suus*, [Comitis Ebersteinens. *Conradi*] *Dns* „OTTO *Leodiensis* Electus, . . . cum ipso data fide promittere curaverunt.

* *Bonille*
T. I p. 256.

CCCXXIII.

CHARTA Rhingravorum, IOANNIS in *Duna*, & HARTARDI zum *Stein*; de recipiendis in sua fortalitia, hospitandisque, *Wolfgango ab Eberstein*, *Conrado* & *Ioanne fratribus de Schmalstein* &c. contra EBERHARDVM Com. Wirtemb. & sequaces. Exceptis Dominis istis, quibus Receptatores sint obstricti nexu feudali: Civitatibusque liberis, donec hæ velint stare iuri, coram Moguntino, binis Palatinis, & *Trevirensi Principibus*.

An. 1367.

ex *Antiqu.*

Wir Johan Ringrev, Willgr. zu Dunen, und Harthrad, Ringreve zum Steyne, Gebruder, Bekennen und dun sunt allen

allen Euten, daz wir in alle unsere Bestin - - - halben und husin
 wollin u. sollin den Ediln Wolff von Ebirstein, Hrn Cunrad
 Ritter, und Johan, gebruder von Smaltstein: Wolff den glyp-
 senden *, Aberlyn Wydinbusch, und Heynrich Glage, wi-
 der den Ediln Greve Ebirhart von Wirtenberg und sin Helffir,
 usgenommen die Herren, der Manne wir sin; Rugreve Philips
 von Rockinhusen, und die fryhe Stede, als lang als sie Recht
 geben, u. nemen wollint vor den Hochwird. Fursten, unsern Herrn
 - - von Mengen, unsern Hrn den Herzog von Bayern, den
 Aldin und den Jungin: U. H. von Tryer; vor diß Landis Herrn;
 vor Uns, und vor den fryhen Stedin; Vnd sal der glyssende
 Wolff * min Johan Ringrev . . vorgeant, Innich † Knecht
 u. Diener sin; und zu dry Perdin Hauwe u. Fuder in myne Hofe ne-
 men; Vnd soll zu aller zyt mynen Hoff suchen, glich andir mynen Die-
 nern; und sal dry Gessellin bit Gleen irzuget undir synen Gessellin
 - - by Yme han in unsern Bestin; Die sollint sich selve bekosten,
 und im pennich zeren.

* In aliis Litt. ita exprimitur: Wolff von Wonnenstein, den man
 nennet der glisende [schleichende] Wolff.

† Innicher videtur idem indigitare, ac illi, quos hodie Adiu-
 tanten vocant.

Vnd sal Aberlyn Wydenbusch myn Hartbradis Diener
 u. Innich Knecht sin, und zu dry Perden - - - *eadem sub condit. usque*:
 pennich zeren. Auch mogint sie zu Hauß rydin, (zeiten) und im
 pennich zeren zum Steyne, obir in andirn unsern Bestin wo sie
 dunkt daz iz yn aller bequemelichst ist. Auch sollint sie uns alle sa-
 ment getruwelich dienen, helfen u. raden; Vnd globin - - -, uns
 getrunne u. holt zu sin, - - - Auch sollint sie nyman in
 unser Bestin furen, er englobe uns uch, als Sie uns globit - -
 hant. - - -

Auch sollint sie keynen Landis Herrn hie umb, noch nyman
 andirs, dan den von Wirtenberg und sin Helffir, ane (ohne)
 die usgenommen sint, us unsern Bestin anegryffen; iz in sy danne bit
 unserm Rade, Wissen u. Willin.

Wer iz uch Sache, daz wir ee gesunt worden, danne Sie, bit dem von Wirtenberg; Als lang sie dann Recht gebin und nemen wollint; ind . . . gehorsam sint vor den Fursten, Herrn, vor uns, und den fryhen Eredin obgenant . . . ; So sollin wir sie doch husen u. halbin wider den von Wirtenberg und sin Helfer, usgenommen als vor geschr. stet, als lang und bit uf die zyt, daz Sie uch mit Yme gesunt werdint, gleicher wys als wir. Wer iz uch . . . daz wir sunderliche Kreyg hetten, oder gewonnen; da sollin wir Yn in allen unsern Geschessnissen, Hauwe u. Fudir gebin glich andern unsern Dienern. Verloren sie uch ir Habe in unsern sunderl. Kreyg u. geschessniß, die sollin wir Yn keren nach zytlichin moeglichin Dingem, bit ygwedir syte unser Grunde Rade — — —

Vnd des zu Urkunde so han wir unser Ingesiegele an disen Brief gehangen. Vnd zu merer . . . gebedin unsern guten Frunt Ruprecht von Randeckin, (&c.) Datum Sabbacho post diem
Aug. Sci Bartholomei Apli. Anno Dni *MCCC LX septimo.*

CCCXXIV.

ORDINATIO MONETALIS.

An. 1368.

[p. 679 ad § VIII. n. 2.]

Sir Gerlach . . . . . Bekennen, [*qualiter convenit cum HENSELINO & HENSELINO Montariis Argentoratensibus,*] eynen Hohenpfennig * zu slahen mit unserm Zeychen; und der sollen XLIII gen uff das Loth, und nit me. Vnd sollen XV loth Erfurtsches Silbers by der Marg sin, und IX solche phenninge † eynen Gulden. Auch sollen Sie eynen Helbelinen slahen, der eynen alten Heller gelden sal; und sal auch by der Marg sin XL loth Erfordersches silbers; und sal man die schroden nach marzal als sich gebort, zum halben teyle nach den pheningen als vor geschriben stet.

* *Bractati.*† *gelben*

Auch sollen Sie grosse Thurnos slahen mit unserm Zeychen; und der sollen LXV geen off die Marg wanne die bereydet ist, und fallen auch XV loth Erfordersches silbers by der marg sin; und das
 Seyh

Sechshendigste loth sal an Cupfer zugesagt werden; und sollen der Turnoß XI. vor eynen Gulden geen; Vnd sal derselben Turnoß eyner gelden der vorgeschrieben Hule phenig X. an der werung.

Auch sollen sy eynen Phenig machen off eynen Halben Tor-
noß - - -, und der sal eyner V. phenige gelden der vorgehen. Hohen
phenige. Vnd die sollen an der Offzal und an dem Schroden halten
nach marzal als sich gebort zum halben teyl an dem Turnoß; und
sollen auch XV loth Erf. silbers by der marg sin. Vnd diese
Münze han wir In erlaubet, und sie geheysin also zu slachen in uns-
ser Stad und Burg Diepurg. — — —

Auch sollen u. wollen wir bestellen mit allen unsern Zolneren off
dem Rynne und off dem Meyne, das Sie das vorgehen. Gelt sollen
nemen von den Rauffleuden, wo sie das gehaben mogen, und anders
kennerleye gelt. Auch sollen wir mit den Rynischen Steden, mit
Namen Spire, Wormisse, Oppenheim, Menze u. Bingen,
bestellen, das sie das vorgehante Gelt nemen an werunge, und sol-
len das auch tun geyn Frankford, Friedeberg, Seynhusen
u. Wetflar; Vnd anders mit allen unsern Steden u. Landen, als
vern wir das zu wege mogen bringen. — —

[Aschaffenburgi Dominica Quasimodo, MCCCCLXVIII.] 16 Apr.

CCCXXV.

*Conuentus Haynensis se obligat erga Margaretham
Rotzmaul ad praestationem annuam 2 maldr. sili-
ginis, post obitum eius cessaturam.*

An. 1368.

Nos Frater LVDEWICVS Abbas & Conuentus ex Autogr.
monasterii in Hegene Ord. Cysterc. omnibus hoc Scriptum
intuentibus Sigillorum nostrorum appensione recognoscimus
manifeste, quod dilecte nobis in Xpo, GRETHEN, dicte
Rotzmul, * sanctimoniali in Claustro Blankenowe, dare te. * f. am. Mo-
bilis.
Qqq 2 nemur

nemur ac dabimus, & nulli alteri, duo maldra filiginis *Alselt-*
densis mensure, singulis annis quibus vixerit in hac vita. Quam
 pensionem ipsi in Nativitate gloriose Virginis Marie in opido
Alselt singulis annis procurabimus presentari. Post mortem
 vero antedictæ *Gretben* ad nos & nostrum Monasterium redibit
 libere & solute pro ipsius anime ac omnium parentum suorum
 remedio & salute.

7 Juni.

Datum Anno Domini M. CCC. LXVIII. Feria quinta
 post festum Penthecostes.

CCCXXVI.

WOLFRAMMI de Lewenstein *Præpositi* Nuhusensis
assignatio pecunie feudalis in Alsheim, facta Vasa-
lo suo, Godfrido de Weisenstein. [Randeck.] Capien-
da tam diu, quoadusque non deberi, Præ-
positus evicerit.

An. 1369.

an Autogr.

Ich Wolf von Lewenstein Probst zu Nuhusen bekennen uf
 sinberlichen mit diesem Briefe - - - ; Al solich funfzehalp
 Phunt Geldes, alz Godefrid von Wiszenstein von mir und mi-
 me Stifte zu Lehen enphangen hat zu Alsheim; Des heißen ich als
 lermenlichen, daz sie nieman anders daz nemeliche Gelt reichen, dan
 yme; iz inwerde yme dan anders vor mir angewunnen, alz Recht
 ist. Dez zu Urkunde so han ich Wolfram - - myn eygen In-
 gesigel an diesen Brief gehangen. Der gegeben wart - - - (1369)
 uf den Freitag nach dem andern Sontage in der Fasten.

23 Febr.

CCCXXVII.

CCCXXVII.

GODFRIDVS Comes de Leiningen & Rixingen, una cum MARGARETA Badensi sua coniuge in Belli ducem assumptes RVPERTVM Randekum erga stipendium 200 aureorum; ipsum, computatione prævia, simul reddunt indemnem ratione plurium Equorum, quos amisit tempore Belli primi, cum Austriacis habitis.

An. 1370.

Wir Greve Joffrit von Lynningen, Greve zu Ruglingen, ex Antogr.
 Und Grede Marggrefsin von Baden, Grevin von den
 vorgenanten Stetten Tun kunt allen den die disen Brief ansehen
 - - -, Das wir enphangen han zu Diener Ruprecht von Randecke
 Edeln Knecht, das er unser Hauptman sin sol, unsern Krieg us,
 und uns dienen - - -, also der Brief seit (sagt) den wir von ym
 hant. Und umbe den selben dienst sollent wir ym geben Zwey hun-
 dert alter kleiner Gulden von Florentien - - - an golde. - - -
 — Und wo er - - nit bezahlt wurde - - - So geloben wir . .
 Greve Joffrit von Lynningen u. Grede M. . j. B. - - - dem
 . . Ruprechten v. Randecke - - die . . 200 fl. genzlich zu we-
 rent, u. zu bezalent - - - uf disem nechsten S. Martins tag zu
 Winter. - - , Und wo wir des nit tetent - - , so mag - - Ru-
 precht - - Uns, - - , unser Gut, unser Lute - - - angrif-
 fen und phenben, mit . . oder ane Gericht, - - - also dicke und
 als vil, biz ym ganze Fülle beschicht. - - - ,

Ouch tunt wir Joffrit - - - und Grede M. . j. Baden
 sine eliche Huffrowe . . kunt - - - ; Das wir gerechnet hant - - -
 cum Ruperto, super lqq. artic. Das ist zu wissent, von eins growen Heng-
 stes wegen, den verlор er in unserm ersten Krieg so wir hattent
 mit der Herschaft von Osterreich und ire Helser, - - - bliben
 wir ym schuldig anderhalbe hundert und ein Guldin.

Qqq 3

Item

Item von eins growen Pherdes wegen, verlor er auch in dem selben Krieg, blißen wir ym auch schuldig 60 fl. IT. von eins swarsen Pherz wegen - - - 30 fl. ITEM sibenzig fl. - - von eins Pherdes wegen, gab er Troschen - - und von unserm geheiß fur sine Habe die derselbe Trosche verlor by uns Greve Joffrit . . des dages do wir unser Dorf . . * brantent uf dem Wendag vor dem Palme dag. IT. 20 fl. - - - von ein Pherz wegen, verlor sin Knecht Hergelin uf dem Weg von Dyllersum - - - Des geburt sich die Summen von den . . Hengsten u. Pherden (337) alter kleiner Guldin von Florentien, - - - Dieselbe han wir Joffrit - - - gelobent, - - - mit Ende und mit rechter warheit, - - - *Ruperto* - - - zu richtent u. zu bezalent *Martini proximo*.

Alle dise . . Ding, Punte und Artikel - - - han wir - - - gelobet - - - stete u. vest zu halten. - - - Und des zu eynem waren Urkunde - - - hant wir Greve Joffrit von Lyningen und Grede Marggessin von Baden, beyde unsre Ingesigele getun hendten an disen brief. Der geben wart zu Darsburg uf dem Frydag nechst nach dem Phingst dage, des Jars do man zalte von Gottes geburt Dryzehen hundert und Sibenzig Jar.

Tempora GERLACI Archiepiscopi hacce Charta finiunt. Proxima sistit mortuum. Obiit autem anno, quem ingredimur, 1371, die 12 Febr.

* * *

CCCXXVIII.

DE *successu postulationis Archiepiscopi Trevirensis in Moguntinum, concurrente ADOLFO Nassovico, Litteræ Capituli ad PP. Gregorium.*

An. 1371.

ex primordialis Concepto,

SANCTISSIMO IN XPO PATRI - - - CVSTOS
& Canonici Ecclesie Moguntine devota pedum oscula beatorum.

torum. Cum sacris Canonibus cautum esse noscatur, Ecclesias Cathedralis ultra tres menses propriis Pontificibus carere non debere, ne per defectum Pastorum gregem dominicum lupus rapax invadat, aut Ecclesie viduate in suis facultatibus dispendia paciantur; Quapropter bone mem. quondam Dno GERLAÇO Archiepiscopo Moguntino viam universæ carnis sicut DEO placuit ingresso, - - - corpore ipsius, ut moris est ecclesiastice tradito sepulture; Nos, una cum Decano & ceteris Canonicis Capitularibus d. Ecclesie Mog. pro tunc presentibus convenientes in unum, ad habendum Tractatum super electione seu postulacione futuri Pontificis [cum protestacione, in quantum Vestre Sanctitatis voluntati non contraveniremus; multum confisi de benignitate S^{uis} V^{ice} & SS^{ime} Sedis Apostolice, & Vestre predictæ S^{uis} reservaciones in contrarium factæ non obstarent] canonice faciende; Diem - - una cum eisdem Decano & ceteris Canonicis - - capitulariter congregatis, citatis infra terminum huiusmodi, & tunc presentibus omnibus qui tractatui huiusmodi nec non electioni seu postulacioni ut premititur - - - debuerunt, voluerunt & potuerunt commode interesse; in dicta Ecclesia Moguntina & in loco Capitulari hyemali eiusdem, incepimus de electione vel postulacione prefatis tractare.

Verum post diversos tractatus inter nos habitos, tandem placuit nobis omnibus & singulis per viam Scrutinii sollempnis procedere, & Ecclesie nostræ viduate - - - providere. Ideo Honorabiles Dominos, Scolaſticum * & HERTWICVM ** * *0110 de Sebonelburg.* nec non RVTGERVM † - - - Canonicos fide dignos elegimus. ** *Ring de Santheim.* Dantes eisdem plenariam potestatem, ut secreto & sigillatim † *de Gebenborn.* Vota cunctorum, & sua, preterquam Scolaſtici - -, qui, voto suo renunciatis, se superſedere velle ex causis legitimis protestabatur, inquirerent, & ea in scriptis redigerent; & inſcriptis redacta mox incontinenti publicarent.

Qui ſecedentes in partem, primo idem Dns Scolaſticus & RVTGERVS Scrutatores, vota Hertwici Conſcrutatoris ſui; & poſt idem HERTWICVS cum dicto Scolaſtico vota eiſdem
Rut-

Rutgeri scrutabantur. Post quod iidem Scrutatores similiter vota omnium aliorum, sicut nobis postea retulerunt, secreto & sigillatim diligenter inquisiverunt, & in scriptis redacta mox incontinenti publicarunt; & per *Bernbardum* Notarium publicum, per nos in dicto Postulacionis negotio assumpto, in . . Capitulo . . & in nostrorum omnium presencia legi & publicari fecerunt.

Et habito per nos, tam Numeri ad numerum, quam Zeli ad zelum, ac Meriti ad meritum collacione diligenti; & eis in scriptis redacta, & per Honorab. virum Dnm NICOLAVM de *Lapide* iuniorem, Concanonicum nostrum lecta & publicata, fuit repertum, predictos - - -, superius in salutacione expressos, maiorem & saniozem partem Capituli reputantes, in Venerabilem in Xpo Patrem ac Dnm, CVNONEM de *Falckenstein*, Archiepiscopum *Treuerensem* - - - consensisse postulandum.

Vnde ego HERTWICVS predictus, de mandato & voluntate - - Concanonicorum meorum - - in prefatum Dn. *Cunonem* Archiep. *Trev.* consencienrium, & expresse per d. Dn. Scolaasticum, de hoc interrogato in Capitulo in presencia omnium, in dictum Dn. *Cunonem* consensisse & consentire fatencium ut premittitur, invocata Spiritus sancti gracia, in dicte Ecclesie nostre Moguntine & in nostrum, in quantum de iure potui, postulavi Archiepiscopum & Pastorem, semper tamen protestacione premissa; Virum utique Xpianissimum, & super ceteros obediencie filium; sancte Matris Romane Ecclesie in omnibus eius placitis approbatissimum; plene & mature etatis, utpote qui dudum tricesimum sue etatis annum exegit; Virum idoneum, de matrimonio legitimo procreatum, & in omnibus ordinibus dudum constitutum; Morum, vita, & litterarum sciencia merito commendandum, ac in temporalibus & spiritualibus circumspcctum; Nobilem, virilem, potentem & scientem [DEO ac speramus, immo omnibus hominibus utriusque sexus amabilem; fortunatum in omnibus agendis ut experientia hucusque edocuit] predictam Ecclesiam Moguntinam

tinam & Clerum, nec non bona & iura ipsius circa Tyrannos sitam & sita ab instantibus tribulacionibus quibus nimium per temporalem potenciam & tyrannidem opprimitur & gravatur, eripere & liberare; & eandem Ecclesiam & iura ipsius contra oppressores & tyrannos potens viriliter & strenue pre ceteris defendere: Sicut alias eandem Ecclesiam Moguntinam, cum ipsius Defensor per Decanum & Capitulum - - - deputatus extitit, nec non Ecclesiam *Colonensem*, cuius similiter, auctoritate Apostolica Administrator alias deputatus fuit; nec non Ecclesiam *Treverensem* predictam, cuius Defensor dudum fuit, & hodie existit, viriliter & strenue gubernat; & hodie pretactam Eccl. *Colonensem* strenue regit; - - - bona & iura ipsius destructa & alienata viriliter & potenter revocando.

Que quidem premissa, in persona Dni *ADOLFI* de *Nassauve*, eius reverentia salva, per partem minorem & debiliorem Capituli ecclesie nostre . . ex minus iustis causis postulato, vere non reputantur. Cum ipse *Adolfus* inter cetera tam in Etate quam Ordinibus sacris evidentem defectum paciatur.

Quam quidem Postulacionem - - - pronunciavi in scriptis, & eam publicavi hoc modo.

„*Inferatur totus tenor pronuntiationis, & preterea addatur, eandem . . sollemniter factam, & publicatam in continenti; prout predicti Concanonici mei in hac parte consentientes, maiorem partem Capituli - - - representantes, unanimiter receperunt & approbarunt.*

Quare Vestre Sanctitati duximus humiliter supplicandum, quatenus, inter cetera considerato, quod . . Ecclesia Moguntina & eius iura pro statu presenti per nullum alium adeo viriliter & strenue defendari & tueri possunt sicut per Dn. *CYRONEM* predictum Archiep. *Treverensem*, Postulacionem pretactam, si qua fuerit, & Vre S^{is} reservacio non obstiterit, nec obstat, de benignitate & gracia Sedis Apostolice admittere & approbare dignemini; Eundemque Dn. *Cunonem* Postulatum eidem Ecclesie Moguntine concedendo in Archiepiscopum &

Rrr

Pasto.

Pastorem, . . . Curam & amministracionem . . . tam in
spiritualibus quam temporalibus eidem . . . concedendo. &c.
MCCCLXXI. [*præsumptivè 12 Martii.*]

*Affundit Instrumentum isthoc lucem Chronico miscello MS. [&
vice versa] verba cuius inserta leguntur T. I. Rer. Mogg. p. 680.
Elenterationis maioris causa huc transcribenda.*

* Henricus
Beyer de
Boppard-
dia,

„In diebus illis erat quidam Decanus Moguntinus de natio-
„ne Bavarorum Bopardiensium. * Hic, assumptis quibus-
„dam de minori parte Capituli Maguntini, fecit perniciosam
„discordiam, eligendo quendam ADOLFVM, filium ADOLFI
„fratris GERLACI, Archiepiscopi predefuncti de Nassau.
„Puerum videlicet octodecennem, nondum moribus, obe-
„dientia tamen imbutum. Promissis & muneribus, ut dici-
„tur, predicti electores subornati. Maior autem & sanior
„pars elegerunt seu postularunt Canonem de Falckenstein Ar-
„chiepiscopum Trevirensensem.

Et porro. „Ex qua dissensione magna pericula & incom-
„moda in Archiepiscopatu sunt exorta. Predones enim cir-
„cumquaque sedentes erecti sunt, & nemini pepercerunt. —
„— Vnusquisque, qui prevaluit, alium spoliabat, fugabat;
„tunc ve omnibus rurenibus circumquaque habitantibus,
„quia tam Religiosi quam seculares indifferenter predabantur.

Atenim CVNO, suo Treverico grege contentus, Moguntinam
cathedram recusavit. Adolfo a Pontifice Gregorio repudiato;
utpote apud quem effecit CAROLVS Imp. ut IOANNES, natio-
ne Francigena, ex Comitibus de LINWEY, deligeretur; cui an.
1366 commissæ fuerat ab Urbano V. Argentinenſis Ecclesia.

Eidem appropinquanti, Capitulum metrop. certas proposuit
pactiones, quas admisit, Reversalibus desuper idiomate vulgari
(fors quod exin demonstrare cuperet, se lingua patria haud esse
ignarum) conceptis, signatisque NORIMBERGÆ, 1371 Sabba-
to ante Kyliani. Extant T. IV Codicum Diplomaticorum Capi-
tuli Rmi prælibati, p. 218.

CCCXXIX.

FVNDATIO duorum Beneficiorum, ad Altare erigendum in Ecclesia parochiali Alsfeldiæ; facta per SIBOLDVM Rotzmaul Plebanum Homburgensem. Simul præscriptis ab Hassiæ Landgravio HENRICO, eiusque Successore futuro, HERMANNO, articulis compluribus, quos bini altaris Beneficiati, tam in exercitio cultus divini, quam profectu in studiis, observare, ac secundum eos gerere se debeant.

An. 1371.

IN NOMINE DOMINI AMEN. Ad future rei memoriam. Nos HENRICVS Dei gratia Landgravius Terre Hassiæ, & HERMANNVS, Natus quondam LVDOWICI Landgravii felicitis recordationis fratris eius, nomine nostro & nostrorum Heredum presentium tenore recognoscimus manifeste; Quod Discretus vir, SIBOLDVS Rotzmul, Plebanus nostri Opidi *Hoenbergh*, noster Cappellanus & nobis dilectus, intenta mente considerans, quod donatio rerum temporalium, hic in terris pro divini cultus augmento facta, apud Regem regum, Dominum dominantium in celis premium meretur saluti ferum eternorum; Et exinde interna devocione affectans, de suis facultatibus sibi a DEO concessis, suffragante patrocinio Fratrum suorum, ac Sororum, ad laudem Summe Trinitatis, Marieque Virginis gloriose, in remedium anime sue, Parentum, benefactorum, omniumque fidelium, vivorum atque mortuorum, quoddam Altare pro duobus Beneficiis Scolarium, specialiter in honorem Sancti IOHANNIS *Evangeliste* & beæ ANNE, Matris Virginis Marie gloriose, in Ecclesia parochiali opidi nostri *Alsfelt*, fundare & dotare, ut apud misericordiam Salvatoris omnium, qui nullum bonum irremuneratum preterit, mercedem quam affectat, inveniat & reportet.

Rrr 2

Cum

Cum igitur Ius patronatus seu presentacio dicte Parrochialis ecclesie ad nos pleno iure pertinere dinoscatur, dictus *Syboldus* humiliter & cum instantia nobis supplicavit, ut nostrum consensum sibi super eo dare & concedere dignaremur, ne sua devocio effectu debito frustrari posset, vel quomodolibet retardari.

Nos igitur precibus suis, tamquam iustis ac rationabilibus, & de pio corde procedentibus inclinati, nostrum consensum, cum consensu discreti viri STEPHANI, pro nunc eiusdem ecclesie veri plebani, Cappellani nostri & nobis dilecti, quantum ad premissa & omnia infra scripta legitime accedente & obento, liberaliter adhibuimus, & per presentes gratiosius adhibemus. Nichilominus concedentes predicti *Syboldi* fratribus & sororibus, suisque veris heredibus, speciali gratia & favore quibus ipsos specialiter prosequimur & amplectimur, ut dicto Altari fundato, dotato, & consecrato, lidem deinceps poterunt & debebunt, & quocienscunque vacare contigerit, quantum ad duo Beneficia predicta, coniunctim vel divisim, Scolari vel Scolaribus, bone indolis, ad minus septem annorum, prout eis visum fuerit expedire, rite & legitime providere: Ius patronatus, & ius ad ipsum presentandi quantum ad duo beneficia predicta que nobis in ipso competere possunt, in predicti *Syboldi* fratres & sorores, suosque heredes, & principaliter in dictorum fratrum - - ac suorum heredum seniore, omnino & ex toto transferentes; Sic quod dispositio altaris - - toto tempore futuro apud ipsos maneat & persistat.

Præterea indulgimus, & gratiosius concedimus SYBOLDO & suis heredibus, quod nonnulla bona immobilia in nostro territorio sita poterunt ad predictum Altare nomine dotis dare, comparare, seu emendo usurpare nostro consensu & permissione plena accedente; Præsertim si predicta bona pro tempore preterito libera fuerant, - - Altare eadem fruatur libertate, Si autem alias servicia, *precarias*, contribuciones in eisdem habuerimus, eadem vel easdem salva vel salvas nobis reservamus. Volumus insuper, quod Beneficiati altaris - - - articulos sequentes observent diligenter.

PRIMO

PRIMO Missas sequentes singulis annis ordinabunt; scilicet de Nativitate IHV XPI, de festo Pasche, de Spiritu sancto, de Assumpcione Marie Virginis, de Patronis supradictis, de omnibus Sanctis, de dedicacione Altaris pred., & ultimam pro omnibus fidelibus defunctis. Et ad plures non erunt obligati, sed quilibet eorum quatuor Missas procurabit, preferim pro tempore, non sue promocionis. Sed ordinibus sacris ab ipsis receptis, ipsi, totiens quociens DEVS benedictus dederit eis gratiam, in pred. Altari divinum cultum exercebunt. Preterea Missæ non celebrentur, nisi hora tali, quod Plebanus loci eiusdem non paciatur impedimentum neque dampnum; Nichil, quod sit contrarium. . . Plebano ac sue ecclesie acceptantes, sed potius honorem & reverenciam debitam sibi, tamquam suo Superiori, exhibentes. Insuper quicquid super altare . . oblatum fuerit, Plebano integraliter presentabunt, pro usu suo nichil penitus retinentes.

ITEM Beneficiati antedicti non erunt participes Dystribucionum que fiunt in choro ecclesie . . in *Anniversales* fidelium defunctorum, in presenti, nec pro futuro, nisi ex devocione voluerint Vigiliis in choro interesse, & Missas pro defunctis celebrare. Item prefati Beneficiati cum ordines sacros habuerint, & residenciam personalem fecerint, in Vesperis, in Matutinis, in processione Missarum, in missis Festorum principalium, in dedicacione Templi; in festo Patronorum supra nominatorum, suis superpelliciis presencialiter debebunt constitui, nisi impediti fuerint legitima causa attestante; & in huiusmodi faciendis & observandis, obediencie Plebani firmiter astringentur.

PRETEREA quilibet Beneficiatorum . . pro tempore existencium per duo annorum *septena* in Studio privilegiato stabit. Primo in Artibus liberalibus, vel in Legibus, secundum dispositionem Subiecti intellectum suum habituando; post in sacra Theologia, vel lure canonico ipsum feliciter perficiendo. His annis consumptis ad ordines promovebuntur sacros, licet tempore studii hoc idem non eis interdictum. Et in altare . . di-

Rrr 3

vinum

vinum officium humiliter & devote exercebunt, Spiritus sancti gracia adiutrice, nisi contrarium eis per Venerabilem in Xpo Patrem ac Dominum, Dnm Sancte Moguntine Sedis Archiepiscopum ex causis legitimis indulgeatur.

ITEM Beneficiati predicti, si ambo fuerint bene fundati in Gramatica, quod necessarium est ut ascendere valeant ad sciencias gradatim altiores, tunc stabunt in Studio privilegiato, totam suam diligenciam adhibendo, & eis fructus Altaris per procuratorem altaris predicti ministrentur. Si autem alter Beneficiatorum tantum fuerit habilis ut studio privilegiato applicetur, porcio reddituum ipsum contingens per procuratorem pred. ei presenteretur. Si autem ambo vel alter eorum ire affectaverint vel affectaverit ad scholas privatas, ut in primitivis grammatice habituentur vel habituetur, de redditibus - - eis vel ei aliqua porcio - - - est ministranda, secundum quod qualitas & circumstantia loci requirit & exposcit.

ITEM toto tempore pro quo Beneficiati sepedicti, vel alter eorum non valerent vel valeret ex inperitia litterature se transferre ad scholas privatas ad capiendum primordia artis grammatice, vel potius ex certa malicia se noluerint - - ad Studium privilegiatum disponere & transferre; his occasionibus durantibus nullum ius vel potestatem habebunt - - penitus, census & pensiones altaris prefati repetendi, neque eis vel ei aliquo modo debebunt vel debet suffragari; Sed procurator tales redditus & pensiones in utilitatem amborum beneficiorum altaris . . applicabit, perpetuos redditus pro sustentacione Beneficiorum comparando; & hoc fiat tociens, quociens necessarium fuerit, quod d. Beneficiati ad studium arcium & scienciarum per penam supradictam compellantur. Si autem ambo vel alter eorum egrotaverint - - , & penituerint - - , necessaria tempore egrotacionis sunt eis vel ei - - ministranda. ITEM toto tempore vite sue Beneficiati quantum est possibile mutuo converfentur, & caritative copulentur.

Preterea has condiciones infra scriptas Patronus vel Patrona, qui vel que p. t. fuerit, cum moderamine diligenter exequ-

quetur. Cum ei constiterit evidenter de infamia Beneficiatorum - - aut alterius eorum, existencium vel existents in studio privilegiato, vel extra studium turpiter & leccanter * vivendo, nec studio vacare velint - - verarum Facultatum, tunc pred. Patronus - - poterit eos, vel eum caritative monere, ut de suis vanitatibus & viciis desistant - -, & pocius virtutum moralium & intellectualium amator sit, vel sint amatores. Si per hanc monicionem non penituerint - -, ymmo magis in obstinatione persistant - -, ex tunc . . Patronus - - procurabit, quod Iudex ordinarius, scilicet Domini Iudices sancte Sedis *Moguntine*, vel Officialis in *Amelburg* scribant vel scribat monicionem beneficiatis - - Altaris predicti, quod infra certum tempus, Mensem vel menses, a viciis & turpitudinibus declinent - -, & studio virtutum & scienciarum se subiciant - -; Quod si spreverint - -, omnia & singula, vel aliquod eorum in monicione Dnor. Iudicum contentorum, & prout in presenti Littera continentur, se a penitencia salubri avertendo, & probatum fuerit contra eos vel eum sufficienter coram Iudicibus supradictis; ex tunc Beneficiati vel beneficiatus sint - - privati - - ipso facto, & Patronus - - habeat liberam facultatem, - - beneficium - - altaris aliis - - conferendi, & presentandi.

* Leccator:
Scurra.
Dv Fa.

Insuper si Beneficiati vel alter eorum in Studio stantes - - noluerint - - frequentare scholas, cum diligencia studio insistendo, sed pocius ocium & quietem querendo; vel, si simpliciter neglexerint - - tempus predictum, scilicet quatuordecim annorum, utiliter in studio consumendo, ex tunc privabuntur - - beneficio, secundum formam inmediate supratatam.

Preterea Patronus - - debet constituere Virum discretum timentem Deum, sacerdotem vel Laycum, secundum examen sue rationis, tociens quociens oportunum fuerit, qui fideliter presit altari . . & Beneficiatis, eiusdem redditus & pensiones fideliter colligendo, & sagaciter dispensando secundum informationem Patroni — —, & singulis annis audiat computum de receptis & expensis per eum, cum duobus Amicis suis ad hoc

hoc valentibus. Si legaliter & iuste computabit, instet supplicando, ut propter Deum in tali officio perseveret. Si autem inutilis reperiatur, alium bone fame substituat, gracia Dei adiuvante.

Insuper omnis Patronus vel patrona Altaris prefati, Patrona prima exclusa ex causis legitimis, infra primum annum in quo ius patronatus ad ipsum vel ipsam devolutum fuerit, nisi ex rationabili causa impedimentum interveniat, presentet se Plebano ecclesie prefate, vel Magistro civium si ibidem . . plebanus domicilium non tenuerit, fide data promittendo, quod fidelis ac diligens voluerit esse secundum posse suum, ut . . altaris redditus & pensiones conserventur, augeantur, & debite Beneficiatis - - per procuratorem suo tempore distribuantur; & quod executionem faciet zelo iusticie, maxime prehabito consilio Prudentum, si beneficiati vel alter eorum presumpserint - -, huiusmodi articulis presens positus contraire, propter quos debebunt - - - privari secundum formam pretaclam coram Dnis Iudicibus ordinariis antedictis.

Preterea Beneficiati . . non habebunt Vicarios, quibus accessus altaris a Dno Preposito Sci *Stephani* * sive suo Officiali in *Amelburg* committatur.

* *Videlicet Ecclesia Colleg. Moguntiz; cuius Prepositura Archidiaconatus oppidum Alsfeld comprehendebat.*

In quorum omnium singulorum testimonium Sigilla nostra, una cum sigillo dicti *Stephani* presentibus sunt appensa.

Et ego *STEPHANVS*, dicte ecclesie parochialis Plebanus, in evidenciam Donacionis, mei consensus & ratificationis, sigillum meum una cum Sigillis Illustrium Principum, Domini mei Lantgravii, & *HERMANNI*, nati quondam *LVDOWICI* Lantgravii fratris eius, protestor huic Scripto appendisse.

Datum Anno Domini *M CCC Septuagesimo primo*. In die Invencionis sce Crucis. *Cassel* in nostro Castro.

CCCXXX.

CCCXXX.

„*Libertas Curie in Dreyfs.*„

An. 1372.

[p. 683. n. 3.]

IOHANNES Dei & Apostolice Sedis gratia Sancte Maguntine Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius. Recognoscimus, quod cum Religiosus, IOHANNES, Prepositus Monasterii in *Hirtzenau*, spectantis ad Monasterium *Siburg*, nos sufficienter & evidenter docuerit & informaverit Litteris & privilegiis, quibus perpetua Elemosina, que omnibus Peregrinis, Pauperibus & Xpi fidelibus, ipsam DEI intuitu petentibus benevole largitur, in dicto monasterio *Hirtzenau* instaurata, dotata & principaliter fundata existat de Curia *Dreyfa* prope villam *Finten* situata, & bonis universis ad eandem curiam spectantibus, nostre dioc., ad eandem Elemosinam & non ad alium usum pertinentibus; Quæ quidem elemosina, per diminutionem & destructionem dictæ curie *Dreyse* & bonis ipsius, maxime diminueretur & desineret in preiudicium pauperum & peregrinorum.

Verum quia salutem anime nostre salubrius perpendentes, dictam Elemosinam potius fovere, meliorare, & quantum possumus in esse conservare, quam diminueré volentes; Nos d. Curiam *Dreyfa* cum omnibus suis bonis & pertinentiis libertamus & exoneramus per presentes, prout ipsam curiam & bona ipsius, ex Litteris, privilegiis & notitia evidenter libertam invenimus; Quod de cetero nec Nos, nostri Successores, nec aliquis nostro nomine, perpetuis temporibus exigere, requirere & petere volumus aliqua servitia, hætenus ibidem nostro nomine petita, per Currus, per Equos ipsius curie, seu per alias expensas vel servitia, quascunque vel quecunque, quocunque nomine censeantur, quibus dicta Curia vel ipsa Elemosina aliquatenus possit aggravari vel infirmari.

1227000

Sss

Inhi-

Inhibentes universis nostris Officiatis & servitoribus, presentibus vel futuris, ne dictam curiam quocunque modo turbare vel aggravare presumant; *Reyfis* duntaxat, per nos & Successores nostros habentes, exceptis, ad quas - - cum dimidio curru & duobus equis nobis servire debebit. Insuper damus & concedimus predicto Preposito & suis successoribus nomine sui monasterii & curie predictae talem libertatem, gratiam & prerogativam, quod omnes fructus qui crescunt in bonis d. curie - -, quos per Renum navigio deducere intendunt, una cum navi sua, in quibus huiusmodi fructus deducuntur, liberi & absque theloneo ante Theloneum nostrum *Evensels* transire debebunt. Mandantes Thelonariis ibidem, ne aliquod theloneum ab iisdem bonis petant & requirant; atque ut eadem curia & bona ipsius, per nos & nostros Officiatos fortius prout bona ceterorum nostrorum subditorum, protegantur & proloquantur. Prepositus tamen - - nobis ad nostram Cameram singulis annis in festo bti *Michaelis* pro speciali Dono, clenodio & munusculo centum *Crusinos*, * valida & bona, in *Siburg* facta, & duo paria *Botorum* † bonorum porrigere & dare debebit.

XI Aug. In cuius rei testimonium Sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum *Eltvil* in crastino beati *Laurentii* Mart. Anno Domini MCCCCLXXII.

* *CRUSELINUM* „vas petorium parvulum scilicet, cuiusmodi sunt, quae *Crusels* vocamus. ——— Portabat enim vas parvum & scilicet, quod vulgo „*Cruselinum* dicitur, in manu sua, in quali in tabernis potare solebat.
„*DYER*.

† „*BOTA BOTA* live *Ocea* „ *Id.*

Ipsa Curtis Treys distat unius hora spatio a Metropoli: Nunc, pluribus obsept a domunculis Colonorum, est in dominio PP. S. I. Moguntinensium, qui populo SACRA administrant.

CCCXXXI.

VNIO Moguntini CLERI *contra exactiones**Papales.**An. 1372.**[p. 482 § III textus Sctar. & p. 1019 in Addit.]*

NOS BRVNO de *Scharpenstein* Sci *Albani*, & *ex Augst*,
 VOLZO de *Lorche* S. *Iacobi*, Monasteriorum Abbates &
 Conventus, Ord. S. *Benedicti* extra & prope muros Maguntinos:
 HEINRICVS Beyer Decanus *Maioris*, nec non CONRADVS
 de *Kunigstein*, Scti *Petri*: HERMANNVS de *Wetter*,
 S. *Stephani*, HVGGO de *Santo* PAVLO, S. *Victoris*, HEINRICVS
 de *Wysebaden* Sctæ *Marie* in campis, HERMANNVS de
Wysebaden S. *Marie* ad gradus, CONRADVS de *Casselle* S. *Mauricii*,
 DILMANNVS *Scheffer* S. *Iohannis*, & NICOLAVS, S. *Gynpolsi*
 intra & extra muros Moguntinos Decani, & Capitula
 Ecclesiarum, & singulorum eorundem Capitulorum Canonici,
 & Conventuum Persone:

Notum esse cupimus universis presentes Litteras inspecturis,
 quod nobis fide digna relatione extitit insinuatum, qualiter
 Sanctissimus in Christo Pater & Dominus noster, Dns GRE-
 GORIUS digna Dei providentia Papa modernus, Decimam om-
 nium ecclesiasticorum fructuum, Reddituum & proventuum
 presentis anni, per Provinciam *Maguntinam*, & nonnullas alias
 provincias Alemanie duxerit imponendam; Et licet notorium
 & indubitatum existat, quod *pestilencie & mortalitatis acerbitas*,
 que Agricultores Parciarios & Colonos de medio, prout plu-
 res Fortium sustulit peremptorie dies vite; sic quod *agri culti-
 res hodie paucissimi sunt & rari*; propter quod *agri plurimi inculti
 remanent & deserti*; Sterilitatis calamitas que ex defectu Agri-
 cultorum, parciariorum & colonorum predictorum, ac eciam
 naturaliter ex superiorum influencia dicitur evenisse; Raptorum
 & predonum aliorumque perversorum & invadencium & oc-
 cupancium bona nostra: Sevissima hostilitas gwerrarum hic in

Sss 2

Par.

Partibus vigencium continue: Gravia dispendia, Dominorum-que temporalium in quorum districtibus bona nostra consistere dinoscuntur nobis onera importabilia imponencium presumptuosa temeritas: Vñualis monete debilitas, que ut plurimum ex transportatione florenorum harum parcium ad Romanam Curiam & aliunde facta, communiter accidisse refertur; Aliarum-que miseriarum, calumpniarum & oppressorum iniquitas, quibus continue affligimur & gravamur, nos ad tantam facultatum nostrarum deduxerunt inopiam, quod ad prestacionem seu solucionem huiusmodi Decime reddimur penitus impotentes; Quodque non est reperire Personam ecclesiasticam Civitatibus & Diocesis Maguntine, que de redditibus ecclesiasticis, deductis omnibus debitis, iuxta sui beneficii & status exigenciam valeat sustentari; prout hec & alia pro nostra excusatione, Sanctitati Domini nostri Pape tam per Litteras quam per Nuncios nostros ad hoc specialiter destinatos duximus expressius intimandum;

Et licet in ipso SS^{mo} D. N. Papa tanta floreat clemencia, quam eciam ab annis discrecionis sue communiter dicitur habuisse, ut more pii Patris laudabili moleste ferens incommoda filiorum nobis sic ut premititur ad inopiam nullis nostris demeritis redactis pro paterno compati debeat affectu, nosque a solutione & prestacione ipsius decime habere excusatos, sicuti ipso iure notissimo eciam excusamur quia nemo ad impossibile obligatur, & Nudum latro transmittit, & in obfessa via pauperi pax est; Ex ante gestis tamen verisimiliter presumimus ac vehementer coniecturamus, quod idem S^{mus} D. N. Papa, quorundam, a quorum dextris stat diabolus, preferencium cupiditatem propriam luri, & inordinatum affectum eciam equitati, & querencium que sua sunt non que IHESV XPI seu eius Vicarii, sinistris informacionibus fallacique ingenio circumventus, excusaciones nostras propter inopiam & impotenciam non admittet, quin ymmo ad solucionem & prestacionem dicte decime nos *artare* & compellere curabit; defensionis facultatem, que eciam a iure naturali permittitur, quamque sibi tollere non licet, inclementer nūmum auferendo.

Ex

Ex quibus, & propter exactiones Papales perplurimas, in his terris Clerici ad magnam paupertatem redacti, *Servis, ymmo Iudeis comparati detestabiliter despiciuntur*; & a Laicis, perniciosam audaciam fumentibus non solum Clerici & Presbyteri, sed & *Prelati maiores & Episcopi quasi licite capiuntur, & in vinculis immite delenti enormiter exactionantur, ipsorumque bona diripiuntur, & ignibus devastantur*; Ipsaque sancta Sedes & nomen Apostolicum, que semper in hac Terra, reverencie fuerant & honoris, adeo vilipensa diffamantur, quod proinde fides Catholica magna vacillat in parte; Laicis videntibus Clericos & Prelatos maiores per Sedem Apostolicam, & eius diversarum impositionum modos, videlicet *Serviciorum communium, Decimarum papalium, & Imperialium procurationum, Primarum, Annatum, Subvencionum Nunciorum Apostolicorum, Ecclesiasticarum reservacionum*, ac specialiter *decedencium Prelatorum continuis extorsionibus affligi*; Et exinde diversa & gravissima animarum pericula & scilicet nedom provenire formidantur, sed Heu! iam insurgunt, & fortiter invalescunt; Laicis ipsis clamantibus, & despective contra Romanam Ecclesiam invehentibus, quod Sedes ipsa contra morem veterem Sanctorum Patrum ad partes externas nunquam his temporibus mittit Predicadores vel viciorum Correctores, sed cotidie mittit bene *pompizantes*, & facta sua propria dirigentes, pecuniarum peritissimos exactores; Et propter hec & alia, que, ut dolentissime referimus, Laici eidem imperant sanctissime Sedi; paucissimi iam in terris istis inveniuntur, nisi solo nomine Christiani.

Ad hec igitur tam perniciofa pro viribus repellenda pericula, & ad deteriora que verisimiliter eventura timentur, precavenda; Ne quoque nobis, miserabiliter sic ut premititur afflictiis, intollerabilis afflictio superaddatur; nosque per artacionem & compulsionem solucionis huiusmodi Decimarum & aliarum Collectarum, quocunque nomine censeantur, imposteorum ut verisimiliter presumitur imponendarum, paulatim & successive ad extreme exinanicionis dispendium deducamur, ac nobis Victus necessaria subtrahantur; Premissis debita & dili-

genti consideracione pensatis, diversisque super his Tractatibus inter nos habitis nostre rationis libramine mediante, quibus viis & modis, huiusmodi importabilis afflictionis periculum DEO & iusticia occurrere valeamus; Invenimus, quod, quia quelibet Ecclesiarum, aut singularis persona earundem, per se ad resistendum & defendendum non sufficit ullo modo; & quod ideo Rever.^{mi} in Christo Patris & D. N. D. IOHANNIS Archiepiscopi *Maguntini* nobis & singulis Nostrum in hac parte, est gratia benigneque Paternitatis assistentia summe necessaria; Idcirco promittimus, loco iuramenti prestiti nos firmiter obligantes, quod si forsan ipsum Dnm. nostrum Dn. Archiepiscopum pred. propter nos & nostram in huiusmodi rei defensionem vexari vel gravari contigerit quoquo modo, nos eidem consiliis & auxiliis opportunis constanter & postetepus assistemus, & ab eo nullatenus recedemus.

Volumus insuper & ordinamus, ac vinculo fidei loco iuramenti prestiti nos invicem unientes ad infra scripta firmiter obligamus; Quod si aliquam, tam Maioris quam aliarum Ecclesiarum, vel Monasteriorum predictorum, aut singularem Personam earundem, super & pro Decimis apostolicis supradictis, aut earum occasione, Citationibus aut Processibus quibuscunque, aut modis aliis gravari seu dampnificari contigerit, & Gravamen seu dampnum huiusmodi ad nos, seu illos quos duxerimus deputandos pro presentis ordinationis defensione, expeditione, prosecutione & executione deductum fuerit; ipsis sic gravatis seu dampnificatis, consiliis auxiliis & favoribus opportunis adharebimus, & pro viribus assistemus; Ipsosque effectualiter, expensis nostris communibus defendemus, & ab aliis gravaminibus & dampnis si qua occasione huiusmodi sustinuerint, relevabimus, & indemnes conservare promittimus per presentes: Sic etiam, quod talis, quicunque huiusmodi rei occasione qualitercunque gravatus seu dampnificatus, a nobis & a Clero non vitetur, nec in suis, Ecclesia aut Monasterio, Conventu vel Capitulo, ab aliquibus actibus excludatur; sed quod suis Prebendis ac beneficiis, & eorum fructi-

fructibus quibuscunque, pacifice gaudeat & fruatur, assignatus nullo modo fuisset. Quod si non fecerimus cum effectu, iuxta diffinitionem dictorum deputandorum Diffinitorum, vel maioris partis eorundem infra certum tempus statuendum vel statutum ab ipsis Diffinitoribus, tunc talis vel tales sic gravatus vel gravati, . . . poterunt per se vel alios invadere vel impetere, iudicialiter seu absque iudicio, temporaliter & spiritualiter, quaecunque bona & res istius Ecclesie vel Monasterii, . . . & personarum earundem, sive bona aliarum quarumcunque personarum beneficiatarum, huic nostro consorcio sive Vnioni interesse volencium, & in hac unione comprehensarum, que discussioni sive diffinitioni predictorum Diffinitorum, deputandorum ut supra, non paruerint, cum effectu satisfaciendo eisdem gravatis seu dampnificatis intra certum tempus ut premititur, sine cuiuscunque Nostrum contradictione & impedimento; Ymmo de nostrorum omnium & singulorum permissione tam diu, & donec . . . dampnificatis de universis . . . dampnis & gravaminibus huiusmodi fuerint relevati. — Si vero aliquae singulares Personae de dictis . . . ecclesiis, . . . diffinitioni sive discussioni . . . Diffinitorum contraxerint, aut stare & parere noluerint; iste a consorcio sui Capituli seu Conventus, & tractatibus capitularibus reici debebunt, nec eis per suos Prelatos . . . seu Officiatos & fructuum administratores, fructus suarum Prebendarum & cottidianarum distributionum ministrari debebunt. Hoc etiam, si fuerint Canonici . . . non Capitulares, volumus observari.

Communes autem expense, de quibus supra fit mencio, . . . recipientur & fient ex nostra communi contributione per dictos Diffinitores, . . . quando & quociens eis secundum datam sibi industriam videbitur expedire, in plus vel minus, pensatis condicionibus personarum, & beneficiorum fructibus istius anni & aliis circumstantiis proportionabiliter indicenda, imponenda, & etiam colligenda. Quorum siquidem Diffinitorum, si aliquis vel aliqui . . . Vnione durante decesserint, aut inevitabiliter & perpetuo impediti fuerint; in . . . illo-

illorum locum Diffinitores superstites . . . alium vel alios ydoneos, super quo ipsorum consciencias oneramus, infra mensis spacium postquam hoc sciverint, . . . — eligent & assumment. . . Promittent quoque nobis iidem Diffinitores, presentes & posterius fide data loco iuramenti, se in huiusmodi . . . officio fideliter versaturos, . . . absque aliqua capcione & fraude, uni sicut alteri, prout secundum DEVM, suamque sanam & bonam conscienciam magis equum putaverint atque iustum, iuxta superius ordinata.

ITEM nullus dictam Decimam in parte vel in toto solvat, seu se soluturum promittat, aut super ea componat, aut Tractatum aliquem super solutione aut compositione huiusmodi . . . habeat; aut alios ad solvendum . . . inducat quovis modo, absque Nostrum scitu, consilio & assensu. Cum per solutionem, & . . . particulariter factas, non solum ipsis sic solventibus, . . . & ex hoc postmodum in Cleri opprobrium mendicare compulsis, sed etiam nobis alia dispendia maxima poterint irrogari; prout proch dolor, rerum edocente experientia, retroactis temporibus irrogarunt, quod oblitio non obducatur.

Et si aliqui forsitan tenui consciencia tenti, trepidantes ubi trepidandum non est, etiam huiusmodi Decimam solverint, vel super ea se composuerint, aut alias contra premissa . . . fecerint, seu . . . attemptaverint, directe vel indirecte, publice vel occulte; postquam de hoc perceptum fuerit; Quod . . . illi, cuiuscunque preeminencie, status seu conditionis fuerint, preter periurii penam quam ipso facto incurrunt, a perceptione omnium fructuum, reddituum . . . beneficiorum suorum, . . . ubicunque in . . . Diocesi Maguntina obtinuerint; aut etiam distributionum cottidianarum, suspensi maneant, & sint *Infames*; nec ad aliquam Dignitatem, beneficium seu officium aliquod . . . , per electionem, seu alterius dispositionis modum ullatenus admittantur; quam Penam nobis . . . eligimus, & assumimus in premissis. Si vero aliquod dubium circa presentis Ordinationis intellectum . . . emerferit, . . . vel

vel . . . inciderit quovis modo; hoc pred. Deputandorum . . .
 . . . sententia fopietur; Ipforumque declaracionibus, decisio-
 nibus seu sentencijs, absque ulla contradictione iuris vel facti
 stabimus, & parebimus sub penis superius & inferius anno-
 tatis.

Preterea pro firmiori & maiori Pacis, tranquillitatis &
 concordie huiusmodi Vnionis inter nos observancia adicimus
 eciam; quod si aliquae Diffensiones, lites vel discordie, aut
 Questiones seu rancores sive scrupuli . . . exorti fuerint haec-
 tenus; seu oriantur quod Deus avertat, . . . inter ipsas Eccle-
 sias & Monasteria, aut inter Prelatos quoscunque, aut inter
 Capitulum seu Conventum & Prelatos, seu singulares Cano-
 nicos sive Conventuales, . . . aut inter alios
 qualitercunque Beneficiatos sive Ecclesiasticas personas utrius-
 que sexus, . . . nostro consorcio interesse volencium, sive in
 hac Vnione comprehensarum; tales Diffensiones . . . sive
 scrupuli, per . . . Diffinitores . . . iuxta consuetudinem cu-
 iuscunque . . . Ecclesiarum . . . in quibus . . . exorti
 fuerint, — — — discuti & decidi debebunt, & realiter
 diffiniri. — — —

Cum autem nemini officium suum debeat esse dampno-
 sum, ipsos deputandos pro negotio dictarum Decimarum, . . .
 nec non Consiliarios, Advocatos & Procuratores — —, ac
 omnes alios . . . in huiusmodi negotio aliquos exercentes actus,
 aut ministerium prestantes, a quolibet dampno vel gravamine,
 si quod sustinerent . . . ; Seu, si ipsi concorditer aliquas pec-
 unias exposuerint, seu expensas utiles & necessarias rationabi-
 liter fecerint, — — volumus & promittimus, penitus, &
 absque strepitu contradictionis plene relevare.

Premissam vero Ordinationem . . . promittimus, et ta-
 ctis sacrosanctis Ewangelijs, tam pro Reverendissimo Patre &
 Domino nostro IOHANNE Archiepiscopo *Maguntino* predi-
 cto, quam pro nobis omnibus & singulis, iuramus inviolabi-
 liter observari. Insuper volumus . . . , quod quilibet Canoni-
 cus seu Conventualis . . . , cum ad residendum venerit in

T t t

eadem

eadem ecclesia vel monasterio, infra octo dies iurabit, premissa se firmiter observaturum. Si quis vero - - - hoc expresse iurare noluerit, seu Fedus - - subire recusaverit, nec subierit, sed observare contempserit; preter penas superius expressas, videlicet suspensionis a fructibus beneficiorum suorum, & *Infamie*, defensionis huiusmodi commodo se noverit perpetuo destitutum.

Volumus etiam, quod ad huiusmodi nostre Defensionis modum & formam, alie Ecclesie tam Regulares quam Seculares, ac Monasteria utriusque sexus, atque eorum persone singulares, Rectoresque ecclesiarum parochialium, & alias beneficiatæ persone - - Provincie *Maguntine*, intrare cupientes; per dictos Deputandos recipiantur & admittantur, si, & prout ipsis aut maiori parti videbitur expedire.

In quorum omnium testimonium & maiorem roboris firmitatem nos Abbates & Conventus - - -, nosque Maioris & aliarum Ecclesiarum Decani & Capitula . . , nostrorum Capitulorum maiora Sigilla presentibus duximus appendenda. Datum & actum in Civitate *Maguntina* in Loco Capitulari Ecclesie Magunt. predictæ. Die penultima mensis Novembris Anno Domini MCCCXXII.

Sub Ioannis de LINWEY pontificatu contingentium non sunt multa. Quippe anno mox postero intoxicatus, occubuit Altavillæ. Et sine mora reeligitur ADOLFVS Nassovicus, tempore intermedio factus Episcopus Ecclesie Spirensis.

CCCXXXII.

A PHILIPPO, Bolandiæ Dynasta, pratum Burfel-
dense in feudum accipit Rupertus de Randeck.

An. 1373.

ex Autogr. Wir Philips von Bolanden, Herr zu der Aldenbeimburg,
verleihen uns offentlich an dysem . . Brieffe - - -
Da

Daz wir ane han gesehen alsolichen lieben Dinst, den uns gedan hat
Kuprecht von Randeden, und noch dun sal; Und han Yme zu
Lehen geluben und sin Lehen gebessert, Yme u. synen lehens Erbin,
byt namen die Wyse, die do gelegen ist zu Burvelst, die do heisset
die Born Wyse; und sal die bruchen u. niesen; als ander sin Le-
hen, die Er und syne lehens Erbin von uns zu lehen hant. — —

Daz daz war u. stede verllbe, so han wir Phylips v. B. -
- - unser Ingesigel an dyssen Brieff gehangen - - - Datum
Anno Domini M. CCC. LXXIII, feria sexta proxima ante
Dominicam Palmarum.

CCCXXXIII.

ADOLFVS de Nassau annuntiat Communitati
Bischoffsheim, *qualiter electus sit in Administra-*
torem Moguntinum. Omni ira et suspi-
cione seposita, homagium sibi pra-
stari postulans.

An. 1373.

Sir Adolf von Gotes gnaden Bischoff zu Spir, Ad- ex Autogr.
ministrator des Stiftes zu Menze, Embieden den Bur-
germeistern, Schessen, und Burgern gemeinlich zu Bischoffs-
heim - - unsern Gruz u. allez gut. Lieben Getruwen.

Als Uns die Erbern, Heinrich Dechant, und der gemeine Cap-
itel des Domes zu Menze, zu einem gemeinen Administrator,
Mompard und Provisor der Kirchen u. des Stiftes zu Menze
ehumuteulich gemacht u. gesaget haben; Und auch Lande u. Lude
meinen inzuantworten; Des begere wir, und heissen Uch, und ist
unser gute Wille, daz Ir uns, als einem Gemeinen Administrator,
Mompard u. Provisor des Stiftes zu Menze, Alle, und unwer-
elicher besambt u. besundern, globet u. sweret, in aller der masse als
der Brieff spricht, den Uch die egenanten, Heinrich Dechant u.

Tet 2

daz

daß : Capitel darüber geben u. geschriben haben. Und auch nach lude u. innehalbunge der Briefe, die wir [Decano & Capitulo prefatis] und Sie uns widerumbe darüber geben haben; Und mit behestnisse ytz weder Syt derselben Briefe, an (ohne) allen unsern Zorn u. virechtnisse; Und sulden u. wolben wir Uch darumb mit beste finden sin, und Uch darumben nit virdenken noch unwilligen.

Des zu Urkunde ist unser Administracion Insigel an diesen 3. Maii. Brief gehalten. Datum *Abschaffenburg* die Inventionis sancte Crucis. Anno Domini MCCC LXXIII.

Hæc ADOLFI administratio non fuit quieta; denuo namque reiectus, Pontifex, Caroli Imp. gratia, Mog. Ecclesia præfecit LVDOVICVM Episcopum Bambergensem. Quem ---
[Filium continuat post n. 334]

CCCXXXIV.

CHARTA *Archiep. temporarii* LVDOVICI

An. 1374.

[Descripti D IOANNIS ex Tentzelii Supplem. ad Historiam Gothanam, citavitque p. 685. n. 5.]

LVDEWICVS Dei & Apostolice Sedis gratia Sancte Maguntine Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius, ad perpetuam memoriam reigeste. Cum a nobis, quod dignum & iustum est, & precipue ab . . . . Decano & Capitulo Eccl. *Gutensis* . . . petitur; equitati congruit & rationi, ut precibus supplicancium desiderata concedamus, aures pietatis prestando, tanquam postulantibus que nobis placita sunt arque grata.

Sane cum Religiosi . . . . Abbas & Conventus monasterii in *Breytingen*, Ord. *Sci Benedicti* . . ., unanimi consensu, tractatu ac debita diligencia prehabita, Ius patronatus ecclesiarum parochialium in *Tuppleibin* & in *Mittelbusen*, prope Oppidum *Gothia* sitis, quarum collatio . . . & quevis alia dispositio

ficio ad ipsos . . . . pertinuit ab antiquo, Honorabilibus viris Decano & Capitulo . . . . memoratis, propter grata servicia ipsis & Monasterio ipsorum impensa & inantea impendenda, donaverunt & irrevocabiliter donarunt; Quapropter nobis humiliter & devote a predictis . . . . extitit supplicatum, quatenus ad huiusmodi donacionem consensum nostrum adhibere dignaremur, ipsamque ratificando confirmare.

Nos itaque ex causis certis que ad hoc animum nostrum induxerunt, Donacionem iuris patr. earundem ecclesiarum . . . . ratificamus, auctorizamus & confirmamus; & presentis scripti patrocinio consensum nostrum auctoritate nostra ordinaria huic donacioni adhibemus. In cuius rei testimonium presentes fecimus Litteras compilari, ac Sigilli nostri appensione communiri. Datum & actum *Gotha*, Anno Domini MCCCCLXXIII. XXI die mensis Aprilis.

Quem vi & armis oppugnaturus ADOLFVS, „mense Augusto transtulit se cum magno Armatorum comitatu ad partes „Hassie, Westphalie, Saxonie & alibi, ubi erant munitio- „nes Ecclesie Maguntine. Et omnes fecerunt sibi homagium, „respuentes LUDOVICVM . . . ., & ortæ sunt graves Guer- „re inter ipsum & Marchiones, „ Vol. I. R. M. p. 690, ex Miscellis. His . .

Iuxta seriem hoc loco inferenda forent Littere

CAROLI IV,

quibus Chartusiam Erfurtensem, ab *Herbordo de Spangenberg*, S. Severi: & *Ioanne Orthone*, Dorlonensis ecclesiarum Præpositis fundatam, constabilivit VI. non. Maii.

Cum vero iam publicata reperiantur in Falckensteinii Chron. Thur. zweites Buch anderer Theil, idcirco sufficiet, remissionem illuc fieri.

His turbis superveniens Imperator, Pacem, in Castris ante Tunnam, sancivit interimisticam d. Iouis erga Festum Nativ. B. V. duraturam ab hinc, usque Ioan. Bapt. proximum, & inde unius adhuc anni spatio. Tabulas ipsas, demum post editionem Serarii in lucem erutas, continet n. 336.

Ttt 3

CCCXXXV.

CCCXXXV.

IMPERATORIS *quasi praeludia vindictæ contra Erfurtenfes, eo quod Ludovico postposito, adhaferint ADOLFO.*

An. 1375.

[p. 615. n. 6.]

Frati v. G. G. Römischer Keyser, zu allen zyten Myer
re, Räte u. Burgere gemeynliche der Stad zu Erfurte. Wann
wir vormalß als eyn Römischer Keyser eynen Lantfryden confirmiret
u. bestediget haben gen den Durchluchteygen Fürsten, Wenzlaw-
Koning zu Beheim, Marggrave zu Brandenburg u. Herzoge
in Steffien, unsir liebir Son; Und seliger gedechtniß erwann Jo-
hann Erzbischoff zu Menze, unser lieber Vetter u. Fürste; Und
etliche andere Fürsten, Graven u. Herren des Heil. Riches; Und
by Namen Ir die Burgermeistere, Räte - - - zu Erfurte;
und auch etliche andere - - des Riches Stete eyntrechtlichin ubir.
eyn komet syt, und Den libhastelichin zu den Heiligen mit sampte
den vorgenanten Fürsten - - - gesworn u. festelich zu halten glo-
bet haben, Ezen Jar nacheyandir zu zelen, anzuheben von Datum
des Brieves den Wir ubir denselben Lantfryden gegeben haben; - -

Und wann auch der Erwürdige Ludewig, Erzbischoff zu
Menze, des Heil. Riches in Dutschen Landen Erzkenseler, unser
liebir Oheim u. Fürste, von unserm Heilgin Vater dem Babiste
zu eyne Bischoff zu Menze gegeben ist, und Wir yme auch
als ein Rom. Keyser, desselben Stiftes . . Werntlichkeit
u. Regalia verliehen haben; und Er des vorgen. Erzb. Johans
. . Nachkomen ist, u. den vorgeschr. Lantfryden als ein E. J. M.
- - - in allen Puncten u. Artikeln, als er begriffen ist, unverru-
et u. genzlichin halten, volforn, sweren u. besiegeln wil;

Davone gebieten wir Uch ernstliche u. vesterlichen, by Unsern
u. des Riches Hulden, und by den gewonlichen Eyden u. Eruwen
domete

domete Ir eynem Erzbischoffe u. Stifte zu Meinge, als unwer
 rechter ordenlichen Herschaft verplichtet syt - - -, das Ir den
 vorgeh. unsern Oheim den E. z. M. ane alle Wiedirrede u. Gwerde
 in denselben Lantsfryde entphahent u. nement, in alre der masse, als
 seliger gedechtnis sin Dorfar darynne gewest ist; Und yme auch ge-
 truliche u. ernstliche, nach ussweisung desselben Lantsfryden wiebir als
 remenlichen beholsen, beystendig, u. geraten seyt, der yn an synen
 Rechten, Wirthen u. Freyheiten - - yrrede, oder hinderte. Wann,
 wo Ir des nicht tetind, so hettent Ir den . . Lantsfryden gebrochen
 u. ubirfarn. Darumbe Wir, u. unsir Son der Konnyng von Be-
 heim mit Uch in demselben Lantfr. nicht syn wolten; Und auch den
 egen. unsern u. des Richeis Kurfursten, der willeclich im Lantsfryde
 were, und des mutet, nicht mochten Rechtlos lassen.

Und so haben Wir widirrufen, virnichtet, und getodet; Und
 widirrufen - - u. toden auch, mit craft dieses Brieses den vorgeh.
 Lantsfryden, in allen sinen Meynungen u. Artikeln, als er von wor-
 te zu worte begriffen ist; Mit wolberatem Mute - - des Richeis
 Fursten, Graven, und Getruwen, von rechtir wissen u. Keyserl.
 Mechte u. vollkommenheid; Also daz er vorbaz ungehalben, untuge-
 lich, u. kresseloz sin sal; Und daz allermenlich solicher Eyde, Glob-
 te u. verbintnisse der Eye darumbe phlichtig waren, gantzlichen ent-
 bunden u. enbrosten sin; und der nicht vorbaz plichtig sin zu halben.

Mit Urkunde dieses Brieses, versiegelt mit Unser Keyserl. Was-
 iestad Ingesigel. Der gegeben ist zu Prage nach Cristis geburt
 Dryzehen hundirt, darnach in dem Junff und siebningigstem
 Jare. An unsir Frauen abinde Annuntiacionis. Unser Riche ^{24 Mart.}
 in dem Nun und zwenegigstem, u. des Keyserthumbs in dem Zwen-
 zigstem Jare.

Ad Mandatum Dni Imperatoris
 Theodericus Dameraw.

CCCXXXVI.

CCCXXXVI.

TABVLÆ pacis interimistica, compositæ per Imperatorem, inter LVDOVICVM ET ADOLFVM.

An. 1375.

ex Anteq.

Wir Karl von Gottes gnaden Römischer Keiser, zu allenzeiten Meier des Reichs, und Künig zu Rhein. Bekennen u. tun kunt offentlich mit diesem Brieue, das wir zwischen dem Erwürdigen **Ludwigen**, Erzbischofen zu Meinge, des Heil. Römischen Reichs Erzcangler in Deutschen Landen: Den Hochgeborn, **Friderich**, **Balthasar** und **Wilhelm**, **Marggrauen** zu **Meissen** Gebrudern, unsern lieben Oheimen u. Fürsten; allen uren Helffern, Landen, Mannen, Burgmannen, Steten, Slossen, Leuten und Gutern, die Sie ynne haben, an Eynem teile: Und dem Erwürdigen **Adolph**, Bischofen zu **Speyre**, unsern lieben Nesen u. Fürsten, dem Capitel von **Meinge**, allen Mannen, Burgmannen, Steten, Slossen, Landen, Leuten u. Gutern die derselbe **Adolph** u. das Capitel . . ynne haben; Den Edeln, **Heinrichen** u. **Ernste** von **Glichen**, **Johansen** von **Swartzburg**, **Heinrichen** von **Stalberg**, **Heinrichen** von **Hoensstein** **Graven**: **Herman** von **Cranichsfelt**, und Burgermeistern, **Rate** u. **Burgern** gemeinlichen der **Stete** zu **Erdfurte**, **Mulhusen** und **Northusen**, allen uren Helffern, Landen u. Leuten, an dem Andern; mit der vorgenanten beider Parteyen guten willen u. wissen, eynen rechten Friden übertragen, gemacht u. geteidinget haben; der weren sal von diesem heutigen tage, bis uff **Sante Johans tage des Lawfers** zu mittem **Sumer**; Und vordannen fürbas ubir eyn ganzes **Jare**, ane alles Geuerde. In aller der massen als hernach geschriben steet.

Der vorgenante **Adolph** **Bischof** zu **Speyre**, das **Capitel** zu **Meinge** gemeinlichen oder besunder, und auch alliemenlichen, **Pfaffen** u. **Leuten**, und mit namen die von **Erdfurte**, u. die uren die denselben **Bischofen** von **Speyre** u. dem **Capitel** zu **Meinge** adheri-

adheriren, sollen bynnen der egen. zeit dieses Frides von dem egen. Ludwige Erzb. zu Meinge, seynen Executorn, oder von yemans den anders von Seynen wegen, Geistlich oder Werntlich, mit dheissen Procellus oder Vebstlichen Brieven, wie die genant seyn, furbas nicht aggraviret oder besweret werden. Ane Gewerde.

Auch sal die Pfaßheit, die dem vorgenanten Erzb. Ludweis ge adherirt, ungehindert beleiben an yren Hoven, Gulten, Renten u. Gwellen die zu yren Beneficien gehören. Und dieselbe Pfaßheit sal in des vorgen. Bischoff Adolphs, des Capitelß und des Stifftes zu Meinge Stete nicht ziehen bynnen der egen. zeit dieses Frides, ane seinen des Capitelß zu Meinge oder yrer Stete willen. Ane Gewerde. Und derselben Pfaßheit Dyener, den Sie yre guter u. renten uffzuheben emphelen, mugen doreyn wandern, und die sal man nicht hindern. A. G. Und die sollen dorynne bescheiden seyn.

So sal auch gleicher weis die Pfaßheit die dem - - Bischoven Adolphe zu Speyre u. dem Cap. zu M. adheriren, an yren Hoven, Gulten, Renten u. Gwellen die zu yren Beneficien gehören, ungehindert beleiben; und sal in des . . Erzb. Ludwiges, u. seynner . . Bruder, der Marggraven von Meissen Stete nicht ziehen bynnen der egen. zeit dieses Frides, ane des . . Erzbischoffs, seynner Bruder, oder yrer Stete willen. A. G. Und derselben Pfaßheit Dyener den sie yre guter u. renten uffzuheben emphelen, mugen doreyn wandern; Und die sal man nicht hindern. A. G. Und sie sollen dorynne bescheiden seyn.

Auch sal iglich Partey seine Gwangen behalben. Weliche aber gefangen der egen. Erzbischoff, seynne Bruder die Marggraven, yre Helffere u. Dyener den Sie vor Schaden stehen, in Friden gefangen haben, die sollen alle los seyn. A. G. Gleicher wiß weliche Gwangen der . . Bischoff Adolph, das Capitel zu M., die vorgen. Grafen u. Herren, die von Erdsfurte, yre Helffere u. Dyener den Sie vor Schaden steen, in Friden gefangen haben, die sollen auch alle los seyn. A. G.

Auch slahen und schieben wir uff, die egenante zeit des Frides als cyn Romischer Keiser von Gerichts wegen, suliche unsere u. des Reichs Achte, doreyn der vorgem. Grafe Ernst von Glischen, die. . . Stat u. Burger zu Erdfurte, und yre Helffer komen sind; als so das dieselben - - - von wegen derselben Achte, an Leibe u. Gulte myndert bekummert noch gehindert sullen werden, sonder sicher wandern mugen wo sie wollen, nach des Frides laute, als sie vormals getan haben, ee sie in die Achte quamen.

Diesen . . Fride haben Uns beide . . Parteye, stete u. veste zu halten, und gentslichen zu vollensuren gelobet, in guten Trewen an Eydes stat, und an alles Geverde. In disen . . Friden haben beide . . Parteyen gezogen suliche Fursten, Herren, u. allermes niedlichen, die durch yren willen entsaget haben. A. G. Mit Urkunde dig Briefes, versigelt mit Unser Keiserl. Maiestat Insigels. Der geben ist zu Felde vor Lunna nach Cristis gepurte Dreihundert Jare, vornach in dem Fynnff und siebengigisten Jare. Des nechsten Donnerstags vor Unser Frauen tag *Nativitatis*. Unser Reichs in dem Dreissigisten, und des Keyfertums in dem Eyn und zwenzigisten Jaren.

De mandato Domini Imperatoris
Nicolaus Cameracensis Prepositus.

R. Iohannes Lust.

Qualem tractum hocce Dissidium habueris ulteriorem, vid. T. I. p. 686. n. 2. sqq. & p. 687. n. 7. ubi ex Miscellis: „MCCCLXXXI in Dominica post Pascha - - - omnibus antea per Regem & Principes inter - - - Ludovicum & Adolphum complanatis, remansit Adolfus Archiepiscopus, confirmatus ab Urbano, & fuit gloriose inthronisatus & susceptus „in Maguntia ab omni clero & populo. - -

Obtinuit autem Ludovicus Papa Urbani beneficio pontificatum Magdeburgensem. Plura de eo suppeditat Chron. Mifn. MS. latitans in Bibliotheca Rmi Cap. metrop., ex quo annotavi nonnulla, hac occasione, praesertim ob Ludovici nostri genus mortis perquam luctuosum, opportune applicanda.

Passus concernens ex Chron. memorato.

FRIDE-

FRIDERICVS liquidem, precedentis *Friderici* filius, Thuringie Lantgravius & Marchio Missnensis, & *Mechilda* filia *Lodewici* Imp. genuit quinque filios, quorum primus mortuus fuit in puericia. Secundus *Fridericus*, pater principum nostrorum *Friderici* & *Wilhelmi*, natus fuit anno Dni MCCCXXXII die Burchardi Conf. Tercius, *Balthasar*, natus fuit - MCCCXXXVI die Thome Ap. Quartus filius *LODEWICVS* natus est MCCCXL in crastino Mathie Ap. Quintus, *Wilhelmus*, natus fuit MCCCXLIII in previgilia S. Thome Ap. Duas habuit filias, una fuit Abbatisa in *Suseliz*; altera nupit inclito Principi Burggravio Nurnbergenfi, de qua genuit Burggravius hodiernos. — —

Preterea cum prefatus Marchio *Fridericus* fratribus suis *Balthasari* *Lodewico* & *Wilhelmo* ut senior diu Tutor prefuisset; placuit *Lodewicum*, iam Halberstadensem * Episcopum fratrem suum, ad summum Sacerdotii gradum ad *Moguntinensem* Ecclesiam in Archiepiscopum promovere; pro qua re missis Legatis & nunciis ad Sedem apostolicam, a Summo Pontifice provisionem & titulum *Moguntinensis* ecclesie pro fratre suo *Lodewico* obtinuit. Sed Capitulum *Mogunt.* se huic provisioni opponens, Electum ab eisdem - - per vim & de facto & contra ius, & provisionem Romani Pontificis, obtinebant. Quapropter *Erfordenses*, qui ad *Moguntinam* Eccl. pertinere dinoscuntur, potentiam Marchionum & diversa dampna sunt experti. Nam prefati Marchiones exercitum copiosum & multum congregantes, civitatem *Erfordensem* obsederunt An. Dni MCCCXXXV mense Augusto. In qua quidem obsidione Imperator *KAROLVS Quartus*, Rex *Boemie* una cum filio suo *Wentislao* & Imperatrice, una cum aliis multis Principibus, Comitibus & Baronibus affuit; Et, ut ab his audivi qui intererant, erat Exercitus ad quadraginta milia virorum expeditorum. Sed res transivit inacta, ita quod Imperator negotium ob spem Compositionis intercepit.

* Is fuerat antiquum transfret ad Hamb.

Et ex post prefatus Dns *Lodewicus* ad Ecclesiam *Magdeburgensem* fuit postulatus, in qua, paucis annis transcurfis, in *Calvis* opido in Pretorio; in carnisprivo † turba virginum & mulierum & populi corizantium, miserabiliter inopinate interemptus & compressus fuit. Cuius rei exitus sic evenit, ut a pluribus tunc presentibus audivi.

† Bacchanal.

Facta cena de nocte in Pretorio, Archiepiscopus Dns LODEWIGVS corizans, letus ammodo una cum fratre suo *Wilhelmo*; aliisque multis Comitibus, Baronibus, Militibus, & militaribus ministris cum Candelis magnis inferius expectantibus: Quibus inebriatis & dissolute viventibus, inconsiderate & inopinate scintilla quedam ardens, de candelis ad congestam stupam & stipulas sub gradu iacentes casu cecidit, & huiusmodi congesta incendit; ubi mox tanta flamma succrevit & erupit, ut domus inferior, ab his qui superius erant, omnino videretur incensa. Omnibus igitur ad gradum concurrentibus, Archiepiscopus quasi cum primis existens, tot hominum multitudini in gradu supercecidit, qui ibidem statim expiravit. Et sic extrema gaudii apprehendebat Luctus. Multi viri religiosi & seculares hoc ex vindicta DEI accidisse narrabant, quod divino iudicio relinquo.

Facta sunt hec in carnisprivio, feria tertia, Anno Domini MCCCCLXXXII.

De cetero LVDOVICVM in Catalogis Archiepiscoporum Mogg. suppressi passim, observamus. Quos tamen inter, iure optimo locus debetur Eidem. Ceu non solum a P. M. rite selectus, sed etiam Regalibus investitus ab Imperatore; quin imo WENCESLAVM in Regem coeligendo, partibus ac prerogativis Archiepiscopo Moguntino competentibus gnaviter fungens: Et quidem pravo hoc, quod a Collegis singulis pro Electore habili ac vero prius cuperet agnosci.

CCCXXXVII.

SVB pretextu Confederationis antiquæ inter Coronam Bohemiæ & Sedem Mogunt., WENCESLAVS, in Regem Rom. iamiam sublimandus, nihil negotii facessurum spondet ADOLFO, utut in possessione principatus existenti.

An. 1376.

[p. 691. n. 11.]

Effectivæ Reversales sunt, de non praeiudicando, quod Adolphus in Electionis alio proxime instanti, partem non se habiturus.

Sir Wentzlave v. g. g. Kunig zu Beheim, Marggras
se zu Brandenburg, u. Herzog zu Slesien - - tun
sunt

kunt - - mit diesem Brieffe allen den die yn sehen oder hören lesen;
Biewol der Erwürdige Herre, Adolff Bischoff zu Spire unser lieber
Neve, den Stifft zu Menze ynne hat; Doch so haben wir by
guten Erwen globet, und globen auch geinwertlich - - -, daz wir,
durch des alten Verbintnisse willen, daz der Allerdurchluchtigste
Fürste - - - Her Karl Romescher Keiser, unser lieber Herre und
Water, und die Erone zu Beheim mit dem Stifte u. dem Capittel
zu Menze haben; wider den vorgenanten Hern Adolff, wider den
Stifft zu Menze, wider alle die Sloss, Lande u. Lute die derselbe
Her Adolff ikunt ynne hat, oder hernach gewinnen mag, nit tun
sollen noch wollen, sine lebetag, als verre Er by uns blidet. Und
sollen auch Wir, oder ymand von unsern wegen, den egen. H. Adolff,
den Stifft zu Menze, alle die Slosse, Lande u. Lude die er ikunt
ynne hat, - - - durch ymants willen mit Krige nit beschedigen,
angriffen, oder ubirziehen; noch schaffen oder verhängen das daz ges-
chee. An alle Geverde.

Und wan wir mit Gots hulffe zu eyne Romeschen Kunige ge-
welt und geforn werden, so sollen wir dem egen. H. Adolff, wan
er daz an uns fordert, diesen Brieff, als - - da vor geschriben stet,
vernunwen, und versigeln mit unser Kunigl. Magestat Ingesigel, des
wir dann als ein Romischer Kunig gebruchen.

Und haben des zu Urkunde unser Ingesigel an diesen Brieff ge-
hangen. Der geben ist zu Bacherache, nach Cristis geburte Dru-
zehen hundert Jar, darnach in dem Sechs und sibintzige-
sten Jar. Uff den Freitag vor dem heiligen Phingestage. Unser
Kunigliches in dem Druzhenden iare.

CCCXXXVIII.

DE annua pensione filiginis, praestanda HENRICO
Rotzmaul a Conventu Haynensi.

An. 1377.

NOS Frater HERMANNVS Abbas & . . Conven-
tus Monasterii in Hegene Ord. Cisterc. Recognoscimus

ex Autogr.

Vvv 3

sub

sub nostrorum appensionibus sigillorum, quod Dilecto nobis in Xpo HENRICO, filio SIFFRIDI *Rotzmul* bone mem. dare tenemur, & nulli alteri, unum maldrum filiginis Alsfeldensis mensure in Festo beati *Michaelis* archangeli, annis singulis quibus vixerit in hac vita. Post obitum vero ipsius *Henrici*, ratione huiusmodi filiginis nulli omnino hominum, sive suis heredibus aut aliis testamentariis vel hominibus quibuscunque, ad aliquam solutionem volumus deinceps quomodolibet obligari, sed inmediate ad nos & ad nostrum monasterium cedere debet, libere penitus & quiete, nomine testamenti pro ipsius & omnium suorum parentum remedio salutari.

Datum Anno Domini *MCCC Septuagesimo septimo*. Feria
 22 Febr. secunda post Dominicam *Invocavit*.

CCCXXXIX.

ADOLFI *Rescriptum circa Monetas*

An. 1378.

[p. 62. n. 14.]

Adolf (Ec.) Nicolae, unser Kellner zu *Wilttemberg*, und Herman Kode, unser Schultheiße daselbes, Lieben Getruwen. Als Ir wol wisset, daß wir mit *Frigen Ergensheim* unserme Münzmeister ubirkomen waren, Wisse phenninge zu slahen in unser Münze, der XLV geschroben wurden uff ein Lot; und an einer gewogen *Marck* waren XII lot Silbers, und vier lot Koppers; Und mit denselben uffsahen und zusage, so mochte derselbe Münzmeister nit me geben umbe einen Guldin, dan XXIV Schillinge heller, oder XII Schilling phenninge. Wann nu die Lude in dem Lande dieselben Phenninge nit wollen nemen nach irem Werte u. Gute; und nemen - - [sic] nit hoher, dann zwene fur einen *Swartzburger*, oder fur einen *Regenspurger*; dasselbe Gelt als frank ist an dem *Schrode* und an dem zusage, daß man sin wol XXVII Schillinge gibt umbe einen Guldin, oder mee; davon unser Münze lange izzt mussig hat gelegen; umb daß, daß Er nit auch als vil gelbes mochte geben umbe einen Guldin.

Des

Des han wir uns bedacht mit unsern Frunden, daz wir unser Münze numme mustig wollen lassen ligen. Syntdemmale daz der lauff ist under dem Volcke, daz sie unser phenninge, hezwene, nit anders wollen nemen, dann zwene fur einen Regenspurger, oder fur einen Swarzburger, als vor geschriben stet; So haben wir erlaubet unserme Münzmeister, daz er nu furvorters dem Gelde als vil sal abbrechen, daz er als vil moge geben umbe einen Guldin, als ander Münzmeister, die Regenspurger u. Swarzburger slaa hen. Und mit namen han wir yme erlaubet, daz er XLVIII phenninge sal schroden uff ein Lot; und eine gewegene Mark sal haben XI lot silbers, u. V. lot koppers. Und heissen uch bede, daz ir daz sehet u. wartet, daz alle werf also funden werden ee sie uz der Münze komen.

Und wer es sache, daz die Regenspurger u. Swarzburger mee gekrenket werden, daz man der XXIX Schillinge oder XXX gebe fur einen Guldin; so heissen wir uch, daz ir yme dann auch erlaubet ein Lot silbers abzubrechen, daz es by X. Lot Silbers blibe, und VI lot Koppers; und yme auch daruber nicht mee erlaubet, daz Gelt zu krenken, ane unsern wissen u. verhengnisse.

Des zu Urkunde 2c. Datum *Aschaffenburg* feria II. ante Symonis & Iude. Anno Domini MCCCCLXXXVIII.

26 08.

CCCXL.

AR. ADOLFI,

latus per Iudices ecclesiasticos, Interdictorum & cessationis a Divinis sententias quascunque, a feriis Paschalibus usque ad Pentecostales tolerantis ac relaxantis.

An. 1379.

[p. 692. n. 16.]

ADOLFVS (E.c.) & Administrator tam in Spiritualibus quam in Temporalibus a Decano & Capitulo Ecclesie

sie Maguntine *deputatus*. Dilectis nobis in Xpo, Altaris sancte *Crucis* in dicta ecclesia *Maguntina*: nec non Prelatis, Canonis & Vicariis ibidem: Scor. *Stephani, Petri, Victoris, B. Marie* ad gradus, B. *Marie* in campis, *Alawicii, Iohannis; & Gingsolff* ecclesiarum Collegiatarum, & Parochialium Plebanis civitatis Mag. salutem in Domino.

Ex parte Venerabilium sincere nobis dilectorum, Dnor. Prepositi & Capituli Eccl. Mag. prelibate nostris auribus est intimatum, quomodo iam dudum in Civitate Magunt. in nonnullis ipsius civitatis ecclesiis, ab ipsarum eccles. Ministris, nescitur quo ducti typo conscientie, cessatum sit a Divinis; propter quod non sufficimus ammirari, presertim ex eo, quod in foro conscientie & anime, que quibuslibet rebus preferenda est, oves errantes ad Pastorem suum, cuius vice fungimur, iuxta canonicas sanctiones debeant habere recursum.

Quia vero ex distractione huiusmodi, ymmo verius errore, excrescit indevocio populi, pullulant hereses, & infinita pericula proveniunt animarum; ac Ecclesiis sine culpa earum, debita obsequia subtrahuntur; & ea que debuerunt dicto Clero nostro esse remedia, veris periculis efficiuntur graviora; & que provisâ sunt ad remedium, tendunt ad noxam; Quam ob rem, ut Clerus & populus dictæ civ. Mag. ad humilitatis gratiam & reconciliacionis affectum facilius inclinentur, cupientes huiusmodi periculis ex officii nostri debito . . . occurrere, & circa ipsa salubriter providere; cum in subditorum nostrorum prosperitatibus prosperemur, & quod etiam divinus cultus augeatur & non minuatur, ad quod diligentius provisione paterna debemus esse intenti;

Quapropter ob reverenciam, decus & honorem DEI omnipotentis, sueque Matris Virginis Gloriose, nec non sanctissimi temporis de presenti instantis, & aliis certis ex causis & rationabilibus nos legitime moventibus, Sentencias, cessationes & interdicta canonis, forsitan propter quas hætenus abstinerunt, & adhuc abstinent a Divinis, auctoritate nostra, & vice

ac.

ac nomine Capituli memorati, usque ad Octavam Pentecostes inclusive, tollimus & relaxamus in his scriptis. Omnes etiam & singulas cessationum sententias, a nostris Iudicibus - - - contra Personas quascunque - - - in vestras Ecclesias seu Parochias latas - - -, usque ad terminum supradictum tollimus & relaxamus. Vobis prout requisiti fueritis mandantes, quatenus huiusmodi Excommunicationum, Interdicti, nec non cessationum sententias, quocunque nomine censeantur, ut sic suspensas, sublatas & relaxatas - - - publice nunciatis. Ipsis tamen sententiis forsitan subexistentibus, super quibus cupimus & volumus informari, post lapsum dicti termini in suo robore - - - duraturis.

Certificantes insuper omnes & singulas personas, cuiuscunque ordinis, preeminencie - - ac status existant, quatenus - - - premissis se obtemperent. Scituri nempe pro firmo, quod, quicunque . . violaverit seu contraxerit quovis modo, quod ipsum taliter puniemus, quod pena ipsius, presumptoribus transibit in exemplum. Insuper Iudicibus Sedis nostre Mag. ordinariis specialiter dedimus in mandatis, ut contra huiusmodi presumptores previa ratione procedere non obmittant. Datum *Eltevil* Anno Dni MCCCCLXXIX. Kal. Aprilis.

CCCXLI.

„LITTERA, continens, quod WENCESLAUS Rex
 „Rom. procurare tenetur suis propriis expensis, ut
 „provideatur Vlrico vel Iohanni fratribus de Ho-
 „henloch de Ecclesia Spirensi ab Vr-
 „bano Papa VI^{to}.

An. 1381.

Sir Wenzlatz von Gots gnaden Römischer Kunig,
 zu allen eziten Mærer des Reiches, u. Kunig zu Be-
 heim: Bekennen u. tun kund - - -, das Wir dem Erwidigen
 Xxx Adolff,

Adolff, Erzbischoff zu Mentze - - geret u. globet han - - in
 crafft dieses Brieves, daz wir in dryn Manden (*a dato*) uff unser kost
 u. arbeit an unserne Heiligen Vater dem Babest VRBANO dem
 Eersten bestellen und schaffen sollen u. wollen, daz Er den Stiff
 zu Spire, Ulrich oder Hansen, gebruderen von Hohenloch,
 [intra d. 3 menses] geben, und davon providire. *Idem eventualiter apud Ve-*
bani successorem aliorum spontem. Dat. Norimbergae MCCCLXXXI, Luna post Pa-
 ris. B. 24. V.

CCCXLII.

WENCESLAI & Principum Electorum VNIO,
 contra oppositum VRBANO VI Antipapam, Ro-
 bertum de Gebennis; sub nomine
 CLEMENTIS VII.

An. 1381.

in Antep. Wir Benzlau von Gottes gnaden Romischer Kunig;
 zu allen zeiten Merer des Reichs, und Kung zu Be-
 hem. - Bekennen u. tun kund offentlichen mit diesem Briue allen den
 die yn sehen oder horen lesen; Wann kuntlichen u. offembar ist,
 das von den Cardinalen, die zu demmale zu Rome waren, do selis
 ger gedechtnisse Pabest GREGORIUS der Vylffte doselbest zu Ro-
 me erstorben, und davon der Pebbliche Stul - - ledig wurden
 was; Vnd die einen zukunfftigen Romischen Pabest Macht u. Mus-
 ge von Rechte hatten zu kysen, der Allerheiligste in Gote Vatter
 u. Herre, Her Vrbano der Sechste, vormals Erzbischoff zu Bas-
 re, zu rechtem Pabeste als Recht u. gewonheit ist Romische Peba-
 ste zu kysen, eintrechtlighen, von yngabe u. anruffunge des Heil.
 Geistes geforn, gewelt, ingefurt und gekronet ist; der auch in ge-
 rurlicher u. nugslicher gewere des Pebbils. Stules in bengegendicheit
 derselben Cardinalen lange zeit gessen, u. gewesen ist; Vnd den
 auch derselben Cardinale alle vor iren rechten, gewelten, geforn, yn-
 gefurten u. gekronten Pabst gewirdiget, geeret, erkant, gehabt u.
 gehalten han; Ir syerlichen hochzeiten offentlichen vor Ime Messe
 zu

zu singen, Gottes Richnam von seinen henden empfangen, und auch von ihm Gottesgabe genomen, und in Consistorien, heymlichen u. offenbar, in allen sulchen Sachen die einen rechten Pabest gotlichen u. rechtlichen angehorent; Im als einem rechten u. Cristenlichen Pabeste unwiderprechelichen, eintrechtlichen u. willentlichen unbetrungen bey gewesen sein, als da kuntlichen offenbar ist in dem Romischen Reiche, in der Stat zu Rom, und fort in der gemeinen Cristenheit; Vnd auch von manger Irselfes brieff u. Botschafft, die Sie offte u. diße nachmals dem Allerdurchleuchtigsten Fursten u. Herren, Herrn Karlen sel. gedechtnisse Romischen Keyser, unserm lieben Herren u. Vatter verkundiget u. geschriben haben;

Vnd wann auch derselbe unser Herr u. Vatter der Romische Keyser, dem Got gnade, als ein Voget u. Beschirmer der Heil. Rom. Kirchen, ein Cristenlicher Furste, u. Panthaber Cristenlichen Gelauben; und auch Geistliche u. Weltliche Kurfursten, u. andere Fursten u. Stete des Reichs in Deutschen u. Welschen-landen den egen. unsern Heiligen in Gote Vater Pabest Urban den Sechsten einen rechten - - - Pabest, des Pabstl. Stules besizer gehabt, erkant u. gehalten haben; und auch derselbe unser Herr u. Vatter - - in sulchem Cristenl. Gelauben von dieser Werlde verscheiden ist; Vnd wir nach seinem tode als ein Romischer Kunig nachfolgent deselben - - - cristlichen wegen mit sampte den Kurfursten u. andern Fursten u. Steten des Reichs, clerlichen u. wol underweist von allen vor geschriben sachen, den vorgehen. - - - Herrn VRBANVM . . . Einen rechten Pabest unsers Herren IEHSV CRISTI Vicarien uff Erden erkant haben, und veslichen erkennen; bey dem auch wir und alle Cristenheit, durch sterlung u. beheltnisse willen Cristenl. Gelauben billichen besten u. bleiben fullen;

Vnd wann nu newlichen mit pitrichheit unsers Hergen leidlichen vernomen haben; etliche, die vormalß Cardinal waren, einen under sich, der do heisset ROBERTVS von Geneß, und vormalß ein Cardinal gewesen ist, Ein Widerpabest, und der sich nu nennet CLEMENS, auffgerucket u. uffgenomen haben; und damit Irresal u. Irrenung in der Heil. Gottes Kirchen, und under cristenlichen Luten schedelichen auffdrenge, machen, und rengen;

XXX 2

Vnd

Vnd wann nu von schifunge des Almechtigen Gotes, der uns von seinen Gnaden unverdient zu würdikeit des H. R. Reichs bracht u. gesetzt hat; von deswegen Wir, und nyman anders, als ein Römischer Kunig, mit hülffe Gotes zukunfftiger Keiser ein sunderlicher u. rechter erhafter Vogt, Beschirmer u. Panthaber der H. R. Kirchen, des Pabestes, und Cristenl. Gelauben billichen u. von Rechte sein; uff die Rede, das bey unsern zeiten in verwesungen des Reiches dheine zwenung u. irrefal, die Scheidunge u. hindernisse in Cristenl. Gelauben brengen u. machen, nicht auffstien; sonder in der Werlde, so verre das H. R. Reich begriffen ist, geschwechet, gestoret, u. abgetan werden;

So sein Wir, dem Almechtigen Gote zu lobe u. zu Eren, und durch beheltnus rechtcs Cristenl. Gelauben, mit wolbedattem Mute, u. gutem vorrathe Geistlicher u. Werntlicher Kurfursten, mit Namen der Erwürdigen, Adolphs, Erzbischoffs zu Menze, des Heil. Reichs in Deutschen landen Erzcantlers, Friderichs Erzb. zu Coln, des H. R. in Italien Erzcantlers; Eunen Erzb. zu Triven, des H. R. in Welschen landen u. in dem Kunigreich zu Arrelat Erzcantler; Vnd des Hochgeborn, Herzogen Rupprechten des Eltern, Pfalzgraven bei Keyne, des H. R. Obristen Truchseisen, u. Herzog in Bayern, vor sich, und die Hochgebornen Rupprechten den Jungern u. Rupprechten den Jungesten, Pfalzgraven bey Keyne u. H. in B. Vnd andern Fursten u. Getrewer des Reichs uberein komen; und haben das auch muntlich ubetragen, das Wir, mitsampte denselben Kurfursten, - - - , und Sy mit Uns, sulchen Ungelauben u. irrefal weren underffen, und feren fullen u. wollen.

Vnd hirumb Wir obgenanter Wenzlaw als ein Römischer Kunig, ein Vogt, Schirmer u. Panthaber der H. R. Kirchen und des egen. unsers Heil. Vaters Pabest Urbans des Sechsten in dem Pabstl. Stule seint, der rechter Pabest ist in rechter besifunge des Pabestums; Vnd mitsampte Uns die egen. Kurfursten . . . mit namen Adolff zu Menze, - - - - geloben vorbedachtlichen, von rechter wissen, in guten trewen an Eydes stat aneynander, Wir yn allen besamelichen u. besunder, und Sy Uns herwider, das wir, und

und auch sie, Cristenl. Gelauben stercken, u. den . . Herrn Urban vor rechten Pabest halten, und ym beistendig sein; Vnd sulchen obgenannten, der vorg. Widerpabest Robertus von Genesse, u. sein Zuleger, die sich Cardinale nennen, und aller ander irer Beigestendiger u. Volger irrefal u. Ungelauben stören, wenden u. keren sullen u. wollen, so wir ymmer mogen; ane alles Geverde.

Wir alle und unser iglicher sullen u. wollen uns an dheine Legaten, Sendungen, Boten, geboten, erkenntnisse, gabe, erlaubunge, Gotesgabe u. Brive, des vorg. Widerpabest von Geness und seiner Zuleger in sulchen sachen nicht keren, noch die aufnehmen in dheinen weiß. Vnd sullen auch u. wollen dieselben Boten u. ir gewerbe ernstlichen u. getrewlichen stören, und Sie mit Leibe u. Guts angreifen u. hindern; Vnd auch in aller maye u. weize dozu tun, als das in . . . unsers Heil. Vatters Pabest Urbans Processus begriffen ist. Auch sullen wir . . . alle die Geve, die yezunt - - dem Pabst beistendig seint, u. beistendig werden, bei allen iren Burden, Eren u. Gute vestlichen schuren, schirmen u. behalten, . . und nicht gestaten, das sie icht daran gehindert - - werden von dem vorg. Widerpabest oder seinen Helffern u. Volgern, in welcherley wesen oder Eren die sein; in dheinen weiß; An alles Geverde.

Vnd wir alle u. unser iglicher, seint, des, die H. R. Kirchen, Cristenl. Gelauben, den Pabstl. Stul, - - unsern Heil. Vater . . Urban . . , - - - und unser igliches Cristenl. Menschen Sele, Gelauben und Ere sunderlichen antrifft; sullen u. wollen in den Sachen vestlichen beieinander bleiben; Vnd unser keiner sol noch mag sich von dem andern icht scheiden oder sundern, in dheinen weiß; Sunder wir sullen - - , als ein Rom. Kunig, mit Gotes hulffe zukünftiger Kayser, den egenannten Kurfürsten und Fürsten - - , und Sie alle - - uns herwider, - - - als offte u. wo sich das geberet, in den Stucken mit worten, werken, leibe u. gute getrewl. helfen u. raten; und bei - - - unsern Heil. Vater Pabst Urban also besten, und cristenl. bleiben, als sich das von Rechte geburet.

Wenn Wir auch obgenanter Wenzlaw Romischer Kunig abegen und gesturben sein, do Got lange vor sey, so sullen die Kurfürsten

des Reichs . . bestellen u. schaffen; das Der, den sie demie zu Rom. Kunge kuzen, zu vornan Er den uff den Alter gesezt wirdet, auch geloben, die vorgeh. Stücke zu halten u. zu vollfuren; Cristenl. Gelauben zu sterken, als das davor begriffen ist. So sol auch ein iglicher Erzbischoff u. Prelate mit seinem Cappittel bestellen, so Er erst mag, das ein iglicher Elect, so er gewelet wirdet, auch bey dissen obgeschriben sachen vestlichen bestee, u. getrewlichen bleibe.

15. 5. Febr. Mit Urkund disz Brieves, versigelt mit Unser Kungl. Maies stat Ingesigel. Der geben ist zu Nuremberg nach Cristus geburte Dreyzehen Hundert Jare, darnach in dem Ein und achtzigstem Jare. An dem Mantage nach unser Frayen tag Lichtmesssen. Unser Reichs, des Beheimischen in dem Achtzenden, und des Romischen in dem funfften Jaren.

*Ex deliberatione Consilii
Conradus Episcopus Lubicensis.*

R. Iohannes Luff.

CCCXLIII.

„*Littera Dni WENCESLAI Rom. Regis certorum
„pactorum in Compositione inter Ludwicum Baben-
„bergensem & Dn. Adolphum A. M. super habili-
„tate Cleri, nec non adhesionem eidem Ar-
chiepiscopo, & . . Antipape.*„

An. 1381.

12. Antogr. Wir Wenzlaw von Gots gnaden Romischer Kuning, zu allen zeiten Murer des Reichs, und Kuning zu Beheim. Bekennen u. tun kund offentlichen mit diesem Briebe allen den die yn sehen oder horent legen; Als Wir, und unser Rat von unsrer wegen, zu andern zeiten uberkonen seyn mit dem Erwidigen Adolphe Erzbischoffe zu Menze, des H. R. R. in Deutschen Landen Erzeanzeler unserm lieben Nesen u. Fursten, das Im und den

den Seynen sulche Puncte u. Artikel, von unserm Heiligen Vater Pabst VRBANO dem Sechsten getan, verhenget, gescheen u. genßlichen vollengogen sulden seyn, vn benanten zeiten die vorgangen seyn, des doch nicht gescheen ist; Dieselben Puncte u. Artikel von worte zu worte zu Latine hernoch geschreben stehen, und also lauten:

PRIMO, quod absolucio, dispensacio & provisio de Ecclesia *Maguntina*, facte Dno ADOLPHO Electo & confirmato Ecclesie Magunt., & alia per Reverendum Patrem Dn. PILEVM Cardinalem *Ravennatensem*, auctoritate Apostolica ex certa sciencia approbentur, ratificentur, & confirmentur per Dominum nostrum Papam. ITEM quod prefato Dno *Adolpho* mittatur & assignetur Pallium de corpore Sci *Petri* sumptum, in quo plenitudo Pontificalis dignitatis designatur, infra tres menses proxime sequentes, cum litteris desuper opportunis.

ITEM quod dictus D. ADOLPHVS possit se scribere & nominare *Archiepiscopum MAGVNT.* non obstante quod Pallium predictum nondum accepit; nec ob hoc molestacionem vexacionem aut penam a Sede apostolica, Dno nostro Papa vel eius Successoribus portabit seu sustinebit; sed idem D. N. id sibi indulgebit, & penam quam forte ex hoc incurreret, remittet; quia si aliter se scriberet & nominaret, Scandala inde orirentur.

ITEM quod idem D. ADOLPHVS possit se scribere & nominare *Amministratorem Ecclesie SPIRENSIS*, & ipsam in spiritualibus & temporalibus amministrare, quousque contenta in supra & infra scriptis Articulis & capitulis compleantur; cum alias Ecclesia *Spirensis* Defensore carens multa dampna ob hoc verisimiliter sustineret & pateretur. Nec ob hoc penam a Sede apost. aut prefato D. N. vel eius Successoribus sustinebit.

ITEM quod dictus D. ADOLPHVS pro perceptis & levatis de Ecclesia *Maguntina*, interim quod ipsam gubernavit, non impetatur vel molestetur per D. N. Papam, suos suc-

successores aut Ecclesiam Romanam vel quemcunque alium; sed quod ipsa percepta & levata remittantur sibi expresse; Quia satis notorie constat, quod omnia illa, & multo plura pro defensione & gubernatione dicte Maguntinensis Ecclesie sunt exposita. Quodque etiam omnia communia servicia & Debita, que forte deberentur D. N. Pape, eius Camere, seu collegio Dnor. Cardinalium, aut quibuscumque aliis ratione provisionum factarum de ipsa Maguntina ecclesia, videlicet Dno IOHANNI de LYNEYE * quondam ibidem Archiepiscopo, & deinde D. LODWICO de *Mysnia*, qui ipsius Ecclesie possessionem non fuit adeptus; & ratione provisionis facte D. ADOLPHO . . remittantur, quia notorie constat quod Ecclesia Mag. multis debitis est onerata, & maxime indiget expensis & reformationibus.

* Linwy.

ITEM, quod omnia per . . D. ADOLPHVM in *Maguntinensi & Spirensi* Ecclesiis, medio tempore quo ipsas gubernavit acta & facta in Spiritualibus, per D. N. Papam ex certa sciencia approbentur, ratificentur & confirmentur.

ITEM quod ex superhabundanti, & ad maiorem cautelam conscienciarum Subditorum, omnes & singuli Processus; etiam excommunicationis, suspensionis & interdicti sententias, seu quascumque alias Penas spirituales seu temporales continentes, facti aut fulminati ratione Discordie que fuit super Ecclesia Maguntina inter prefatos Dn. *Adolphum & Lodvicum*, vel alias quoquo modo, quacumque de causa per quoscumque in Romana Curia vel extra, auctoritate Apostolica, vel delegata, vel quacumque alia contra prefatum Dn. *Adolphum* & sibi adherentes & complices eius & sequaces, seu contra quascumque Personas ecclesiasticas vel seculares, cuiuscumque gradus, status vel eminencie fuerint, etiam si pontificali prefulgeant dignitate, a lure vel ab Homine latis seu fulminatis, tollantur & annullentur; Interdicta relaxentur, Inhabilitati per Processus habilitentur; cum Irregularibus si qui fuerint dispensentur;

setur; privati beneficiis suis, eciam si Canonicatus & prebende, Dignitates, Personatus, vel Officia in ecclesiis Cathedralibus vel Collegiatis, seu alia quecumque beneficia, cum Cura vel sine cura, eciam si electiva & maiora post pontificalem aut principales fuerint, restituantur. Fructus ex eisdem percepti remittantur, & quod preacti Processus habeantur pro infectis. Et hoc totum motu proprio. Et quod prefatus D. *Adolphus* & alii preacti, & sibi adherentes, a prefatis sententiis & quibuscumque aliis, & presertim ab illis a iure vel ab homine latis, si quas Ipse & sibi adherentes ob hoc incurrerunt, quod Dno *RVBERTO*, se pro Papa gerenti, adheferunt, absolvantur motu proprio.

ITEM, cum forte multi Presbyteri & alii Clerici in maioribus & minoribus Ordinibus constituti, nec non Layci, durante discordia que fuit super Ecclesia *Maguntina* sint occisi, capti, vulnerati, eciam cum gravi sanguinis effusione, & forte mutilacione membrorum, & eorum bonis & proventibus spoliati, prout in talibus Gwerris sepius fieri est consuetum; ac Monasteria & Ecclesie invasa & invase, lesa - -, dampnificata - -; Quod Actores, factores, fautores & complices, & hi quorum nomine & auctoritate talia sunt facta & perpetrata, absolvantur, & huiusmodi *Forsfacta* & excessus simpliciter remittantur; & taliter provideatur, quod predicti super premissis non molestantur, seu vexentur in futurum.

ITEM, quod Prepositura ecclesie *Maguntine* detur Dno *ANDREE de Brunecke* Canonico prebendato . . . , qui ipsam de facto tenet. ITEM quod Dno *WILHELMO Flachen* Canonico - - - de Decanatu eiusdem eccl. Mag., cuius fructus . . centum & XX florenorum valorem annum non excedunt, provideatur, qui ipsam de facto tenet; Et quod titulus sibi in eo iustificetur, quod vacavit per obitum quondam *HEINRICI Beyer* extra Romanam Curiam defuncti, *Apostolice Sedis Capellani*.

Yyy

ITEM

* *fratri*,

ITEM quod de Prepositura *Pingwenfi* - - provideatur Nobili Dno IOHANNI, quondam BOPPONIS Comitis de *Eberstein* * Consanguineo d. Dni *Adolphi*; Cum vacaverit ex eo, quod prefatus D. *Andreas de Brunecke* eandem Preposituram Ecclesie Maguntine, auctoritate Apostolica fuerit asscutus, vel alio quovis modo vacanti. Et quod nichilominus cum eodem lo. de *Eberstein* dispensetur, ut huiusmodi Preposituram *Pingwensem*, que Dignitas curata & principalis ut dicitur existit, una cum Prepositura Eccl. *Fritzlarieusis* - - -, que similiter curata & principalis - - existit, valeat simul licite retinere, ac fructus ex eis percipere.

ITEM quod Prepositura Ecclesie S. *Bartholomei* Frankenfordensis - - detur Dno NICOLAO de *Lapide* iuniori, Canonico prebendato dicte Mag. eccl. qui similiter ipsam de facto tenet. ITEM quod prefatus D. *Adolphus* de Prepositura Ecclesie *Aschaffenb.*, cum vacaverit ex eo, quod antedictus *Nic.* de *Lap.* prefatam Preposituram . . Sci *Barthol.* . auctoritate apostolica fuerit asscutus, providere possit Persone ydonee, eciam alias unum, duo vel tria Beneficia obtinenti, vel alias quovis modo vacanti.

ITEM quod HERMANNO *Rost*, Canonico prebendato Ecclesie *Spirensis*, de Canoniatu & prebenda ac Thesauria Ecclesie S. *Petri* extra muros Maguntinos, que simplex officium existit: ac de Canoniatu - - & Decanatu Ecclesie S. *Stephani* Magunt., que Dignitas curata & electiva existit; quorum fructus - - trecentorum flor. valorem annum non excedunt, provideatur; & taliter ordinetur, quod ipse in dictis beneficiis remaneat pacifice & quiete sine molestacione. Non obstante quod Canoniatum & prebendam in Ecclesia bte *MARIE ad gradus* Mag. obtinet; presertim quod ipse *Hermannus* dicta beneficia iam actu teneat in possessione. Et quod fiat hoc motu proprio.

ITEM quod omnes illi, qui Beneficia ecclesiastica, cum Cura vel sine cura, eciam si Dignitates, Personatus, vel Officia

Officia fuerint electiva; & principaliter in *Maguntina* & *Spirensi* ac aliis ecclesiis civitatum & dioec. Mag. & Spir. . . . obtinuerunt, vel affecti sunt quacumque auctoritate; in huiusmodi Beneficiis, Dignitatibus . . . ut premititur, remaneant, & pacifice remanere debeant & quiete, quousque ad vixerint. Et si necesse fuerit; eis de novo de eisdem per Dn. N. Papam provideatur, & eis tytilus in ipsis iustificetur; non obstante si alicui alteri de dictis beneficiis, dignitatibus, personatibus vel officiis per . . D. N. Papam vel eius Legatum sit provisum; . . . — Cum Dominus noster de plenitudine sue potestatis circa talia possit providere, sine quibus prefatus D. ADOLPHVS non posset in Ecclesia Maguntinenſi habere concordiam ſubditorum.

ITEM, Cum *Fratrī WILHELMO* de Ordine Predicatorum a Dno RYBERTO de Ecclesia *Buden.* sit provisum, & auctoritate eiusdem D. *Ruberti* munus consecrationis sit impensura; Dominus noster Papa consecrationem & omnia inde secuta approbet & confirmet; & eum a sententiis excommun. absolvat.

ITEM quod . . D. ADOLPHVS in ecclesia *Mag.* ac . . *Spirensi*, ac qualibet Collegiata . . civitatum & dioec. Maguntine & Spir. possit conferre tres Canonatus & prebendas, ac in qualibet ecclesiarum predict. unam Dignitatem, Personatum vel officium, vacancia vel vacatura, simul vel successive, etiam si curata, electiva; aut principalis aut maior post pontificalem fuerit, *ut in forma*; & providere de eisdem, Personis ydoneis, etiam alias unum, duo vel tria Beneficia obtinentibus; & quod concedatur sibi data sub *V^{to} Idus Maii Anno primo*, ut *Spirensis* Episcopus; vel cum clausula *anteferre expectantibus*, auctoritate D. N. Papæ. Et ultra hec, Quinquaginta beneficia ecclesiastica cum cura vel sine cura, in Ecclesia, Civitate & Dioecesi Magunt., ad cuiuscunque collacionem spectantibus. *ut in forma.*

Yyy 2

ITEM

ITEM quod omnia & singula premissa Dominus noster Papa faciat proprio motu. ITEM quod super premissis omnibus & singulis mittantur & tradantur Littere bullate opportune *ut in forma* prefato D. *Adolpho*, sine omnibus laboribus suis & expensis.

Dorumb so reddē Wir geinwörtlich mit crafft diez Brieves in guten Trewen dem vorgenanten ADOLPHO, und allen den die dieselben Puncte u. Artikel antreffen oder ruren, ire icklichen besunder; und wer diesen Brieff mit irem wissen u. willen ynne hat; Das wir schaffen u. bestellen sullen uff unser Koste u. Schaden, in den nehesten dreyen Manden nach Data diez brieves schierste komet, das der vorgen. unser Heil. Vater Pabst VRBANVS - - alle vorgeschriben Punct - - -, in iren meynungen wie sie hie vore begriffen seyn - - -, tun vorhengen, vollenziehen u. vollfuren sal gengklichen, an alle Gerber; Und des seine Bullen u. Brieue, der doruber not ist, dem . . . Adolphe, und allen den, Die die obgenante Puncte u. Artikel antreffen, gemeynlichen u. besunder, schicke u. gebe; damite Er und alle Die, die obgen. Puncten . . . anruren, . . . sicher u. wol bewart seyn, nach dem Yme, yn allen, u. ire icklichem besunder des not ist. Also das von - - - Pabst *Vrbano* oder seynen Nachkommen, icklichem besunder Ire Tztule, ire Wirde u. Gotisgaben, wie die genant seyn, die Sie ikunt besizen oder ynne haben, gerechtfertiget werden; es seye mit neuen gnaden, oder bestentnisse, als sich das von Rechte heyschet.

Und were es Sache, das unser Heil. Vater Pabst *Vrbanus* von Todes wegen abeinge, oder nicht were, das Wir lange wende, ee Er dise vorgeschrebene Artikel v. Puncte getan, vorhenget oder vollenzogen hette; wer denne Pabst were oder wurde, an dem sullen wir bestellen, das dieselben - - Artikel von Im getan, - - u. vollenzogen werden gengklich u. gar, in dreyen Manden den nehesten darnach das Er gekronet were oder wurde. - - - Geschee des nicht; was Schaden oder Koste Sie - - dorumben denne hettē, oder leben; dieselben . . . sullen wir yn keren u. bezalen unvergenglich, und ane alle Erwerde.

Wir

Wir haben auch gelobet . . . in crafft diß Brieues; Werres Sache, das wir nicht ustrugen u. schuffen, das . . . Andres von Brunecke Dumprobst, Wilhelm Blache Dumbdechant, Johan von Eberstein Dumherre, Claves vom Steyne der Junge, Dumherre: Herman Kost Dechant zu Sand Stephan zu Mentz, und die andern die yn den Artikeln begriffen seyn; das Sie . . . bey iren Wirten, Probsteyen u. Gotsgaben bleiben; und das Sie das von mit dem Rechte getrieben wurden; so sal Macht haben der vor genante Adolph, seyne Nachkommen, oder das Capitel zu Mentz; das sie uffsetzen u. uffheben mugen, von Vnsere u. des Reichs wegen so vil grosser (Thurnoß) von jedem Fuder Weynes, und aller Kauffmanschafft, nach dem marghal die den Keyn uff oder abe gehen; so vil, das Den, die ire Wirtheit u. Gotsgaben verloren hetten, yre Gulte gar u. genzlich widerleget wurden. Doruber sullen wir Yn auch geben unsere Briewe, wann sie die von uns fordern oder heyschen yn guter gewonlicher Formen, ane vorgiehen u. hindernusse. Ane Geverde.

Mit Urkunde diß Brieues versigelt mit Vnsere Kuniglichen Maiestat Ingsigel. Der geben ist zu Nuremberg noch Cristis geburd Dreyzehen Hundert Jar, vornoch in dem Lvn und achtzigstem Jare. Des nehesten Montages nach unser Frauen tage Lichtmesse. Vnsere Reiche des Bhemischen in dem Achzehen . . . Febr.

Ex deliberacione Consilii
Conradus Episcopus Lubicensis.

In der so:

R. Wilhelmus Kortelangen.

CCCXLIV.

IN locum defuncti nuper VLRICI de Hanau, ad tenendum bina Castra obstagialia pro securitate RVPERTI Palat. constituti, surrogatur Gozo Comes a Rieneck.

An. 1381.

[p. 694. n. 30.]

Wir Adolf v. G. G. des heil. Stulß zu Menze Erzbischoff &c. Bekennen . . . Als wir, und der Hochgeborn Fürste, Her Ruprecht der Älter, Palßgrafe by Ryne u. Herzog in Beyerern vormals ingeben u. bevolhen hatten dem Edeln unsern lieben Nefen, Wilhelm Grafen zu Ragenelenbogen, und Ulrich seligen, Herren zu Hanauwe, unserne lieben Oheim unser Beyder Gifelslosse u. Besten als die beschriben u. genennet sint in dem brieffe des Unlases, den Wir u. derselbe Herzog Ruprecht an unsern Herrn den Romeschen Kung getan han;

Und wan nu der obgenant selige Ulrich dot ist, und der Allerdurchluchtigste Fürste u. Herze, Her Wenzlaw Rom. Kung, zu allen yuten Merer des Reiches, u. Kung zu Beheim an sine stat gegeben hat den Edeln unsern lieben Nefen u. getruwen, Gogen Grafen zu Rynecke; So geben wir demselben Grafen Gogen, an Ulrich Herrn zu Hanauwe sel. stad, mit dem obgenanten . . . Grafe Wilhelm, ganze u. volle Macht, alles daz zu tun u. zu halben, und zu sollensuren mit unsern Gifelslossen, ob daz zu Schulden queme, daz Got verbiede; als daz follichlich ist begriffen u. beschriben in unsern und des obgenanten Bischoff Wolffes brieffen die daruber gemacht u. gegeben sint. Und sollen noch wollen wir noch unser Nachkomen, die obgen. Grafe Wilhelm u. Gr. Gogen darumbenummer geardwillen noch verenden, in dheim wisse. Ugescheiden alle Argeliste u. Geverde. Des zu Urkunde (&c.)

er. 12. Febr.

Datum Nuremberg quarta feria ante Conversionem S. Pauli. Anno Dni MCCCLXXXI.

CCCXLV.

CCCXLV.

DE libris oblati catenandis.

An. 1381.

Nos Gwardianus totusque Conventus Ordinis Fratrum Minorum Domus *Wetflariensis*. Recognoscimus publice per presentes, quod *Frater HERMANNVS de Amelburg*, Ordinis Dominorum Theutonicorum, nobis ac Domui nostre transmisit, ac in perpetuum testamentum legavit, Libros, videlicet *Scolasticam ystoriam* sub uno volumine, & *Casus Bernardi Decretalium* sub alio volumine; petens & volens, ut ad Liberariam nostram predictæ Domus ponantur & catenentur, nec unquam pro aliqua necessitate, nostra vel cuiusquam, inde alicui, sive inter nos, sive extra Domum accommodentur, obligentur, seu quovis alio modo ab ipsa predicta nostra Liberaria alienentur.

Nos attendentes & considerantes eius ardens desiderium, promittimus pro nobis & nostris successoribus bona fide, predictos libros — — — ad nostram Liberariam catenizare, & nunquam ab Ordine alienare, nec alicui obligare. Et si per nos vel nostros successores contrarium fieret, quod absit, tunc prefati libri a nobis & a nostro Conventu possunt per Decanum & Capitulum *Wetflariense* repeti, & etiam ipsis per nos restitui; contradictione qualibet amota & postposita.

Datum sub Sigillo nostri Conventus. Anno Domini *MCCCLXXX* primo. In Dominica Sexagesime.

Fr. CONRADVS de Lych Gwardianus, HEYNEMANNVS de Sygen Leitor, & HERMANNVS de Butzbach, Fratres Ord. Minorum Conventus Wetzlar. occ. 1384.

CCCXLVI.

CCCXLVI.

BVRCHARDO de Querfurt *dara potestas iudicandi
in Causis pecuniariis.*

An. 1381.

[p. 695. n. 38.]

ADOLFVS D. G. *Sancte* Maguntine Sedis *Archiepiscopus* (&c.) Honorabili & Nobili, BVRGHARDO de Querfurte, Preposito Ecclesie *lecheburgensis*, Devoto nostro dilecto salutem &c. Grata & accepta fidelitatis servicia, nec non laudabilia tue probitatis merita, quibus nobis prompta & fidei sollicitudine hastenus complacuisse dinosceris, nos inducunt, ut Personam tuam speciali benivolencia, & dono gracie amplioris prosequamur.

Tuis itaque supplicationibus inclinati, tibi & tuis Officialibus, infra limites & terminos dicte Prepositure *lecheburg.* per te ad presens deputatis, sive in futurum deputandis; De & super Causis pecuniariis quibuscunque, ad Summam XX marcarum puri argenti, & ad quamlibet aliam summam minorem se extendentibus, iudicandi, cognoscendi, decidendi; Contra dictoresque ecclesiastica censura compellendi, liberam & plenam presencium tenore, usque ad nostram revocationem, damus & concedimus facultatem. Non obstantibus, tam felicis record. PETRI & GERLACI predecessorum nostrorum Constitutionibus, in quibus cavetur, ne Archidiaconi & eorum Officiati - - in quibuscunque pecuniariis Causis, duarum marcarum argenti excedentibus quantitatem, iudicent seu cognoscant; quam aliis quibuscunque - - Statutis predecess. nostrorum, ac aliorum quorumcunque . . Ecclesie . . Maguntine Archiepiscoporum, que nostre presenti concessioni & indulto possent in hac parte quomodolibet obviare.

10 Sept.

Datum *Gota*, feria quinta post diem Exaltacionis S. Crucis. Anno Domini MCCCCLXXXI.

CCCXLVII.

Cont.

A

Pleba
fin co
perve
pore c
na ian
iusmo
dicium
que p
gener
& cui
ubi su
& per
ammo
ue pre
trici e
recusa

I
presen
quod
sumpt
alioq
ipso t
nunci
neburg

CCCXLVII.

Contra FF. Predicatores in Marburg, tempore Interdicti præsumentes officia celebrare divina.

An. 1381.

[p. 695. n. 39.]

ADOLFVS D. G. Sancte Moguntine Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius, Plebano in Marburg, ceterisque Plebanis per nostram Diocesim constitutis salutem. Ad audienciam nostram pervenit, Fratres Predicatores Conventus in Marburg, tempore cessacionis Divinorum & Interdicti, in Ecclesia sua Divina ianuis apertis celebrasse, immo potius prophanasse, & huiusmodi Interdicta violasse; nostram iurisdictionem, atque Iudicium nobis subiectorum per hoc turbare cupientes. Cumque preter premissa, nonnulla Scandala in Xpi fideli populo generentur; Nos scandalis obviare volentes, mandamus vobis & cuilibet vestrum qui fuerint requisiti, quatenus accedentes ubi super eo fuerit accedendum, predictos Fratres diligenter & peremptorie ammonendo inducatis, quos etiam presentibus ammonemus, ne tempore cessacionis Divinorum & Interdicti ut premititur, divina officia celebrare presumant, sed se Matrioni ecclesie ibidem, in omnibus ut tenentur conformare non recusent.

Inhibentes quoque omnibus Xpi fidelibus, quibus & nos presentibus sub excommun. pena late sentencie inhibemus; quod, si dicti Fratres tempore prohibito celebrare Divina presumpserint; ne quis cum ipsis eorum divinis intersit officiis; alioquin contrarium facientes volumus sentencias excommun. ipso facto incurrisse. Quos ut sic excommunicatos publice nunciatis, nullo alio nostro mandato expectato. Datum Amneburg XXIV mensis Novembris. Anno Dni MCCCCLXXXI.

Zzz

CCCXLVIII.

CCCXLVIII.

„*Quod Dns ADOLFVS acceperit Regalia.*„

An. 1382.

ex Antogr.

WENCESLAVS *Dei gratia Romanorum Rex
semper Augustus, & Boemie Rex.* Notum facimus te-
nere presencium universis; Etsi regalis Dignitatis clemencia
univerforum fidelium quos sacri Imperii latitudo complectitur,
optatis profectibus, gratis commodis, & speratis augmentis
graciose dignatur intendere; ad illorum tamen profectus &
commoda diligenciori studio clemencius inclinari consuevit,
quorum fides, vota, merita, prompteque devocionis integritas,
continuatis studiis ceteros antecedunt; quique Membra
principalia & Columnae stabiles sacri Romani Imperii fore cen-
sentur, & sunt.

Sane Nobis in regali Solio sub apparatu Regio cum sol-
lemnitate consueta sedentibus, accedens ad nostre Maiestatis
presenciam Venerabilis ADOLPHVS, sancte *Maguntinensis*
Sedis Archiepiscopus, sacri Romani Imperii per Germaniam
Archicancellarius, Princeps Elector, & devotus noster dile-
ctus; nobis cum debita reverencia supplicavit, quatenus sibi
omnia sua & dicte sue Ecclesie Regalia, sive Feuda temporalia
conferre, ipsumque de eisdem investire graciosius dignaremur.

Nos itaque, qui vota quorumlibet iuste petencium favo-
rose complectimur, eorumque precibus aurem exaudicionis
elargimur, presertim cum iustis desideriis assensus detrahi mi-
nime debeat; Sibi animo deliberato, sano Principum, Comi-
tum Baronum Procerum Nobilium & fidelium nostrorum ac-
cedente consilio, de certa nostra sciencia, & auctoritate Regia
Rom., recepto prius ab eo fidelitatis, subiectionis, & obedi-
encie iuramento debito & consueto; Regalia, nec non Tempo-
ralia, sive Feuda dicte sue *Maguntinensis* Ecclesie, que singu-
lare & insigne Membrum Romani existit Imperii, cum omni-
bus suis iuribus, honoribus, consuetudinibus, observanciis &
pertin-

pertinenciis, sicut eadem bone mem. sui Predecessores Magunt. Archiepiscopi hactenus possederunt, Sceptro regali, & aliis ceremoniis in talibus consuetis & observari debitis contulimus, conferimus; ac Ipsum de eisdem investivimus, & tenore presencium investimus.

Mandantes universis & singulis Principibus, Comitibus, Baronibus Nobilibus Militibus Clientibus Vassallis, universis Officiariis, ceterisque terrarum, civitatum & locorum dicti Mogunt. Archiepiscopatus Subditis, cuiuscumque conditionis, gradus seu dignitatis extiterint; quatenus eidem Archiepiscopo, tamquam vero, naturali, ordinario & legitimo suo Domino, in omnibus reverenter obedire & intendere debeant, difficultate & impedimentis quibuslibet procul motis, prout indignacionem nostram gravissimam Regiam voluerint arcius evitare.

Insuper de Munificencie nostre gracia speciali eidem Archiepiscopo & dicte sue Ecclesie Mag. omnia & singula Privilegia, Litteras, Gracias, emunitates, consuetudines laudabiles rationabiliter introductas, & Indulta, que & quas Ipse & predecessores sui . . . a Nobis & predecessoribus nostris Romanorum Imperatoribus & Regibus impetrasse & obtinuisse rite noscuntur, acsi omnia & singula . . . — presentibus de verbo ad verbum inserta forent & inserre, & de eis fieret mentio specialis, sicut provide processerunt, approbamus, ratificamus, innovamus, & presentis Scripti patrocinio ex certa scientia & de Roman. Regie potestatis plenitudine confirmamus. Supplentes omnem defectum, si quis in premissis omnibus & eorum quolibet, ex defectu verborum, sententiarum obscuritate, aut sollempnitatis obmissione repertus fuerit, de prefate Regie plenitudine potestatis. Presencium, sub Roman. Regie Maiestatis Sigillo testimonio Litterarum.

Datum *Frankenford* super *Mogano* Anno Domini *MCCC Octuagesimo secundo*. Indictione V. XVI Kal. mensis Augusti. 17 Jul.
Zzz 2
Regno-

Regnorum nostrorum, Boemie anno XX^{mo} Romanorum vero
VII.

De mandato Domini Regis

Conradus de Gyfenheim

Episcopus Ecclesie Lubicensis.

R. Wilhelmus Kortelangen.

CCCXLIX.

„LITTERA *consensus* Fratris HEINRICI, *super* Cu-
ria & bonis in Dettingen.“

An. 1382.

Ego Fr. HENRICVS, Visitator Provincie Alema-
nie inferioris, Domus Sce *Barbare* in Colonia Ordinis
Carthusiensis, ad infrascripta plenam habens auctoritatem Capi-
tuli generalis - - - Recognosco publice in his scriptis, quod,
prout michi Fratres Prior & Conventus Domus *Montis S. Mi-
chaelis* prope *Moguntiam* Ordinis nostri exposuerunt, quod
Curia sita in villa *Dettingen* - -, cum omnibus suis attinenciis
ad dictam Domum spectans, ipsis & dicte Domui propter
nimiam locorum distanciam minus fuerit & sit utilis; meum
consensum benivolum & expressum adhibui, & adhibeo
auctoritate michi commissa, in his scriptis, ut dictam Cu-
riam - - - Honorabilibus viris, Dominis Decano & Capitulo
ecclesie *Aschaffenb.* . pro certa summa pecunie vendere, & ean-
dem Summam in alios usus seu redditus - - - convertere va-
leant.

In quorum testimonium sigillum Domus nostre prefate
presentibus est appensum. Datum Anno Dni MCCCLXXXII,
29 Dec. in crastino Scor. Martirum Innocentum.

CCCL.

CCCL.

ADOLPHVS recipit Rupertum Iuniozem C. P. R.
in Fœdus, pactum Norimbergæ

an. 1383.

[p. 196. n. 44.]

Wir Adolff. v. G. G. des Heil. Stuls zu Menge Erzbischoff, . . . Und wir Ebrhart Graf zu Wirtemberg, bekennen und tun kunt . . . , Wann der Allerdurchluchtigste Fürste u. Herre, Her Wenzlaw Römischer Kung, zu allen 12ten Meirer des Reiches, u. Kung zu Beheim, unser Gnediger Herre, durch Freyden u. Nutzen willen des gemeynen Landes, mit Rade der Kurfürsten, Fürsten, Grafen u. Herren ein Eynunge begriffen, gemacht u. verschrieben hat, die Wir und Sie auch . . . versigelt han, u. zu den Heiligen gesworen zu halben, als dieselbe Eynunge . . . hernach geschriben stet; Wir Wenzlaw . . .

Und wan der Hochgeborn Fürste, Her Ruprecht der Junger, Palzgrafe by Rine u. Herzog in Beyern, unser lieber Oheim auch gerne wil gehorsam sin, und in dieselbe . . . Eynunge kommen ist, und verlihen wil von Gebot unseres Herren des Röm. Koniges; Darumb so han Wir Erzbischoff Adolff und Grafe Ebrhart vorgenant, denselben U. L. D. Herzog Ruprecht den Jungern zu dem obgen. U. G. H. dem Röm. Kung, den Kurfürsten, Fürsten, Grafen u. Herren, Steten, Rittern u. Knechten derselben Eynunge . . . , als wir des auch volle Moge u. Macht han von dem R. Kunge [secundum formam promissam] in dieselbe Eynunge genommen u. enphan-gen . . . mit craft dieses Briefes. Und er hat auch dieselbe . . . gelopt, und einen End zu den Heiligen liplich gesworen, in allen iren Punkten, Stücken u. Artikeln veste, stede u. unverbrochlichen zu halben, zu volgen, zu tun u. zu helfen; wie u. wann sich das heisset u. geburet . . . , Ane allegerde u. argelift. Und hat des zu Urkunde dem obgen. U. G. H. dem R. Kunge und allen Parthien derselben Eynunge sinen Brieff . . . geben. Denselben Brieff wie Erzbischoff Adolff . . . an . . . des R. Kungis, und aller Parthien . . . stat genommen han, und yme haben behalten.

Zzz 3

Und

Und darumb sollen u. wollen, der . . . Rom. Kung, wir alle Kurfürsten, . . ., Rittore, Knechte, und allermenglich die in derselben . . . Eynunge sint, u. komen werdent; wann Er darumb sin Manunge tut, dem obgenanten . . . Herzoge Ruprecht . . ., wie u. wann sie sich daz geburte; und In des Not antreffe, alle sampt u. besunders getruwelich bystten, volgen, dun u. helfen, nach lude derselben . . . Eynunge; Und ntag u. sal Er; der obgeschr. Eynunge genisen u. gebruchen, in aller masse als dieselbe . . . genglich inhalt u. usswiset.

Und des zu Urkund han wir Ergb. Adolff u. Grafe Ebit hart . . . vor den . . . R. Kunge, Uns, u. alle Partien, iz oder hernach . . . unserm E. O. H. Ruprecht . . . diesen gemwertigen Brif geben, mit unser beider . . . Ingesigeln besigelt.

Geben zu Wirzburg, uff Dinstag nach des Heil. Martes lerb Georgii tag . . . M. CCCLXXXIII.

CCCLI.

DECRETVM Comitiale, quo statuitur, extortum cui-
dam Nobili a Prædonibus iuramentum
non esse servandum.

An. 1383.

[p. 89. n. 45.]

Wir Adolf v. G. G. des Heil. Stuls zu Menze Erzbischoff &c. Bekennen . . ., das Wir, und andere Fürsten, Grafen, Herren und Rittore, zu Wirzburg uff eyne Tage waren; Und quamen dar auch Jorgen Brande von Zeyzartem, * und erkelten da, wie daz Er gefangen sy worden von solichen Ruten, die also bose sin, daz sie nit sagen getorren † ussenberlich, wer Sie sin die yn gefangen haben, und daz er mit denselben nus nit zu schiden noch zu schaffen hatte, und auch nit sine widerfagte Fynde waren; Und daz dieselben den obgen. Jorgen auch gedrungem haben mit dem, daz sie yn ermordet hetten ob er nit gesworn hette, daz er

* alias
Zeyzartem.

† pro
getrauen.

swern-musste, daß er nit sagen solte, wer die sin die yn also gefangen und gedungen haben; Und darzu, ob derselben einer gefangen wurde, daß er dann sweren solte, daß yz (es) der keiner sie, die dabey gewesen sin da er gefangen sy worden als vor geschrieben stet.

Des hant die Ritters, vor Uns und anderen Fürsten, Grafen u. Herren die uff dem Tage zu Wirzburg waren, nach der vorgeschriebenen Rede gewiset; und gesprochen uff den Eynd, ungezwunet; Sy es, daß Jorke vorgenant gefangen sy worden, und geschworen habe, daß er die nit nennen solle wer die sin die yn gefangen haben; Und, ob derselben einer gefangen wurde, daß er dann sweren solte daß es der keiner sie die dabie gewesen sin da er gefangen sie worden; -- Daß dann Jorke -- des gefengnisse und der Eynde nit schuldig sy zu halten von seiner Eren wegen; und darumb gein Gote und gein die Werlt nit beste böser sie; und yn auch darumb nyemand, beste er yet halten solle.

Wanne wir nu daß Ortel haben gehört, wiesen u. sprechen als vor geschrieben stet; so haben wir des zu Urkunde, diesen Brieff geben, versiegelt mit unserm angehangen Ingesiegel. Datum Anno Domini M C C C L X X X I I I, feria sexta post festum beatorum Philippi & Iacobi App.

6 Mail.

CCCLII.

RVPERTVS Pal: *monet Adolsum; ut quantocius opem ferat IOANNI Comiti Sponheimensi, Patris publicæ Socio, contra violentias NICOLAI de Hunolstein.*

An. 1383.

[p. 696, n. 45.]

Dem Erwerdigen in Gote Vater, Herrn Adolse Erzbischoffe zu Mentze, unserm lieben Herrn und Oheim, lassen Wir Ruprecht der Älter v. G. G. Palgrave by Rhene, des H. R. Ruches Bischof Erzbischoffe, u. Herzoge in Bayern wissen, daß Nicolaus

colaus von Humoltstein, sin Helfere u. Mitderatere, dem Elen
unserm lieben Swager u. getruwen, Johan Graven zu Span-
heim dem Elteren, zu unrecht widersager hant in dem gemennen Fri-
den, den wir vier Kurfursten mit unserm Herren dem Römischen
Konige han, der zu Wesele begriffen ist, und In u. die sinen in
demselben Friden; und auch in der Eynunge die von unserm Herren
dem Konige, von Kurfursten Fursten u. Herren ikunt zu Nurem-
berg begriffen ist, angegriffen hant mit gewalt, one Gerichte u.
Recht, und wider dieselben Eynunge;

Wann nu der obgenant unser Swager uns vormals zugeret,
und entphoten hat, daz er mit uns in dem obgen. Friden zu Wesele
auch sin wolte; und er auch mit uns komen ist in die Eynunge die zu
Nuremberg begriffen ist; die Er auch gelobet, geschworn und ver-
brüet hat; - - - darubir geschädiget und angegriffen ist; darumb er
uns ermant hat, furbaß Fursten und Herren fur yn zu maiken yn
zu helfen, als die Eynunge stet;

Herumb so erfordern wir, und ermanen Euch mit diesem us-
sen Brieffe, daz Ir dem obgen. unserm Swager wider den . . von
Humoltstein, sin Helfere u. Mitderatere furderlich beholffen wollent
sin, und darzu tun, als der Friede zu Wesele und auch die Eynun-
ge zu Nuremberg genglich usswisent. Vnd lant uns des unere Ant-
worte wider wissen; wann er uns in derselben masse auch gemant hat,
daz wir yn helfen musen, als wir bilich sollen.

Datum Bacherache feria secunda post Octavam Corporis
Xpi. Anno Domini M C C C L X X X I I I.

CCCLIII.

*Declaratio Vnionis Heidelbergensis, quoad Moni-
tiones, de ferendo mutuo auxilio fieri debitas.*

An. 1384.

ix Aug. Wir Wenzlaw von Gottes gnaden Römischer Runic,
zu allen ezeiten Kiser des Reichs, und Runic zu Be-
heim.

heim. Bekennen u. tun kunt öffentlich mit diesem Brieffe allen den die yn sehen oder hören lesen; Wann wir zu andernzeiten zu Heidelberg, zwischen den Kurfürsten, andern Fürsten, Grafen und Herren an einem; Und den Steten an dem Rheine u. in Schwaben an dem andern teil, ein Einung u. gutlich Sun gesetzt u. gemacht haben, als das die Brieffe die sie uff beiden seiten gen einander gegeben haben, gantzlichen usweisen u. sagen; Doch wann von der Mainung wegen in denselben Brieffen nicht eigentlich geschriben ist noch usgetragen, mit namen, so ein Teil den andern manet, nach usweisung der vorgeschriben Brieffe, wie das gehalten werden solle dieweil die Einung u. fruntlich Sun weren;

So haben Wir mit rechter Wissen, mit wolbedachtem Mute und Rate, Willen u. wissen der Erwirbigen, Wolff Erzbischove zu Metz, des Heil. Reichs in Deutschen Landen: Fridrich Erzbischoff zu Colne, des Heil. Reichs in Italien Erzcancelern; Der Hochgeborn, Ruprecht des Eltern, des Heil. Reichs Erztzuchsesse, und Ruprecht des Jungen, auch Pfalzgrafen bey Rheine u. Herzogen in Bayern, unsern lieben Neven, Schwagern, Oheimen u. Fürsten; der Stete Boten die da bey Uns zu Coblenze gegenwörtig sein gewesen, und von Romischer Kunigleich Mechte erleutert, erleret u. gesagt; - - - in Krafft dis Brieffes; Das, welcher Fürste, Graf oder Herr dieser Einung zu dem ersten manet umb Hülffe die vorgehen. Stete; das dieselben Stete nicht pflichtig sint oder schuldig, deheinen andern Fürsten Grafen oder Herren zu helfen, die weil das die Stete die also gemant sint, zu Welde ligen dem zu Hülffe der sie also gemanet hat, und sie nicht wider heim komen sein.

Auch welche der vorgehen. Stete deheinen Fürsten Grafen oder Herren zu dem ersten manet umb hülffe die da in der . . . Einung seint; da sollen auch die Fürsten Grafen oder Herren nicht pflichtig oder schuldig sein, den Steten deheinerley Hülffe zu tun, die weil das die Fürsten, - - - die also gemanet sint, zu Welde ligen, den Steten zu hilff die sie also gemant haben, und nicht wider heim kommen sint. Doch wollen Wir, das die Brieffe, die sie uff beider Seit von der vorgehen. Einunge wegen geben haben als vorgeschriben stet, mit allen iren Puncten u. Artickeln gar u. gantzlichen in iren

Aaa

crefften

crefften u. macht bleiben sollen und gehalten werden, ausgenommen dieses vor geschriben Artikels den Wir declariret u. gesagt haben.

Mit urchund dz Brives, versigelt mit Unserm Kuniglichen Maierstat Ingesigle. Der geben ist zu Coblenz, nach Cristus geburt Drewecezen hundert Jar, und darnach in dem Vier und achtzigisten Jar, an unsern Frauen tag Conceptionis. Unsern Reiche des Behemischen in dem Eywei und zweinczigisten, und des Romischen in dem Newnden iaren.

per Dnm LAMPERTVM Bam-
bergensem Episcopum

CONRADVS Episcopus Lubicensis.

(a tergo)

R^{is} Jacobus de
Cremisr.

CCCLIV.

*Ab hucusque consueta datione Alcarum in theloneis,
Iudei liberantur.*

An. 1384.

Wir Adolf zc. Dun kunt - -, dz wir von besondern gnaden allen Juden, sy sin Man oder Wyb, die nu sin, furbaß durch alle unser Land, uff Rine oder uff Meyne, zu Schiffe uff, oder nyder werdent wandeln, gestret han; und fryen mit diesem Brieffe von allen Wurffeln, die sie bisher an unsern Zollen hant gegeben; also dz Sie die Wurffeln nymme byeden noch geben entsollent.

Und gebeyeten darumb ernstlichen by unsern Hulden allen unsern Zolnern, di ihunt sint oder hernachmals uff Rine oder uff Meyne werdent; dz sie alle Juden, Man u. Wyb nu furbaßer, der Wurffele zu geben und zu heischen, erlassen; und sie nit me von yn heischen noch nemen entsollent in keinerhande wys, wy doch eglliche Juden die Wurffele byden oder geben wolten; Want wir luterlich

den

chen fu
und ver

Sci Ga

inter

SS

getedig
Grafe
L. Ne
dere si
garett
Herre
globet
Mar
lassen
fomet
Dyth
sen wi

geben
schen
tusent
die Z
Syb
3 M

chen für Uns u. unsere Nachkommen uff die Wurffele verzigen han,
und verzigen mit crafft dieses Briefes.

Des zu Urkunde ic. Datum *Eltvil* feria secunda post diem
Sci Galli. Anno Domini M C C C L X X X I V.

CCCLV.

CONTRACTVS SPONSALITIVS

inter IOANNEM Isenburgium & MARGARETAM
Catimelibocensem.

An. 1384.

[*ad Tab. geneal. p. 771. b*]

Wir Adolff v. G. G. des Heil. Stuls zu Mentze Erzbis-
choff ic. Bekennen das wir eyne Fruntschafft geredt und
geteibigt haben zwischen dem Edeln unserme lieben Swager, Dyther
Grafen zu Ragenelnbogen uff eine siten, und deme Edeln unserm
E. Nefen Johan Herren zu Isenburg u. zu Budingem uff die an-
dere siten; also daz der vorgenant - - - Grafe Dyther, Mar-
garethhen sine Dochter unser Nysseln: Vnd der vorgen. Johan
Herre zu Isenburg Johann sinen Son - - zu der Ee geben und
globet haben; also sich - - Johan von Isenb. der Junge, und
Margarethhe von Ragenelnbogen zu der Ee nemen, und by-
sassen sollen, hie zwischen und Sante Johans tag Baptisten nest
komet. Dne gewerde. Vnd sal die zit der Hochzyt - - - Grafe
Dyther von Ragenelnb. unsern Nefen von Isenburg vor las-
sen wissen zwene Mande. Ane gewerde.

Vnd ist geredt, daz - - - Graf Dyther siner Dochter - -
geben sal Dru tusent Guldin, und sal die bezalen u. richten hie zwis-
schen und S. Michels tag nest komt. — Vnd wan dieselben dru
tusent Guldin - - - bezalet sin, so sollent sie geleget werden hinder
die Besten Ritter, Eberhard Ruden unsern Hofmeister, und
Eybold Lewen von Steinsfurt; in solicher masse, das dieselben
3^M fl. nach unserme, *distornaque* Dietrich & Ioannis, und nach unser u.

Aaaa 2

irre

irer Grunde rade angeleget sollen werden, nach deme als ez In beyden allernutzlichs u. bequemlichs ist. Und sollen daz halten, nutzen u. gebrochen, als Wydemes Recht ist.

So ist auch geredt, das der vorge. Johan Herre zu Isenburg, Johan sinem Son auch geben sal Dru tusent Guldin; und sal fur dieselben - - -, unser Nysseln Margarethhen . . be- wisen, verschriben u. innsetzen daz Sloss zu Wechtelsbach halb, mit sinen zugehorungen, und das Sloss zu Wenynghes - - -, Und sal der vorge. Johan von Isenburg u. sine eliche Puffstraewe daz verschriben, verbriefsen u. vermachen zu Wydemes Recht; Und iren willen u. verhengnisse darzu geben wo des noit geschiet, daz sie daran sicher sy; also daz ir beider Grunde erkennen, daz sie uff denselben Slossen dru tusent Guldin wol bewiser sy. Ane geverde.

Auch ist geredt, wer es sache, daz Ir cyns vor dem anderin abeginge von Todes wegen, da Got fur sy, ane libes Erben; so sal daz ander daz da lebendig blibet, die 3 ^M fl. oder woran die geleset sin; und auch Wechtelsbach halb - - -, und Wenynghes - - - besitzen u. haben sin lebetag, als Wydemesrecht ist. Und wan daz abegeet, so sal ichlich Zugelt, oder waz darumb gekaufft, verphendet oder verschriben ist, nyder hinder sich fallen da ez her kommen ist; ane alle geverde.

*Spouse de-
cedens sur-
rogatur eius
germano.*

Und wer es, daz die . . Margarethhe von Todes wegen abginge vor S. Johans tag . . nest komt; so ist getedinget, das der vorge. Johan von Isenburg der Junge, nemen und haben sal an Ir stat, Lysen, - - der . . Margarethhen Schwester, als versere sie unvergeben und unverlobet were; und sal dann zu In beide gegeben, - - bewiser u. gehalten werden, als da vor geschriben stet.

Des zu Urkunde han Wir unser Ingesigel uff diese Schrift gesdruckt. Und wir Johan Herre zu Isenburg - - bekennen, daz der obgen. unser gnediger Herre von Wenge die fruntschafft u. Ee also berecht und getedinget hat. Und globen daz fur Uns u. unsern Son J. von Is. stete u. veste zu halten u. zu vollenszihen. Und han - - unser Ingesigel (ic.)

Datum *Aschaffenburg* in die S. *Stephani* Prothomart. Anno Domini MCCCCLXXX Quarto.

CCCLVI.

de tra

Wit
Budin
then,
Doch
als -
Ee geb
bezalen

hard
von B
Ebirh
Wern
fern W
Herna
es, daz
te nit be
gen. un
oder J
mund w
einen K
berg, y
werden;
andern
ge, bis
jalet hab
W
von tode
so sollen

CCCLVI.

ADOLFI *syngrapha*,

de tribus mill. floren. Isenburgio Dotis in augmentum numerandis.

Wir WOLF 2c. Bekennen - - -, daz wir schuldig sin, und gelten sollen dem Edeln - - Johan, Herren zu Isenburg u. zu Budingem, Dru tusent Guldin, die wir unser Nysseln Margarethen, unsers Swagers Grafen Dythers von Rarsenelenbogen Tochter zu Sture und Zugelde geben wollen, zu solcher Fruntschafft, als - - Margarethe und Joh. von Isenburg der Junge zu der Ee geben sin. Dieselbe (*Summam*) reden wir - - - zu richten u. zu bezalen uff S. Michels tage next komt, ane geverde.

Des zu merer sicherheit haben wir yme zu Burgen gesetzt Eberhard Rude unsern Hofemeister, Heinrich Graslock, Herdan von Buches, Rudolff von Rickingen, Herman von Carben, Eberhard von Buchenauwe, Gottschalk von Buchenauwe, Bernher Kolling, Ritters. Eberhard von Vechinbach unsern Wigdum zu Aschaffenburg. Winther von Wissenheim, Herman Schelris, und Hennen von Rickingen. Also, wer es, daz wir dieselben 3MA gut von golde und swer gnug von gewichte nit bezelten uff die zyt als vor geschriben stet; Wann dann die obgen. unsre Burgen von dem . . Johan Herren zu Isenburg, oder Johan sinem Sone gemant werden, zu Huse, zu Hofe, mund wider mund, mit Boden oder mit Brieffen; so sal ir idlicher einen Knecht und ein Pherd senden gein Budingem in ein offen Herberg, ynnnewendig virzechen tagen nach manunge, darin sie gewiset werden; und da ligen u. leisten, ye ein pherd und Knecht nach deme andern in die Leistung zu stellen, als dicke des noit geschiet; also lange, bis wir die obgen. Summe - - - genglichen gerichtet und bezaltet haben.

Und wer es auch Sache, daz - - unser Burgen einer oder me von todes wegen abegingen, oder vom Lande furen, da Got fur sy, so sollen wir, andere als gute Burgen an der abegangen stat wider setzen

setzen ynnwenbig (14) tagen nach dem als wir gemant werden. Ane geverde. Geschee des nit, so sollent die andern - - insaren und leisten, wann sie gemant werden, als lange daz geschee. - - Auch reden wir, unser Burgen von dieser Burgeschafft gutlich zu lösen, und zu entheben ane allen iren Schaden. N. G. Und des zu Urkunde (10. 10.)

Und wir die Burgen vorenant, bekennen offinlich - - , daz wir also Burgen worden sin; und globen zu leisten, wann wir von dem voren. Herren Johan Hrn zu Tsenburg, oder Johan sinem Sone gemant werden, in aller masse als davor - - geschriben stet. Ane geverde.

ad Doc. Datum Aschaffinburg in die S. Stephani prothorn. - -
MCCCLXXX Quarto.

CCCLVII.

Ivs aperturæ in castris B. L. & M. concessum ADOLPHO contra Landgravium, a militibus de Herde.

An. 1385.

Ioch Heinrich von Herde Ritter, Bekenne - - das ich geredt, Johan, und reden in crafft dieses Brieffes, fur mich, Erigen, und Wihelmin von Herde myne Brudere; daz wir dem Erwirbigen in Gote Vater u. Herren, Hern Wulff Erzbischoff zu Menze, unsern lieben gnedigen Herren, sollen getruwelich beholffen sin; und unser Glosse, mit namen Beytinbach, Lengesfelt, und Maraggrafenstein, ymie und den sinen offen sin sollen; sich daruß und darynn zu beholffen zu allen iren Noiden wider den Hochgeborn Fursten, Zunghern Herman Rantgrafen zu Hessen, alle sine Helfere, sine Lande, Lude, und die sinen, als lange Kryge und Zweyunge zwischen deme voren. myne Herren von Menze und dem Rantgrafen von Hessen sin und weren; wann und wie die wir des von - - Hern Wulffs E. z. M. wegen gemant werden. Ane alle geverde.

Des

Des zu Urkunde — — — Datum Heiligenstat in die
Sancti Anthonii Confessoris, Anno . . MCCCLXXXV.

17 Jan.

CCCLVIII.

LITTERA Consensus in Dotatitium MARGARETÆ
Münensis, quoad Oppida & Castra, affecta Ec-
clesiæ Moguntinæ iure clientelari.

An. 1385.

[p. 696. n. 51.]

Wir Wolt v. G. G. des Heil. Stult zu Menge Erzbis-
choff u. Bekennen . . , als der Hochgeborn Her, Bal-
thasar Lantgrafe zu Doringen, und Marggrafe zu Myssen, uns-
ser lieber Swager, ein Lipgedinge gemacht hat der Hochgeborn Fur-
stinnen Margarethen seiner elichen Wirtinne, unser lieben Mu-
men; und zu eynem rechten Lipgedinge vorschriben Gotha Huß u.
Stat, Zoneberg das Glosß, und Walthershufen die Stat die
darunder ligt, mit allen iren zugehorunge, nach zuweisung des Bries-
ses den yr Her Balthasar vorgeant und sine Brudere daruber ge-
ben haben; Wann nu die vorgen. Glosse, Gotha . . . von
Uns und unserme Stifte zu Menge zu Lehen gehen; und die uns
auch der egenante Her Balthasar in den sachen willedlichen uffge-
lassen, und widder mit Ir zu der belihunge anegegriffen, und von
uns emphanen hat nach des Landes gewonheit; Und daruff so ha-
ben wir die obgen. Glosse u. Stete der . . Frauen Margare-
then . . . geliehen . . . mit crafft dieses Brieses, mit allen Rech-
ten, Eren, Warden, Friheiten, Lehenen geistlich u. wernlich,
Nuzen, Genieessen, Zinsen, Gerichten, obersten u. nydersten;
Beten, weiden, wiltbannen, wiltfuren, Wilden, Jageten; Mit
wysen, wassern, wasserleufften, Fischerien, Bergen, Dalen,
Clostern, Closterhofen, und mit allen yren zugehorungen, die von
uns . . . zu Lehen ghen, wie die Namen haben, . . in aller
massen als des obgen. . . Balthasar Elderen, sine Brudere, und
Er selber die von unsern Vorfaren . . herbracht, gehabt u. besessen
haben, und als Lipgedings recht u. gewonheit ist.

Und

Und die vorgeschribene unser Mume hat daruber zu Vermuns-
den gekorn, mit unserm gunst u. guten willen, Uns selber, und den
Hochgeborn unsern lieben Oheim, Herren Friderich Burggrafen
zu Nurenberg; der mit uns, und wir mit Ime, oder unser yglic-
her besunder, wie yr daz allerebenst ist, und sich daz heischet oder
geburen mochte, Ir in deme besten, sie getruwelichen daran zu ver-
tebdingen, schutzen, und fursin sollen u. wollen, wannne, und wie
dicke des Noit wurde.

Und hieby sint gewest, und sint auch Gezuge, die Edeln,
Erbern u. Gestrengen:

Grafe Ernst von Blichen.

Grafe Ulrich von Honstein.

Grafe Friderich von Bichelingen.

Grafe Heinrich von Swartzburg, Herre von Sanders-
husen.

Heinrich Herre zu Homburg.

Ulrich Herre zu Hanauwe.

Nicolaes vom Steine Dumherre zu Menze.

Johann von Sannede, Ritter.

Herman Kost, Dechant zu Aschaffenburg.

Rudiger vom Hayn, unser Provisor zu Erfurde.

Heinrich von Torgauw.

Albrecht von Branichborn.

Dyderich von Bermwalde; und ander viel Erber Lude,
und die darzu geheischen worden.

Des zu Urkunde ist unser Ingesigel an diesen Brieff gehangen.

21 Febr. Datum & actum Feria secunda post Dominicam *Invocavit*.
Anno . . M C C C L X X V .

CCCLIX.

TRANSUMPTVM *diplomatis GERLACI, de incorporatione parochialis ecclesiæ in Birgstadt, facta Metropolitana, ad Præsentias 1351.*

An. 1385.

- a) *Transumentium oratio ac stylus, b) curiosa descriptiones Sigillorum, c) tot occurrentes Persona variarum regionum negotio adhibita, d) Locus rei gesta notabilis, e) ipsa transumendi causa, Instrumentum hocce eo magis commendans.*

IN NOMINE DOMINI. AMEN. Noverint universi & singuli presentium inspectores, quod sub Anno a nativitate Domini MCCCLXXXV, Indictione VIII, die XVIII mensis Maii, Pontificatus Sanctissimi in Xpo Patris & Domini nostri, Dni VRBANI divina providentia Pape Sexti anno octavo; ac in mei Notarii publici & testium infrascriptorum ad hec specialiter vocatorum & rogatorum presentia, personaliter constitutus coram Venerabili & Circumspecto viro, Dno WALTHERO de *Argentina* Preposito *Brixienti* tamquam ydonea & autentica persona, Discretus vir Dns HERMANNVS *Rode*, Canonicus Ecclesie Sci *Iohannis* in *Haugis* extra muros *Herbipolenses*, Procurator ut asseruit Venerabilium virorum Dnor. Decani & Capituli Ecclesie *Maguntine*, & quandam Litteram in pergamento scriptam, non ralam non cancellatam non vitiatam, nec in aliqua sui parte suspectam, sed prorsus omni vitio & suspitione ut prima facie apparebat carentem, ac quatuor Sigillis, videlicet Reverendi in Xpo Patris & Domini GERLACI Archiepiscopi *Maguntini*, nec non Venerabilium ac Honorabilium virorum Dnor. GVILELMI * Prepositi ac Capituli Ecclesie *Maguntine*, nec nor NYCOLAI de *Lapide* Prepositi ecclesie *Aschaffenburgensis* Mag. dioc., Archidiaconi loci ecclesie *Magunt.* albe & rubee cere in cordulis sericeis rubei glauci viridis & blavei coloris in plica ipsius Littere impenden-

Bb bb

den-

ex Antogr.

* *Pinschen.*

dentibus sigillatam, exhibuit, presentavit & ostendit, cuius littere tenor inferius inseritur; & quorum Sigillorum designationes & circumferentie hic describuntur.

PRIMO videlicet in plica ipsius Littere in capite a dexteris, Sigillum magnum oblongum Dni *Gerlaci* Archiepi Mag. predicti cere albe, habens in medio figuram Archiepiscopicum mitra in capite, sedens supra cathedram, tenens manum suam dexteram extensam, & in sinistra baculum pastorem; habens a lateribus suis duo scuta; unum a dexteris, in quo apparebat una Rota, & unum a sinistris in quo videbatur forma Leonis. In circumferentiis vero eiusdem sigilli legebantur seu videbantur hec verba, videlicet: S. GERLACI DEI GRATIA SANCTE MAGVNTINE SEDIS ARCHIEPISCOPI SACRI IMPERII PER GERMANIAM ARCHICANCELLARIUM. Item secundum Sigillum in plica ipsius Littere, videlicet *Guilelmi* Prepositi cum cera rubea, habens in medio eiusdem figuram S. *Martini* Episcopi cum dyademate in capite, sedentem supra Equum, ac habentem in manu sua dextera gladium erectum versus mantellum suum; retro ipsius equi caudam apparebat figura nudi hominis stans, inclinatis genibus, coniunctis manibus, aspiciens figuram S. *Martini* Ep. predicti. Sub cuius etiam equi pedibus in fine ipsius sigilli, apparebat figura hominis, mantello indutus, flexis genibus, coniunctis manibus, & elevato capite respiciens supra. A cuius lateribus apparebant duo scuta, unum a dexteris & unum a sinistris, cum Cruce longa in quolibet: In cuius sigilli circumferentia hec verba legebantur, videlicet: S. GVILLELMI PINSCHON PREPOSITI MAGVNTINENSIS ECCLESIE S. MARTINI.

ITEM tertium Sigillum magnum cum cera alba, videlicet Capituli Ecclesie *Maguntine*, in plica ipsius Littere pendente; In quo erat figura S. *Martini* Ep. in medio, cum dyademate & mitra in capite, sedens supra cathedram, habens in manu sua dextera baculum pastorem, & in sinistra librum apertum; sub cuius manibus a quolibet latere apparebant duo capita Angelorum, unum a dexteris, & unum a sinistris. In cir-

circumferentiis vero ipsius sigilli hec verba legebantur, videlicet: SANCTVS MARTINVS SANCTE MAGVNTINE SEDIS PATRONVS. *Item* quartum Sigillum ipsius Littere, videlicet *Nycolai* Prepositi *Aschaff.*, cum cera alba, in quo apparebat figura unius Sancti in medio, cum dyademate in capite, tenens librum in manu sua dextera; ante pedes vero eiusdem ymaginis apparebat figura hominis flexis genibus, coniunctis manibus, & elevato capite, respiciens supra ad ipsam imaginem. Sub pedibus vero ipsius ymaginis in fine ipsius sigilli apparebat unum scutum, in quo videbatur forma sive figura Leonis. In circumferentiis vero - - hec verba videbantur, videlicet: S. NYCOLAI DE LAPIDE PREPOSITI ASCHAFFENBURGENSIS. Tenor vero prelate Littere de qua supra fit mentio, de verbo ad verbum sequitur, & est talis:

GERLACVS D. G. *sancte* Maguntine Sedis Archiepiscopus, *Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius.* Vniuersis & singulis Clericis & Personis nostre Eccl. Magunt. quibus de iure seu consuetudine speciali debentur & solite sunt ministrari *Presentie* seu cottidiane distributiones Chori eiusdem, presentibus & futuris, salutem & sinceram in Domino caritatem.

Inter opera pietatis illam devotionis speciem cordialiter amplectimur, qua cultus divinus extollitur, seu depressus reducitur per munificam largitatem. Cum itaque gravis in Archiepiscopatu nostro suborta Guerrarum & dissensionum pressura, & Casuum malignorum aduersitas ipsam nostram Ecclesiam Maguntinam, ac eius possessiones & bona, presertim ad *Presentias* seu cotidianas distributiones predictas spectancia, tante devastationis subegerint ruinis & calumpniis, quod inter alia eius nota incommoda, ipsis bonis hostilis furoris igne consumptis, animalibus que pro ipsis excolendis deputata fuerant, ausu nephario raptis & abductis, ipsorumque Colonis & cultoribus profugatis, bona eadem, que nimirum circa cultum Divinum excitant ut plurimum dormientes, extreme desertioni & sterilitati subiaceant; Et, ut sic deficientibus temporalibus, deficere & torpere contingat, quod dolentes referimus, devotionem & frequentiam debitam in Divinis;

Bb bb a

Hec

Hec nos nullatenus pretereire sub silentio, sed ad ea congrue reformanda dexteram auxilii oportuni porrigere cupientes; premissis tractatu debito & sollempni, ac deliberatione matura & diligenti prehabita cum Honorabili *Guilermo* dicto *Pinschon* Preposito, Decano & Capitulo - - -, de ipsorum, nec non Archidiaconi loci, & cuiuslibet predictorum consilio & assensu, ac voluntate libera & expressa, Parochialem Ecclesiam seu Pastori- am ecclesie in *Birgstat* nostre dioc., cuius ius patronatus ad Preposituram d. nostre Ecclesie solum & in solidum pertinere dinoscitur, in honorem Omnipotentis DEI ac Sanctissime sue Matris Virginis *MARIE*, ac *B. Martini* Ep. & Confessoris, - - - Patroni, ad usum & commodum perpetuum, & utilitatem perpetuam in temporalibus, Presentiarum seu cottidianarum distributionum predictarum, & Vobis & vestris successoribus universis, forma & modo melioribus quibus possumus & debemus, auctoritate nostra ordinaria uniendam, incorporandam & annexendam decrevimus - - - in Dei nomine in hys scriptis; ipsiusque ecclesie corporalem possessionem, cum ex morte seu resignatione libera eam tenentis, aut alio quovis modo vacaverit, auctoritate propria, nobis irrequisitis intrandi, adipiscendi & consequendi, ac eius fructus, redditus & proventus usui & utilitati predictis inantea & iugiter applicandi, [salva tamen portione certa & congrua, quam exinde prefate ipsius ecclesie Vicario, unde commode sustentari, episcopalia & archidiaconalia iura solvere, & alia incumbencia ei onera supportare valeat, taxavimus & assignavimus, ac taxari & assignari mandavimus & fecimus arbitrio previo rationis] tenore presentium plenariam vobis - - in hac parte concedimus facultatem. Iure tamen patronatus, & presentandi etiam perpetuum Vicarium d. ecclesie parochialis, nec non omnium aliorum Beneficiorum ac beneficiorum ecclesiasticorum, presentium & futurorum, in ipsa ecclesia parochiali, seu etiam eius cymiterio consistentium, per omnia, nisi quoad effectum prefate unionis seu incorporationis attinet, prefato Preposito & successoribus eius perpetuo reservatis.

In quarum liquidem nostrarum unionis, incorporationis & annexionis predictarum, & aliorum omnium premissorum evidens testimonium & roboris firmitatem, Sigillum nostrum, una cum sigillis Prepositi Decani & Capituli, nec non Archidiaconi loci predictorum, presentibus sunt appensa.

Et

MAN
exhib
fuit ar
BAN
& Ca
qua i
per h
mini
nalis
Guer
nalem
perde
transc
tarium
Walthe
tio &
adhib

Dni F
ipsum
a, m

Et nos GUILLELMVS Prepositus, Decanus & Capitulum, & Archidiaconus . . antedicti recognoscimus, premissa omnia & singula, quatenus nos concernunt & nostra interest, communiter vel diuim, fore vera; & ea ex certa nostra scientia, voluntate, consensu & beneplacito, absolute & libere processisse. Et ad eius etiam evidentiam indubitam nos idem Prepositus nostrum pro nobis & nostris, ac similiter nos Decanus & Capitulum, Ecclesie nostre: nec non Archidiaconus loci, Sigilla, pro nobis & cunctis nostris successoribus imperpetuum, ad Sigillum ipsius Domini nostri *Gerlaci* Archiepiscopi presentibus duximus apponenda. Datum XVI die mensis Decembris. Anno Domini MCCCCLI. Harum etiam Litterarum duo sunt Paria, quorum unum apud Prepositum, reliquum vero apud Capitulum . . remanere debebunt.

Qua quidem Littera sic ut premittitur per ipsum Dn. HERMANNVM *Rode* coram prefato Dno WALTHERO Preposito exhibita, presentata & ostensa; prefatus D. *Hermannus* exposuit atque dixit, quod nuper SSmus Dominus noster Dns VRBANVS Papa *Sextus* predictus incorporauit seu univit Decano & Capitulo . . Magunt. ecclesiam parochialem in *Birgstad* de qua in prescripta Littera fit mentio; & quod littere fiende super huiusmodi incorporatione siue unione, in Cancellaria Domini nostri Pape expediri non possent sine exhibitione Originalis littere prescripte; & quod propter pericula viarum, & Guerras que in istis partibus de presenti existunt, ipsam originalem litteram, si eam ad Romanam Curiam transmitteret, perdere timeretur. Petens nichilominus, Litteram ipsam transcribi, & in formam publici Instrumenti redigi per me Notarium publicum infra scriptum, nec non Sigillo ipsius Dni *Waltheri* Prepositi figillari; ut ipsi transcripto publico, in iudicio & extra ubi produci ipsam contingeret, fides in omnibus adhibeatur.

Prefatus siquidem Dns *Waltherus* Prepositus petitioni ipsius Dni *Hermani Rode* Procuratoris annuens; prefata Littera per ipsum recepta, & diligenter inspecta, ac ipsa pro vera reputata, mandauit ipsam . . transcribi, & in formam publici In-

Bbbb 3

stru-

strumenti redigi, eiusque Sigilla designari, & eorum circumferentias conscribi per me Notarium . . . infra scriptum. Et cum ipse D. *Waltherus* Prep. sigillo suo proprio ad presens caret, Sigillo Venerabilis & circumscripti viri, Dni ANTHONII de *Sulmona* Decretorum Doctoris, Canonici *Sulmonensis*, Domini nostri Pape Cappellani & Ipsius sacri Pallatii Causarum apostolici Auditoris, iussit appensione muniri; ut huiusmodi transcripto publico fides in omnibus adhibeatur. Super quibus omnibus & singulis prefatus D. *Hermannus Rode* Procurator petiit sibi fieri publicum Instrumentum per me Notarium . . . infra scriptum.

Acta sunt hec NEAPOLI, in domo habitationis Dni *Waltheri* Prepositi prefati, sita in *Corrigiis*, prope domum Comit. de *Manpell.* Sub anno Domini, Indictione, die, mense & pontificatu predictis. Presentibus Discretis viris Dominis, HEILMANNO *Rucker* Decano ecclesie S. *Victoris* extra muros Maguntinos, & NICOLAO *Gobelini*, Clerico Trevir. dioc. testibus ad premissa vocatis specialiter & rogatis.]

Et ego IOHANNES *Sirunck* de *Marpurg*, Clericus Mag. dioc. Publicus Apostolica & Imperiali auctoritate Notarius; Exhibitioni, presentationi, ostensionem predictis; nec non Requisitioni, omnibusque aliis & singulis premissis dum sic ut premititur per ipsum Dn. WALTHERVM Prep. & coram eo fierent & agerentur, una cum pre nominatis testibus presens interfui, eaque sic fieri vidi & audiui. Ideo hoc presens Instrumentum publicum cum tenore dicte Littere de mandato & iussu predicti Dni Prepositi; & a prefato D. HERMANNO, ut scriberem rogatus, fideliter transcripsi; & facta diligenti collatione de presenti transcripto ad ipsam litteram originalem, quia eam concordare inveni; publicavi, & in hanc publicam formam redegi, subscripsi, & Signum meum solum & consuetum, una cum appensione sigilli Venerabilis . . . Dni ANTHONII de *Sulmona* Auditoris prescripti, cum prefatus D. *Waltherus* Prep. sigillo suo proprio ut dixit carebat, apposui, requisitus, in fidem & testimonium omnium premissorum.

CCCLX.

RECESSVS MONETALIS

Electorum Rhenensium.

An. 1385.

p. 697. n. 69.

Wir Adolph von Gots gnade des heil. Stules zu Men- ex Austr.
 che Erzbischoff, des h. Römischen Reiches in Duts-
 schen Landen Erzcanceler: Wir Friderich v. G. G. Erz-
 bischoff der h. Kirchen zu Colne; des h. R. R. durch Ita-
 lien Erzcanceler; Wir Lüne v. G. G. Erzbischoff zu Eri-
 re, des h. R. R. durch Welscheland und das Kunigriche
 von Ararat Erzcanceler; Vnd Ruprecht der Älter, v. G.
 G. Palgrave by Rine, des h. R. R. Oberster Trochseffe
 und Herzoge in Bayern, Tun kunt allen Euden, und erkennen
 mit diesem Briue:

Wand eine lange zyt her mancherley schwache mungen in dies-
 sen Landen gangen hand und geent, die ir Wert nyt enhatten, noch
 enhant, an golde noch an silbere darfur daz sie geslagen u. uzzeges-
 ben werden; damide unser - - - Stede u. Lande, und auch daz
 gemeyn land grossen verderplichen Schaden entphangen und gelidem
 hant; und noch merer Schaden entphangen u. liden mochten, ob
 man des in der zyt mit zidigem rade nit enverhute; Herumb so han
 wir Herren vorgenant unser Stede, Lande u. Underessen, und des
 gemeinen landes Noid u. verderpnisse in diesen sachen bedacht u. bes-
 forget, umb zu widerstaen sulchen Reuffen der swachen mungen, -
 - - - Gote zu Eren und umb ein gemeyne Beste; - - - Vnd
 sint eindrechtig worden - - einer Mungen von golde und von sil-
 ber, in solicher Loye u. in solichem Werde tun zu slahen u. zu mas-
 chen, daz menlich damide beward sy, in der Tugen u. Manerien
 als hernach geschriben stet.

In

In dem Ersten sin wir Herren . . des uberfomen, daz ein iglich Herre von uns sal in sinen Mungen tun slaen Guldene, die halben fullen dru und zwenzig Kraid; und der guldene fullen gen fess und fessig uff eine Mark gewogen. Vnd man sal geben umb eine Mark syms goldes, der vorgeschriben Gulbin Sieben und fessig, und nit mee. Vnd wir - - - fullen tun bestellen u. bewaren, daz kein unser Munsmeister me umb golt geben sal, dann als vor geschriben stet. Vnd dieser . . Gulbin sal einer gelben zwenzig Wyses penning, die wir Herren - - - fullen tun slaen uff die nage-mante Assaye.

ITEM die Guldene, die wir - - - vor syden - - han tun slaen; der sal iglicher gelben nuzehen wisse penninge. ITEM sal man nemen uff unsern - - Sollen und in unsern landen, Gulden, die unser Herre der Römische Koning, und sine Nachfomen an dem Reiche slaent, - - na irme Werde; Vnd Ungersche, Beheimische Ducaten, und Zanners guldene, iglichen nur zwenzig der vorgeschr. wisser penninge, als verre als die nit arger ensyn dann unsere Guldene vor geschriben die wir tun slaen.

ITEM sal ein Altnobel gelben funff und vierzig und einen halben der vorgeschr. wisser penning. ITEM sal ein Altkensers, und Franckisches Schild gelben fess und zwenzigsten halben wissen penning. ITEM sal ein Peter gelben vier u. zwenzigsten halben wissfen penning: ITEM sal ein Francke gelben zwene und zwenzigsten halben wissen penning, als verre sie nit arger sint an golde und an irme gewichte.

ITEM so sin wir Herren uberfomen, daz die Guldene die wir fullen tun slaen, uff eine syten haben fullen Sente Johans bilde, und uff die ander syte einen Tripas, da mitten staen fullen des Herren wapen, in des Mungen der Gulden geslagen wirdet; Vnd uff den drin orten fullen staen der ander dryer Herren wapen. Vnd des selben gliches fullen die Wissen penning, mit dem Tripas uff eine syte gemunget werden, und uff die ander syten mit eynem Tabers nadel, und einem Brustbilde von S. Peter.

ITEM

fein
u. n
zwei
Colo
den h
me la

uff d
Kuni
gens
gelde
dieselt
slaen
des n
wir G
den ob
hen
wir d

gen o
ge, d
Herre
steller
der n

iglich
wicht
mark
glich
u. nu

fen:
mit d

ITEM so ensal man uff unsern Zollen, noch in unsern Landen kein ander gemunget golt, noch wisse penning nemen, dan als vor u. na geschriben stet. Vnd die alden u. ersten wissen penninge von zwey Schillingen, und zwelff penningen, und von ses penningen Golt, die Wir Erzbischoffe von Triere und von Colne vor henden han tun slahen in unsern Mungen, die sullent bliben geen in ir me lauffe.

Wort so sal man Silberne penninge slahen; die sullent halben uff die Assaye nun penningen Eyns; daz machet druzehendehalb loit Kuniges silbers; Vnd der penninge sullent gen uff eyne marck gewes gens ses und nunzig; und derselben pen. sullent zwentzig einen Guldin gelde, die wir nu vort - - tun slahen. Vnd wir sullent auch uff dieselbe Assaye einen Halben wissen penning, und ander cleyn gelt tun slach, nach deme daz unsern Landen gencklich u. gefucklich ist; und wie des nach redelicher kost mogen zukomen. An geverde. Auch mogen wir Erzb. von Menze, und Herzoge von Beyer in unsern Landen obwendig Dinge silbere mungen uff die vorge. Assaye tun slahen, nach dem unsern Landen droben daz gencklich u. füglich ist; und wir des auch redelicher kost mogen zukomen. An geverde.

ITEM sal man umb eine Marck silbers in den vorgeschr. Mungen oben und myden geben sesse . . der Guldin mynte drier penninge, die wir Herren nu vort sullent tun slahen. Auch sal iglicher Herre - - in synen Mungen, und mit synen Mungemeistern bestellen u. verwaren, daz diese vorgeschr. munge gehalten werde, in der masze als vor u. na ist geschriben.

Auch sal iglicher Herre mit synen Mungemeistern bestellen, daz iglich Guldin - - - sunderlichen gewiegen werde, und sin recht gewichte u. gute haben; also daz der ses u. sessig und nit me uff die marck ger. Vnd man sal auch bestellen, daz die wissen penninge glich gemacht und gewiegen werden; so man beste kan, daz der ses u. nunzig uff eyne marck ger, und nit me, an geverde.

Auch ensal kein unsere Mungere einch gegossen gold nit kausen; Wort sullent wir Herren bestellen, daz kein unser Munger, mit des, oder mit des andern von uns Herren Mungern, oder mit

C c c c

eyn

eynichen andern Mungern der sinem Herren nit zugehore, gemeinschafft oder geselleschafft habe, golt oder silber zu leuffen, ader zu verkuuffen; ader in eynichen andern sachen die zu der Mungen gehorent, ader yn zu nuge treffen mogen.

Vort so ensullen wir Herren - - keyne andere Fursten noch Herren zu uns, ader in unser geselleschafft diese - - Munge mit uns zu slagen, nemen noch entphangen; iz ensy (dann) mit unser aller willen und gefulgnisse. Auch sullen alle mungen, und gemunget gelt von golde und von silber, daz wir - -, oder unser Fursaren nit geslagen han; ader die in diesem Brief nit benand sint zu nemen, affter S. Michels tag nest kompt, in unsern Landen und uff unsern Zollen nit gaen noch genomen werden, uzgenomen aude alde grosse Kunnyngs Thurnosse, gude Behemische, gude Moirchine, gude alde Zeller.

Auch sal man alle Schult, die man igund an Golde schuldig ist, und die gemacht wirdet kuschen dis u. S. Michels dage vor geschriben; Vnd auch alle Zinse u. Rente die hienzkuschen an Gulden vallende sint, allerwege bekalen mit Gulden, die wir Herren bis her han geslagen; oder mit nuwen guldin, hoer zu nemen nach yme werde, ader mit andern golde vor geschriben, daz nit verflagen ist, nach sinem Werde. Waz aber Schulde gemacht ist an Silbern gelde, ader hienzkuschen gemacht wirdet; Vnd alle Zinse u. Rente die an silbern gelde hie enbynne vellig werden; die mag man bekalen mit dem Wissen penningen die bis her hand gegangen, ader mit dem die wir nu werden slagen. Waz aber Schulde daraffter gemacht wirdet, mit nuwem golde als hieoben geschriben stet; Vnd alle Zinse u. Rente darnach an golde vellig sin; sal man bekalen mit den Nuwen guldin - -, ader mit dem andern golde vor geschriben, daz nit verflagen ist, na syne Werde und Geseke vor geschriben.

Auch sal diese Eindrechtfleid von der Mungen weren und duren, von Data dieses Briefes. Zehen ganze Jare nacheinander folgende.

Vort, als daz man die vorgeschriben Mungen die wir - - - nu sullen tun slagen von golde und von silber; und die andere, die hier

hiesur benand stent, nemen sulle in unsern Landen, und anders key-
nem; da scheiden wir Erzbischoff von Colne vur unser Gestichte *
uz, das Land von Westphalen das unsers Gestichts ist; Vnd uff ^{* pro}
diese syte des Rins, da Colneliget, unsers Gestichts Stede u. Land ^{Stift.}
benyden Myusse gelegen, und das land von Keyß. Vnd nemen
wir Erzbischoff von Menge uz, Miltenberg, und was Landes
wir da oben han; und dargu was wir han in Hessen, Düringen,
Sassen u. Westphalen. Vnd wir Herzoge von Beyeru nemen
uz Heidelberg, und was wir uffwert han gein Swaben, Fran-
cken u. Beyeru; und da heruber, von der Nuwenstad gein El-
sassen zu, und gein Westerich. Vnd nemen wir Erzbischoff von
Triere uz was wir uff der Moseln han, von deme Hamme uffs-
wert; und vort uff der Saren, in dem Westrich, und in der
Lysle, und yhene syte Rines Lymburg u. was dargu trifft. Doch
sullen wir Herren . . . kein ander got in eyrichen unsern Landen tun
slagen, dann als vor geschriben stet.

Vort sal man nyman in der . . . Herren Steden und Landen
eynich Kauffmanschaft tun, ader eynich Gud, so was lue sy,
geldten ader verkeyffen, anders, dan umb alsolich gelt, als wir . .
Herren sullen tun slaen, und hievor benand . . . ist.

Vnd ein iglich von uns . . sal haben zu Seleschaze, von
iglicher marc goldes einen halben gulden. Vnd von deme Silbere
von der marc Werkes einen wissen penning. Alle argelist u. gevers
de uzgescheiden in allen Puncten vor geschriben.

Vnd dieser Dinge zu Urkunde und ganzer stedeleid han wir
- - - unsere Ingesigele an diesen Brieff tun henden. Der gegeben
ist do man zalte nach Xpvs geburte Drugehen hundert Ses und
achtzig Jare, uff den Echten tag des Mandes, genant Junius
zu Laune.

CCCLXI.

Charta ADOLFI.

An. 1385.

[p. 697. n. 56.]

Ubi sic inducitur:

„Copius dein contractis in Hassiam irrupit, ac tanto
 „omnia terrore complevit, ut Landgravius, rebus
 „suis diffidens, bellum XX florenorum millibus redi-
 „meret. Quum vero tantam æris Summam tam cito
 „conficere non posset, Adolfo in securitatem oppo-
 „suit castra oppidaque Grevenstein, Immenhusen &
 „Wolffhain. &c.

Wir Adolf v. G. G. des Heil. Stuss. zu Menge Erzbis-
 schoff 2c. Bekennen - - -, Als der Hochgeborn Fürste,
 Herman Kantgrafe zu Hessen uns schuldig ist, und gelten sol zwens-
 zig tusent Guldin, - - zu bezahlen uff Wiennachten erst komen;
 dafür Er uns zu underphande versetzet u. verschrieben hat Greven-
 stein Burg u. Stat, Immenhusen Burg u. Stat, und Wolff-
 hain Burg und Stat; Und dieselben - - - izunt an Unser stat in-
 geben u. bevolen hat Bernher von Faldenberg Ritter, Friderich
 von Hertingeshusen, Hanse von Faldenberg zu Denspurg,
 und Cunkeman von Faldenberg, des obgenanten Hrn Wern-
 hers Son, als die Brieffe sagen die Er uns darüber geben hat;

Man nu wir ein Revers geben sollen, under unserß und uns-
 serß Capitels zu Menge Ingesigzel versigelt, der widerlosunge der
 obgenanten Glosse nach lude siner Brieffe zu gestaden; Darumbe,
 wer es sache, das der obgen. Herman Kantgrafe zu Hessen, sine
 Erben oder Nachkomen an dem Lande zu Hessen die obgenante Bur-
 ge u. Stete zwischen hie und Wiennachten umb zwenzig tusent Guld-
 in nit loseten, und uns - - - nit bezahlen; so sollen uns die ob-
 genante Bernher von Faldenberg, Friderich von Hertingesh-
 usen, Hans und Cunkman von Faldenberg, oder welch uns
 der yn dieselben Burge u. Stete dann ynne haben, nit schuldig sin
 inzu

inzugeben noch zu antwurten, wir haben yn dann vor, Brieffe des
Reverses . . . geantwortet, als die Notel haldet, die wir yn
hant darab . . . geben und gelassen haben.

Des zu Urkunde . . . Datum Anno . . . MCCCLXXXV,
ipso die b^e Marie Magdalene,

22 Julij.

CCCLXII.

REVERSALE,

de quo in Charta preced.

An. 1385.

Wir WOLF zc. Bekennen . . . als der Hochgeborne Furste,
Herman Lantgrafe zu Hessen, uns . . . Grevenstein
Burg u. Stat, Rinnenhusen . . . und Wolffhain . . . versetzt
und verschriben hat fur zwenzig tusent Guldin; . . . Des haben
wir . . . dem vorgen. Lantgrafen . . . soliche fruntschafft getan,
daz Er . . . sine Burge u. Stete fur die . . . XX^m Guldin wider
losen mag; Also wan Er, sine Nachkomen . . . Uns, . . . dies
selben widerlosunge ein vierteil Jarz vor lassen wissen, und daz vers
kundigen in irem offen Brieffe; und die . . . XX^m fl. uns . . . in
der Stat u. in der masse als sine Brieffe uzweisen . . . genzlich u.
wol bekalit hat; so sollen wir yme der losunge gestaden, und yme
dann die obgen. sine Burge u. Stete . . . wider lassen volgen u.
inantworten ane hindernisse, und ane alle geverde. Auch sollen wir
keinen Sund nimmer finden, geistlich oder wernlich, . . . das dem
. . . Lantgrafen . . . an der . . . losunge . . . zu Schaden oder him
dernisse komen moge, in dheim wyf.

Auch wann der vorgen. Herman . . . die widerlosunge tun
wollen; so sollen die, die daz gelt furen u. bezalen sollen, Geleide
haben mit dem gelde, und sicher sin, gein Fritzlar, oder gein
Weismar zu komen, wo die bezalunge gescheen sal, und wider heim.
. . . Des zu Urkunde . . . Datum Anno Domini
MCCCLXXXV,

Cccc 3

CCCLXIII.

CCCLXIII.

LANDGRAVIUS spondet, *Moguntinensem Clerum
se deinceps non amplius molestaturum.*

An. 1385.

ex Autogr.

Wir Herman v. G. G. Lantgrave zu Hessin, bekennen -
daz wir, unsre Erbin u. Nachkommen - - -, den Erwidrigen
in Gote Vater u. Herren, - - - Adolff Erzbischoff - - - und den
Stift zu Wetzze, an iren geistlichen Verichten, und an irer Pfaff-
heit, geistlich u. werntlich, furbaz ungebranget u. ungehindert sollen
lassin bliben; und dieselben ire Pfaffheit, gemeinlich u. besundern,
by iren Freyheiten u. Rechten, und allen iren Gulden, Gehirten,
Renten u. gewellen, wo die gelegen sin, bliben, und Ni die unge-
hindert folgen lassen; also daz Sie die bestellen u. verlihen mogen zu
yrem nuge und willen ante hindernisse. Und sollen auch nicht gestu-
den noch verheigen, daz sie von uns, den unsern, adir ymand von
unsfern wegen darane gehindert adir gebranget werden. An alle ge-
werde u. argeliste,

Und han zu Orkunde unsre Ingesigel, * vor Uns, unsre Er-
ben u. Nachkommen an dem Lande zu Hessin an disen Brief gehan-
gen. Datum in die bte Marie Magdalene Anno Domini
MCCCLXXXV.

ex Indit.

* Eques, stringens gladium.

† S. HERMANNI DEI GRACIA LANTGRA-
VII, DOMINI TERRE HASSIE.

CCCLXIV.

ABBAS ET Conventus Hersfeldensis sese subdunt pro-
tectioni Moguntina.

An. 1385.

[Consensit cum n. 54. p. 697.]

ex Autogr.

Wir Berlt von Gotis gnadin Apt des Stiftis zu Hersfelde,
Albrecht

Albrecht von Landegke, Tschant.

Reinhart von Hoenstein, Probst zu Trutzeberg.

Wolfram von Lichtenberg, Probst zu Gellingen.

Albrecht von der Tanne, Probst uff Sant Johans-
berg by Hersfelde.

Friderich von Schenckwalt, Probst uff Sant Petrus-
berge.

Albrecht von Wechmar, Probst zu Blandenheim.

Friderich von Butteler, Probst zum Bornberge.

Ludewig von Hetstete, Probst zum Scher.

Heinrich von Torfeldin, Sichelmeister.

Johan von Boymbach, Spitel.

Wernher von Gylse, Kemerer.

Wolff von Ewerne, Vicancienmeister.

Friderich von Hattinbach, Senger.

Conrad von Babinhusin, Kelner.

Bertold von Beringen, Zuchtmeister.

Herman von Aldenberg:

Conventualen des egenanten Stiffts.

Bekennen an diesem geinwerdigen uffin Brife allin den dy en ses-
hin oder horen lesin; Also, also wir den Erwidigin in Gote Va-
ter und Herren, Herren Adolfe, Erzbischoff zu Menze uzi-
forn, uziwelt und genomen haben zu unsirn u. unsers Stiffts
Schurer, Schirmer u. Vorwesser, dorch sonderlichis Rugis, schu-
res, widerlosunge und besserunge willin unsir u. unsirs Stiffts; Daz
wir das eynmudeclichin, eintrechtelichin, mit unsir allir gudem zyt-
lichin vorrade u. wissen getan und angegangin haben; Und darzu
mit rate unsirs Stiffts Manne u. Burgmanne, dy wir gehabin
mochten.

Und wir vorgeschribin Tschant, Probste, und alle Con-
ventuales. — — — — — sprechin daz uff unsirn gehorsam, das unsir
egenanter Herre von Hersfelde daz also mid uns allin, und wir mid
ym

ym — — — — angegangen u. getan haben; uns u. unserm Stifte luterlichin zum besten; ane alle argelist und an geverde.

Und des zu Urkunde haben wir : Apt Berst unsir Abtge ingesigelt: Albrecht Tschant unsir Tschintgen ingesigelt; ieselcher Probst siner Probstige ingesigelt; und darnach alle Conventuales ieselcher sin eigin ingesigelt an dysin geimwerdigen Brif und gudem willen wißentlichin gehangin.

15 Aug. Datum Anno Domini MCCCCLXXXV, ipso die Assumptionis beate Marie Virginis Gloriose.

CCCLXV.

PROCESSVS *contra Incendiariorum* : EBERHARDVM Pincernam de Erpach & Complices.

An. 1385.

IUDICES sancte *Maguntine* Sedis. Discretis viris Archipresbitero & Camerario Sedis *Bensheim*, nec non Plebanis in *Twingenburg* & in *Biekenbach*, ceterisque Plebanis & dominiorum Rectoribus per civitatem & dyocessin *Maguntinam* ubilibet constitutis Salutem in Domino.

Exposuit nobis, quod dolenter referimus, IOHANNES *Montze*, Plebanus in *Inferiori Berbach*, qualiter EBERHARDVS dictus *Schenke*, miles, Dominus in *Erpach*, WILHELMVS & GERHARDVS, dicti *Ruch*, * fratres, & eorum in hac parte complices, satellites, servitores & coadiutores, in vigilia *Symonis & Iude* Aplor. proxime elapsa, Dei timore postposito, contra canonicas sanctiones & ecclesiasticam libertatem, militari honestate postposita, dyabolica persuasione instigante penitus suffulti, memorato *Iohanni* conquerenti, Domum doris ecclesie sue predictae, una cum supellectile & utensilibus suis ac rebus aliis, demeritis suis minime exigentibus, Ignis incendio destruxerunt, & miserabiliter in animarum suarum periculum, ipsiusque Conquerentis magnum dampnum &

* fuit pal-
mus fami-
lia pecu-
nariis: Ranch
de Erpach
vocatus.

& gravamen devastarunt; Quod quidem incendium idem conquerens, asserens fore & esse notorium, seque in hoc ad valorem quadraginta florenorum auri & Summa in maiori existere dampnificatum; Quare nobis humiliter supplicavit, quatenus sibi desuper de remedio oportuno providere dignaremur.

Nos vero huiusmodi supplicationem Iuri conformem reputantes, Vobis - - sub pena suspensionis late sententie, trium tamen dierum & canonica monitione premissa, districte precipiendo mandamus; quatenus, accedendo quo propterea fuerit accedendum, *Ebirbardum* dem *Schenke* militem, *Wilhelmum* & *Gerhardum* Incendiarios predictos, & eorum in hac parte complices & adiutores diligenter & peremptorie moneatis, quos & nos ammonemus per presentes, ut infra novem dies, post presentium executionem eis factam, dicto Conquerenti valorem XL flor. auri predictum, ratione incendii sibi ut premititur temerarie & de facto illati, dent, tradant, & indilate perfolvant; Alioquin citantes eosdem peremptorie incendiarios - - -, ut feria sexta proxima post diem bte *Elizabeth* coram nobis compareant in Iudicio, ad dicendum & allegandum si potuerint causam rationabilem, quare premissa minime facere teneantur. Cum intimatione, quod alioquin dictum Conquerentem ad probationem dicti incendii notoreitatis utique admitteremus; Quo probato nos contra Incendiarios sepetactos iuxta tenorem Statutorum provincialium, editorum contra Invasores, captivatores, occisores, & incendiarios personarum & rerum occupatarum procedemus; & alias, prout fuerit de iure procedendum. Reddentes litteras, vestris sigillis in signum executionis earundem per vos fideliter facte sigillatas, pena sub predicta. Datum Anno Domini M CCCLXXXV. VI. Idus Novembris.

CCCLXVI.

Constitutio Regis Aurigarum per Terras Moguntinas.

An. 1385.

Wir Adolf - - E. i. M. - - - Bekennen - -, daz wir,
 * Pfeiffer, **Wir** Brachte unsern Pfiffer * u. Diener, zum Kunige saren
 der Lute durch alle unser Erzbisshum und Lant gemacht han; und ge-
 ben yme alle Friheit u. recht, als sarenden lute Kunige bisher gehabt
 hant, und haben sollen, wie die genant sin; Wann er sich vor dem
 Besesse, † den unser Vetter Erzbischoff Gerlach selige, und die
 Marggrafen zu Nissen taden vor dem Satza in geimvertikeit viel
 Fursten, Grafen, Herren, und ander guter Lute, als wol und
 ertlich gehandelt hat, als wir des, des vorgeantent - - Erzb.
 Gerlachs - - offen Brieffe mit sinem grofen anhengenden Ingesu-
 gel gesehen han; Also daz wir demselben unserm Pfiffer, des Kunig-
 riches fur andern sarenden Luten billich gunnen u. lihen wolten.

Davon so bidden wir alle Fursten, Grafen u. Herren, und
 alle gube Lute, daz sie demselben unserm Kunig sunderlich Gunstis
 bistendig u. beholffen sin zu sinem Rechten, durch unser Bede, und
 siner fromkeit willen. Daz ist uns sunderlich wol zu Danke.

Des zu Urkunde — — Datum Gernsheim in crasti-
 no Conceptionis beate Marie Virginis. Anno Domini
 MCCCLXXXV.

CCCLXVII.

WENCESLAI Regis ad M. Balthasarem ut Ecclesie
 Mog. restituat castrum Saltza.

An. 1385.

Wir Wenslaw von Gotes gnaden Romischer Kunig,
 zu allen ziten Mterer des Reichs, und Kunig zu Be-
 heim. Embieten dem Hochgeborn Balthasar, Marggraven von
 Nissen

Wissen und Lantgraven zu Doringen, unserne lieben Oheim u. Fursten, unser gnade und alles gut; Lieber Oheim und Furste.

Wir han vernomen, wie das du das halbe teil zu Salza, Burg u. Stat, dem Erwiridigen Adolff Erzbischoff zu Menze, des H. R. R. in Dutschen Landen Erganczler, unserm lieben Ressen und Fursten furbehaltes; in dem Sinne, das du meinst, das wir vormals in solicher Sune, die wir zwischen deme obgenanten Adolffe, und dem Erwiridigen Bischoff Ludwig seligen, Dir und deinen Brudern beredet u. begriffen han, getedinget sollen haben, das du dasselbe Glosß Salza halbe Burg u. Stat ynne haben soldest fur eine Summe geldes. Lassen wir dine Liebe wissen, das wir des nit ungebende sein; und wir, noch unser Räte, oder unser Freunde des also nit getedinget haben.

Darumb so bitten wir dich mit gangem fleisse und Ernste, das du dem obgen. Adolffe Erzbischoffe und dem Stifte zu Menze, das Glosß Salza Burg u. Stat halbes, ane hindernisse und ander Intragen wider gebest; und bestellen wollest, das Er u. seine Stifte furbas daran mit seiner zugehorunge ungehindert und ungesyrret blyben. Und tu in dem sachen, als wir deiner Liebe besunder wol glauben u. getrawen.

Geben zu Menze, am nechsten Freitage nach Lucien tage. 1. . Dec. Unser Reich; des Behemischen in dem Czweihundczweingigsten, und des Romischen in dem Newenden Jaren.

per Dn. L. * Bambergensem * Lamber-
Episcopum Cancellarium. tus de Ba-
Conradus Episcopus Lubicensis. ren.

CCCLXVIII.

„Indulgentie, propter conclusionem in Complenda, in quibus Missa facienda.,,

An. 1386.

ADOLFVS Dei gratia Sancte Maguntine Sedis
Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancel-
larius.

Dddd 2

larius. Vniverſis Presbiteris per noſtras Civitatem & Dioceſin ubilibet conſtitutis Devotis noſtris dilectis, ſalutem in Domino ſempiternam.

Cum officio Paſtorali preſidentes curis excitemur innumeris, nec non ſtudio operoſe ſollicitudinis pregravemur, ut Gregem nobis commiſſum, ad divini nominis gloriam in pacis tranquillitate a luporum morſibus preſervatum cuſtodire ſtudioſius valeamus, in quo ad proſperandum, ſummo Dei adiutorio indigemus; Vnde veſtras, & cuiuslibet veſtrum Devotiones requirimus, & in Domino ſinceris affectibus exhortamur; ut quilibet Veſtrum, divinum officium Miſſe celebraturus, in ultima *Complenda* ante conſuſionem eiudem, apponat & legat clauſulam, de verbo ad verbum que ſequitur, in hunc modum: *Et ſamulum tuum ADOLFVM Antifiitem noſtrum, & gregem ſibi commiſſum ab omni adverſitate cuſtodi.* Qua clauſula ſecta, concludat *Complendam* conſuſione eidem annotata; ut Deus noſter per has veſtras devotas & pias interceſſiones, nos in omni opere bono, pro veſtra & noſtra ſalute confortare & conſolari dignetur.

Nos etiam de omnipotentis Dei miſericordia, beatorumque PETRI & PAULI Apoſtolorum eius auctoritate, nec non B. MARTINI noſtri Patroni meritis conſiſi, omnibus vere penitentibus & conſeſſis, qui dictam clauſulam, in Miſſis & *extra* Miſſas devote legerint, vel audierint, quocienſcunque hoc fecerint, XL dies de iniunctis eis penitentiis miſericorditer relaxamus.

Datum *Aſchaffenburg*, Dominica proxima poſt diem bti
no. Iulii. Iacobi Apoſtoli Anno Domini M C C C L X X X V I.

CCCLXIX.

*Institutio Fraternitatis a quibusdam Ecclesie metrop.
Canonicis & Vicarius, pro avertenda*
morte subitanea.

An. 1380.

Eius confirmatio.

1386.

TRANSUMPTVM,

cui utraque Charta est inserta.

1424.

[p. 69. n. 63]

INDICES SANCTE MAGVNTINE. *Sedis.* Reco-
gnoscimus per presentes, quod constitutis coram nobis
iudicio Honorabilibus & Discretis viris, Dominis WENZONÉ
Hexheim, & NICOLAO Salmanni, Vicariis Ecclesie Maguntine,
fratribus Fraternitatis beate & gloriose Virginis MARIE
& S. XPOFORI in dicta ecclesia Maguntina; iidem Domini &
fratres, suorum, ac aliorum omnium & singulorum suorum
confratrum eiusdem fraternitatis nominibus in medium exhibuerunt; produxerunt & ostenderunt quandam pergameni
Litteram, confirmationem supradicte Fraternitatis in se continentem,
partim in latino & partim in vulgari conscriptam, unico Sigillo rotundo,
de cera viridis coloris in pressula pergamenæ impendenti sigillatam, omni prorsus suspicione carentem; licet
tamen in nonnullis dictionibus, non vitio sed vetustate cor-
rosam, caducam, lesam & perforatam; que dictiones attamen
adhuc considerari & intelligi poterant, & possunt ex vestigiis
apparentium litterarum; In cuius sigilli corpore sculpta erat
ymago adinstar Episcopi insulati, casula induta ut apparuit,
tenens in manu dextra baculum cum cruce; ad cuius ymaginis
dextram erat sculptus clipeus, in quo Rota continebatur;

D d d d 3

ad

ad sinistram vero clipeus, in cuius medio Leo erecta cauda sculptus apparuit; in circumferentia vero laterali eiusdem Littere continebantur he dictiones: S. ADOLFFI ARCHIEPISCOPI MAGUNTINI, ADMINISTRATORIS ECCLESIE SPIRENSIS. Et petiverunt idem Domini *Wenzo & Nicolaus*, nomine quo supra; Cum ipsi timerent, dictam litteram successu temporis tam in scriptura quam in sigillo amplius ledi & dampnificari, seu igne vel alias casu fortuito consumi posse; quatenus nostro Decreto mediante, eandem Litteram de verbo ad verbum per aliquem dicte nostre Sedis Notarium iuratum transcribi, transumi & exemplari mandare dignaremur. In finem & effectum, ut huiusmodi transumptum, originalis littere predictæ loco, intra & extra Iudiciũ, ac alias ubicunque locorum deferri, exhiberi & deportari contigerit, fidem valeat facere indubitam.

Nos vero petitioni huiusmodi quantum possumus & in nobis est, annuentes; Litteram supradictam Discreto viro *IOHANNI Guldenbog* Clerico Maguntinensi, publico Imperiali auctoritate Notario; ac dicte Sedis Causarum Scribe iurato subscripto tradidimus & assignavimus; mandantes & committentes eidem, quatenus eandem Litteram de verbo ad verbum, transumeret, transcriberet fideliter, & exemplaret; nil addendo vel minuendo quod sensum mutare possit, aut variare intellectum. Quam quidem Litteram idem *Iohannes* Notarius ad se recepit, ac ipsam de verbo ad verbum, nil addendo ut præfertur, & nil minuendo transumpsit, transcribi fecit, & exemplavit, in hunc modum:

[CCCLXX.]

Ha Littera
verumtamen
ex autogra-
pho separa-
ta.

ADOLFFVS D. G. Sancte Maguntine sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius, ad perpetuam rei memoriam. His que pro divini cultus augmento pie & provide facta sunt, ut illibata consistent, libenter adiciamus nostri ordinarii muniminis firmitatem. Sane Honorabilium, ANDREE Prepositi, EBERHARDI Decani, & totius Capituli Eccle-

sie

se nostre Maguntine, devotorum nostrorum dilectorum, nobis exhibita petitio continebat; quod aliqui ex eis olim, una cum nonnullis eiusdem ecclesie Vicariis, pro divini cultus augmento Confraternitatem inierunt, instituerunt, & ordinarunt, sub modis & tenore infra scriptis; Humili petitione nobis supplicantes, ut eandem Confraternitatem nostre confirmationis & approbationis patrocinio roborare dignemur,

Nos igitur dictorum Decani & Capituli Supplicationibus inclinati, volentes ipsam Confraternitatem opportunis prosequi favoribus, & ad eius augmentum benignius intendere; eam auctoritate ordinaria, & ex certa scientia approbamus & confirmamus. Et nichilominus ex devotione singulari quam ad opus tam pium habemus; & ut alios ad devotionem fortius invitemus, de Omnipotentis Dei misericordia, & beatorum *Petri & Pauli* Apostolorum eius; ac bti *Martini* Episcopi nostri Patroni auctoritate; & ea quam nobis indulget Dominus potestate, omnibus vere penitentibus, confessis & contritis; diebus Sabbati quatuor Temporum, quibus Missa pro Fratribus predictae Fraternitatis decantatur, eidem Missae interessentibus, & munus suum ad Altare tempore huiusmodi Missae offerentibus, XL dies de iniuncta sibi penitentia misericorditer in Domino relaxamus. Tenorem ipsius Fraternitatis de verbo ad verbum inseri facientes presentibus, qui est talis:

[CCCLXXI.]

In dem namen der Heyligen Drieſeldefende, und mit Hülfe der Gotlichen eweldefende ſal ein yglich Chriſten menſche wiſſen, daß wir, dieſe Lude die hernach geſchrieben ſtent, beſonnen und betrachtet han; Nach dem als man in der heiligen Schrifte warheit bevinDET, daß man Gottes dynst und lob nummer mag mit vollentkommender wirdeſende vollendanken, noch ſiner Allmechtelſende mit wiſhende, ſammenonge der Perſonen, mit geſänge, mit gebede, Meſſen, und mit geluchte nummer mag vollendynen; Darumbe ſo han wir Gotte zu lobe, zu eren, und zu dynſte, ſenentlichen, und in rechter eweldefende, in dem Dume zu Menge eyne Kirken gemacht, die da ſet vor unſers Herren barmhergeſende in der abſiten by dem Chore gein dem Paradiſe worter gein dem heiligen Cruce; Die wir hoffen und wollen han zu eyne ewigen Liecht, uff das Göt unſer yglichen behu-

de

de vor dem snellen gehen Tode; und fur der Epydinnien Suchte und fur allem andern Lyde wolle bewaren u. behuden. Und sal dieselbe Kerze burnen alle Hochzyt, und alle Samstage zu abende; und alle Fronsfasten zu Messe und zu Vesper, fur egliches Seel der in der Bruderschaft ist; fur sinen Vaters und siner Mutter Selen, fur siner Altvordern Selen, und aller Gneubigen Selen zu troste und zu heilse, und zu ewiger ruhe.

* subintelliguntur Socii, ad desiderantiam Dominorum [Canonorum] sic vocati, vulgo Vicarii.

Und wer in diese Bruderschaft sal kommen, der darumb biddet, der sal darin genomen werden mit wissen und willen dieser nachgeschriebenen Herren, und Gefellen; * aber der, die von den Brudern daruber weren gekhet oder beschyden. Und sal zu der egenanten Kerzen vier Schillinge Heller, und einen Engelschen geben; und sal vort me zu allen Fronsfasten einen Engelschen geben; und sal einen Heller opfern zu der Messe, die man Samstages frum in dem nydersten Chore, oder wo die Bruder der Messe annudig werden, dan halten sal. Dasselbe sollent alle die dan, die ihunt in der Bruderschaft sint, oder hernach darin genomen werden. Und weich Bruder des Hellers nit en opperte, der hette dry Heller verbrochen den Brudern an die Kerze; Ez entwere dan sache, das ez yme Libes nit beneme; oder das er in der Stat nit entwere.

Auch weicher Bruder von todes wegen abegot, der sal ein phunt Heller geben, obe er ez virmag; das sal gevallen von alle dem das er geleisten mag nach syne tode; damidde sal man sinen dot begen, Er sterbe auch wo er sterbe, in dem lande, gleicher roys als ob er hie heyme were gestorben, und das syne Lyche oder sin Lichame da geintwertigstunde. Were under uns auch keyner also arm, das er des gelbes nit geben mochte, den sollen doch die andern von bruderlicher mildheit begen yn aller der masse, als ob er riche were; und das gelt gegeben hette.

Dieser Bruderschaft sint wir alle nachgeschriben Herren, und Geseffen miteinander eyndrechtlich uberkommen, mit Namen:

Endres von Brunecke, Dumprobst vorgenant.

Glas vom Streyne der alde.

Johan und Eyfrid von Wartenberg.

Albrecht Soffwart.

Johan von Schonenburg.

Rutiger von Geinhofen.

Einiche

tran
stru

ne
in l
te l
in
pe
ibi
Ro
R
&
dis

Emiche von Waldecke.

Johan Zepe, und Friderich, sin Vetter.

Orte von Friesenheim.

Philips Slache von Swartzenberg, Dumbherren.

Johan Pefferlack.

Emmerich Laupach.

Volquyn von Wolschayn.

Conrad Strohhofer von Assenheym.

Hartman von Ruffchenberg,

Vicarien in dem Dume zu Menze.

Diese Bruderschaft ist angefangen, als man schreib nach Gots geburte Duseht Jar, Druhundert iar, in dem Achzigesten iare, zu Ostern.

In quarum approbationis & confirmationis testimonium Sigillum nostrum presentibus est appensum. Actum & datum *Elzevil*, X die mensis Octobris, Anno Domini MCCCXXXVI.

IN QUORVM premissorum evidens testimonium dictum transumptum per dictum *Johannem Guldenbog* Notarium nostrum subscriptum, in publicam formam redigi mandavimus -, ac dicte nostre Sedis sigilli appensione fecimus communiri.

Datum & actum *Maguntie* in Consistorio sancte Maguntine Sedis, nobis inibi mane hora Caularum ad lura reddendum in loco solito pro Tribunali sedentibus. Sub Anno a nativitate Domini MCCCCXXIV, Indictione II, Pontificatus SSmi in Xpo Patris & D. N. D. MARTINI divina providentia Pape V. anno VII°, die vero XIV mensis Octobris. Presentibus ibidem, Venerabili ac Discretis Viris, Dnis EBIRHARDO de *Rosenberg* Cantore ecclesie Maguntine, GEBHARDO *Pbeffgin*, REYNHARDO de *Pingvia*, Notariis: DYTZONE *Langheubt*, & IOHANNE *Geilnbusen*, Procuratoribus Caularum dicte Sedis; testibus ad premissa vocatis, pariter & rogatis.

E e e e

Et

Et ego IOHANNES *Guldenbog* Clericus Maguntinus, publicus Imperiali auctoritate Notarius, & sec Sedis Maguntine predictæ Scriba iuratus, dictam Litteram de mandato dictorum Iudicum S. Sedis Maguntine eiusdem, & eorum Decreto mediante, de verbo ad verbum, nil addendo vel minuendo quod sensum mutare posset, aut viciare intellectum, transumpsi, transcribi feci, & exemplavi; atque collatione & auscultatione, tum in Sigillo quam in scriptura eiusdem Littere prehabita diligenti, idipsum transumptum cum originali littera inveni concordare. Ideo hoc presens publicum Instrumentum, per alium, me aliis occupato negotiis, scribi feci, & in hanc publicam formam redegi, Signoque meo solito & consueto, una cum appensione Sigilli dicte Sedis signavi. Rogatus desuper & requisitus in fidem & testimonium omnium & singulorum premissorum.

CCCLXXII.

OBSIDES Moguntinos *indemnes servaturos promittit* Adolfus, *sicubi ad obstagium actû subeundum eos a Landgravio vocari contingat.*

An. 1387.

[p. 699. n. 68.]

Wir Adolf . . . . bekennen, . . . Als die Besten, Hans von Colmas, Bertold von Adelsveschin, Ritters; Heinrich von Stoghhusen, und Heyso von Kerstelingerode; Unser, und des Hochgeborn Herrn Otten Herzogen zu Brunschwig Wilsen worden sint fur einen Frieden, gein den Hochgebornen Herman Landgraven zu Hessen; Das wir den vorgeannten Hanse, Bertolde, Heinrich u. Heyssen gerecht haben, und reden in urskunde dieses Briefes; Wer es, daz sie, von unser Adolffs oder unsers Stiffes wegen darumbe in Gifelschaft gemanet wurden, und darin quemen; daz wir sie davon entheben sollen vne iren Schaden.

Datum Rodenberg in vigilia beati *Mathei* Apostoli Anno Domini M C C C L X X V I I.

CCCLXXIII.

CCCLXXIII.

Compositio cum Nicolao de Wisbaden super Episcopatu Spirensi quoad Vasallos.

An. 1389.

[p. 699. n. 70.]

Wir Adolf - - des Heil. Stulß zu Menge Erzbischoff u. Empieden allen des Stiffts zu Spire Mannen und Burgmannen, wo die geseßen oder wie die genant sin, unser Gnade u. alles gut. Lieben Getruwen.

Wir sin mit dem Erwürdigen Herren, Nychlas Bischoff zu Spire, gutlich u. fruntlich gesunet und veracht, der Zweyunge von desselben Stiffts wegen zu Spire. Und under andern Stücken in derselben Rachtung ist begriffen, daz - - Bischoff Nychlas alle Mannlehen u. Burglehen desselben Stiffts, liben, und man auch die von yme emphaen sal, als die Artikel der Brieffe uzwisen, die zwischen uns u. yme daruber gegeben und gemacht sin. Dieselbe Artikel hernach von worte zu worte geschriben stin, und also luden:

Es sal auch der vorgenante Bischoff Nychlas alle Mannlehen u. Burglehen verliben; und sal man die von yme emphaen; Und sal Er nit furziehen/ daz die verieret/ und yme verfallen sin; Und sal doch allen Mannen und Burgmannen/ und ir yglichen/ so sie ire Leben von yme emphaen/ entpbeslen; und sie by iren Lyden heissen/ Uns/ als eyne Vormund der und obersten ungerechten Amptman in dem Stifte zu Spire mit truwen auch zu warten und gehorsam zu sin. Und sunderlich sollen die Manne u. Burgmanne/ die in den Slossen/ die wir in Vormunderschafft und Amptwaise yme behalden/ wonent und darzu gehorent/ Uns auch verbunden sin/ und bliben unser lebetag.

Auch ist geredt/ was Mannlehen oder Burglehen/ die wie vor Data dieses Brieffs von des Stiffts wegen - - geluben han; daz die Den/ den wir sie geluben han/ bliben sollen; als

Ecc c 2

fo

so doch/ daz Sie die Lehen von dem - - Bischoff Nyclas
entphäen sollen/ und Er yn die auch lühen sal.

ITEM die Burgman/ die zu Kestenburg und Wenbestad
gehorent/ soltent dem . . B. Nyclas zu den Slossen sunderlich
verbunden sin/ und gewarten; Es emwere dan/ daz dieselben
auch ander Mannlehen u. Burglehen in anderen des Stiffes
- - Slossen u. Landen hetten; so sollen sie auch uns verbun-
den sin u. bliiben/ und uns davon gewarten.

Davon begeren wir, und heissen Uch in urkunde dieses Brieffs,
daz Ir, und uwer iclicher besundern, uwer Mannlehen u. Burgle-
hen, die ir habet und haben sollet von dem Stiffte zu Spire, von
dem . . B. Nyclas als von eyne Bischoff entphahet, und daruber
globet u. sweret nach lude der vorgenanten Article. Vnd wan Ir
daz also getan habet, so sagen wir uch der ersten globede u. ende, die
ir uns vor von des Stifftes wegen zu Spire uber soliche Mannle-
hen u. Burglehen getan habet, quyt, ledig und loif, in Krafft die-
ses Brieffs. Des zu Urkunde - - -

Datum Heppenheim, feria tertia post Dominicam Oculi.
Anno . . MCCCCLXXXIX.

CCCLXXIV.

Particula genealogica Dominorum de Falckenstein.

An. 1389.

in Autogr. Wir Philipps, Herre zu Salckenstein und zu Mingenberg,
bekennen und dun kunt mit diesem Brieffe, - - - Daz wir
durch unser Selen Heil geben, und gegeben han - - - zu eyne rech-
ten Testament u. Selgerede alle Gut, gelegen zu Gumbach, dem
Closser und den geistlichen Zuncfrawen - - zu Aldenburg, geles-
gen by der Lane nydewendig Weizlar, dyselben Gut sy auch et-
wanne gehabt han. Vnd han In dy gegeben, zu allen iren Nu-
gen sich der zu gebruchen - - umb unser Selen Heil; byt alsolis-
chem underscheyde, daz Sy - - ewiglich zu den vier Fronfasten bes-
geen sullen unser Jarzeide, byt namen vor Hern Philipps unsern
Vader.

Fader seligen, und Elizabeth unser Muder. Ulrichs unsers Bruders, Agnesen unser Zuster, und Conen unsers Federen; und anders vor alle unser Eldern - - - dene Gt gnade. Der Jargeszide sy begeen sullen - - - mit Vigilien, mit Messen, - - - als sich gebeischet vor die Selen. Darumb wir In dise vorgenante Gude uffgegeben han. - - -

Datum Anno Domini *M C C C L X X X Nono*, ipso die Concept. beate Marie Virginis genitricis Dei.

† Dec.

Instat Annus 1390, qui Protopræsulem ADOLEVM de medio sustulit, 6. Febr., ætatis XL^m non attingentem. * Princeps magnanimus, religiosus & potens ** laudatur a Scriptoribus cœvis, quodque Moguntinam Ecclesiam honorifice rexit. Successit CONRADVS de WEINSPERG.

* *ADOLFI ætas nullibi quidem literis tradita reperitur, ex computatione tamen non potest non sequi. Etenim anno 1371, dum ab una parte Capiculi fuit postularus, † ipsi tribuuntur XVIII. Inde ad emortualem 1390, resultant solummodo XXXVII.*

† p. 498.

** *Huc alludere videas Epitaphium, T. II. p. 823, vers. VI:*

Hosles prostravit, Clerum populum bene parvit.

* * *

CCCLXXV.

CAPITVLVM *metrop. factam de CONRADO Winspergio electionem publice denuntians, mandat, ut eidem qua Administratori obedientia præstetur; Pontificis vero confirmatione accedente, vel provisione nova superveniente, tanquam Archiepiscopo.*

An. 1390.

[p. 705 a) * das]

Sir Endres von Bruncke Dumprobest, Ehirhard von Ipselburn Dechant, und Capittel des Dumes zu Menze besennen

E e e 3

kennen

kennen - - - Als der Stifft u. Bistum zu Mentze nunvelichs ledig worden ist von tode des Erwürdigen Herrn, Herrn Adolffs, letzten Erzebischoffs - - dem Gt gnade; davon der Stifft, Wir, und ander Passheit u. Underessen, Slözze, Lande u. lute, von mancher handten des Stiffts Diensten, Penden u. Angriffen des gelich gelehet, u. beschediget werden in geistlichin u. werntlichin Sachen; Vnd zu besorgen, wo daz nit vorkomen werde, daz solich Schade u. verderpnisse in kunfftigen ziten degelichen me werden;

Vnd wann wir ikunt, nach aller des Stiffts gelegenheit, als verre wir uns des versehen, nyemands wissen oder gehalten mogen, der denselben Stifft, sine undertan und zugehorunge dowerder bas geschuren, geschirmen, verantworten, gehanthaben, und den Stifft regieren, bestellen u. vertedingen moge in geistlichen u. werntlichen sachen, als der Erwürdige Her Conrad von Winsperg, den wir auch vormals zu unserm - - - Erzebischoff gewelt u. geforen haben; Der mit fursichtikeit in geistlichen u. werntlichen sachen ersaren u. verstanden ist;

Darumb so haben wir angesehen des Stiffts zu Mentze, siner undertanen u. zugehorunge gemeine Ere, nutz, freiheit u. das Beste, - - - Vnd haben eynmütlich demselben Herrn. . Conrade - - alle amministracien, vormunderschafft, montberschafft u. Provisorie des obgen. St. zu M. - - - mit vollen frihen gewalt u. mogde, als die von tode des - - - Erzeb. Adolff seligen - - - an uns komen u. versallen ist, in alle der besten forme, wise, Rechte u. gewonheit, - - - genzlich empholen, und entphelen Yme die, mit crafft dies Brives.

Vnd gebieten - - - allen des Stiffts zu M. Richtern, Ofscialen, Amptluden, Mannen, Burgmannen, Dienstmannen, Schultheisen, Burgermeistern, Scheffen, Burgern, Zollnern, Kelnern, und allen andern undertanen, - - - daz sie dem obgen. H. Conrade von Winsperg, als unserm u. des Stiffts - - rechtem gemeinen Amministrator, Vormunder, Montbar u. Provisor hulden, globen, sweren u. gehorsam sin; und yme gewarten mit Slossen, Landen, Luten, mit allen Fruchten, Renten, Gul-

Gulten, Gefellen u. Nutzen aller Gute u. Rechte — — gütlich;
 Vnd, als verre sie daz antreffet, tun u. schaffen, daz die, von an-
 dern Euten yme gereicht, und damidde gewartet werde, ane alle wid-
 derrede u. hindernisse.

Wer es aber, daz der obgen. Herr C. von W. den wir vor-
 mals nach tode . . . Erheb. Adolffs . . von Rechte u. gewonheit
 unsers Stiffes zu unserm . . . Erzbischoff eynmütlichin gewelt . .
 haben als do vor geschriben stet, von Unserm Heiligen Vater dem
 Babeste bestetiget, oder daz yme von dem Stiffe zu W. von nu-
 hens versehen oder providert wurde; So heisen u. gebieten wir geins
 wörtlich . . . allen Amptluten, — — — wie sie davor mit sun-
 derlichen worten genant sin, by solchen Erwen u. Eyden als sie unsf
 . . . verbunden sin, daz sie dann dem vorgeh. Herrn C. v. W.
 als eyne rechten C. z. W. hulden, globen u. sweren sollen zu gewar-
 ten . . . mit allen des Stiffes Slossen, Lenden, — — — in
 der masse als vor geschriben stet, und underscheiden ist, (S.c.)
 Datum — — MCCCXC.

CCCLXXVI.

„*Littera CAPITVLI ad Vasallos & Ministeriales.*

An. 1390.

[p. 705. n. 8.]

Wir Endres von Brunede von Gotes gnade Dumprobest,
 Cuno von Stergelzheim Senger, und der Capittel ge-
 meynlich des Dumes zu Wenzge bekennen offinlich . . ., Wann
 wir nach Tode des Erwidigen in Got Vatters unsers Herren seli-
 gen, Hrn Adolffs leyten Erzbischoffs des Stiffes zu Wenzge,
 dem Gt gnade, den Erwidigen Herren Conrad von Winsperg,
 desselben Stiffes Schulmeister durch sunderlicher fursichtkeit und
 vorseit die wir an yme mirllich und schinberlich erfunden han, zu
 . . . Erzbischoff einhelllichen u. eindrechlichen erwelt u. geforn;
 Vnd yme den Stiff . . mit allen sinen zugehorungen u. undertas-
 sen, geistlich u. werntlich, mechtlich ingeben han.

Darumbe

Darumbe so ermanen, gebieten u. heissen wir geinwörtlích - -
 - allen Fursten, Graven, Frihen, Herren, Rietern, Knechten
 u. Burgern, wo die geseffen oder wie die genant sint, die des Stiffs
 tes zu Mentze Edelmanne, Manne, Burgmanne oder Dienst
 manne sint, daz sie ire Lehen von dem obgen. Herrn Conrade, als
 unserm u. des St. z. M. Erzbischoff, yrem rechten Herren, und
 gemeynen Administrator entphangen, haben u. tragen; und yme
 daruber hulden, globen u. sweren, zu gewarten u. gehorsam zu sin;
 ane allen indrag, widderrede u. hindernisse.

Und han bez zu Urkunde unsers Capittels gros Ingesigel an
 diesen Brieff gehangen. Datum Anno Domini MCCCXC.
 Dominica post Petri & Pauli.

CCCLXXVII.

„LITTERA Iohannis de Seyne, quod ipse Villas Rotz-
 „wilre & Katzinbach tenet ab Eccl.

Maguntina.“

An. 1390.

Ich Johan von Seyne, den man nennet von Grissensteyn,
 bekennen offentlich mit diesem Brieve, daz mir der Erwidige
 in Gote Vater und Herre, Her Conrad, Erwelter Erzbischoff
 u. Vormunder des Stiffs zu Mentze, myn lieber gnediger Herze
 gelehent hant soliche Manlehen, und Burglehen, die ich von sinen
 Vorfaren und Stifftre - - zu Lehen han; die ich auch ikunt - -
 enphangen, und yme darubir globet u. gesworn han; mit namen
 die zwen Dorffer Rogwiler u. Katzinbach, mit yrn zugehorun-
 gen: und myn Huf zu Aschaffinburg, da ich ikunt ynnne wone;
 Und zu Burglehen drittenhalben Guldin u. zwenzig, die mir off
 der Stad Bingen ierlich fallende sint, u. gereicht sollen werden.

Des zu Urkunde han ich myn Ingesigel an diesen Brieve ge-
 hangen. Datum Anno Domini MCCCXC, ipso die B. Iaco-
 bi Ap.

CCCLXXVIII.

CCCLXXVIII.

„*Littera VLRICI Dni de Hanaue, que continet,*
 „*quod ipse Villam Rumpenheim, & vulgariter den*
 „*Wiltbant in der Bula, cum media parte castri*
 „*Bartenstein, quarta parte Opidi & castri*
 „*Rinecke, tenet in feudum ab*
Eccl. Mogunt.,

An. 1390.

Dies sint die Manlehen, die Wir Ulrich Herre zu Hanaue zu
 Lehen han von deme Stifte Menze, und enphangen han
 von deme Erwerdigen in Gote Vater u. Herren, Hern Conrad,
 Erwelten Erzbischoff zu Menze, unserme Lieben Gnedigen Her-
 ren. Zum Ersten, Bartenstein halbes, und Rinecken das
 Viertel, und was darzu gehoret. ITEM das Dorff Rumpen-
 heim, und das Gerichte daselbes, als es dye von Zusenstam u.
 die von Rumpenheim furbas von Uns han; und sint Loescher
 Lehen. ITEM den Wiltban zu Hanaue; Der get an, als die
 Ringige in den Meyn get, und die Ringige uff, bis an die Ho-
 ster-Bruckin obwenbig Seilnhusen, und die Strafen herab durch
 Hafela; und hinder deme Ruenberg hin, durch Allestad, bis
 an die Brucken zu Michelnbach und die Balden, bis in den Meyn.
 Und den Meyn hin, bis wieder in die Ringige. ITEM den Aul-
 berg zu Aschaffenburg.

Und des zu Befunde han Wir unser Ingesiegel an diesen Brieff
 dun hendin. Datum Anno Domini MCCC Nonagesimo. In
 die bti Nicolai Episcopi.

6 Dec.

Ffff

CCCLXXIX.

CCCLXXIX.

*Landgravii HERMANNI,
de pactis cum Electore induciis per Delegatos.*

An. 1391.

[p. 1022 in Addit.]

ur Antogr.

Wir Herman v. G. G. Lantgrave zu Hessen bekennen of-
finlich mit dissem Bryve, das der Edel, unser lieber Neve,
Grave Heinrich von Sponheim, unde der Ersame Geistliche Ber-
nand von Swalbach, Comenthur des Dutschen Huses zu Mar-
purg, und Her Heinrich von Swalbach Ritter, unser lieben ge-
truwen, eynen guten slechten Frede zwischen dem Erwirldigen in G.
de Vater unde Herren, Hern Conrade, erwelt Erzbischoff unde
Vormunder des Stiffes zu Menze; unde uns, allen unsern Slos-
sen, Steden, Amptluden, Landen unde Luden, also wir dy beider
syt ynne haben, u. herbracht . . bys uff dissen hudyen tag, beredt
u. getedinget haben.

Derselbe Frede anghen sal von hude uber vierken tage; das ist
Montagis nach dem Sontage *Cantate* nest komit; Unde vorbasser
werden bys uff den nesten Sontag nach Ostern; das ist mit namen
uff den Sontag, alse man singet in der heiligen Kirchen *Quasimodo-
geniti*, aller nest komit nach giffit dys bryves, und den tag allen,
ane geverde. Und wer es, das derselbe Frede uberfaren wurde, von
wilchen Sachen das were; das sal man leren, mit der Name oder
mit Werde, in den nehesten vierken tagen nach der Geschichte.

Dys zu Orkunde han Wir unser Ingesiegel an dissen Briff
thun hengen. Und han darzu zu merer sicherheid uns aller vor ge-
schrieben Sache zu besagen, dy obgenanten, Graven Heinrich
von Sponheim, Bernand Comenthur zu Marpurg, und Hein-
rich von Swalbach gebeden, das sie ere Ingesigele zu dem unsern
an dissen Briff han gehangen. Des wir -- Grave Heinrich --
-- bekennen, das wir ume Bede willen des egen. Lantgras
ven Hermans unsere Ingesigele in dissen vor geschriebenen Sachen zu
be-

besagen, by sin Ingesiegel an disen Brieff han gehalten. Der ges
den ist uff den Montag nach dem Sontage *Misericordias Domini*,
des Jars [1391.]

CCCLXXX.

REVERSALES *Magistri* Ord. Teutonici, *de con-*
cessa sibi venatione precaria.

An. 1391.

Sir Bruder Syfrid von Beningen, Meister Dutsch Or
dins in Dutschen Landen. Bekennen offentlich mit disem Brieff,
daz der Erwidig in Gt Vatter unser Gnediger Furste u. lieber
Herre, Der Conrad von Winzberg Erzbischoff zu Meinz uns
ser Bethe erhört, und erleibt hat von sunderlichen sinen gnaden;
Wanne daz wir zu Brodsfelden sin, daz die Unsern danne zw
ganze Myle wegess uff und in unsern Gn. Herren von Meinz . .
Welden u. Wassert uff dem Speshart mugen iagen u. fischen,
wie uns daz allrbequemlichst sy; Als lange biz daz der voren. unser
Herre von Meinz, sin Nachfomen oder der Stifft, daz widers
ruffen. On geverde.

Geben zu Winheim des nechsten Samstag vor Sent Vr: 2.; Mei.
bans tag - - MCCCXCI.

CCCLXXXI.

„*Commissio Vicariatus in temporalibus, usque ad ad-*
ventum Domini de Regno Bohemie, ubi
recipit Regalia.

An. 1391.

[p. 706. n. 2.]

Sir Conrad v. G. G. Erzbischoff zu Menze 12. Empieten
allen unsern Amptluten, Kellern, Schultheissen, Burger
Ffff 2 meis

meistern und Reten in allen unsern Steten u. Gerichten, wo die gesessen, gelegen, oder wie die genant sint, unser Gnade u. alles gut. Lieben Getruwen.

Wann wir ikund von unser und unser Stiffes - - anliegen den notlichen Sachen, und schinbern Nuges wegen zu unserm gnedigen Herrn dem Römischen Könige gen Behem gereten synt; So haben wir nach rate unser Frunde, den Erbern, Elaf vom Steyne und Bernher Knebel, Dhumherrn zu Menze, unsern lieben Heymelichen, alle unser u. des Stiffes - - Sache, Lande und Lüste bevolen ussrichten, und zu bewaren als lange biz daz wir mit Gots hulffe widerumbe komen.

Davon ist unser meynunge, und heisen Uch alle und unwer iglichen besunder, vesteclichen mit diesem - - offen Briefe; Wer ez, das uch beheine sache oder Not antreffen wurden, die Irnach unserm u. unseres Stiffes Besten nit ussrichten mochtent; daz ir die unverzogelichen an die obgen. Elaf und Bernher brengen sollet; Wie sie die dann ussrichten werden, und Uch in den u. andern sachen tun heisen; daz ir daz tut, und Ine darynne genzlich gehorsam u. gefolglich syt, ane alle widderrede.

Datum *Afchaffenburgi*, Dominica post Assumpt. B. M. V.
Anno . . MCCCXCI.

CCCLXXXII.

„FORMA IVRAMENTI.,

[*præfatus in actu consecrationis Bambergæ.*]

[p. 1012, in Addit.]

ex Autogr.

Ego CONRADVS Archiepiscopus *Maguntinus* promitto & iuro, quod ab hac hora, inantea quam diu vixero fidelis & obediens ero beato PETRO sancteque Apostolice Romane Ecclesie, & Domino meo Dno BONIFACIO divina providentia Pape *Nono* suisque successoribus canonice intransibus. Non ero in consilio, consensu vel facto, quod vitam per-

perdant aut membrum; vel capiantur mala captione. Confilium vero quod michi credituri sint, per se, aut per Nuntios sive litteras, nulli manifestabo ad eorum damnum, me sciente. Papatum Romanum & Regalia B. *Petri* adiutor eis ero ad retinendum, defendendum & recuperandum contra omnem hominem; ac honorem & statum ipsorum quantum in me fuerit conservabo; ipsisque adherebo, & pro posse favebo.

Legatos & Nuntios Sedis Apostolice benigne in mea diocesi, vel terris Ecclesie mee suscipiam, dirigam & defendam; securumque ducatum prestabo eisdem, ac in eundo & redeundo eos honorifice tractabo, & in suis necessitatibus adiuvabo; nec, quantum in me fuerit, permittam eis aliquam iniuriam fieri, vel inferri. Et quibuscunque qui contra premissa vel eorum aliquod conarentur aliquid attemptare, quantum potero me opponam, eosque pro posse impediam. Offensiones & damna predicti Domini nostri Pape & dicte Romane Ecclesie quantum potero evitabo; nec ero in consilio, vel facto seu tractatu, in quibus contra ipsum & eandem Romanam Ecclesiam aliqua sinistra vel preiudicialia machinentur; Et si talia a quibusvis procurari novero vel tractari; impediam hoc pro posse, & quantocius potero commode, significabo alteri, per quem possit ad eorum notitiam pervenire.

Vocatus ex quacunque causa ad Synodum seu ad *, eos accedam, nisi prepeditus fuero canonica prepeditione; eisque obedientiam & reverentiam debitas exhibebo & prestabo. Apostolorum limina, Romana Curia existente citra, singulis annis: ultra vero Montes, singulis bienniis visitabo, aut per me, vel per Nuntium meum, nisi Apostolica absolvar licentia. Possessiones ad Mensam meam archiepiscopalem pertinentes non vendam, nec donabo, nec impignorabo; neque de novo in feudabo, vel alio modo alienabo inconsulto Romano Pontifice.

Item ROBERTO, olim Basilice duodecim Apostolorum, dicto *Geбененсi*, nunc Antipape qui se *Clementem VII* nominat; IOHANNI, olim titulo S. *Marcelli*, dicto *Ambianensi*; GERALDO, olim tit. S. *Clementis*, dicto *Maioris monasterii*, pres-

byteris dicte Ecclesie Cardinalibus, perditionis filiis iusto Dei iudicio auctoritate apostolica condemnatis, & eorum Sequacibus, ac cantibus eis vel eorum alicui auxilium, consilium vel favorem, cuiuscunque fuerint preeminencie, ordinis, religionis, conditionis aut status; etiam si Pontificali, Regali, seu Reginali, vel quavis alia presulgeant dignitate, etiam si fuerint Romane Ecclesie Cardinales; seu aliis quibuscunque per Ecclesiam denotatis, vel impostorum denotandis, quam diu extra gratiam & communionem Sedis Apostolice permanebunt, non dabo quovis modo, per me vel alium, directe vel indirecte, publice vel occulte, auxilium, consilium vel favorem; nec ab aliis, quantum in me fuerit & impedire potero, dari permittam; sed eos pro posse meo, donec convertantur, iuxta Processus apostolicos prout iustum fuerit persequar. Sic me DEUS adiuvet, & hec sancta Dei Evangelia.

P. de *Mentella*.

G. Gregorii.

R. de *Wetter*.

Appendet Bonifacii IX plumbea bulla.

Exterius scriptum legitur:

„Actum Anno Dni MCCCCLXXXI, Indiæ. XIII, Pontificatus Dni *Bonifacii* anno secundo, die XXIII mensis „Septembris; in Choro bti *Georgii* ecclesie *Bambergensis*, „sub hora Misse publice; diei vero tertiarum vel quali; presentente Rev. Mo: presentibus Dnis, SYNNIGO Archiep. „*Anazensi*, GERHARDO *Herbipolensi*, IOHANNE *Tycopolensi* & FRIDRICO *Tullensi* Episcopis.

CCCLXXXIII.

COMMISSIO *ad procedendum contra reos heretica pravitatis.*

An. 1392.

[p. 707. n. 4.]

CONRADVS D. G. *sancte Sedis Moguntine Archiepiscopus*, *Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius*.
Reve-

Reverendo in Xpo Patri, Domino FRIDERICO Episcopo *Tul-*
lensi, Vicario nostro in Pontificalibus, nec non Honorabili NI-
COLAO de *Saunvelheim* Decano S. Stephani, Vicario nostro in
Spiritualibus, & WASMVNO Plebano Altaris sancte Crucis,
Moguntinensium ecclesiarum, Devotis nostris dilectis, salu-
tem in Domino sempiternam, ac pro defensione Fidei regnum
consequi supernorum.

Ad nostrum, quod dolenter referimus, pervenit auditum,
quod nonnulli utriusque sexus homines, tam Clerici quam
Laici, per nostras civitatem & diocesim constituti, quorum ali-
qui iam nostris detinentur in vinculis, satore malorum operum
procurante, circa Fidei articulos & ecclesiastica Sacramenta
opiniones Katholice fidei contrarias afferant, teneant & dogma-
tizent; multosque simplices super his decipientes, in Errores
diversos & execrabiles trahant & inducant; aliaque plura, pe-
riculum animarum parientia faciant & committant.

Cum igitur ex debito nobis iniuncti officii, huiusmodi
tam execrandos quam periculosos errores, ne propagentur ul-
terius, per eos simplicium corda Fidelium dampnabiliter cor-
rumpantur, extirpare a populo nobis commisso teneamur
astricti; Nosque ad presens quam pluribus magnis & arduis,
nostris & Ecclesie nostre Moguntine negotiis prepediti; sic,
quod inquisitioni, examinationi & correctioni dictorum Erro-
rum personaliter intendere nequeamus; de circumpectionibus
& legalitatibus vestris & cuilibet vestrum plenam in Domino
fiduciam obtinentes; ad DEI gloriam & Christiane fidei aug-
mentum Vobis, & cuilibet vestrum in solidum, de & super
erroribus predictis, & quibuslibet aliis fidem catholicam con-
cernentibus; & generaliter de omni crimine Herefis, contra
quascunque personas, tam ecclesiasticas quam seculares nostre
iurisdictioni subiectas, una cum *Inquisitore heretice pravitatis a*
Sede Apostolica in nostra diocesi deputato; si sui copiam fecerit,
inquirendi, cognoscendi, & diffiniendi; nec non hereticos cre-
dentes, receptatores, fautores & defensores eorum; & diffama-
tos de heresi, vel suspectos arrestandi, capiendi, incarce-
ran-

randi, torquendi, puniendi; & ad ultimum etiam seculari potestati reliquendi; ac omnia alia & singula, nobis a iure vel consuetudine circa premissa indulta vel permessa, rite auctoritate nostra faciendi, & fideliter exequendi (super quibus omnibus vestras - - - oneramus conscientias) plenam tenore presentium damus & committimus potestatem.

Mandantes, quatenus super premissis, & circa ea emergentibus, incidentibus, dependentibus & connexis, illum in procedendo modum servetis, quem Inquisitores huiusmodi, prout decet, debent per Iura communia & speciales concessiones seu ordinationes Sedis Apostolice observare. Testes vero in hac parte oportunos simili auctoritate, si se gratia, odio vel timore, aut quocunque alio quesito colore subtraxerint perhibere testimonium veritati; ac Contradictores, & quoslibet alios memoratum negotium inquisitionis impediens, seu in aliquo perturbantes, per Censuram ecclesiasticam & alia iuris remedia compellendo. Invocato super premissis - - -, quando & quociens opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Insuper vobis Dno Episcopo predicto potestatem degradandi Clericos in heresi perdurantes, ac a quibuscunque ordinibus suis, iuris sollemnitatibus observatis, similiter committimus in his scriptis. In quorum (S.c.) Datum Anno - - MCCCXCII.

CCCLXXXIV.

EDICTVM

adversus Nobiles, Laicosque alios, frustranea reddere conantes Testamenta Clericorum, dum ex morbo decumbentibus bona ipsorum mobilia palam auferunt.

An. 1392.

CONRADVS D. G. Sancte Maguntine Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius.

rius. Vniverſis & ſingulis præſentes litteras viſuris ſalutem in Domino ſempiternam.

Ad noſtrum, quod dolenter referimus, pervenit auditum, quod quidam Nobiles, Officiati, & alii Laici nobis ſubieſti, & maxime in partibus *Haſſie & Thuringie* noſtre dioc. conſtituti, non ſolum decedentium Clericorum bona contra ius, & ultimarum ſuarum voluntatum diſpoſitionem, ſeu Teſtamentorum per eosdem Clericos rite & legitime conditorum, propria temeritate occupent; verum etiam *ante obitum ipſorum Clericorum*, quod deterius eſt, *dum inſirmari incipiunt*, ſe de bonis eorum intromittunt, ac ea, *Infirmis præſentibus & videntibus*, diſtrahunt & conſumunt, in animarum ipſorum laicorum grave periculum, & in ipſorum Clericorum ultimarum voluntatum libere diſpoſicionis, & eccleſiaſticae libertatis præiudicium non modicum, & gravamen.

Nos igitur huic morbo tam peſtifero obviare cupientes, omnibus & ſingulis Nobilibus, Officiatis, & aliis Laicis quibuſcunque inhiſcimus per præſentes; & nichilominus ſub pena Excommunicationis diſtrictè precipientes, ne de cetero bona Clericorum decedentium vel inſirmorum per Opidum noſtrum *Geiſmar* conſtitutorum, qui in ſuis teſtamentis vel ultimis voluntatibus nobis iuxta conſuetudinem noſtre Eccleſie *Fertonem* puri argenti legaverint, occupent, diſtrahant, vel conſumant, vel ſe de eiſdem, quovis queſito colore intromittant. Alioquin, præter penas contra tales occupatores ſeu diſtractores in lure ſeu per Statuta provincialia promulgatas, præſato Clero indulgemus, poſtquam eis de huiusmodi occupatione - - conſtiterit, ut eo ipſo tam diu abſque alio noſtro mandato a Divinis publice celebrandis ceſſare valeant, quam diu dicti occupatores ſeu bonorum huiusmodi diſtractores, in terminis dicti opidi præſentes fuerint, & quouſque de ſublatis per eosdem plenarie fuerit ſatiſfactum; Vt, qui timore DEI ab huiusmodi Exceſſibus deſiſtere noluerint, ſaltem per continuum Vulgi clamorem ad penitentiam convertantur.

In cuius (ſc.) Datum *Fritzlarie* feria ſecunda poſt Omnium Sanctorum. Anno Domini M CCCXCII.

G g g g

CCCLXXXV.

PHILIPPVS de Falckenstein *Imperialis Aula Camerarius vendit omnem Dynastiam suam Agnato.*

An. 1392.

ex Antogr.

Pretium
in
1000 flor.

Ich Philipps Herre zu Falkenstein und zu Minszenberg, Kemmerer des Heylgen Ryches, Bekennen in dyesme uffen Brieffe, daz ich verfaßt und verkaufft han, deme Edeln myne lieben Nefen, Philippe von Falkenstein Herren zu Minszenberg, alle myne Hierschafft, Schlosse, Land u. Lude, mit allen zugehorden, und nichts ussgenommen, vor Hundert dusent Gulden; da her mier willen und gnung vor gethan hat vor Giffit dießis Briefis; und sagen En der quyd, ledig u. loiß; und sal auch mit derselben myner Hierschafft dun u. lassen, also mit syner Hierschafft. Ane alle ge-
verde.

Auch ist geredet; Weris Sache, daz ich Philipps Herre zu Falkenstein u. zu Minszenberg obgeschriben, Lybes lehens Erben mechte aber gewonne; und wilgekyt dye Lyb lehens Erben gewesen daraffter zu deme Edeln myne lieben Nefen Philippe von Falkenstein Herren zu M., und bydden En umb die Hierschafft, Pfantschafft, und umb die Brieffe die He daruber hette; der Bedde solde He En nyt versagen; und solde en daz widder geben, ane allers ley hindernisse.

Auch weris sache, daz ich Dochtere mechte, Eyne ader me; die solde myn Nese beraten wie en duchte, daz Eme u. syner Hierschafft eben gweme, also daz Sie wole besorget u. bestadet worden nach syne willen.

Auch sal myn Nese vorgehen. myne Hierschafft, Schlosse, Land, Manne, Burgmanne, und aller myn Eldern u. myne Brieffe, by Gnaden, Freyheiden u. Rechten unverbrochliche halten in aller der masse also byshere; Ane alle argeliste u. geverde.

Umb daz, daz alle diese vorgeschriben Punte u. Artikele stede u. veste, u. unverbrochliche war gehalten werden; So han ich Philipps

tips

lips Herre zu Falkenstein u. zu Wittingenberg - - myn Ingesse
gel an diesen Brieff dun henken. Und darzu umb merer sicherheyt
de willen auch gebeden dñe Strengen u. Besten, myn lieben Gertus
wen, die auch by diesen Sachen oben u. dran gewest sint; mit na-
men Her Johan von Lynden, Hern Gernanden von Buchese-
ke, Ritters; Wilhelm von Klettenberg, * Heinrich von
Beldersheim, Cunen Halbern, † Gylbracht Rietesiln den
Jungen, Hartmuden von Drahe und Adolffen Rietesiln, daz
sie ere Ingessegele by daz myne in Orkunde dieses Briefs gehangen
hant. Des wir ikunt genante uns sempliche erkennen - - von Bes-
de wegen des Edeln unsers lieben gnedigen Herren Hern Philips
Herren zu Falkenstein u. zu Wittingenberg.

* in Sigillo
Canis for-
sum cur-
rent.
† Tres
Cygni.

Datum ipso die bte Lucie virginis Anno Domini MCCC 23 Dec.
Nonagesimo secundo.

CCCLXXXVI.

EDICTVM Archipræsulis CONRADI gravissimum,
de arcendo FF. Prædicatores, Minores, Augusti-
nianos & Carmelitas, ab excipiendis Chri-
sti fidelium confessionibus.

An. 1393.

[p. 707 n. 3]

CONRADVS D. G. sancte Sedis Moguntine Archi-
episcopus Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius.
Vniuersis & singulis Abbatibus, Prepositis, Decanis, Capitulis,
Prioribus, Plebanis, Viceplebanis, ecclesiarum Rectoribus,
ipsorum locum tenentibus, Beneficiatis, Clericis curatis
& non curatis, per nostras Civitatem & Diocesim ubilibet constitutis;
nec non omnibus & singulis presentium inspectoribus
& lectoribus salutem in Auctore salutis.

Cura pastoralis sollicitudinis, nobis licet immerito ab Alto commissa, nos circumstrepit, ut animarum saluti gregis dominici

Gggg 2

minici

minici nobis subiecti sic prospiciamus, ne lupus rapax, in Angelum lucis se nequiter transfigurans, in ipsum gregem dominicum irruat, aut seducat. Sane ad nostram, quod dolenter referimus, pervenit audientiam, quod nonnulli, in vestimentis ovium, de Ordinibus *Predicatorum, Minorum, Heremitarum S. Augustini, & de Monte Carmeli* mendicantium Fratres, contra sacrorum Canonum novorum lurium instituta, & presertim Clementinis *Dudum, de Sepulturis*, nulla presentatione previa se male ingerant, & quorumcunque, etiam hominum fidelium ad se confluentium, ausu sacrilego nituntur confessiones audire, & eos a peccatis, sibi ut sic confessis de facto, cum de iure non possint, absolvere minus verentur; in elusionem & contemptum S. Romane Ecclesie, nostre Archiepiscopalis dignitatis, periculum animarum, enervationem clavium, & subversionem populi Xpiani; Nonnulli etiam, tam religiosi quam seculares Clerici iactant, se auctoritate Apostolica & Legatorum ipsius, tam a Latere quam missorum, in casibus Romano Pontifici reservatis ad audiendum confessiones & absolvendum, esse suffultos;

Nos igitur, qui, licet *circa undecimam boram* gratia divina vocati venimus, volentes huiusmodi luporum incursum obviare, & saluti animarum Subditorum nostrorum quantum possumus occurrere & providere; Declaramus, nos Fratribus de ordinibus Mendicantium quibuscunque, auctoritatem audiendi Confessiones Xpi fidelium nostrorum subditorum, aut ipsos absolvendi in casibus, nobis ut presertur reservatis, concessionem aliquam, saltem de qua nobis constet, non imperituisse; & si, quod non credimus, cuiquam de ordine Mendicantium prescriptorum ad importunas preces quorumcunque, nostram in casibus ut predicitur nobis reservatis audiendi confessiones vel absolvendi auctoritatem impertierimus seu dederimus, hanc presentibus revocamus, & revocatam declaramus: Et, si qua ipsi seu cuiquam ipsorum, a finitimis nostris Coarchiepiscopis vel Episcopis est auctoritas attributa in casibus episcopalibus audiendi confessiones vel absolvendi; declaramus, huiusmodi auctoritatem non ad Nostros subditos, sed ad subditos

ditos eorum . . . Episcoporum qui ipsis aut cuiquam ipsorum auctoritatem impertivit, duntaxat pertinere.

Quocirca vobis & cuilibet vestrum, ad quos . . . dicti Fratres aut aliquis eorum confluerit . . . gratia Verbum Dei seminandi, & confessiones iuxta tenorem dicte *Clementine*, parochianorum vestrorum, subditorum nostrorum, audiendi, sub debito obedientie mandamus, ne ipsos . . . admittatis, nisi de auctoritate & presentatione eorum . . ., sibi iuxta tenorem prefate *Clementine* & continentiam facta & concessa, vobis fecerint fidem oculatam. Admonentes, & sub interminatione maledictionis eterne premunientes Fratres huiusmodi, & quoscunque alios Religiosos aut Clericos prescriptorum maiorum presumptores, ut in terminis suis contenti, se in confessionibus audiendis & Xpi fidelibus sibi confiteri volentibus absolvendis, alias quam ipsis a iure seu ab homine est commissum & permissum, se non ingerant, sicut divinam voluerint & canonicam effugere ultionem.

In cuius Sc. Datum feria quarta ante Dominicam *Remisere*. Anno . . . MCCCXCII.

CCCLXXXVII.

CONVENTIO PRINCIPVM *de Pace publica.*

An. 1395.

[p. 707. n. 8.]

Sir v. G. G. Conrad, des Heil. Stuls zu Meinge Erzbischoff, des S. R. R. in Deutschen Landen Erzcanceler; Und Wir **F**riedrich v. G. G. Erzbischoff zu Colne, Herzog zu Westpfalen und zu Engern, des S. R. R. in Italien Erzcanceler; und **J**ohann Bischoff zu Paderborn: **B**althasar Rantgrave zu Doringen u. Margrave zu Witten; **H**ermann Rantgrave zu Hessen, und **O**tte Herzog zu Brunswig, Herzog **O**ttens seligen Son; Bekennen offentlich . . . das wir
Gggg 3 ein

eindrechlich uberkomen und zu rade worden sin dieses Brieves u. ubertracht; darumb daz man sich moge bescheiden uff allen Artickeln, als der Fride Brieff usswiset und inne heldet; Also, ob nach Darum dieses Brieves ein Kirche, oder ein Kirchhoff, oder Kirche und Kirchhoff miteinander, gebrant wurden, alle, oder ein teil, die gewihet weren, und da man Messe plegt zu halben; und der Klegler die darumb schuldigte, den Schaden hoch achtete; und daz der Antwurter achte den Schaden also kleyne, daz der Lantrichter vor dem die Sache gefiele nicht gerichteten kunte nach gleichen moeglichen dingen; so solle unser Lantrichter, welcher daz were, die sache vor die Lantrichtere alle brengen gen Hovegeismar; was sie dann - - - darumb danket, daran sal der Klegler und Antwurter sich lassen gnugen.

Auch sollen alle Kaufflude, Phaffen und geistliche Lude, und Pilgerin: [uff den Artickel wir sin komen:] Bilch Pilgerin uff die Strasse komet und wandert, und sins brieß virgesse, oder verlore; Wann dem der Pherrer des bekente daz er ime den brieff gegeben hette, e der zyt daz er gefangen wird und ist, so sol er des Friden bilche genießen.

Auch sin wir uberkomen; Wer sine Bedefart wil leisten zu den Heiligen, der sol komen zu syne Pherner oder Capellan, und bichten, und orlaub bidden sine bidefart zu leisten, und des Pherners oder Capellans Brieff nemen; und der Brieff steen sal, uff welchen tag er ist gegeben, und uff welcher Stad, Sloss, Dorff oder Hofse er sy; und zu welchen Heiligen der Pilgerin wolle wandern; So sal der Pilgerin zur Stund, oder binnen drien tagen - - - ussryden oder geen sine bedefart zu leisten; Vnd werß, daz der Pherner - - - sinem Pharrmann die brieff umb Gots willen nicht wolde geben, daz er doch bilche tede, so sal man yme nit me geben dann ein halben Groschen

[*Ad articulum qui agit de securitate Mercatorum.*]

Daruff ist man uberkomen, daz alle Lantrichtere der Herren brieffe geben sollen den Kauffluden; Wan als dann der Kauffman usse ist nach siner Kauffmanschaze, so sal er uff und heim felig sin.

Wers

Wers aber daz der Kauffman sine brieffe vergesse, oder yn verlore - - -; schribet dann der Lantrichter, deme der Kauffman geburt zu vertedingen, dem ienen der den Kauffman gefangen hat, uff sinen Eyd, daz der Kauffman sine brieff genomen hette, und sin Geld gegeben hette vor der zyt daz er gefangen wart, so solle der Kauffman loif sin. - - -

Auch wers, daz ymand einen Kauffman finge, oder einen Pilgerin, der sinen brieff hette, - - so solde er den zu stunt mit siner Habe ledig und loif geben - -; Tede er des nit, so solde unser Lantrichter einer yme darumb Vermanebrieffe senden; und wilcheme under unsere Lantrichter des Noit geschee, oder yme geelaget wurde, des solde er deme Hantbedigen zu Stunt ein Gerichte darumb legen. Wers aber ein Kauffman selb schuldig, oder Burge, den mochte der kominern - - -, und dieser Fride solle damit unverbrochen sin.

Uff den Artikel

Von Pflugen und Egeden:

Ein wir uberkomen also; Wann der Burman ussytet des morgents mit sinen Pferden oder Ossin zu dem Pfluge oder Egeden, und ackern wil; so sal er selbander mit sinen Pferden, Ossin und underspan, und Holze die mit yn in daz feld lieffen, felig sin den tag uff, und widder heim. Vnd der Burman mag sine Pferde oder Ossin uff den Morgen, uff den mittentag, und auch uff den abent wol in daz Gras spannen, und dieses Frides genießen diewil der tag weret; daz auch der Burman also - - halten sol. Vnd wer den acker set, der sol fride haben uff und widder heim.

Uff den Artikel,

Wer an den andern ein Fede brengen wil.

Der sal daz bewisen mit sine uffin versigelten Brieffe, darinne sin Eyent worden sy, nach ussweisung - - - des Lantfriden; oder mag die Fede zubringen mit sich selbist, so daz er zu rechter zyt sin Eyent worden sy; Mit einem sinem Schreiber daz er den brieff geschrieben habe; Mit eime sinem Boden, daz er yme des Entzuges brieff

brief in sein Huf, oder in sine geinworfteit gebracht habe, - - und daz er zwene Bidderman habe, die daby waren do er den brief dem Bode geantwurt habe; die daz alle zu den Heiligen sweren solten, iglicher vor sich. - - Werß auch daz der Schriber toid oder uffwendig Landes were, oder der Bode, also daz man yr nit gehalten mochte; so solde man einem andern Bidderwen Man an iglichs stede haben, die zu den Heiligen behalden solden, daz der Schriber den brief geschriben hette, und der Bode den brief gebracht hette. - - Weren auch die andern Hezugen vergangen - -, so solde er zwene ander Biderweman haben die daz sweren solden als die andern getan solden haben. - -

Werß auch, daz ein Fehede also lang gewert hette, daz Noib oder Brand daruber gegangen were, also daz die fehede lantwissig were; Die fehede dorffte man nit also zubringen. - - Queme aber ymand zu des andern Schaden unwissentlich, mit deme er gutlich hette gleet, in dinst der Herren oder ander Lude; wer der zu den Wappen geboren, so sol er sich des ledigen mit syne Eide, daz er davon nit gewußt habe daz sin Heubtman den beschedigen wolde; Were er aber zu den Wappen nit geboren, und doch von ymands wegen damit gewest were die zu den wappen geboren weren, so solt er sich des ledigen selb dritte. - -

Uff den Artikel,

daz nymand kein eigen Rydde noch Koberige haben sol.

Sin wir uberfomen, daz uffgenommen sin die Rihs Stede, die wol eigen Kriege haben mogen, und Ridde wol haben mogen gein den, die ir Eigende sint, und damit nit me verbrochen solle sin, dan als die, die zu den Wappen geboren sin. Auch sol man poben * diesen Brieff kein Uebertracht machen, die den Steden schaden moge, an iren Rydden, oder an irer Werre. - -

Auch sin wir uberfomen, daz unser Rantrichter keiner, me Bursgere uff einer Stad an daz Rantgericht soll laden, dan sechs Bursgere. Und enkunten oder enwolnen die nit verryden, so sol ein Burgermeister uff der Stad mit zwen Scheffen uff dem Rade die verantwurten, als ob die Sechs geinwortig weren.

Auch

Auch sin wir uberkomen, daz alle Struder und Fusrauber, die zu fuf plegen zu gende nach Rauberie, von sich selbes erworrenen und verwiset sin, und nirgend felig sin; ussgescheiden eines Herren oder eines Erbern Mannes, die zu den Wappen geborn weren, eingen gebrote tegelichs Knechte, die er uff sente zu fuf, umb siner Noit wegen einen Weg uff zu rumen, oder Name zu besehen; die doch nit Struderie noch Rauberie sollen triben. — Auch darff man keinem Fusruter manebriue senden, dann man sol sie von stunt vor sich laden ans Lantgerichte.

ITEM werß, daz ymand mit Gerichte und mit Rechte wazers worbe, daz daz gericht mit rechte zu lise, und da gericht u. gerechtet worde; daruber sol kein Lantrichter von dieses Lantfriden wegen richten.

ITEM daz nymand sol laden umb Lehengut oder Erblich gut an daz Lantgerichte.

ITEM, wer da Schuld schuldig sy, und sine Pfand davor erlaubet, also daz der erweisen mag deme die pfande erlaubt sin; Griffet er zu den Pfanden, sol er pfendlich faren; und daruber sol kein LR. richten.

ITEM, Wer in Eins Herren Lande verwiset werde, der sol in al der Herren Landen verwiset sin die in diesem Fride sin. Werß auch, daz ymand an diser Herren Landen, oder an die, in diesem Fride sin, oder in iren landen gefessen weren, und des frides nit gesworen hetten, dem darff man den Fride nit halden.

ITEM, Wann der Eieger Recht behelt vor Gerichte, und sinen Schaden behelt vor sine Rechte vor deme LG., so sol yme der iene der yme den Schaden getan hat, Briue; gelt und Boden lohn feren mit deme Schaden und mit der Name; und ye two Wyle reschen vor einen alden Tornos.

Auch sin wir uberkomen, daz alle Fursten, Graven, Herren, Freyen, Ritter und Knechte, die zu den Wappen geborn sin; Und alle Stede die in diesem Fride sin; und alle Pfaffen, mit iren Knechten Weidewerk triben mogen; mit sagenden Hundten, mit Falschen, Habichen, Blasusen, Sperwern; und mit vierligens

Hh hh

den

den hunden; mit Winden und mit Steibern; mit Rudden zu den Swinen; sollen selig sin, und auch felicheit halten; ussgenomen: daz nymand in der Zigende (Feind) Lande weidewerck trieben sol; want (dann) er keine felicheit darinne hat, ussgescheiden Hasterluzer. Vnd die felicheit sollen sie han eine Myle umbe sich, von der stede da sie uff ryden. An Geverde.

ITEM - - -, daz Fursten, Graven, Herren, Fryen, Ritter und Knechte, die uff dem Lande ryden wollen nach Ritterschafft, oder zu Schimphe, als zu Stetchin oder zu Torniren - - -, die sollen felicheit haben, und auch - - - halten, uff und heim, mit ir Habe u. Knechten, vor allen den die in diesem Fride begriffen sin.

Auch sin wir uberkomen umb den Artikel der in der Herren Brieff stet; Wer geschuldigt wurde, daz er diesen Fride gebrochen solde haben, oder verbreche; und sine Unschult dafur bude, und selb dritte dafur sweren wolde, daz man schinberliche, sehenlich, und yn bewisen mochte; oder daz er in sinen Wern hette, oder Gefangene die er in Hesttin oder gelobden hette; der Eide solde unser keiner vor sich lasen tun, sindemale daz ez widder Gt, - - Ere, und widder den Zfr. ist.

Auch als der Herren Brieff inne halbet: Wer auch gutlichin mit dem andern gelebt hat ic. Sin wir uberkomen; Wer geschuldigt wurde, daz er zugriffe, oder Schaden getan hette den Jenen mit den er gutl. gelebet hette, unverwart siner Ere - - -; und er des unschuldig werden wolde selb Dritte, - - - und dem Elager doch von yme gescheen were; So darff der Kleger den Eyde nicht also nemen; wann (dann) der Beklagte sol ym Zehede u. bewarunge zu brengen - - -; Hat er aber den Schaden nit getan, so mag er unschuldig werden selb Dritte. - -

Wers auch daz ymand gefangen wurde, der entlieffe uff einen Kirchoff, oder sust ymand uff einen Kirchoff flohe, Des Lieb u. Gut sol selig sin uff dem Kirchoffe, ussgescheiden reissige Habe. Werd den auch hinderte, bedrangete, - - - der solde erwunnen sin in alle der masse, als der einen Kirchoff mit Vorsake geschint hette.

Wers

Wers auch daz der, der also uff einen Kirchhoff queme - -, bedrangsget oder gehindert were; also daz er wider gefangen wurde, daz er selb Dritte zubringen kunde, - - der solde von Stunt ledig werden. Geschee des nit, so solde der Handtedige verwonnen sin, wann der Richter Verwises brive uber yn gebe. Wisch Buwman uff dem Kirchhoffe auch wil Fride haben, der sol auch Fride halten, und nymande keinen Schaden von dem Kirchhoffe tun - - -

Uff den Artikel - - Wen man von dieses Frides wegen verboden wil ic. Sin wir uberkomen; Wers, daz ymand vor den Fride geladen wurde; so solde der Richter der des zu tunde hette, der Eleger und Antwurtere, und wen sie mit yn furen, Feltskeit haben, - - - Wers aber, daz sie den Fride an ymande verbrechen, so mag der R. der sie vor sich geheischen hat, sie verfriden, wann er sine Brive uber sie gyt. Wurde auch der Fride an Yn ubersaren, und verbrochen mit Vorsage; die mag derselbe R. auch befriden. - - Wers aber an (ohne) Vorsage; Wann der R. dem Handtediger darumb schreibe, so sol er yn zu Stunt loig geben mit siner Habe. Tede er des nit, so mochte er yn verfriden. Wers aber Sache, daz er yn fluge oder verwunte; Wort oder Wercke yme zu Leid tede, so solde er yme darumb tun, als viel der R. wisset daz er yme pflichtig were umb die Schmachheit und Smerzen zu tunde. Geschee des nit, so mag der R. yn verwisen.

Auch sin wir uberkomen, wisch LandRichter ein Gericht legete - -; so sol der Eleger und Antwurter, des Gerichts warten eine Stunde nach rechtem Mittentag. Wers aber, daz der R. ee queme dan der Eleger oder Antworte an die Stede da er daz Gericht hin geleget hette; so soll der R. auch so lange beiden als vor geschriben stet. Wil aber der R. pobin der ynt beiden, des sol er Macht haben. - - -

Wers auch, wischin R. liebes noid oder Herren noid benimmet, daz er ans Gericht nit komen mag, der mag Einen setzen an sine stad, der auch zu den Wappen geborn ist. Der sol globen und sweren, des Tages ein recht Richter zu sin - -, und sal des Tages Macht haben, als der R. selbes.

Hhhh 2

ITEM,

ITEM, Ob die Landrichtere zu Rade werden, anders wohin zu ryden dan zu Geismar, so sollen Sy, und wen sy verboden und dazzu bedorffen, sicher u. selich sin, uff, u. heim. - -

Auch sin wir Fursten ubereinkomen, daz wir alle iare eine zusammen komen sollen zu Fritslar, uff den Sontag zu Mitfasten; und daz - -, waz Nutz und gut sy zu dem Fride. Wer auch mit den Fursten rydet zu dem Tage, oder mit den iren die sie dazzu schicken - -, die sollen sicher und selig sin uff u. heim - - vor allen den die in diesem Fride sin. — — —

ITEM Wilch Fischer oder Weideman nymands hat der yn verantwortet, der sol unsicher sin, Liebes und Gudes. Auch sol der Kauffman alle Jare komen zu sine Richter, und einen neuen Brieff losen.

Auch mag iglich Man helfen weren Land u. Lude, Lieb u. Gut sins Herren, obir siner Magen, oder auch sins Mannes, gein alle Die, die geweltliche und mit unrechte uff Yn suchen, wiewol daz er vor gutlichin mit yme gelebet hat; — — — Wer aber mit eyme Herren oder mit ymande in offinbarn Fehden sesse, die landwissig weren, und er verkundiget u. verclaget hette, daz ym der Herre Rechts ussggangen were; oder die iene, des syent er were, umb Unrechts willen daz er ym tede; Suchte der uff sine Fyende, den solde nymand hindern der gutlich mit yme gelebet hette, noch keinen Schaden daruber tun, er were dan vor sin syent worden. — —

Wers auch, daz ymand den andern betrebe in sine Schaden, der sine Gulde oder Phacht veressen hette; psent man den, damitte solde der L. Friede unverbrochen sin. - - -

Wers auch daz ein Grave oder ein Fryherre geladen wurde vor ein LG., der eigen Sloss, Lande u. Lude hette, der mag einen Erbern Man, der zu den Wappen geboren sy, an sin stad senden vor yn zu antwurten am Gerichte - -

Auch wers, daz ein Kirche oder ein Kirchhoff geraubet, geschint, oder gebrant worde, und da man doch Messe uff plege zu hal-

halten; Derselbe Kirchhoff solde auch selig sin, und was daruffe u.
inne were, ussgescheiden reifige Habe - - —

Des zu Urkunde (Ec.) Datum Aissfeld Dominica Iudica 5 Apr.
Anno Domini MCCCXCV.

CCCLXXXVIII.

*Contra Sodalitatem, die Schlegler nuncupatam, a
Principibus inita Consideratio.*

An. 1395.

[p. 708. n. 5.]

Wir Conrad v. G. G. Erzbischoff zu Mentze 1c. Wir Ru-
precht v. G. G. Pfalzgrafe 1c. Wir Nicola v. G. G.
Bischoff zu Spire, und Wir Bernhard v. G. G. Markgraf zu
Baden Bekennen und tun kunt offinlichen mit diesem Brive allen
den die yn sehen oder horent lesen; Als der Alldurchluchtigste
Fürst u. Herre, Her Wenzlawwe Romischer Kunig, zu allen 37-
ten Merer des Riches, und Konig zu Beheim, unser gnediger Her-
re, umb bessern Fridden, und sterckunge Fridden zu machen, gne-
diglich einen Lantfridden vor 37ten besonnen, bedacht, und gemacht
hatt, den wir obgenante Fürsten, und ander Herren u. Stetde ges-
sworn haben zu halten; Dad sunderlich ein Artikel darinne stet; Wer
ez, ob dheine Gesellschaft ufferstunde in diesem Lantfriede, oder in
diesen Lantfrieden zuge oder queme; widder dieselben uffer Herre der
Konig, und die Fürsten, Herren u. Stetde mit aller Macht zu zie-
hen und yn widerstern sollen, sie zu vertriben, als derselbe Artikel
- - - eigentlich ussweist.

Wanne nu etliche Gesellschaft izunt in 37ten dieses Lantfriden
ufferstanden sint in diesen Landen, u. Terminyen des Landfr., die
man nennet die **Slegeler**, oder wie sie dann anders genant sint;
dieselbe Gesellschaft auch grosslich und swerlich sint widder unsern
obgen. Herrn den Romischen Konig und das Heilige Rych; und
widder unsern Hern des Konigs und des Richs Kurfürsten, Fürsten,

Hhhh 3

Gra

Graven, Herren u. Stetde undertanen; Vnd widder Herlikeit, Gnade, freiheit, Recht u. gewonheit, als wir - - - von U. H. dem Konig und dem H. Riche haben, und von alter herbracht han; Darumb so han Wir die obgenanten viere Fursten unserne Herren dem R. Konig und dem H. R. Riche zu Eren, Uns u. den Landen gemeynlich zu hulffe, durch groser nothdurfft willen, und solcher uff- erstanden Gesellschaft zu widdersten, uns vereyniget u. verbunden, - - - - - vestlich mit crafft dieses Brives, in der masse als hernach geschriben stet.

Mit namen; Wer ez Sache, daz die Gesellschaft, sammenthaft, oder irer eyns teils besunder, Uns vorgehen. Fursten, - - - oder die unsern, geistlich oder werlich, unser Manne, Burgmanne, diener u. undertanen, die uns zu verantworten stunden, - - - - - krigen, angriffen, schedigen oder uberziehen wolten; so sol unser iglicher under uns Herren, derselben von den Gesellschaften und aller irer Helfere, als bald Er des von dem andern Herrn - - - deme des Noit tede, und der Hulffe bedorffte, ermant wird, Vigent werden; und In auch syentlich tun, mit unser ganzer mogende u. Macht; Vnd sie angriffen u. beschedigen. Vnd sol auch Unser dheiner daz uff den andern, oder sust anders verziehen, in dheine wise; Vnd sol auch unser iglicher - - - - - deme andern darzu getruwelichen u. unverzogonlichen bigestendig u. beholffen sin mit aller unser Moge u. Macht, welcher des von deme andern ermant wird, so dide das noit tut; Vnd sol sich auch unser dheiner an den andern darinne nit fridden, vorworten, oder sunen, in dheine wise. Dne alle Geverde.

Vnd alles das hievor geschriben stet, han Wir die obgen. vier Fursten, unser iglicher dem andern, mit guten rechten Eruwen by unser Furstl. Eren globt, veste u. stete zu halten, zu runde u. zu vollensuren, in aller masse als vorgeschriben stet; ussgescheiden alle argelist, u. hindernisse u. geverde. Des alles zu Urkunde (2c.) Datum Heidelberg Dominica ante festum Penthecostes. Anno Domini MCCCXCV.

Inter

Inter eam Charta huius & subsequentis Episcopus CONRADVS Princeps pacificus etate ingravescente diem supremum obiit: XIX. Octobris Anni proximi 1396. T. II. p. 823.

* * *

CCCLXXXIX.

IOANNIS Comitis de Nassau, Canonici (mox futuri Archiepiscopi) Moguntini obligationes diversa, quæ sese adstrinxit Principibus Palatinis.

An. 1396.

Ich Grave Johan von Nassauwe, Grave Adolfs von Nassauwe seligen Son, Dumhere zu Menge, bekennen und dunkunt offenbar mit dießem Brieffe allen den die yn ummer ansehen, lesen, oder horent lesen; Das ich von myne freym engen Willen und mit wol vorbedachtem Mute, und rate myner Mæge u. Brunde, mich zu den Durchluchten Hochgebornen Fursten und Herren, Herrn Ruprecht dem Eltern, Pfaltzgraven by Rine, des R. R. Obersten Druchfesse, und Herzog in Beyerne; und Herrn Ruprecht dem Jungen, sine Sone; und Herrn Ruprecht dem Jungesten, desselben Herren Ruprechts des iungen Son, Pfaltzgraven by Rine u. Herzogen in Beyerne, mynen lieben gnedigen Herren, und allen yren Erben, alle zyt, als lange ich geleben, verbunden han, - - - mit crafft dieses Brieffs, in aller maß se als hernach geschriben stet, umb sunderlich gnade, liebe u. fruntschaft, die mir derselbe myn gnediger Here Herzog Ruprecht der Elter allezyt gnedelich u. getruwelich bewiset hat; und Er, u. die obgenante sine Sone myne liebe gn. Herren mir in zukunfftigen zyt ten wol bewisen und erzougen mogen.

Zum Ersten sal ich Johan obgenant mit allem dem daz ich ynunt vermag, oder hernach vermogen werden, ez sin Bistum oder ander Herschafft und Wirdekeit, geistlich oder wernelich, Slossen, Lan-

ex Autogr.

Lan

Landen u. Ruten, da mir unser Herrgot zu gehilffet, wieder die obgen. myne gn. Herren die Herzogen alle dry, und ir Erben u. Herschaftt samentlich u. sunderlich nummer getun, noch schaffen getan werden, noch sin; Vnd sal daz alle zyt mit allen mynen Amptluten bestellen, daz sie daz also halten, und daz iz gehalten werde; Vnd sal ich auch nummer mit obgen. Heren - - und iren Erben zu Kriege oder zu frentschafft kommen in dheim wyse, an alle Erwerde. Vnd sal dieselben M. G. H. die Herzogen alle dry, und ir Erben - - - alle zyt als lange ich geleben, mit rechten guten gangen Erwen meynen, haben u. handeln. - -

Auch sal ich Grave Johan von Nassawve den - - - Herzogen allen dryn - - zu allen Eren u. Wirdekeiden, darnach sie stellen wullen, wie die gesin mogen, geistlich oder werntlich, mit aller myner macht, und mit allen mynen Wagen u. Frunden, die ich darzu erbitten u. gehaben mag, - - bygestendig, behulffen u. beraten sin; und daran auch verliben festlich u. creftlich, als dicke - - den Herzogen u. iren Erben des Not geschit - - ; Es were dann, daz dieselbe - - -, daz Got verbiete, nach solichen Wirdekeiten wieder Got u. wieder Recht stellen wulden; oder daz ich daz von Eren u. von Rechts wegen nit getun kunde, ober solte. — — —

Auch sal ich - - keinerley Sache, geistlich oder werntlich fur mich nemen; oder vergedruchen, darumb ich der obgen. Stucke, Punkte u. Artikel eynz oder me nit halten u. fullensuren sulte; Sunder ich sal die allezt - - feste u. stete dun, u. halten. — Vnd han auch daz alles [*Ducibus prefatis*] und - - Herzog Ruprecht dem Eltern selbs in sine Hant globet; Vnd reden u. globen daz alles mit crafft dieses Brieffes. Vnd han daz auch allez lipplich off dem heiligen Godes Ewangeliem gesworn, genzlich u. getruwelich feste u. stete allezt als lange ich geleben, zu dun u. zu halten, und in kein wyse zu ubersaren - - . Vnd han dez allez zu warim Urfunde - - myn eigen Ingesiegel an diessen Brieff gehangen.

Ich han auch zu merer Sicherheit aller vor geschr. Stucke kuffelich gebeten die Edeln, Philipps Graven zu Nassawve u. zu Sarbrucke, mynen lieben Vettern, und Friderich Graven zu Bellenhe m. l. Swager, daz sie auch fur mich gelobt u. gesprohen

hen hant, daz ich alle . . . . Artikel . . feste u. stete halten sal u. wil.

Und wir Philipps G. z. N., und wir F. G. z. B. bekennen, daz wir den obgen. — Herzogen, und — — — Ruprecht dem Eltern selbst in sine Hand globet han fur — — Graven Johan von Nassauwe, daz Er alle . . . . fest u. stete dun halten, und nit ubersaren sal, in aller masse als vor geschriben stet. Und han beide zu merer Sicherheit . . . . unser eigen Ingesiegele auch an diesen Brieff gehangen. Der geben ist zu Oppenheim, off den Dinstag vor der Heiligen zwolff Boten Sante Symonis u. Jude tag. Nach Cristi geburte Druzehen hundert und in dem Schiffe und Funtzigstem Jare.

Diese nachgeschriben sint genvortig gewest by allen diessen obgeschr. Dedingen und Beredungen; Und hant daz alles also gesehen u. gehört; Mit Namen die Ersamen Wissen:

Meister Matheus von Craccauw, der heil. Schrifte:
und Meister Nicolaus Burgman von Sant Gerwere,
des Geistlichen Rechten Lerere.

Her Hans von Hirkhorn Hofmeister.

Her Tham Knebil der alte.

Her Johan von Brubach.

Her Rudolf von Zenssekern.

Her Tham Knebil der Junge, Schultheiß zu Oppenheim.

Her Herman von Geispesheim, und

Her Johan Bose von Waldecke, Ritters.

Hamman von Sickingen, Wigdum zur Nuwenstat.

Wilhelm von Waldecke, Burggrave zu Stalberg uber Bacherach; und

Hennel Wiffkreys von Lindenseltz, Edelnecchte, Und Mathis von Sobernheim, Oberster Schreiber unsers obgen. Gnedigen Herren Herzog Ruprecht des Eltern.

CCCXC.

INSTRVM. NOTARIALE PVBLICVM,

*de levata per IOANNEM Com. de Nassau Canonicum
Mog. Summa 4300 ducatorum a Ioanne Christo-
phori Mercatore de Luca & sociis: Constitutis in-
simul multis Fideiussoribus nationis Germanica,
pro pecunia in stipulato 4 mensum termino
mutuantibus renumeranda.*

Actum Rome XX. Ian. 1397.

[p. 709 ad n. 8. p. Et p. 1023, in Addit.]

ex Autogr.

* Annum
Scriba ne-
glexit.

IN NOMINE DOMINI. AMEN. Anno nativitatis
eiusdem Mill. CCC. Nonagesimo septimo, Pontificatus Domi-
ni nostri Dni BONIFACII divina providentia Pape Noni * In-
dict. V, mensis Ianuarii die XX, in presentia mei Notarii, &
testium subscriptorum ad hoc specialiter vocatorum & rogato-
rum, Magnificus & Illustris Vir, Dominus IOHANNES Co-
mes de Nassau de Alania, ut principalis debitor; &
Venerabiles viri, Dns HERMANNVS Biltveld Auditor sacri
palatii apostolici, Dns IOHANNES Kempe Advocatus. (a) D.
CONRADVS Soltave Doctor. (b) D. IOHANNES de Magun-
tia, Scriptor Domini nostri Pape; D. RVPERTVS de Wetter
D. N. P. Scriptor. D. IOHANNES Gruel Prepositus S. Marie
in campis. (c) D. GYso Catzman Scolasticus Fryzlariensis.
D. IOHANNES Meyer Scriptor D. N. Pape. D. IOHANNES
Strunck Procurator in Romana curia. (d) D. HENRICVS
Erenfels Licentiatu in Legibus. (e) D. PETRVS Ingelnheim,
eiusdem D. N. Pape Scriptor. (f) D. HERMANNVS Rode
Canonicus Wormatiensis. (g) D. HENRICVS Geroldstein Ca-
nonicus Moguntinus. D. ECHARDVS Hanense Canonicus
Hildesemenfis. D. HENRICVS Katzman Canonicus Fritzla-
riensis. D. HENRICVS Berengoz Can. S. Andree Wormati-
ensis.

ensis. D. NICOLAUS *Lubeck* Procurator in Romana curia. (b) D. HEYMANNS *Iverg* Notarius sacri Palatii. FRIDERICVS *Deys* Notarius dicti sacri palatii. (i) D. GOTHARDVS *Stummel*. (k) D. FREDERICVS *Rothardi*, in Romana curia Procurator, & D. GOTIFRIDVS *Bothorn* Scriptor eiusdem D. N. Pape: Fideiussores in solidum prenominati Dni IOHANNIS Comitibus, & ut principales, omnes de *Alamania*, eorum & cuiuslibet ipsorum bonis propriis & spontaneis voluntatibus confessi fuerunt, & in veritate recognoverunt, sese habuisse & recepisse mutuo, & in causa veri & amicabile mutui, a IOHANNE *Xpofori* Mercatore de *Lucca*, & IACOBO *Xpofori* Mercatore de dicto *Lucca* presente & legitime stipulante vice & nomine prefati IOHANNIS *Xpofori* & Sociorum, me No-

liii 2

tario

(a) Eodem anno redux, potitus est Prapostura S. Mauritii *Magunt*.

(bb) Creatur a Pp. Bonifacio in Episcopum Verdensen circa an. 1400.

(cc) Vicarius in Spirit. Gen. & Can. Mog. 1402.

(d) Patria Marburgensis.

(e) Prap. D. Victoris 1407. D. Petri 1427.

(f) Ingelheim a loco originis. Cognomento Ableser. Diu antea in Vrbe substitit. Litigans an. 1392 cum Conrado Hirschhornio de Prapostura S. Stephani. T. II. R. Mogg. p. 914. Ex Cantore S. Petri factus an. 1415 Decanus.

(g) Ecclesia modo memorata Prapostus an. 1400.

(h) Breui post acceptis Decanatum ad D. Severi Erfordiae, & an. 1411 Cathedram Merseburgensem. „Qui fuit homopius „& sine omni dolo. Sed quia a iuventute magnus procurator Causarum in Curia Romana extitit, & solitus sine cura vivere,“ cct. Chron. Epp. Merseb. apud P. de Ludewig T. IV. Reli. MS. p. 437.

(i) Existens Decanus Cathedr. Paderb., Legatum egit Salisb. Archiepiscopi in Concilio Pisano 1409. demum Episcopus Eccl. Chiemensis factus.

(k) S. Stephani Decanus, ab an. 1415.

tario ut persona publica presente, recipiente & legitime stipulante pro dicto Iohanne *Xpofori* & Sociis, id est quatuor milia trecentos Ducatos auri boni & iusti ponderis, de quibus post dictam confessionem tam dictus D. *Iohannes* principalis debitor; quam prenominati eius fideiussores & principaliter obligati ut supra, sese bene quitos, contentos & pagatos vocaverunt a dicto *Iohanne* & sociis, & renuntiaverunt exceptioni non habitorum, non receptorum non solutorum non numeratorum non ponderatorum, & non electorum, traditorum & consignatorum dictorum quatuor milium trecentorum ducatorum auri & mutui predictorum; & exceptioni doli mali, metus, in factum actioni, conditioni indebiti, ob causam, & sine causa, & spei future receptionis, traditionis & numerationis, & omnibus aliis exceptionibus & defensionibus Iuris & facti generalibus vel specialibus, quibus dictus Dns *Iohannes* & alii supradicti superius obligati vel alter ipsorum contra predicta — — facere, dicere, vel venire possent, renuntiaverunt expresse & ex certa scientia, & quilibet ipsorum renuntiavit.

Que quidem quatuor milia & trecentos ducatos . . . .
prenominatus Dns IOHANNES Comes & supra nominati eius fideiussores & ut principales pagatores, promiserunt, & per sollempnem & validam stipulationem convenerunt, & quilibet ipsorum in solidum convenit, prefato IOHANNI *Xpofori* & supradicto IACOBO *Xpofori*, pro eo, & eius vice & nomine Sociorum presenti & recipienti, sibi Iohanni *Xpofori* & sociis vel alteri eorundem, dare, reddere,olvere, & cum effectu restituere, hic in Curia infra quatuor menses proxime futuros, non obstantibus quibuscunque, omni exceptione postposita, cum omnibus & singulis dampnis, expensis & interesse, que prefatus Iohannes *Xpofori* & Socii vel alter ipsorum, seu alter pro eis & ipsorum nomine, vel alterius eorundem quomodocunque & qualitercunque, & quovis modo vel causa fecerint & incurrerint, vel passi fuerint, tam in Iudicio, quam extra Iudicium; de quibus quidem dampnis, — — —
— ipsi & ipsorum quilibet stare & credere voluerunt soli simpliciter

plici sacramento prefati Iohannis *Xpofori* & sociorum fuorum,
 vel alteri eorumdem, aut eius cuiuslibet ipforum Heredum &
 fuorum, fine proclamatione alicuius Curie aut alicuius Iu-
 dicii taxatione aut arbitrio, feu arbitratu alicuius boni Viri;
 fed folum sacramentum prefati Iohannis *Xpofori* & sociorum,
 . . . aut eorum — — heredum & fuorum prenomi-
 nati Debitores & ipforum quilibet habere voluerunt & promi-
 ferunt pro plena & fufficienti probatione, ceterisque aliis pro-
 bationibus & defenfionibus generalibus vel fpecialibus quibus
 contrafacere vel venire poffent, renuntiaverunt expreffè & ex
 certa fcientia, & quilibet ipforum renuntiavit; Et ad maiorem
 cautelam prefati Iohannis *Xpofori* & sociorum & eorum here-
 dum — — tam prefatus Dns IOHANNES Comes, quam
 prenominati fideiuffores & principales, . . . fponte, ex certa
 fcientia & non per errorem, fecerunt, conftituerunt, cave-
 runt, & follemniter ordinaverunt . . . veros & legitimos
 Procuratores, Actores, factores, negotiorum infra fcripto-
 rum gestores, & nuntios fpeciales, videlicet providos & discre-
 tos Viros, Magiftrum IOHANNEM Scribam, Mgrm HEN-
 RICVM de *Monteleone*, ODDONEM de *Viterbio*, Dnm IACO-
 BVM de *Subinaco*, Procuratores in Romana Curia, nec non
 PASTVTIVM, & IACOBVM de *Perufio*, & SANCEPTVM
 de Vrbe *, Notarios Camere Apoftolice, abfentes tanquam
 prefentes, & ipforum quemlibet in folidum, ita quod non fit
 melior conditio occupantis; fed, quod per unum ipforum in-
 ceptum fuerit, per alios profequi valeat, & finiri; ad compa-
 rendum ipforum conftituentium nomine & pro eis . . . coram
 Dno Auditore Camere apoftolice vel coram quocunque alio
 Iudice Ecclefiaftico, ad confitendum, dictum debitum fuiffe
 & effe verum; & petendum, fententiam excommunicationis
 ferri contra dictos . . . Debitores & ipforum quemlibet; & in
 fe . . . dictam Summam recipiendi, ad dandum, folvendum,
 & cum effectu reftituendum prenom^o Iohanni *Xpofori* pro fe
 & fociis . . . dictam summam . . . (4300) ducatorum auri
 fuperius declaratam. Renuntiantes fepe nominati Debitores .
 . . in predictis . . ., Legi *Cedo bonis*, Ceffionis bonorum be-
 neficio

neficio; & illi legi, qua cavetur, quod si Debitor non habuerit aurum argentum vel mobilia, quibus posset suo satisfacere Creditori, quod possit offerri de stabilibus; Et omnibus aliis legibus, iuribus & auxiliis, tam canonicis quam civilibus; Statutis, consuetudinibus, & ordinationibus quibuscunque, factis & fiendis, quibus contra predicta — — — — — facere, dicere, vel venire possent, ipsi vel alter ipsorum, renunciaverunt expresse & ex certa scientia, & quilibet ipsorum renunciavit.

Et pro predictis servandis, prefati Debitores - - voluerunt posse cogi, constringi, compelli; & convenerunt, omni tempore tam utili quam feriato, & in qualibet Curia ecclesiastica; Quibus feriis & diebus feriatis renunciaverunt & refutaverunt expresse, - - - - -

Qui quidem Dns IOHANNES Comes & prenominati sui fideiussores - - - promiserunt & per sollempnem & validam stipulationem convenerunt, me Notario infra scripto ut Persona publica recipienti & stipulanti pro dicto Iohanne *Xposori* & sociis, - - predictos eorum - - Procuratores, nec alterum ipsorum perpetuo, nullo modo, ingenio vel causa non revocare, donec cum effectu eisdem Ioh. *Xposori* & sociis de omnibus & singulis - - Ducatis superius expressatis fuerit cum effectu integraliter solutum & satisfactum. Relevantes ex nunc prefatos eorum procuratores - - - ab omni onere satisfactionis, de Iudicio fisci & iudicato solvendo, cum omnibus clausulis oportunis. Et promiserunt - - - ratum gratum & firmum habere, attendere & observare perpetuo omne & quicquid per dictos - - procuratores - - circa predicta - - -, & ab eis dependentibus & connexis datum, factum gestum & procuratum fuerit.

Pro quibus omnibus & singulis observandis & plenarie adimplendis, tam d. Dns IOHANNES Comes quam — — Fideiussores & principales procuratores - - - sponte obligaverunt & pignori posuerunt prefato Ioh. *Xposori*, & supradicto IACOBO eius vice & nomine Sociorum presenti & recipienti;
&

& me Notario - - - recipienti & stipulanti pro prefato IOH. Xpofori - - - , omnia & fingula eorum - - bona, mobilia & stabilia, prefentia & futura. Iurantefque tam . . D. IOHANNES Comes, quam . . eius fideiuffores principaliter obligati - - - ad fancte Dei Evangelia, corporaliter per eos - - manu tactis fcripturis, predictos procuratores - - - non revocare, & pred^a omnia & fingula femper & perpetuo rata - - habere - - , & in nullo contrafacere vel venire aliqua ratione vel ingenio, de iure vel de facto, fub ypoteca & obligationibus predictis; me Notario - - - recipiente & stipulante pro . . IOHANNE Xpofori & Sociis, & ipforum quolibet,

Eodem hoc tempore viventem Bernardum CHRISTOPHORI Romanum, Ecclefia Cardicenfis in Polonia Epifcopum, tangit Waddingvs Ord. Min. T. IX. p. 113.

Actum Rome in regione Perionis, in palatio habitationis prenominati Dni IOHANNIS Comitis prelibati, prefentibus hys testibus; videlicet Nobili viro HENRICO Stapfel Trevir. diocesis: Dno TRVSCIARDO de Scharpinstein Clerico - - , & Dno IOHANNE de Bruchoio de Seben, Presbytero Mag. dioc. testibus ad premissa vocatis & rogatis.

Et ego PETRVS Iohannis pauli de Scriniariis, dictus alias PETRVS Capo, Civis Romanus, Dei gratia apostolica & imperiali auctoritatibus Notarius publicus, quia predictis omnibus & fingulis interfui, ideo ea fcripti & publicavi, rogatus, & Signetum meum appofui confuetum.

CCCXCI.

IOANNES de Nassau *præficitur Ecclesie Moguntina.*

An. 1397, d. 24 Ian.

[p. 1033. v. Et quidem]

BONIFACIUS *Episcopus, Servus servorum Dei.* *ex Augst.*
Venerabilibus fratribus universis Suffraganeis Ecclesie
Magun-

Maguntine salutem & Apostolicam benedictionem. Apostolatus officium, quamquam insufficientibus meritis nobis ex alto commissum, quo Ecclesiarum omnium regimini presidemus, utiliter exequi coadiuvante Domino cupientes, solliciti corde reddimur & solertes; & cum de ipsarum regiminibus agitur committendis, tales eis in Pastores presicere studeamus, qui commissum sibi gregem dominicum sciant non solum doctrina verbi, sed etiam exemplo boni operis informare; commissasque sibi Ecclesias in statu pacifico & tranquillo velint & valeant duce Domino salubriter regere, & feliciter gubernare.

Dudum siquidem bone mem. CONRADO Archiepiscopo Maguntino regimini Maguntine Ecclesie presidente, Nos, cupientes eidem Ecclesie cum ipsam vacare contigerit, per Apostolice sedis providenciam utilem & ydoneam presidere personam; provisionem eiusdem Ecclesie ordinacioni & disposicioni nostre duximus eadem vice specialiter reservandam; decernentes ex tunc irritum & inane, si secus super his per quosunque, quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attemptari. Postmodum vero dicta Ecclesia per eiusdem CONRADI Archiepiscopi obitum, qui extra Romanam curiam diem clausit extremum, vacante, nos vacatione huiusmodi fide dignis relictis intellecta, ad provisionem eiusdem Ecclesie celerem & felicem, de qua nullus preter nos ea vice se intromittere potuerat, neque poterat reservacione & decreto obstantibus supradictis, ne Ecclesia ipsa longe vacationis exponeretur incommodis, paternis & sollicitis studiis intendentes, post deliberacionem, quam de presiciendo eidem Ecclesie Personam utilem, & etiam fructuosam, cum Fratribus nostris habuimus diligentem; Demum in dilectum filium, IOHANNEM de Nassau Electum * Maguntinum, tunc Canonicum eiusdem ecclesie in Diaconatus ordine constitutum, cui de litterarum scientia, vite mundicia, honestate morum, spiritualium providencia,

* Electos, donec consecrentur, Papa vocat illos etiam, qui non electione a Capitulo, sed immediata ipsius Pontificis nominatione (sicut in presenti casu) Episcopatum nacti sunt.

cia, & temporalium circumſpectione, aliisque virtutum donis apud nos fide digna teſtimonia perhibentur, direximus oculos noſtre mentis. Quibus omnibus debita meditatione penſatis, de perſona eiusdem *Iohannis* Electi, nobis & eiſdem Fratribus ob dictorum ſuorum exigenciam meritorum accepta, eidem Eccleſie de eorundem fratrum conſilio Apoſtolica auctoritate providimus, ipſumque illi preſecimus in Archiepiſcopum & paſtorem, curam & adminiſtracionem ipſius Eccleſie ſibi in ſpiritualibus & temporalibus plenarie committendo. In illo qui dat gracias & largitur premia confidentes, quod dicta Eccleſia ſub ipſius *IOHANNIS* Electi felici regimine, gracia ſibi aſſiſtente divina, regetur utiliter, & proſpere dirigetur, ac grata in eiſdem ſpiritualibus & temporalibus ſuſcipiet incrementa.

Quocirca univerſitatem veſtram rogamus, monemus, & hortamur attente, per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus eidem Electo, tamquam membra capituli obſequentes, exhibeatis eidem obedienciam, & reverenciam debitam & devotam; ita quod inter vos & ipſum gracia datos forciatur effectus, & nos devocionem veſtram poſſimus propter hoc in Domino commendare.

Datum *Rome* apud Sanctum Petrum Non. Kal. Februarii. Pontificatus noſtri Anno octavo.

per B. de Piſtorio
Eckardus.

CCCXCII.

INSTRVM. NOTARIALE,

*ſuper eo, quod D. IOANNES de Naſſau Archiep.
Mogunt. non recedere velit de Romana curia,
niſi ſolutione prius preſtita Ioanni Chri-
ſtoſori & ſociis.*

Kkkk

a) 4300

- a) 4300 Ducati.
- b) 6400 floreni aurei.
- c) 3133 Ducati.
- d) 1300 fl. aurei rhenenses.

Stipulata in contraventionis casum pœna 20 mill. ducatorum, applicanda Camera Apostolica.

XXX Ian. 1397.

[*locis n. 390. relatis.*]

ex Anteq.

IN NOMINE DOMINI AMEN. Anno nativitatis eiusdem MCCCLXXXVII, Pontificatus Domini nostri Dni BONIFACII divina providentia Pape *Noni*, Indiēt. quinta, mensis Ianuarii die trigesima, in presentia mei Notarii & testium subscriptorum - - -, Reverendus in Xpo Pater & Dominus, Dns IOHANNES de *Nassau*, ARCHIEPISCOPVS MAGVNTINVS, sponte promissit, & per sollempnem & validam stipulationem convenit IACOBO *Xposori* mercatori de *Luca*, presenti & recipienti vice & nomine IOANNIS *Xposori* mercatoris de *Luca* & Sociorum, & michi Notario, ut persone publice, recipienti & stipulanti pro eodem Ioh. *Xposori* & sociis & ipsorum quolibet, nullo modo vel causa, nec alio quovis quesito colore vel ingenio non recedere de Romana curia, donec integraliter & cum effectu per ipsum Dnm Archiepiscopum, vel alium eius nomine, eidem Ioh. *Xposori* & sociis, vel ipsorum alteri fuerit solutum & satisfactum; primo de quatuor milibus trecentis ducatis auri, secundo de sex milibus III^c florenis auri de *Reno* in alia manu. Tercio de tribus milibus, centum triginta tribus ducatis auri, communibus inter ipsum *Iohannem* & socios, & PETRVM *Bardelli*, & DOFFVM *Spini* & socios. Ac etiam de mille trecentis florenis auri de *Reno* eidem Ioh. *Xposori* & sociis; prout de premissis omnibus & singulis quantitatibus ducatorum & florenorum, ac de omnibus aliis obligationibus plene patent instrumenta, scripta manu

nu mei eiusdem Notarii, ad que & ipsorum quodlibet se refert, nisi idem Dns Archiepiscopus recesserit cum expressa & specificata licentia & spontanea voluntate prefati Ioh. Xpofori & sociorum, vel ipsius Ioh. Xpofori non cohaesti. Et si Dns Ioh. Xpof. ad premissa in aliquo esse cohaectus, dicta licentia nullam habeat nec habere debeat roboris firmitatem, efficacie vel momenti. Et in casu, quod idem Ioh. Xpofori daret eisdem Domino Archiepiscopo effectualem licentiam, potestatem & facultatem, ante solutionem & satisfactionem dictarum Summarum, & quantitatum .. ducatorum & florenorum, de Romana curia recedendi, quod supradicta licentia & facultas valeat & valere debeat, dum tamen non sit aliquomodo cohaesta.

Quam quidem promissionem de non recedendo .., & omnia & singula supradicta, prefatus Reverendus in Xpo Pater Dns Archiepiscopus sponte promisit supranominato Iacobo Xpofori, presenti & recipienti ut supra, & michi Notario .. recipienti & stipulanti pro eodem Iohanne Xpofori & sociis, .. inviolabiliter attendere & observare, & contra non facere vel venire, ad penam & sub pena viginti milium florenorum auri, stipulata & applicanda dicta pena ipso facto Camere Apostolice; me Notario .. recipiente & stipulante pro ipsa Camera, ac pro ipso Ioh. Xpofori & sociis, & ipsorum quolibet.

Pro quibus omnibus & singulis observandis, & plenarie adimplendis supra nominatus Dns Archiepiscopus obligavit, & pignori posuit eidem Iacobo Xpofori, .. nomine .. Iohannis Xpof. & sociorum, — — & pro suprad. Camera, omnia & singula bona sua, mobilia & stabilia, presentia & futura.

Et ad maiorem cautelam prefati I. Xpof. & sociorum .. prenominate .. Dns IOHANNES de Nassau Archiep. Mog. iam dictus presens publicum Instrumentum suo proprio & consueto Sigillo sigillavit. Iuransque idem Dns Archiepiscopus ad sancta Dei Evangelia corporaliter per eum manu tactis scripturis, premissa .. semper & perpetuo attendere & observare; & contra non facere vel venire, ratione vel ingenio, de iure vel de facto, sub ypotheca & obligatione predictis.

Kkkk 2

De

De quibus . . . prenom. IACOBVS . . vice & nomine
 . . IOHANNIS Xpos. & Sociorum . . rogavit & requisivit me
 PETRVM Notarium . . , quod ad perpetuam rei mem. con-
 ficiam publicum instrumentum, unum vel plura. — — —

Actum Rome in regione Perionis, in palatio habitationis
 Reverendi in Xpo Patris . . , IOHANNIS de Nassau predicti
 Archiepiscopi Moguntini. Presentibus hys testibus: Venera-
 bili viro Dno HENRICO Geroldsteyn Canonico Mag. Dno IO-
 HANNE de Bruchboio presbytero de Sarchen Mag. dioc. & Dno
 HERMANNO de Indagine Canonico Goslariensi Hildesheimensis
 dyoc. omnibus de Almania, testibus ad premissa vocatis &
 rogatis.

Et ego PETRVS Iohannis-pauli de Sertiniariis, dictus alias
 PETRVS Capo, civis Romanus, Dei gratia Apostolica & Im-
 periali auctoritatibus Notarius publicus, quia predictis omnibus
 . . interfui, ideo ea scripsi & publicavi, rogatus; & Signum
 meum apposui consuetum.

CCCXCIII.

Charta

GODFRIDI LEININGENSIS,
 in Mog. Archiepiscopum, ante expeditionem Nas-
 soviam electi a Capitulo:

Qua

spondet Militibus de Thüngen, WILHELMO &
 HILDEBRANDO, non velle, dum vivant, redime-
 re Castrum Ioss, ipsis ab Ecclesia Mog. pignus
 Concesso insuper eius usu, ad ferendam sibi Electro-
 pem in Guerra, quam autumat habiturus
 cum IOANNE Nassovico.

An. 1397. 23 Jun.

an Anteq.

Sir Gotsfrid von Gots gnaden Erwelter Erzbischoff zu
 Reng Besennen und tun hant allermenlich mit dysem Brie-
 fe;

fe; Also, als unser lieben Getruwen, Her Wylhelm von Tungen
Ritter, und Hylprant von Tungen gebrudere, Josse das Slos
ynne haben mit sinen zugehorden, von unsern Vorfaren Bisschöfen
und dem Stifte zu Mertz, vor solich Gelt als die Bryffe besagent
die sie daruber hant; Do bekennen wir vor uns und unser Nachfo-
men - - , das wir anegesehen han soliche Dinstedie sie uns getan ha-
ben, und noch kunfftlich dun sollent u. mogent; Und haben In
gegünnet, und gúnnet In in crafft dys Bryffes, das sie das egenant
Slos ir beider lebetage mit siner zugehorden ynne haben und besigen
sollent. Und ensollen wir, noch unsere Nachkommen - - das egen-
nant Slos von In nit losen ire lebetage; ane allen intrag u. geverde.
Wer es auch Sache, das - - Her Wylhelm und Hilprant von
Dodes wegen abegingen, das Got lang wende, so sollent ire Er-
ben uns oder unsern Nachkommen Bisschöffen und dem Stifte Mertz
das egen. Slos - - - wider zu losen geben, wan das an sie gefors-
dert wird. —

Wir haben In auch herleubet u. verhenget, - - - das sie und
ire Helffer sich mogent behelffen uff dem - - Josse und wyder dar-
in, uns zu Hülffe dysen Kreg, den wir uns versehen zu haben mit Jo-
han von Nassawe, als von des egen. unsers Stiffes wegen.
Weres auch, das wir - - - den - - Wylhelm und Hilprant
schuldig weren, oder hernach worden, des sie bryffe hetten, und In
das nit bezelten, darumb mogent sie sich einer phantschaft bewaren
gegen uns - - und dem Stifte; und den angriffen u. phenben, in,
und uff Josse; Und sollent auch mit allen vorgeschr. Artickeln wyder
uns, - - - und .. unsern Stifte nit gefreselt noch getan han —

Des zu Orkunde haben wir Jostfid - - unser Ingesigel * an
dysen Bryff dun henden; Uns, unser nachkommen Bisschöffe, und
- - Stifft zu ubersagen.
Datum Anno Domini *MCCC Nonagesimo septimo*, in vi-
gilia Nativitatis Sancti Iohannis Baptiste.

* *Sistit duo scuta connexa. a) Moguntinam Rotam. b) tres
Aves. Hoc circumscripto:*

S. GODEFRIDI DE LININGEN ELECTI EC-
CLESIE MAGVNT.

Kkkk 3

Com-

Comparet Godfridus ut Electus, isque præcessi Sacerdotii locum Archiepiscopo, quem Roma dedit, in proximo eius appulsu invite cessurus. Moguntini Antistites seculi XIV, ad unum omnes, hunc Germania Primum consecuti sunt a PP. MM. de mero ipsorum arbitrio, ac suprema voluntate. Cuiusmodi assidua iuris eligendi violatio, quoniam non potuit non gravi afficere molestia Capitulum; sic, anno 1390, cum ADOLFVS Nassovicus obierat, fortunam spe bona tentandam ducens, ad Electionem processit; Suffragiis CONRADO de Weinsperg Aedis metrop. Scholastico faventibus. Quem actum Pontifex ea quidem vice diffi-

mula-

Ordo successivus ut uno pateat obtutu, breviter eum perstringo. E seculo XIII introivit XIV^{um} GERHARDVS (qui & ipse Tiaram P. M. debebat) *Eppensefinitus*. Successit an. 1306, *Clementis V. gratia*, PETRVS *Aichspalt*. Post quem Canonici an. 1320 postularunt BALDVINVM Archiep. *Trevirensis*; loco cuius PP. Ioannes XXII in *Moguntinum* creavit MATHIAM de *Bucheck*. Repostulatur BALDVINVS 1329, sed irrito rursus conatu, dum acceptior eidem Papæ fuit HENRICVS de *Virneburg*. a) Unde atrox bellum: Balduino inter varia Martis discrimina imperium vindicante, exercitum ad annum 1337, quo illud occipit HENRICVS. b) *Clementis VI* fulmine exaudorato 1346, c) Sedi imponitur GERLACVS de *Nassau*; licet nomiae magis quam re, propter *Depositi* præpotentiam; donec anno in eunte 1354, cum idem Henricus Spiritum, excommunicatione octenni obderatum effuderat, Pax inter suæ Factionis Primi- pios & Gerlacum, mediatore Carolo IV fuit reformata, d) sicque tranquillitas patriæ restituta.

Obiit Gerlacus an. 1371, ubi, scissis eligentium suffragiis, pars una postulavit *Trevirensis* Ep. CUNONEM, altera ADOLFVM *Nassovium*. e) *Canone* honores recusante, Gregorius XI præfecit IOANNEM de LINWEY. Veneno intoxicatus in aliud seculum receptus an. 1373. f) Ita recepto, Adolphus, cui interea temporis Ecclesia *Spirensis* obtigerat, *Moguntinam*, a Capitulo sibi delatam sub axiomate *Administratores*, feliciter capeffivit, g) manutenuitque adversus concitatos motus LUDOVICI, a d. PP. Gregorio provisi, potentia fratrum, *Misnia* Marchionum, strenue suffulti. h)

Etiam si

a) n. 191.

b) n. 219.

c) p. 333.

d) n. 261.

e) n. 328.

f) *Serarius*.

p. 261.

g) n. 333.

h) p. 523.

mularit. Electum confirmans; reservando tamen Apostolica Sedi nominationem Episcopi primo futuri. Moritur Conradus d. 19 Octobris; Atque tunc Capitulares, de Archipresule, rursus auctoritate propria eligendo, festine convenientes, vota direxerunt in GODEFRIDVM, natu Comitem de Leiningen.

Atenim vero IOANNES Nassovicus, pontificie reservationis probe memor, ruminansque, per Capitulum difficulter obfissi posse, cursu veloci arripuit iter ad Curiam Bonifacii IX, eo sine, ut GODEFRIDO Clavum, iusto quantumvis titulo natum, extorqueret. Hac molimina, proinde rem in crepero sitam facile discernens Electus, pro archiepiscopatus possessione sibi constabilienda potentes in suam partem pertraxit Amicos, cumprimis tales, qui necessarias ad confirmationem impetrandam pecunie summas praeerogarent. Spe fretus, ea mediante, negotium ex voto confectum iri. Quos inter fautores, Periclitanti subvenire velle spondens, prae ceteris fuit FRIDERICVS, Archiep. Colonienfis, in hac verba:

- - Bekennen und thun kund mit diesem Brieff, - - - Wan die Erwürdigen, Dechant u. Capitul des Stiffts zu Wetzze, den Erw. u. Edeln Herrn Jofriden von Liningen unsern lieben

Etiam si porro per sesquiannales, ope Imp. CAROLI pacis an. 1375 Inducias, i) Martem apertum, immo prorogatione tacita ulterius quiescere facientes, Compositio decretoria haud procul abesse videbatur; dissidium nihilominus internum duravit annis adhuc aliquot; Demum cura pervigili Cæs. WENCESLAI,

hac in parte, k) uti & occurrendo periculis, in Rempublicam Christianam ex coorto Schismate Pontificio redundantibus minime ignavi, l) m. 336.

extinctum penitus, atque sopitum. Sede Moguntina constabilita ADOLFO, ad Cathedram vero Magdeburgicam a legato LVDOVICO. Illa per intempestivam Adolfs mortem vacante an. 1390, electione Capituli, & subsecuta confirmatione PP. Bonifacii, ipsam inscendit CONRADVS de Weinsberg; Obitu cuius, circa Successorem res ambularunt modo tali, licet enarramus.

ben Neven zu einem Erzbischoffe zu Menge eynmuthlichen
gewelt u. gekorn haben, darane sie uns besunder Liebe u.
Fruntschafft bewysset - - hand; Herumbe - - , und auch sun-
derlich, das derselbe Stifft - - mit grosen Schulden beladen
ist, deme wir gerne zu hulffe komen wolten; So wollen wir uff
unser Koste und mit unserm eygen Gelde, vor den obgen. Hrn
Jofriden umb sine Confirmacien oder Provision getruwenli-
chen arbeiden; Und was, u. wie viele dieselbe Confirmacie - -
gein unserm Heiligen Vater den Babiste und die Cardinalen,
und anders in dem Hofe zu Rome kosten wirdet, ane (ohne)
allen des Stiffts zu M. Koste u. Schaden bestellen u. schicken

Quocirca wollen wir Ipsi Godefrido & Capitulo in den nesten vier
Mainden a Dato praesentium lievern Funffzig Tuzent guter gemei-
ner Rinscher Gulden - - - Dieselben Summe - - uns, und
unsern Nachkommen u. Stifft zu Colne Godefridos & Capitulum wis-
der geben und bezalen sollen uff iren Zollen Lanstein u. Kren-
fels annis XII proxime sequentibus, quolibet anno quatuor milia. Omnem
pro randa possessione appromittens operam, & auxilium.

*In maiorem rei securitatem multos constituit obsides. Nomina quo-
rum retineo, sicut lingua germ. exprimuntur.*

Johan Herr zu Limpurg.
Johan Herr zu Westerbürg.
Sifrid Schaufus.
Johan von Ruprechtsburg.
Henrich Cemmerer. Rittre.
Henrich und Friderich Veger.
Herman von Udenheim.
Henne Esel von Busensheim.
Henrich Esel sein Bruder.
Henrich Schrauß von Ulffersheim.
Elaus Iring von Ulffersheim.
Anthiis Loek von Gundersblumen.

God.

Godfrid u. Ruprecht von Randeck.
 Eune Alheim von Doringheim.
 Anthias Ring von Saulheim.
 Peter Schrauß von Uffersheim.
 Henne von Frisenheim, genant von Wattenheim.
 Friderich von Meckenheim.

Obsidibus accesserunt subnotati Vades:

Gerhard von Lynenburg, Herr zu Landeckron.
 Diderich Bruel, Herr zu Brühlberg.
 Gotthard Burggrav zu Drachensfels.
 Johan Schilling von Vielde.
 Phae von Homburg.
 Wilhelm Beysel von Gymnich der Jung.
 Diderich von Gymnich.
 Eifrid von Hadamar.
 Winand u. Hertigen von Holzheim.
 Reinbod von Passenlob.
 Herman von Hersel.
 Gerhard Koss von Monrean.
 Wilhelm von Rindorff.
 Harpert u. Koss, gebrüder von Halle.
 Gerhard Koss von Lechenich.
 Wilhelm von Schleiden.
 Raban von dem Bruel.
 Johan von Breitbach.
 Gostwin von Rosdorff.
 Peter von Adenau.

*Destinatus vadimonium præstandi, iacendique locus fuit op-
 pidum Binga, domini Capituli Moguntinensis. Hæc inquam A-
 LIII grip-*

grippinas, sub dato Feria sexta post Martini 1396, Archiepiscopo Conrado vix tribus ante septimanis vita defuncto.

Nec minus succurrere Godefrido hæsitarat, tunc existens in Moguntia, Marchio Badæ BERNARDVS: Obligando se, litteris eodem die confectis, ad florenorum millia decem, numeranda intra proximum quadrimestre, sub pacto restitutionis ex Gernsheimentis telonio annis totidem consecuti-vis, nominatim quolibet anno unum mille. Quos ipse pariter constituebat obsides, hi sunt:

Eberhard von Kamperg.

Hans von Wittenmülen.

Ulheim von Doringheim.

Emmerich Bissel von Doringheim.

Albrecht von Erleheim.

Eckebrecht von Meckenheim.

Wolf von Hershheim.

FIDEIVSSORES

Johan Graf zu Liningen Her zu Rixingen.

Eune von Guntheim.

Hertwig Eckebrecht von Dorensheim.

Henne von Meckenheim.

Diez von Wattenheim der Alt.

Helferich von Dienheim.

Henrich Lofstatt.

[Diversorium intrare debebant Moguntia.]

Quod autem omnes hi conatus ac apparatus abierint in vanum, utpote IOANNIS Nassovici solertia & astutia per-versi, tabulae antecedentes abunde commonstrant. Siquidem ex n. 391 liquet, Ioannem fuisse creatum in Archiepiscopum die 24. Ian. [1397.] Non potuit Godefridum isthac Emuli sui ad culmen e-rectio late-re. Ex quo tamen, donec consecrationis obtineret munus, subsistere in Curia tenebatur; * idcirco negotia per Godefridum gesta,

con-

consideranda sunt veluti nomine administratorio; proin quibus adnumerandum venit & illud, his [n. 393] complexum litteris; occasione quarum, declarandis boni Godefridi fatis paulo diutius videor immorari.

* Obstringebat enim se, ab ea se haud recessurum, quoadusque de Summa artis (vid. n. 392) plenarie satisfaceret.

Ad capeffendum regimen Roma demigravit IOANNES M. Sextili. Cui Moguntina in Dicecesi adventanti, praelectus clavam, Pedit non habiti loco, dimisit; intra cancellos pristinos, unde gloriosus exiverat cum iubilo, dolenter se videns repactum.

Interea minime cessavit, Episcopatum appetere, signanter Argentinensem. Vique servidi compos desiderii fieret, Ioannes omnem pollicitus est operam; praestititque peculiari ad istius Ecclesiae Capitulum missa legatione. † Ast prona Intercessoris voluntas effectum optatum sortita non est. Quo magis tamen ex contratta olim offensa se propitium Godefrido redderet, aditum ei struxit ad Aedis metrop. Moguntinae Praeposituram, abdicatione Ioannis Schoeneburgii an. 1405 vacantem. Vitae scenam Godefridus demum clausit 1409 in Concilio Pisano, illis exisfens Archiepiscopi Coloniensis Nuntius.

† Charta
spectat
Cod. dipl.
Seculi XV.

CCCXCIV.

BVLLA Pontificia ad Mogunt. Ecclesiae subditos, ut Archiep. IOANNEM devote admittant &c.

An. 1397.

BONIFACIUS *Episcopus Servus servorum Dei.* *ex Antogr.*
Vniuersis & singulis Episcopis, Electis, Abbatibus, Prioribus, Prepositis, Archidiaconis, Archipresbiteris, Plebanis, Rectoribus, ac aliis ecclesiarum & monasteriorum Prelatis, ipsorumque vices gerentibus; Capitulis quoque, Maguntinensi, & aliarum quarumlibet ecclesiarum, & Conventibus monasteriorum; nec non Ducibus, Principibus, Marchionibus,

LIII 2

bus,

bus, Comitibus, Baronibus, potestatibus, capitaneis, baglivis, officialibus, ceterisque Dominis temporalibus & eorum locum tenentibus; Communitatibus, Maguntine, & aliarum quarumlibet civitatum, & universitatibus opidorum, castrorum, terrarum, villarum & aliorum quorumcunque locorum, ceterisque personis ecclesiasticis, secularibus & regularibus, ac laicalibus in civitate & diocesi ac provincia *Maguntina* consistentibus, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum nos venerabilem Fratrem nostrum IOHANNEM, ** Signo, Archiepiscopum * Maguntinum*, de cuius persona, plurimis suis virtutibus & meritis exigentibus nobis grata, pridem Ecclesie *Maguntine*, tunc per obitum b. m. CONRADI Archiepiscopi Magunt. vacanti, auctoritate apostolica de fratrum nostrorum sacre Romane Ecclesie Cardinalium consilio providerimus, prout in nostris inde confectis litteris plenius videbitis contineri, ad Ecclesiam suam Maguntinam & vos, ut Pastoris solacio gaudeatis, presentialiter duxerimus remittendum; Hortamur universitatem vestram, vobisque universis & singulis per apostolica scripta in virtute sancte obediencie precipiendo mandamus, quatenus ipsum IOHANNEM *Archiepiscopum*, tanquam Patrem & pastorem animarum vestrarum, pro nostra & apostolice Sedis reverencia, *predictis nostris litteris visis*, & iuxta earum tenorem grato & devoto admittentes honore, ac exhibentes sibi obedienciam & reverenciam debitam & devotam, eius salubria monita & mandata suscipiatis humiliter, & efficaciter adimplere curetis; sibi que fidelitatem solitam, nec non consueta servicia a vobis sibi debita exhibere integre studeatis; Et nichilominus contra quoscunque sibi inobedientes & rebelles, si qui forsan quod absit fuerint, in assécutione ipsius sue Ecclesie, & aliis quibuscunque oportunitatibus, sibi assistatis auxiliis & consiliis & favoribus oportunis; ita quod ipse in vobis devocionis filios, & vos in eo per consequens patrem invenisse benevolum gaudeatis; vosque apud nos & Apostolicam sedem, de obediencie promptitudine valeatis, ut confidimus, merito commendari.

Datum

Datum *Rome* apud *Scm Petrum* Nonis Iulii, Pontifica-
tus nostri Anno octavo.

Gratis de mandato Dni nostri Pape
H. Bernghof.

CCCXCV.

DE *calumniis* Theoderici Butting, *quas sparsit in*
Romana Curia adversus Ioannem Archiep.

An. 1397.

[p. 710. n. 10. & p. 1023 v. Quia non]

BONIFACIUS *Episcopus Servus Servorum Dei.* *ex Auger.*

Vniversis & singulis Prelatis, Ducibus, Principibus, Co-
mitibus, Baronibus, Communitatibus & Vniversitatibus, ce-
terisque personis ecclesiasticis & secularibus civitatis & diocesis
& provincie *Maguntine* salutem & Apostolicam benedictionem.

Quia, ut displicenter percepimus, **THEODERICVS But-**
linck nonnullas litteras, quarum aliquæ ad nostras manus per-
venerunt, nonnulla falsa & mendosa continentes, contra Ve-
nerabilem Fratrem nostrum **IOHANNEM** Archiep. *Magunti-*
num, ac etiam in magnum opprobrium nostrum, ad ipsas par-
tes temerarie destinavit; Volumus, & vobis mandamus, qua-
tinus nullis litteris aut dictis ipsius *Theoderici*, seu alicuius al-
terius ex eius parte contra ipsum *Iohannem* Archiep. quovis mo-
do scriptis, aut relatis, tanquam falsis & mendosis fidem adhi-
beat; sed eis ut talibus reiectis, & quibuscunque obstaculis
cessantibus, ipsum *Iohannem* Archiepiscopum vestrum, visis
Litteris nostris super provisione per nos de persona sua eidem
Ecclesie *Maguntine* facta confectis, ut sepe vobis scripsimus,
in Patrem & pastorem animarum vestrarum benigne admitta-
tis; indubie tenentes, intentionis nostre fuisse & esse, quod
ipse *Iohannes* . . & nullus alius ad ipsam Ecclesiam *Magunt.* in
Archiepiscopum admittatur, & eam assequatur. Taliter, ut

LIII 3

con-

confidimus, facientes, quod a filialis obedientie promptitudine apud nos valeatis merito commendari.

17 Julii. Datum Rome apud S. Petrum XVI Kal. Augusti. Pontificatus nostri Anno octavo.

de Curia.

P. de Castro.

Fuit Theod. iste Butting Canonicus S. Petri Moguntie; mittebaturque Romam; ut electionem, favore Lemingensis a Capitulo factam, confirmari obtineret; contra officeret, quantum pote, negotiationi Nassovica. Rem plenius declarat passus concernens, depromptus a D. Ioannis p. 710. n. 10. ex Miscellis ibidem allegatis; quemque in gratiam illorum qui Libro (Script. Mogg.) carent, hic subiungo.

„Et post quidam Curialis, nomine *Burtineck* [Butting] „missus ad Curiam per Dnm de *Lynigen* electum ad impediendam provisionem, callide & fallaciter contra Dnm *Iohannem* provisum multa fictitia & nugas falsissimas excogitavit, „quomodo ipsum a sua provisione amoveret. Dixit enim „creditoribus Lombardis, quod omnino pauper esset in partibus, nec haberet solvere. Viderent, qui non effugeret „*manus eorum, & nihil reciperent.* Illi semper noluerunt „credere verbis suis primo. Postquam hoc vidit, quod non „profecit, spondit illis VIII^c, quod traherent ipsum ad Capitolium pro debito suo, in finem cuius, non scribo. Sed „ipse scit, & scivit, qui procuravit. Sanctus tamen Martinus „futurum fidelem suum Capellanum D. *Iohannem* pramoneri permisit; Fugam iniit, per decem dies omnibus suis familiaribus incognitus fuit, usquedum veritas contra dictum „*Burtineck* exsuperavit, & propalata per totam *Romam* fuit, „& idem D. *Iohannes* ante exitum suum de *Roma* in prompta pecunia Domino Apostolico seu Camera Apostolica, Lombardis creditoribus, & aliis omnibus satisfecit. Cui in ingressu & egressu Dns Mediolanensis multas curialitates fecit,

CCCXCVI.

Contractus Nuptialis

IOAN. de Hirschhorn cum IOLANTA Rhingravina.

An. 1398.

Es ist zu wissen, das ein Fruntschafft und Ee gerecht ist, zwischen Juncfrawe Mland, Fr. Jutten von Lyningen Tochter, Wildeggravin zu Dunen, u. Ringrafinnen zum Stein, Und Herrn Hansen von Hirschhorn Ritter; Also das die egen. Fr. Jutte, und Johann u. Friderich ir Sone, dem . . Herrn Hansen zu Juncfr. Mland furgenant, ir Tochter und ir Schwester, zu rechtem Zugelt geben solken (1500) Gulden; und . . Im die geben an der Schulde die Sie hant uff dem Edeln Graven Friderich von Lyningen. (Ec.)

By dieser . . Vereddunge ist gewest die Hochgeb. Elizabeth von Spanheim Phalzgräfin by Rine . . , Fr. Jutte von Lyningen . . , Schend Ebirhart Herre zu Erpach, Johann vom Stein, Diether von Zentschussheim, Eifrid vom Stein, Ebirhart vom Hirschhorn, Ritters. Endres vom Stein, Cunze Lantschade, Bernher Anebil, und Ulrich Sanklerne.

Geben zu Glanheim . . (1398) uff dem nechsten Dinstag vor Sant Johans Bapt. tag.

CCCXCVII.

Pacis publicæ ad Casus específicos extensio.

An. 1398.

[p. 711. n. 7.]

Von Gots gnade Johan Erzbischoff zu Metz. Gerhart zu Hildesheim, Johan von der Hoya zu Paderborn, Bischoffe: Balthazar Landgrave in Düringen, Marggrave zu Miffen. Herman Landgrave zu Hessen. Friderich Herzoge zu Brunswig. Friderich und Heinrich Herzoge zu Brunswig u.

u. zu Lüneburg Gebrudere, und Otte H. zu Brunswig, H. Otten seligen Son: Bekennen öffentlich mit diesem Brieue, . . .
 Daz wir umb sonderliche Wolthat und Gebrechen willen, die nit inne halten die Brieue die uber den Lantsfrieden geben sint, soliche Artickele als hernach geschriben stend, zu besserunge des vorgenanten Lantsfriedes gesacht, gemacht und geben han; Sezen, machen und geben, zu Eren dem Heil. Rom. Riche, zu Nuge u. guten frommen all unser Lande u. Lude.

Mit Namen, als der Artickele uswiset der da stet in dem ersten besiegelten Brieue der uber den LFr. geben ist, und alsus uswiset; — — — Heruff sin wir ein worden — also, daz alle Episcopale, da Sichen lude ynne wonen; der Lih, und ir eygen Gud daz darus und yn geit, daz sal sicher und felich sin; Und man sal yn richten gleich friedebrochen die da gescheen an Clostern.

Auch sal der Lungwagen, Mergelwagen, und der Karn zu tungen u. zu mergelen, Friede haben mit Verden, Offen, und mit zwen Knechten die darzu gehören, in alle der massen als der Plug; Und man sal daruber richten gleicher wise als der Artickele in dem ersten LFr. brieue uber den Plug uswiset.

Vorbassine sollen alle die, dy den Mergel graben, und hacken in der mergel Graben, und uff dem selde mergel oder mist zuwerffen, uber der arbeit u. uff dem Wege, darzu u. davon, felig sin. Auch sal der Ernde Wagen mit den Verden oder Offen und die Knechte — — —, sie suren iwelcherley ungedroschen Geforne oder Haue von dem selde, us und heym felig sin; und sal man daruber richten gleich als von dem Plug.

Auch sollen alle Wilde Perde da man nicht mit arbeitet, die in der Stude gent, man hude ir oder nyt, felich sin.

Auch sollen alle Fursten, Graven, Herren, Ritter u. Knechte, und Etzede, die us dem Lande riden wolden nach der Ritterschafft, oder zu haben, uswendig oder ynnwendig Landes; die, und ir Hab Gefellen u. Knechte sollen feligkeit haben, und halden, us u. heim, von allen den die in dem LFr. begriffen sin.

Auch

Auch sollen alle Die, dy da arbeiten zu Winasse und zu Hoppen, welcherley arbeit die darzu thun, und uff dem Wege darzu u. davon, Friede haben. Auch sollen alle, dye da hacket zu gekornste, selig sin, darzu u. davon, und Friede haben.

Auch nemen wir in diesem EFr. alle die Bergwerck, Smelt, Hutten, Glaschutten, und alle Die, dy darzu arbeiden, zu Golde, zu silber, zu kopfer, zu zine, blze, ysen, stale, von steinen oder von Glacken; Alle die dy darzu arbeiden, sunderlich Kolere, und die darzu horen; und die darzu oder davon furen, driben oder dragen; Der Lieb u. Gut sal selig sin, und friede haben abe u. zu, ane geuerde.

Auch sin wir uberkomen, daz alle Fursten, Graven, Herren, Fryen, Ritter, Knechte die zu dem Wapen geborn sint; Paffen, und alle Stede die in diesem Frieden sin, und ire Knechte, Weidwerck treiben mogen, mit tagenden Hunden, mit Sperwern, mit Falken, mit Hebichen, mit verhuden, * Hunden, mit Binden, mit Streubern, mit Kuddeu zu Wilde oder zu den Swinen, selig sin und friede haben sollen, u. felikeit halben, usgeschaiden der Herren Wildbane; Und auch usgenommen daz nymand in der Eyende Lande weidwerck driben sal; Wan er darynne keyne felikeit haben sal; anders sollen sy felikeit han eyne Mile weg es umb sich hine von der Stede, do sie uff riedent oder geent; usgeschaiden Hasenbiser u. Nachtieger, die keinen friede haben sollen.

* f. verlin
den.
[Zeit Hund]

Auch wo unser Lantrichtere schriben - -, riden oder geent von dieses EFr. wegen; - - - die sollen selig sin - - - Were auch, daz ymand ennen unsern Richter - - uberfure mit Worten oder mit Wercken, umb Gerichets und Sache willen die den EFr. rurete, den mochte u. solte der RK. dem daz entstanden were, vor die andern . . Lantrichtere heischen, an waz Stede sie nach der geschichte zusamene bescheiden wurden; Wie vil ir dann zu Hauff quemen, zumal, oder ein theil; waz die darumb erkenten, - - - daz solde der, Dem oder den unverzoglich wider thun; Jede er das nit, so solden u. mochten die Richter den oder die verweisen oder verlantsfrideu; Und wy sie ez damidde halben wolden, daz sal an yn stehen.

Mmm

Auch

Auch so ensal kein Struder oder Zusreuber seynen frieden haben; Sie ensal auch nymant pnnemen, husen; oder hoven.

Alle vorgeschriben Punte u. Article han wir - - Fursten unser eyner dem andern in guten Truwen globet, und globen mit crafft dieses Brieves, stede, veste u. unverbrochlich zu halten an alle geverde u. arglist.

Des zu Urkunde hat unser iglicher sin eigen Ingesiegel wissentlichen an disen Briebe thun henden. Der geben ist zu Gottingen uff den nesten Mantag nach Sent Peter u. Pautwels tag - - (1398.)

CCCXCVIII.

ERNESTI Com. de Gleichen *fundatio Asceterii*
Ord. S. Wilhelmi apud Gravenhunnæ.

An. 1399.

(p. 712. n. 2.)

IOHANNES *Dei gratia Sancte Moguntine Sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archiebican-*
cellarius. Vniversis & singulis Xpi fidelibus presentes litteras *inspecturis salutem in Domino sempiternam.*

Exposuit nobis Nobilis ERNESTVS Comes in GLICHEN, fidelis noster dilectus, qualiter ipse ad laudem & honorem omnipotentis DEI, ac in remedium & salutem animarum progenitorum suorum, nec non divine remunerationis intuitu Capellam, in honorem gloriosissimi Sacramenti Corporis D. N. I. C. fundatam & consecratam, sitam prope villam *Gravenhunnæ* nostre dioc., cuius quidem capelle ius patronatus, seu ius presentandi personam ydoneam ad eandem capellam ad dictum Comitem pleno iure dinoscitur pertinere, cum omnibus suis iuribus & pertineniciis . . . concefferit & donaverit Religiosis viris, Fratribus Ordinis *Sci WILHELMI*, ad construendum, faciendum & edificandum ibidem quoddam Monasterium

rium eiusdem ordinis, in quo continuo quatuor Presbiteri fratres eiusdem Ord. vitam regularem inibi ducentes, sub omni obediencia Plebani ibidem p. t. existentis, successivis temporibus stare, degere & permanere debebunt, oracionibus & aliis piis operibus Altissimo devocius servituri. Nobisque humiliter non absque magne devocionis fervore supplicavit, quatenus concessionem & donacionem d. Capelle ad usum supradictum auctoritate nostra ordinaria confirmare & ratificare dignemur.

Nos igitur IOHANNES Archiepiscopus . . piis precibus . . Comitibus cordialiter inclinati; ea quoque, que divini cultus confpicere videntur augmentum, possitenus confovere cupientes; concessionem & donacionem . . per d. Comitem factas, prout de hoc per patentes Litteras suo vero Sigillo sigillatas sumus sufficienter informati, in quantum sunt & erunt futuris temporibus sine dampno & preiudicio Ecclesie parrochialis in *Graventumma* sub cuius limitibus dicta capella est situata, & cuiuslibet alterius alieni iuris iniuria, ratificamus & approbamus, easque ex certa sciencia auctoritate nostra predicta confirmamus, & presentis nostri scripti patrocinio communimus, iure nostro & nostrorum Successorum in premissis semper salvo:

Cupientes insuper Capellam ipsam, cum Monasterium erectum fuerit ut prefertur, congruis honoribus frequentari; & ut fidelis populus, quem Domino acceptabilem, & bonorum operum sectatorem ferventer affectamus, eo liberius causa devocionis confluat ad eandem; omnibus vere penitentibus & confessis qui capellam ipsam devote visitaverint, & ad Fabricam ipsius manus porrexerint adiutrices, aliasque pias elemosinas inibi erogaverint, de omnip. Dei misericordia . . . XL dies indulgentiarum de iniunctis eis penitentiis misericorditer in Domino relaxamus.

In cuius rei testimonium Sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum *Heiligenstad* feria quinta post Dominicam *Invoavit* Anno Domini MCCC Nonagesimo nono.

Mmm 2

CCCXCIX.

CCCXCIX.

MOGVNTINVS & PALATINVS *conveniunt super expugnando castro Tannenberg prædonum latibulo.*

An. 1399.

[p. 712, n. 4.]

ex Autogr.

Wir Johann v. g. g. des Heil. Stuls zu Menze Erzbischoff, - - - Und wir Ruprecht von denselben gnaden Pfalzgrave by Rin, des H. R. R. Oberster Truchseß, und Herzog in Bayern. Bekennen u. dun lunt - -, daz wir durch sunderlichen Raube, Undat, und grossen Schaden, die uns an unser beyder Landen, Luten u. Untertanen, und auch den gemeynen landen off des Richs Strassen und anderswo geistlichen u. wernlich Luten in mancher hand wise zu und von dem Sloss Tannenberg, darinne u. daruß lange zyt Swerlichen und Unredlichen gescheen sint, und tegelichen gescheent, Uns wieder dasselbe Sloss Tannenberg und aller sin zugehorunge genzlich vereyniget u. verbonden han - - - *in forma ut sequitur.*

Zum ersten so sollen u. wollen wir unverzogenlichen des egenantzen Sloss u. aller siner zugehorunge syent werden, und unser eyner dem andern wieder dasselbe - - mit landen, luten u. ganzer Macht, ernstlich - - geraden u. beholffen sin; Und sal unser keiner sich ane des andern Willen, wissen u. verhenckniß von dem Kriege nit abesurworten, richten oder sunen, heimlich oder offentlich. - - Wer ez auch Sache, daz wir - - Tannenberg gewonnen, miteinander, oder unser einer besunder, oder die sinen; so sollen wir daz unverzogenlichen brechen und zustoßen; und nit lassen bliiben sten unzu brochen. Und ensolben wir bede - -, unser Nachomen oder . . Erben, off die hoffstade und den Berg keyn ander Sloss oder Bestemunge nit buwen, oder gestaten ymand anders, - - - wieder zu buwen noch zu befesten in eyliche wise.

Were auch sache, daz uns ein Nachunge, Sune oder Verbuntnis von dis . . Slossis . . wegen Tannenberg - - entsunde oder

oder gebiege; die mogen wir bedersyt miteinander offnemen nach unserm besten, doch einer ane den andern nit - - -; und auch also, daz soliche Sune, — uns beiden, eym als dem andern - - gli che widerfaren und gescheen sollen.

Auch ist geretbe, wer ez daz wir daz . . Slosß Tannenberg gewonnen - -; Hetten wir dann - - - eynlichen Buw, Fuß oder Bestenunge davor offgesehen, die solden wir gentslich u. gruntlich wieder abe brechen - - , und die da nit beherten oder lassen bliben stet in eynliche wyse. Vnd ob unser dheyner, oder unser Helffere des Krießs darumb nach Kriege gewonnen von den Gemeynen * des egen. Slosses . . , oder andern, daz unser iglicher - - - dem andern, und solchen Helffern die des dann not hetten, wieder dieselben - - beholffen sin solle, und sich nit us zu sinen, zu frieden, oder zu furworten; ane de andern, als lange der Kriege weret.

* subintell.
associati
Fraders.

Auch ist geretbe, das wir beide Herren . . mit unserm Solde off den nechsten Sontag vor S. Johans Baptisten tag, *Nativitas* zu Latyn - - , fur dem - - Tannenberg sin sollen; Und unser iglicher sin Verfryt mit ym da bereit haben, daz off dieselben zyt das selbs fur Tannenberg offzulassen, zu befesten und zu bestellen mit Lutden, Bussen, Blyden, geschutze werden u. andern gezeuge, als sich darzu heischet, und noyt ist.

Vnd alle - - vor geschriben Stucke, Punkte u. Artikel han wir Erzbischoff Johan - - und wir Herzog Ruprecht - - iglicher dem andern geretbe u. globte - - mit crafft diß Brieffs in guten truwen und rechter warheit feste stete - - zu halten, zu dun u. zu sollenfuren - - - Vnd han des alles zu urkunt unser iglicher sin In gesigel an disen Brieff dun hendten. Datum Boparten sexta feria post Dominicam *Quasimodo geniti*. Anno . . MCCC Nonag. nono.

CCCC.

*Artiffima colligatio Principum Electorum, MOGVNT.
COLON. PALAT. & SAXONIS, tum quoad nu-
tantem statum Ecclesie, tum Imperii.*

An. 1399.

ex Antogr.

Wir van Godes gnaden Johan des Heilghen Stolls zu
Mentze Erzbischof, des h. Ruchs in Duxischen Lan-
den Erzcanceller. Friderich, der Heilgher Kirchen zu
Colne Erzbischof, des h. R. R. in Italien Erzcanceller.
Koprecht Phalsgreve by Ryne, des h. R. Oberster Dros-
ses, und Herzoge in Beyeren; Und Rodolf, zu Sassen
und Lunenburgh Herzoghe, Burchgreve zu Magdeburgh,
Grave zu Brene, Phalsgreve zu Sassen, und desselben h.
R. R. Erzmarschalck. Bekennen u. tun kunt mit disine Briever,
daz wir Gote zu lobe, der h. Kirchen und deme h. Roymischen
Kuche zu Eren u. zu fromen, Und unsern, u. den gemeynen Lan-
den zu nuzze u. zu troiste, uns vestelichen zusamen verbunden haben,
unser lebetage by eynander zu blyben, in den Sachen u. Articlen
als herna seit geschreiben.

* tangitur
Schisma
Pontif.
** & hic,
Wences-
laus.

So dem Yrsten, daz wir Herren obgenant in allen Sachen
u. Handlungen, die die h. Kirche u. den h. Stoll van Rome,
als van des Babstdoms weigen *; und die daz h. R. Kuche ** und
uns Kurfursten, als van des h. R. R. und unser Kurfurstendome
weigen antreffende sint, vestelich, und in gangen truwen by eynan-
der blyben, und die samentlichen handelen sullen; Und unser eyn-
cher - - - sal daynne nyet werben, doin; oder eynche Furdel sues-
chen, ane die andern, noch ane yren wissen, willen u. guldunken,
in eyncher wyse.

Accusanti
Regnum
vel Vicaria-
tum, Electro-

Und werez, daz yeman, wer der were, na deme h. Kuche
stuende, - - - und sich des underwinden wulde aen unser alre ob-
genanter Herren samentlichen Wissen, willen u. verhendniß, ez
were

were mit Vykariate, oder anders, in wilcher wyse daz were, dar-
weder fullen wir - - - vestlichen syn; und darzo sal unser eynde aen
die andern synen willen, gunst oder verhengnis nyet doin noch geben
in eynderleye wyse, ane allez geverde; Ez emwere dan, daz daz H.
Kynche leidich wurde, so fullen wir Herren und unser iglicher besunder
alz dan unsre Reichd u. Kur da ane behalten u. haben, als yme daz
zugehueret.

Queme ouch eynde Dabinge, Rede oder werbunge an eyn-
chen van uns . . Herren van der vur geschr. Stucke u. Artikele wei-
gen, darzo sal der Herre under uns den daz anqueme, nyt entliche
antwurde geben, noch darynne eynderleye tun, aen des andern und
unsrer aller Wissen u. Willen. Und was wir alz dan in den Sa-
chen samentlichen zo rade werden zo doin, daz fullen wir samentlichen
doin, und unser eyner nyet aen die andern. Ane allez geverde.

Vnderstuende ouch unser Herre der Roymsche Konyngh,
oder yeman van synen weigen; oder yeman anders, das H. R. Ky-
che oder eynde syne zogehuerunge zo smelen, abezobrecken, oder
deme Kynche zo entfremyden und daz zo entleden; darweder fullen wir
. . syn, und fullen unsern willen . . . darzo nyt tun, noch geben
in eynde wyse; Und were des glich yet geschiet vur Datum dis
Briefs aen unser wissen, willen u. verhengnisse; darzo fullen wir
ouch nu vurbaz keyne bestedonge, und sunderlichen die sachen van des
van Meylan weigen umbs daz Land van Meylan, fullen wir nyet
bestedigen.

In allen diesen . . Stucken, Puntten u. Artikelen fullen wir
Herren by einander blyben - - ; Und werez, daz darumb yeman,
Wer der were, syne ungunst, ungenade, und argen Willen, es
were mit suentschaste oder anders wie daz zogienge, an uns semecl-
ichen oder besunder leigen wulde, oder keerte; daz sal uns Herren
glich sammetlichen antreffen; und sal unser Eynde sich van deme an-
dern nyt scheiden. Mer iglicher van uns Herren sal deme andern
sunder verhoch daynne und darweder bystain, helfen u. raden, mit
Glossen, Lenden, Luden; und mit synre gangher Macht getruwelich,
als lange des noyt geschiet. Aen alreleye indrach, wederreide, hin-
dernisse u. geverde.

Alle

*De articulis
probe ser-
vandis cor-
poralis pra-
stant iura-
mentum.*

Alle und igliche diese . . Punte . . . hain wir . . Herren
yglicher . . deme andern gelobt by unsern furstl. Truwen u. Eren;
und hain die lyfflich zo den Heilghe[n] geschwoirn yglicher deme andern,
die wair, veflich, stede u. unverbruchlich zo halten, zo tun und zo
vollenfuren; und darweder nyet zo suchen geistlich oder werntlich,
in eyncherley wyse . . .

Vnd des zo Urkunde u. ganzer stedicheid hait yglicher van uns
Herren obgenant syn Ingesiegel an diesen Brief doin henden. Ge-
ben zo Marpurgh na Xpi geburte Druyztienhundert und in des
me Tuyn und nuynzichstem Jare. Uf dem Maindagh na un-
sers Herren Lychams dage.

CCCCI.

RECESSVS MONETALIS

Electorum Rhenensium.

An. 1399.

[p. 713 ante n. 7.]

Wir von Gots gnaden Johan zu Menge, Friderich zu
Solne, Wernher zu Triere Erzbischoffe, . . . und
Ruprecht Palzgrave by Rine . . . Tun kund u. bekennen;
Wand die Mungen von Golde u. Silber sich grobelichen verlauf-
sen, geargert u. gemydert hant, daz die von yme Werde komen u.
gefallen sint; damitte wir Herren, unser Lande u. Lude, und der
gemeyne Kauffman zu grossen verderbnisse u. Schaden kommen sin;
So han wir Herren, nu umb den bosen u. schwachen Leuffen zu wi-
dersten, uns selbst, unsre lande lude u. underessen, und ydermans
beste dainne besonnen, und sin sementlichen eynre Mungen uberko-
men, von Golde thun zu slahen in eyne glichen Werde, und uff
einen Stalen u. manere; wilche munge wir gesagt han zehen gange
jare nest nacheinander . . . zu halten, und nit zu nydern noch zu ar-
gern lassen, in der Forme als hernach geschriben stet.

Sum

Zum Ersten sollen wir Herren . . . und unser icheiter in sinen
 Mungen thun stachen Gulden, die halben sollen uff die Affaye u.
 Loye zwenzig u. drittehalb Krait synes goldes und nit darunder;
 Und des Gulden sollen gen (66) uff die Marke gewogen, und nit
 me. Und die Gulden sollen gleich geschroben u. gewogen werden.
 Und umb daz die Gulden nit geargert werden, so sollen wir viere
 Herren . . . haben icheiter eine Bussen mit vier flossen, also daz ichei-
 des Herren Wardeyne eynen flussel sal haben zu des andern . . . bus-
 sen; und helichs unser Herren Wardeyne sal zu den Heiligen swe-
 ren, daz er von icheiten wercke und golde, daz in des Herren Mun-
 ge, des Wardeyne er ist, gewircket u. gemunget werden sal, einen
 Stalen u. Proenen in die bussen werffen sal; Und des Sontages
 fur icheiter der vier Fronenfasten in deme Jare sollen unser vier Her-
 ren frunde, die wir zu der Mungen fügen zu bewaren, zu Coblen-
 ze zusamen kōnen, und mit yn brengen als icheiches Herren Grunde
 ire Wardeyne u. Mungere mit iren Bussen u. Proenen die in die
 bussen geworffen weren; Und so sollen Deputati sementlichen versuchen
 icheiches Herren munge, also die in die bussen sint geworffen; Und
 welchs . . . Herren proenen u. stalen dar erfunden wurde nach er-
 kennisse und wisinge der Herren frunde und Wardeyne die dan dar-
 zu geschickt weren, als des meysten deils under nnen uff ire Aide,
 daz solichs golt, als er nach dem Stalen gemunget hette, nit folles
 lichen und gerechte uz deme Fure u. Elemente enqueime uff (22½)
 Krait synes goldes, als ez in deme fure nach der Nailden (Nadel)
 redeklich gepruft u. versucht were an gewerde, der Munger solde
 darumb liden die busse als recht ist; Und sollen des Herren frunde,
 des Munger er were, synre zu Stund sicher werden, und den sinne
 Herren leveren; und sal sin Herre den unverzuglichen straffen,
 als sich darzu mogelich heisset; Und unsers Ergh. von Triere
 Ampelude und unsers Gerichtes zu Coblenze Boden sollen des
 Herren frunden, die die gebrechlichen Mungere angriffen, bistaund
 thun, und zu dem Angriff beholffen sin. —

Vort sollen alle die Gulden die in unser vier Herren Mungen
 gemunget werden, haben einen Viercompaß, dainne unser Fursten
 dum Wapen gemunget sollen werden; Und mitten in deme viercom-

Nnnn

paß

paß sal sten ein Schilt mit des Herren Erbwapen, in des Munge
sin Gulden gemunget wirt; und uff der andern seiten sal sten S.
Johans bilde, mit eyne Cruxe zu des Bildes fuessen.

Vort so sollen unsere Mungere diese nurwe Gulden anheben zu
slahen uff S. Gereonis tage, und die nemen u. uzgeben; Und da
midde sal man uff unser Herren Zollen verzollen; und der nurwe Gul-
den sol zu Bingen u. darenboven funff alde Heller; und darbeny-
ben einen halben wissen pennig me gelben dan die ersten goldten; und
darfur sollen unser Herren Mungere die wesselen, nemen u. geben;
Und affter S. Gereonis tage sollen die nurwen Gulden gelden (201)
Wissen pennig, und die alden . . (20) w. p. Und zu Binge u.
darenboven . . der nurwe — . . achzehn Schillinge alder heller,
und der albe . . funff heller mynn. Auch so ensal ketter unser
Herren an eyndem ende synes Landes ander Gulden oder golt thun
slahen, dan soliche Gulden als wir . . der nu sin uberkomen nach
inhalt dies Brieves; und alle ander gemunzt golt mag yderman ne-
men nach syne Werde.

Alle . . diese . . Punte u. Article han wir Herren, ich
cher von uns dem andern globet . . . stede, veste . . zu dalben
u. zu vollensuren . . . Der geben ist zu Menze uff den Britag
m. Sep. nach des Heil. Cruxes tag Exalt. . . (1399.)

CCCCIL

Exemptio *Xenodochii* Erfurtensis a *subiectione* Tem-
pli Mercatorum.

An. 1399.

[1773. n. 7.]

IOHANNES D. G. *Sancte Sedis* Moguntine *Archie-*
episcopus, . . . Cum olim Reverendissimus Pater, Dns PHILIPPVS de Alenзонio *Episcopus Ostiensis*, S. R. E. Cardinalis,
tunc Apostolice Sedis a latere Legatus, ad supplicationem fi-
delium nostrorum, Consulum & Vniuersitatis opidi nostri
Erfur-

Exfurtenfis auctoritate Apostolica qua tunc ex officio sue legationis fungebatur, ex certisque rationabilibus causis Hospitale pauperum infirmorum in suburbio extra muros, etiam tunc infra terminos parochialis ecclesie *Mercatorum* dicti opidi constitutum, cum omnibus suis edificis, Pauperibus infirmis, ministris & servitoribus eiusdem, domesticis & commensalibus, ab omni iure & subiectione dicte paroch. eccl. *Mercatorum* exemerit & segregaverit, aliaque concesserit & indulserit eidem Hospitali, prout in Litteris concessionis, segregationis & exemptionis huiusmodi plenius vidimus contineri;

Nos, quia que fidelium animarum salutem, & personarum miserabilium commodum respiciunt, libenter annuimus, eaque prosequi totis desideriis affectamus; ad honorem omnip. Dei, ac propter eorundem pauperum commodiosius sublevamen, dictorumque Consulum & universitatis fidelium nostrorum precum instantias, segregationem exemptionem . . . , omniaque & singula per dictum quondam R^m Patrem in premissis . . . facta & habita, rata & grata habentes, auctoritate nostra ordinaria confirmamus, & tenore presentium approbamus. Declarantes, ipsum Hospitale ac personas eius . . . , prefate parochiali ecclesie *Mercatorum* de cetero in nullo fore & esse subiecta; & ad observationem Interdicti & Divinorum cessationem in eadem parochiali ecclesia specialiter positurum . . . minime teneantur (Ec.)

In quorum testimonium Sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum *Eltervil*, ipsa die beator. *Cosme & Damiani* 17 Sept. Martirum. Anno Domini MCCC Nonagesimo nono.

CCCCIII.

EPISTOLA Principum ELECTORYM ad FRIDERICVM Ducem Brunsvicensern, qua petunt, ut, procul missis insurrectionibus, se non patiaturs alienari. Sed in statuto termino ipsis, Francofurti congregatis, adesse, eorumque consilia in praesentanea communi necessitate percipere velit.

An. 1400.

Sodtgeborner Fürste, lieber Neve und besunder Freund. Wir lassen Uch wissen, daz wir, und uch (auch) ezliche andere Fürsten izunt ewerliche zusamen komen syn, von Gebrechen und Nothdurfft wegen, die in der Heiligen Kirchen in dem H. Rych, und in dem gemeynen Lande groislliche sint; daz wir gerne wolten bedencken, raden u. helfen, so wir beste mochten, daz suliche gebrechen u. noth dorfft gewendet, und daz gemeyne Land zu besserm Friden und weisen gestalt mochten werden.

Darumb begeren wir, und bieden Uch mit ernste, ob eynige andere Rede, suliche Wege u. Sachen antreffende an Uch quemen, und ob yman uch uff andere wege u. leuse ziehen wulde, daz Ir uch dar mit wulter vergahen u. uffhalten; Wan wir hoffen, daz Ir kurgeliche von uns suliche wege vernemen sulket, die der Heil. Kirchen, dem H. Rych, und dem gemeynen Lande nuge, gut u. bequemeliche sin; und Uch mit uns wol gefallen sulen, des wir wol getruwen. Vnd begeren u. bieden Uch, daz Ir darumb mit uners selbs Eybe, von sulicher Sachen u. nondorfft wegen der H. Kirchen, des H. Rychs und der gangen Cristenheit zu uns in die Stad gen Frankford uff den Mein komen wullet uff den andern Tag nach Sente Urbans dage nest komende. Mochte des aber nit gesin, daz Ir dan unere Freunde mit Muge zu uns - - - schicken wullet. Unern willen und antworte uff diese Sachen begeren wir uns wies der zu schreiben mit diesem Bodeu.

1400.

Datum

Datum Frankeforde Anno Domini *Millesimo Quadringentesimo*. Feria quarta post diem Purif. beate Marie Virginis *6 Febr.*
Gloriose.

IOHANNES Maguntinensis.	} Archiepi- scopi.	} S. R. I. Electo- res.
FRIDERICVS Colonienfis.		
WERNHERVS Trevir.		
RVPERTVS Bavarie		
RYDOLPHVS Saxonie	Duces.	

Dem Hochgeborn Herrn Friderich, Herzoge zu Bruns- *Inscriptio.*
wig u. Lunenburch, unserm lieben Nefen und bes-
sundern Freunde.

CCCCIV.

IOANNES Elector, de illata Duci FRIDERICO, ex
Dieta Francf. domum remeanti, nece [in via publi-
ca haud procul Frizlaria] diffamatus ut Complex, no-
tificat. Senatui populoque Moguntino, sese ab omni cor-
reatu, in numero Principum, Comitum, Militum
et Armigerorum cœtu purgasse iurato: Petens, ut
Ipsam culpa prorsus vacuum teneant, excusent
fideliter, ac defendant Infontem.

An. 1400.

Johan Erzbischoff zu Menge 1c. Unsern gruß zu vor, Ers- *ex Antogr.*
same, Wissen, Burgermeistere, Rad, und ander Burgere
der Stad zu Menge. Lieben Getruwen. Als ir wol vernommen
hant, wie die Hochgebornen Fursten, Her Rudolf Herzoge zu
Sassen 1c. des h. R. Riches Erzmarschalck, mit andern sinen Her-
ren und Brunden, iren Mannen, Dienern, und den Frey, die uff
die 1yt by In gewest sint als sie nu von diesem letzten vorgangen Tag
ge von Frankensfurd widder heyme zuirem Lande ryden solden, mit
Nann 3 irer

irer Habe nyder geworffen u. gefangen sint worden; Und zu derselben zyt der Hochgeborne Furste, seliger gedechtnisse Her Friderich etwann Herzoge zu Brunswig leider tod ist bliben; die geschichte getan hant unser Amptlude, Manne und Diener, nemlich unser Swager Heinrich Grave zu Waldecke, Cunzmann von Falkenberg, Friderich von Hertingshusen Rittere, Wernher von Hantfein, und andere die by In uff die zyt in dem Felde gewest sint; davon wir grose verdecktnisse haben, als in mancher hand wise von unsern Herren u. Frunden, und undertanen an uns wol komen ist.

Des lassen wir uch wissen, baz uns die nyderlage u. Geschichte getruwelichen leit ist; und sin darane alles rades, Ede, Zuthuns u. Wissenschafft genzlich unschuldig, baz sich in aller warheit wol erfinden mag. Und wollen, mit Godes zuseherst, und ander unser Herren u. Frunde Hulffe u. rade, so wir erst mogen, ane allen verzog also furderlich u. ernstlich darzu tun nach aller unser vermogde, den egen. Herzogen, mit sin, und ander Fursten, Herren, Mannen u. Dienern - -, die uff die zyt nyder gelegen u. gefangen sin worden, zu ledigen, baz Ir, - - - und allermenlichen erfinden u. sehen moget, baz uns die geschichte u. nyderlage getruwel. leit ist; und wir der billich unverdacht sin sollen; als wir uns der auch hude, uff diesen Tag gein dem Hochgebornen Fursten, Herrn Bernhart Herzogen zu Lunenburg, des egen. H. Friderichs Bruder, in geinwurtikeit unser lieben Herren u. Oheimen, Hrn Ruprechts Phalsgraven by Rine u. Herzogen in Beyer, ewig vil Erber Graven, Herren, Rittere u. Knechte, mit unserne Eyde clerlich gelutert und entschuldiget haben.

Begeren u. bitten wir uch mit gangem ernste, baz ir uns der geschichte u. sache fur unschuldig habet; und uns der auch getruweliche entschuldiget u. verantwortet wo Ir des rede horet; Und uch baynne gein uns also fruntlichen bewiset, als wir uch glauben u. getruwen.

Datum Bensheim in crastino Corporis Xpi. Anno Domini MCCCC.

Hoc

Hoc anno incidit Pascha in 18 m. Aprilis. Computando igitur hebdomadas a Paschate sequentes, sic huius epistola Datum est 17 dies lunii.

*Ceterum ad eodum [Bürgermeister und Rath der Stadt Menze] scribunt interfecti Ducis fratres BERNARDVS & HENRICVS, sub dato Brunsv. 1. Aug., ipsos non arguere loan-nem participationis delicti pro certo, sed solum, ita sibi videri. Verbis: „unde nemeliken den Bischop von Menze ere Medes-
„Kurfürste, de (der) deffer Owelddad eyn Anlegger gewesen is,
„als uns duncket, und als man in allen Landen ghemeliken
„zechet. (sagt)*

Dilucide autem patet ex n. proximo, Ducum suspicionem fundamine solido nixam non fuisse; secundum illud: Fama volubilis errat.

CCCCV.

DE Moguntini Praesulis innocentia, proprium ab ipsis nefandi sceleris Auctoribus testimonium.

An. 1400.

Habet SERAPHS p. 269, sed corrupte.

Wir Henrich Grave zu Waldecke, Cunkman von Saldin-
berg, Frederich von Hertingesohusen, Ritters, Befen-
nen u. thun kunt offentlich mit dissem Brieve allen den die yn sehen
odir horen lesen; Als die Hochgebornen Fursten u. Herren, Her
Rudolff Herzog zu Sassen, und seliger gedechtnisse Her Frederich
Herzog zu Brunswig, mit andern Herren, Graven, Rittersn,
Knechten, iren Dienern u. midderdydern niddel geworffen und nydder-
gelegen sin; daran der Erwardige in Got Vatter u. Herre, Her
Johann Erzbischoff zu Menze unser lieber gnediger Herre ver-
dacht ist; daz er von der Geschichte u. nydderlage gewist solle haben;
Des sprechen wir by den Eyden die wir all unsern Herren gethan han,
daz derselbe unser lieber gnediger Herre, Her Johan Erzb. zu
Menze der geschicht u. nydderlage, rades, tades, wissenschaft u.
zuthuns gemlich unschuldig ist. Und wer es sache, daz etwas me
darzu zu thunde were, den vorgebant unsern gnedigen Herrn . .
Johan

ex Autogr.

Johan E. zu M. der geschicht u. nydderlag furter zu entschuldigen, daz wollen wir thun, nach wifunge Fursten, Graven, Herren, Ritter u. Knechte, in all der maß als wir von Iri gewysset u. ınders richtet werden, als daz billich u. mögeliçh ist. Wan * er ungeschuldig ist als vor geschriben stet.

* ita tunc
passim pro
dann.

Des zu Urkunde so hat unser iglicher sin eigen Ingesigel vor sich an disen Brieff gehangen. Datum *Fritzlarie* Dominica proxima post festum beatorum Petri & Pauli Apostolorum. Anno Domini Millefimo *Quadragesimo*.

Perpeximus triste FRIDERICI Ducis satum. Illius videlicet, qui a tot Scriptoribus, testimonio nullo suffultis, venditur electus (in Conventu quem adierat) Rex Romanorum. Sane pro huiusmodi traditione denudanda, unica hac sufficit circumstantia, quod m. MAIO WENCESLAVS steterit adhuc, utpote primum die 20 Aug. Imperio deiectus. Dubium quidem baud est, ipsius exaurationem in Francos. Dieta fuisse pertractatam; Nix etiam dubium, quin de Friderico in locum Wenceslai substituendo Principes agita-verint consilia, Friderici animum simul explorantes; ast inter fors futuram, & rem actu gestam, multum differt. Insuper ponderandum relinquimus, an fas sit, presumere, Electum potuisse remeare domum, antequam augustus imperetur diademate. Versus Aquisgranum se ad iter comparasset, non Brunswicum.

CCCCVI.

Præsentatio ad Plebaniam Blasbach.

An. 1400.

ex Autogr.

Honorabili Viro, Dno Archidiacono *Treverensis* Ecclesie tytuli Sci *Lubentii* in *Dykirchin* Nos OTTO & IOHANNES iunior, Comites in *Solmese*, reverencie quantum valeamus & honoris:

Ad Parrochiale[m] ecclesiam *Blasbach*, nobis ad presens ex morte IOHANNIS *Cospitis* vacantem, cuius ius patronatus seu col-

collationis ad nos & ad nostros predecessores pleno iure dinoscitur pertinere, Dilectum virum BRUNONEM Scillenn Clericum vestre honestati & Reverentie presentibus duximus presentandum: Supplices vobis, quatenus ipsum Brunonem predictum de eadem Ecclesia . . , cum suis iuribus & redditibus, tam DEI, nostrarumque precum ad instantiam, prout ad vestrum spectat officium, dignemini investire. Adhibitis circa hec solemnitatibus debitis & consuetis.

In cuius rei testimonium Sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum Anno Dni MCCCC. Ipso die Michaelis.

CCCCVII.

COMMISSIO *reformandi Monachos* Haynenses.

An. 1400.

- [p. 717. n. 3.]

IOHANNES D. G. *sancte Sedis* Maguntine Archiepiscopus (&c.) Honorabilibus LVDEWICO de Binsfurte Provisori Allodii nostri *Erffurdensis*, & CONRADO de *Milsumen* Scolastico ecclesie S. Iohannis *Amenebury*. - salutem in Domino sempiternam. Cum nonnulli, Monasterii in *Hegene* Cisterc. ord. - Monachi, sinistro ducti spiritu, in animarum suarum periculum, ac ipsius monasterii scandalum & non modicum detrimentum, se suo - Abbati incorrigibiles reddiderunt & rebelles; Nos attendentes, quod perverforum sevicia, si inferiori potestate cohiberi non valeat, superiori extitit rationabiliter compescenda; Vobis, & cuilibet vestrum tenore presentium firmiter comittimus & mandamus, quatenus - eidem Abbati, si, quando & quociens sibi opus fuerit, & vos ad id requisierit, contra huiusmodi rebelles Monachos, nec non omnes eorum coadiutores & complices, nostro nomine & auctoritate viriliter & efficaciter assistatis; capiendo & detinendo si opus fuerit huiusmodi monachos, & personas quaslibet eis assistentes, absque tamen lesione enormi, ipsos prout

O o o o

deceat

debet suis Abbati & Ordini corrigendos ulterius, presentandos. Nos enim omnes excommunicationis, suspens. & Interdicti sententias, quas, vel quibus talia commiseritis exequenda, tanquam Clericorum captivatores, virtute Statutorum provinciarum, aut nostra, vel quorumcunque Iudicum aut Commissariorum nostrorum auctoritate latas incidere videremini; & penas quascunque dictis sententiis adiunctas tenore presentium, ex causis premissis relaxamus vobiscum; ac cum eis quoad executionem premissorum . . in Dei nomine dispensantes.

In cuius rei testimonium (Sc.) Datum in campis prope
or. **Frackinsfurt**, ipsa die **B. Dionisi** & Sociorum eius. Anno Domini **MCCCC**.

VA. 1 1508799

MONA-

150

2

19

